

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES
Google Livres

HK 11

FLAVII IOSEPHI ANTIQUITATVM IVDAICARVM

LIBRI XX. ADIECTA IN FINE APPENDICIS
loco Vita Iosephi per ipsum conscripta, à Sig-
gismundo Gelenio conuersi.

DE BELLO IVDAICO libri VII. ex collatione Græcorum codi-
cum per Sig. Gelenium castigati.

CONTRA APIONEM libri II. pro corruptissimis antea, iam ex
Græco itidem non solum emendati, sed etiam suppleti, opera
eiusdem Gelenij.

DE IMPERIO RATIONIS, siue DE MACHABÆIS liber
unus, à Sig. Gelenio recognitus.

Cum Indice accuratissimo.

BASILEAE M D LIX.

Cum gratia & priuilegio Cæsareo
ad quinquennium.

Nr

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises
ici volontairement.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IYDAI.

CO LIBRI VII. INTERPRETE RVFINO AQVILEIENSI,
ad Græcum collati & emendati per Sigismundum Gelenium.

PROLOGVS.

VONIAM bellum, quod cū populo Romano gessere Iudæi. omniū maximū quæ nostra ætas uidit, quæq; auditu percepimus, ciuitates cū ciuitatib. gētes ue cōmisisse cū gentib. quidā, nō q̄ reb. interfuerint, sed uana & incōgrua narrantiū sermones aurib. colligētes, oratorū more perfrībūt: qui uero preſto fuerūt, aut Romanorū obsequio, aut odio Iudæorū cōtra fidē rerū falsa cōfirmant: scriptis aut̄ eorū partim accusatio, partim laudatio cōtinetur: nusq; uero exacta fides reperitur historiæ: idcirco statui, quæ retro barbaris antea misi, patria lingua digesta, Græce nūc his qui Romano Imperio regūtur exponere, ego Iosephus Matathiaæ filius Hebræus genere, sacerdos ex Hierosolymis: qui & initio cū Romanis cōflixi, posteaq; gestis, quia necessitas exegit, interfui. Nā cū hoc, ut dixi, bellū grauissimū exortū est, Romanorū quidē populū domesticus motus habebat: Iudæorū aut̄, qui ætate ualidi, & ingenio turbulēti, erāt, manu simul ac pecunia uigētes adeo tēporib. insolēter abusi sunt, ut p̄ tumultus magnitudine, hos possidendarū spes, illos amittendarū partiū Oriētis metus inuaderet. Quoniā Iudæi quidē cūctos etiā qui trās Euphratē essēt, gētiles suos, secū rebellaturos esse crediderāt. Romanos aut̄ & finitimi Galli irritabāt: nec Germani quiescebāt: dissensionūq; plena erant omnia post Neronē: & multū quidē temporū occasione Imperiū affectabāt: lucri aut̄ cupidine exercitus rerū nouandarū cupidi erāt. Itaq; indignū esse duxi, errantē in tātis reb. dissimulari ueritatē: & Parthos quidē, ac Babylonios, Arabumq; remotissimos & ultra Euphratē gentis nostræ incolas, itēq; Adiabenos, mea diligentia uere cognoscere, unde cōpisset bellū, quātisq; cladib. cōstitisset quouē modo desisset: Græcos uero & Romanorū aliqui qui militiā secuti nō essent, figmētis siue adulationib. captos, ista nescire. Atqui historias audent eas inscribere, qui præter hoc (ut mihi quidē uidetur) q̄ nihil sani referunt, etiā de proposito decidunt. Nā dum Romanos uolūt magnos ostendere. Iudæorū res extenuant, & in humilitatē deſciunt. Non aut̄ intelligo, quonam pacto magni esse uideatur, qui parua superauerint. Et neq; lōgi temporis eos pudet, quo bellum tractum est: neq; multitudinis Romanorū, quā in ea militia labor exercuit: neq; ducū magnitudinis: quorū profecto gloria minuitur, si cū multum pro Hierosolymis desudauerint, reb. per eos prospere gestis aliquid derogetur. Nec tamen ego contentione Romanas res extollentium, gentiles meos amplificare decreui: sed facta quidem utrorunque sine ullo mendacio prosequar: dicta uero de factis reponam, dolori atque affectioni meæ in desendis patriæ cladibus indulgens. Nam quod domesticis dissensionibus est euersa, & in templum sacro: anctum inuitas Romanorum manus atq; ignē Iudæorum tyranni

ni traxere, testis est qui eam vastauit, ipse Cæsar Titus: per omne bellum miseratus quidē populum, quod à seditiosis custodiretur: sæpe autē cōsulto differri passus ciuitatis excidiū, protracto obsidionis spacio, dummodo belli poeniteret autores. Quod si quis me aduersus tyrānos eorūq; latrociniū accusatorie loqui putet, uel patriæ miseris ingementē calūniari præter legē historiæ, dolori ueniam tribuat. Ex omnibus enim, quæ Romano Imperio parent, solā nostrā ciuitatē contigit ad summū felicitatis fastigium euadere, eandem q; in extremū miseræ deiici. Deniq; omniū post condita secula res aduersas, si cū Iudæorū calamitatibus conferantur, superatū iri non ambigo. Et horum auctor nullus externus est: unde nec fieri potest, ut à questibus tēperetur. Siquis autem durior misericordiæ sit iudex, res quidē tribuat historiæ, lamēta uero scriptori: quanquā merito Græcorum disertos increpauerim, qui tantis rebus sua memoria gestis, quarū cōparatione præterita olim bella exigua reddūtur, iudices resident aliorū facundiæ detrahentes: quorū & si doctrinam superāt, proposito uincuntur. Ipsi uero Assyriorū & Medorū gesta perscribunt, ueluti minus recte à scriptoribus antiquis fuerint exposita: cū in scribēdo tantum eorū uiribus cedant, quantū sententiæ. Erat enim unicuiqueq; studium, quæ uiddisset facta, cōscribere: quoniā & interfuisset rebus gestis, & efficaciter quod promittebat, impleat: mētiriq; apud scientes, inhonestū esse uideretur. Enim uero noua quidē neq; ante cognita memoriæ tradere, sui q; tēporis res cōmendare posteris, laude ac testimonio dignum est. Industrius autē habetur, nō qui alienam dispositionē atq; ordinem transfert, sed qui noua dicendo etiam corpus propriū conficit historiæ. Sed ego quidē sumptu ac labore maximo, qui cum sim alienigena, Græcis simul & Romanis gestarū rerum memoriā repono. Iplis autē indigenis, ad quæstum quidem ac lites, ora patent, linguæq; solutæ sunt, ad historiā uero, in qua uerum dicendū est, summaq; ope negocia colligenda sunt, obmutescunt: cōcessa infirmioribus neq; scientibus licentia scribēdi res à principibus gestas. Honoratur itaq; apud nos historiæ ueritas, quæ à Græcis negligitur. Ab origine quidē Iudæos repetere, qui fuerint quoue pacto ab Ægyptijs discesserint, quasq; regiones errando peragrauerint, & quas uel quoties incoluerint, & quemadmodū inde migrauerint, neq; huius esse temporis, & præterea superuacaneum existimaui: quoniā multi ante me Iudæorum de maioribus huius gentis uerissima composuerunt: & nonnulli Græcorum, quæ illi scripserāt, patria uoce prosecuti nō multum à ueritate deuiarunt: ex eo autē historiæ principiū sumam, quo scriptores eorū & prophætæ nostri desierunt. Et bellum quidem meis temporibus gestum, latius quaq; potuero diligentia referam: quæ uero ætate mea sunt antiquiora, summam breuiterq; percurram: Quomodo Antiochus cognomento Epiphanes, deuieta penitus Hierosolyma, cum triennium sexq; menses eam tenuisset, ab Asamoniæ filiis expulsus est. Deinde quod eorū posterī de regno dissentientes, ad res suas occupandas populum Romanum Pompeiumq; traxerunt: quomodoq; Herodes Antipatri filius eorum potētiæ finem fecerit, auxilio Sosij. Tum, quomodo Herode mortuo, plebis in eos orta seditio est, Augusto quidem imperante Romanis, Quintilio autē Varo prouinciā obtinēte. Quodq;
bellum

bellum anno duodecimo imperij Neronis eruperit: quam'que multa per Cestium acciderint: quantaq; ad primos impetus armis Iudæi peruasierint: quo's que modo accolæ permunierint: & quod Nero propter acceptas Cestij ductu clades summæ rei metuens, Vespasianū bello preposuerit: & quod is cum maximo filiorum Iudæam intrauerit, quantumq; Romanorum exercitum ducens: quantaq; manus auxiliorum per omnem cæsa fuerit Galilæam: & quod eius ciuitatum quasdam ui ceperit, alias deditione. Vbi etiam Romanorum in bello disciplinam curamq; rerum, & utriusq; Galilææ spatia, & naturam finesq; Iudææ, necnon & peculiarem terræ qualitatem, lacusq; & fontes, captarumq; ciuitatum mala, cum fide sicut uidi, aut pertuli, expediam. Nec etiam miseras meas cælauerim, cum scientibus eas relaturus sim. Deinde, quod iam fessis rebus Iudæorum, Nero quidem mortem obierit: Vespasianus autem in Hierosolymam properans, imperij causa retractus sit: quæq; signa de hoc ei contigerint, Romæq; mutationes: & quod inuitus à militibus, Imperator declaratus sit: & quod eo disponendæ reipublicæ gratia in Ægyptum digresso, Iudæorum status seditionibus agitato sit: quoq; modo tyrannis succubuerint, eorumq; inter se discordias mouerint. Et quod ex Ægypto Titus reuersus, bis Iudæorum fines ingressus sit: quoq; modo exercitum, & quo in loco congregauerit: uel qualiter, & quoties ciuitatem affecerit ipso præsentē seditio. Aggressus quoq; numerosos & quantos erexerit aggeres: triumq; murorum ambitum & magnitudinem, siue mensuram, & munitionem ciuitatis: & fani templiq; dispositionem: ad hæc aræ spacium, mensuramq; uerissime dicam: festorum quoq; dierum mores aliquos, septemq; lustrationes, & munia sacerdotum. Itemq; pontificis uestes, sanctaq; templi cuiusmodi fuerint, sine aliqua dissimulatione uel adiectione memorabo. Narrabo deinde tyrannorum in suos gentiles crudelitatem, Romanorumq; in alienigenas humanitatem: quotiesq; Titus, ciuitatem simul ac templum seruare cupiens, ad concordiaæ fœdera dissidentes prouocauit. Differam uero populi uulnera, & calamitates: quamq; multa mala nunc bello, nunc seditionibus, nunc fame perpessi, postea capti sint. Nec uero aut perfugarum clades, aut captiuorum supplicia prætermittam: uel quemadmodum templum inuito Cæsare conflagrauerit. quamq; multæ opes sacrae flamma raptæ sint: ac totius, quæ reliqua erat, ciuitatis excidium: & quæ præcesserant portenta, atq; prodigia, uel tyrannorum captiuitatem, uel qui seruitio abducti sunt, multitudinem: aut cui quisq; fortunæ sit distributus: & quod Romani quidem belli reliquias persecuti sunt, deuictorumq; munimina funditus eruerunt, Titus uero peragrata regione cuncta restituit: eiusdemq; reditum in Italiam, ac triumphum. Hæc omnia septem libris comprehensa, adnexus ne uituperationem à rerum scientibus & qui bello interfuerunt sustineam, studiosis ueritatis magis quàm uoluptatis perscripsi. Narrandi autem initium faciam:

hoc ordine, quo capitula
sunt digesta.

FLAVII IOSEPHI

DE BELLO IYDAICO

LIBER PRIMVS.

De uastatione Hierosolymæ ab Antiocho.

Cap. I.

VM potentes Iudæorum inter se dissiderent eo tempore, quo de tota Syria cū Ptolemæo Sexto Antiochus, qui Epiphanes dictus est, ambigebat (erat autē illis cōtentio de potētia, q̄ honoratus quisq̄ grauius ferret similibus subiugari) Onias quidā ē pontificib. postq̄ præualuit, Thobix filios expulit ciuitate. Illi autē supplices ad Antiochū cōfugerūt, petētes ut ipsis ducib. in Iudæā irrūperet. Idq̄ regi persuasum est, iam pridē sic animato. Quare cū magnis militū copijs egressus, & ciuitatē fortiter expugnatā capit, & maximā eorū multitudinē, quib. Ptolemæus carior erat, interfecit. Dataq̄ passim militib. prædandi licentia, ipse & templū spoliauit, & q̄tidianæ religionis assiduitatē per annos tres, sexq̄ menses inhiuit. Pontifex autē Onias effugit ad Ptolemæum: accēptoq̄ ab eo in Heliopolitana præfectura solo, ibi oppidū condidit Hierosolymis simile, templumq̄ ædificauit: de quibus iterum opportune referemus. Veruntamē Antiocho neq̄ præter spem deuicta ciuitas, neq̄ populatio, neque tantæ cædes satis fuere: sed intēperantia uitiōrū, eorumq̄ memoria quæ in obsidione pertulerat, Iudæos cogere cōcepit: ut abrogato more patrio, nec infantes suos circūciderent, porcosq̄ super aram immolarent, quibus omnes quidē aduersabant, optimus uerō q̄sq̄ propterea trucidabatur. Et Bacchides præsidijs ab Antiocho præpositus, ad naturalem crudelitātē suam præceptis impijs obsecundans, omnimodā iniquitatē excessit: cum & singulatim uiros honorabiles uerberaret, & cōmuniter q̄tidie speciem captæ urbis exhiberet: donec eos atrocitate incōmodorū, qui ea patiebantur, ad uindictæ audaciam irritauit. Denique Mathathias Asamonæi filius, unus ex sacerdotibus, ex uico cui nomē Modin est, cum manu domestica (nam quinq̄ filios habebat) sicis armatus, Bacchidē occidit: et statim quidē præsidiorū multitudinē ueritus, in montes refugit. Multis uerō ex populo sibi sociatis, recepta fiducia descendit: cōmissoq̄ prælio, superatos duces Antiochi ex Iudææ finib. exegit. Secūdis autē rebus potentiā nactus, suisq̄ uolētibus, q̄ ab alienigenis eos liberasset, imperans, moritur relicto Iudææ principatu, q̄ filiorū suorū natu maximus erat. Ille autē (nec em̄ cessaturū existimabat Antiochū) & indigenarū cōflauit exercitū, & cum Romanis primus amicitia pepigit: Antiochumq̄ Epiphanē iterum in fines suos ingredientē uehementissima percussus plaga repressit. Ad huc autem feruēte uictoria, in præsidia ciuitatis impetū fecit: necdū enim cessa fuerant: habitoq̄ cōflictu, milites de superiori ciuitate, quæ pars sacra dicitur, ad inferiorem cōpellit. Fano autē potitus, & locū purgauit omnē, muroq̄ cinxit: & uasa noua diuinis reb. curādis fabricata, in templū intulit, ueluti prioribus profanatis: aramq̄ aliā ædificauit, & religionib. dedit initiū. Sacro autē

Ioseph.

Cc ritu

Ant. lib. 12.
cap. 6.

Ant. lib. 13.
cap. 4.

Ant. lib. 12.
cap. 7.

Ant. lib. 1.
cap. 7.

Ant. lib. 12.
cap. 14. 15.

ritu uix ciuitati reddito, moritur Antiochus. Regni aut eius, & in Iudeos odij filius Antiochus haeres existit. quare coactis peditum millibus L, equitum autem prope V millibus, LXXX uero elephantis, montana Iudaeae per partes aggreditur. & Bethsuram quidem oppidum capit. in loco uero cui Bethzachariae nomen est, quae transitus erat angustior, Iudas cum suis copiis occurrit. & prius quam congregarentur agmina, Eleazarus frater eius, prospecto praeter alios excello elephante, turricum maxima & munimentis aureis ornato, illic Antiochum esse ratus a suis procul excurrit: ruptaque hostili acie ad elephantum usque peruenit. sed illum quidem quem regem esse opinabatur, contingere, quod multum superemineret, minime potuit. beluam uero in aluo percussam super se deiecit, & obtritus interijt: nulla alia re gesta nisi quod magnus opus aggressus, uitam glorie posthabuit. qui tamen regebat elephantum priuatus erat. & si casu in eo fuisset Antiochus, nihil plus Eleazaro praestitisset audacia, quam ut sola spe periculi facinoris mortem uideretur optasse. hoc autem fratri eius totius praeflij praesagium fuit. nam fortiter quidem Iudaei diuque decertarunt: sed a regis secunda fortuna usis, numeroque praestantibus superati sunt: multisque interfectis Iudas cum ceteris in Gophnitica toparchia refugit. Antiochus autem ad Hierosolymam profectus, ibique dies paucos commoratus, penuria utensilium abstinit: relicto quidem ibi praesidio, quantum satis esse arbitrabatur: cetera uero multitudine ad hyemandum deducta in Syriam. discessu autem regis Iudas non quiescebat, sed accessione multorum suae gentis animatus, aggregatis etiam quos ex praeflio receperat, apud uicum Adasa cum Antiochi ducibus, congregatur: factisque fortibus in praeflio cognitus, multis hostibus interfectis occubuit. & in diebus paucis frater eius Ioanes occiditur, insidijs eorum captus qui cum Antiocho sentiebant.

Ant. lib. 12.
cap. 18.

De successione principum a Ionatha usque ad Aristobulum.

Cap. II.

Ant. lib. 13.
cap. 1.

VM autem successisset ei frater Ionathas, & in alijs qui ad indigenas pertineret, cautius se ageret, suamque potentiam Romanorum amicitia corroboraret, Antiochi quidem filio reconciliatur. non tamen horum ei quicquam profuit ad depellendum periculum. Namque Tryphon tyrannus, Antiochi quidem filij tutor, sed insidijs eum captans, & praeter hoc amicis nudare cupiens, Ionathan cum ad Antiochum paucis comitatus Ptolemaida uenisset, dolo comprehendit. eoque uincto contra Iudaeam mouit exercitum. unde repulsus a Simone Ionathae fratre, quodque ab eo superatus esset, iratus eundem Ionathan interfecit. Simon autem fortiter regedis rebus intentus, Zara quidem & Ioppen, & Iamnia capit, Euerit autem & Accaron subactis praesidijs: aduersusque Tryphonem Antiocho auxilium praebuit, qui Doram ante expeditionem quam in Medos fecit obsidebat. Sed regis auiditatem satiare non potuit, quamuis neci Tryphonis suam quoque operam adhibuisset. Non multo enim post Antiochus Cendebeum ex ducibus suis ad uastandam Iudaeam opprimendumque seruitio Simonem cum exercitu misit. Ille autem, quamquam senior erat, bellum tamen iuueniliter administrabat: & filios quidem suos cum ualidissimis praemisit, parte uero multitudinis comitatus alio latere aggreditur: multisque per multa loca insidijs etiam in montana dispositis, in omnibus superat, clarissimaque potitus uictoria, pontifex declaratur: & ducentos septuaginta post annos Iudaeos liberat a dominatione Macedonum. sed & ipse perijt in conuiuio, captus insidijs Ptolemæi generi sui: qui eius coniuge, duobusque filiis in custodiam conclusis, certos misit, ut Ioannem tertium, cui etiam Hyrcanus

Ant. lib. 13.
cap. 9.

Ant. lib. 13.
cap. 14.

nus nomen fuit, interficeret. Cognito aut impetu qui parabatur, adolescens ad ciuitatē pperabat, multo populo fretus; & propter memoriā paternæ uirtutis, & q̄ iniquitas Ptolemæi cunctis esset inuisa, uoluit aut Ptolemæus etiā alia porta ingredi ciuitatē, sed à populo reiectus est, qui maturius Hyrcanū suscep-
perat. & is quidē statim recessit in quoddā ultra Hierichunta castellum quod Dagon uocatur. Hyrcanus autē paternum honorē pōtificis assecutus, postq̄ Deo sacrificia reddidit, uelociter Ptolemæū petit & matri simul & fratrib. ad-
iumēto futurus: castellūq̄ aggressus, alijs quidē rebus superior erat, iusto aut dolori cedebat. Ptolomæus enim q̄ties premeretur, matrem eius fratres q̄ in murū productos, palām ut possent conspici, uerberabat: eosdemq̄ præcipi-
tandos, nisi q̄ primū recederet, minabatur. Vnde Hyrcanū quidē plus timor ac misericordia, q̄ iracundia cōmouebat. Mater uero eius nihil plagis aut in-
tentata nece perterrita, manus protēdens, filiū precabatur, ne uel suis fractus iniurijs, parceret impio: siquidē ipsa sibi mortē à Ptolemæo propositam im-
mortalitate duceret meliorē, dummodo ille pœnas eorū, quæ in domū suam cōtra fas admisisset, expenderet. Ioannes autē nunc obstinationē matris cogi-
tans, ac preces eius audiens, ad irruendū impellebatur: modō uerberari eam lacerariq̄ conspiciens, effœminabatur: totusq̄ plenius doloris erat. Ob hæc
autem diu tracta obsidione, feriatuus annus aduenit: quem septimo quocq̄ cir-
cuitu redeuntē, apud ludæos cessare moris est, exemplo septimorū dierum. Et in hoc Ptolemæus obsidionis requiē nactus, fratribus Ioannis unā cū ma-
tre occisis, ad Zenonē confugit, qui Cotylas cognominatus est, Philadelphie
tyrannum. Antiochus autē ob ea quæ per Simonē passus fuerat, iratus in Iu-
dæam ducit exercitum: ibiq̄ assidens Hierosolymis, Hyrcanū obsidebat. Ille
autē patefacto sepulchro Dauid, qui regū ditissimus fuerat, ablatisq̄ inde pe-
cuniæ plus q̄ tribus millibus talentorū, & Antiocho persuasit, datis ei trece-
tis talentis ab obsidione discedere, primusq̄ ludæorū priuatis opibus alere
peregrina cœpit auxilia. Rursusq̄ tamen quando Antiochus contra Medos
bello suscepto tempus ei uindictæ præbuit, confestim aduersus ciuitates Sy-
riæ perrexit, uacuas propugnatoribus esse ratus: quod & uerū fuit. Medabā
quidē & Samæam cū proximis, necnō & Sichimam, & Garizim ipse cepit, &
super his Chuthæorū gentē, adiacētia fano loca incolentiū, ad exēplū eius q̄
est Hierosolymis, ædificatō. Cepit autē & Idumææ nō paucas alias ciuitates,
& præterea Doreon, & Marisa. In Samariam uero usq̄ progressus, ubi nunc
est Sebaste ciuitas ab Herode rege condita, ex omni eā parte cōcludit: filiosq̄
suos Aristobulū & Antigōnū obsidioni præfecit. Quibus nihil remittentib.
ad hoc famis penuria qui erant intra ciuitatē uenerunt, ut etiam insuetam car-
nem cogerentur attingere. Igitur Antiochū adiutorē sibi aduocant, Spondiū
cognominatū, qui cum prompta eis uolūtate paruisset, ab Aristobulo & An-
tigono superatur. & ille quidē ad Scythopolim usq̄ persequentib. eum, me-
moratis fratribus effugit: hi uero in Samariam reuersi, & multitudinē iterum
intra murum cōcludunt, & expugnata ciuitate ipsam diruunt: & habitatores
eius captos abducunt. Prospere aut gestis ira cedentibus, alacritatē refrige-
scere non sinebant: sed cum exercitu Scythopolim usque progressi, & ipsam
peruaserunt, & agros intra Carmelum omnes, inter se partiti sunt.

Ioseph.

Cc 2

De

Ant. lib. 13.
cap. 15.Ant. lib. 13.
cap. 16. 17.

ECVNDARVM aut rerū Ioannis & filiorū eius inuidia seditionem gentilium concitauit, multiq; aduersus eos collecti nō quiescebant, donec aperto bello deuicti sunt. reliquū uerò tempus Ioannes cum fortunatissime uiueret, & optime rebus per annos xxx & tres administratis, & quinq; filijs relictis moritur: uir plane beatissimus, & qui nullam dedisset occasionē, cur eius causa de fortuna quispiam quereretur. Deniq; tria uel maxime præcipua solus habebat. nam & gentis princeps, & pontifex erat, & præterea propheta: cum quo deus ita colloquebatur, ut futurorum nihil penitus ignoraret. quinetiam de duobus maioribus filijs suis, q; rerum domini permanfuri non essent, præuidit atq; prædixit. quorū uite quis fuerit exitus, narrare non indignū uidetur, quantumq; à paterna felicitate diuerterint. Patre namq; mortuo maior Aristobulus translato in regnū principatu, diadema sibi primus imposuit: quadringentis & octogintauno annis ac trib. mensibus, postq; populus in eam terram deuenit seruitio quod apud Babylonios sustinuit liberatus. Fratrem uero à se secundū Antigonū (namq; illum diligere uidebatur) in honore pari producebat: alios autē uinctos custodiæ tradidit. Matremq; itidē colligauit, ausam aliquid de potestate contendere. nāq; hanc rerū dominā Ioannes reliquerat. Eoq; crudelitatis processit, ut uinctam fame necaret. Horū aut facinorū pœnas Antigoni fratris morte persoluit, quē plurimū amabat, quemq; regni participē habebat. nam & hunc interemit, adductus criminationibus per maleuolos regni cōpositis. Itaq; primo quidē Aristobulus dictis fidem nō habebat, qui & fratrem magnipenderet, & pleraque liuore fingi arbitraretur. Sed cum Antigonus ex militia clarus redisset, festis diebus, quos tabernaculis positis deo celebrare mos patrius exigebat, euenit eodem tempore ut aduersa ualetudo Aristobulum corriperet. Antigonus uerò circa festorum solenniorū finem armatis comitatus templum ad orādum quammaxime petiuit, plusq; in honorem fratris ascēdit ornatus. Tumq; delatores nequissimi regem adeuntes, & armorum pompam, & Antigoni arrogantiam priuata fortuna maiorem esse criminabātur: quodq; maxima caterua stipatus, ut illū interficeret eò uenisset: nec enim perpeti honorē solū ex regno habere, cui regnū ipsum liceat obtinere. His paulatim, quamuis inuitus tamen credidit Aristobulus. ac ne uel suspicari quicquā uideretur, pspiciens, & ut incerta præcaueret, suos quidē satellites in quendam subterraneū & tenebrosū locū transire iubet. Ipse aut iacebat in castello, Bari antè, post autē Antonia cognominato: & ut inermi quidē parcerēt, occiderent aut Antigonom, præcepit, si cū armis adiret. necnō & ipsi Antigono q; præciperent misit, ut inermis ueniret. ad hæc regina satis callidū cum insidiatoribus consiliū capit. namq; his qui ad eum missi fuerant persuadet, ut mandata quidē regis taceant, dicant uerò Antigono, q; frater audisset, arma sibi eum pulcherrima in Galilæa ornatūq; bellicū fabricasse: quæ ne singulatim inspiceret, morbo impeditū fuisse: nunc aut, præsertim cū aliò discessurus sit libenter eū uideret armatū. His auditis, Antigonus (ne qd em male suspicaretur, fratris suadebat affectus) cum armis uelut ostentatum se ueniens, properabat. Sed ubi ad obscurū transitū, qui Stratonis pyrgus uocabatur, accessit, à satellitib. interemptus

Ant. lib. 13.
cap. 18.

ptus est: certumq; documentū præbuit, omnem beneuolentiā; iusq; natu-
 ræ calumnijs cedere, nullamq; optimarū affectionum tantum ualere, ut inuis-
 diæ perpetuo possit obsistere. In hoc autē etiam Iudam quis non recte mire-
 tur? Essæus erat genere, qui nunquā diuinando aberrauit, neq; mentitus est.
 Is Antigono transeunte per templū, mox ut eum uidit, ad notos qui aderant
 exclamauit (non paucos autē discipulos siue consultores habebat) Papē, nunc
 mihi pulchrum est mori, quando ante me ueritas interfuit, mearum q; prædi-
 ctionum aliquod mendaciū deprehensum est. Viuit enim iste Antigonus, qui
 hodie deberet occidi. Locus autē neci eius apud Stratonis pyrgū fato fuerat
 destinatus. & ille quidem sexcentorū abhinc stadiorū interuallo distat. Hore
 uerò diei sunt quatuor: sed & uaticinationē tempus effugit. Hæc locutus se-
 nior, mœsto uultu & mēte sollicita secū multa reputabat. & paulo post inter-
 sectus Antigonus nunciatur, in loco subterraneo, qui eodē nomine quo ma-
 ritima Cæsarea, Stratonis pyrgus appellabatur: & hoc fuit quod uatē sefellit.
 At uerò Aristobulo confestim sceleris pœnitundine morbus ingrauescit: sem-
 perq; facinoris cogitatiōe sollicitus, perturbato animo tabescebat, donec mœ-
 roris acerbitate uiscerib; laceratis subitò sanguinē uomeret. Hunc ergo unus
 ē seruulis eius ministerio destinatus foras efferens, prouidentia numinis erra-
 uit: & ubi Antigonus erat occisus, super extantes adhuc cædis maculas cruo-
 rem interfectoris effudit. Ululatu autē eorū qui id conspexerant cōtinuo sub-
 lato, tanq; puer de industria sanguinē illic libasset, clamor ad aures regis per-
 uenit, causamq; requirebat: & cū eam prodere nullus auderet, ad rescindendum
 magis ardebat, ad extremū uerò minitanti, uimq; adhibenti, uerū q; erat indi-
 cauerunt: atq; ille cū lacrymis opplesset oculos, quantūq; poterat ingemuisset,
 hæc dixit: Sperandū certē nō erat, ut maximū dei lumē facta mea nefaria la-
 terent. nā citò me ultrix cognatæ cædis iustitia persequitur. Quā diu ō cor-
 pus improbū fratri matricq; damnatam animā detinebis? q; diu paulatim illis
 libabo sanguinem meum: simul totū accipiant: neq; iam meorū uiscerum in-
 ferias fortuna derideat. His dictis ilico moritur, cū nō plus anno regnasset. Ant. lib. 13.
cap. 19
 Vxor uerò fratrem eius uinculis dissolutis regē cōstituit Alexandrū, qui ætate
 maior erat, & modestia præstare uidebatur. Sed ille potestatē adeptus, fratrem
 quidē alterū regnū appetentē occidit: alterū autē priuata uita cōtentū ablati-
 reb; secū habebat. Præliū etiā cum Ptolemæo cognomento Lathyro cōmit-
 tit: qui oppidū Asochin ceperat, & multos quidē peremit hostium, sed uictō-
 ria in Ptolemæi partes propensior fuit. Postea uerò q; ipse pulsus à matre Cleo-
 patra discessit in Ægyptū, & Gadarā obsidione capit Alexander, & castellū
 Amathuntis, omniū maximū quæ trans Iordanē sita erant, ubi preciosissima
 quæq; bonorū Theodori filij Zenonis habebantur. At Theodorus repentē
 superueniens, & pprias res recipit, & sarcinas regis aufert, Iudæorūq; ferē de-
 cem millia interficit. Verū Alexander receptis post cladē uiribus, aggressus
 maritimas regiones Raphiam capit, & Gazā, itemq; Anthedonē, quæ postea
 ab rege Herode Agrippias nominata est. His autē seruitio domitis, concitatur
 in eum festo die populus Iudæorū. Nam plerūq; epulæ seditiones accendūt,
 nec uidebatur infidias posse cōprimere, nisi cōductitios haberet auxilio Pisi-
 das & Cilicas: nam Syros mercenarios respuebat, ppter ingenitā cū Iudæo-
 Ioseph.

Ant. lib. 12.
cap. 20

rum gente discordiā. Cæsis aut supra octo milibus ex turba rebellium, Arabiæ bellum intulit. Ibiq; Galaaditis ac Moabitibus subactis, tributoq; his imposito, ad Amathunta regressus est. Cūq; Theodorū metus eius secundis successibus, perculisset, castellū sine præsidio repertū funditus eruit. mox autē congressus cum Oboda rege Arabū, qui locū fraudi opportunū in Galaadēsi regione occupauerat, captus insidijs totū amisit exercitū in uallē altissimā cōpulsum, atque obtritū multitudine camelorū. Ipse uero elapsus in Hierosolymam, olim sibi gentē infensam ad nouarū rerū motus magnitudine cladis accēdit. Fit autem etiā tunc superior, crebrisq; prælijs nō minus quinquaginta millibus ludæorū per sex annos interfecit: nequaq; tamen uictorijs lætabatur, quoniā regni sui uires cōsumeret. Vnde armis omisis, sermone placido cū subiectis redire in gratiā conabatur. Illi aut inconstantia eius morumq; uarietatē intantum oderāt, ut percontanti, quoniam pacto eos sedare posset: dicerēt, si moreretur, nā uix etiā mortuo duros ueniā, qui tā multa scelerate fecisset. simul etiā Demetrii auxiliū, cui cognomen Acæro, accersuerūt. qui cum his maiorum præmiorū spe facile paruisset, uenissetq; cum exercitu, miscetur auxilijs eius ludæi circa Sichimam. Vtrosq; tñ Alexander mille quidē equitibus, sex autē pedium mercenariorū millibus excepit, cum haberet ex ludæis quoq; prope ad decē millia bene sibi cupientiū, aduersæ aut partis essent equitum tria millia, pedumq; millia quadraginta. Et prius q̃ ueniretur ad manus, intercedentibus nūcijs & præconibus, reges transfugia tentabant: Demetrius quidē Alexandri mercenarios, Alexander aut ludæos qui Demetriū sequerentur, obtēperaturos sibi sperantes. Sed cum neq; ludæi sacramēta, neq; fidē Græci contemnerent, armis iam cominus decernebant. Superatq; prælio Demetrius, quāuis Alexandri mercenarij multa & animose & fortiter gessissent. Euentus aut pugnæ præter spem cedit utriq; nam neq; hi qui Demetriū acciuerāt, in partibus uictoris permanserūt: & immutata fortunæ misericordia, sex ludæorū milia se ad Alexandrū, qui in mōtes effugerat, cōtulerunt. Huius inclinationis momentū Demetrius ferre nō potuit: sed Alexandrū iam quidē collectis uiribus prælio sufficere ratus, omnē uerō gentē ad eum transire existimās, mox inde digressus est. non tñ reliqua multitudo ob abscessum auxiliorū simultates deposuit: bello autem assiduo tam diu cū Alexandro decertabat, donec plerisq; interfectis cæteros in Bemefelim ciuitatē cōpulit, eaq; subacta in Hierosolymam captiuos abduxit. Verū immoderata fecit iracūdia, ut crudelitas eius ad impietatē usq; procederet. Octingentis em̃ captiuorū in media ciuitate crucifixis, mulieres earūq; filios in conspectu matrum necauit, atq; hæc potans, & cum suis concubinis recubans, prospectabat. Tantus autē populum terror inuasit, ut etiā diuersæ partis studiosi proxima nocte octo millia hominū extra totam ludæam profugerent: quorum exilij mors Alexandri finis fuit. Cum eiusmodi factis tandem ægreq; regni otium quæsisset, ab armis requieuit.

De bello Alexandri cum Antiocho & Areta, deq; Alexandra & Hyrcano.

Cap. IIIL

VERSUS autē sit ei turbarū initiū Antiochus, qui etiā Dionysus dictus est, Demetrii quidē frater, sed eorū nouissimus qui Seleucum generis autorē habebant. hunc enim timēs qui Arabas parato bello pulsarat, totum quidem super Antipatrida mōtibus proximum, & inter loppes littora

littora spaciū, fossa altissima diremit. ante fossam uerò murum ædificauit excelsum, turresq; ligneas, ut faciles aditus obstrueret, fabricauit: nec tamen Antiochū arcere ualuit. Exustis enim turribus fossisq; repletis, cum suis copijs transgressus est. Vindictaq; posthabita, qua deberet eum à quo prohibitus est ulcisci, protinus contendit in Arabas. Horum autē rex in loca suæ nationi cōmodiora cedens, mox ad pugnā cum equitatu reuersus (habebat autē numerum decē millium) imparatos ex improuiso Antiochi milites inuadit. Valido autem prælio commissō, quā diu quidē supererat Antiochus, durabat eius exercitus, quamuis eum passim Arabes trucidarēt. Vbi uerò procubuit (succurrendo enim uictis semper in periculis aderat) omnes terga dederunt: maximāq; pars eorum cum in acie, tum in fuga absumitur. Reliquos aut in uicū Cana delapsos, alimentorū penuriā perire cōtiguit, præter admodū paucos. Hinc Damasceni Ptolemæo Minnæi filio infensi Aretā sibi sociant: Syriæq; coeles regem constituunt, qui bello illato Iudææ, postq; pugna uicit Alexandrum, pactione discessit. Alexander autē Pella capta Gerasam petiuit rursus opum Theodori cupidus: tripliciq; ambitu circumdatis defensoribus, locum expugnauit. Necnō & Gaulanen & Seleuciā, & eam quæ Antiochi Pharanx dicitur, sub iugū mittit. Ad hæc autē capto Gamala castello ualidissimo, eiusque præfecto Demetrio multis criminib. inuoluto, in Iudæā regreditur, expleto in militia triēnio: lætusq; à gentilib. ob res prosperè gestas excipitur. Belli autē requiē secutū est morbi principiū. Et quoniā quartano febrīū recursu fatigabatur, depulsum iri ualitudinē credens, si rursus animū negotijs occupasset, intēpestiue militię sese dedit: & ultra uires corpus laborib. uexās, inter ipsos tumultus trigesimo & septimo regni anno moritur: idq; Alexandræ coniugi suæ reliquit: Iudæos eius uel maxime dicto obediētes fore non dubitās: quod lōge ab eius crudelitate discrepans, & iniquitati resistēs, beneuolentiā sibi populi cōparasset. Neq; spes eum sefellit. Namq; opinione pietatis obtinuit muliercula principatū. Quippe quæ morem gentis patrium probe norat, & qui sacras leges temerassent ab initio detestabatur. Cū autē duos filios Alexandro genitos haberet, natu quidē maximū Hyrcanum, & propter ætatem declarat pontificē, & q; præterea segnior esset q; ut potestate regia molestus cuiquam uideretur, regem constituit: minorem autē Aristobolū, priuatū uiuere maluit, q; feruentioris esset ingenij. Iungit autē se eiusdē mulieris dominationi quædam Iudæorū factio, Pharisæi: qui præter alios pietatē colere putarentur, & peritius leges interpretari: ob eam causam magis eos suspiciebat Alexandra, diuinæ religioni superstitiose deseruiēs. Illi autē paulatim foeminae simplici insinuati, quo suis pro sua libidine summouendo, deponendo, itemq; uinciendo, ac soluendo, iam procuratores habebantur: prorsus ut ipsi quidē regijs commodis fruerentur, expensas uero ac difficultates Alexandra perferret. Sed eadē mire callebat res administrare maiores: itaq; augendis copijs semper intenta, duplicem conflauit exercitū: neq; pauca mercenaria parauit auxilia, quibus non modò statum suæ gentis roborauit, sed etiā metuentam se reddidit externæ potentiaē. Imperabat autē alijs, uerūm Pharisæis ipsa ultro parebat. Deniq; Diogenem quendam insignem uirū, qui Alexandro fuerat amicissimus, interficiūt, eius factū cōsilio criminati, ut octingēti (quos

Ant. lib. 12.
cap. 22.

suprà memorauī) regis iussu tollerentur in crucem, nihilominus autē Alexander suadebant, ut & alios, quibus autorib. Alexander in eos fuisset concitatus, occideret. Cumq; his nimia superstitione nihil abnuendū putaret, quos sibi libuisset ea specie trucidabant, donec optimus quisq; periclitantiū ad Aristobulū confugeret, atq; ille matri persuasit, ut his propter dignitatē parceret, ciuitate autē pelleret quos nocentes existimaret. Igitur illi quidē data sibi copia per regionē dispersi sunt, Alexandra uero in Damascū misso exercitu, quoniam Ptolemæus sine intermissione ciuitatē premebat, illam quidem nulla re memorabili gesta cepit. Regem autem Armeniorum Tigranem, qui admoto Ptolemaidi milite, Cleopatram circumsedebant, pactiōibus donisq; sollicitat. Sed illum domesticarum turbarum metus, ingresso in Armeniam Lucullo, iam dudū inde retraxerat. Inter hæc Alexandra morbo laborante, minor eius filius Aristobulus, cum famulis suis quos multos habebat, omnesq; pro ætatis fauore fidissimos, uniuersa castella obtinuit; & pecunia quam ibi reperit conductis auxilijs regē se declarauit. Ob hæc miserata querelas Hyrcani mater, coniugē Aristobuli cū filijs includit apud castellū quod à septentrione fano adiacens, Baris antea uocabatur ut diximus, postea uerò Antonia cognominata est, imperante Antonio, quemadmodū de Augusti & Agrippæ nomine Sebaste & Agrippias aliæ ciuitates appellatæ sunt. Ante tñ Alexandra moritur, q̄ in Aristobulū fratris eius Hyrcani contumelias uindicaret: quē deijci regno curauerat, quod ipsa nouē annos administrauit. Et hæres quidē omniū sit Hyrcanus, cui regnū etiam uiua commiserat. Verū Aristobulus uiribus atq; autoritate præstabat. Habito aut inter eos circa Hierichunta de rerū summa conflictu, pleriq; Hyrcano relicto transeunt ad Aristobulum. Hyrcanus aut cum reliquis fuga peruenit in castellū Antoniam: ibiq; salutis obsides nactus (erat enim ibi in custodia, ut præmisimus, coniunx Aristobuli cum filijs) prius q̄ grauius aliquid accideret, ea lege in concordia redijt, ut regnū quidē Aristobulus haberet, ipse uerò cederet, quasi frater regis alijs honorib. contentus. Hoc modo in fano reconciliati, cū in conspectu circumstātis populi benignissime alter alterū cōplexus esset, domus permutant: & Aristobulus quidē discedit in regiā, Hyrcanus aut in Aristobuli domum.

Ant. lib. 14.
cap. 1.

De bello Hyrcani cum Arabibus & expugnatione Hierosolymæ.

Cap. V.

Ant. lib. 14.
cap. 2. 3. 4

ETVS uerò & alios eius inimicos præter spem dominātis occupat, & maxime Antipatrū iam dudū Aristobulo inuisum. Erat autem genere Idumæus, & nobilitate ac opibus gentis suæ princeps. Is igitur & Hyrcanum ut ad Aretam regem Arabiæ confugeret, eiusq; auxilio regnū repeteret hortabatur, & ipsi Aretæ ut Hyrcanum susciperet atq; in regnum deduceret suadebat, multum obtrectans Aristobuli moribus, multisq; Hyrcanum laudibus prædicans, simulq; admonebat q̄ eum deceret regno clarissimo præsidētē, iniquitate oppressis manū porrigere: Hyrcanum autem iniuriam pati, qui principatu iure successiōis sibi debito excidisset. Sic instructis & præparatis ambobus, nocte cū Hyrcano ex ciuitate profugit: citatoq; cursu in oppidū quod Petra dicitur saluus euasit: ea est Arabiæ regia. Ibi postq; Hyrcanū in manū regis Aretæ tradidit, multis dictis multisq; muneribus ut auxiliū præberet, quo in regnū deduceretur, effecit. Erant autē peditū equitūq;

tumq; millia L, quibus nequaquā restitit Aristobulus: sed primo impetu sus-
 patus, in Hierosolyma fugere cogitur: atq; omnino captus esset, nisi dux Ro-
 manorū Scaurus aduersis horū temporib. imminens soluisset obsidionem.
 namq; is ex Armenia quidē in Syriā missus erat à Pompeio Magno qui cum
 Tigraue bellū gerebat. Sed ubi Damascū uenit, recens à Metello & Lollio ca-
 ptam reperit: his inde submotis, cognitoq; in Iudæa quid ageretur, illuc ue-
 lut ad quæstū cucurrit. Deniq; mox ut fines ingressus est, Iudæorū legati ad
 eum ueniunt à fratribus, utrisq; ut sibi potius adiumento essent orantibus.
 Sed trecentis talentis quæ Aristobulus ei miserat, iustitia posthabita est. Tor-
 enim acceptis Scaurus ad Hyrcanum & Arabes legatos misit, Romanorum
 eis & Pompeij nomen intentans, nisi ab obsidione desisterent. Itaq; & Areta
 ex Iudæa in Philadelphiam recedit metu perculsus, & Scaurus Damascū re-
 dit. Aristobulus autē q; captus non esset, satis sibi esse non credidit: sed omni-
 bus quas haberet copijs collectis, persequebatur hostes: & circa locū quē Pa-
 pyrona uocant prælio cōmisso, supra sex eorū millia cædit: in quibus erat &
 Cephalon frater Antipatri. Hyrcanus uerò & Antipater Arabū priuati auxi-
 lio, spem in aduersarios transtulerunt. & cum Pompeius Syriā ingressus Da-
 mascū peruenisset, ad ipsam cōfugiunt. multisq; muneribus ei datis, eadem
 illa quibus ad Aretam usi fuerant allegantes, magnopere precabantur ut Ari-
 stobuli uiolentia damnata, regno Hyrcanū restitueret, cui tam etate q̄ morib.
 deberetur, sed nec Aristobulus sibi defuit, corruptione Scauri fretus. Vene-
 rat autē quantū potuit ornatus cultu regio: deinde offensus obsequijs, neq; fe-
 rendum existimans abiectius q̄ regem deceret utilitati seruire, à Diospoli re-
 grediebatur. Ob hoc iratus Pōpeius, etiā Hyrcano eiusq; socijs hoc precan-
 ribus, Aristobulū petit, & Romano simul exercitū & Syrorū instructus au-
 xilijs. Cū uero Pellam & Scythopolim prætergressus Coreas uenisset, unde
 Iudæorū fines incipiunt per mediterranea loca subeuntibus, cognito Aristo-
 bulū in Alexandriū confugisse (castellū est magnifice structū, in mōte præcel-
 so sitū) mittit per quos eum iuberet inde descēdere. Ille autē decreuerat, quia
 p̄ imperio uocaretur, periclitari potius q̄ parere. sed populum uidebat horre-
 scere: & amici monebant ut Romanā uim cogitaret, quam sustinere non pos-
 set. Itaq; horū consilijs obediens, descēdit ad Pompeiū: quodq; iuste regna-
 ret, multis p̄ se dictis in castellū redijt. & cum iterū descendisset prouocatus
 à fratre, ac de suo iure cum eo disceptasset, denuo regreditur non prohibente
 Pompeio. Erat autem inter spem timoremq; medius: & ueniebat quidem ue-
 lut exoraturus Pompeiū ut sibi cuncta permitteret, ad montem uerò reuerte-
 batur, ne quid regiæ dignitati derogare uideretur. quia tamen castellis eū Pō-
 peio cedere placebat, hisq; præpositos monere literis ut decederent, quibus
 præceperat ut nō nisi manu sua scriptis epistolis obtēperarent: iussa quidem
 facit: sed in Hierosolymā cum indignatione discessit: belloq; iam cōgredi cū
 Pompeio cogitabat. Ille autē, nec enim tempus apparatus dandum putauit,
 statim eū insequitur. multū quippe alacritati eius addiderat, circa Hierichun-
 tem Mithridatis mors nunciata. Vbi pinguisima Iudææ regio & palmarum
 plurimū ac balsamū nutrit: cuius inciso lapidibus acutis robore stillantem la-
 crymā ex uulnerib. colligūt. Cumq; illic pernoctasset, mane in Hierosolymā
 prope-

Ant. lib. 16.
 cap. 6. 7.

Ant. lib. 14.
cap. 7. 8.

properabat. Itaq; hoc eius impetu perterritus Aristobulus, supplex occurrit, pecuniamq; pollicitus, quodq; semetipsum ei cū ciuitate permetteret, Pompeium mitigat sœuientē. Nec tamen quicq; eorum quæ promissit effectū est. Gabiniū enim qui ad suscipiendā pecuniā missus fuerat, ne in oppidū quidē Aristobuli socij receperunt. His cōmotus Pompeius, Aristobulum in custodiam collocat: ad ciuitatē uero profectus, explorabat qua ex parte faciliore esset accessus. nam & murorum eius firmitatē oppugnari posse facile nō uidebat: uallēq; pro mœnib. horribilē, fanumq; illic cernebat proximum, adeo tutissima munitiōe circumdatū, ut etiā si ciuitas caperetur, secundū esset hostibus in eo refugiū. Hoc autē diu quid faceret hesitante, seditio intra ciuitatē orta est: Aristobuli quidē socijs bellū geri potius regēq; liberari dignū esse censentibus: qui uerō cum Hyrcano sentirent, Pōpeio portas aperiri. Metus autē hos plures faciebat, Romanorū constantiā reputantes. Deniq; uicta pars Aristobuli cōcessit in templū: & ponte qui ab eo ciuitati iungebatur abscisso, ut ad ultimū usq; resisteret, instruebatur. Cū autē alij Romanos recepissent in ciuitatem, hisq; domū regiam tradidissent, adhuc obtinenda Pompeius unū ē duobus suis Pisonē cum militib. intromittit. isq; præsidijs in ciuitate dispositis, quia nemini eorū qui in templū confugerāt pacē persuadere poterat, omnia quæ circū erāt oppugnationi parabat: Hyrcano eiusq; amicis ad cōsilia conferenda, & ad efficiēda quæ iuberet alacriter animatis. Ipse uerō ad partes septentrionales fossamq; uallēque replebat omni genere materiæ per milites cōportato, cum per se opus esset difficilimū, propter immensam altitudinem, & præterea Iudæi modis omnib. desuper obsisterent. mansissetq; labor imperfectus, nisi Pompeius obseruatis diebus septimis, quibus Iudæos religio ab omni opere manus abstinere cōpellit, p̄ eos aggerē cumulare præcepisset, inhibitis à prælio militibus. Pro solo em̄ corpore Iudæis etiā per sabbata pugnare licet. Igitur iā ualle repleta, & impositis aggeri turribus, ad motisq; machinis Tyro allatis, mœnia tētabat. Desuper obstantes lapidib. repellebātur, cum diu turre obsidentiū magnitudine simul & pulchritudine præstantes, uim repugnantīū sustinerent. Veruntamen Romanis tunc plurimū defatigatis, Pompeius Iudæorū tolerantia & in alijs admiratus est: & præcipue, quod nihil ceremoniarum inter media tela uersantes intermiserunt. sed uelut in alta pace ciuitas ageret, quotidie sacrificia & uictimas, omnēq; dei cultū diligentissime celebrarunt, nec uel in ipso excidio cū ad arā in dies singulos trucidarentur, legitimis religionis suæ munerib. abstinerūt. Mese igitur obsidionis tertio uix una turre deiecta, in fanū irruptū est. Primus autē murum transcendere ausus est Syllæ filius Faustus Cornelius, & post eum cēturiones duo Furius & Fabius cum suis cohortibus, & circūsepto undiq; fano, alios aliò cōfugiētes uel etiā paulisper repugnātes interficiūt. Vbi plurimi sacerdotū, quantum quā hostes strictis gladijs irruentes uidebant, intrepidi tñ in peragēdis rebus diuinis perseverabant: & in ipso libandi templūq; adolēdi ministerio mactabantur, saluti quoq; præferentes religionis obsequiū. Multos autē sui gentiles aduersæ partis studiosi trucidabant, plurimi sese in rupes præcipitabāt. nonnulli furibundi cunctis quæ circa murum erant in desperatione succensis, pariter cōflagrabant. Itaq; Iudæorū quidē milia duodecim occubuerūt: Romanorum

nōrū uerò perpauci: sed plures fauciati sunt. Nihil aut̃ grauius in illa clade Iudæorū genti uisum, quā sanctū illud arcanū, neq̃ cuiquā prius uisum alienis esse detectū. Deniq̃ Pōpeius unā cum suis comitibus in templū ingressus, ubi neminem præter pontificē adesse fas erat, quæ intus erant candelabra cum lychnis & mensis in quib. libare atq̃ adolere moris est, & uascula ex auro cuncta spectauit; congestamq̃ pigmentorum molem, sacræq̃ pecuniæ ad duo millia talentorū. Nec tñ uel hæc uel aliud quicq̃ de sacrosanctis opibus suæ instrumētis attigit: sed postero die post excidiū purgare templū ædituos iussit, & solennia sacra celebrare. Ipse aut̃ Hyrcanū pontificem declarauit: q̃ se & in alijs rebus alacrem obsidionis tempore præbuisset, promptamque ad bellum agrestiuū multitudinē ab Aristobulo reuocasset: per quæ sicut imperatorē bonū decuit, beneuolentia potius q̃ timore plebem sibi cōcilauit. Inter captiuos etiā cōprehensus Aristobuli socer idemq̃ patruus tenebatur. & illos quidē qui maxime belli causa fuissent, securi percussit. Faustū uerò & qui unā fortiter operā nauauerant præclaris præmijs donat & Hierosolymis tributū indicit. ablatas aut̃ genti etiam quas in Coelesyria coeperāt ciuitates, Romano qui tunc erat præsidi parere iussit: proprijsq̃ tantū finibus circūclisit. Instaurauit aut̃ in gratiā cuiusdā ex libertis suis Demetrii Gadarensis, etiā Gadaram, quam Iudæi subuerterant. Mediterraneas præterea ciuitates ab eorū imperio liberauit, quas præuenti non exciderant, Hippon, & Scythopolim, & Pellam, & Samariam, & Marisam: itemq̃ Azotū, & Iamnam, & Arethusam: necnon & maritimas, Gazam, & Ioppen, & Doram, & quæ pridē Stratonis pyrgus uocabatur, post aut̃ ab Herode rege clarissimis ædificijs transformata, Cæsarea nominata est: easq̃ omnes indigenis ciuib. redditas prouinciæ Syriæ coniunxit. Huius aut̃ & Iudææ, cunctorumq̃ administratione ad Ægypti usq̃ fines & flumen Euphratē cum duabus legionibus Scauro permissa, Romam ipse per Ciliciā properauit, captiuū ducēs Aristobulū cum familia. Erant aut̃ filiae duæ, totidemq̃ filij: quorū unus Alexāder ex itinere fugit, minor autem Antigonus cum sororibus Romam uectus est.

De bello Alexandri cum Hyrcano & Aristobulo.

Cap. VI.

INTEREA Scaurus in Arabiam ingressus, ad Petram quidē regionū saperitate prohibebatur accedere: quæ aut̃ circum erant, omnia uastabat, multis & in hoc malis afflictus. nam exercitum fames premebat: cui tñ Hyrcanus per Antipatrū uictui necessaria suppeditabat. quē uelut Aretæ familiarē etiam Scaurus ad eum legauit, ut bellū pactione deponeret. Itaq̃ persuasum est Arabi, ut ccc talenta daret: atq̃ ita Scaurus ex Arabia transduxit exercitū. Alexander aut̃ Aristobuli filius qui Pompeium fugerat, magna manu medio tempore congregata, Hyrcano grauis imminabat, Iudæamq̃ depopulabatur. quem quidē maturē debellare posse credebat: quoniam niam disturbatū quoq̃ à Pompeio murū Hierosolymis renouatū esse confidebat: nisi Gabinius in Syriam missus qui Scauro successerat, quum in alijs fortem se præbuisset, tum etiam in Alexandrū mouisset exercitū. Huius autē ille impetum ueritus, & ampliorem militum manum congregabat: donec facta sunt decē millia peditū, & mille quingenti equites: locaq̃ opportuna muris, hoc est, Alexandriū & Hyrcaniū, & Machærunta non longe ab Arabiæ montibus

Ant. lib. 14.
cap. 9.Ant. lib. 14.
cap. 10.

montibus, muniebat. Igitur Gabinius cum parte copiarū præmissō M. Antonio, ipse cum toto exercitu sequebatur. Lecti autē Antipatri comites, aliāq; ludæorum multitudo, quorū Malichus & Pitholaus principes erant: iūctis cū M. Antonio uiribus suis, Alexandro obuiā processerūt: neq; ita multo pōst aderat cum suis copijs Gabinius. Alexander autē q; tum in unū confertam hostium multitudinē sustinere non poterat, abscessit. Cumq; Hierosolymis appropinquasset coactus prælio decertauit: amissisq; sex milibus, quorū tria uia capta sunt, tria uero prostrata, cū reliquis effugit. Gabinius autē ubi Alexandrium castellum uenit, quia multos deseruisse castra cognouit, promissa delictorū uenia conabatur eos ante præliū sibi coniungere. Cū autē illi nihil mediocre cogitarēt, plerisq; interfectis, reliquos in castellū cōcludit. In hoc prælio dux M. Antonius multa præclare gessit: & quāuis semper & ubiq; uir fortis apparuisset, tamē nunc etiam suū uicit exemplū. Gabinius autē relictis qui castellū expugnarent, ipse ciuitates adire, & intactas quidem cōfirmare, subuersas autē erigere curabat. deniq; iussu eius & Scythopolis habitari cœpit, & Samaria, & Anthedon, & Apollonia, & Iamnia, & Raphia, & Marisa, & Dora, & Gadara, & Azotus, aliæq; multæ, lætis ciuib. atq; incolis ad eas concurrentibus. His autē recte dispositis regressus Alexandriū, uehementius urgebat obsidiū. Quare territus Alexander, omnibus desperatis legatos ad eum misit, & ignosci delictis orans, & quæ sibi parerent castella Machærūta & Hyrcaniū tradere nō dubitans: quinetiā Alexandriū eiusdem potestati permisit. Quæ quidē Gabinius omnia consilio matris Alexādrī funditus eruit, ne rursus belli alterius receptaculū fierent. Aderat autem, quo suis Gabinium palparet obsequijs, uiro suo cæterisq; captiuis metuens, qui Romā fuerāt abducti. Post hæc ergo Gabinius Hyrcano Hierosolymam deducto, eiq; fani curam mandata, cæteris reip. partibus optimates præfecit. Omnemq; ludæorum gentem in conuentus quinque diuisit: uno Hierosolymis, altero Doris, itemq; tertio ut apud Amathunta respondeat, destinatis: quarto Hierico, & quinto Sephoris Galilææ ciuitas attributa est. Singulari autē unius dominatione ludæi liberati, libenter ab optimatib. regebantur. Veruntamen nō multo pōst euenit, ut turbarū his fieret initiū elaplus Roma Aristobulus: qui magna iterum ludæorū manu cōflata partim cupida mutationis, partim quib. olim dilectus erat, primū occupat Alexandriū: idq; recingere muro tentabat. Deinde cognito q; Gabinius Sisennā & Antoniū & Seruiliū duces cōtra se cū exercitu misit, in Machærunta concedit: uulgiq; imbellis onere deposito, solos armatos prope ad octo millia militū secū duxit: inter quos & Pitholaus erat secundarū partiū rector cum mille uiris ex Hierosolymis profugus. Romani autē sequebantur, habitoq; conflictu, aliquandiu cum suis Aristobulus fortiter dimicando perseuerabat, donec ui Romanorū subacti, cæsa sunt uirorum v m. propè uerò ad duo millia in quendā tumultū confugerūt. cæteri q; mille cū Aristobulo, perrupta Romanorū acie, in Machærūta coacti sunt. Vbi rex cū in ruinis prima uespera tetendisset, sperabat quidem aliā se manū per inducias belli posse cōtrahere, castellūq; bene munire. Impetū autē Romanorū superā poterat, per biduum remoratus postremo capitur: & cū Antigono filio qui Romæ secū fuerat uinctus, ad Gabiniū atq; inde Romam perductus est.

Sed

Ant. lib. 14.
cap. 11.

Ant. lib. 14.
cap. 12.

Sed illum quidē senatus carceri inclusit, filios autem eius in Iudæam transmissit, quia Gabinus scripserat per epistolas, id pro traditione castellorū coniūgi Aristobuli spondidisse. Parato autē Gabinio bellum Parthis inferre, Ptolemæus impedimento fuit. Qui reuersus ab Euphrate, petebat Ægyptū, Hyrcano & Antipatro amicis usus ad omnia quæ militiæ necessitas exigebat. nā & pecunijs & armis eum & frumento Antipater & auxilijs adiuuit. Et Iudæis in ea parte uias quæ Pelusiū ducerent obseruantibus, transmittere Gabiniū persuasit: alia uerò Syria discessu Gabini cōmota, & Iudæos iterū Alexander Aristobuli filius ad defectionē reduxit: & maxima multitudine conflata, Romanos omnes qui per eam terrā degerēt obtruncare decreuerat. Quam rem Gabinius metuens (iam em̄ ex Ægypto redierat) hoc tumultu instante, nonnullis dissidentium præmissis Antipatro concordiam persuasit. Cum Alexandro autē millia triginta remanserant, & ille ad bellum promptus erat. Itaq; ad pugnam egreditur. Occurrunt autē Iudæi, & circa montem Itaburium congressi, decē millia sternuntur: cæteram uerò multitudinem fuga dispersit. Et Gabinius ad Hierosolymam reuersus (id enim Antipater uoluit) reimp. eius cōposuit: deinde hinc profectus, Nabathæos pugna superat, & Mithridatem & Orsanem à Parthis perfugas clam̄ dimittit: eosq; militibus aufugisse dixit. Interea Crassus ei successor datus Syriā suscepit. Is in Parthicæ militiæ sumptum, & omne aliud aurū templi quod Hierosolymis erat, abstulit, & à quib. Pompeius tēperauerat, duo millia talentorum. Euphratem uerò transgressus & ipse perit & exercitus eius: de quibus nō est huius temporis cōmemorare. Post Crassum autē Parthos in Syriam properantes irruere Cassius inhibuit, receptus in prouinciā. Eius autē fauorē quæsito, in Iudæam festinabat: captisq; Taricheis, prope ad tria millia Iudæorū abducit in seruitium. Occidit autē etiam Pitholaum, seditiosos Aristobuli colligentē, cuius necis suasor erat Antipater. Huic aut nupta fuit ex Arabia nobilis scēmina nomine Cypris: unde filios quatuor, Phasaelum, & regem Herodem, & Iosephum, & Pheroram, & Salomē filiam habebat. Cum autem omnium qui ubiq; potētes essent, amicitiam hospitij familiaritateq; conquireret, præcipue regem Arabū per affinitatem sibi sociauit: eiusq; fidei cōmendans filios suos ad eū misit: quoniam bellum cum Aristobulo gerendum suscepit. Cassius autem compulso ad otium per conditiones Alexandro, ad Euphratem reuersus est, Parthos transitu prohibiturus, de quibus alio loco referemus.

Ant. lib. 14
cap. 13.

De Aristobuli morte, & bello Antipatri contra Mithridatem.

Cap. VII.

CÆSAR autem post senatus & Pompeij fugam trans mare Ioniū, rebus omnibus Romaq; potitus, solutum uinculis Aristobulum cum duabus cohortibus uelociter ad Syriam misit: & hanc facillimē & cuncta Iudææ proxima per illum subiici posse ratus, uerum & spem Cæsaris, & Aristobuli alacritatem præuenit inuidia. Nam ueneno peremptus à Pompeij studiosis, aliquandiu etiam sepultura in solo patrio carebat, corpusque mortui seruabatur melle conditum, donec ab Antonio Iudæis missum est in monumentis regalibus sepeliendum. Occiditur autem Alexander quoq; filius eius, à Scipione securi percussus Antiochiæ, secundum Pompeij literas, accusatione eius pro tribunali prius habita super his quæ in Romanos admiserat.

Ant. lib. 14
cap. 14.

Ant. lib. 14
cap. 15.

Ioseph.

Dd serat.

serat. Ptolemæus autem Minngi filius, qui Chalcidem sub Libano tenebat, captis eius fratribus, filium suum Philippionem, qui eos arcesseret, mittit Ascalonem: atque ille abstractum ab Aristobuli coniuge Antigonom, eiusque sorores adducit ad patrem. Amore autem captus, minorem earum coniugio suo copulat, ob eamque postea causam à patre occiditur. Accepit enim Ptolemæus in matrimoniū Alexandram perempto filio: huiusque affinitatis gratia fratres eius propensiore cura tuebatur. Antipater autem Pompeio mortuo in clientelam Cæsaris se cōtulit, & quia Mithridates Pergamenus ab accessu Pelusi prohibitus, cum exercitu quem ducebat in Ægyptum, apud Ascalonem morabatur, non solū Arabas quamuis hospes esset, auxiliū ferre persuasit: uerū & ipse armata Iudæorū tria circiter millia secū mouit. Excitauit autem præsidio Syriae quoque potentes, & incolam Libani Ptolemæum, & Iamblichū, & Ptolemæū alterum, quorum gratia ciuitates illius regionis alacri animo bellum pariter inchoarunt. Iamque fretus Mithridates auctis propter Antipatris copijs, Pelusiū proficiscitur. Et quia transire uetaretur, ciuitatē obsidebat: Antipater uerò in hac oppugnatione clarius enituit. Effracto enim ex parte suamuro, primus in ciuitatem cum suis insiluit. & Pelusium quidem captum est: ulterius autem eos progredi non sinebant Iudæi Ægyptij, terrarum incolæ, quæ appellantur Oniæ. Quibus tamen Antipater non modò ne obstarent, uerumetiam ut uictui necessaria præberent militi persuasit. Vnde factum est, ut nec Memphitæ ad manus uenirent, ultroque sese traderent Mithridati, atque ille Delta iam peragrato pugnam cum cæteris commisit Ægyptijs, in loco cui nomen est Iudæorum Castra: eumque in acie omni dextro cornu liberauit Antipater, circumgressus fluminis ripam. Leuum enim cornu contra se positum superabat. Facto autē in eos impetu qui Mithridatem persequerentur, multos occidit: tamque diu reliquos fugientes agebat, donec etiam castris eorum potitus est, octoginta tantum de suorum numero amissis. Octingentos autem ferè Mithridates cum fugeret perdidit. Præter spem uerò seruatus ex prælio, uacuis inuidia, testis rerū ab Antipatro gestarum fuit apud Cæsare. Vnde ille tunc quidem Antipatris spe & laudibus incitatum ad subeūda pro se pericula reddidit promptiorem. In quibus omnib. bellator audacissimus comprobatus est, multaque perpeffus uulnera, toto corpore gerebat signa uirtutis. Post autē quando rebus in Ægypto cōpositis, ad Syriam redijt, & Romana eum ciuitate simul & immunitate donauit: alijsque rebus honorando, amicissimeque tractando, dignum æmulatione reddidit: eiusdemque gratia etiam pontificatum confirmauit Hyrcano.

De accusatione Antipatri apud Cæsarem, de pontificatu Hyrcani & Herode bellum mouente. Cap. VIII.

EODEM uerò tempore Antigonus quoque Aristobuli filius cum uenisset ad Cæsarem, maioris præter opinionē felicitatis causam præbuit Antipatro. Nam qui de patris morte queri deberet, propter inimicitias Pompeij ueneno, quantum putabatur, perempti, & crudelitatis in fratrem accusare Scipionem, nullumque inuidiæ dolum admiscere miseris, ultra hæc Hyrcanum & Antipatrum criminabatur, ueluti se patrio loco cum fratribus iniquissime pellerent, multisque gentem iniurijs afficerent

cerent, dummodo satiarentur: quodq; in Ægyptum auxilia ipsi Cæsari non beneuolentia, sed timore ueteris discordiæ miserint, & ut amorem Pompeij deprecarentur. Ad hæc Antipater, ueste proiecta, multitudinem uulnerū demonstrabat, & qua fide quidem Cæsarem coluisset, uerbis non esse opus dixit: nam corpus etiam se tacente clamare: Antigoni autē mirari audaciam, qui cū hostis Romanorū sit filius, & fugitiui Romanorū, & nouarumq; rerū studiū uotumq; seditiosum patris habeat, apud Romanorum principem alios accusare conetur, boniq; aliquid adipisci tentet: quem hoc solū oportere contentum esse q; uiueret. Namq; nunc eum non propter inopiam desiderare facultates: sed ut in eos qui dedissent, ludæorum seditiones accenderet. Quæ ubi Cæsar audiuit, Hyrcanū quidem pontificatu digniorem esse pronunciauit: Antipatro autē cuius uellet potestatis detulit optionem. Qui permissio dignitatis modo ipsi qui daret, ludææ procurator declaratus est. & præter hoc impetrauit, ut subuersa patriæ moenia renouare sibi liceret. Et hos quidē honores Cæsar incidendos in Capitolium misit, ut iustitiæ suæ uirtutisq; signū Antipatri memoriæ traderetur. Antipater uero ubi de Syria Cæsarem plectus est, in ludæam reuersus, ante omnia patriæ muros à Pompeio dirutos reparabat: omniaq; lustrando, ne quid in illis regionibus turbarum esset, nunc interminando, nunc etiam suadendo curabat: unumquemq; admonens, qd' si cum Hyrcano sentirent, in otio atq; opulentia uicturi essent, fortunisq; suis & cōmuni pace potituri: sin spe uana ducerētur eorū qui priuati quæstus gratia res nouas optarent, se quidem non procuratorem, sed dominū omnium, Hyrcanū uero tyrannum pro rege, itemq; Romanos & Cæsarem hostes pro amicis & rectoribus habituri: nec enim passuros huius potestatem labefactari, quem ipsi regem constituissent. Sed quamuis hæc diceret, tamen etiam per se, quoniam Hyrcanum segniorem uideret, neq; tam efficacem q; regni posceret sollicitudo, statum provinciæ cōponebat. Et Phasaelum quidē natu maximum filiorū suorum militibus præpositū, Hierosolymæ eiusq; territorio præfecit: Herodem uerò ætate posteriorem, nimisq; adolescentem, Galilææ destinat, similia curaturum: qui cū natura strenuus esset, citò materiam ubi animi magnitudinē exerceret, inuenit: captumq; latronum principem Ezechiam, quē prædari maximo agmine continentia Syriæ deprehendit, ipsum aliosq; latrones multos interfecit. Ea q; res adeo grata fuit Syris, ut per uicos atq; oppida caneretur Herodes, ueluti per eum pace reddita, & possessionib. restitutis. Ex huius deniq; operis gloria, Sexto etiam Cæsari propinquo magni Cæsaris, & Syriam tunc administrāti est cognitus. Quin & Phasaelus fratris indolem contentione bona superare certabat, augendo erga se beneuolentiam Hierosolymis habitantium: atq; illam quidem ciuitatem possidens, nihil autem contumeliose per insolentiam potestatis admittens. hinc & Antipater obsequijs regalibus ab ea gente colebatur, & honores ei tanq; rerū domino omnes habebant. Nec tamen ipse ppter ea minus fidelis aut beneuolus Hyrcano fuit. Verū fieri non potest, ut liuorem quisquam in secundis rebus effugiat. Namq; Hyrcanus, quāuis & antea tacitè sua spōte mordebatur adolescentium gloria, maximeq; rebus ab Herode gestis, & crebris nuncijs laudes eius per singula facta prædicantib. angeretur: à multis tamē inuidis, qui re

Ioseph.

Dd 2

gias

Ant. lib. 14
cap. 16

gias infestare solēt, quibusq; Antipatri eiusq; filiorū probitas officiebat, instigabatur: dicentibus q; Antipatro & filiis eius rebus traditis, solo contentus & hac potestate uacuo regis nomine sederet. Et quā diu sic errabit, ut in se reges pducatur? Nec em̄ eos uel simulare iam procurationē, sed certe esse dominos ipso reiecto: cuius nec mandatis nec epistolis prāter Iudæorū legem tantam multitudinem peremisset Herodes: illumq; nisi regnet, sed adhuc priuatus sit, ad iudiciū uenire debere, rationem tam ipsi regi q; patrijs legib. redditurum, quæ indēnatos occidi nō sinerent. His paulatim accendebatur Hyrcanus. Ad extremū autem iracundiā prodita, causam dicturum Herodem iubet accersiri: atq; illē & patris monitu, & q; ei fiduciam res gestæ darent, firmata prius Galilæa præsidijs, ad regem proficiscitur. Ibat autem cum forti ceterua, ne uel derogare uideretur Hyrcano, si plures duceret, uel inuidiæ nudus pateret. Sextus autem Cæsar adolescenti metuēs, ne quid apud inimicos deprehenso mali fieret, ad Hyrcanum mittit, qui ei manifeste denunciarent, ut homicidij crimine liberaret Herodem. Hyrcanus autē qui eum diligeret, per se quoq; id cupiens, absolutionem decernit. Atque is inuito rege euasisse ratus, Damascum recessit ad Sextum, nequaquam paratus obedire, si denuō fuisset accitus. Rursumq; ab improbis irritabatur Hyrcanus, qui dicerēt iratum Herodem abiisse, & ut se contra ipsum strueret, properasse. Hæc autem rex uera esse existimans, quid ageret nesciebat: quoniam potentiorē inimicum uidebat. Cum uerō à Sexto Cæsare dux militum per Syriam itemq; per Samariam declaratus esset Herodes, neq; solū propter gentis fauorem, sed etiam uiribus suis terribilis putaretur, in timorem extremū incidit, iam iamq; illum cōtra se credens cum exercitu esse uenturum. Neq; opinione deceptus est. Namq; Herodes intentatæ sibi accusationis iracundiā, conflata militū multitudinem in Hierosolymam ducebat, ut Hyrcanum regno deponeret. Idq; fecisset, ni pariter egressi pater & frater fregissent eius impetum, deprecantes ut & ipse uindictam minis tantum, solaq; indignatione metiretur: regi autem parceret, sub quo ad hoc potentiæ processisset: ac si propterea quod in iudiciū uocatus esset, indignaretur: quia tamen absolutus est, gratias ageret, neque tristibus quidem paria referret, saluti uerō esset ingratus. Quod si etiam momenta bellorum reputanda uiderentur, iniquitatem militiæ consideraret: neque omnino de uictoria bene speraret, qui cum rege congressurus esset domestica consuetudine iuncto, & de se bene merito: sæuo autem nunquam, nisi quod maleuolorū consilijs impulsus, umbram ei tantum iniquitatis intentasset. Paruit his Herodes, qui speratis putauerat posse sufficere, suasque uires demonstrare nationi. Et inter hæc discordia Romanorum circa Apamiam bellum que domesticum oritur: quoniam Cæcilius Bassus fauore Pompeij Sextum Cæsarem dolo necauerat, eiusq; militem occupauerat. Alij uerō Cæsaris duces, mortis eius ulciscendæ gratia, cunctis uiribus Bassum petebant. Quibus tam interempti quā superstitis Cæsaris causa, quod am-
 bobus esset amicus, Antipater per filios suos misit auxilia. Cum autem bellum traheretur, ex Italia successor antè dicti
 Sexti uenit Marcus.

ODEM tempore magnum bellum inter Romanos cōflatur, dolo Calsij & Bruti Cæsare interfecto, postq̃ triennium septemq̃ menses tenuit principatum. Maximo aut̃ motu cædis eius grātia concitato, & optimatibus inter se dissidentibus, propria spe quisq̃ ducēbatur ad id quod existimabat esse commodius. Itaq̃ Calsius Syriam petit, occupaturus militem, qui Apamiam circumsidebat: ubi & Marcū & dissidentes cohortes Basso cōciliauit, simulq̃ obsidione liberauit Apamiam. Ipse uerò exercitū ducens stipendiū ciuitatibus indicebat: nec modus erat exactio-
num. Cum autem ludæos quoq̃ septingenta talenta iussisset conferre, minas eius ueritus Antipater, filijs suis & alijs amicis mature pecuniæ cogendæ curam distribuit, & inter eos Malicho cuidam ex amicis: adeò necessitas urgebat. Primus aut̃ Herodes Calsij fauorem promeruit, qui ex Galilæa parte sua, talenta centū attulit, proptereaq̃ inter eximios amicos numerabatur. At uerò cæteros tarditatis arguens Calsius, ipsis ciuitatib. irascebatur. Eoq̃ Gophnam & Ammauntem, & duas alias ciuitates ex uilioribus depopulatus, ibat quidem quasi Malichū interfecturus, q̃ remissior in exigendo fuisset. Verū & huius & cæterarum ciuitatū interitum repressit Antipater, centum ilico talentis Calsio delinito. Nequaquam tñ Malichus post abitū Calsij, beneficiorum Antipatri memor fuit. Sed illi ipsi, quem sæpenumero memorabat sui seruatorē fuisse, periculū moliebatur, iniquitatis suæ impedimentum abolere festinans. Itaq̃ Antipater & uires eius & calliditatē metuens, flumen transit Iordanem, ad ulciscendas insidias collecturus exercitum. Deprehensus autē Malichus Antipatri filios impudentia superat. Nam & Phasaelū apud Hierosolymam præsidij appositum, & Herodem, qui custodiam curabat armorū multis excusationibus & sacramentis circumuentos impellit, ut ipsis intercedentibus reconciliaretur Antipatro: atq̃ ita denuo per Antipatrum exorato Marco, tunc in Syria militem regente, seruatus est: qui Malichū statuerat occidere, q̃ nouis rebus studuisset. Cæsare uerò adolescente & Antonio cum Bruto & Calsio bellū gerentibus, Marcus & Calsius exercitu de Syria con-
flato, q̃ magnū momentū, ubi usus poposcit, Herodes fuisset, ipsum quidem totius Syriæ procuratorem præficiūt, equitū illi manu peditumq̃ attributa: si autem bellum desisset, regnum quoq̃ ludææ Calsius se eidē delaturū esse pollicitus est. Euenit autē, ut Antipatro & spes & fortitudo filij, causa mortis fieret. Horum enim metu Malichus, ministro quodam regio pecunia corrupto, mixtum ei ueneno poculum dari persuadet. Atq̃ ille quidem iniustitiæ Malichi præmium fuit post conuiuij mortuus, uir & aliàs strenuus rebusq̃ administrandis idoneus, & qui regnum recuperatum conseruasset Hyrcano. Malichus autem infensum propter suspicionem ueneni populum, negando placabat: simulq̃ ut ualidior esset, armatorum sibi copias conquirebat. Nec enim Herodē cessaturum arbitrabatur, quin etiam mox cum exercitu necis paternæ ultor adueniret. Sed Phasaeli fratris consilio, qui eū palàm minimè persequendum esse dicebat, ne uulgi seditio concitaretur, & purgantē se tūc Malichum patienter admisit, & suspicione liberum esse concedens, clarissimas paterno funeri celebrauit exequias. Cōuersus aut̃ in Samariam, & ciuitatem

composuit seditione turbatā, perq̃ dies festos in Hierosolymam remeabat, præmissis ac comitantibus armatis: cui Hyrcanus, ita suadente ob metū Malicho, denunciat, ne alienigenas superinducat indigenis festū pure castēq̃ celebrantibus. Herodes autē, & ipso qui præceperat, causāq̃ contēpta, nocte ingressus est. Iterumq̃ Malichus ad eum ueniens, Antipatrū flebat. Contraq̃ ille se falli, cum uix animi dolorem premeret, simulabat: & tñ de nece patris apud Calsiū per epistolas questus est, cui propterea Malichus inuisus erat. Ita que non modò ut mortem patris ulcisceretur, ei rescripsit: sed etiam tribunis quibus præerat, ut in causa iusta Herodī opem ferrent, occulte præcepit. Et qm̃ capta Laodicia, undiq̃ ad Herodē conuenerant optimates cum muneribus & coronis, ipse quidem hoc ultioni tempus destinauerat. Malichus autē id Tyri fore suspicabatur: & filiū suū tunc apud Tyrios obsidem, statuit subducere, & ipse in Iudæam fugam parabat. Salutis autē desperatio stimulabat, ut etiam maiora cogitaret: nam & Iudæorū gentem contra Romanos excitaturū se credidit, dū bello aduersus Antoniū Calsius occupabatur, deiectoq̃ Hyrcano facillime regnaturū. Sed profecto irridebat eius spem fatale decretum. Etenim quò intenderet animū suspicatus Herodes, & ipsum & Hyrcanum ad cœnam uocat. Deinde seruorum quendam instruēdi conuiuij specie mittit. Sed res erat, ut tribunis prædiceret ad insidias egredi: atque illi præceptorū Calsij memores, ad littus ciuitati proximum armati gladijs occurrunt, ibiq̃ circumseptū Malichū multis uulneribus interficiunt. Hyrcanus autē statim concidit stupore dissolutus: uixq̃ anima recepta, Herodē percontabatur quis Malichū occidisset. Et cum ē tribunis unus respondisset, Calsij præceptum: planē, inquit, & me & patriā meā Calsius seruat incolumē: qui amborum insidiatorem peremit. Vtrū autē ex animo dixerit, an quod timore factū probaret, incertum est. Sed enim Malichum hoc modo ultus est Herodes.

De Herode accusato & uindicato.

Cap.

X.

Ant. lib. 14.
cap. 20

OST QVAM uero Calsius excessit ē Syria, iterū Hierosolymis orta seditio est, cum Felix in Phasaelum mouisset exercitum, & in Herodem, fratris poena uellet necem Malichi uindicare. Casu autem Herodes cum Fabio Romano duce apud Damascum habitabat: & ne cupiens auxilio foret, morbo impediabatur. Interea Phasaelus etiam sine cuiusquam auxilio superauit Felicem: probumq̃ ingrati obijciebat Hyrcano, qui & Felici studuisset, fratremq̃ Malichi castella occupare permisisset. Iam enim multa tenuerat, omniumq̃ tutissimum Massadam. Nec tamen ei quicquam contra uim Herodis potuit sufficere, qui mox ut conualuit, & alia recepit, & illum ex Massada supplicem dimisit, & Marionem Tyrionum tyrannum ex Galilæa pepulit: tria enim castella possederat. Tyrjs'que quos ceperat, uitam concessit omnibus: nonnullos etiam donatos abire iussit, unā & sibi ciuitatis beneuolentiam, & tyranno comparans odium. Marion autem à Calsio quidem meruerat tyrannidem, qui tot Syriæ tyrannos præfecerat: sed ob Herodis inimicitias etiam Antigonom Aristobuli secum ducebat, & Ptolemæum, propter Fabium, quem Antigonus sibi pecunia sociatum, adiutorem incepti habebat. Cuncta uero focer Ptolemæus Antigono subministrabat, Contra quos Herodes instructus, in aditu Iudææ commisso prælio, uictoria potitur

potitur: fugatoq; Antigono, redit in Hierosolymā, pro merito gestæ rei omnibus charus, ut etiam quibus antea despectus erat, tunc in eius familiaritatē sese dederint, propter Hyrcani affinitatem. Namq; is Herodes iam pridem ex indigenis habuerat uxorem non ignobilem, quæ Doris uocabatur, & Antipatrum ex ea susceperat filium. Tunc autem duxerat Alexandri, cuius pater fuit Aristobulus, filiam Mariamnen, Hyrcani neptem ex filia, atq; inde regi familiaris erat. Sed ubi Cæsar circa Philippos interfecto, Cæsar in Italiam, & Antonius in Asiam discesserunt: legatis ab alijs ciuitatibus ad Antoniū missis in Bithyniam, etiam Iudæorū optimates accusatū ueniunt Phasaclū & Herodem: q; illis rerū summam uī possidentibus, nomen tantum honorabile superesset Hyrcano. Ad quæ Herodes qui præsto erat magna pecunia placatū sic Antonium affecit, ut ne uerbū quidem inimicorum eius pateretur audire. Ant. lib. 14
cap. 21 Et tunc quidem ita digressi sunt. Quum autē denuo Iudæorum primates centum uiri, Antiochæ proximam Daphnen ad Antoniū uenissent, amorī Cleopatæ iam seruientem, delecti à cæteris, qui eloquētia & dignitate præstabāt, aduersus fratres accusationē proponunt. Respōdebat autē Messala, causæ defensor, astante etiam propter affinitatem Hyrcano. Auditis deinde utriusq; partibus, Antonius percontabatur Hyrcanum, quinam essent regendis rebus aptissimi. Cumq; is Herodem, eiusque fratres alijs prætulisset, uoluptate repletus (nam & hospes eorum paternus erat, humanissimeq; ab Antipatro susceptus, eo tempore quo in Iudæam cum Gabinio uenerat) tetrarchas ambos declarat, totius eis Iudææ procuratione permissa. Legatis autem id ægre ferentibus, quindecim eorum correptos, carceri tradidit, quos etiam penē occidit. Cæteros autem reiecit cum iniuria: unde maior tumultus Hierosolymis excitatus est. Deniq; mille legati iterum Tyrum missi sunt, ubi cōmorabatur Antonius in Hierosolymam paratus irruere. Et contra eos uociferātes, magistratus Tyriorū directus est, data ei licentia, ut quos comprehendisset, occideret: præceptoq; ut eorū potestatem confirmare curaret, qui tetrarchæ ipsius essent Antoni suffragio constituti. Ante hæc autē Herodes usq; ad littus cum Hyrcano progressus, multis eos admonebat, ne & sibi interitus, & patriæ bellica causa fierent, dum inconsiderate contendunt. Illis autē tanto magis id indigne ferentibus, Antonius missis armatis, multos occidit, multos etiam uulnerauit. quorū & faucios cura, & mortuos sepultura Hyrcanus dignatus est. Non tamen ideo qui effugerant quiescebant: perturbando enim ciuitatē, Antonium irritabant, ut etiam quos in uinculis haberet, occideret.

De bello Parthorum contra Iudeos et fuga Herodis ac fortuna.

Cap. XL

BARZAPHARNE autem Parthorum satrapa Syriam biennio post cū regis filio Pacoro detinēte, Lysanias patris sui mortui successor Ptolemæi Minnæi filij, mille satrapæ talēta pollicitus, & mulieres quingentas, ei persuadet ut Antigonom in regnum inducerent, Hyrcanumq; deponerēt. Impulsus igitur ab eo Pacorus, ipse quidem per maritima loca perrexit, Barzapharnem autem itinere mediterraneo iussit irrumpere. Sed maritimorum Tyrj Pacorum excluderunt, cum Ptolemaidenes eum & Sidonij recepissent. Ille autem quendam regium pincernam, cognominem suum, equitatus ei parte attributa, ad Iudæā iussit accedere, & exploraturū hostium

*Ant. lib. 14
cap. 21*

consilium, & ubi usus exegisset, præsidio futurū Antigono. quibus Carmelū populantibus, multi Iudæi ultro ad Antigonom confluunt, ad expeditionē alacriter animati. Ille autem ad locum qui Drymos dicitur, occupandum eos præmittit: ubi commissa pugna, depulsisq; hostibus & effugatis, Hierosolymam cursu petebant: auctiq; multitudine, usque ad regiam processerunt. Excepti autem ab Hyrcano & Phasaelo, forti acie in foro confligunt. Ibiq; hostes in fugam uersos pars Herodis in fanū concludit: custodesq; his sexaginta uiros apponit, per ædes proximas collocatos. Sed hos quidē infensus fratrib. populus, igne consumit. Herodes autē iracundia peremptorum congressus cum populo, multos obtruncat: inq; dies singulos inuicē sese per insidias incursantibus, assiduæ cædes erant. Instante uerō die festo, qui Pentecoste uocatur, omnia circa templū, totaq; ciuitas plebe rustica repleta est, & pleraq; armata. Et Phasaelus quidē muros, Herodes autē cum paucis domū regiam custodiebat. Inuasissq; de improviso hostibus in suburbano, cōplures quidem peremit, omnes autē in fugam uertit. & hos in ciuitatem, alios in fanū, alios in extremum uallum includit. Interea pacis arbitrū Pacorum Antigonus petit admitti. Exoratus autē Phasaelus & ciuitate & hospitio cum quingentis equitibus Parthum recepit, prætextu quidē componendæ seditionis uenientē, re aut uera ut adiuuaret Antigonū. Deniq; Phasaelū dolo perpulit, ut ad Barzapharnem legatus de pace proficisceretur: quamuis multa dissuadente Herode, atq; ut insidiatorē occideret, ne uel se eius fallacijs dederet, admonente: natura enim Barbaros fidē negligere. Exiit etiā Pacorus cum Hyrcano, quo minus suspectus esset: nonnullisq; relictis equitibus apud Herodem, quos Eleutheros uocant, cum cæteris Phasaelum prosequebatur. Sed ubi ad Galilæam uenerunt, indigenas quidē dissidentes atq; armatos offendunt: satrapā uerō conueniunt satis callide & officijs amicitiae dolos tegentē. Deniq; postquam dona eis dedit, redeuntibus insidias posuit. Illi autē in maritimū quendam locum deducti, cui nomen est Ecdippon, fraudem intelligunt. Ibi enim de promissis mille talentis audierunt: & quod Antigonus plerasq; mulieres ex his quas ipsi haberent, inter quingentas Parthis deuouisset: quodq; sibi semper à Barbaris præstruerentur insidiæ, ac olim capti essent, nisi mora fuisset, dum Hierosolymis caperetur Herodes, ne sibi præscius quæ de his agerentur, caueret. Hæc iam non uerba erant solū, nam & custodes haud procul abesse conspiciebat. Et tamen Phasaelus Hyrcanū deserere non sustinuit, quamuis eum sæpius moneret Offilius ut fugeret: cui Saramalla Syrorū tunc ditissimus dixerat, quemadmodū essent omnia de insidijs constituta. Sed conuenire satrapam maluit, atq; in os exprobrare, qd se insidijs appetisset: ac maxime quia pecuniæ causa talis extitisset, cum plus ipse pro salute daturus esset, quam pærogno promississet Antigonus. Ad hæc Parthus subdola satisfactione iureq; iurando suspicionē deprecatus, perrexit ad Pacorum: statimq; à Parthis qui remanserāt, quibusq; iussum erat, Phasaelus atq; Hyrcanus comprehenduntur, periuriam simul ac perfidiam execrantes. At interim pincerna ad hoc missus, Herodē capere moliebatur: eumq; fallere, ut extra murū procederet, sicut sibi mandatū fuerat, conabatur. Ille autē suspectos habere solitus Barbaros, & tunc minimē dubitans in hostes incidisse literas quæ insidias indicarent, pro
dire

dire nolebat: quanq̃ satis idoneam causam Pacorus obtēderet, epistolā por-
tantibus obuiam ire debere: nec enim ab hostibus esse captos, aut quicq̃ de
insidijs, sed quæ Phasaelus gessisset, his contineri. Iam dudū aut̃ ab alijs audie-
rat Herodes, fratrē suum Phasaelū esse correptū: & Hyrcani filia Mariamne
prudentissima scēminarū, multis eum precib. ne prodiret orabat: ne uē se cre-
deret manifestis iam conatibus Barbarorū. Adhuc aut̃ Pacoro cū socijs deli-
berante, quonam modo clām patraret insidias, nec em̃ fieri posse ut tantæ sa-
pientiæ uir ex aperto circumueniretur, nocte Herodes cū propinquis sibi
bi ad Idumæā ignaris hostib. proficiscitur. Eo cognito, Parthi eum perseque-
bantur. Et ille matrem quidē fratresq̃ suos, desponsatamq̃ puellam cū ma-
tre, minimoq̃ fratre prætereūtere iter iussit. ipse aut̃ caute cum famulis suis Bar-
baros retentabat: multisq̃ per omnes conflictus interēptis, ad castellū Mas-
sada properabat. Grauiorē aut̃ in fuga Parthis Iudæos expertus est. Qui cū
semper molesti fuissent, à sexagesimo tamen ciuitatis stadio aliquandiu etiam
acie decertauerunt. Vbi Herodes uictoria potitus, cum multos interfecisset,
ipsumq̃ locū in memoriā præclari facinoris ædificatū, locupletissima exor-
nauit regia, arcemq̃ in eo munitissimā cōdidit, ac de suo nomine Herodion
uocauit. Et tunc quidem cum fugeret, multos sibi adiungebat. Postea uerō q̃
Thresam Idumææ peruenit, occurrit ei frater Iosephus, turbamq̃ sequentiū
diminui persuadet: nec enim capacem esse tantæ multitudinis Massadam.
Erat autem supra quā nouem milliū multitudo. Itaq̃ paruū Herodes eius
cōsilio, & impares quidem necessitati per Idumæam dimisit cum uiatico, le-
uissimos autē maximeq̃ necessarios tenuit, atq̃ ita in castellum receptus est.
Deinde octingentis ibi relictis, qui mulieres defenderēt, itemq̃ commeatu,
qui satis esset obsessis, ipse in Petram ciuitatē Arabiæ perrexit. Parthi autem
apud Hierosolymam in prædam uersi, in fugientiū domos ac regiam irrue-
bant, solis Hyrcani pecunijs abstinentes: quæ trecētā talenta superabant, alio-
rum uerō spe minores inueniebantur: quoniam Herodes iam pridem Barba-
rorum perfidiam suspicans, quicquid in opibus pretiosum, in Idumæā mul-
to antē comportauerat: eiusq̃ sociorum itidem quisq̃ fecerat. Veruntamen
postquā præda potiti sunt Parthi, ad hoc iniuriæ processerunt, ut omnem ter-
ram illam bello implacato replerent, Marisa quoq̃ ciuitate uastata: nec solum
Antigonū regem constituerent, uerum etiā Phasaelum & Hyrcanū uinctos ei
traderent uerberandos. At ille Hyrcani quidē auriculas dentibus truncat, ut
ne solutus quidē mutatis rebus unquā pontificatū recepiat: ab integris enim
celebrari sacra oportet. Phasaeli uerō uirtute præuentus est Antigonus. Qui
cū nec ferri copiam, nec manus liberas haberet, ad saxū fracto capite interiit:
atq̃ ita probato, q̃ uerus Herodis frater esset, Hyrcanusq̃ degenerasset, ui-
riliter moritur: dignum antea cta uita obitū assecutus. Fertur tñ & aliud, q̃ ex
illa quidē plaga resipuerit, sed ueluti curandi eius causa, missus ab Antigono
medicus, uenenis malis uulnus expleuerit, eoq̃ illū pacto peremerit. Virū uis
aut̃ uerius sit, præclarū habet initiū. Deniq̃ aiūt eū prius q̃ efflaret animā, co-
gnito ex quadā muliercula, q̃ Herodes euasisset, dixisse: Nunc bono animo
discedam, qui ultorem inimicorū reliquerim. Ille quidē hunc exitum habuit.
Parthi autē, quanquam mulieribus caruerint, quas maximē cupiebant, rebus
tamen

tamen cum Antigono apud Hierosolymam cōpositis, uinctū in Parthiā Hyrcanum ducunt. Herodes aut obstinatus in Arabiam, uelut adhuc uiuo fratre suo festinabat: ut pecunias ab rege acciperet, quib. solis exorātū iri pro Phasaelo sperabat auaritiā Barbarorū. Etenim cogitabat, si Arabs minus memor fuisset paternæ amicitiae, animoq; liberali parciore, uel mutuum ab eo sumere, quod redemptionis causa praeberet: pignori opposito ipsius filio quem redimeret. Secum enim habebat fratris filium, septem annos natū: trecentaq; talenta dare decreuerat, interpositis precationi Tyrijs. Sed profecto studium fortuna praeuenerat: & Phasaelo mortuo nequicq; fratrem diligebat Herodes. Non tñ uel apud Arabas saluam amicitiam reperit. Deniq; Malichus rex eorum, premisis qui hoc admonerent, quamprimū reuerti eum ex sinibus suis iubet, simulatione quidē Parthos per legatos petisse, ut Herodē Arabia perleret: certa uero causa fuit, q; uicē Antipatro debitā negare proposuerat, neq; pro beneficijs ab eo perceptis aliquid eius filijs gratiae rependere, consolationis egentibus. Impudentiae uero suasores habebat, qui Antipatri uellēt abiurare deposita. Erant aut circa eum potētissimi. Proinde Herodes ubi Arabas ex ea sibi causa hostes esse deprehendit, unde amicissimos existimabat, eaq; respondit nuncijs, quæ dolor imperauit, Ægyptum uersus recedit. & prima quidē uespera in quoddam agreste fanū, dum post se relictos reciperet, diuertit. Postero aut die cum Rhinocoluram peruenisset, fratris ei mors nūciatur. acceptoq; tanto luctu, quantum curarū æstus deposuit, ibat ulterius. Itaque Arabem sero facti poenituit: & qui reuocarent eum, quem contumeliose tractauerat, uelociter misit. Herodes autē in Pelusium peruenerat: ibiq; transitu prohibitus ab eius rei speculatoribus, rectores adit: & illi famam uiri dignitatemq; reueriti, Alexādriam eum prosequuntur. Ingressus aut ciuitatē, à Cleopatra honorifice susceptus est, ducem sibi militū fore eum ad ea quæ parabat, existimante. Posthabitis aut reginæ precibus, neq; hiemis asperitatē, neq; marina discrimina, quo minus nauigaret Romam, extimuit. Circa Pamphyliam uero periclitatus, maiore oneris parte reiecta, uix in Rhodū uehemēter bello Calsij uexatam, saluus euadit. Amicorū autē suorū, Ptolemæi & Saphinij receptus hospitio, licet rei pecuniariae premeretur inopia, maximam tamen ædificat nauim triremem: eaq; cum amicis delatus Brundisium, atque inde cōtinuo Romam profectus, familiaritatis paternæ gratia primū conuenit Antonium: eiq; tam suas q; totius generis clades exponit: quodq; affinib. suis in castello relictis, atq; obsidione cinctis, ad eum hieme supplex nauigasset. Itaque tantæ miserationis casum miseratus Antonius, & memoria quidē iuncte cum Antipatro dexteræ, tum uerò ipsius qui aderat contēplatione uirtutis, etiam tunc eum regē constituere proposuit ludæorū, quem ipse tetrarcham antea fecerat. Non minus autē q; fauore Herodis, odio ducebatur Antigoni. Hunc enim & seditiosum, & Romanis inimicum esse arbitrabatur. Cæsarem quidem habebat multo q; ipse paratius renouātem Antipatri expeditiones, quas in Ægypto cū eius patre pertulerat: & hospitium & in rebus cunctis beneuolentiam: cum præter hæc ipsius quoq; Herodis strenuitatem cerneret. Veruntamē & senatū conuocabat, ubi Messala, & post eū Atratinus, astante Herode, patris eius merita, & ipsius circa populum Romanum fidem prosequaban-

Ant. lib. 14.
cap. 13.

quebantur, quo simul hostē Antigonū demonstrarent: non solū q̄ intra breue tēpus is dissidere cōpisset, uerum etiā q̄ antea quoq̄ populo Rom. despecto, Parthorū suffragio regnū curauisset accipere. His autem cōmoto senatu, cum Antonius etiā bello contra Parthos gerēdo utile esse diceret Herodē regem creari, omnes assentiunt. Dimissoq̄ senatu, Antonius quidē & Cæsar egrediebantur, medium stipantes Herodem. Consules autem cum alijs magistratibus antecedeabant, cæsuri hostias, decretūq̄ senatus in Capitolio reposituri. Primo autem die regni Herodis, apud Antonium cōenatum est.

De bello Herodis ē Roma redeuntis, pro Hierosolyma & contra latrones.

Cap. XII.

HERODEM uerò tempore Antigonus apud Massadam inclusos obsidebat, alijs quidem uictui necessarijs abundantes, aquæ autem inopes. Vnde Iosephus quoque frater Herodis cum ducentis familiaribus suis ad Arabas confugere cogitabat: audito quòd eorum quæ in Herodem commiserat, Malichum pœniteret: castellumq̄ reliquisset, nisi circa noctem, qua exiturus erat, plurimum imbrum contigisset effundi. aqua enim repletis puteis, fugiendi causa non erat, adeo ut etiam ultro in Antigoni militem eruptiones auderent: multos que nunc aperto prælio, nunc insidijs neci darent: non tamen illis omnia pro uoto cedebant, sed ipsi quoq̄ interdum cum aduerso casu reuertebantur. Interea dux Romani militis Ventidius, prohibitū missus Parthos à Syria, post illos in Iudæam uenit: uerbo quidem ut Iosepho & qui unā obsidebantur, ferret auxilium: re autem uera, ut pecunias auferret Antigono. Itaq̄ cum non longe ab Hierosolymis tetendisset, quæstu expletus, ipse quidem cum maxima exercitus parte discessit. Silonem uerò cū paucis, ne furtum deprehenderetur, si omnes abduxisset, reliquit. Antigonus autem sperans iterum Parthos sibi adiumento fore, Silonem interim placabat: ut pendente spe, nihil inquietaret. Iam uero naui ex Italia in Ptolemaidem uectus Herodes, nō parua manu coacta externorum atq̄ gentilium, per Galilæam aduersus Antigonum properabat, Ventidij & Silonis fultus auxilio: quibus Gellius ab Antonio missus, ut Herodem in regnum deducerent, persuasit. Horum autē Ventidius quidem turbas in ciuitatibus, quæ propter Parthos euenerant, cōponebat. Silonem uerò Antigonus in Iudæa mercede corruperat. Non tamen Herodes opis egebat: in dies enim singulos, quo magis iter promouebat, augebantur eius copię. nam præter paucos omnis ei Galilæa consensit, & propositū habebat præmium necessarium Massadam, ut primum affines suos obsidione liberaret, sed impedimēto fuit Ioppe. Hæc enim prius, q̄ hostilis esset, eximenda uidebatur: ne dum ipse peteret Hierosolymam, receptaculū à tergo aliquod inimicis relinqueretur. Silo autem iungit agmina, inuenisse gaudens resistendi occasionem, quòd eum persecutio premeret Iudæorum. Hos autē Herodes parue manus excursionē perterritos, mature in fugam uertit: & Silonem male repugnantē, periculo eripit. Deinde capta Ioppe, suos liberaturus ad Massadam festinabat: dum indigenarū alios amicitia paterna sibi sociaret, alios ipsius gloria, nōnullos utriusq̄ beneficijs debita uicissitudo: plurimos tñ spes, ut à rege certissimo. Iamq̄ ualidissimas quæsierat militū copias: sed Antigonus iter eius impediēbat, loca insidijs opportunè præoccupans, unde nullū aut minimū afferebat hostib. detrimentū.

Herod.

Ant. lib. 14.
cap. 23.

Ant. lib. 14.
cap. 24.

Herodes autē facile receptis ex Massada pignoribus suis & rebus, à castello in Hierosolymā perrexit. Cui se Silonis milites & multi ex ciuitate iunxerūt, uirium eius timore perculsi. Castris autē positis ad occiduam regionem oppidi, custodes eius partis ipsum sagittis & iaculis impetebāt: ab alijs uero per cuneos excurrentibus primæ frontis acies tentabantur. Herodes autē primo circa muros præconis uoce declarari iussit, populi se bono & saluti ciuitatis aduenisse: pœnasq̃ ab nullo quamuis manifesto inimico repetiturū, sed discordissimis etiā offensarū obliuionē daturū. Deinde cum allocutionib. contrarijs pars Antigoni obstaret, quo minus aut præcones exaudire, aut uoluntatem mutare quispiā posset, quod reliquū erat, suis imperat murorum defensores deturbare: atq̃ illi statim sagittis cunctos ex turribus in fugā uerterunt. Ibique tunc Silonis detecta corruptio est. Multis enim militū subornatis, qui rebus egere se necessarijs acclamarent, pecuniamq̃ alimentis poscerent, atq̃ hyemandi gratia in loca opportuna dimitti (nam ciuitati proxima deserta erant, ita omnib. ab Antigono antē prouisis) & incitabat exercitū, & ipse recedere conabatur. Herodes autē nō solum duces qui Siloni parerent, sed etiā milites ubi plurimi essent conueniendo, rogabat ne se destituerent, quem scirēt à Cæsare & Antonio & senatu deductū, in uno die pollicitus eos penuria soluere. Deinde hæc precatus ipse agros adiit: tantamq̃ his exhibuit copiā comæatus, ut Silonis omnes accusationes perimeret. simulq̃ prospiciens, ne uel in posterū ministrare desinerēt, accolæ Samarię per epistolas admonebat (nā ciuitas eius se clientelæ dederat) ut alimenta & uinū & oleū & pecora in Hierichunta deferrent. Hoc ubi audiuit Antigonus, statim qui frumentatu hostes prohiberēt, atq̃ insidijs opprimerēt, per agros dimittit. Illiq̃ iussis obediunt, & magna iam manus armatorū super Hierichunta fuerat congregata. Discreti autē montibus insidebant, siqui exportarent uictui necessaria speculantes. Non tñ Herodes otiosus erat, sed decē cohortibus comitatus, quinque Romanorū, & quinque Iudæorū, quibus permixti erant etiā mercede conducti trecenti, præterea paucis equitibus Hierichunta peruenit: & ciuitatem quidē uacuum habitatoribus reperit, quingentos uero cum mulierib. ac familiarib. montium occupasse cacumina. & hos quidē captos dimisit: Romani autē in reliquam ciuitatem irruūt, eamq̃ diripuerunt, cum plenas domos offendissent omnigenis opibus. Rex autem apud Hierichūta præsidio collocato, reuersus est: Romanumq̃ militem in his quæ sibi accesserant ciuitatibus, hoc est Idumæa, & Galilæa, & Samaria, hyematurū dimisit. Antigonus quoq̃ Silonis corruptione meruit, ut exercitus partē Lyddenses susciperent in Antigoni gratiam. Et Romani quidem armorū cura soluti, rebus omnibus abundabant. Herodes autē non quiescebat, sed Idumæam duobus millibus peditum, & quadringentis equitibus, misso etiam fratre suo Iosepho, cōmuniuit, ne quid noui cum Antigono tentaretur. Ipse autē, matre cū alijs quos ex Massada liberauerat affinibus suis in Samariā translata, ibique tutissime collocata ut cætera Galilææ subuerteret, atq̃ Antigoni præsidia expelleret, proficiscitur. Cūq̃ Sephorim, licet uehemētissime ningeret, peruenisset, facillime ciuitatē capit, custodib. eius ante aggressionē fuga dilapsis: ibique suis militibus, quos hyems fatigauerat, recreatis (erat em̃ magna copia cōmeatus) aduersus latrones

nes in speluncis degentes direxit animū: qui pleracq; illius regionis incurſantes, non minoribus q̃ belli cladibus incolas afficiebant. Præmiſſis aut̃ tribus peditum cohortibus, unaq; ala equitū in uicū Arbelā, ipſe diebus quadraginta poſt cū reliqua manu ſuperuenit. Nec tamen eius incurſum hoſtes extimuerunt, ſed armati obuiā pcedebāt, peritia bellatoris fili, & ferocitate latronis. Deinde prælio cōmiſſo, dextro ipſorū cornu, ſiniſtrū Herodis in fugam pellitur. Ille aut̃ de ſuo dextro circūgreſſus, uelociter ſubuenit. & ſuos quidē à fuga retrahit: irruēdo aut̃ in hoſtes, impetū perſequentiū refrenabat, donec à fronte pugnantes uiolentiæ cōceſſerunt: qui tamen eos uſq; ad Iordanē cædendo perſequebatur: & magna fugientiū parte perēpta, cæteri trans fluuiū diſiecti ſunt: & Galilæa metu eſt purgata, niſi q̃ in ſpelūcis latitantes reliquerant, eorumq; cauſa diutius ibi remorandum fuit. Quamobrē primum laboris fructum militibus rependebat, centū quinquaginta argenti drachmas ſingulis diuidendo: eorūq; ducibus multiplicatā ſummā ad hyberna mittendo. Pheroræ aut̃ fratri minimo ſcripſit, ut & foro uenaliū cōſuleret, muroq; caſtellum Alexandriū cingeret: quæ ab illo curata ſunt. Interea circū Athenas uerſabatur Antonius. Ventidius aut̃ ad bellum cōtra Parthos Silonem atq; Herodem accerſit: mandato eis per epiſtolas, ut Iudææ ſtatum ante cōponerent. Sed Herodes, libenter ad Ventidiū Silone dimiſſo, ipſe aduerſum latrones in ſpeluncis habitantes mouet exercitū. Iſtæ aut̃ ſpeluncæ in præruptis montibus erant, undiq; inaccessæ, tranſuerſoſq; tantū ac perangultos aſcenſus habebant: ſaxumq; ab earum fronte uſq; ad fauces altiſſimas pertingebat, rectū uallibus imminens, ut aliquādiu quidem rex pro loci difficultate quid ageret, incertus eſſet. Poſtremo aut̃ placuit, ut molimine uteretur ſatis incauto. Etenim ualentiffimus quiſq; demiffus arculis, exponebatur in oſtia ſpelūcarum. Hiq; cum familijs eos maſtabant, ignēq; repugnantibus inijciebant. Cumq; aliquos ex his cōſeruare uellet Herodes, ut ad ſe accederēt, uoce præconis edixit. Sed illorū neq; uoluntarius ſe quiſq; ei tradidit: ſed & quos uis coegerat, multi mortē captiuitati prætulerunt. Vbi etiā ſenior quidā, ſeptem filiorū pater, orātes cum matre pueros, ut egredi ſibi ad fœdera permitteret, occidit hoc modo: luſit exire ſingulos, ipſe ad oſtium ſtabat, & prodeuntē quēq; filiorū trucidabat. Herodes aut̃ è ſpecula hæc proſpiciens, & dolore cōficiēbatur: & ut filijs parceret, ſenī dexterā cum precibus porrigebat. Ille aut̃ dictis eius nequaq; mitior factus, inſuper humilem animum Herodi exprobrauit. & poſt filios occidit uxorē: deiectiſq; de ſuper mortuis, poſtremo ſemetipſum præcipitem miſit. Speluncis igitur & qui in his erāt ita ſubactis, Herodes relicta exercitus parte, quantū ne quis rebellare tentaret ſatis eſſe arbitrabatur, eiſq; parti Ptolemæo præpoſito, in Samariā redijt: ſcutatorū quidē tria milia, ſexcētos uerò equites in Antigonom ducens. Tuncq; propter eius abſceſſum naſti licentiā, quibus Galilæam turbare mos erat, Ptolemæū quidē ducem aggreſſi, nec opinantē interficiunt. Agros aut̃ uaſtabant, in paludes atq; in abdiſſima loca refugientes. Quibus cognitis Herodes mature ſuccurrit: & magnā quidē eorum multitudinē morte cōſumit. Omnibus autem caſtellis obſidione liberatis, huius mutationis cauſa mulctā exegit à ciuitatibus pecuniā, centum talenta. Iam uerò Parthis expulſis, occiſo etiā Pao-

Ant. lib. 14.

cap. 25

ro, Ventidius Antonij literis monitus, equitū mille auxilia duarūq; legionū, aduersus Antigonū mittit Herodi. eorū autē ducē Machærā, ut se adiutū ueniret, per epistolas rogauit Antigonus, & de iniuria Herodis multa cōquestus, & pecuniā dare pollicitus. Sed is: nec enim ad quos missus fuerat, negligēdū putabat, cū præsertim plura daret Herodes: in proditione quidē ei nō paruit, simulata uero amicitia res Antigoni exploratū perrexit, nō admissō Herodis cōsilio, dissuadentis id fieri. Antigonus autē, quia præsensit quid cogitaret, ciuitatē ei clausit, & tanq; hostem arcebat à moenibus, donec Machæram incepti pudit, & in Amathuntē ad Herodē recessit. Iratus autē q; res aliter cesserat, quoscunq; Iudæos offendisset interficiebat, ut nec uel Herodianis parceret: sed ut Antigonianis omnib. abutebatur. Hæc cū ægre ferret Herodes in Machæram quidem uindicare uoluit, tanq; in hostē: iracundiā uero repressit, & ad Antonium properabat, apud eum accusaturus Machærae iniquitatem. Ille autem delicta sua reputans, uelociter regem cōsequitur: utq; in gratiā secū redeat, multis precibus efficit. Neq; tamen Herodes à proposito suo reuocatus est quo minus ad Antonium pergeret. Sed cum audisset eum magnis uiribus oppugnare Samosatam, iuxta Euphratem ualidissimā ciuitatem, acrius festinabat, opportunum hoc tempus esse perspicuens demonstrandæ uirtutis, & ut magis magisq; placeret Antonio. Deniq; mox ut ad eum uenit, sinē attulit obsidioni, multis Barbaris interfectis, magnāq; prædę parte sibi destinata: ut Antonius quidem, quanquam eius uirtutem antea mirabatur, tamen etiam tunc magis eandem opinionem haberet, multum que ad honores eius spemq; regni adderet. Antiochus uero tradere Samosatam cogeretur.

De morte Iosephi, & obsidione Hierosolymæ per Herodem, & Antigono occiso.

Cap. XIII.

Ant. lib. 14.
cap. 25

DV M hæc agerentur, res Herodis in Iudæa fractæ sunt. Reliquerat em̃ Iosephū fratrem suū, qui omnia procuraret, cū mandatis huiusmodi, ut nihil ante reditū suū aduersus Antigonū moueret, quia nō firmū esset auxiliū Machærae, quātū ex delictis superiorib. appareret. Verū Iosephus, ubi fratrem pcul abesse cognouit, immemor præceptorū, Hierichūta cū v cohortibus à Machæra secū missis petit, ut maturo melsiū tēpore frumēta diripiat. Incursum autē hostiū per montana atq; aspera loca oppressus, & ipse cadit, magnā uiri fortis in ea pugna gloriā cōsecutus, & omēs Romani milites perunt. Recēs autē lectæ de Syria cohortes erāt, nec ueteranorū quenq; permixtū habebāt, qui belli imperitis opitulari posset. Antigonus autē uictoria minime cōtentus fuit, sed eò pcessit iracundiæ, ut mortuū quoq; Iosephū uerberaret. Deniq; nactus corpora mortuorū, etiā caput eius abscidit, q̃uis L talēta Phororas frater pretiū redēptionis offerret. tanta uero nouitas post Antigoni uictoriā Galilææ res occupauit, ut qui partibus eius magis fauerent, productos primates Herodis studiosos lacu submergerēt: multaq; in Idumæa quoq; mutarentur, ubi Machera castelli cuiusdā instaurabat moenia, cuius nomē est Githa. nec horū quicq; Herodes audierat. Captis enim Samosatis Antonius, & præposito Syriæ Sosio iussu ut Herodē quoq; aduersus Antigonū adiuuaret, discessit in Ægyptū. Sosius autē duab. cohortib. in Iudæā premisis, quarū Herodes uteretur auxilio, ipse cū cætera manu militū sequebatur. Herodi autē degenti prope Daphnen Antiochiæ, mortē fratris somnia manifesta signifi-

cant

cant. Cumq; turbatus profiluisset è stratis, ecce nunci; cladis intrabant: quare præ dolore paululū quæstus, maxima parte luctus dilata, in hostes pperabat, ultra vires iter acceleras. & ubi ad Libanū uenit, octingētos mōtis accolæ as-
sumit auxilio, unāq; his iungit Romanorū cohortē. cum quibus nō expectas-
ta luce, Galilæā ingressus est, hostesq; obuios in eū quē reliquerāt locū atier-
tit. & assidue quidē castellū oppugnare tentabat: sed prius q̃ id caperet, asper
rima hyeme coactus, in uicū proximū recepit exercitū. paucis autē dieb. post,
auctus etiā alterius cohortis præsidio, quā Antonius miserat, tanto hostibus
terrori fuit, ut castellū nocte desererēt. Iamq; per Hierichūta pperans ibat, ut
q̃ primū interfectores fratris sui posset ulcisci, ubi etiā mirabilis ei mōstriq; si-
milis casus euenit: unde præter spem liberatus, opinionē q̃ deo charus esset
adeptus est. nā cū multi honorati uespera illa apud eū cœnauissent, postq̃ di-
misso cōuiuio omnes egressi sunt, cōfestim cœnaculū cōcidit. Id aut cōmune
sibi tam periculorū q̃ salutis præfagiū, quantū ad futurū bellū pertineret, esse
coniiciens mane primo castra mouet: hostiūq; sex circiter milia de montibus
decurrētes, prima tentabāt agmina. & manū quidē cū Romanis cōserere non
satis fidebāt: lapidibus aut ac telis eos, dūmodo plurimos sauciarent, eminus
appetebāt. ubi Herodes quoq; ipse præteriēs, latus iaculo uulneratur. Anti-
gonus aut se nō solū audacia suorū, sed etiā multitudine superiorē uideri cu-
piens, Pappū quendū ex cōtubernalibus suis cum manu militū in Samariam
mittit, quibus quidē Machæra erat præmiū uictorię. Herodes uero terrā per-
uagatus hostilē, quinq; municipia capit, duoq; habitatorū milia cōsumit. exu-
stisq; domibus, ad exercitū redit, circa uicū qui appellatur Cana tendentē. In
dies aut singulos magna ei multitudo ludæorum uel ex ipsa Hierichunte, uel
ex alijs regionibus accedebat: cum hos odiū moueret Antigoni, alios ipsius
Herodis præclara facinora. Enimuero multos ratiōe carētes, mutationis cu-
piditas impellebat. hoc aut cōgredi festināte, Pappi milites neq; multitudine
hostiū, neq; impetu perterriti, acriter ad pugnā ex altera parte procedunt. sed
ubi agmina cōflixerūt, ceteri quidā paulisper restiterūt. Herodes aut fraternę
cedis recordatiōe periculosius dimicās, dūmodo eius ulcisceretur autores, ad-
uersam aciē facillime superat. deinde semper integros aggrediēdo, uniuersos
in fugā uertit. erat em plurima occumbentiū strages. cū ali; quidē in uicū unde
uenerāt cōpellerētur. nouissimus aut ipse instaret, atq; infinitos occideret.
postremo ruēs inter fugiētes hostes in uicū irrupit: cū omnes domus armatis
essent refertæ, plenāq; ppugnatorū desuper tecta: & quoniā foris deprehens-
os facillime superabat, disturbando ædes intus abditos extrahebat, alios cō-
uulsis obrutos tectis, multos simul necabat. si quis aut subterfugisset ruīnam,
eum gladijs armati milites excipiebāt. tantaq; cadauerū per omes uias multi-
tudo coaceruata est, ut etiā uictorib. ipsis trāsitus obstrueretur. hanc plagā ho-
stes adeo nō tulerūt, ut cōfluentiū turba, cōspectis qui in uico perissent, fuga
discederēt. statimq; successu fretus Herodes ad Hierosolymā perrexisset, nisi
eum hyemis asperitas phibuisse. Hæc em perficiendæ uictoriæ fuit impedi-
mentū, & ne penitus opprimeretur Antigonus obstitit, qui ciuitatē iā desere-
re cogitabat. Herodes aut ad uesperā, cū lassos amicos reficiendi corporis grā-
tia dimisisset, ipse adhuc ab armis calidus, more militis lauatū ibat. Siquidem

Ioseph.

Ee 2

unus

unus tātum puer eum sequebatur. Et prius q̄ in balneum petueniret, obuius
 ei quidā ex hostib. gladio armatus occurrit, deinde alter & tertius & plures.
 Et hi cōfugerant armati ex acie in balneum, sed perculsi etiā tum metu ac latī-
 tantes ut regē uiderunt, illū quidē stupore debilitati ac trementes, cum iner-
 mis esset prātereūt: exitus uerō quā fugerēt cursu petebāt. Itaq̄ cum alius cas-
 su, qui eos cōprehenderet nullus adesset, Herodi autē nihil pati satis fuisset,
 omnes effugiunt. Postero autē die Pappum quidē, Antigoni militum ducē,
 abscisso capite obtrūcat: idēq̄ Pheroræ magistro exercitus fratri suo mittit in
 perempti fratris ultionē. nāq̄ Pappus erat qui Iosephū interfecerat. Vbi autē
 rigor hiemis celsit, Hierosolymā repetijt: murisq̄ admoto milite (annus autē
 tertius agebatur, ex quo Romę rex fuerat declaratus (pro tēplo castra posuit,
 quā facilius erat expugnatio, & antea Pōpeius ceperat ciuitatē. Exercitu autē
 in opera distributo, suburbanisq̄ diuisis, tres quidē leuare aggeres, & super
 eos turres ædificare iubet. relictis autē qui operib. instarēt impigerrimis ami-
 corū, ipse in Samariā uadit, uxore accepturus, Alexandri filij Aristobuli filiā,
 sibi desponsatā, ut diximus; & dum obsidet, subcisua opera nuptias curatus
 rus: quippe iam hostes despiciebat. igitur ubi eā duxit, ad Hierosolymā redit,
 auctus militū copijs: eiq̄ Sosius cum magna manu equitū peditumq̄ socia-
 tur: qua mediterraneo itinere prāmissa, ipse per Phœnicē iter fecit. uniuerso
 autē exercitu cōgregato, ad peditū legiones undecim, equitūq̄ sex milia, prae-
 ter auxilia Syrorū, nō p minima parte ducenda. propē à septentrionali muro
 castra collocarunt: Herodes quidē senatusconsulto fretus, quo rex fuerat de-
 claratus: Sosius uerō Antonio, à quo milites quib. præerat, sciret missos He-
 rodi auxilio. Iudæorū autē intra ciuitatem agentium populus uarie turbatus
 erat. Nam circa templū infirmior multitudo cōueniens furore agebatur mul-
 taq̄ ueluti diuinitus de temporib. dictitabat: & qui audaciores essent, in ca-
 teruas cōglobati, multis modis latrocinabantur: maxime ex locis oppido pro-
 ximis uictui necessaria diripientes, neq̄ aut equis aut uiris alimēta relinque-
 bant. bellatorū autē cōstantiores obsidentib. oppositi, è muris opus aggerum
 phibebāt, & cōtra instrumenta oppugnantīū, semper nouū aliquod obsta-
 culū moliebant. In nulla re autē æque ac in cuniculis superabant. Rex autem
 aduersus latrocinia quidē occultas excogitauit militū insidias, quib. eorū res-
 primerentur excursus: inopiā uero alimentorū longinquis transuectionibus
 adiuuari disposuit. ac pugnae intenti, quamuis omnē modum audaciæ super-
 grederentur, Romanorum tamen peritia uincebāt. nihilominus aperte cū
 his, certa morte proposita, cōfligebant. Ex improuiso autē Romanis per cu-
 niculos intermedios emergentibus, prius q̄ muri aliqua pars dirueretur, alte-
 ram eius uicē muniebāt. Prorsus autē neq̄ manib. neq̄ machinis deficiebant,
 quoniā usq̄ ad ultimū repugnare decreuerant. deniq̄ tanto exercitu circun-
 sidente, per quinq̄ menses obsidiū tolerauerunt: donec quidā ex his quos le-
 ctos habebat Herodes, ausi murum transgredi, ciuitatē irrupere, & post eos
 Sosij centuriones. Igitur ante omnia fano p̄xima capiebāt: & infuso exerci-
 tu plurima ubiq̄ mors erat: Romanis quidem propter obsidionis moras ira-
 tis: Herodis uero manu Iudaica summo intenta studio, ne quis penitus ex ad-
 uersarijs euaderet. Maclabantur autē quamplurimi, & per angustiores uicos
 oppidi

Ant. lib. 14
 cap. 12

oppidi, & in domos compulsi, etsi ad templum etiā confugissent: nec ulla erat aut senectutis aut muliebris infirmitatis miseratio. Deniq; licet rex ubiq; mitens rogaret ut parcerent, nemo tamen dexterā continuit: sed ueluti furentes, omnem persequabantur ætatem. Ibi tunc etiam Antigonus, neq; priorē neq; presentem fortunā cogitans, domo descendit, & ad pedes Sosis prosternitur. Ille autē nihil eum tantæ mutationis causa miseratus, & intemperanter derisit, & Antigonom appellauit: neq; tamen etiā custodia liberum dimisit ut fœminam. Itaq; ille quidē uinctus asseruabatur. Herodes autem cum iam hostes uicisset, ut externa quoq; auxilia cōpesceret prouidebat. Visendi enim templi, sanctorumq; eius studio, omnis multitudo peregrina fuerat incitata. Ob eamq; rem, hos minis, alios precibus, nōnullos armis etiam refrenabat: acerbiorē, quā si uictus fuisset, existimans sibi fore uictoriam, si quod uideri nefas esset, culpa sua uisum fuisset. mox autem etiam rapinas in ciuitate prohibuit, multa inuectus in Sosiū, si uacuefacto uiris & pecunijs oppido, Romaniregē se solitudinis reliquissent: qui pro tanta ciuiū cæde, totius orbis terræ imperium, uile pretiū iudicaret. Illo autem iustum esse dicente, ut pro labore obsidionis prædandi licentiā milites haberent: ipse de suis facultatibus mercedem singulis distributurum se asseuerauit. Atque ita redemptis patriæ reliquijs, promissa cōpleuit. Nam & militum quenc; liberaliter, & pro merito, duces, ipsumq; Sosiū regia largitate donauit, ut nemo egens pecunijs abiret. Post hæc Sosis aurea corona deo dedicata, ex Hierosolymis remeauit, Antonio uinctū Antigonū ducens. & illum quidē uana spe uitæ cupidū usq; ad ultimum diem, ignauia digna securis excepit. Rex autē Herodes discreta multitudine ciuitatis, suarum quidem partium studiosos, quo magis beneuolos, sibi faceret, honorifice tractabat: Antigonianos autē neci tradebat. & quum pecunia defecisset, diuiso quicquid ornamentorum haberet, Antonio eiusq; comitibus misit. nō tamen omnino ne quid pateretur redemit. Iam enim Antonius Cleopatrarē amore corruptus, in omni re cupidini cesserat. Etenim Cleopatra, ubi tanta cognationē suam sæuitia persecuta est, ut neq; propinquus sanguine superesset, cædis rabiem cōtulit in extraneos: Syrorumq; optimas apud Antonium criminando suadebat eos interfici, ut eo modo cuiusque possessiones dominio suo facilius quereret. Postea uerō q; in Iudæos atq; Arabes usq; extendit auaritiā, ut reges eorum Herodes & Malichus interirent, occulte moliebatur. Cui cū uerbotenius annuisset Antonius, occidere quidē bonos uiros tantosq; reges iniustum esse duxit: uerū inter amicos ultra non habuit: sed multa terra ex eorum præcisa finibus, & quod erat in Hierichūte palmetum in quo balsamum gignitur, & ciuitates præter Tyrum & Sidonē cunctas intra flumen Eleutherū ipsi dedit, Quorum potita dominio, ad Euphratem usq; Parthis bellum inferentē prosecuta Antonium, per Apamiam & Damascum in Iudæā uenit. Atq; hic Herodes, licet magnis muneribus in sensum eius animum mitigasset, tamen ducentis talentis annuis abscissas regno suo possessiones impetrat sibi locari: ipsamq; omnib. obsequijs placans, Pelusium usq; deducit. Nec multum interea tempus & Antonius ex Parthis aderat. captiuumq; Artabazen Tigranis filium dono Cleopatrarē ducebat. Nam cum pecunijs omniq; præda, Parthus illi statim condonatus est.

Ioseph.

Ee 3

De

Ant. lib. 15.
cap. 1

De insidijs Cleopatrae in Herodem, & Herodis praelio contra Arabes, & ingenti terræmotu. Cap. XIII

Ant. lib. 15
cap. 5

ONCITATO autem bello Actiaco, Herodes, quidē cum Antonio proficisci paratus erat, & alijs per Iudæā turbis liberatus, & Hyrcanio potitus, quē uicū Antigoni soror tenebat: uerūtā ē à Cleopatra callide ne periculorū Antonij particeps fieret, interclusus est. Regib. enim, ut diximus, insidias tendēs, bellū in Arabas ut Herodi cōmitteret, persuadet Antonio, quos si uicisset, Arabiæ: sin aut uictus esset, Iudææ domina constitueretur: alterūq; potentiū per alterum pessundaret. Sed hoc eius consiliū Herodi feliciter celsit. nā primū in Syros hostes ducens, magnū quē conflauerat equitatum, circa Diospolim in eos mittit, & quāuis fortiter resistentes, superauit. qui cum iam uicti essent, magno motu Arabes suscitantur: & infinita manus in Syriæ coeles Canathā congregati, expectabāt Iudeos. ubi rex eos Herodes cum exercitu aggressus, bellū consultius administrare tentabat, castraq; muro cingi præcipiebat. nō tamē ei paruit multitudo, sed priore uictoria freti Arabas impetūt. & prima coitione in fugā uersos urgebant: in persecutione uero insidijs periclitatur Herodes, Canathensibus ab Athenione immisisis, qui ex Cleopatræ ducib. semper ei fuerat inimicus. Namq; horū incurfu recreati Arabes, pugnā repetūt: iunctisq; agminibus circa saxosa loca & deuia, Herodis militē fugāt, plurimis cæde prostratis. Qui uerò ex praelio seruari sunt, in uicū Ormizam confugiunt. ubi etiam castra eorum cum hominibus circumuenta Arabes, sicut erāt plena ceperūt. Neq; multo post accepta clade, Herodes aderat cū auxilijs, serius q̄ usus poposcit. Huius ei uulneris causa fuit, præpositorū militibus contumacia, q̄ iussis obedire noluerūt. nō em̄ repentino cōmisso praelio ullum Athenio insidiandi tempus habuisset. rursus tamē ultus est Arabas, assiduis fines eorū incursionibus infestans: quodq; semel uictus est, sæpe rependit. Sed dum inimicos persequitur, incurrit ei diuinitus alia calamitas, septimo regni anno & Actiaco bello feruente, nanque ueris initio terra mota, infinita quidem pecorū, triginta uerò hominū milia peremit, cū exercitus mansisset incolumis, quoniā sub diuo tendebat: ibiq; Arabas in maiorem audaciā fama sustulit, tristibus nuncijs grauius semper aliquid affingens. unde uelut omni subuersa Iudæa, terræ obtinendæ spe, quia neminē superesse credebant, in eā irruunt, legatis prius interfectis, qui ad se uenerant à Iudæis. Herodes aut aduentu hostium perterritā suorū multitudinē, tam magnitudine q̄ assiduitate calamitatū fractam, ad repugnandum incitare tentabat: hæc dicens: Rationē habere nō uidetur, cur uos præsens formido perculerit. nam diuinæ quidē indignationis plagas mœrori uobis esse non miror. Ignauū aut est perpeti idē, etiā cū incurfus hominū repellendi sunt. Ego enim tantū abest ut hostes post terræmotū pertimescā, q̄ magis putauerim deum hanc illis illecebrā immisisse, ut poenas redderent. nō enim tantum manu armisq; freti, quantū nostris calamitatibus, ueniunt. Fallax aut spes est, quæ nō suis uiribus nititur, sed alienis aduersis. Neq; uerò uel secundæ res uel contrariæ, apud homines certæ sunt: sed in utrāq; partē uideas fortunā nutare uicissim, ut exēpla uobis ppria demonstrabunt. Nempe praelio superiore uictores, post ab hostib. uicti sumus. & nūc ergo, quantū æstimare licet, illi capiuntur, uictores se fore credentes. Nimis em̄ confidens incautus est: metus aut prouidentiam

Ant. lib. 15.
cap. 6

dentiam docet. Itaq; mihi quidem hoc ipsum quod timetis, fiducia suggerit. Nam cū ferociore opus erat fuistis, & præter uoluntatem meam in hostes egressi estis, Athenion insidiandi tēpus inuenit. nunc autē uestra cūctatio, & minus alacer animus, ut uidetur, certā mihi uictoriā spondet. Conuenit tamē ante præliū sic esse affectos, in ipso autem opere uirtutem exerere: consceleratiscq; hostibus planum facere, quod neq; humanum aliquod malum, neq; ira cælestis unquā deprimit fortitudinē ludæorum, donec spiritum uitæ ducūt, uel eorum quisquā in bonis suis Arabas dominari patietur, quos aliquoties penē captiuos abduxit. nihil autē uos terreat rerū anima carentiū metus: neq; arbitremini, terræ concussione, alicuius futuræ cladis esse portentum. Naturalia nanq; sunt elementorū quoq; uitia: nullūq; damnū inferunt, nisi quod ex ipsis euenerit. nā pestilentiæ quidē, uel famis, uel terræmotus signū aliquod tardante malo fortasse præcesserit: ipsa uero cum extiterint, sui magnitudine finiuntur. Cæterum quid nobis amplius q̄ terræ cōcussio, bellum nocere poterit etiā uictis? Imō enim uero maximū imminentis excidiī monstrum, sponte sua, neq; alienis manibus inimicis accidit, qui legatos nostros præter omnium hominū leges crudeliter maētauerūt, talesq; deo pro belli euentu hostias ceciderunt. Non enim effugient maximum eius lumen inuictāq; dexterā, sed continuo pœnas dabūt: si patrio repleti spiritu, in uindictā uiolati fœderis animos excitemus, pergite quisq; nō pro coniugib. neq; pro liberis aut pro patriæ periculis pugnaturi, sed legatorū cædis ultores. Illi melius q̄ nos qui uiuimus exercitū regēt: uobiscq; mihi obedientibus, periclitabor ipse pro cæteris. Pro certo em̄ sciatis, fortitudinē uestrā sustineri nō posse, nisi temeritate lædatur. His adhortatus milites, ubi eos alacres uidit, sacra deo celebravit: deinde cum exercitu Iordanē fluuiū transgressus est. Castris autē Philadelphię positis, haud procul ab hostibus, quasi de interiacente castello contēderet, pugnā eminus irritabat, quamprimū cupiens congredi. nā & hostes præmiserant, qui castellum occuparēt. Sed illos quidē regij facile repulerunt, collemq; tenuerūt. ipse uero quotidie producto ad prælium milite, instructaq; acie, Arabes laceſſebat. Cum autē nemo cōtra procederet (quædā enim eos uehemēs formido tenebat, & ante multitudinē dux Althemus timore obriguerat) uallū eorū disturbat ipse aggressus: eoq; modo coacti ad pugnā confusis ordinibus, mixtiq; cum equitibus pedites egrediuntur: etsi multitudine superiores, ludæis tamen alacritate impares, quāuis audaciores eos faceret uictoriæ desperatio. & quādiu quidē restiterūt, nō magna eorū cædes facta est: ubi uero terga nudauerūt, multi à ludæis, multi uero à semetipsis cōculcati perierūt. Deniq; milia v. in fuga ceciderūt, cæteraq; multitudo intra uallū compulsa est, eosq; statim circūseptos obsidebat Herodes. & licet armis pp̄e adesset excidiū, tamen aquæ penuria uehemēter urgebat. Cumq; rex arrogātius eorū legatos despiceret, & talenta quinquaginta pro redēptione offerentibus, magis instaret: deniq; ardescēte siti, cateruatim exeuntes, ultro se ludæis tradēbant, adeo ut quinq; dieb. quatuor milia uincirentur, sexto reliqua multitudo ad pugnā desperata salute procederet. Quibus congressus Herodes, iterū septē milia circiter sternit: & tā magna plaga ultus Arabiā, extincto uiro-
rum eius spiritu, tantum profecit, ut eius patronus ab ea gente optaretur.

Ant. lib. 15
cap. 7

MOX autem illum excepit desueta rerum sollicitudo propter amicitiam Antonij, post uictoriam Cæsaris apud Actium. Veruntamen plus timoris habebat, quam ipse patiebatur. Nec enim Cæsar uictum iudicabat Antonium, donec Herodes cum eo superesset. Itaque rex periculis decreuit occurrere: Rhodumque transmissus, ubi Cæsar eo tempore morabatur, adduxit eum sine diademate, ueste quidem cultuque priuato, sed fastu regio, neque dissimulata ueritate coram eo hæc dixit: Ego quidem, Cæsar, rex factus ab Antonio, fateor utilem me fuisse regem Antonio. Neque dissimulauerim, quod omnimodo armis quoque me grauem expertus esses, nisi Arabes prohibuissent. Veruntamen & auxilia ei pro uiribus meis misi, & multa frumenti milia: sed nec accepta apud Actium plaga, bene de me meritum deserui. Nam cum auxilij minus commodarem, optimum ei consilium dedi, unam esse dicens Cleopatrae mortem aduersorū correctionem, quam si occidisset, & pecunias ei, & muros ad tuitionem, & exercitum, & memetipsum belli contra te socium polliceretur. Sed profecto eius aures Cleopatrae amores, & deus qui tibi uictoriam donaret, obstruxit. Vnde ergo cum Antonio uictus sum, & diadema cum eius fortuna deposui. Ad te autem ueni, spem salutis de uirtute præsumens: & ut in examen adduceretur properans, qualis amicus alicuius fuerim. Ad hæc Cæsar: Imò uerò saluus esto, inquit, & nunc regnato certius. Nā meritis es qui plurimos regas, cum amicitiam tanta fide tuearis. Experire autem, ut etiam felicioribus fidus permaneas: siquidem ego præclarissimam spem de tua magnanimitate mihi promitto. Recte tamen fecit Antonius, qui magis Cleopatrae, quam tibi paruit. Te namque lucrati sumus propter eius amentiam. Prior autem ab officijs coepisti, quantum apparet, quem aduersus eorum gladiatores idonea auxilia misisse Ventidius perscribit. Quare interim tibi decreto firmitatem regni præbeo. Experiar autem ipse quoque bene tibi aliquid facere, ut non desideres Antonium. Huius sermonis humanitate regem ne quid de amicitia sua dubitaret hortatus, & diadema illi imposuit, & indulgentiam decreto consignat: in quo multa magnifice in eius laudem commemorauit. Ille autem prius eum muneribus delinitum rogabat, ut Alexandrum quendam supplicem, ex amicis Antonij, iuberet absolui. Sed uicit iracundia Cæsaris, multa illum & graua pro quo rogabatur admisisse dicentis, quibus repulit deprecantem. Postea uero ad Ægyptum euntem per Syriam Cæsarem, Herodes cunctis accepit regni diuitijs, tumque primum cum eo milites recensente, circa Ptolemaidem quo uectus est, cenamque illi cum omnibus amicis exhibuit, atque insuper exercitus eius epulis cuncta distribuit. Prospexit etiam ut per arida loca proficiscens ad Pelusium, atque inde redeuntibus aquarum copia non deesset. Nec fuit quicquam utensilium, quod desideraret exercitus. Pro his denique meritis paruum esse Herodi regnum, tam Cæsar quam milites existimabant. Ideoque postquam uenit in Ægyptum, iam Cleopatra & Antonio mortuis, non solum cæteros eius honores auxit, uerum etiam regno partem finium addidit, quam Cleopatra dempserat. Et præterea Gadara, Hippon, Samariam: maritimarumque insuper ciuitatum Gazam & Anthedonem, & Ioppen, & Pyrgum Stratonis: & ad hæc satellites quadringentos Gallos ei donauit, quos antea Cleopatra stipatores

tores habebat. nulla aut res magis liberalitatem Cæsaris incitabat, quæ magnus animus accipientis. Post primam uero Actiada, etiam regionem quæ Trachon uocatur, eius ditioni subdidit, eique continentem Batanæam, itemque Auranitin, ex huiusmodi causa. Zenodorus qui domus Lysaniæ conductor erat, non cessauit unquam ex regione quæ Trachon dicitur, latrones Damascenis immittere. Illi autem ad Varum tunc rectorem Syriæ confugerunt, eumque deprecati sunt, quo suas misérias Cæsari declararet. Cæsar autem his cognitis ei rescripserat ut latrociniū penitus curaret extinguere. Varus autem milite aggressus loca suspecta, expurgauit latronibus terram, ipsamque Zenodoro abstulit: quam Cæsar, ne latronum denuo contra Damascum receptaculū fieret, Herodi dedit, eumque præterea totius Syriæ procuratorem constituit. Et decimo anno reuersus iterum in prouinciā, ne quid eo inconsulto procuratoribus liceret administrare præcepit: ac Zenodoro mortuo terram omnem quæ inter Trachonem & Galilæam erat, eidem attribuit. Quod autem maius his omnibus existimabat Herodes, à Cæsare quidem post Agrippam amabatur, ab Agrippa uero post Cæsarem. Hinc ad summū felicitatis euectus, & ad maiorem subleuatus animum, maximam prouidentiae partem obsequio pietatis impendit.

De urbibus & edificijs instauratis & conditis ab Herode, deq; munificentia qua usus est erga exteras gentes, eiusque felicitate. Cap. XVI.

ITaque anno regni sui quintodecimo, & templum instaurauit, & duplum terræ spatium quam fuerat circa templum, muro amplexus est, ingenti sumptu & magnificentia singulari. Argumento erant in ambitu fani magnæ porticus, eique iunctum à septentrione castellum. Et illas quidem à fundamentis erexit. Hoc autem nulla re minus, quam regni sedes largis opibus renouatum, Antoniam uocauit, in honorem Antonij. Quin etiam domo sibi regia in superiori parte ciuitatis extructa, duas ædes in ea maximas atque pulcherrimas, quibus ne templum quidem usquam conferri posset, ædificauit: easque amicorum uocabulis unam Cæsaream, Agrippium alteram nominauit. Nec uero solis tectis memoriam eorum & cognomina circumscripsit, sed in totas etiam ciuitates studium liberalitatis extendit. nam in Samaritica regione oppidum muro pulcherrimo per uiginti stadia circumdatum, Sebasten appellauit, deductis eo sex milibus colonorum, terraque fecundissima his attributa: ubi templum quoque maximum inter ædificia, & circum id aream trium & semis stadiorum Cæsari dedicauit, eiusdemque oppidi habitatoribus præcipua legum beneficia præstitit. Ob hæc alterius terræ adiectione donatus à Cæsare, aliud ei templum circa Iordanis fontem candido marmore posuit, qui locus appellatur Paniū. Vbi montis quidam uertex in præcelsum editus, propter subiecti lateris uallē specus aperit umbrosum, quā profundæ altitudinis rupes, ad immensum liquentis guttæ receptaculum concauatur, ut stagnantis aquæ copia demittentibus aliquid, donec terrā inueniant, longitudo nulla sufficiat. Foris autem è speluncæ radicibus oriuntur fontes: & (ut quidam putant) hoc est Iordanis principium. Sed ueri fidem in posterioribus indicabimus. Quin & apud Hierichunta, inter castellum Cyprum & priores domos regias, meliores alias, & quæ commodiorē usum præberēt aduenientibus, fabricas, eorundem amicorum nominibus, uocitauit. Prorsus non est idoneus regni locus

An. li. 15. ca.
10. 12. 13. 14.

cus, quē honore Cæsaris nudum reliquerit. Postea uero quæ fines suos templis repleuit, in prouinciā quoque honores eius effudit, & in multis ciuitatib. templa quæ Cæsaria uocantur, constituit. Cum autē inter maritimas ciuitates uideret unam uetustate iam fessam, quæ Stratonos pyrgos uocabatur, & pro loco natura munificentiae suae capacē, totam eam candido saxo reparatam, clarissima regia decorauit, & in ea maxime innatam sibi animi magnitudinē demonstrauit. Nam inter Doram & Ioppen, quarum media ciuitas sita est, omnis ora maritima adeo fuit importuosa, ut omnes qui ad Ægyptum ex Phoenice nauigarent, in salo fluctuare cogerentur, minas Africi metuentes: cuius etiam mediocris aura, tantas undarum moles ad scopulos erigit, ut remeante æstu gurgitis, per aliquantum spatium maris feritas augeatur. Sed rex liberalitate ac sumptibus deuicta natura, Piræo maiorem portum fabricauit, & in eius penetralibus alias nauibus stationes fecit altissimas. Et quandoque totus ei locus aduersabatur, tamen ita cum difficultate certauit, ut firmitas quidē structuræ nequaquam mari cederet: pulchritudo uero tanta esset, quasi nulla res ardua præpedisset ornatum. Metitus enim quantum diximus portui spatium per uiginti ulnas in profundum saxa demisit, quorum pleraque pedum quinquaginta longitudinis, & altitudinis nouem, & latitudinis decem, nonnulla uero etiam maiora fuerunt. Expleto autem spatio quod unda cælabat, in ducētos pedes murum dilatauit. Ex quibus centum repellendis erant fluctibus ante constructi, unde etiam procymia dicebantur: cæteri autē saxeo portus quo cingitur muro subiecti sunt, magnis turribus interpositis, quarum maxima atque pulcherrima ex nepote Cæsaris Drusium cognominata est. Crebri autem fornice ad deducenda quæ portus haberet: proque fornicibus & circum eos crepido saxea, & lata, quæ naues egredientes exciperet, deambulatio, aditus aut septentrionalis erat. Ventorum enim pro situ loci placidissimus est boreas. ad ostium uero colossi tres, utrinque fulci columnis: quarum à leua quidē intransibibus stantes solida turris sustinet: dextra uero duo proceri lapides iuncti, & partis aduersæ turris magnitudinē superantes. domus aut portui cōnexa, candido itē lapide: parique mensura spatiorū, ciuitatis uiae tendentes in portum. Cōtra ostium uero portus, in colle, Cæsaris templum magnitudine simul & pulchritudine præcipuum: in eoque Cæsaris colossus non minor quam Iouis apud Olympiā, cuius ad exemplar factus est, Romano autem par, & Iunoni quæ Argis est. Oppidum autē prouinciæ dedicauit, rebusque aduecticijs portum, Cæsari uero conditoris honorem, unde ciuitati nomen Cæsareæ imposuit. Quinetiā & cætera opera, forum, theatrum, amphitheatrū, digna uocabulo collocauit: & quinquennali certamine instituto, nomen ei Cæsaris donauit. Primusque ipse in centesima nonagesima & secunda Olympiade maxima præmia proposuit: ut non solum uictores, sed & proximi & tertij successores eorum regalibus diuitijs potirentur. Anthedona quoque renouatā, quā bella subuerterant. Agrippiū uocauit: nimiaque beneuolentia, nomen amici etiā portæ inscripsit, quā ipse in templo ædificauit. sed nec parētes suos ita quisque dilexit. nam & patri monumentum optimo regni campo ciuitatē condidit, fluminū arborumque ditissimā, eamque Antipatridē nuncupauit. & super Hierichunta castellum natura tutū, & pulchritudine præcipuum, muro cinxit, atque in honorem

Ant. lib. 15
esp. 10. 12. &
lib. 17. cap. 5

norē matris Cyprum uocauit: fratriq; Phasaelo turrim cognomine Phasaelis dem Hierosolymis ædificauit, cuius ambitus & in magnitudine liberalitas postea declarabitur. Aliamq; ciuitatē in regione quæ à Hierichunte in boreā tenditur, Phasaelū nominauit. Cognatis aut & amicis æternæ gloriæ traditis, ne sui quidē fuit immemor: sed castellū cōtra montē Arabici lateris propugnaculo permunitū, de suo nomine Herodium uocauit: tumultumq; in mammæ formam manufactum, qui stadiorum sexaginta spatio ab Hierosolymis aberat, similiter nominatū, munificentius accurauit. Etenim rotundis quidē turribus cacumen eius amplexus est. Ambitum autem cōpleuit ædibus regijs liberalissime exornatis: ut non solum interna membrorum facies clarior esset, uerum etiam foris parietes ac maceriæ tectaq; largis infusa diuitijs elucerent. Aquā etiam plurimā ingenti sumptu ex longo interuallo induxit, perq; ducentos gradus marmoris candidissimi fabricauit ascensum. Erat enim totus collis manu factus, & uehementer excelsus. Quin & aliā circa radices eius regiam, ac diuersoria, quæ & sarcinas & amicos recipere possent, ædificauit: ut pro rerū quidē omniū copia ciuitas esse uideretur castellum: circumscriptiōne uerò, domus regalis. Tantis autē constructis ædificijs, animi sui magnitudinem in plurimis etiā externis ciuitatibus demonstrauit. Namq; apud Trīpolim & Damascū & Ptolemaidem, publicas balneas quæ gymnasia dicunt: Bibli autem murum, exedras uero & porticus, foraq; & templa Beryti ac Tyri: necnon & apud Sidonē, & Damascum theatra condidit. Maritimis autem Laodicensibus aquæ ductū: apud Ascalona uero Nymphaeæ siue lacus ornatisimos, & balneas, itē peristylia, tam opere q̃ magnitudine miranda constituit. Sunt quibus etiā lucos portusq; præstitit. Multæ ciuitates ab eo, tanquā regni sociæ, agris quoq; donatæ sunt. Ad exhibitionē uero thermarum alijs redditus annuos ac perpetuos delegauit, quemadmodū Cois, ne quando beneficij gratia deficeret, ad hæc frumēta cunctis ministravit egentibus: & Rhodijs ad instruendam classem pecunias sæpe multisq; in locis præbuit, incensumq; Pythium in meliorem formam reparauit sumptibus suis. Quid dicam eius in Lycios aut Samios liberalitatem: perq; omnem Ioniam eorū quæ desiderasset quisque, largitiones? Nōne etiā Athenienses & Lacedæmonij, & Nicopolitani, & in Mysia Pergamus, Herodis sunt plena donarijs? Nōne Antiochenis Syria plateam, cum plena coeni ab omnib. uitaretur, per uiginti stadia prolixā, strauit prolito marmore: declinandisq; imbribus, quā longa esset porticibus ornauit? Sed hæc quidem propria quis dixerit illorum, quibus ea detulit, populorū. Quod autem Elidensibus præstitit, non solum Achaia cōmune, sed etiam totius orbis terræ munus uidetur, per quē Olympiaci certaminis gloria diffunditur. Nam cū hoc deficere sumptuum uideret inopia, quodq; solū ex ueteri Græcia restabat collabi, non solum agonothesia ipse factus est, eo lustro, quod cum Romā nauigaret, offendit: sed etiā perpetuos pecuniarū redditus instituit, ut nunq; eius memoria agonothetæ mure fungi desineret. Inextricabile opus fuerit, debitorū siue tributorū remissiones exponere, sicut Phasaelitas & Balaneotas, aliq; circa Ciliciā municipia leuauit annuis pensionibus: licet multū eius animi magnitudinem timor fregerit, ne quā pateretur inuidiā: uelut maius aliquid aucuparetur, si beneficij amplior

amplioribus afficeret ciuitates, quæ qui eas haberent. Quin & corpore usus est, quod animo cõueniret. cūq; summus uenator esset, in hoc tamē ipso equitadi peritia quæ cuperet assequebatur. Deniq; uno die quondā quadraginta feras subegit. Est autē aprorū altrix illa regio, sed magis ceruis & onagris frequenter. Bellator autē erat, qui sustineri non posset. itaq; multos etiā in exercitatiōe terrebat: quib. & torquēdo iaculo directissimus, & sagittarū liberator uidebatur egregius. Præter animi autē corporisq; uirtutē, fortuna quoq; secūda usus est. Raro enim cōtra uotū eius, belli celsit euētus. & si quando id accidit, non ipsius culpa, sed aut proditiōe quorundā, aut temeritate militū factum est.

De disidio Herodis cum filijs Alexandro & Aristobulo.

Cap.

XVII

*Ant. lib. 15
cap. 3. 8. 9. &
lib. 16. ca. 13.*

AT uero publicam ei felicitatem mœrores inuidere domestici, & aduersi casus ex muliere cœperunt, quā maxime diligebat. Nam quia regis meruit potestatem, repudiata quam prius acceperat uxorem ex Hierosolymis genus ducentem, quæ Doris uocabatur, Mariamnen sibi coniunxit, Alexandri filiam Aristobuli filij: unde domus eius in discordiam uenit, & antea quidem, maxime uero postquā Roma regressus est. nam primum Antipatrum ex Doride filium, eorum causa quos ē Mariamne suscepserat, expulit ciuitate: solis festis diebus eō cōmeandi facultate concessa. Deinde auum coniugis Hyrcanum, ex Parthis ad se reuersum propter insidiarum suspitionem peremit: quē captum quidem, occupata Syria, Barzapharnes abduxerat: miserati uero gentiles liberauerant, qui ultra Euphratē colebāt. Et si monitis eorum paruisset, ne ad Herodē transiret, nō interisset. Verum mortis eius illecebra, fuit neptis matrimoniū. hoc em̄ fretus, multoq; amplius patriam desiderans, uenit. Herodem autem cōmouit, non q; regnum affectaret, sed q; ipsi iure deberetur. Quinq; autem filiorū quos ex Mariamne suscepserat, duæ fœminæ, cæteri mares erant. horūq; minimo Romæ in studijs mortuo, duos maiores natu, & propter matris nobilitatē, & q; iam regnanti sibi fuissent geniti, regie producebat. Sed enim fortior amor his Mariamnes suffragabatur: quī in dies singulos proficiens, adeō succendebat Herodē, ut eorum nihil sentiret quæ propter dilectā sibi dolerent. Tantum namq; in eum Mariamnes erat odium, quantum ipse illam amabat. Habens igitur ex rebus quidē ipsis inimicitiarū probabiles causas, ex amore uerō fiduciam, in os ei, quæ Hyrcano auo suo fecisset obijciebat, quæq; in fratrem Aristobulum egisset. Nec enim uel huic, quanq; puer erat, parcebat: quem pontificē in decimo septimo ætatis anno creatum, post honorem statim occidit. Atq; ille quidem cum sacra ueste amictus ad arā accessisset festo die, populus omnis illachrymauit: & tamen noctu missus in Hierichunta, ibi sicut mandatum fuerat, lacu submersus à Gallis interiit. Hæc igitur Herodi Mariamne probro dabat, sororemq; eius & matrē maledictis atrocioribus dehonestabat. Sed ille quidē amore mutus erat. Graui autē indignatione mulieres sæuebant: & quo maxime cōmoueretur Herodes, insimulabāt eam adulteriij: præter alia multa, quæ uerisimilia fingerētur, hæc accusantes, q; in Ægyptum imaginē suam misisset Antonio: proq; immoderata libidine, absentē se properasset ostendere uiro mulierum cupidine insanienti, & qui uim posset inferre. Id ueluti fulmen aliud quod emissum perturbauit Herodē, maxime quidē amoris causa zelotypia succen-

succensum, deinde etiā cogitantē Cleopatrac̃ sæuitiā, cuius gratia & Lysanias rex & Malichus Arabs erant perempti. Non enim coniugis amissione, sed morte sua periculum metiebatur. Itaque profecturus Iosepho Salomes sororis suæ uiro, quem fidum habebat, & pro affinitate beneuolum, cōmendabat uxorem: mandato ei clām, ut eam interficeret, si etiam se occidisset Antonius. Verum Iosephus nō maligne, sed regis amorem mulieri cupiēs demonstrare, q̃ ab ea nec mortuus pateretur diuelli, secretum ei sermonem aperit. Et illa re uerso Herode, multaq̃ inter fabulas de affectu iurāte, quodq̃ nunq̃ esset alterius mulieris amore captus: ualde, inquit, amor erga nos tuus mandatis Iosepho cōprobatum est, quibus ut me occideret præcepisti. His auditis quæ occulta credebatur, amens erat Herodes ilico: nec unquā Iosephum mandata sua proditurū fuisse ratus, nisi eam corrupisset, præ dolore insaniebat. Cūq̃ stratis exiluisset, in regia spatiatur: ibiq̃ tunc Salome soror eius arrepto tempore criminandi, suspicionē de Iosepho confirmauit. Vnde Herodes immoderata zelotypia furēs confestim utrūq̃ iussit interfici. Deinde pcenitudo sequebatur insaniā: & postquam iracundia concidit, amor iterum calefcebat. Tanta uis autem cupidinis erat, ut ne mortuā quidem putaret eam, sed præ ægritudine tanquam uiuam alloqueretur: donec processu temporis funere cognito, mœroris magnitudine eum quo superstitē dilexerat æquauit affectū. Maternæ autem iracundiæ succedunt filij, & immanitatē sceleris reputātes, non aliter suspectum patrem q̃ si hostis esset, habebāt: idq̃ & antea, quā diu Romæ in studijs erāt, & multo magis postquam in Iudæam reuersi sunt. Siquidem cū ætatibus eorum, mentiū quoq̃ roborabatur affectio. Iam uerō maturi coniugio, unus amitæ suæ Salomes, quæ matrem amborum accusauerat, filiam duxit: alter Archelai Cappadocum regis. Vnde accessit etiam libertas odio, & occasiones ex eorū confidentia delatoribus collatæ sunt. Itaq̃ aperius quidam cum rege colloquebantur, q̃ ei per utrūq̃ filium struerentur in fidiæ: & alter quidem ultrices materni exitij simul cum fratre armaret manus: alter uero, hoc est Archelai gener, soceroq̃ fretus etiam fugā pararet, ipsum apud Cæsarē accusaturus Herodem. His igitur criminationibus repletus Herodes, ueluti propugnaculo sibi futurum aduersus filios, adducit Antipatrū ex Doride susceptū: hisq̃ illum præponere modis omnibus cœpit. Qui cum hanc mutationem tolerabilem non putarent, ac priuata matre æditū proficientem uiderent, indignationem cohibere pro sua nobilitate nō poterant: sed in singulis quibus offenderentur, iram prodebāt. Et illi quidem in dies singulos magis magisq̃ negligebantur. Antipater autē etiam sui causa fauorabilis erat: nam & patri blandiri callide nouerat, & uarias in fratres suos calumnias conferebat, quædam ipse dictitās, amicos uero suos ad alia diuulganda submittens, donec omnino spem regni abscidit fratribus suis. In testamento em̃ ipse aperte quoque iam successor fuerat declaratus. Denique tanquam rex etiam ad Cæsarē missus est, cultuq̃ regio & cæteris obsequijs præter diadematebatur. Tempore autem uoluit etiā suam matrem in cubile Mariamnes inducere: duobusq̃ armorū generibus in fratres usus, blanditijs & calumnijs regi obrepit ut etiā de filiorum morte cogitaret. Quapropter Alexandrum quidē secū Romam pater abstractum, ueneni sibi dati reum apud Cæsarem Ioseph.

Ff postu

Ant. lib. 16
cap. 4

postulauit. Ille autē uix deplorandi copiam nactus, & licet apud imperitissimum iudicē, tamen Herode & Antipatro prudentiorem, delicta quidem patris uerecūde suppressit: in se uero delata crimina fortiter diluit: periculorum que socio fratre purgato, mox de Antipatri calliditate, & de suis iniurijs questus est: cum præter innocentiae conscientiam eloquentia iuuaretur. erat enim acerrimus in dicēdo. postremo prolocutus q̄ eos pater libēter occideret, crimen illi obiecit. & lacrymas quidē cunctis excussit: uerū Cæsare si c̄ affecit, ut eorū accusationibus spretis. Herodē statim reuocaret in gratiam. Hac autē lege reconciliatio facta est, ut adolescentes quidē patri in omnibus obedirent, ille autē relinqueret regnū cui uellet. Postea rex Roma reuersus, licet soluisset criminibus filios uideretur, nondū tamen erat suspicionibus liberatus: quoniā argumentū odij sequebatur Antipater, etsi uerecundia reconciliatoris palam proferre inimicitias non auderet. Cum autē Ciliciā præternauigans Elæusam delatus esset, suscepit eum benignissime Archelaus, pro salute generi gratiam referens, & redintegratae cōcordiae causa lætus: quippe nihil moratus amicis Romae scripserat, ut in causa dicenda suffragarētur Alexandro: & usq̄ ad Zephyriū deduxit talētis xxx donatū. Postea uero q̄ Hierosolymam peruenit Herodes, populo cōuocato, tribusq̄ filijs prope astātib. causam reddit prosecutionis: multasq̄ deo gratias agit, multas etiā Cæsari, qui domus sue perturbationem sedasset: & quod regno maius esset, concordiam filijs præstitisset, quam ego, inquit, arctius copulabo. Nam ille quidē me regni dominū & successorum iudicem constituit. Ego autē cum mea commoditate illi gratias refero, tresq̄ filios meos reges designo, huiusq̄ sententiae meae socium primum deum fieri precor, deinde uos. Namq̄ huic ætas, illis nobilitas successionem regni conciliat, & quidem magnitudo eius etiam pluribus sufficit. Quos autē Cæsar iunxit, & pater instituit obseruate: nō iniustis eos, necq̄ disparibus, sed meritis colentes honoribus. Nec em̄ tanta quis afficiet eum lætitia, cui præter ætatē obsequitur, quantum ei, quem despiciet, doloris infliget. Quos autē singulis cōiunctos esse oporteat propinquos atq̄ amicos ego distribuam, & cōcordiæ sponsores illos constituā: pro certo sciens, seditionū contentionumq̄ causas ex contubernaliū nasci malitia: hosq̄ si boni fuerint, affectiones tueri. Rogo autē ut non solū isti, sed etiā primates ordinū exercitus mei, in me solo spem habeant in præsentia. Non enim regnū, sed regni honorē filijs meis trado: & iucunditate quidē quasi rectores potentur, pondus aut rerū tametsi non lim, meum est. Consideret autē quisq̄ uestrum ætatem meam, uitæq̄ institutum, necnō etiā pietatē. nam necq̄ senex adeò sum, ut de me citò desperetur: neque uoluptatib. affluctus, quæ adolescentiū quoq̄ uitam spacio breuiore concludunt. Diuinitatē uerò ita coluimus, ut in longū nos æuū progressuros esse credamus, q̄ si quis in contemptū meū filijs meis placere maluerit, etiā pro illis mihi suppliciū dabit. Ego em̄, non q̄ inuideā ex me genitis, honorifice eos haberi ueto: sed quia noui hæc studia adolescentib. ferociæ nutrimenta suggerere. Itaq̄ si cogitēt qui ad eos se applicant, bonis quidem apud me paratū esse præmiū, seditionis uerò apud ipsos etiā quibus lenocinabantur, infructuosam fore malignitatem, omnes profecto mecum, hoc est, cum filijs meis sentient. Namque ipsis expedit me regnantem, meque his esse concordem. Vos autem

autē, ō boni fili, sacra primū retinētes mente naturam, cuius affectiones inter feras bestias saluæ sunt, deinde Cæsarē qui nos reduxit in gratiam, meq; tertium qui ea quæ iubere liceat rogē: fratres permanete. Iam nunc autem uobis & uestimēta & obsequia dabo regalia: deumq; oro ut cōseruet iudiciū meū, si cōcordes eritis. Hæc locutus, singulos benigne cōsalutauit, populumq; dimisit: alios cōuenientia dictis eius optantes: qui uero mutationis erant cupidi, ne audissē quidem se quicq; simulātes. Fratres autem dissensio nō reliquit, sed peiora suspicantes alius de alio digressi sunt. Namq; Alexander & Aristobulus ægre ferebant confirmatum esse Antipatro meritum, Antipater autem succensebat uel secundo loco fratres haberi. sed tamen ille pro uarietate morum, & reticere secreta nouerat, & quanto sibi essent odio multa fraude celabat. His aut pro nobilitate generis, in lingua erat quicquid uenisset in mentē. Et multi quidē his instigandis operā dabant, plures autē amicorū sese explorandi causa insinuabant. Itaq; omnē quod dictū esset apud Alexandrum, statim apud Antipatrū erat, & ab Antipatro ad Herodē cum adiectione deferabatur. Nec uel simpliciter aliquid prolocutus, adulescēs innoxius habebatur, sed cuncta eius uerba in crimina uertebantur: maximaq; minimis affingebantur, sicubi liberior paulo fuisset. Semper aut qui eum iritarēt submittebat Antipater, ut mēdacia sua ueras occasiones haberent: multisq; falso uulgatis, unū quid cōprobatum fidē omnibus faceret. Sed huius quidē amicorum quisque aut natura taciturnus erat, aut muneribus parabatur, ne quid occultum expromeret: nec errasset aliquis, si Antipatri uitā malitiæ dixisset arcanum. Alexandri uero familiares, aut pecunia corruptos, aut impulsos blanditijs, quib. expugnauit omnia, fures ac proditores eorum quę contra se dicerentur siue agerentur, effecerat. Cum autem caute uniuerſa cōmitteret, astutis etiam criminationibus aditus ad Herodem moliebatur: fratrisq; personam gerens alijs delatoribus subornatis utebatur. Si quid in Alexandrū nunciaſſent fauore simulo, id quod primo reprehendisset, mox otiose astruendo, regis iracundiam prouocabat: omniaq; ad insidias referebat, & ut necē patris Alexander optare uideretur. nihil enim maiore fidē calumnijs suggerebat, q̃ si eum purgaret Antipater. His accensus Herodes, quantū in dies singulos de affectu adulescentium detrahebat, tantū adiciebat Antipatro. In eandem uero partē inclinati sunt etiam qui regno parebant: hi uolentes, alijs pro imperio, sicut Ptolemæus amicorū clarissimus, regisq; fratres, ac tota progenies. omnia namq; in Antipatro sita erant: & quod Alexandro fuit acerbissimū, cuncta in eorum perniciem, matris Antipatri consilio gerebantur. Nouerca enim sæuior erat, multoq; plus q̃ priuignos oderat, quos regina mater ediderat. Sed quanq; omnes, ut Antipatro magis obsequerentur, spes inducebat: nō minus tñ præcepta regis quenque ab adulescentibus separabant: qui charissimis edixerat, ne quis ad Aristobulum uel eius fratrē accederet, aut se ad eos applicaret, nō solum autē regalibus erat formidini, uerumetiam externis amicis. Nulli enim regum tantum potestatis Cæsar dederat, ut fugitiuos suos quāuis ex ciuitatibus non subiectis ei liceret educere. Adulescentes autem delata in se facinora nesciebant, hisq; propterea capiebantur incautius. Nullus enim palām incusabatur à patre: sed affectu refrigescēte paulatim intelligētes, aduersus dolorem

asperius excitabantur. Eodem autem modo etiam Pheroram patrum, & Salomen amitam, contra illos commouit Antipater, assidue uelut cum uxore sermocinando quibus in eos instigaretur. Huius autem inimicitias augebat Alexandri quoque uxor Glaphyra, multa de sua nobilitate commemorans, cunctarumque se quæ in regno uiuerent dominam esse dictitans: paternum enim genus à Temeno, maternum autem à Dario Hyftaspis filio ducere, multumque ignobilitatem despiciens sororis & uxorum Herodis: quarum quoque propter formam, non propter nobilitatem esset electa. Namque multas ei fuisse diximus uxores: quod liceret Iudæis more patrio plures habere, quodque rex pluribus oblectaretur. Omnibus igitur propter superbiam & contumelias Glaphyræ inuisus erat Alexander. Salomen autem Aristobulus, & si socrus eius erat, ipse inimicam sibi reddidit, & ante quidē propter maledicta Glaphyræ sæuientē: frequenter enim humilitatē generis obijciebat uxori: quodque ipse priuatam, reginam uero frater suus duxisset Alexāder. Hoc Salomes filia cum fletu matri nūciauit. Addebat autem, quod aliorum quoque fratrum matres idem Alexander & Aristobulus, si regnū obtinuissent, textrices cum ancillis facere minitarentur, ipsos quoque uicorum scribas, scilicet irridentes, que literarum studiis operam darent. His commota Salome, que iracundiam cohibere non posset, Herodi cuncta indicauit. Satis autem idonea uidebatur contra generum dicens. Et præter hæc alia quædam criminatio diuulgata est, quæ succendit animum regis. Audiuit enim Alexandrum & Aristobulum crebro matrem implorare, casumque eius cum gemitu atque imprecationibus conqueri: ac sæpe illo quædam ex Mariamnes uestimentis posterioribus diuidente coniugibus, minitari solitos esse, quod cito pro regalibus delicijs nigris uestibus induerentur. His de causis Herodes licet constantem animum adulescentium formidaret, tamen ne spem correptionis absunderet, ad se eos uocauit: Romam enim migraturus erat: & quasi rex pauca interminatus, pluribus quasi pater monuit: rogauitque ut fratres diligenter, promissa priorum peccatorum uenia, si post hæc meliores fierent. Illi autem criminationum inuidiam deprecando, fictas eas esse dicebant, purgationisque suæ fidē rebus ipsis posse constare: uerum ipsum quoque debere, omnia facilitate credendi, aditum maledictis obstruere. nunquam enim calumniatores de fore, dum cui persuadeatur extabit. Cum his eum mature placuissent, ut patrem, præsentī metu reiecto, de futuris mœrere cœperunt. Et enim cognouere Salomē sibi esse infensam, & patrum Pheroram: uterque autem sæui & graues erant: sed amplius Pheroras, qui totius quidē regni præter diademata socius esset: proprios autem redditus haberet centum talentorum, totiusque trans Iordanē terræ fructus ipse caperet, à fratre sibi dono data. Quinetiam tetrarcham eum fieri beneficio Cæsaris, idē Herodes impetrauerat: regali quoque coniugio dignatus erat, sorore uxoris suæ nuptum ei collocata. Et post illius mortē, desponderat ei filiarum suarum maximam, trecētis talentis in dotem datis. Sed regale matrimonium Pheroras, ancillæ amore captus, refugerat. quā ob rem iratus Herodes, filiam nuptū dedit fratris filio, qui post à Parthis occisus est. Mox autem morbo Pheroræ uenia data, indignationem remisit. De hoc autem erat uetus opinio, quod etiam uiua regina Herodē opprimere uoluisset ueneno. Sed tunc plurimis delatoribus aditus erat, ut quauis amantissimus

Ant. lib. 16.
cap. 7

simus fratris esset Herodes, fide tamen eorū quæ audisset, adduceretur ad me-
tum. Itaq; de multis qui suspecti erāt habita quæstione, postremo ad Phero-
ræ amicos uenit, quorū nulla quidē fuit de maleficijs aperta confessio, sed q̃
cū amica subrepta in Parthos cogitasset effugere prodiderūt: huius aut̃ con-
siliij & fugæ cōscium esse Aristobulum Salomes maritum: cui rex eam tradi-
dit, postquā superior adulterij causa peremptus est. sed nec Salome crimina-
tione libera manserat. nā & hāc frater Pheroras accusabat, q̃ cū Syllæo procu-
ratore Obodæ regis Arabum de nuptijs cōstituisset, quem inimicissimū He-
rodes habebat. Conuicta aut̃ & in hoc, & in omnibus quæ Pheroras detule-
rat, indulgentiā meruit: itaq; ipsum etiā rex Pheroram criminibus soluit. Dos
uero tēpestas in Alexandrum transijt, totaq; capiti eius incubuit. Tres e-
rant eunuchi regis charissimi, & ex genere famulatus neminem id latebat. V-
ni enim uinū ministrare fuit cura, alteri cœnam apponere, tertius aut̃ dormi-
tum eum collocabat, & cum ipso cubabat: hos muneribus maximis Alexan-
der cupiditati suæ subiecerat. Itaq; postquā regi hæc sunt indicata, ui tormen-
torum coacti, & stuprū statim cōfessi sunt, & quibus essent ad hoc promissis
inducti aperuerunt: quomodo eos fefellisset Alexander, nullā in Herode spē
habendam esse, improbo sene, commemorans, & qui capillos inficeret, ut ob
hoc etiam eum iuuenem putarent: uerum se coli oportere, qui etiā inuito eo
regni esset futurus successor: neque multo post ab inimicis pœnas repeteret,
fortunatosq; amicos suos beatosq; faceret, ac præ cæteris ipsos. Quin & ob-
sequia potentiū Alexandro clām parere, militūq; rectores, itēq; ordinū prin-
cipes occulte ad eū cōuenire dixerūt. Hæc Herodes adeo pertimuit, ut nō au-
deret statim delata proferre, sed exploratores die noctūq; submittens, dicta
factaq; singula scrutabatur: & de quib. suspicio esset, ilico trucidabat. Itaq; re-
gnū eius acerbissima iniquitate repletū est. Nā pro suo quisq; odio uel inimi-
cijs, calumnias finxere, multiq; regis iracundia cædis cupida cōtra aduersa-
rios abutebantur. & mendacio quidē confestim fides habebatur: erant aut̃ cri-
minationibus ipsis uelociora supplicia. Deniq; accusabatur qui modo accu-
saauerat: & cū eo qui ante se cōuictus esset, ducebatur ad pœnā. De uita namq; Ant. lib. 17
cap. 8,
periculū regis quæstiones breuiore cōpendio terminabat. Ad hoc aut̃ sæui-
tiæ processerat, ut nec eorū quenquam humanius aspiceret, qui accusati non
essent: uerum etiā amicis immitissimū sese præberet. Itaq; multis etiam regno
interdixit, & in quos potestātē nō habebat, in eos dictis asperis sæuebat. Ac-
cessit malis Antipater collectaq; propinquorū caterua, nullū criminationis
genus omisit. Tantus aut̃ ineptia sua regē cōmentisq; delatorū timor inuasit
ut stricto instare sibi gladio uideretur uidere Alexandrū. Deniq; subito & ip-
sum correptū in uincula cōiecit, & in amicorū eius tormēta perrexit: multi aut̃
tacite moriebātur, nulla uoce supra cōscientiā prodita. alij uero quib. menda-
cium impatiētia doloris extorsit, de patris eū insidijs cū fratre Aristobulo co-
gitasse dixerunt: tēpusq; obseruare, ut illo dum uenaretur occiso, Romā pro-
fugerēt. His tametsi uerisimilia non erant, sed necessitate cruciatus ex tēpore
fingebātur, libenti tamē animo rex credebatur, pro cōsolatione accipiēs uincti
filiij, ne id fecisse uideretur iniuste. Verum Alexander quoniam suspicionem
patris nullo modo aboleri posse arbitrabatur, ultro malis assentiendum puta-

Ant. lib. 16
cap. 8. 9

uit: ac digestis aduersus inimicos quatuor libris, fatetur insidias, earūq; se plurimos socios habere perferibit: ante oēs aut Pheroram & Salomen. Hāc enim etiā stupro sibi quondā esse mixtā, cum uim noctu adbibuisset inuito. Iam q; libri in manib. erāt Herodis: multa & grauiā de optimatib. clamantes, cū mature in Iudæā Archelaus uenit, metuēs genero simul ac filiæ, quib. etiam prouidentissimo cōsilio succurrit, regisq; minas arte dissoluit. Mox enim cum eo congressus, ubinam est, clamat, exitiabilis gener meus: aut ubi parricidale caput aspiciā, quod meis manib. ipse lacerabo: addamq; filiā meā bono merito nouo: nam etsi cōsiliū particeps nō est, quia tamē eiusmodi uiri cōiunx fuit, inquinata est. Miror aut patientiā tuā, cuius periculū agitur, q; adhuc uiuit Alexander: ego namq; ita ex Cappadocia properās ueniebam, ut qui & illum reperirem olim dedisse suppliciū, & de filia quēstionē tecum haberē, quam tu tuæq; dignitatis cōtemplatione illi desponderā. At nunc de utroq; nobis cōsulendum est: licet nimīū pater sis, & ad puniendū insidiatorem filium minus fortis. Permutemus dexterās, & alter alterius iracundiæ uicarij succedamus. Talibus increpans, quāuis pertinacē fallit Herodē. Itaq; ille quos Alexander perscripserat libros, legendos ei præbet, singulisq; capitulis insistent, cum eo deliberabat. Vnde occasionē sui consiliū nactus Archelaus, paulatim causam in eos qui scriptis cōtinebantur, & in Pheroram cōtulit. Cum autē sibi credere regē uideret, cōsiderandum est, inquit, ne forte adolescentulus tot nequissimorum insidijs circumueniatur, nō tu ab adolescentulo. nec enim apparere causam, cur in tantum ruerit scelus, qui & nunc regno potiretur, & successiōnem regni speraret, nisi aliquos haberet huius persuasionis autores, qui ad deteriorē partē lubricū ætatis impellerent. Ab eiusmodi namq; hominib. nō solum adolescentulos falli, uerū etiam senes, domosq; clarissimas totāque regna solere subuerti. Cōsentiebat dictis Herodes, iramq; paulatim remittebat in Alexandro, & in Pherorā excitabatur. namq; hic erat librorū quatuor argumentū, qui ubi propensiorē esse regis animū sensit, & in omnibus apud eum amicitia Archelai præualere, quā honeste non posset, ex impudentia salutem quæsiuit. relictoq; Alexandro, cōfugit ad Archelaum. & ille negat se uidere. quo pacto eximat tot criminib. inuolutum, quibus manifeste conuinceretur regem insidijs uoluisse decipere, omniumq; malorum præsentiū adolescenti causa fuisse: nisi malit omīssis artibus callidis, & negandi pertinacia, de quibus insimularetur omnia confiteri, & à fratre, præsertim cui dilectus esset, ueniam petere. namq; ad hoc ei modis omnib. se quoq; opem laturum. Paruit Archelao Pheroras, atraq; ueste cum lacrymis ut q; miserabilis appareret, instructus, ad pedes Herodis accessit: ueniāq; meruit postulans. & se quidē sceleratum esse fatebatur: namq; omnia quę sibi obijcerentur fecisse. horum autē causam esse diminutionē mentis atq; insaniā, ex mulieris amore conceptam. Itaq; postq; stetit Pheroras suimet ipse accusator ac testis, tunc eū iam Archelaus excusando, Herodis iracundiam mitigabat, proprijs usus exemplis: etenim se quoque à fratre multo grauiora perpeßum, naturale ius dicebat anteposuisse uindictæ. Quippe in regnis, uelut in magnis corporibus, semper aliquam partem pondere ipso tumescere: quam recidi quidem non oportere, leniter uero curari. Multa in hunc modum locutus Archelaus, Herodem

rodē quidē Pheroræ placidū reddidit. ipse autē Alexādro tādīu manebat iras-
tus, filiāq; ab eo distractā secū abducturū se aiebat, donec Herodē cōpulit ul-
tro pro adulescētulo deprecari, ut iterū ei filiā despōderet. Satis autē grauatim
Archelaus cui uellet eam præter Alexandrū collocari permisit: maximī enim
pendere, quo iura inter se affinitatis inuiolata permaneant. Rege autē sibi filiū
ab eo donatū affirmāte, nisi matrimoniū diremisset, q; & liberos iam habe-
rēt, uxor quoq; ab adulescēte diligeretur: quē si remaneret, peccatorum fores
obliuio: si uerō discederet, causa de omnib. desperandi: molliorem nanq; fieri
audaciā, si domesticis affectionib. distrahatur: uix tandē celsit, unāq; & ipse re-
dijt cū adulescēte in gratiā, & patrē eius reduxit. Procul dubio tamē eum Ro-
mam mitti debere ait, cum Cæsare collocaturū: de omnib. enim sese literas ad
eum fecisse. Vatrū igitur Archelai cōsiliū, quo generū periculo liberauit, per-
actum erat, & redintegrata cōcordia in epulis & humanitate cōuictus fami-
liariter uersabatur. Abeuntē autē munerib. talentorū septuaginta, solio quoq;
aureo gemmis ornato, & eunuchis, & concubina donat Herodes, quæ Pan-
nychis uocabatur: itēq; amicorū eius quēq; pro merito. quin & cognati re-
gis omnes, iussu eius Archelao dona splendidissima dederunt: eūq; tam ipse
q; optimates Antiochiā usq; persecuti sunt. Non multo post quidā in Iudæā
uenit, Archelai cōsilijs multo potentior: qui nō solum reconciliationē gratiæ
Alexandro quæsitā fecit irritam: uerum etiā causa fuit ut periret. Laco erat ge-
nere, nomine Eurycles, ad regni desideriū amore pecuniæ corruptus. Iam e-
nim luxū eius regiā tolerare non poterat. Is amplissimis donis Herodi obla-
tis, uelut eorū quæ aucuparetur illecebra, cum statim multiplicata recepisset,
immaculatam liberalitatē nihil esse ducebat, nisi regum sanguine cōparasset.
Itaq; regem adulatione falsisq; de ipso laudibus, & sermonis calliditate cir-
cumuenit: matureq; perspecto eius ingenio, dictis simul & factis quæ illi pla-
cerent, inter primos eius amicos habetur. Nam & rex & oēs eius cōmites li-
benter ciuē Spartæ patriæ causa, præcipuo dignū honore ducebant. Ille autē
postquam fragilitatē domus animaduertit, fratrumq; inimicitias & quemad-
modum pater in singulos esset animatus, Antipatri quidē hospitio præuen-
tus erat. Simulata uerō amicitia fallebat Alexandrū, olim se & Archelai sociū
esse mentitus, quo etiam citius quasi probatus obrepfit. Moxq; ab eo fra-
tri quoq; Aristobulo cōmendatus est. Pertentatis autem personis omnibus,
aliā alio modo subibat: ac primum fit Antipatri mercenarius, & Alexandri
proditor: illum exprobrando castigans, q; quum fratrū sit maximus, spei suæ
negligat insidiatores: Alexandrū uerō, q; regina creatus, & regiæ uir coniū-
gis, filium priuatæ mulieris pateretur regno succedere, præsertim quum ha-
beret magnam occasionē Archelaum: quæ quidē adulescenti bona fide suas-
dere uidebatur, q; amicitiam simulasset Archelai. Vnde nec Alexander quic-
quam metuens, & de Antipatro quæ se mouerent apud eum querebatur: &
quod nihil mirū faceret Herodes, si cum matrē illorū interemit, ipsis quoque
regnū eius auferret. quorū causa Eurycles & miserari eos & condolere simu-
lans, etiam Aristobulum ad ea dicenda pellexit: atq; ita querelis in patrem us-
troq; deuincto, referens ad Antipatrū secreta discedit: afficto quoq; insidia-
rum mendacio, quas ei fratres parasse affirmabat, ac penē iam strictis gladijs

Ant. lib. 16
cap. 11

in eū irruere. Ob hæc aut multa pecunia donatus ab Antipatro, laudator eius erat apud patrē: & ad extremū necis Alexādrī & Aristobuli redempta opera, ipse accusatoris partibus fungitur. Cumq; adisset Herodē, uitā ei se rependere pro beneficijs sibi delatis, & lucē referre dixit pro hospitio: olim Alexandrū exacuisse in eum gladiū, & cōfirmasse dexterā: uerum sceleri tanto fuisse impedimento, q̃ societate facinoris asimulasset. Alexandrū enim dicere, non bene se cum Herode actum putare, q̃ regnum obtinuisset alienū, & post matris eorum necem principatū eius dilacerasset, nisi etiam degenerē cooptaret hæredem, autumq; ipsorum regnum Antipatro spurio traderet. Proinde semet Hyrcani manes & Mariamnes ultum ire. Nec enim decere successionem regni ab huiusmodi patre sine cæde suscipere: multis autē rebus ad hoc excitari quotidie, quia nihil sibi omnino loqui sine calumnia liceret. Nam si de nobilitate aliorū fiat mentio, sine ratione se cōtumelijs affici, patre dicēte, solus generosus Alexander, & cui pater sit pro ignobilitate dedecori. In uenationibus quoq; offendere, si taceat: si uero laudet, cauillatorem appellari. & prorsus imitem sibi patrem inueniri, soli q; Antipatro indulgentē: ob quæ uel emori non recusare, nisi ex uoto insidiæ succelsissent: sin eū occidisset, primum salutis occasionē fore Archelaum socerum suum, ad quem facile possit effugere: deinde Cæsarē, qui nunc usq; ignoraret mores Herodis. nec enim sic ei adstaturum ut antea, patris præsentia formidando, nec de suis tantum criminibus locuturū, sed primū totius gentis ærumnas, & quod ad necem usq; tributis opprimeret uulgaturū. deinde in quibus delicijs, quibusq; actibus partæ sanguine pecuniæ consumptæ sint, & qui uel quales ex illis fuerint locupletati, quæ causa ciuitatis afflictæ: ibi autē lamentaturū & aui & matris necem, omniaq; scelera regis resecturum: quib. cognitīs nemo se iudicauerit patricidam. His Eurycles in Alexādrū falso delatis, Antipatri laudes prosequabatur, illū solum qui patrem diligeret esse cōfirmans, quicq; adhuc insidias retardasset. Rex aut nondum præteritæ suspicionis dolore cōpresso, intolerabilis iracundiæ feritate perturbatur. Iterumq; hoc tempus nactus Antipater, alios accusatores fratribus subornauit, qui eos dicerent cū lucundo & Tyrannio clām colloqui solitos esse, equitū regis olim principibus, tunc uero propter quasdam offensiones ordinibus motis. Hac deniq; indignatione succensus, confestim eos tormentis Herodes subdidit. Illi autē nihil eorū se quæ crimini darentur, scire cōfessi sunt. Sed oblata est quædā uelut ad præfectū castelli Alexandrij ab Alexandro scripta epistola, deprecante ut cū Aristobulo fratre se in castellum reciperet, si patrem interfecissent: tamq; armis q̃ alijs subsidijs eos uti permetteret. Hanc Alexander Diophanti cōmentū esse dicebat, qui regis erat notarius, homo audacissimus & cuius libet manus literas imitari percallidus. Itaq; multis sæpe falso cōscriptis, ob hoc postremo occisus est. torto aut castelli præfecto, nec eius indicio quicq; Herodes eorū quæ delata erant uerū esse cognouit. Sed quāuis nullum documentū ualidū proferretur, filios tamen asseruari præcepit. Euryclem uero domus suæ pestē, ac totius sceleris fabricatorem, bene de se meritum datoremq; salutis appellans, talentis quinquaginta donauit. Ille autē prius quàm certa fama nunciaret, ad Archelaum properat: aususq; dicere, q̃ Herodem recōciliasset Alexandro, ab illo quoq;

pecu-

pecunias capit. deinde in Achaiā transgressus, ad similia facinorā male quæsitis abusus est. Postremo apud Cæsarē accusatus, q̄ dissensionibus repleuisset Achaiā, & ciuitates spoliaret, in exiliū mittitur: atq̄ hoc eū modo poenæ Alexandri & Aristobuli persecutę sunt. Hoc loco dignū est Coum Euaratū huic Spartiatæ conferre. Namq̄ is cum amicissimus esset Alexandro, eodem' que tempore quo Eurycles ibidē erat, aduenisset, percontanti regi super his quæ ille insimularet, iuratus nihil se ab adulescentib. audisse affirmauit. nec tamen id quicq̄ miseris profuit apud Herodē, solis maledictis aures paratissimas aperiētē: eumq̄ gratiosissimū sibi iudicantē, qui secū eadē crederet: n̄ idemq̄ moueretur. Incitabat præterea Salome crudelitātē eius in filios. Nam ad hāc Aristobulus, quo periculis inuolueret, quam & socrū habebat & amitā, monitū miserat, ut saluti suæ consuleret: quasi rex eam decreuisset occidere, iterū insimulatā, quorū ante fuerat accusata: q̄ Syllæo Arabi nubere cupiens, quē sciret eius inimicum, occulte illi secreta regis nunciaret. Et hoc fuit extremum quo tanq̄ tempestate oppressi adulescentes, non secus ac turbine pessundati sunt. Salome enim protinus cōtendit ad regē, eiq̄ monita Aristobuli prodit: atq̄ ille ulterius durare nō passus, utrunq̄ filium uinxit, & separatos asseruari præcepit. Deinde Volumniū militiæ magistrū, & ex amicis suis Olympū descripta ferentes iudicia, proficisci iussit ad Cæsarē: qui postq̄ Romam nauī delati, regis literas reddiderūt. uehemēter quidē Cæsar ob adulescētes indoluit, uerū potestātē in filios à patre auferendā nō duxit. Deniq̄ rescribit ei, ut ipse sui dominus esset arbitrij: melius tamē facturum dicēs, si in cōmuni consessu propinquorū suorū provinciæq̄ rectorum de insidijs quæreretur: eosq̄ si delato crimini reperiret astrictos, occideret. si uero fugā tantum esse meditato, mediocri supplicio cōtentus esset. Paret scriptis Herodes: cumq̄ Berytū quō Cæsar iusserat, peruenisset, cogit iudiciū. Præfederunt autē rectores, qui bus à Cæsare scriptū fuerat, Saturninus & Pedanius legati, & cum his Volumnius procurator, itēq̄ propinqui regis & amici, nec non & Salome & Pheroras, & post hos optimates Syriæ, præter Archelaū regem: namq̄ hunc Herodes, q̄ Alexātri socrer esset, suspectū habebat. Sed filios quidem satis prouido consilio in iudicium nō produxit: sciebat enim q̄ si tantum uisi fuissent, omni modo ad misericordiā cunctos impellerēt: si uero etiā dicendi copiam nacti essent, facillime Alexander obiecta dilueret. Igitur illi quidē custodiebātur in Platane, uico Sidoniorū. Exorsus autē rex, ueluti cum præsentibus ageret, cōmouebatur. & insidias quidē timide obijciebat: nā probatiōibus deficiebat. maledicta uero & pbra & iniurias, & peccata plurima in se admissa psequēbatur: eaq̄ morte grauiora esse cōfessorib. demonstrabat. postremo cū nemo cōtradiceret, semetipsum argui miserabiliter questus, acerbamq̄ uictoriā uincere, singulos sentētiā proferre rogat in filios. & primus Saturninus cōdemnandos esse adulescētulos, sed nō morte p̄nunciauit. Nec enim fas esse cū tres ipse astātes habeat filios, mortē alienis decernere. Idem etiā duobus legatis uisum est, eosq̄ nōnulli alij secuti sunt. Tristē uero sententiā primus Volumnius dixit, cunctiq̄ post eū Herodis æmulatione, uel odio: neq̄ indignatione quisquā necandos esse adulescentes iudicauit. Tum autē uniuersa Iudæa & Syria, suspēsa quidē operiebatur huius tragœdiæ finem: sed nemo existi-

Ant. lib. 16
cap. 12

Ant. lib. 16
cap. 13

existimabat Herodis crudelitatem ad parricidiū usq̃ processuram. Ille tamen filios Tyrum traxit: atq̃ inde naui Cæsareā deuectos, quo mortis genere perimeret cogitabat. Interea uetus quidā regis miles, Tiro nomine, qui & filiū habebat Alexandro assuetum atq̃ amicum, & ipse diligebat adulescentulos: præ nimia indignatione mentis postremo circūiens clamitabat conculcatam esse iustitiā, ueritatem perisse, naturam esse confusam, uitamq̃ hominum iniquitatis esse plenam, & omnia quæ dolor cōtemptori uitæ dictasset. Deinde ipsum etiā regem ausus adire: mihi uero, inquit, omnium uideris esse infelicissimus, qui cōtra charissimos nequissimis credas. Siquidē Pheroras & Salome fidē apud te aduersus filios tuos habent, quos sæpe ipse mortis supplicio dignos esse iudicasti: neq̃ aduertis hoc eos agere, ut iustis successorib. destitutus, cū solo remaneas Antipatro, capi facile regē oprantes. Veruntamē cogita, ne ille quoq̃ militibus odiosus sit, propter cādē omniū fratrum. Nullus enim est, qui nō adulescentiū misereatur, principum aut plurimi etiam palam grauius ferūt. hæc dicēs, simul eos quibus res indigna uideretur nominabat. Rex autē statim illos & ipsum cū filio cōprehendi iubet. Ibiq̃ tum alius quidam regiū tonsor, nomine Tryphō, nescio qua exagitatus infania, semetipsum indicans p̃silit: ac mihi quoq̃ Tiro, inquit, iste persuasit, ut occasione tōdēdi nouacula te occiderē: magnaq̃ inde Alexandrū daturū munera pollicebatur. His auditis, Herodes & Tironē eiusq̃ filiū, & tonsorē subdidit quæstioni. Cumq̃ illi pernegarent, tonsor autē amplius nihil diceret, Tironem uehementius torqueri iussit: tumq̃ filius eius, patris miseratione commotus, cuncta se regi, si eum sibi cōdonasset, indicaturū p̃misit. Eoq̃ relaxato, ipsius occidendi patrē suum habuisse uoluntatē dixit, impulsus ab Alexandro. Hoc autē quibusdam fictum ab adulescente uidebatur, quo tormentis eriperet patrem, nonnulli uerum esse affirmabant. Herodes tamen & militum principibus & Tirone pro concione accusatis in eos armauit populum, ut ibidē cum tonsore lignorum & lapidū ictibus interirēt. Filios uero in Sebasten missos, quæ non longo à Cæsarea interuallo distaret, præfocari iubet: eaq̃ re mature perfecta, in castellum Alexandrium mortuos asportari, cum Alexandro materno auo sepeliendos. Hic finis Aristobulo & Alexandro uitæ fuit.

Ant. lib. 16
cap. 13

De conspiratione, Antipatri contra patrem.

Cap. XVIII.

Ant. lib. 17
cap. 21

ANTIPATRUM uero, cum iam sine controuersia successionem regni speraret, intolerabile gentis excepit odium, cunctis scientibus, illum omnes fratribus suis conseruisse calumnias: nihiloq̃ minus timor eum non mediocris sollicitabat, crescente sobole peremptorum. Erant enim Alexandro ex Glaphyra filij duo, Tigranes & Alexander: itemq̃ Aristobulo ex Berenice Salomes filia, Herodes & Agrippa & Aristobulus, filiaq̃ Herodias & Mariamne. Sed Glaphyram quidem Herodes cū dote sua in Capadociam dimisit, postquam Alexandrum interfecit: Berenicen autem Aristobuli coniugem, auunculo Antipatri nuptum dedit: ut enim Salomē, quā infensam habebat, sibi reconciliaret Antipater, istas nuptias excogitauit. Idē uero etiam Pheroram muneribus alijsq̃ obsequijs, atq̃ amicos præterea Cæsaris ambiebat, magnas Romam mittendo pecunias. Saturninum enim cum alijs omnibus apud Syriam donis expleuerat. Hoc autem magis inuisus erat

erat cunctis, quo plura donabat, uelut opes tantas nō munificētia largiretur, sed metu cōsumeret. Itaq; eueniebat, ut nec accipientium beneuolentia quicquā profecerit: quibusq; nihil dedisset, acerbiores inimicos haberet. In distributionibus autē munerū quotidie largior erat, cum præter spem uideret orbos pueros ab Herode curari: quantūq; illum peremptorū cædis pœniteret, prolis eorum miseratione significari. Conuocatis enim propinquis atq; amicis suis, & pupillis astantibus cū lachrymis opplesset oculos, dixit: Horū quidem mihi patres fortuna quædā tristis eripuit, ipsos autē orbitatis misericordia cū natura commendat. Experiar itaq; ut etsi pater infortunatissimus fui, auus tamen sim prouidentior, & à quibus post me regantur, amicissimos mihi relinquā. Despondeo igitur filiam tuam Pherora maximo filiorū Alexandri, ut ei curator sis necessarius: tuo uero Antipater filio, Aristobuli filiā: eris enim hoc modo pater orbatæ. Sororē uero eius meus Herodes accipiet, ex pōtifice auo materno prognatus. Et de his quidē hoc sit iudiciū meum, neq; id quisquā dirimat, qui me amabit. Precor autē etiam deum bono regni mei, meorūq; nepotū copulare nuptias, atq; hos pueros placidioribus, q̃ patres eorū oculis aspicere. Postquam hæc locutus est, fleuit, & puerorum dexteras iunxit, benignissimēq; cōsalutatis singulis dimisit conciliū. Statim dirigit Antipater, quantoq; dolore affectus esset neminē latuit pupillorum. namq; honorem apud patrem quoque sibi derogatum existimabat: iterumq; de rebus cunctis periculū fore, si Alexandri filijs præter Archelaum etiam Pheroram tetrarchā adiutorem habere licuisset. Ad hæc reputabat odium suum, & orbitatis miserationē, qua tota gens fletebatur, quanto uiuentium puerorum studio, & quanta memoria mortuorū ipsius scelere tenerētur Iudæi. Itaq; omnimodo dirimere sponsalia statuit, & callide quidē patri surrepere timuit, sæuienti acriterq; uigilāti ad suspicādum. palām uero eum supplex adire ausus est, coramq; deprecari, ne se honore priuaret, quo dignum esse iudicasset, nudumq; regis nomen habere uellet, regni autem substantiam penes alios esse. Nec enim posse rerum obtinere dominatū, si præter auum Archelaū, etiam Pheroras Alexandri filijs socer esset adiunctus. Instātissime uero precabatur quia numerosa esset regia pgenies, nuptias permutari. Nouē nāq; regi uxores erant, sed harū septem unde filios susceperat, ipsum Antipatrum ex Doride, Herodem autem ex Mariamne pōtificis filia: itemq; Antipam & Archelaum ex Malthace Samaritide, filiāq; Olympiadē, quam frater eius Iosephus habuerat, ex Hierosolymitide uero Cleopatra Herodem & Philippū, necnō ex Pallade Phasaelum. Habebat autē filias quoq; alias, Roxanen & Salomen, unam ex Phædra, & alteram ex Elpide: duasq; uxores sine filijs, consobrinā & fratris filiā: & præter has Alexandri & Aristobuli sorores duas ex Mariamne. Cum igitur tanta prolis copia superesset, aliter nuptias iungi postulabat Antipater. Rex autē perspecto eius animo, quid de pupillis cogitaret, uehemēter iratus est: quippe filiorū quos interfecerat casum reputās, uerebatur ne etiam hi quādoq; criminationū Antipatri premium fierent. Sed tunc quidem sæuioribus dictis eum protelat. Postea uero blanditijs eius adductus, sponsalia reformauit: ac primum ipsi Antipatro Aristobuli filiam collocat, filium uero eius iungit filiæ Pheroræ. Hinc licebat aduertere: quantum Antipatri ualuerit

ualuerit aduulatio, quod idē in simili causa impetrare Salome nō potuit. hanc
 em̄ quamuis soror esset, atq; hæc sæpe intercedente Iulia uxore Cæsaris pos-
 tulasset, Arabi Syllæo nubere nō passus est: sed inimicissimam sibi fore iura-
 uit, nisi ab hoc studio destitisset. posteaq; inuitā Alexæ cuidā ex amicis suis in
 Ant. lib. 17
 cap. 3. matrimonium dedit: eiusq; filiarum unam Alexandri filio, alteram Antipatri
 auunculo tradidit. Natarū autē Mariamnes una, sororis filium habebat An-
 tipatrum, altera fratris Phasaelū. Sic interrupta pupillorum spe Antipater, &
 pro sua cōmoditate affinitatibus iunctis, expectatione certa nitebatur: adie-
 ctāq; malignitati fiducia, nequaq; erat tolerabilis: nam quia singulorū odium
 uitare nō poterat, securitatem sibi ex terrore quærebat: cum præterea Phero-
 ras ei ueluti iam confirmato regi obsecundaret. Quin & mulierum cōflata in
 aula cōflictio, nouas turbas excitabat. Etenim Pheroræ uxor cū matre ac so-
 rore sua, necnō & matre Antipatri, multa in regia insolēter agebat, ausa etiam
 duas regis filias cōtumeliose tractare: cui rei maxime ab Antipatro erat obie-
 cta. Itaq; cum illi inuisæ essent, alias quidē morigeras habebant: sola uero Sa-
 lome aduersabatur eorū concordia: quodq; nō bono regis coirent, apud ip-
 sum insimulabat. Cognita uerò eius delatione mulieres, quodq; Herodes æ-
 gre tulisset aperto quidē conuentu & familiaritate abstinerunt, contrā ue-
 ro & discordare inter se rege audiēte simulabant: cū his adeo colluderet An-
 tipater, ut palām Pherorā minime dubitaret offendere: occultos autem cœ-
 tus & nocturnas comessationes agebant: earumq; consensionem fecit obser-
 uatio firmiorem: cum horū nihil ignoraret Salome, sed Herodi cuncta nun-
 Ant. lib. 17
 cap. 4. ciaret. Ille autē ardens iracundia, maximēq; aduersus Pheroræ coniugem, q;
 eam præter cæteras accusaret Salome, aduocato cognatorū amicorūq; con-
 cilio, & alia multa mulieri & filiarū contumelias crimini dedit, quodq; Pha-
 risæis mercedē contra se præbuisset, fratremq; sibi hostem reddidisset expul-
 gnatum uenenis. Postremo conuersus ad Pheroram, utrum, ait, se fratrem, an
 uxorem uellet optare? Cumq; ille se citius uita dixisset q; cōiuge cariturū, in-
 certus quid ageret, ad Antipatrum sermonem cōtulit: ac ne cum Pherora, uel
 eius cōiuge, aut quouis alio, qui ad eam pertineret, unquā colloqueretur edi-
 xit. Verū ille palām præcepta custodiēs, in occulto cū his pernoctabat: me-
 tuensq; obseruationem Salomes, per amicos in Italia degentes, ut Romam
 proficisceretur, effecit ipsorum perlatis literis, ubi Antipatrum aliquāto post
 tempore ad Cæsarem mitti oportere perscriberent. Igitur Herodes nihil mo-
 ratus, eum misit: cunctis quæ usui forent, magnāq; pecunia liberaliter instrus-
 ctum, testamentūq; unā ei portandū dedit, in quo rex ipse Antipater inscri-
 ptus erat, & Antipatri successor Herodes, ex Mariamne pontificis filia pro-
 creatus. Quin & Syllæus Arabs itidē Romam, neglecto Cæsaris præcepto,
 nauigauit: de his cum Antipatro certaturus, de quibus cum Nicolao causam
 ante dixerat. Non leue autem cum Areta rege suo certamē habebat, cuius &
 alios amicos interfecerat & Soemum in Petra oppido potentissimū, redem-
 ptoq; Fabato procuratore Cæsaris fauore utebatur etiam in Herodem. Sed
 maiore pecunia data Herodes Fabatū à Syllæo alienauit: ac per eum quæ Cæ-
 sar iusserat exigebat. ille aut cum nihil dedisset, accusabat apud Cæsarē Fabatū,
 dispensatorem esse dicens, non quæ ipsi, sed quæ Herodi expedirent. Qui

Quibus cōmotus ad iracundiam Fabatus, adhuc autē apud Herodem in honore maximo habebatur, secretorum Syllæi proditor factus est: regiꝑ̄ indicauit, q̄ Syllæus Corinthū eius satellitem pecunia corrupisset, eumq̄ asseruari oporteret. Necꝑ̄ rex id facere dubitauit: quoniam Corinthus iste, licet in aula regis esset educatus, ex Arabia tamen fuerat oriundus. Igitur mox non illum solum corrip̄i, sed etiā duos alios Arabas iussit apud eum repertos, unū Syllæi amicum, alterum Phylarchum. Qui subditi quæstioni, magna pecunia Corintho ut Herodem occideret, persuasisse confessi sunt: atq̄ etiā à Saturnino Syriæ rectore interrogati, Romam transmissi sunt.

De ueneno Herodi parato, & quomodo compertum sit.

Cap. XIX.

AT Herodes Pheroræ uehementius imminebat, ut repudiaret uxorem: necꝑ̄ quomodo mulierem plecteret inueniebat, cum multas in eam odij causas haberet, donec ipsum etiam fratrem cum ea supra modum indignatus eiecit. Pheroras autem æquo animo accepta iniuria, in trarchiam suam recessit, iuratus unum sibi exilij finem fore mortem Herodis, necꝑ̄ ad eum reuersurum esse dum uixerit. Deniq̄ nec ægrotum quamuis sæpe accitus fratrem inuisere uoluit, cum quibusdam mandatis eum quasi moriturus uellet instruere. Sed ille quidē præter spem conualuit. Postquam autē Pheroras in morbum incidit, tum Herodis patientia demonstrata est. Nam & uenit ad eum, & humanissimè curatum uoluit: sed morbum superare non quiuit: intra dies enim paucos est mortuus. Quem licet usq̄ ad ultimum uitæ diem dilexisset Herodes, tamen quod illum quoq̄ ueneno peremisset, fama uulgatum est. Verū eius corpore in Hierosolymam deportato, luctum maximum cunctæ genti denunciauit, clarissimaꝑ̄ funus sepultura dignatus est. Vnus quidem interfector Alexandri & Aristobuli, hunc exitum uitæ fortis-
tus est. Transijt autem in Antipatrum auctorē pœna sceleris, ex interitu Pheroræ nacta principium. Quidam enim ex eius libertis, cum regem tristes adijssent, fratrem ipsius Pheroram ueneno interceptum esse dicebant. nam quendam ei cibum obtulisse coniugem suam, & non eo quo solebat modo conditum: eoꝑ̄ sumpto illum morbo protinus esse correptum. Venisse autem ante biduum, matris ac sororis eius accitu quandam ueneficam mulierculā ex Arabia, ut uenenum Pheroræ conficeret amatorij: & pro amatorio dedisse mortiferum Syllæi consilio: namq̄ illi notam fuisse. Percussus igitur plurimis suspicionibus rex, ancillas & nōnullas libertinas quæstioni subiecit. Ibiꝑ̄ tum exclamat aliqua doloris impatiēs: Deus cæli terræꝑ̄ rector, in matrē Antipatri, quæ horū nobis malorū causa est, uindictet. Hoc rex initium nactus, persequēbatur ulterius indaginē ueritatis. Mulier uerò & matris Antipatri familiaritatē cum Pherora eiusꝑ̄ mulieribus, & occultos eorū conuētus aperuit: quodꝑ̄ Pheroras & Antipater redeuntes à rege, tota cū illis nocte potare soliti essent, seruis omnib. exclusis & ancillis. Vna quidem libertinarum hæc indicauit. Cum autē ancillæ separatim singulæ torquerentur, patuit omniū dicta congruere, qua de causa Romam quidē Antipater ex composito, Pheroras uerò trans flumen secedere curauisset. Nam sæpe illos in sermone dixisse, q̄ post Alexandrum & Aristobulum ad ipsos eorumꝑ̄ coniuges trāsiturus esset Herodes. Nec alicui posse parcere, qui Mariānæ eiusꝑ̄ que filijs minimè Ioseph.

Ant. lib. 17
cap. 5

Gg

peper

pepercisset: ideoq; melius esse, ab hac belua quàm longissime fugere. Sæpe aut dixisse matri Antipatrum conquerentem. q; cum ipse iam canus esset, pater in dies singulos iuuenesceret, seq; fortasse prius q; regnare incipiat moriturum: aut si unquam ille decesserit (quando autem istud futurum?) uoluptatem sibi successione omnino fore breuissimam. Pullulare præterea hydræ capita, hoc est Alexandri & Aristobuli filios: sibi autem filiorum quoque spem ademptam esse patris iniuria: qui non eorum quenquam post mortem suam regni successorem, sed Mariamnes filium scripsisset hæredem. Qua quidem in re prorsus eum senectute delirare, si testamento suo standum arbitraretur, se namq; ut ex eius progenie nemo superesset curaturū. Quinetiā cum omnes patres, quibus inuisi unquam filij fuerunt, odio uincat: plus tamen eum etiam fratres odisse. Deniq; nuper sibi ne cum Pherora colloqueretur, centum talenta donasse: atque cum Pheroras diceret, quid enim per nos lædebatur? respondisse Antipatrum, utinam cunctis ablati nudos se dūmodo uiuos relinqueret. Verū hoc nequaquam fieri posse, ut tam pestiferam bestiam quiskquam effugiat, sub qua nec amicis esse palam liceret. Deniq; nunc occulte, inquit, conuenimus: licebit autem apertè, si uirorum spiritum manusq; habeamus. Hæc in tormentis ancillæ prodiderunt, & quod Pheroras cum illis Pestram fugere cogitasset. Vt omnibus autem dictis Herodes crederet, centum talentis effectum est. De his enim soli Antipatro dixerat. Igitur ante alios in Doridem Antipatri matrē furor eius erumpit: eamq; omni ornatu, quem illi donauerat, spoliatum, multis cōparato talentis, expellit. Deinde ira deposita, Pheroræ mulieres à tormētis recreabat. Timore autem pavidus erat, & ad omnes suspiciones excitabatur: multos que innocentes, metu ne quem nocentium prætermitteret: in tormenta ducebat. Hinc ad Samaritam se conuertit Antipatrum, qui procurator erat Antipatri, & ex illius tormētis comperit, necandi sui causā ex Ægypto Antipatrum uenenū malum petijisse, per quemdam Antiphili amicum: idq; ab eo Antipatri auunculum accepisse Theudionem, ac Pheroræ tradidisse: cui mandasset Antipater ut Herodem occideret, dum ipse Romæ abesset, ac suspicione careret: Pheroram uero uenenum uxori suæ dedisse seruandū. Itaq; hanc euocatam, statim rex quod acceperat asferre iubet. Illa uero quasi allatura egressa, de tecto se præcipitem dedit, ut eo modo probationes & regis tormenta præueniret. Sed dei prouidentia, sicut apparet, quæ ab Antipatro poenas repeteret, non in caput, sed in diuersam delata partem, periculū mortis euasit. Portataq; ad regem, ubi resipiscere potuit (nam casus eam perturbauerat) quamobrē se præcipitasset interrogata. adiurante rege, quod uera dicenti remitteret omne supplicium: sin falsa promere maluisset, corpus eius tormentis absumeret, neq; sepulturæ quicquam relinqueret: paulisper tacuit. deinde: quid, inquit, secreta custodio, cum Pheroras obierit, Antipatro qui nos omnes perdidit seruitura? Audi rex, & tecū deus testis mihi ueritatis, qui falli non potest. Cū Pheroræ morituro lachrymans asiderem, tunc ille me ad se uocauit: En multū, inquit, coniunx de fratris erga me animo sum deceptus. Nam qui sic me diligeret, inuisum habui, & necare cogitauit: qui tanto nunc mei, quamuis necdum mortui, dolore confunditur. Sed ego quidem impietatis precium fero: tu uero quod in eum seruas,

reli-

relictum nobis ab Antipatro uenenū, huc affer propere, meq; uidente cōsumme, ne ad inferos quoq; ultricē huius sceleris conscientiam deferam. Ita ut iussit attuli: & magnam quidem ueneni partem sub obtutibus eius in ignem effudi: modicum uero mihi propter dubios casus, & quæ te metuerem, reseruauit. His dictis, illa quidem omnino paululum quiddam ueneni habentem pyxidem profert: rex uero in matrē fratremq; Antiphili contulit quæstionem. Verum hi quoq; Antiphilum ex Ægypto attulisse pyxidē fatebātur, illumq; uenenū à fratre apud Alexandriam exercente medicinam accepisse dicebant. Tō tū autem regnum circumeuntes Alexandri & Aristobuli manes, ipsi erāt incertarum rerū exploratores atq; indices, & à suspicionibus remotissimos ad probationes trahebant. Deniq; etiam pontificis filiam Mariaminen, consciam esse maleficiorum patuit. Hoc enim tortis eius fratribus demonstratum est. Rex autē matris audaciam filij quoq; pœna coercuit. Nam quem illa pepererat Herodem, patri successorem scriptum ex testamento deleuit.

De Antipatri in Herodem malignis studijs deprehensis & ultis.

Cap. XX.

POST hæc etiam Bathyllus, nouissima consiliorum Antipatri fides documentis accessit. Namque is erat quidem libertus eius: aliud autem uenenum ferens, hoc est, aspidum uirus, aduenerat, aliorum que serpentum succos: ut si prius fuisset inualidum, hoc se Pheroras cum sua coniuge in regem armaret. Idem uero præter susceptam contra salutem patris audaciam, uelut operam subcisiuam, habebat epistolas aduersum fratres compositas ab Antipatro. Erant autem Romæ in studijs Archelaus & Philippus, iam adolescentuli, magniq; animi, regis filij, quos Antipater uelut imminentes spei suæ remouere festinans, quasdam in eos literas ipse finxit, amicorum nomine Romæ degentium. Nonnullis autē corruptis scribere persuasit, quod multis patrem maledictis carperent, ac de Alexandri & Aristobuli nece manifeste quererentur, seq; accitos esse grauius ferrent: iam enim pater eos redire præceperat, id que maximè sollicitabat Antipatrum. Quinetiam prius quam proficiscerentur, in Iudæa constitutus Antipater, eiusdem modi contra eos Romæ literas mercabatur: patremq; adeundo uitandæ suspicionis causa, fratres purgare simulabat: quædam falso scripta, quædam uero adolescentiæ peccata esse commemorans. Quo quidem tempore scriptoribus epistolarum, quas in fratrum perniciem simulabat, plurimis pecunijs datis, sumptuum confundere tentabat indicia, uestem preciosam uariacq; stragula, poculaq; argentea necnon & aurea comparando, aliaq; plurima instrumenta, ut preciorum magnitudine mercedes falsarijs erogatas cælaret. Deniq; ducenta talēta retulit expensa, & eorum maxima fuit occasio causa Syllæi. Vniuersis autem malis tunc minoribus maiore contextis, cum omnia quidem tormēta de paricidio, epistolæ uero de iteratis fratricidijs conclamarēt, nemo tamen ex Iudæa uenientium, quo loco fortunæ domus essent ei nunciauit, quamuis inter scelus probatum & ipsius reditum septem mensium interualla fluxissent. Ita erat inuisus omnibus. Fortasse autem etiam quibus indicandi uoluntas fuit per interfectorum fratrum manes obmutescēbāt. Deniq; Roma literas misit, continuo se uenturum esse, quodq; honorifice dimissus esset à Cæsare nunciāns. Rex autē insidiatorem manibus tenere desiderans: timensq; ne si quid

Ioseph.

Gg 2

præ

*Ant. li. 18
cap. 8*

præscisset, forte caueret, ipse quoque literis beneuolentiam simulans, & alia familiarissime scripsit, & ut reuersionem suam maturaret orauit. Nam si prosperasset, matris suæ quoque offensionem posset componere, quam expulsam esse non ignorauit Antipater. Primam quidē iam de morte Pheroræ suscepērat epistolam apud Tarentū, eumque uehementer luxerat: id autem nonnullis de patruo laudabile uidebatur: sed quātū intelligi datur, causa doloris erat, quod insidiæ pro uoto nō cesserant: neque tam Pheroram flebat, quæ maleficiorum ministrum. Præterea metus eum quidam ob ea quæ confecerat occupabat, ne quando fortē deprehenderetur uenenum. Tunc autem in Cilicia patris epistola sibi reddita quam supra memorauī, statim quidem festinabat: sed postquam in Celenderin delatus est, subit eum quædā materni casus cogitatio, animam per semetipsam diuinante. Et amicorū quidem prudentiores ei suadebāt, ne prius patrem conueniret, quæ pro certo cognosceret, quibus ex causis matrem suam repudiasset: namque timere, ne fortē criminibus matris adderetur. Minus autem prudentes, & uisendæ patriæ cupidi magis, quæ quid Antipatro esset utile cōsiderantes, ut properaret monebant, ne ex ipsa mora & patri causam prauæ suspicionis, & occasionem præberet calumniantibus. Nunc enim si quid motum est, in absentem esse factum: nec enim præsentē illo quēquā id ausurum fuisse. Absurdum autem uideri, propter suspensiones incertas certis bonis carere, neque mature se patri reddere, ab eoque regnum accipere, quod solo ipso niteretur. Paruit his Antipater, impellente fortuna, transmissusque in Sebastum Cæsariæ portum defertur. Occurrit autem illi præter opinionem maxima solitudo cum omnes eum deuitarent, nullusque auderet accedere. Nam etsi semper æque inuisus erat, odio tamē ut proderetur tunc data libertas est. Multos autem auertebat ex rege formido, quoniam cunctas iam ciuitates de Antipatro fama repleuerat, solusque de se quid ageretur Antipater ignorabat. Nec enim uel clarius eo quisquam deductus est, cum Romam nauigaret, uel ignobilius inde susceptus est. Enimvero clades ille domesticas intelligēs, calliditate cælabat, metuque penē mortuus, uultu confidentiam simulabat. Et neque fugæ spes ulla erat, neque circumstantibus malis emergere poterat: certūque nihil ei de domo, ne ibi quidē nunciabatur: id enim regis interminatio prohibuerat. Vnde interdum etiam spes eum pertentabat hilarior, aut nihil esse deprehensum, aut si quid esset, hoc sese impudentia sua diluturum, ac dolis, quæ sola instrumenta salutis haberet. Itaque his armatus, sine amicis in regiam uenit, qui à prima ianua cum iniuria sunt repulsi. Fortē autem Varus Syriæ rector intus aderat. Ingressus inde ad patrem, confirmatusque audacia, uelut eius salutandi causa, propius accedebat: cum ille obiecta manu, & capite declinato, exclamat: Et hoc parricidæ est, ut me amplexari uelis, qui tot maleficis inuolutus sis. Disper eas, impium caput: neque me attingas, prius quæ criminibus te exuas. Dabo enim tibi iudiciū & iudicē, qui opportune præsto est, Varum. Abi, & quemadmodū te purges in diem crastinum meditare. nam & tempus indulgeo calliditatibus tuis. Ad hæc metu obstupefactus Antipater, quia respondere nihil potuit, reuersus est. Cum autem ad eum uenissent mater & uxor, cunctas ei probationes exposuerunt. Tumque recepta mente, quo pacto sese defenderet cogitabat. Postero autē die rex adhibito propinquorum

rum atq; amicorum concilio, Antipatri quoq; amicos uocat. Ipse autem cum Varo residens, cunctos indices iussit adduci, in quibus erant etiam serui matris Antipatri quidam pridem cōprehensi, qui ab eā literas ad eum deportauerunt huiusmodi: Quoniam illa omnia patri tuo cognita sunt, caue ne ad eum uenias, nisi aliquod auxilium à Cæsare impetraueris. Itaque his unā cum alijs introductis, ingreditur Antipater. Cumq; pronus ante pedes patris cecidisset: oro, inquit, pater, ne quid de me præiudices, sed integras aures satisfactioni meæ prebeas. Demonstrabo enim me innoxium, si tu uelis. Ille autem magna uoce imperato ei silentio, ad Varum locutus est: Quod & tu Vare, & quiuis iustus iudex, Antipatrum morte dignum iudicauerit, certo scio. Vereor autem ne mea quoque tibi sit inuisa fortuna, omniq; calamitate dignum deputes, qui tales filios genuerim. Atqui hoc tibi magis miserandus uideri de beo, q̃ erga tam scelestos indulgentissimus pater fui. Nam illis prioribus adhuc adolescentulis regnum detuleram, eosq; Romæ educatos amicos Cæsaris feceram: sed quos alijs inuidendos regibus æmulandosq; cōstitui, meæ salutis hostes inueni, quorum tamē interitus Antipatro magis profuit. Isti enim q̃ iuuenis & successor meus futurus esset, maxime securitas quærebatur, at uerò hic belua, patientia mea suprā q̃ satis erat expletus, in me satietatem suam profudit: eiq; diu uiuere sum uisus, meamq; senectutem grauiter tulit, rexq; fieri non nisi parricidio passus est, quæ quidē profectò noui qua ratione cogitauit: quod eum ex agro abiectum reduxerim, & exclusis quos mihi regina pepererat filijs, regni mei uicariū declarauerim. Equidem tibi Vare confiteor meæ mentis errorem. Ego illos contra me filios irritaui, qui Antipatri gratia spes eorum iustas abrui. Quid enim tantum de illis, quantum de isto bene sum meritus? cui uiuus etiam potestatem meam penè concessi: aperte autem regni successionem testamento reliqui, & præter destinatos ei separatim quinquaginta redditus talentorū, sumptum passim mea pecunia subministraui: ac nuper Romam quoq; nauigaturo dedi trecenta talenta, quemq; solum ex omni familia mea, tanquam patris seruatorem, Cæsari commendaui. Aut quid illi tantum sceleris, quantum Antipater admiserunt? quod uē de his habui indicium, quale demonstraui huius insidias? etiam approbo, quia ausus est aliquid parricida, rursumq; ueritatem dolis sperat obtegere: tibi Vare cauendum. nam ego istam beluam noui: & q̃ sit uerisimilia dicturus, iam nunc prospicio, fletusq; simulatos. Hic est qui me quondam monebat, ut uiuum Alexandrū cauerem, neq; meum corpus omnib. crederem. Hic est qui usque ad cubile meum solebat ingredi, & circumspicere, ne quis mihi forte parasset insidias. Hic somni mei custos erat, & securitatis dator, qui consolaretur luctum peremptorum, & uiuentium fratrum beneuolentiam dijudicaret: hic propugnator & fatelles meus. Quum eius calliditas Vare in mentem uenit, & quemadmodū singula simulasset, uix me credo uiuere, tamq; grauē insidiatorem quo pacto effugerim miror. Veruntamen quia fortuna quædam excitat contra me domum meam, mihiq; amicissimi semper infensi sunt, ego quidem factorum iniquitatem flebo, & mecum ipse solitudinē gemam. Nemo autem qui meum sanguinem sitierit elabetur, etiamsi per omnes filios meos insidicia uentura sint. Hæc dicens, ipse quidē interrupto sermone tacuit, dolore

Ioseph.

Gg 3 con

confusus. Nicolaum autem unum ex amicis probationes iussit exponere. Inter hæc autem Antipater sublato capite, cum prostratus ante patris pedes maneret, exclamat: Tu pater meas partes defendisti. Nam quomodo ego parricida, quem tu semper seruatore te habuisse commemoras? Aut si ficta, ut dicis, simulataque mea pietas fuit, cur in alijs tam callidus, in hoc adeo demens fui, ut non intelligerem, quod si homines lateret tanti sceleris cogitatio, cælestem latere iudicem omnino non posset, qui ubicumque præsto esset, & cuncta conspiceret? An fratrum exitus ignorabam, quos ob id deus ultus est, quia tibi male cogitauerant? Quid autem fuit cur me tua salus offenderet? Spes regni? Sed regnabam. Odij suspicio? Sed diligebam. An ex te metus aliquis? Quin tui seruans, alijs timendus eram. Fortassis egestas causa fuit? Multo minus. Quis enim magis expensarum habuit potestatem? Si autem omnium hominum perditissimus essem, immanisque bestiae animum gererem, certe mansueti patris beneficijs uincerer: quem, sicut tu dixisti, reduxeris, totumque filijs anteposueris, uiuusque regem declaraueris, aliorumque bonorum magnitudine reddideris inuidendum. O me miserum, acerbissimamque peregrinationem meam, quam longum liuori tempus magnamque insidiantibus spatium præbui. Sed tamen tibi pater tuisque rebus abieram, ne Syllæus tuam contemneret senectutem. Roma mihi testis est pietatis, & princeps orbis terræ Cæsar, qui me patris amatorem sæpe uocitabat. Accipe pater has eius literas. hæc fictis in me criminationibus ueriores. his me defendo. hæc affectus erga te mei argumenta certissima. Recordare quod inuitus hinc nauigauerim, latentes in regno contra me inimicitias non ignorans. Tu pater imprudens me perdidisti, tu copulisti ut darem accusandi tempus inuidiæ. Verum ad indicia ueniam. Ecce adsum, terra marique nihil usquam parricida perpeßus. Sed nondum me hoc argumento diligas, nam & apud deum, & apud te pater, condemnatum me esse scio. Condemnatus autem deprecor, ne aliorum tormentis fidem habeas: in me feratur ignis, per uiscera mea pergant instrumenta poenarum, ne parcas scelesto corpori. Nam si parricida sum, tormentorum expers mori non debeo. Talia cum lacrymis ac eiulatu uociferans, & omnes alios, & Varum ad misericordiam prouocauit: solum autem Herodem, quo minus fleret, iracundia continebat, documentis ueris intentum. Ibi autem Nicolaus, iussu regis multa de Antipatri calliditate præfatus, & misericordiae spem abstulit, & atrocissimam accusationem instituit, cuncta quidem regni maleficia ascribens: maxime uero fratrum interitum, quos ipse calumnijs interfectos esse demonstrans, etiam superstitibus eum insidiari quasi successionis captatoribus affirmabat. Nam qui patri uenenum parasset, multo minus à fratribus abstineret. Cum autem ad ueneni probationem uenisset, per ordinem proferebat indicia, etiam de Pherora crimen exaggerans, ueluti illum quoque Antipater fratricidam fecisset, corruptisque regis amicissimis, scelere omnem domum repleuisset. Atque ita multis alijs dictis & probatis perorauit. Varus autem cum respondere iussisset Antipatrum, & ille nihil amplius elocutus, quam, deus testis est innocentiae meae, silensque iaceret, uenenum petijt, idque cuiusdam damnatorum capitis ex custodijs bibendum dedit: eoque statim mortuo, quædam in secreto cum Herode sermocinatus, gesta in consilio Cæsari scripsit: posteroque die inde discessit. Nihilominus rex Antipatro

tro uinculis tradito, cladis suæ nuncios ad Cæsarem misit. Post hæc Salomen appetisse insidijs arguebatur Antipater. Quidā enim è seruis Antiphili Roma uenerat, epistolas ferens cuiusdā Acmes nomine, ancillæ Iuliæ: quibus ad regem scriptis, indicauerat Salomes epistola inter literas Iuliæ reperta, clam ei beneuolentiæ causa misisse. Ipsius aut Salomes epistolis & maledicta in regē acerbissima, & accusatio maxima continebantur. Sed hæ ab Antipatro erant fictæ: isq; Acmen pecunia corruptam, ad Herodē eas mittere persuaferat. Epistola enim eiusdem mulierculæ ad ipsum scripta id prodidit, cuius uerba hæc sunt: Sicut uoluisti patri tuo scripsi, & alias epistolas misi, certo sciens, regem forori suæ minime posse parcere, si eas recitauerit. Bene aut facies, si consummatis omnibus, pollicitationū tuarum memor fueris. Hac epistola & quæ in Salomen sunt composita deprehensis, regē subijt cogitatio, ne fortè etiā Alexander falsis epistolis fuisset oppressus: quodq; penè sororē propter Antipatrum occidisset, anxius erat. Itaq; non est ultra cunctatus, quo minus ab eo sumeret omnium causa supplicium: sed ne propositis satisfaceret, graui morbo impeditus est. De Acme tamen ancilla, & in Salomē fictione conflata, dedit literas ad Cæsarem. ac propterea testamēto mutato, exemit nomē Antipatri, regemq; scripsit Antipam, præteritis Archelao & Philippo natu maioribus, nam & hos Antipater insimulauerat. Cæsari aut post alia pecuniaria munera mille talenta, & uxori eius ac filijs, itemq; amicis & libertis, propè quinquaginta: cæterisq; omnibus agrorū & pecuniarum non parum distribuit, ac sororē Salomē luculentissimis donis honorauit. In testamēto quidē ista correxit.

De aquila aurea, morteq; Antipatri & Herodis.

Cap. XXI.

MORBVS autem ingrauescebat, quod eum senectus pariter ac morror urgeret, & annos iam septuaginta natus esset: & filiorum cladibus animum adeò habebat afflictum, ut nec bona ualitudine quicquam iucunditatis admitteret. Acriorem autem faciebat ægritudinem, quod Antipater uiueret. Hunc enim non obiter & aliud agens, sed cum ipse conuulisset, cogitabat occidere. Ad has ei calamitates accidit etiam populi quidam tumultus. Erant in ciuitate sophistæ duo, qui summe scire leges patrias uidebantur: & propterea per omnem gentem maxima gloria prædicabantur: ludas filius Sepphoræ, & alter Margali Matthias. Hos non pauci adolescentium sectabantur, cum leges exponerent, & in dies singulos puberum exercitum congregabant. Qui cum regē audissent morore ac morbo tabescere, apud notos loquebantur, opportunum iam tempus esse, ut deus uindicaretur, fabricataq; aduersus leges patrias opera destruerentur. Siquidem in templo nefas sit, imagines, aut uultus, aut cuiuslibet animalis cognomine simulachrum haberi. Hoc propterea dicebatur, quod supra maximam portā templi aquilam collocauerat auream. Eumq; tunc monebant sophistæ ut tollerent: pulchrum esse dicentes, etiam si quod inde periculum immineret, pro legibus patrijs mori non recusare: sic enim decedentibus, & animam immortalē, & bonarum rerum sensum perseuerare perpetuo: minus autem fortes, & sapientiæ suæ nescios amare animam imperitia: magisq; morbo cupere, quā uirtute defungi. Dum hæc illi differerent, rumor subito peruagatur, regem ferè iam mori: unde etiam confidentius adolescentes coronā adorti sunt: ipsosq;

Ant. lib. 17
cap. 8

meridie, quum plurima multitudo uersaretur in templo, crassis demissi funibus, aquilam ex tecto auream securibus abscedebant. Quare statim regis duci nuntiata, nō parua ille manu comitatus ad templum cucurrit: & propē ad quadraginta iuuenes comprehēsos, regi exhibuit. Qui primum interrogati, an aquilam ipsi auream concidere ausi essent, fecisse cōfessi sunt: deinde quos iubente, lege patria responderunt. Cum uero, quid exultarēt tantum, quibus mors immineret, ab his quæreretur: quia post mortē bonis plurimis frui sperarent, asseruerunt. His itaq; rex cōmotus, magnitudine iracundiæ morbum superat, atq; in concionem procedit. Deinde multum in eos quasi sacrilegos inuectus, & quod occasione legis patriæ quædam maiora tētassent, uelut impios supplicio dignos esse iudicauit. Populus autem metuens, ne per multos quæstio iret, precabatur, ut primum facinoris suasoribus, deinde in eo deprehensis poenæ subditis, cæteris indignationē remitteret. Tandem igitur exoratus, & ipsos rex qui funibus demissi erant cum sophistis uiuos incendi, & reliquos qui unā comprehensi sunt, obtruncados carnificibus tradidit. Hinc totum eius corpus morbo occupatum uarijs doloribus differebatur. nam febris quidem non mediocris erat: prurigo autem intolerabilis habebat omnem corporis superficiem. Afsiduis aut uexabatur coli tormentis, pedesq; tanquā ex intercutis uitio tumuerant. Quin & inflatio uentriculi, putredo que uirilis membri uermiculos generans, ac præterea creber anhelitus, & irrupta eum suspiria, membrorumq; omnium contractio fatigabat: ut qui hæc ad diuinitatem referrent, ultionem eam esse dicerent sophistarum. Ille autem, quamuis cum tot morborum cruciatibus luctaretur, uitę tamen cupidus erat, & remedijs excogitatis salutem sperabat. Deniq; Iordanem transgressus, apud Calliroen aquis calidis utebatur, quæ in lacū feracē bituminis, qui Asphaltites uocatur, effluentes, præ dulcedine potui sunt. Ibi autem corpus eius, quod medicis oleo calidiori foueri placuerat, in solium plenum demersum ita dissolutum est, ut etiā lumina quasi mortuus resoluta torqueret. deinde perturbatis qui eum curabant, ad clamorem quidem illorū respicere uisus est. desperata uero salute, militibus quinquagenas drachmas, multamq; pecuniam rectoribus atq; amicis diuidi iussit. Cum autem rediēs ad Hierichunta uenisset, atriam bili correptus, & penē ipsi morti minabatur, factumq; nefarium excogitauit. Collectos enim cuiusq; uici ex omni Iudæa nobiles, in locum cui nomē est Hippodromus, concludi præcepit. Deinde Salome sorore & Alexa marito eius ad se uocatis: scio, inquit, mortem meam festis gaudijs celebraturos esse Iudæos. Verum per alios lugeri potero, & præclarissimos honores sepulturæ assequi, si quæ præcipio feceritis. Hos uiros qui habentur in custodia, cum animam efflauero, statim militibus circūdatos occidite: ut etiam inuita omnis mihi Iudæa, omnisq; domus illacrymet. Et simul his mandatis, legatorum quos Romam miserat, epistolæ sunt allatæ, quibus Acmen ancillā Iulix iussu Cæsaris interemptam, & Antipatrum morte damnatum esse indicabatur. Quin & si pater eum in exilium dare mallet, id quoq; permisisse Cæsarem, scriptum erat. Herodes autem paululum hoc nuncio recreatus, doloribusq; rursus uictus (nam inedia tussisq; pariter uiolentia distendebatur) factum præuenire conatus est: sumptoq; malo, etiam cultellū poposcit: sectum enim

Ant. lib. 17

cap. 9

enim comedere consueuerat. Deinde circumspēctō ne quis arbitret impediret, tanq̃ se percussurus dexteram sustulit. Cum uero Achiabus consobrinus eius accurrisset, manumq̃ cōtinuisset, ululatus maximus in regia statim, quasi rex mortuus esset, excitatus est. Eoq̃ propere audito, Antipater fiduciā recepit: lætusq̃ iam custodes promissa etiam pecunia, rogabat, ut se soluerent, atq̃ dimitterent: quod eorū princeps non solum ne fieret obstitit, sed etiam regi uelociter nunciauit. Ille autē fortius exclamans, quā uires ægrotantis ualebant, continuo satellitibus missis occidit Antipatrū: mortuumq̃ sepeliri præcepit in Hyrcanio. Deinde rursus corrigit testamentum, & successorem quidem Archelaum natu maximū Antipæ fratrem scripsit, tetrarcham uero Antipam. Post interitum autē filij quinq̃ diebus exactis moritur: annos quidem trigintaquatuor, ex quo interfecit Antigonom, regno potitus: triginta uero septem, postq̃ rex à Romanis declaratus est. Et in alijs quidē omnibus, secunda fortuna usus est, si quis alius. Regnum enim quod priuatus sibi quæsierat, tanto conseruatum tempore, filijs suis reliquit. In rebus autem domesticis infelicissimus fuit. Salome autem, antequam resciret mortem regis exercitus, cū marito progressa, uinctos absoluit, quos occidi mandauerat: ipsum dicens mutasse consilium, & unumquemque iussisse domum dimitti. Atq̃ ita post horum abitum militibus indicatur. Quibus in concionem cum alia turba in amphitheatrum apud Hierichūta collectis, Ptolemæus anuli regis custos, quo signare solitus erat, & fortunatum illum cœpit dicere, & multitudinem cōsolari. Relictamq̃ ab eo militibus epistolam recitauit, in qua multum rogabat, ut beneuolo animo successorem suum fouerent. Deinde post epistolam testamentum legebat, in quo Philippum quidem heredem Trachonis, proximarumq̃ regionum: tetrarcham uerò, sicut suprā diximus, Antipam: regem autem Archelaum scripserat: eidemq̃ anulum ad Cæsarem ferre mandauerat, alsignatamq̃ regni administrati notitiam. Omniū namq̃ dispositionū suarum dominum & confirmatorem Cæsarem esse uoluit, cætera uerò seruari iuxta superius testamentum. Quo perlecto, confestim clamor secutus est omnium Archelao gratulantium: militesq̃ per cuneos & populus adeuntes, suamq̃ promittebant, deiq̃ beneuolentiam precabantur. Hinc ad sepeliendum regem operam contulerunt. Nihil autem munificentiae prætermisit Archelaus, sed omnem ornatum extulit regium in funeris pompa ducendum. Lectus quippe totus erat gemmis auroq̃ distinctus, thorax autem purpura uariatus, corpusq̃ super eum uelatum itidem purpura. Capiti autem diadema erat impositum: corona uero desuper aurea, sceptrumq̃ in dextera, & circa lectum filij cum propinquis, præterea satellites agmenq̃ Thracium, Germaniq̃ & Galli, uelut ad bellum instructi omnes antecedeabant. Cætera uerò militum manus armata, ducesq̃ suos ordinumq̃ principes sequebantur decenter. Quingenti autem serui ac liberi odores ferebant: corpus autem per ducenta stadia portatum est in castellum Herodion: ibiq̃ secundum ipsius regis mandata sepultum est. Et Herodis quidem regis hic finis fuit.

Ant. lib. 17
cap. 10Ant. lib. 17
cap. 12

FLAVII IOSEPHI

DE BELLO IUDÆICO

LIBER SECVNDVS.

De successoribus Herodis, et ultione direpte auree aquile.

Cap. I.

Ant. lib. 17
cap. 12

VRBARVM autem nouarum principium fuit, Archelao Romam proficiscendi necessitas. Diebus enim septem in lugendo patrem consumptis, epulisque feralibus prolixè populo exhibitis (Hic autem mos apud Iudæos necessario multos ad inopiam redegit: nam qui eum neglexerat, impius aestimabatur) candida ueste indutus, præcedit ad templum. Ibique uariis fauoribus exceptus à plebe, ipse quoque in excelsa tribunali, solioque aureo residens, humanissime uulgus admisit: eisque & quòd sepulturam patris sedulo curauissent, gratias egit, & quòd sibi quasi certo iam regi, magnos honores habuissent. Verum se tamen ait non potestate solum interim, sed etiam ipso regis nomine temperare, donec à Cæsare sibi confirmata fuerit successio, qui etiam testamento rerum esset omnium dominus constitutus. Idcirco enim se apud Hierichunta uoluntati exercitus restitisse, cum sibi diadema uoluisset imponere. Cæterum pro alacritate ac beneuolentia, æque militibus ac populo plenam se uicissitudinem relaturum, si ab his quorum etiam esset imperium, certus rex declaratus fuisset: studiumque sibi esse, ut erga illos rebus omnibus patre melior appareret. His gauisa multitudo, statim eius mentem magnis tentare petitionibus cepit. Namque alij tributa leuari, alij uectigalia tolli, quidam solui custodias acclamabant. Cunctis autem postulatis, in gratiam populi facile annuebat Archelaus. Deinde celebratis hostijs, cum amicis erat in epulis. Ecce autem subito post meridiem congregati non pauci nouarum rerum studiosi, ubi communis luctus de rege cessauit, propria lamenta suscipiunt, flentes eorum casum, quos propter abscisam ex porta templi aquilam auream Herodes morte damnauerat. Dolor autem non occultus erat, sed clarissimis questibus, fletuque iusto & planctu ciuitas personabat, uirorum causa uidelicet quos pro templo ac legibus patrijs interijcere dicebant. Eorum autem mortis poenas, ab illis quos Herodes pecunia donasset, repetendas esse clamitabant: ac primum, quem is constituerat pontificem reijciendum, aliumque pietate præstantem, magisque purum optari debere. Quibus etsi mouebatur Archelaus ad ultionem, tamen eum profectionis festinatio continebat, metuentem, ne si sibi multitudinem reddidisset inimicam, motu eius impediretur. Quamobrem monendo magis quam ui experiebatur sedare turbatos: missoque magistro militum, ut quiescerent, eos rogabat. Sed illum seditionis authores, ubi ad templum uenit, prius quam uerbum faceret, lapidibus proturbarunt: & alij post eum mulcendi sui gratia missis, multos enim legabat Archelaus, iracunde omnia responderunt: neque si numero aucti fuissent, otiosi fore uidebantur. Itaque instante azymorum die festo, qui apud Iudæos Pascha uocitatur, plurima uictimarum copia plenus, infinita quidem ad templum ex agris multitudo

Ant. lib. 17
cap. 12

tudo religionis causa descendit: cum illi qui sophistas lugebant in templo cōsisterent, nutrimēta seditioni quærētes. Hoc autē metu Archelaus, anteq̃ omnem populū morbus iste corrumpere, cohortē militū & tribunū qui etiam seditionis principes cōprehenderent, eō dirigit: cōtra quos omne uulgus excitatū, multos lapidū ictibus interfecit: saucius uero tribunus uix elabitur. Et illi quidē statim, ueluti nihil mali actum esset, ad celebrāda sacra cōuersi sunt. Sed Archelao sine cede iam multitudo cōprimi nō posse uidebatur, quam ob rem totū illis immisit exercitū, pedites per ciuitatē simul omnes, equitesq̃ per campū: qui cum sacrificijs occupatos singulos inuasissent, propē ad tria millia hominum occidunt: reliquā uero manum per montes proximis disiecerunt. pracones autē sequebantur Archelaū, iussu eius unumquemq̃ ut domū recederet admonendo. Itaq̃ cuncti neglecta diei festiuitate, abiēre, ipse autē cū matre, necnō & Popla, & Ptolemæo, & Nicolao amicis, ad mare descendit: relicto Philippo regni pcuratore, itemq̃ rerum familiarū curatore. Vnā uerō egressa est cum filijs suis Salome, fratrisq̃ regis filij, generq̃, specie uelut Archelao ad obtinendam successionem adiumento futuri: certa uero causa, quae contra leges in templū admissa fuerant, delaturi. Interea fit illis Cæsareæ obuiam Sabinus Syriae procurator, ad ludæā ueniens, ad pecunias custodiēdas Herodis, quē ulterius progredi Varus inhibuit, multis accitus Archelai precibus, intercedēte Ptolemæo. Et tūc quidē Sabinus in gratiā Vari, neq̃ ad arces uenire properauit, neq̃ thesauros paternae pecuniae clausit Archelao: sed usq̃ ad cognitionē Cæsaris se otiosum esse pollicitus, apud Cæsaream cōmorabatur. Postea uerō quā sibi obstantiū unus Antiochiam petijt, alter, hoc est, Archelaus Romā nauigauit, mature profectus in Hierosolymā, regiā tenet: custodumq̃ principibus, itemq̃ dispensatoribus euocatis, rationes pecuniarū discutere conabatur, & arces occupare tentabat. Non tamē immemores Archelai mandatorū custodes erant, sed in obseruando singula quaeque perseuerabant, causam custodiāe magis Cæsari q̃ Archelao tribuētes. Ad hoc autē Antipas quoq̃ de regno certabat, posteriore superius Herodis testamētū firmitus esse defendens, in quo rex ipse Antipas fuerat scriptus: eiq̃ se tā Salome q̃ multi alij cognati, qui cū Archelao nauigarant, suffragio fore promiserant. Ducebat autem secum matrem, fratremq̃ Nicolai Ptolemæum, in quo pro fide apud Herodē probata, non nihil uidebatur esse momenti. Namq̃ illi fuerat amicorū charissimus. Oratori autē Irenæo ppter dicendi acrimoniam plurimū confidebat. unde etiam qui se monuerāt, ut Archelao pro ætatis merito & secundi testamenti uoluntate cederet, audiendos esse non censuit. Romae uerō migrauerunt ad eum cunctorum studia propinquorum, quibus inuisus erat Archelaus, quicq̃ praecipuē liberi omnes sui q̃ iuris esse cupiebant, & aut Romano magistratu administrari, aut si hoc nō impetrarent, Antipam regē habere. Ad hoc etiā Sabini ope nitebatur Antipas, qui Archelaum per epistolas accusauerat apud Cæsareā, Antipam uerō multū laudauerat. Itaq̃ digesta crimina Salome & cæteri q̃ cū ea sentirēt Cæsari tradiderūt, & post eos Archelaus gestorū suorū perscripta capitula, patrisq̃ anulū per Ptolemæum, rationesq̃ administrationis intromisit ad Cæsarem. Ille autē secum praemeditans ea quae ab utraq̃ parte dicerentur, ubi & regni magnitudinē, multitudi-

nemq̃

Ant. li. 17
cap. 13

nemq; redituum animaduertit, atq; insuper Herodis familiā numerosam, perlectis etiā Vari ac Sabini literis, optimates Romanorum ad conciliū uocat, in quo tunc primū ex Agrippa ac filia sua natū Caiū sedere iussit, filium adoptiū: atq; ita partibus prosequendi copiam dedit. Igitur Salomes filius Antipater (namq; is erat orator acerrimus eorū qui aduersabantur Archelao) accusationē proposuit, in simulās Archelaū, quasi uerbis quidem de regno uidetur cōtendere, re aut uera iam dudū rex esset effectus, & apud aures modo Cæsaris cauillaretur, quē iudicē successionis expectare noluisse. Nam post Herodis mortem, quibusdam ut diadema sibi imponerēt subornatis, regis eum more in solio aureo residentem, partim ordines militiæ permutasse, partim condonasse promotiones: & insuper his omnia annuisse populo, quę uelut à rege impetranda petiisset: maximorumq; reos criminū, quos pater suus uinxerat, absoluisse: qui cum ista fecisset, modo regni umbram à dño postulaturus uenisset, cuius sibi corpus ipse rapuisset, ut non rerū sed uocabulorū dominū esse Cæsare demonstraret. Ad hæc ei, q; etiam luctū patris asimulasset, obijciebat: cum interdiu quidē personam cōponeret in mœrorem, noctu uero ad comessationes usq; potaret. Deniq; seditionē uulgi ex hac indignatione conflata esse dicebat. Totius enim orationis suę uires, eorū multitudine qui circa templū cæsi fuerant, astruebat. Hos enim ad diem festū quidem uenisset ad hostias uero, quas ipsi mañtandas uenerāt, crudeliter esse iugulatos: tātūque in templo funerum esse congestum, quantū nullum ab externis illatū bellum implacabile congestisset. Itaq; huius crudelitatis Herode præscio, ne spe quidem regni unq; eum dignū esse uisum, nisi cum sanæ mentis inops erat, animo deterius ægrotante q; corpore, & quem in secundo testamento successorem scriberet, ignorabat: præsertim qui priore testamēto successorē scriptū incusare nihil posset, q; incolumi corpore, omniq; uitio purgata mente fecisset. Vt tamē quis firmitus esse ponat morbo laborantis arbitrium, ipsum se Archelaū abdicasse regia dignitate, multis in eam cōtra leges admissis. Nam qualem fore si acciperet à Cæsare principatū, qui anteq; acciperet, tantū populū peremisset: Multa in hunc modum prosecutus Antipater, multis ex numero circumstantiū propinquorū in singula crimina testibus exhibitis perorauit. Surrexit aut Nicolaus defensor Archelai, & ante omnia cādē in tēplo necessario factam esse perdocuit: nam quorū necis argueretur, nō regni solum, sed etiā ipsius iudicis, id est, Cæsaris hostes fuisse: aliorū aut criminū suasores aduersarios ipsos demonstraui. Secundū uero testamentū idcirco ratū manere postulabat, q; Herodes in eo successoris sui firmatorē Cæsarem constituisset. nam qui tantum saperet, ut rerum domino potestate sua cederet, nec unquam in hæredis errasse iudicio, sed sano corde quem constitueret elegisse, qui per quem constitui deberet non ignorauit. Cum aut omnibus expositis, etiam Nicolaus perorasset, in mediū progressus Archelaus, ad genua Cæsaris accidit ocyus. Quo perbenigne Cæsar erecto, q; paterna quidē successionē dignus esset, ostendit: certū uero nihil pronunciauit. Sed illo die dimisso concilio, secum ipse de cognitis deliberabat, utrum ex his qui testamēto continerentur, aliquem regni oporteret constitui successorem, an toti familiæ distribui principatū. Multitudo enim personarum egere subsidio uidebatur.

De

SED antequam de his quicquam statueretur à Cæsare, mater Archelai Malthace morbo correpta moritur. Et uariæ literæ de Syria perlatæ sunt, Iudæos defecisse nunciantes: quod Varus fore prospiciens, in Hierosolymam postquam Archelaus nauigarat, ascendit, ut incensores seditionis prohiberet. Et quia multitudo cessatura non uidebatur, ex tribus quas ex Syria duxerat secum legionibus, unam in ciuitate reliquit: atque ita in Antiochiam ipse remeauit. At Sabinus cum postea in Hierosolymam uenisset, causas nouarum rerum Iudæis præbuit: modo uim custodibus, ut sibi arces traderent, adhibendo, nunc maligne regis exquirendo pecunias. Non autem solis relictis à Varo militibus fretus erat, sed etiam seruorum suorum multitudine, quos etiam omnes armatos auaritiæ ministros habebat. Festo autem quinquagesimo die, quæ Pentecoste à Iudæis uocatur, septies septem diebus exactis rediēs, ex eorum numero uocabulum nacta, non religionis solennitas populū, sed indignatio congregauit. Denique concursus infinitæ multitudinis ex Galilæa, itemque Idumæa & Hierichunte, transque Iordanem positis regionibus, factus est: cum indigena ex ipsa ciuitate populus Iudæorum, & numero simul & alacritate præstaret: & tripartita manu terna castra collocauerunt, una in septentrionali regione templi, altera in meridionali Hippodromum uersus, tertiæque in occiduo prope regiam tractu, circumfessosque Romanos undique obsidebant. Sabinus autem multitudine pariter, eorumque spiritu perterritus, crebris quidem Varum nuncijs precabatur, ut quæ mature ferret auxilium, quasi occasione delenda legione, si quid moræ interuenisset. Ipse uero in altissimam castelli turrim, quæ Phasaelus uocabatur, euadit, fratris Herodis cognominem, quem Parthi necauerunt. Hinc legionarijs ut in hostes irruerent, signum dabat. Nam præ timore nec ad eos quibus ipse præerat, descendere audebat. Eius autem præcepto milites obediētes, in templum uolant, uehementique cum Iudæis pugna confligunt: in qua dum nemo desuper adiuuaret, imperitos belli peritia superabant. Postea uero quæ multi Iudæi porticibus occupatis, à uertice telis eos appetebant, plurimi conterebantur: & neque ex alto iaculantes ulcisci facile poterant, neque cominus dimicantes ferebant. ab utrisque tamen afflicti succendunt porticus, opere, magnitudine atque ornatu mirabiles. ibique tum multi flamma subito comprehēsi aut ea consumebantur, aut in hostes defiliētes ab ipsis occidebantur: alij retrorsum cedentes præcipitabantur ex muro: nonnulli desperata salute, incendi periculum suis gladijs præueniebant. Qui tamē ex mœnibus obrepēdo in Romanos fecissent impetū, metu attoniti nullo negotio subigebantur, donec omnibus aut interemptis, aut timore disiectis, thesauro dei defensoribus destituto manus milites attulerūt, & XL ex eo talēta diripuerunt: quorum quæ furto sublata non sunt, cōquisiuit Sabinus. At Iudæos multo plures, magisque pugnaces, tã uiro rum quæ opum interitus in Romanos contraxit. Obsessaque his regia minitabatur exitium, nisi quàm primum inde secederent: Sabino, si uellet, unā cum legione abeūdi copiam pollicentes. Quibus opitulabantur regionum plurimi, qui ad eos sponte transfugerant. Pars tamē bellicosior erat, Sebastenorū tria millia, hisque Rufus & Gratus præpositi, unus peditum rector, at uero equi-

Ioseph. Hh tum

Ant. lib. 17
cap. 15

tum Rufus: quorum uterque ui corporis atq; prudentia, etiam si nullam manum obedientem haberet, magnum tamen momentum belli Romanis addidissent. Itaq; Iudæi quidem instare obsidioni, simul & castelli moenia tentantes, & ad Sabinum clamantes ut discederet, neu impediret habituros tanto post tempore patriam libertatem. Sabinus autem quamuis optaret, eua-
dere, fidem tamen pollicitationibus non habebat: sed eorum lenitatem, insidiarum esse illecebram suspicabatur: simulq; auxilium Vari sperans, obsidionis periculum perferebat. Eodem tempore per Iudæam plurimis locis tumultus erat, multosq; ad regni cupidinem tempus impulerat. Nam in Idumæa quidam duo millia ueteranorum, qui sub Herode militauerat, congregati, armisque instructi cum regijs decertabant: quibus Achiab. regis consobrinus, ex uicis munitissimis repugnabat, campestre prælium declinando. In Sephorî autem Galilææ, Iudas filius Ezechie latronum principis, ab Herode quondam rege capti, qui tunc illas regiones uastauerat, non parua multitudine collecta, ruptisque regijs armamentarijs, & omnibus quos circa se habebat armatis, contra potentiae cupidos manus mouebat. Trans flumen quoque Simon quidam ex regijs seruis, pulchritudine simul & uastitate corporis fretus, imposito sibi diademate, cum latronibus quos congregauerat ipse circuiens, & apud Hierichunta regiam, & multa alia magnifica diuersoria igni corruptit, facilem sibi prædam ex incendio comparans. Omnesq; habitationes, quibus aliquid decoris erat, concremasset, nisi Gratus regionum peditum rector ex Trachone sagittarios, itemque Sebastenorum pugnacissimos ducens, properasset occurrere. Vbi peditum quidem in pugna multi consumpti sunt: ipse autem Simonem compendio præuenit, ardua ualle fugientem, & ex transuerso percussum in ceruice deiecit. Incensæ sunt autem & quæcunque Iordani proximæ fuerunt sedes regiæ, apud Betharantes, quorundam aliorum manu conflata ex locis ulterioribus. Tunc enim pastor quidam, cui nomen Athrongæus, regnum affectare ausus est: quod ut speraret, ui corporis animæque fiducia mortem contemnentis impulsus est, ac præterea fratrum quatuor sibi similium robore, quorum singulis tanquam ducibus & satrapis attributa manu armatorum, ad incursus utebatur. Ipse autem ueluti rex maiora negotia procurabat. Et tum quidam etiam diadema sibi imposuit. Non paruo autem post tempore, cum fratribus suis uastando territoria, & occidendo præcipue Romanos, itemq; regios perseuerauit: cum nec Iudeorum quisquam effugeret, qui lucrum aliquod ferens uenisset in manus. Ausi sunt etiam apud Ammauntæ respertum Romanorum agmen circumuenire, qui frumenta legionî atque arma portabant. Vbi Arium quidem centurionem & quadraginta fortissimos iaculis confecere: cæteri uero in eodem periculo constituti, auxilio Grati qui cum Sebastenis aduenit, elapsi sunt. Multis in hunc modum contra indigenas, itemque alienigenas per omnes bellum gestis, post aliquod tempus tres ex his comprehensi sunt: natu quidam maximus ab Archelao, duo uero qui ætate sequebantur, in manus Grati ac Ptolemæi delati. Nam quartus Archelao pacatione concessit. Sed hic finis eos postea secutus est. Tunc autem latrociniali bello cunctam inflammabant Iudæam.

De Vari gestis circa Iudeos crucifixos.

Cap.

III.

VARVS autem acceptis Sabini & principū literis, toti legioni metu-
 ens, opem his ferre properabat. Itaq; cum duabus reliquis legioni-
 bus, & quatuor alis equitū, in Ptolemaida profectus, eodem regum
 atq; optimatum auxilia conuenire iussit. Ad hæc à Berytijs etiam, cum per eo-
 rum transiret oppidū, mille & quingentos accepit armatos. Vbi uero in Pto-
 lemaidē tam cætera manus auxiliorū, q̃ propter Herodis inimicitias Aretas
 rex Arabum non cū exiguo numero equitū peditumq; peruenit, statim exer-
 citus partē in Galilæā, quæ Ptolemaidi propinqua erat, dirigit, amici sui Gal-
 li filio his rectore præposito. Qui mox & aduersus quos ierat, omnes in fu-
 gam uertit: & Sephori ciuitate capta, ipsam quidē incendit, incolas uero eius
 seruitio subiugauit. Varus autē ipse cum omni exercitu Samaria potitus, ciui-
 tate q̃dam abstinuit, q̃ inter aliorū turbas nihil eam mouisse deprehendit:
 castris autem ad uicū positis, qui appellatur Arun, Ptolemæi possessionem
 propterea direptā ab Arabis, qui & amicis Herodis infensi erant, inde ad Sap-
 pho progreditur, alterū uicū tutissimum: quem similiter, omnesq; reditus ibi
 repertos depopulati sunt. Cædis autē ignisq; plena erant omnia, nec præda-
 tioni Arabū quicq; obstabat. Exusta est & Ammaus iussu Vari, necem Arii
 cæterorumq; indigne ferentis, habitatoribus eius fuga dispersis. Hinc pro-
 gressus ad Hierosolymā cū exercitu, solo uisu Iudæorum castra disiecit: & alij
 quidem per agros abiire fugientes: qui uero intra ciuitatē degebāt, suscepto
 eo, seditionis causas in alios conferebant, nihil quidem se penitus mouisse di-
 centes, sed propter diem festum receptam necessario multitudinem, in ciuita-
 te obsessos esse potius cum Romanis, q̃ cum dissidentibus conspirasse. Ante
 uerò obuiam ei uenerant Iosephus, Archelai consobrinus, & cum Grato Ru-
 sus, ducentes exercitū regiū, & Sebastenos, & Romanos milites ornatos ha-
 bitu consueto. Sabinus enim nec in os Vari uenire ausus, iamdudum ex ciui-
 tate ad mare discesserat. Varus autē dispartitū aduersus autores tumultus per
 agros dimisit exercitū: multisq; sibi exhibitis, quos minus turbulentos inue-
 nisset, custodiæ tradidit: maximè uerò nocentiū propè ad duo millia cruci suf-
 fixit. Adhuc autē circa Idumæam superesse decem armatorū millia nunciato,
 confestim Arabas domū abire iubet: q̃ eos non auxiliantiū more uti militia,
 sed pro sua libidine, & supra quàm ipse uellet, agros uastare perspexit: suis
 autem comitatus agminibus, in aduersarios properabat. Verum illi se Varo
 prius q̃ in manus ueniretur, Achiabi consilio tradiderunt. Varus autē multi-
 tudini uenia data, duces eius interrogandos misit ad Cæsarem. At illē cum
 ignouisset cæteris, in nōnullos regis cognatos (erant em̃ quidā inter eos He-
 rodis propinqui) animaduertit, q̃ omnino contra regē suum arma cepissent.
 Varus autē hoc modo rebus apud Hierosolymā cōpositis, eademq; legione,
 quæ dudum in præsidio ciuitatis fuerat, ibi relicta, Antiochiam rediit.

Ant. lib. 17
cap. 16

De ethnarcha Iudæorum instituto.

Cap.

IIII.

ROMAE autem Archelao alia rursus cum Iudæis causa cōflata est: qui
 ante seditionem permissu Vari, legati exierant, ius genti suæ libe-
 rum petitori. Erant autem numero quinquaginta qui uenerant, &
 astabant eis plus quàm octo millia Iudæorum Romæ degentium. Itaq; con-
 Ioseph.

Ant. lib. 17
cap. 17

Hh 2

uoca

uocato à Cæsare optimatum Romanorum amicorumq; concilio in Palatini Apollinis templum, quod priuatum ipsius erat ædificium admirandis opibus exornatū, multitudo quidem ludæorū cōstitit cum legatis, contraq; Archelaus cum amicis. Cognatorū autē amici ab utraq; parte secreti erant. nam & cum Archelao stare propter odium atq; inuidiam recusabant, & cum accusatoribus conspici pudore Cæsaris prohibebantur. Inter quos erant etiā Philippus Archelai frater, beneuolo animo duabus ex causis præmissus à Varo, ut & Archelao subueniret, & si regnū Herodis nepotibus eius distribui placuisset, partē aliquam mereretur. Iussit autē accusatoribus exponere, quæ nam contra leges fecisset Herodes: primum non se regem, sed omniū qui usquam fuissent, tyrannorū crudelissimū tolerasse dicebant. Deinde multis ab eo trucidatis, ea pertulisse superstites questi sunt, ut beatiore mortui putarentur. Non enim tormentis solū eum lacerasse corpora subiectorum, sed etiam gentis suæ ciuitatibus deformatis exteris ornauisse, populisq; alienis ludææ sanguinem condonasse. Pro antiqua uero felicitate ac patrijs legibus, nationem suam tanta egestate simul ab eo atq; iniquitate repletam, prorsus ut plures ex Herode paucis annis clades sustinuerint, q̃ omni quo maiores sui, postquam ex Babylone discessere, perpessi sunt, Xerxe tūc regnante ad discordias concitati. Verū se tamen ad modestiam ex aduersæ fortunæ cōsuetudine profecisse, ut etiam successione uoluntariam acerbissimæ seruitutis subirent: qui & Archelaum tanti tyranni filium, patre mortuo regem appellassent nihil morati, & unā cum eo luxissent mortem Herodis, ac pro eius successore uota celebrassent. Illum autem quasi metueret, ne non certus eius filius uideretur, à cæde trium millium ciuium regni sumpsisse primordia: & quia principatum meruerit, tot immolasse deo hominum uictimas, tot festo die templum cadaueribus impleuisse. Recte igitur eos qui de tātis malis superessent, aliquando respexisse calamitates suas, & belli lege cupere uulneribus excipendis ora præbere: atque ab Romanis precari, ut ludææ reliquias misericordia dignas existimarent: ne uē quod ex ea natione restaret, his obijcerent, à quibus crudelissime lacerabatur: sed patriam suam coniungi Syriæ finibus, ac per iudices Romanos administrari decernerent: hoc enim modo probatum iri, ludæos qui nunc ueluti turbulenti ac belli cupidi reprehenduntur, moderatis rectoribus obedire nosse. Ludæorum quidem accusatio eiusmodi petitione conclusa est. Cum autem surrexisset contra Nicolaus, primum criminibus quæ in reges erant proposita, dissolutis, nationem cœpit arguere: quia neq; gubernari facilis esset, natura q̃ regibus uix pareret. unā etiam propinquos Archelai, qui se ad accusatores contulerant, insimulabat. Sed tum quidem partibus Cæsar auditis, conuentū diremit. Paucis autem diebus post, mediam regni partem sub ethnarchiæ nomine dedit Archelao: etiam regem, si se dignum præbuisset, facturum esse pollicitus. Reliquam uero dimidiam in duas tetrarchias diuisit, duobusq; alijs Herodis filijs attribuit: unam Philippo, alterā Antipæ qui cum Archelao de regno certauerat. Huius parti cesserat trans flumen regio, & Galilæa: quarum ducenta talenta redditus erant. Batanæa uero & Trachon, & Auranitis, & quædam partes domus Zenonis, circa Iamnam, Philippo destinatæ sunt: quæ talentorum centū redditus ministras

strabant. Archelai uero ethnarchia Idumæam, omnemque Iudæam, & Samariam habebat quarta tributorum parte leuatam, pro munere quia non rebellasset cum cæteris. Ac ciuitates quibus imperaret ei tradite sunt, Stratonis pyrgus, & Sebeste, & Ioppe, & Hierosolyma. Cæteras autem, Gazam & Gadaram & Hippon, regno auulsas, Syriæ Cæsar adiecit. Erant autem redditus Archelai, quadraginta talenta. Quin & Salomen præter illa, quæ testamento regis ei relicta erant, Iamniæ dominam, & Azoti, & Phasaelidis idem Cæsar constituit: regiamque apud Ascalonem largitus est: ex quibus omnibus talentorum sexaginta redditus colligebantur. Domum uero eius ethnarchiæ subdidit Archelai. Quum autem cæteris quoque Herodis propinquis testamento relicta soluisset, duas eius filias uirgines extrinsecus quingentis millibus pecuniæ donauit: easque nuptum Pheroræ filijs collocauit. Diuiso autem Herodis patrimonio, etiam sibi relictas ab eo facultates ad mille talenta eis distribuit: exceptis suo nomine quibusdam rebus uilissimis propter honorem defuncti.

De subditicio falsoque Alexandro eoque deprehensio.

Cap. V.

INTEREA quidam iuuenis natione Iudæus, apud quendam libertinum Romanorum in Sidoniorum oppido educatus, illum se formæ similitudine, quem Herodes necauerat, Alexandrum esse mentitus, fallendi spe Romam uenit. Huius autem facinoris habebat socium quendam gentilem suum, omnes regni actus optime scientem: à quo instructus affirmabat eorum se misericordia, qui sui atque Aristobuli occidendi causa missi fuerant, similibus corporibus subditis, morti esse subreptos. Denique his multos iam Iudæos fefellerat, in Creta degentes: ac liberaliter illic acceptus, Melumque inde transmissus, ibique ampliore quaestu cumulatus, etiam hospites suos magna uerisimilitudine Romam secum nauigare pellexerat. postremo delatus Dicæarchiam, multisque muneribus ab Iudæis eius loci donatus, quasi rex à paternis amicis deducebatur. Ad hoc enim fidei processerat formæ similitudo, ut qui Alexandrum illum uiderant, planeque nouerant, hunc eum esse iurarent. Igitur omnes etiam Romæ Iudæi, uisendi eius studio circumfusi properabant: & infinita multitudo per uicorum angustias, quocumque ferebatur, conueniebant. Tanta namque dementia multos ceperat, ut illum sella portarent, ac regale obsequium proprijs ei sumptibus exhiberent. Sed Cæsar Alexandri uultum optime sciens (accusatus enim apud eum fuerat ab Herode) & si prius quam uideret hominem, fallaciam similitudinis aduerterat, hilariori tamen animi spei non nihil indulgendum putauit: & Celadum quendam, qui Alexandrum bene cognosceret, misit, ut ad se adolescentem deduceret. Qui illo conspecto, statim personæ differentiam coniectura deprehendit. Maxime uero, ubi corporis eius durtiam, & seruilem formam considerauit, intellexit omne commentum. Valde autem commotus est dictorum eius audacia: de Aristobulo enim percontantibus, saluum quidem illum esse commemorabat: consulto uero non adesse, quia apud Cyprum degeret cauendo insidias: minus enim se circumueniri posse disiunctos. Itaque ab alijs ei separato uitam dixit à Cæsare præmium fore: si tantæ fraudis prodidisset autorem. Id autem se facturum ille pollicitus, ad Cæsarem sequitur: & Iudæum indicat, qui formæ suæ similitudine abusus esset ad quaestum. Tanta enim dona ex ciuita-

Ioseph.

Hh 3 tibus

Ant. lib. 17
cap. 18.

tibus eum singulis abstulisse docuit, quanta uiuus Alexander non accepisset. Risit his Cæsar: & falsum quidem Alexandrum, propter habitudinem corporis, remigum numero inseruit, suaforem uero eius interfici iussit. Melijs autē sumptuum detrimentum pro amentiae precio satis esse iudicauit.

De Archelai exitio.

Cap.

VI.

Ant. lib. 17
cap. 19

ETHNARCHIA uero suscepta, memor discordiae superioris Archelaeus, non solum Iudæis, sed etiam Samaritanis crudeliter abusus est. Non octavo principatus sui anno legatis contra se ab utrisque ad Cæsarem missis, ipse quidem in exilium pellitur Viennam Galliae ciuitatem: patrimonium uero eius fisco Cæsaris adiudicatur: quæ quidem prius quam euocaretur ad Cæsarem huiusmodi somnium uidisse commemorant: Nouem spicas plenas & maximas à bobus comedi somniauerat: accitos deinde uates, Chaldaeorumque nonnullos, quidnam illo putarent indicari somnio, consuluerat. Alijs autem aliter interpretantibus, Simon quidam Essenus genere, dixerat spicas annos arbitrari, bouesque rerum mutationes: eo quod agros arando uerterent ac mutarent. Ideoque regnaturum quidem illum esse tot annos, quot significasset numerus aristarum: uarias autem rerum mutationes expertum, esse moriturum. Hisque auditis, Archelaus quinque diebus post ad causam dicendam est euocatus. Dignum autem memoria duxi, etiam coniugis eius Glaphyræ somnium, Archelai filiae Cappadocum regis referre: quam cum Alexander prius habuisset uxorem, frater huius de quo loquimur, Herodis filius regis, à quo ille interfectus est, sicut iam designauimus, post illius mortem Iubæ regi Libyæ nuptam, eoque defuncto domum reuersam, domique apud patrem in uiduitate degentem, Ethnarches Archelaus ubi conspexit ad hoc amoris accensus est, ut eam statim repudiata coniuge sua Mariamne, sibi copularet. Hæc igitur breui tempore postquam in Iudæam rediit, uidere uisa est superstantem sibi Alexandrum dicere: Satis fuerat tibi Libycum matrimonium: sed tu illo non contenta, rursus ad meos penates reuerteris audidissima uiri tertij, & quod grauius est, mei fratris iuncta matrimonio. Equidem non dissimulabo contumeliam, teque licet inuitam recupero. Atque hoc exposito somnio, uix biduum superuixit.

De Simone Galileo, de tribus sectis apud Iudæos.

Cap.

VII.

Ant. lib. 18
cap. 12

IGITUR Archelai finibus in prouinciam redactis, procurator Coponius quidam eques Romanus missus est, ea sibi à Cæsare potestate mandata. Hoc disceptante, Galilæus quidam, Simon nomine, defectio nis arguebatur: quia indigenas increparet, si tributum Romanis pendere paterentur, dominosque post deum ferre mortales. Erat autem propriae sectae sophista, nulla in re similis alijs. Etenim tria sunt apud Iudæos genera philosophiae: Horum unum Pharisei profitentur, alterum Sadducei, tertium uero, quod etiam probabilius habetur, Esseni colunt, gente quidem Iudæi, uerum inter se mutuo amore coniunctissimi: & qui praeter ceteros uoluptates quidem quasi maleficia uitarent: continentiam uero seruare, neque cupiditati succumbere, uirtutem maximam ducerent. Itaque nuptias quidem fastidiunt, alienos uero filios, dum adhuc molles sunt, eruditioni traditos, pro cognatis habentes, suis moribus diligenter instituunt: non quia coniugia uel humani generis successionem censeant perimendam: sed quia cauendam putent intemperantiam foeminarum, nullam

lam earum uni uiro fidē seruare credentes. Quin & diuitiarū contemptores) sunt, rerumq; apud eos cōmunicatio admirationi habetur, neq; inuenias al-
 teri alterū opulētia præstare: legemq; sibi dixerunt, ut qui disciplinam suam
 sectari uellent, bona contubernio publicarent. Ita enim fore, ne uel paupertas
 humilitas, uel diuitiarum dignitas appareret: sed permixtis facultatibus,
 uelut inter fratres, unū esset omniū patrimonium. Probro aut ducunt oleum,
 & si quis uel inuitus unctus fuerit, munditijs corpus absterget: quoniā squa-
 lorem decorem putant, dummodo semper in ueste sint candida. Designatos
 autem communium rerum procuratores habēt, & ad usus omnium singulos
 diuisos. Non est autē illis una ciuitas certa, sed in singulas multi domicilia
 transferunt, & aliunde aduenientibus sectæ suæ professoribus, quicquid ha-
 beant promptū exhibent quasi proprium. Deniq; tanquam cōsuetissimi ad
 eos ingrediuntur, quos nunquam antè uiderunt. Hinc est, quod cum pere-
 grinantur, propter latrocinia tantum armantur, neq; præterea quicquam fe-
 rant. In singulis autē ciuitatibus, ex eodem collegio specialis curator hospitū
 constituitur: qui eorū uestimenta cæteraq; usui necessaria tueatur. Amictus
 autem cultusq; corporis omnibus pueris, in metu & sub cura magistri agen-
 tibus, par est. Nec uero uestitum siue calceos mutant, nisi aut omnino conscis-
 sis prioribus, aut longi temporis usu consumptis. Nihil autem inter se mercā-
 tur aut uendunt: sed egenti quisque quod habet præbens, refert ab eo quod
 ipse non habet: quamuis etiam sine permutatione cunctis libera sit facultas, à
 quibus libuerit accipiendi quod opus sit. Præcipue circa deū religiosi sunt.
 Namque ante solis ortum nihil profani loquuntur, sed ei patria quædā uota
 celebrant, quasi ut oriatur precantes. Deinde ad quas uenerunt singuli artes,
 à curatoribus dimittuntur. Cumq; ad horam quintam studiose fuerint opera-
 ti, rursus in unum congregantur: linteisq; præcincti uelaminibus, ita corpus
 aquis frigidis abluunt. Atq; hac lustratione facta, in eadē secreta coeunt, quo
 neminē alterius sectæ hominē aspirare concessum est, ipsiq; purificati, uelut
 in sanctū quoddam templum in cœnaculum ueniunt: quibus ibi cum silen-
 tio residentibus, pistor quidem panes ordine, unum autem uasculum ex uno
 pulmento singulis cocus apponit. Deinde uoce cibum sacerdos anteuenit:
 neq; gustare quenquam fas est, nisi prius deo celebretur oratio. Post finem
 quoq; prandij uota repetunt. Nam & cum incipiunt, & cum desinunt, quasi
 datorem uictus, deum laudibus canunt. Tunc ueluti sacris illis depositis ue-
 stimentis, in opere usq; ad uesperam uersantur. Similiterq; inde reuersi cœ-
 nant, considentibus, etiam hospitibus, si quos fortè interuenisse repperint.
 Neq; uero clamor unquā tectum illud, neq; tumultus inquietat: cum etiam
 loquendi ordine alijs alijs cedant: eorumq; silentium, extra tectum constitu-
 tis arcanum quoddam uideatur uenerabile. Cuius quidem rei perpetua so-
 brietas causa est, quodq; apud eos edendi aut potandi modus saturitate defi-
 nitur. Sed quamuis aliarū rerum nihil sine præcepto faciunt curatoris, tamen
 in his duobus, hoc est iuuādo & miserēdo sui iuris sunt. Nam & subuenire di-
 gnis, cū opus est, suo arbitrio cuiq; licet, & indigētib. alimēta porrigere. Sa-
 nè cognatis dare aliquid sine curatoribus, interdictū. Iidē iracundiæ moderato-
 res iustj sunt, indignationē cohibēt, fidē tuētur, paci obsecundāt: & omne q;

dixerint, iureiurando fortius habent. Ipsum autē iusiurandum quasi periurio deterius uitant. Iam enim mendacij condemnatū arbitrantur, cui sine deo nō creditur. Summum autem studium ueterum scriptis adhibent: ea maxime inde, quæ animæ & corpori expediant eligentes. Hinc illis morborū remedia, stirpes medicæ, quemcūq; uim propriam singuli lapides habeant, rimantibus conquiruntur. Sectæ uero suę studiosis nō statim cū eis una collectio, sed per annum integrum extrinsecus commoranti cuiq; eundem uictus ordinem tribuunt: dolabellam quoq; & quod prædictum est perizoma, & albam uestē tradentes. Cum uero processu temporis experimentū continentiae dederit, accedit etiam ad cōmunem cibum: & purioribus, ob castificationem scilicet, aquis participat: neq; tamen in conuictum assumitur. Post ostensionē quippe continentiae, duobus annis alijs mores eius probantur. Cūq; dignus apparuerit, tunc demū in consortium assumitur. Prius uerō quā incipiat cōmunem habere cibum, magnis execrationibus adiurat se primum quidem colere deum, deinceps quoque erga homines seruare iustitiam, & neque propria sponte nocere cuiquam, neq; ex præcepto obesse: quin imo iniquos omnes odisse, & collaborare semper iustitiæ sectatoribus, fidem omnibus seruare, maxime uero principibus. Neque enim absque uoluntate dei, cuiquam posse principatus potentiam contingere. Si uero ipse cæteris præsit, nuncq; se abusus uiribus potestatis ad contumeliam subiectorū, sed neq; ueste aut ambitioso aliquo ornatu reliquis eminare, ueritatem semper diligere, & habere propositū conuincere mentientes. Manus uerō à furto, & animā puram seruare ab iniustis cōpendijs: & neq; aliquid de mysterijs consecratos celare, neq; profanis eorū quippiam publicare, etiam si intentata quispiā morte compellat. Super hæc aut addunt, nihil se de dogmatibus aliud q̃ ipsi susceperint, tradere. Fugere aut latrocinia, & conseruatū ire simul & dogmatis sui libros & angelorū nomina. His quidē execrationibus explorant, & quasi præmununt accedentes. Deprehensos uero in peccatis à sua congregatione depellunt: & qui taliter fuerit cōdemnatus, miserabili plerunq; morte consumitur. Illis quidē sacramētis ac ritib. obligatus, neq; capere ab alijs oblatū cibū potest. herbas uero pecudū more decerpens, & fame exesus per membra corrumpitur. Ob quod etiam plurimos plerunq; miserati, extremū spiritū agentes receperunt: sufficientē pro peccatis eorū quæ usq; ad mortē adduxerit, poenam luisse censentes. In iudicijs uero sunt diligentissimi atq; iustissimi. Disceptant aut nō minus q̃ centū in unū coacti: q̃ autē his decretū fuerit, immobile manet. Veneratio quoq; apud eos post deū magna legislatoris est: ita ut si quis eū blasphemauerit, morte dānetur. Senibus uero obedire & pluriū quorūq; decreto, probabile arbitrantur officium. Cum simul deniq; sederint decē, nullus unus nouē loquitur inuitis. Expuere quoq; in medium eorū, uel in dexteram sui partem, quisq; deuitat. Sabbatis quoq; operationē aliquā contigisse, omnibus ludæis diligentius cauent: neq; cibū sibi solum pridie præparant, ne uidelicet illo die ignē accendant: sed neq; uas aliquod transponere audēt, imò nec aluū purgant. Alijs aut diebus fodientes foueam uno pede altā *σκαλιδι*, hoc est, illa dolabella quā tradi nuper accedētib. diximus, dimissa ueste sese diligentissime contegentes, ne scilicet splēdori diuino iniuriam faciant, in eadem

eadem fouea ab onere uentris leuantur, ac deinceps terrā quam effoderāt reducunt: idēq; ipsum faciunt in locis secretissimis: & cum naturalis sit ista purgatio, nihilominus tñ solenne habent, ut quasi ab immunditia diluantur. Discernuntur autem inter se, secundū susceptæ abſtinentiæ tempora, in ordines quatuor: tantumq; hi qui iuniores sunt, inferiores præcedentibus æſtimantur, ut si aliquos eorū contigerint, quasi à contrectatu alienigenæ diluantur. Viuunt autem quā longissimè, ita ut plurimi eorum usq; ad centenariam proferantur ætatem, propter simplicitatem uictus, ut equidem puto, & institutionē bene in omnibus ordinatam. Sunt etiam cōtemptores aduersorum: cruciatus siquidem uincunt firmitate consilij. Mortem uero, si cum decore obeunda sit, iudicant etiam immortalitate meliorem. Prodidit autē eorum in omni b. negotijs animos, bellū quod gestū est cum Romanis. Tunc siquidem per artuum contractiones & ignes, ac per tormenta omnigena transeuntes, ut uidelicet uel in legislatoris aliquid loquerentur iniuriam, uel ciborū quippiam quod non solent ederent, ad neutrū horum potuerunt cōpelli: sed neque deprecari suos tortores, aut inter ipsa flere supplicia: in medijs quinimo cruciatibus subridentes, & eis qui tormēta admouerant illudentes, constanter animas cum quadam hilaritate reddebant, scilicet quasi qui eas essent deuò recepturi. Opinio quippe apud illos firmata consistit, corruptibilia quidem esse corpora, materiāq; eorū non esse perpetuā: animas autē immortales semper manere, & de æthere subtilissimo cōmeantes, quasi carcēribus ita corporib. implicari, uelut quas illecebra naturalis attraxerit. Quum uero fuerint à carnalibus releuatæ uinculis, quasi de seruitute longissima liberatas, ita ilico lætari eas, sublimesq; ferri. Et quidem bonas, cōcinentes in hoc Græcorum sententijs, pronunciant ultra Oceanū degere, ubi eis sit reposita perfructio: illic quippe esse regiōnē, quæ neq; imbribus, neq; niuib. neq; æstibus aggrauetur: sed quam Oceano oriens Zephyrus, & leniter aspirans amœnet. Malis autē animabus procellosa loca & hyberna delegant, plena gemitibus exercendarū sine fine pœnarū. Videntur autē mihi secundum hanc ipsam intelligentiam Græci quoq; fortibus suis, quos Heroas & semideos uocauerunt, beatorū insulas sequestrasse: improborū autē animabus locum apud inferos impiorum: in quo etiam cruciari quosdam cōmentati sunt, Sisyphos uidelicet, & Tantalos, & Ixiones, & Tityos: principio quidē immortales esse animas existimantes, ob adhortationem utique uirtutis, dehortationemq; nequitiae: bonos quippe fieri in huius uitæ cōseruatione meliores, per spem bonorū etiam post lucē redhibendorū: improborum autē impetum retardari æstimantes: quoniā etsi in huius uitæ spatio latuerint, post obitum tamē sint immortalia tormēta passuri. Hæc sunt ergo quæ Esseni de diuinitate animæ philosophantur, planè illecebram ineuitabilē eis qui semel de eorum sapiētia gustauerint, reponētes. Sunt aut in eis qui etiam futura nosse promittant, sacris uidelicet libris, & uarijs sanctificationibus, prophetarūq; dictis à primis ætatib. adhærētes: raro aut accidit ut prædictiones eorū frustratio cōsequatur. Est aut aliud etiā Essenorū collegiū, cibos quidem & mores legesq; similes cū priorib. habens, distans uero opiniōne de cōiugio. Maximā siquidem uitæ hominū partem, successionem scilicet, amputare eos qui abstineant nuptijs

nuptijs arbitrantur:quippe si in eandem uelint omnes ire sententiam, defectu-
rum confestim genus humanū. Nihilominus aut cum tanta ipsi moderatio-
ne conueniunt, ut per trienniū explorent ualitudinē scēminarū: & si constan-
ti purgatione apparuerint idoneæ partui, ita eas in matrimonia asciscunt. Ne-
mo tamen eorū cum pręgnante concumbit: ut ostendant, q̄ nuptias nō uo-
luptatis, sed liberorū causa inierint. Lauantibus aut scēminis, ita ut uiris peri-
zomatum inest amictus: Tales sunt mores huius collectionis. Duorū autem
priorū ordinū, Pharisei dicuntur, qui certiorē legalium ritū notitiā profiten-
tur: & hi primū dogma habent, ut fato & deo uniuersa deputent: & quidem
uel agere quæ iusta sunt, uel negligere, secundū maiorē partē esse in homini-
bus profitentur: adiuuare tñ in singulis & fatū. Animam aut omnem quidem
incorruptā esse, transire aut in alia corpora solas bonorū, improborum uero
interminabili supplicio cruciari. Sadducei porro, secundus ordo, fatum om-
nino negant: & deum extra omnem mali patratiōem inspectionemq̄ con-
stituunt. Aiūt autē electioni hominū uel bonū uel malū esse propositū: & se-
cundū uoluntatē propriā, alterutrū unicuiq̄ contingere. Animarū aut gene-
raliter uel supplicia denegant uel honores. Et Pharisei quidē sociales, & qui
studeant se mutua dilectione cōplecti: Sadducei uero & inter se feris mori-
bus discrepantes, & conuersatio eorū circa exteros inhumana. Hæc sunt quæ
de Iudæorum philosophis dicenda reperi: nunc ad inceptum reuertor.

De Pilati regimine.

Cap.

VIII.

Ant. lib. 18
cap. 5

RCHELAI ethnarchia in prouinciam redacta, reliqui, id est, Philip-
pus & Herodes, qui cognominabatur Antipas, tetrarchias suas rege-
bant. Salome enim moriens Iulix Augusti coniugi toparchiam quā
rexerat, & Iamniā, & in Phasaelide palmata testamento reliquit. Delato au-
tem ad Tiberium Iulix filium Romano Imperio post mortem scilicet Augu-
sti, qui pręfuit rebus annis septem & quinquaginta, mensibus sex, diebus
duobus, manentes in tetrarchijs suis Herodes ac Philippus: hic quidem iuxta
fontes ipsos, è quibus Iordanis flumen exoritur, in Paneade condidit ciuita-
tem, quam Cæsaream uocitauit: aliamq̄ in inferiore Gaulanitide, quam Iulia-
dem nominauit. Herodes uero in Galilæa Tiberiadem, in Peræa autem co-
gnominem Iulix. Missus autem à Tiberio in Iudæam Pilatus, cum curandam
accepisset regionem, nocte intempesta opertas in Hierosolymam intulit ima-
gines Cæsaris, quæ res post triduum ingentem inter Iudæos suscitauit tumul-
tum: nam qui aderant stupore permoti sunt, quasi iam profanatas leges suas
uiderent. Nullum enim fas esse collocari in urbe simulachrum. Ad querelam
autem eorum qui in ciuitate erant, subito etiam ex agris multitudo confluit.
Euntes autem ilico Cæsaream ad Pilatum, intentissime deprecabantur, ut ab
Hierosolymis auferrentur imagines, & eis iura patria seruantur. Pilato au-
tem supplicantibus abnuente, circa domum eius proni corruerunt: & immo-
biles quinq̄ diebus continuis noctibusq̄ mansere. Post autem Pilatus tribu-
nal ascendens, studio magno conuocat multitudinē Iudæorum, quasi qui eis
uellet dare responsum: cum subito milites accepto signo (sic enim iam fuerat
præparatū) armati circumsteterunt Iudæos: circumdataq̄ triplici acie, Iudæi
quidē stuporis erant pleni, uidentes insperatā rerū faciem. Tūc Pilatus denū-
cians

Ant. lib. 18
cap. 7

cians trucidaturum se omnes, nisi imagines Cæsaris susciperent, annuit militibus ut educerent gladios. Iudæi autē quasi uno cōsilio omnes subito corruerunt, & ceruices nudatas excipiendis ictibus pararunt, uociferantes uniuersos se interfici magis uelle q̃ legē profanari. Tunc Pilatus circa religionē studium populi demiratus, cōfestim de Hierosolymis statuas iussit auferri. Deinde uerò conturbationē alteram commouebat: Est apud eos sacer thesaurus quem Corban dicunt, hunc ad inductionē aquarū iussit expendere, erat autē inducēda aqua ab stadīs trecentis. ob hoc itaq; uulgi oriebantur querelæ: ita ut etiā Pilati qui Hierosolymā uenerat, cum clamore circumdarent tribunal. Ille autē præuiderat tumultū eorū: siquidem populo permiscuit armatos milites, qui tunc essent priuatorū uestibus induti: præcepitq; ut gladijs quidē nō uterentur, fustibus autē acclamantes ferirent. Sicq; cōpositis rebus, dat ex tribunali signū, cōfestimq; cædebantur Iudæi: quorū multi quidē plagis, multi uero se inuicem conculcantes, in fuga misera contritione perierunt. Tunc ad calamitatē interfectōrū stupens multitudo conticuit: atq; ob hoc accusator Herodis tetrarchæ Agrippa, qui fuit filius Aristobuli, quem pater Herodes interfecit, ad Tiberiū uenit. Illo autē non suscipiente accusationem, residens Romæ & reliquorū quidem potentiū notitias ambiebat: maximis autē colebat officijs Germanici filiū Caium, cum adhuc esset priuatus. Et quodam die inter copiosum epularū apparatus, quibus eum demerebatur, ad ultimum extensis manibus, aperte deum cœpit precari, celeriter illum mortuo Tiberio dominū cūctorū uidere. Hoc cum quidam ē familiarib. eius Tiberio nunciasset, statim cōcludi iussit Agrippam, qui sub grandī ærumna, usq; ad mortem Tiberij, in carcere per menses sex tenebatur. Sed defuncto eo, post regnū annorū duorū & uiginti, sex mensium, trium dierum, succedens in imperium C. Cæsar absoluit Agrippā uinculis, & tetrarchiam Philippi (iam enim is decesserat) ei tradidit, regemq; appellauit. Cum uenisset autē in regnū Agrippa, Herodis tetrarchę cupiditates per inuidiā suscitauit. Irritabat autē eū maxime in spē regni Herodias uxor, exprobrās ei socordiā, & dicēs, quia per id quod noluerat ad Cæsarem nauigare, careret potestate maiore. nam cum Agrippā ex priuato regē fecisset, quomodo dubitaret illū ex tetrarcha eodem honore donare? His adductus Herodes, uenit ad Caium, à quo ob auaritiā uehementer increpitus, ad Hispaniam fugit: secutus eum quippe fuerat accusator Agrippa, cui etiam tetrarchiam illius C. Cæsar adiecit. Atq; ita Herodes quidē in Hispania, peregrinante secum etiam uxore, decessit.

Ant. lib. 19
cap. 14

De superbia Caij, & Petronio preside.

Cap. IX.

CAIUS uerò Cæsar intantum contumeliose abusus est fortuna, ut etiam & deum se putaret, & uellet uocari. Patriam quoq; suam multorum nobilium cæde truncauit. Extendit autem impieratem suam etiam in Iudæam: Petronium deniq; cum exercitu Hierosolymam misit, præcipiens ut in templo statuas eius locaret: quas nisi susciperent Iudæi, contradicentes quidem ex his interficeret, reliquam uero multitudinem captiuaret. Per mouebat autem hoc profecto deum. Et Petronius quidem cum tribus legionibus, multisq; que ē Syria auxiliaribus properabat in Iudæam ex Antiochia. Iudæorū uerò quidam non credebant famæ bellum nuncianti, qui uerò crede-

Ant. lib. 19
cap. 15

credebant, nihil de resistendo poterant comminisci. Celeriter autē in omnes peruatit metus, nam iam Ptolemaidem peruenerat exercitus. Est autem hæc ciuitas Galilææ littorē in magno campo sita: circumdatur autē montibus ab oriētali plaga per sexaginta stadia disparatis, sed ad Galilæam pertinentibus: à meridiana autē Carmelo, qui abest stadijs centum uiginti: à septentrionali quoq; monte qui est altissimus, quē uocant incolæ Scalā Tyrionum: & hic autē distat stadijs centum. Ab ea autem urbe distans duobus stadijs præterlabitur fluuius, quem uocant Beleū, exiguus prorsus: cui prope est sepulchrum Memnonis, habens iuxta se centum ferē cubitorum spaciū, sed admiratione dignissimum. Est enim specie uallis rotundæ, uitream emittens arenam: quā cum exhauserint multæ naues, pariter accedentes, locus idem rursus impletur. Venti siquidem quasi dedita opera, conuehunt illuc de circumstantibus supercilijs arenam istam, utiq; cōmunem. locus autē metalli, statim in uitrum quod suscepit mutat. Mirabilius quoq; mihi illud uidetur, quod iam conuersæ arenæ in uitrū, quæcuncq; pars super margines loci ipsius fuerit iacta, in uulgarem arenam denuo conuertitur. Igitur loci quidē illius natura talis est. Iudæi autē cum mulierib. & filijs collecti in campū, in quo est sita Ptolemais, Petronio supplicabant, principio ob patrias leges, deinceps uero etiam pro suo statu. Ille autem ob multitudinem precantium & precum inflexus, exercitum quidem & statuas in Ptolemaide reliquit: procedens autē in Galilæā, & conuocans in Tiberiadem tam populum Iudæorum q̃ omnes eorum nobiles, & uim Romani exercitus cœpit exponere, & minas Cæsaris: his addēs, q̃ & contumeliosa esset supplicatio Iudæorum: cum omnes siquidem gentes quæ parerent imperio Romano, in suis urbibus inter reliquos deos, imagines quoq; Cæsaris locauissent, soli Iudæi istud abnuerent. hoc siquidē quasi ab imperio deficere esset, etiam cum iniuria præsidētis. Illis uero contra hæc legem moresq; patrios allegantibus: & quia ne dei quidem simulachrum, ne dum hominis, nec solū in templo, sed neq; in profano aliquo totius regionis loco fas sibi esset locare: arripiens dictum Petronius, respondit: Sed & mihi mei domini lex seruanda est. si eam quippe transgrediar, uobisq; parcam, iuste animaduersionem subibo. Impugnabit sanē uos non Petronius, sed ille à quo sum missus. nam & ipsi æque ac uos cogor implere quæ iussā sunt. Ad hæc tota multitudo unanimiter succlamauit, ante legis temerationem omnē se libenter subire perniciem. Sedato autē eorum clamore, Petronius ait: Pugnare ergo aduersus Cæsarem estis parati? Responderunt Iudæi, pro Cæsare quidē & populo Rom. se per dies singulos offerre sacrificia: si autē in templo imagines æstimet collocandas, debere eum totam Iudæorū gentē prius immolare: præbere se quippe iugulos cum mulieribus & paruulis ei, qui interficere uoluisset. Ad hæc admiratio Petroniū miseratioq; peruasit, intuentem & insuperabilem religionē uirorū, & tantū uulgus ad mortē constanter paratum. Et tunc quidē infectis omnib. recesserunt. Postridie autē ac deinceps summates eorum priuatim uiritimq; compellans, populum quoque publice alloquens, nunc quasi consulens admonebat, interdum etiam minabatur, extollens & uirtutē Romanam & indignationē Cæsaris: inter hæc etiam suam necessitatem, cui essent exequenda præcepta. Sed illis ad nulla horum experimenta

menta cedentibus, cum uideret etiam sementē regionis intercipi (ipsum quidam anni tēpus erat, & quinquaginta penē cōtinuis diebus multitudo in urbe otiosa morabatur) ad ultimū cōuocatis omnibus, ait, sibi met periculosam rem se uelle aggredi. Aut enim, inquit, deo cooperante placabo Cæsarem, ac uobiscum saluabor libenter: aut illo in ultionē irritato, pro tanta multitudi-
ne impendam animā meam. Atq; ita dimissis turbis, multa pro eo uota facientibus, Antiochiam ab Ptolemaide reuocauit exercitū: atq; illinc confestim misit ad Cæsarē, referens & quo apparatu in Iudæam irruisset, & q̄ tota gens supplicasset: quibus si abnuendū putaret, nosset cum uiris etiam prouinciā esse perdendam. Seruare siquidē ipsos legē patriā, & nouis præceptis uehementer obistere. His epistolis respondit Caius immodice, cōminans Petronio mortē, quoniā iussionū suarum segnis executor fuisset. Sed scriptorū talium uectores per tres continuos menses contigit aduersa tēpestate retineri: alij autē exitium C. Cæsaris nunciantes, prospere nauigauerunt: deniq; ante septem & uiginti dies epistolas Petronius accepit, finem Cæsaris indicantes, q̄ illi peruenirent, qui comminantia scripta portabant.

De Imperio Claudij & regno Agrippæ ac morte.

Cap. X.

CLAUDIO per dolum interēpto, qui regnauerat annis tribus, mensibus sex, rapitur in regnū ab eo exercitu qui Romæ erat, Claudius. Senatus autem, referentibus cōsulibus Sentio Saturnino & Pomponio Secundo, mandat tribus cohortibus urbanis ut essent præsidio ciuitati, & ipse frequens in Capitolium conuenit: & propter immanitatem Caij, bellum agi cum Claudio decernebat, uolens imperiū ad optimates reducere: ut sicut olim, ad regendū dignissimi eligerētur. Accidit interim ut Agrippa adueniret: quem cum & senatus in concilium & in castra Claudius euocasset, ut scilicet eo strenuo adiutore uteretur in quibus res posceret, uidēs Agrippa Claudium iam esse opibus Cæsarem, ad eum perrexit: quē ille ilico legatum ad senatum misit, indicantem suum propositum, quoniam primo quidem inuitus ab exercitu raptus sit, & iniquum esse, si militū erga se studiā tam religiosa defereret, imò tutam aliter suam non esse fortunam: iam enim ad inuidiā satis fore, quod in regnum uocatus sit. deinde administrare paratum esse rempublicam non ut aliquis tyrannus, sed ut princeps benignus: sufficere sibi quippe honorē nominis. De singulis autē negotijs cōmunem omnium stare sententiam, nam & si non natura esset modestus, locuples tamen moderandæ potestatis exemplum Caij morte esse propositum. Quæ cum detulisset Agrippa, respondit senatus, quasi qui militi suo bonisq; consilijs fideret, nolle se subire uoluntariam seruitutē. Sed accepto patrum responso, Claudius rursus misit Agrippam, nunciantē eis, se nō posse adduci ut eos proderet, quorum consensu in imperium esset accitus. Inuitum autē se initurum esse pugnam aduersus eos, cum quibus configere minime uellet: proinde eligendum esse locum extra ciuitatem in quo confligerent. neq; enim fas esse, propter illorum peruicaciam, patriā ciuili cæde foedari. Et Agrippa quidem ista senatui nūciauit. Inter hæc unus ex illis militibus, qui cum patribus erant, educens gladium: Commilitones, inquit, quibus perturbati causis parricidia perpetrare cupimus, & concurrere aduersus propinquos nostros Claudium secutos? maxime Ioseph.

li cum

Ant. lib. 19
cap. 3

Ant. lib. 19
cap. 4

cum habeamus Imperatorē quē in nulla re culpāre possimus. & ad quem cū iustis magis allegationib. q̄ cum armis egredi debeamus. Hæc dicēs, per mediam egressus est curiā, omnib. se militibus consecutis. Hoc exemplo optimates deserti, in magno metu esse cœperūt. ac deinceps uidentes sibi aduersationem tutam nō esse, secuti milites, ad Claudiū transierūt. Occurrebant autē eis pro muris strictis gladijs hi, qui fortunæ regis ambitiosius adulabātur: & penē accidit ut progressi quinq̄ interficerētur, ante scilicet q̄ militū impetū Cæsar agnosceret: nisi accurrens Agrippa, imminentis ei facinoris periculū nunciasset: dicens q̄ nisi coercuisset exercitū, iam in sanguinē ciuium furentē, confestim amissurus esset omnes per quos conspicuū esset imperium, fieretq̄ solitudinis Imperator. Hæc audiens Claudius, continuū militū impetum. Suscepit autē in castris aduenientē senatum, & iudulgenti honore cōplexus, egressus cum patribus confestim obtulit deo hostias, ut mos est pro Imperio supplicari. Agrippam quoq̄ protinus donat regno paterno uniuerso, adiiciens ei etiam illam quæ Augustus Herodi donauerat, Trachonitidē scilicet & Auranitidem: præter hæc autē aliud quoq̄ regnum, quod Lyfaniæ uocabatur. Et Ant. lib. 19 cap. 5 populo quidem donationē hanc per edictum indicauit. Patribus autē præcepit, ut incisam æreis tabulis in Capitolio collocarēt. Donat autē etiam fratrem eius Herodem, qui gener eiusdem erat, iunctus Berenicæ reginæ Chalcidis. Opinione autē celerius Agrippæ dati regni census maximus affluebat: quā sanē pecunia, non ille in rebus exiguis abutebatur, sed talem murum Hierosolymis circundare cœpit, qualis, si potuisset absolui, irritam prorsus obsidionem Romanis oppugnātibus effecisset. Sed antequam impleret opus, decessit in Cæsarea. Regnauit autē annis tribus. Ante quoq̄ cum tetrarchiam regeret, alijs tribus annis tenuerat potestatem. Reliquit filias tres è Cypride natas, Berenicen, Mariamnen atq̄ Drusillam: filium autē ex eadem ipsa cōiuge, nomine Agrippam, qui cum admodum paruulus esset, Claudius regnū in prouinciam redegit, in cuius procurationem missus est Cestius Festus: post hunc autem Tiberius Alexander: qui nihil de cōsuetudine patria immutantes, gentem in pace tenuerunt. Post hæc uero & Herodes, qui regnabat in Chalcide, decessit, relinquens ex fratris quidē filia Berenice filios duos, Berenicianum & Hyrcanum: ex priore autē Mariamne Aristobulum. Alius quoq̄ eius frater Aristobulus mortuus fuerat priuatus, relicta filia Iopata. Hi quidem erant (sicut diximus) liberi Aristobuli, qui fuerat Herodis filius. Alexander autē & Aristobulus nati fuerant Herodi è Mariamne, quos ipse parens occidit. Alexandri autem posterī in maiori Armenia regnauerunt.

De uarijs tumultibus in Iudæa & Samaria.

Cap.

XL

POST obitum autem Herodis, qui regnauit in Chalcide, Claudius Agrippam filium Agrippæ in patruī sui regno constituit. Alterius autem prouinciæ suscepit curam post Alexandrum Cumanus, sub quo oriri cœperunt tumultus, & denuo Iudæos calamitas cōprehendit. Cōueniente quippe multitudine ad diē festū azymorū in Hierosolymam, stante cohorte Romana super porticū templi (armati quippe milites semper custodiebant festos dies, ne quid cōuenientes populi nouare auderēt) unus è militibus reductis turpiter uestimentis inclinans posteriora sua uertit ad faciem Iudæos

Iudæorum: & ad hunc habitū uocem emittens similē succlamauit. Ob quod factum tota coepit multitudo conqueri, ita ut circumstarent Cumanū, ad supplicium militē deposcētes. Ex his aut̄ inconsulti iuuenes, & quasi natura apti ad seditiones mouendas, in rixam grauissimā p̄siliabant: cōtinuo quippe saxa rapientes, percutiebant milites. Tūc ueritus Cumanus, ne totius in eū uulgi impetus fieret, plures euocauit armatos: qui cū essent porticib. immisi, metus grauis incidit Iudæis. statimq; in fugam uersi, relicto tēplo refugere coeperunt. Tanta aut̄ per egressus de cōstipatione obtritio facta est, ut conculcatione mutua super decē milia hominū cōsumpta sint. Facta est autē uniuersæ genti luctuosa festiuitas, & plāctus per domos singulas personabat. Successit autē huic calamitati latrocinatiū tumultus. Iuxta Bethoron quippe, per uia publicam, Stephanus quidē seruus Cæsaris suppellectilē quandam uehebat, quæ ab irruentibus latronibus direpta est. Cumanus aut̄ ad inquisitionē mittens eos qui in proximis uicis essent, uinctos ad se adduci iussit, obijciēs q; latrones illos non cōprehendissent: qua occasione quidam militū in uico quodam libros sacrae legis offensos discidit atq; cōbulsit. Iudæi aut̄ quasi totam religionem inflāmatam uiderent, undiq; confluxerūt: & uelut machinamento aliquo, ita ui superstitionis attracti, oēs ad unam euocationem ad Cumanum Cēsaream concurrunt: precantes ut militē qui tantam contumeliam deo legiq; eius intulisset, non relinqueret impunitum. Ad hæc ille (uidebat enim multitudinē nequaquā quieturam, nisi aliqua esset satisfactio sedata) adiudicatum militem per medium populum ad supplicium iussit abduci: sicq; Iudæi placatis animis recesserunt. Denuo autē Galilæorum & Samaritanorum cōflictus exoritur. In uico em̄ quem Geman uocant, qui est in magno Samariæ campo situs, quidā Galilæus de numero Iudæorū ad festiuitatē ascendēs interficitur. Ad quod factum multi ex Galilæa regione concurrerunt, ut cum Samaritanis confligerent. Horū aut̄ nobiliores conuenerunt ad Cumanum, rogantes ut anteq; grauis calamitas oriretur transiret in Galilæā: & in eos qui autores essent homicidij uindicaret. Cumanus uero his negotijs quæ habebat in manib. postponens illorum petitiones, sine effectu precatores remisit. Nūciato igitur homicidio Hierosolymā, omnis multitudo cōmota est: & relicta diei solēnitate, in Samariā uulgus impetū fecit, sine ullo duce, nec cuiquā principum suorū retinenti acquiescentes. Latrocinij aut̄ eorum & tumultus, quidā Dinæi filius Eleazarus, & Alexander, principes erant: qui in Acrebatæ regioni cōterminos irruentes, promiscuā edidere cædem, & à nullius ætatis exitio tēperantes, uicos etiam inflammauerūt. Cumanus aut̄ hæc audiēs, adduxit secum unam equitū alam, quæ uocatur Sebastenorum, ut auxilio his qui uastabantur esset: sicq; eorum multos qui Eleazarum erāt secuti, comprehendit, plures quoq; interfecit. Ad reliquam aut̄ multitudinē, qui in uastandos Samaritanorū fines irruerant, principes gentis de Hierosolymis occurrerunt: opertiq; cilicijs, & aspersis cinere capitibus precabantur, ut ab incepto desinerent: nec propter exercendam in Samaritas ultionē, ad Hierosolymæ perniciē Romanos cōmouerent: misererentur aut̄ patriæ suæ atq; tēpli, filiorumq; & coniugum propriarum: neq; omnia pariter in discrimen adducerent, neq; ob unius Galilæi uindictam cuncta disperderent. His acquiescens

Ioseph.

tes Iudæi, à negotio recesserunt. Multi autem per idem tempus in latrocinia conspici-
rabant: sicut ferè solet insolentia crescere rebus quietis: per quæ in omni regio-
ne agebantur rapinæ, & audacissimus quisque reliquis uim afferebat. Tunc Sa-
maritarum primates ad Numidium Quadratum, qui Syriam procurabat, Tyrum
uenerunt, uindicari de his qui regionem eorum deprædati fuerant postulantes.
Præsto autem fuerat etiam Iudæorum nobiles: & Ionathas filius Anani, princeps
sacerdotum, obiecta diluens allegabat, initium quidem tumultus Samaritas fuisse,
qui primi homicidium perpetrassent: causam tamen calamitatum postea secularum
præbuisse Cumanum, qui inter principia autores cædis nolisset ulcisci. Tunc
Quadratus utranque partem interim distulit, dicens se cum ad ipsas regiones ue-
nisset, diligenter singula inquisiturum: deinceps uero progressus Cæsaream, eos
omnes quos Cumanus uiuos ceperat, in crucem sustulit. Inde cum Lyddam ue-
nisset, denuo audiuit Samaritanorum querelas, & accitos Iudæorum decem &
octo uiros, quos cognouit pugnae fuisse participes, securi percussit. Duos au-
tem principes sacerdotum, Ionatham & Ananiam, eiusque filium Ananum, & non-
nullos alios Iudæos nobiles ad Cæsarem misit: similiter autem & Samaritarum
nobilissimos quosque. Præcepit etiam Cumano, & Celeri tribuno, Romam nau-
igare, reddituros Claudio rationem pro his quæ in regione gesserat. His ita com-
positis à Lydda ascendebat Hierosolymam: & inueniens multitudinem festiuita-
tem azymorum celebrantem sine ulla conturbatione, Antiochiam rediit. Romæ
autem Cæsar auditis allegationibus Cumani & Samaritanorum (aderat autem etiam
Agrippa, Iudæorum causam magna contentione defendens: siquidem & Cuma-
no multi potentium aderant) pronuncians aduersus Samaritas, tres eorum nobi-
lissimos iussit interfici: Cumanum autem in exilium deportari. Celerem autem tri-
bunum uinctum Hierosolymam missum, Iudæis ad supplicium tradidit, ut per ur-
bem tractus, capite plecteretur. Post hæc Felicem Pallantis fratrem misit ad Iudæ-
os, qui & eorum prouinciam cum Samaria & Galilæa curaret. Agrippam uero
de Chalcide in regnum maius transtulit, tradens ei illam quoque prouinciã, quæ Fe-
licis fuisset. Erat autem ista Trachonitis & Batanæa & Gaulanitis. Addidit autem re-
gnum etiam Lysaniæ, & tetrarchiam quam Varus rexerat. Ipse autem per annos tres
decim, menses octo, dies triginta administrato imperio, decessit, successorem
regni Neronem relinquens, quem suadelis Agrippinæ uxoris sue in imperi-
um cooptauerat, & quidem cum legitimum haberet filium Britannicum ex
Messalina natum, priore scilicet coniuge, & Octauiam filiam, quam ipse pri-
uigno collocarat Neroni. Susceperat autem ex Agrippina Antoniam. Et Nero
quidem, quemadmodum per magnitudinem felicitatis & opum, abusus sit
fortuna: & qualiter fratrem suum, atque uxorem, matremque interfecerit, post
quos in omnes proximos immanitatem suam conuertit, atque ut ad ultimum
per amentiam ad histrionum opera scenamque peruenerit, quoniam scio esse
narratione molestum, silentio præterire melius puto.

De tumultibus in Iudæa sub Felice.

Cap. XII.

Ant. lib. 20
cap. 11

ONVERTAR autem ad narranda quæ ab eo aduersus Iudæos ge-
sta sunt. Minorem igitur Armeniam regnandam Aristobulo de-
dit, Herodis filio. Regno autem Agrippæ quatuor urbes addi-
dit cum agris ad singulas pertinentibus: in Peræa scilicet regione, Abilam
&

& Iuliadem: in Galilæa aut Tarichæam & Tiberiadem. Reliqua autē Iudææ Felici procuranda dedit. Hic principem latronū Eleazarū, qui per uiginti annos regionē fuerat deprædatus, aliosq; cū eo multos cepit, uinctosq; Romā misit: aliorūq; quos in crucē sustulit, latronum uel in cōmunionē sceleris deprehensorum popularium, fuit penē innumerabilis multitudo. Sic autē regione purgata, aliud genus latrocinantiū in Hierosolymis oriebatur. Hi autē sicarii uocabantur, die claro & in media ciuitate passim quosq; interficientes. Potissimum uero diebus solēnitatis festiuis immiscebantur uulgo, sicas sub ueste gestantes. His inimicos interficiebant: ac deinceps collapsis hominibus, illi inter reliquos de scelere querebātur: qua fraude extra suspicionē manebāt, diūq; latuerūt. Primus igitur ab eis Ionathas pōtifex interficitur. Post hūc autē quotidie plurimi cædebātur, atq; ipsis calamitatibus molestior timor ciuitatem premebat: sicut enim in medio bello per singula momēta oēs mortem operiebantur. Circumspiciebant autem eminus quosq; appropinquantēs: & neq; amicis suis fidere poterant, dum tamen in medijs suspicionibus atq; custodijs nihilominus interficerentur. Tanta erat latrocinantium temeritas, & ars quædam latendi. Ad hæc autē alia etiam malorum collectio facta est, cæde quidem abstinentium, sed consilijs magis implorum quæ pars nō minus q̃ sicariorum felicitatem urbis statumq; corripuit. Seductores namque homines & circumuentiones, sub specie religionis nouis rebus studentes, uulgus infamare fecerunt. nam in solitudines egrediebantur, promittētes deum signa eis ostensurum libertatis. Contra quos Felix (uidebātur quippe semina defectio-
nis esse) mittens equites atq; pedites armatos, magnam multitudinem interfecit. Maiore autē plaga Iudæos afflixit Ægyptius quidā pseudopropheta. Ad ueniens quippe in prouinciā, magus cum esset, prophetæ opinionem sibi arrogans, triginta fermē milia hominum congregauit, quos uana seductione deceperat. Et circumducens eos de solitudine in montē qui uocatur Oliuarum, inde ad Hierosolymā nitebatur ascendere: depulsoq; Romanorū præsidio, in populares exercere dominationē. Vtebatur autē stipatoribus, qui ad id facinus conuenerant. Præuidit sanē eius imperiū Felix, & occurrens cum ipsis Romanis armatis, quos etiā Iudæorum reliqua multitudo iuuabat, inijt cōflitum. Et Ægyptius quidē cum paucis fugit. Plurimi autē qui cum ipso fuerant comprehensi atq; uinculis traditi sunt. Reliqua uero multitudo in regiones proprias dispersa est. Compressis uerō his etiam, sicut ferē in ægro corpore, rursus pars altera tumescebat. Magi enim quidam & latrones collecti, multis afflictionem inducebant: & quasi ad libertatē uocabant, mortem apertissimā comminantes his qui Romanorum principatui obedire uoluissent: ut uel reluctantes auerterent eos, qui spontaneam ferrent seruitutē. Dispersi ergo per totam regionem diripiebant quorumq; potentiū domos, eosq; insuper trucidabant: inflammabant etiam uicos, ita ut desperatione eorum tota Iudæa protinus impleretur. Et hoc quidem bellum indies ingrauescebat. Alter autem tumultus ortus est circa Cæsaream, inter Iudæos scilicet qui ibi permixti habitabant, & Syros, seditione commota. Hi siquidem postulabant, ut eorum fieret ciuitas, Iudæum eius fuisse conditorem dicentes: erat autem rex Herodes. Æmuli uerō conditorem quidem confitebantur Iudæum,

Ioseph.

li 3

ipsam

Ant. lib. 20
cap. 12Ant. lib. 20
cap. 12

ipsam uero ciuitatē fuisse gentiliū uindicabant. Neq̃ enim illic statuas & fana potuisse cōstitui, si ad Iudæos eam conditor pertinere uoluisset. Ob has ergo causas inter se populus uterq̃ iurgabat. Procebat aut̃ usq̃ ad arma contentio: & quotidie ad confligendum audaces quicq̃ partis alterutræ profiliebant. Neq̃ enim Iudæorum seniores cohibere tumultus gentis suæ poterāt: & Græcis turpissimū uidebatur, Iudæis inferiores uideri. Præstabant autē hi quidem diuitijs & corporum uiribus. Græci uerò auxilio militum: magna si quidem pars Romanę manus, de Syria illò fuerat cōgregata: & quasi cognati, ad auxiliandum parati erant Syris. Præfecti aut̃ militum curabant comprimere tumultum: & pugnaces quosq̃ comprehensos, taureis ulciscabantur ac uinculis. Nec tamen supplicia comprehensorum, impedimentum aut timorem reliquis inferebant: imò magis hoc ipso in seditionis iritabantur augmentum. Tunc demum Felix minaci edicto præcepit cōtumaces quosq̃ urbe discedere: non parentiū autem immisis militibus interfecit non paucos, quorum etiam bona direpta sunt. Manente autem seditione, nobiles utriusq̃ partis electos, legatos misit ad Neronem, de iure disceptaturos. Successit autem ei Festus, & hos qui maxime infestabāt prouinciam solícite persecutus: latronum plurimos comprehendit atq̃ interfecit.

De presidibus Iudææ Albino & Floro.

Cap. XIII.

*Ant. lib. 20
cap. 15*

VERVM successor huius Albinus non eodē modo negotijs præfuit, neq̃ enim fuit aliqua malignitatis species, quam ille præterierit. Deniq̃ non solum causis ciuilibus furabatur & diripiebat bona singulorum, neq̃ solum tributorum additamentis in commune gentem grauabat: sed etiam quos ob latrocinia decuriones ciuitatū comprehenderunt, uel qui à prioribus iudicibus in custodijs erant relictī, accepta à cognatis eorū pecunia, liberauit: & is solum qui nō dedisset, in carceribus quasi nocentissimus remanebat. Per idem tempus, eorum quoq̃ qui res nouare cupiebant, in Hierosolymis crescit audacia. Ex quibus sanè qui erant opulenti Albinum largitione redimebant, ut eis tumultum mouentibus non indignaretur: pars autem popularis quæ non satis gaudebat quiete, Albini participibus iungebatur. Vnusquisq̃ ergo improborum cohorte propria circumdatus, ipse quidem inter cæteros quasi princeps latronum & tyrannus eminebat: stipatoribus uerò suis ad direptionem mediocrium abutebatur. Ita fiebat, ut hi quidem quorum uastabātur domus, tacerēt: illi autem qui extra incommodum stetissent, metu ne similia paterentur, etiam officijs ambirent eos, quos constabat dignos esse supplicijs. In commune autem omnium fuit intercepta fiducia, & erat tunc multiplex dominatio, & semina captiuitatis futuræ iam ab illo tempore spargebantur. Cum sanè eiusmodi morum fuisset Albinus, tamen succedens ei Gessius Florus, optimum eum per cōparationem sui fecit uideri. Ille siquidē plura occulte & cum fraude nocuerat: Gessius uero iniquitates suas in uniuersam gentem, tam palām quasi gloriaretur exercuit: ac uelut non ad regendam prouinciā, sed ad damnatorum pœnas carnifex missus, neq̃ rapinarum ullum morem, neq̃ afflictionum prætermisit. In miseris autem crudelissimus erat, in turpibus uero impudentissimus. Neq̃ enim quis illo amplius offendit fallacia ueritatem, neq̃ commentus est callidiores nocendi uias.

*Ant. lib. 20
cap. 1*

Huic

Huic siquidem uiritim illatis dispendijs lucra quærere exiguum uisum est: sed totas simul despoliabat urbes, & labes populis inferebat, tantum non uoce per totam regionem edicens, liberum esse omnibus latrocinari, dum ipse prædandum acciperet portionem. Denique ob illius auaritiã contigit totam penè deserti regionem, ita ut plurimi sedes patrias relinquentes, ad externas prouincias commigrarent. Donec autem in Syria Cestius Gallus prouinciã regebat, neque ausus quispian ludæorum est aduersus Florum ad eum mittere legatos. Cum uero instante azymorum solennitate ipse Hierosolymam uenisset, occurrens multitudo, quæ facile tricies centenorum milium fuit, precabatur, ut gentis suæ calamitatibus subueniret, & pestem illam prouinciæ Florum ut eijs ~~causaret~~ clamitabat. Qui tamen cum sub populi ore esset, & Gallo assisteret, non solum nihil mouebatur sed uoces illas etiã deridebat. Cestius tamen cõpescens impetum populi, & edicens quod deinceps placatiorem eis Florum redderet, regressus est Antiochiam. Deduxit autem eum usque ad Cæsaream Florus, illudens mēdacis, & ludæorum genti bellum sedulo cõminiscens, quo scilicet solo iniquitates suas occultari posse credebat. Pace siquidē permanēte, habiturum se apud Cæsarem accusatores ludæos: uerum si defectionem negotiatus fuisset, maiore utique malo abducendam à se esse inuidiam peccatorum minorum. Igitur ut gens ab Romano abrumperetur imperio, sedulo indies augebat calamitates. Per idem tempus apud Neronem Cæsarienses gentiles uictores extitere, decretumque istud contestantes literas attulerunt: perque hoc bello ludaico dabatur exordium, duodecimo scilicet anno regni Neronis, septimodecimo autem regni Agrippæ mense Maio.

De Floro seuiente in ludæos Cæsarienses & Hierosolymitas.

Cap.

XIII.

AD magnitudinem autem excitatorum de eo malorum, nequaquam idoneas causas habuisseprehenditur. In Cæsarea siquidem habitantes ludæi, habebant synagogam prope locum, cuius erat dominus gentilis quidam Cæsariensis. & frequenter quidem egerant, ut ad eorum ius illa possessio iungeretur, multis partibus maius precium quam res meruerat offerentes, dominus autem loci preces eorum despexisse non contentus, ad maiorem dolorem ædificauit in loco tabernas, ita ut angustum eis transitum & prorsus coarctatum relinqueret. Primum igitur feruentiores aliqui iuuenum prosiliētes, ædificationem uetabant. Cum uero Florus hos à prohibendo cohiberet, non habentes ludæorum nobiles quid agerent, inter quos erat etiã Ioannes publicanus, inflant Florum oblatione octo talentorum, ut ædificationem uetaret. Ille autem ob capiendum tantummodo, promittens se cuncta facturum, accepta pecunia statim de Cæsarea egressus est, uenitque in Sebasten, seditioni tribuens facultatem, quasi qui pugne spatium ludæorum summatibus uendidisset. Sequenti autem die, ludæorum sabbato, cum plebs ad synagogam coisset, seditiosus quidam Cæsariensis uas Samium ante ingressum eorum ponens, alites immolabat. Hoc factum ludæos incoercibiliter accendit, & legem suam quippe contumeliam pertulisse, & locum ipsum dicebant fuisse pollutum. pars autem ludæorum quæ erat constantior atque moderatior, denuo apud iudices esse conquerendum rebatur. Seditiosi autem & iuuentute turgentes ludæi, effundebantur in rixam. Stabant autem ad cõfligendum parati etiam Cæsariensium tumultuosiores. Ex composito quippe missus fuerat, qui pro synagogæ foribus immolaret:

li 4 sicq

Ant. lib. 20

cap. 15

sicq; continuo est pugna cōmissa. Interueniens autē lucundus, qui ad prohibendum erat relictus, præfectus equitum, uas illud quidem quod positū fuerat iussit auferri, & tumultum sedare pergebat. Cum uerò superatus esset præ Cæsariensium uiolentia, Iudæi statim libros legis rapientes secesserunt in Nabata: regio quædam eorū hoc nomine appellatur, dirempta à Cæsarea stadijs sexaginta. Primates autē eorum duodecim, cum Ioanne in Sebasten ad Florum uenerunt, de his quæ acciderant conquerentes, & ut auxilio esset rogabant, quamuis reuerenter, tamen eum & de octo talentis admonentes. Ille uerò ilico cōprehenso eos uinciri iussit, arguens cur leges de Cæsarea auferre ausi fuissent. ob hoc igitur apud Hierosolymitas grauissima indignatio nascebatur: ueruntamē adhuc iram suam frenabāt. Florus uerò, quasi ad hoc operam suam locasset, ut bellū inflammaret, misit ad sacrum thesaurū, ut inde decem & septem talenta auferrentur, quasi eam pecuniam impensæ Cæsaris flagitaret. Tunc uerò statim inuasit populum multa confusio: concurrentes ad templum, maximis uocibus nomen Cæsaris appellabant, ut à tyrānide Flori liberarentur orantes. Quidam autem seditioforū in Florum maledicta iaciebant ultima: & canistrum circumferentes stipem eius nomine postulabant, quasi inops & miserrimus talibus indigeret auxilijs. His autē omnibus nihil est à cupiditate deterritus, sed multo magis ad deprædandum irritatus est. Deniq; cum deberet Cæsaream ueniens ignē belli illic nascentis extinguere, causasq; tumultuū submouere, pro quo etiam mercedē acceperat pactus: tamen cum exercitu equitū atq; peditū Hierosolymam contendit, ut Romanis armis ad quod uolebat uteretur, ac timore & minis urbē circumdaret. Tunc populus lenire eius impetum uolens, obuiam militibus processit, cum solitis utiq; fauoribus, & Florū honorare officijs paratus. Ille uerò præmittens cum equitibus quinquaginta centurionē, nomine Capitonem, discedere eos iussit: Ne ue eū, in quē tam graua maledicta iecissent, falso denuo honore deluderēt. Oportere quippe eos, si uiri sunt fortes, animiq; cōstantis, etiā in præsentem effundere cōtumelias: nec solū in uerbis, sed etiā in armis amorem libertatis ostendere. His dictis exterrita multitudo, simul etiā militibus qui cū Capitone uenerant, in mediū uulgus irruentibus, diffugerunt, anteq; Florū salutarerent, aut militib. officia cōsueua redderent. Discedētes igitur in domos, cū metu atq; humilitate peruigilē duxere noctē. Florus autē tūc quidē deguit in regia, postridie autem aduersum eos extructo tribunali sublimius resedit: cōuenientesq; sacerdotū principes, & ciuitatis uniuerſa nobilitas, astiterunt tribunali. His præcepit Florus, ut oēs qui maledicta in eū succlamassent, protinus dederēt: edicēs in ipsos esse, nisi reos produxerint, uindicandū. Ad hæc respondēt Iudæi, populū quidē pacifica quæq; sentire, illis uerò qui errauissent in uerbis, ueniā conferendā postulabāt. In tanta siquidē multitudine, nihil esse mirandū, offendi aliquos temerarios, & per etatē insipientes: esse autē impossibile eorū qui deliquerint, discrimē agitari, cū & singulos nimirū pœniteat, & præ timore ad negandū sint parati. debere tamē illū si cōsuleret gētis quieti, & uellet Ro. imperio seruare urbē, magis ppter multos innoxios dare ueniā etiā paucis delinquentib. q; propter paucos improbos perturbare multitudinē tantā bonorū. Ad hæc uerò ille magna indignatione inflammatus,

mili

militibus exclamauit, ut forū rerū uenaliū, quod erat in superiori parte ciuitatis, diriperēt, ac passim obuios trucidarēt. Illi uero ad lucri sui cupidinē addita autoritate rectoris, nō solū illū diripuerunt locū in quē fuerant immissi, sed in uniuersas insiliētes domos, interficiebāt habitatores. Fuga aut erat per angustia omnia, & cædes eorū qui cōprehēdebantur: direptiōis quoq; nulla species præteribatur. Multos aut etiā nobiliū cōprehēdentes adduxerūt ad Florum, quos ille uerberib. laniatos in crucē sustulit. Deniq; omnis numerus illo interfectorum die cū paruulis & mulierib. (neq; enim uel lactantibus pepercerant) fuit sexcenti & triginta. Grauiorē autē faciebat calamitatē uideri nouitas Romanæ calamitatis: quod enim nemo unq; prius, tunc Florus ausus est, ut uiros scilicet equestris ordinis pro tribunali flagellis cæderet, ac patibulis affigeret: quorum etsi origo Iudæa, tamen Romana dignitas erat.

De alia oppressione Hierosolymorum dolo Flori.

Cap. XV.

PER idem tēpus rex quidē Agrippa Alexandriā erat pfectus ut Alexandrum, qui Ægyptum procurabat missus à Nerone, iure hospitibus cōueniret. Germanā autē suā Berenicen, Hierosolymis inuentā, & iniquitatem militum uidentem, grauis ob hoc angor inuaserat. & frequenter quidem præfectos equitum suorum, custodesq; corporis mittens ad Florū precabatur, ut à cæde desineret. Ille uerò neq; in multitudinē interfectorū, neq; in nobilitatē precatricis, sed tantū in lucra sua, quæ de rapinis congregarentur, aspiciens, contempsit annuere: impetus autē militū etiam aduersum regiam efferatus est. Nō solum quippe sub oculis eius obuios quosq; mulcabant atq; trucidabāt, sed etiā ipsam, nisi cōfugisset in aulam, interfecissent. Ibi aut peruigilē noctē cum intenta custodia egit, uerens utiq; irruptionem militum. Venerat aut Hierosolymā, ut uota deo solueret. His em̄ qui morbo uel alijs necessitatibus implicātur, mos est orare per triginta dies, antequā immolent hostias: abstinere quoq; uino, & capillos radere. Quem morē Berenice regina illis exercens diebus, nudipes etiam ante tribunal stetit, deprecans Florum: & præter quod nihil honoris habitū est, etiam de uita sua periclitata est. Hæc aut facta sunt sextodecimo die mensis Maij. Postridie autē conueniens multitudo in forum, quod erat in superiori parte ciuitatis, magnis clamorib, de his qui interfecti fuerant, querebantur: potissimum aut inuidiosæ in Florum uoces erant: quod ueriti primates quicq; & pōtiffices, disruptis uestibus, & uiritim singulos comprehendentes, postulabant, ut ab his uerbis, quorum causa tanta mala pertulerant, desisterent, neq; in maiorem indignationē Florum mouerent. Sicq; sedata est multitudo, tam reuerentia precantium, quam spe quod nequaquam Florus ultra in eos sæuiret. Ille autem uidens multitudinis tumultum fuisse compressum, angebatur, & denuo eam inflammare cupiens, pontifices cum nobilibus aduocauit. Itaque unum ait argumentum fore, quod nihil ulterius de nouandis rebus cogitaret, si populus obuiam procederet militibus de Cæsarea uenientibus: ueniebant autem duæ cohortes. Qui cum conuocasset populum ad occurrendum, mandat centurionibus ut nullam salutationem redderent obuiantibus Iudæis. Ad quod si offensus petulanter quippiam essent locuti, statim in eos uterentur armis. Pontifices ergo collecta multitudine in tēplo, precabantur ut occurrerent Romanis, & ante

ante graue incōmodū cohortes solenniter salutarēt. His hortationib. seditio si quicq; abnuebāt, & ob interfectōrū dolorē reliqua multitudo iūgebatur audacibus. Tunc uero oēs sacerdotes omnesq; leuitæ sacra uasa proferentes ornatumq; tēpli, citharistæ etiā & cantores cū musicis organis pcedebant ante multitudinē, & obnixissime precabantur, ut illum tēpli honorē custoditū esse uellent, neq; ad direptionē ualorum sacrorū Romanos cōtumelijs incitarēt. Erat aut uidere ipsos sacerdotū principes sparsis cinere capitibus, & pectora disruptis uestib. nuda mōstrātes, nominatim singulos quoscq; nobiliū cōpellare, ac denuo in cōmune multitudinē precari, ne ob modicū peccatū patriam suam proderent his, qui direptioni eius inhierēt. Quam em̄ utilitatē uel militibus esse de Iudæorum salutatione tribuendā, uel illis quæ acciderant correctionem, si in præsentī pcedere cessarēt? At contrā, si officiose susciperent solenniter uenientes, auferri Floro occasionē pugne: ipsos uero saluare patriam suam, & puidere ne quid ultra q̄ pertulerāt, experirentur. His addunt, q̄ paucis seditiosis si tanta multitudo iungatur, hoc magis ad pacificū consiliū suam deberēt autoritatē trāsferre. Tali hortatu multitudinē inflectentes, etiā ipsos seditiosis autores quosdam quidē minis, quosdam aut sui reuerentia mitigauerunt: ac deinceps præcedentes cum quiete omni populo sequente, militibus obuiam prodierunt. Iamq; cominus factos salutauerunt: illis autem nihil respondentibus, seditiosi Iudæorū aduersum Florum, cuius hæc fierent consilijs, succlamauerunt. confestimq; milites cōprehendentes eos, cædere fustibus adorti sunt: atq; in fugam uersos persequētes equites proculcabant. Coruebant aut multi quidem cum à Romanis cæderentur, plures aut cum se mutuò propellerēt. In ipsis aut portis grauis facta est cōpressio, & uno quoq; alterum præuenire cupiente tardior fuga cunctis fiebat. Collabentiū uero durus erat interitus. Suffocatu enim atq; conculcatu miseri disperibant, & neq; ad sepulturam quisquā proximis suis cognoscendus remanebat. Irruebant autē etiā pariter milites immoderate, eos quos cōprehendissent cædentes: & per ingressum qui Bezetha uocatur detrudebant multitudinē, transire cupientes ut Antoniā & templum obtinerent. Quos etiā Florus consecutus, eduxit de regia eos qui secum erant, & in arcem transire nitebatur. Frustratus tamen est eius impetus. Cōuersus quippe aduersum eos populus repugnauit, & per tecta euadētes obruebant saxis Romanos. Qui cū superne uenientibus sagittis uincerentur, nec possent defendere multitudinē quæ per angustos arcibus batur ingressus, ad reliquū se exercitū qui erat in regia receperunt. Seditiosi aut uerentes, ne superueniēs denuo Florus tēplum occuparet, per Antoniā ex templo ascendentes, porticus à tēplo ad Antoniā continētes interciderūt, quatenus auaritiā Flori desperatione cōpescerēt. Nam cū diuinis inhieret thesauris, proq; his in Antoniā trāsgredi niteretur, ubi intercisas porticus uidit, ab impetu cōquieuit. & cōuocans sacerdotū principes atq; curiā, se quidem ait urbe digredi, præsidiū tamen apud eos relinquere quantū ipsi uoluissent. Ad hæc illis respondentibus, nihil nouandū fore, si unam tantū relinqueret apud eos cohortē, dum tamen nō illam quæ cū ciuib. paulo ante conflixerat: ob ea si quidem quæ pertulere populum illis militibus infensum esse: cohorte sicut precabantur mutata, cū reliqua manu Cæsaream regressus est.

De

ALIVD autem denuo pugnae consilium comminiscens, retulit ad Cestium, & Iudeos defectionis criminatus est: impudenti mendacio illos perpetrasse dicens, quaecumque eos pertulisse constabat. Nec sane principes Hierosolymorum quae gesta fuerant, tacuerunt: sed & ipsi & Bernice ad Cestium de his quae Florus inique in urbe egerat, retulerunt. Ille autem susceptis literis partis utriusque, quid facto opus esset cum principibus deliberabat. Et quibusdam quidem uidebatur, cum exercitu in Iudaea Cestium ire debere, & aut uindicare defectionem, si fuisset admissa, aut magis fidos reddere Iudeos eorumque accolas. Ipsi tamen magis placuit aliquem de suis praere, qui & negotia & consilia Iudeorum posset ei fideliter nunciare. mittit ergo tribunum Politianum, qui ab Alexandria reuertenti Agrippae circa Iamnam occurrens, & a quo fuisset missus, & ob quas causas indicat. Quo loci Iudeorum etiam pontifices, & reliqui nobiles, eorumque curia adesse curauerant, ut circa regem scilicet officia nouarent. Postea uero quod illum congrua humanitate coluerunt, conuesti sunt quod potuerunt flebiliter de calamitatibus propriis, & inhumanitate Flori explicauerunt. Quam licet argueret Agrippa, uasre tamen inuectionem suam in Iudeos transtulit, quorum maxime miserebatur, uolens scilicet frenare eorum motus: ut per hoc ipsum quod uiderentur nihil perpessi iniuriae, ab ultionis desinerent appetitu. Ad haec ergo quicumque egregii erant, & propter sua praedia desiderabant quietem, intelligebant regis redargutionem esse plenam benignitatis. Populus autem Hierosolymorum sexaginta stadiis obuiam progressus, officiose Agrippam & Politianum suscepit. Lamentabantur tamen interfectos coniuges mulieres: quarum plangoribus reliquus quoque populus ad lamenta conuersus, precabatur Agrippam ut genti consuleret. Succlamabant etiam Politiano, ut ingrederetur urbem, uideret quae quae essent a Floro gesta: & ita ostendebant forum desertum domosque uastatas. deinceps uero per Agrippam suasere Politiano, ut is cum uno tantum famulo ad Siloam usque totam circuiret ciuitatem: quatenus ipsis cognosceret oculis, Iudeos omnibus quidem alijs parere Romanis, soli autem Floro aduersari propter magnitudinem in eos factae crudelitatis. Ille igitur cum circuisset urbem, & mansuetudinis populi sufficiens documentum teneret, ascendit in templum, quod etiam multitudinem conuocauit: & cum plurimis uerbis fidem eorum circa Romanos collaudasset, multa etiam ad conseruationem pacis hortatus, adorauit deum eiusque sancta: in eo tamen consistens loco, in quo licebat per religionem: sicque regressus ad Cestium est. uulgius autem Iudeorum, ad regem pontificesque conuersus petebat, ut legati aduersum Florum ad Neronem mitterentur, neque de tanta caede tacentes suspicionem suae defectionis praerberent: uisum iri quippe eos principes capiendorum armorum fuisse, nisi praeuinentes ostendissent illum esse qui dedisset exordium. constabat autem multitudinem non esse quieturam, si legationem aliquis impedisset. Ad haec Agrippa, ordinari quidem legatos, qui Florum accusarent, inuidiosum putabat: despiciere autem Iudeos in bella commotos neque sibi expedire cernebat. aduocata igitur concione in xystum, & in suggesto constituens germanam suam Berenicen, in Asamonaeorum domo (ea si-

quidem

quidem xyſto imminebat contra ſuperiorē partem urbis : nam xyſto templū erat ponte coniunctū) huiusmodi orationē habuit : Si quidē uiderē uos omnes ad pugnandū cum Romanis eſſe incitatos , neq; populi puriorē ſynceriffimamq; partē pacē uelle ſeruare , neq; proceſſiſſem ad uos , neq; conſulere cōſiſus eſſem : ſuperuacua quippe de utilib. oratio eſt , quādo omniū auditorum conſpirat ad deteriora conſenſus. Quoniā uero aliquos quidē ætas , maiorum belli neſcios facit , quosdam uero incōſiderata ſpes libertatis : non nullos uero auaritia ſuccendit , & in cōfuſione rerum capiendum de inferioribus lucrum : quemadmodum ipſi ab hoc errore corrigantur , & nō per paucorum improba conſilia etiam boni diſpereant , exiſtimaui oportere , ut omnib. uobis in unū coactis ea exponerē , quæ arbitror expedire. Obſtrepāt autē nemo , ſi non ea audierit quæ ipſius fert libido. His ſiquidē qui ſunt ad defectionem irreuocabiliter incitati , licebit etiā poſt meos monitus manere in priſtina uoluntate. mea autē etiam ad illos qui audire cupiunt intercipietur oratio , niſi ab omnibus uobis ſilentium præbeatur. Noui quidē quod multi & iniurias procurantiū prouincias , & præconia libertatis quaſi tragice proſequantur . Ego autem priuſquā diſcutiam qui ſitis , & cōtra quos bellū ſuſcipere tentetis , primum ſeparabo cauſas , quas cōnexas putatis. Si enim uiolatores ueſtros cupitis ulciſci , cur libertatē magna laude attollitis ? Si uero iſtud ipſum ſeruire intolerabile ducitis , ſuperflua eſt aduerſum rectores querela. illis ſiquidem uel moderatiſſime agentibus , nihilominus turpe erit ſeruire . Cōſiderate autē ſingillatim , & uidete q̄p̄ exigua ſit materia bellorum. Et primum quidem ipſa reſtorum conſideranda ſunt crimina. Colere ſiquidem officijs , non exaſperare oportet iurgijs poteſtatē. Cum uero modicorū peccatorū exprobratiōes maximas facitis , aduerſum uos proſecto eos quibus infertis contumelias irritatis . Relinquentes quippe & quod antea clanculo & cum quadā uerecundia nocebant , palām uos confidenterq; populantur . nihil autē ita plagas coerces ut patientia , & uiolatorū quies uiolantibus inſicit pudorē . Fac autē eos , qui à Romanis in prouincias mittuntur , eſſe grauiter moleſtos , nō tamen etiam Romani oēs uiolant uos , neq; ipſe Cæſar , aduerſum quem pugnare uultis . Neq; enim ex præcepto illorū improbus ad uos quiſquam uenit : neq; poſſunt illi , quæ in oriente geruntur , poſiti in occidente conſpicere . ſed neq; facile ea quæ hic fiunt , illic audiuntur . eſt autē importuniſſimū , & propter exiguas cauſas , tantis , & ea de quibus querimur neſcientibus , uelle conſligere . Et quidē noſtrorum criminum cito erit futura correctio . neq; enim unus atq; idem prouinciæ ſemper curam tenebit , & ſucceſſores eius credibile eſt modeſtiores futuros . Motum autē ſemel bellum , neq; deponere facile eſt abſq; magnis calamitatibus , neq; ſuſtinere . Libertatis uero bona ſitientibus prouidēdum atq; certandum eſt , ut principio non ea careant . moleſta enim eſt nouitas ſeruitutis : quam ne utiq; ſubeas , iuſtū ſuſcipi certamen uidetur . Qui uero ſemel ſubiectus eſt , & deinceps deficit , cōtumax magis ſeruus q̄p̄ amator libertatis oſtēditur . Tunc igitur oportuit omnia agere , ne ſuſciperentur Romani , cum in prouinciā Pompeius intraret . Maiores uero noſtri eorūq; reges , pecunia , corporibus , animis multo uobis meliores , exiguæ parti potentia Romanæ obſiſtere nequiuerunt , uos autē qui hæreditariam obedientiam ſuſcepiſtis ,

rebus

rebus autē omnibus illis qui primi paruere longe inferiores estis, contra omne Romanum regnum obsistere posse arbitramini? Et Athenienses quidem, qui ob Græcorum libertatē patriam suam quondam ignibus tradere, qui superbissimum illum Xerxem per terram nauigantē, per mare uerò ambulantem, & cuius classem non caperet amplitudo pelagi, latiore autem Europa, duceret exercitum, hunc inquam cum una naue fugiētem gloriosissime persecuti sunt: circa paruam autē Salaminam, qui tantas opes Asiæ confregere, nunc tamen seruiunt Romanis, & illam regiam Græciæ ciuitatē administrāt Italiæ iussiones. Lacedæmonij quoq; post Thermopylas, & Plateas, & Agesilaum Asiam perscrutatum, eosdem dominos uenerantur. Macedones uero qui adhuc penē imaginantur Philippum uidere cum Alexandro promittentem sibi orbis imperium, ferunt tamen rerum mutationem, & adorant eos ad quos fortuna migravit. Aliæ quoq; multæ gentes ad libertatē fiducia subnixæ, & multo maiores, cesserunt tamen & obediunt: uos autē soli seruire dedignamini his, quibus uidetis uniuersa esse subiecta. Quibus exercitibus, quibus cōfiditis armis? Vbi est classis uestra, quæ peruagetur Romanorū maria? Vbi autē qui expensis possint sufficere thesauri? Contra Ægyptios fortē aut Arabas existimatis uos bellum mouere. Non circumspicitis Romanorū imperium? Non metimini uestram imbecillitatē? Nonne scitis uestrā ciuitatem à conterminis gentibus frequenter esse superatam? illorum autem uirtus per totum orbem inuicta percurrit, imò etiam hoc orbe plus aliquid quæsierunt. Neq; enim sufficit eis ad orientem quidem totus Euphrates, ad septentrionem Ister, neque in meridie solitudine tenus perscrutata Libya, neq; in occidente Gades: sed ultra oceanum alium quæsierunt orbem, & usque ad Britānias, inaccessas prius, arma & exercitum transtulerunt. Quid ergo? Vosne ditiores Gallis, fortiores Germanis, prudentiores Græcis? postremo plures estis omnibus in toto orbe degētibus? Quæ uos fiducia aduersum Romanos erigit? Sed dicet aliquis, seruire molestissimū est. At quāto magis id Græcis, qui uniuersis sub sole habitantibus uidebantur præstare nobilitate: & tam latam quondam prouinciā possidentes, nunc bis ternis fascibus Romanorum obediunt. Totidem autem etiam Macedones obsequuntur, qui certe multo uobis iustius deberent libertatem tueri. Quid autem quingentæ Asiæ ciuitates? nunquid non absq; ullo præsidio, uni tantummodo rectori parent, & fascibus cōsulis obsequuntur? Quid autem pergam enumerare Heniochos, & Colchos, & Taurorum gentem: Bosphoranos quoq; & habitātes circa Pontii littora nationes, Mæoticasq; gentes: apud quas nimirum olim neq; domesticus aliquis dominus noscebatur: nunc uerò militum subijciuntur tantum tribus milibus, & quadraginta naues longæ, innauigabile prius mare in pace custodiunt. Quanta autem Bithynia, & Cappadocia, & Pamphyliorum gens, Lydi quoq; & Cilices pro libertate dicere ualerent: tamē nunc sine armis tributa pendūt. Quid autē Thraces? quinq; quidem diebus in latum, septem autem in longum commeabilem prouinciā possidentes, asperioresq; multo quā uestra est, ac multis partibus fortiores, altissimocq; gelu eos qui irruerint retardantē, duobus milibus Romanorum in præsidio manentibus obsequuntur. Post hos Illyrici usq; ad Dalmatiā, & Istro tenus incolentes, duas

Ioseph.

Kk

bus

bus tantum legionibus obediunt: cum quibus & ipsi impetus cōpescunt Dacorum. Ipsi quoque Dalmatae, qui tam multa pro libertate conati, sæpiusque capti, rursus cum maioribus opibus rebellarunt, nunc sub una Romanorum legione agunt quietē. Veruntamen si aliquos magnæ causæ ad defectionem incitare deberent, Gallos potissimum oporteret assurgere, quos uidelicet tantis munimentis natura cinxisset: ab orientali plaga Alpiū montibus, à septentrionali Rheno flumine, à meridie Pyrenæis montibus, ab Occidente uero Oceano. sed tali munitione gaudentes, trecentis & quindecim gentibus. numerosis, fontes autē (ita ut dixerim) felicitatis domesticæ habētes, omnibusque bonis totū penē orbē irrigantes, ferunt nihilominus uectigales esse Romanorū, ac felicitatem suam in eorum felicitate reponere: idque sane ipsum, non per animorum mollitiem, nec propter ignobilitatē parentum (quippe qui per octoginta annos pro libertate pugnaverunt) sed Romanorum admirati sunt horueruntque cum uirtute fortunam, qua illi plura sæpe obtinuerunt quæ bellis. denique sub mille & ducentis militibus seruiunt, quibus penē plures habuerunt ciuitates. Neque Hispanis nascens in agris aurū, pro libertate bella gerentibus profuit, neque tanto terrarū marisque spatio à Roma diremptæ gentes, Lusitani scilicet & pugnaces Cantabri: nec uicinus Oceanus, etiā accolis suis fragore terribilis: sed ultra columnas Herculis prolatis armis, & per ipsas nubes Pyrenæorū montiū eluctati uertices, ditioni suæ hos quoque subdiderunt Romani: atque ita bellicosos gentibus, tantoque (ut dixi) spatio diremptis, legio in præsidio una satis est. Quis uestrū non audiuit multitudinē Germanorū, uirtutem quoque & magnitudines corporū (ut arbitror) sæpe uidistis. siquidem ubique Romani earum gentiū captiuos habent. Sed illi ita ingentē spatij regionem incolentes, spiritus autē maiores corporibus gerentes, & animā quidē contemptricem mortis, indignationes autē uehementiores feris, nunc Rhenu limitē habent, & octo Romanorū legionibus domantur: & seruiunt quidem qui capti sunt, reliqua autē eorum gens uniuersa salutē in fuga non in armis reponit. Considerate autē etiam Britannorū muros, qui Hierosolymæ confiditis muris. Illos siquidem circumdatos Oceano, & penē non minorem quæ noster orbis est habitātes, Romani nauigantes redegerūt in ditionē suam: quatuorque legiones tantæ magnitudinis insulam tuentur. Et quid opus est plura dicere: quando etiam Parthi, bellicosissimū genus, tantis prius populis imperantes, & tam magnis opibus circumdati, obsides tamē mittūt Romanis: estque cernere, sub specie pacis seruientē in Italia præcipuam Orientis nobilitatē. Vniuersis penē qui sub sole incolūt, Romanorū arma uenerantibus. uos soli bellum geretis: Neque Carthaginiensium considerabitis finem, qui magnū illum Hannibalem iactantes, & ex nobili Phoenicū stirpe uenientes, tamen sub Scipionis dextera corruerunt: Sed neque Cyrenæi Lacedæmone oriundi, neque Marmaridarū genus usque ad inaquosas solitudines protentū, neque terribiles etiā audientibus Syrtes, Nasamones quoque & Mauri, & innumerabilis multitudo Numidarū uirtutes impedire Romanas. Sed tertiam partē orbis terrarū, cuius ne numerare quidē nationes facile est, quæ scilicet sub Atlantico mari & columnis Herculis usque ad rubrū mare infinitos numero & locis Æthiopas continet, totam tamen ceperunt armis: & præter fruges annuas quibus Roma

nam

nam multitudinē octo mensibus pascunt, alia quoque uectigalia pendunt, expensas quoque deuotissimi imperio ministrant, nihil de his quæ iubetur, sicut uos, contumeliosum putantes. & quidem una cum illis tantū legio cōmoratur. Sed quid opus est longe petitis exemplis potentiam explicare Romanā? cum eam possitis de uicina uobis Ægypto diligenter inspicere. Hæc enim cum usque ad Æthiopias porrigatur, opulentamque Arabiā, contigua quoque sit India, quinquaginta & septingētas myriadas incolarū habens, præter Alexandrinorū plebem, tamen uectigalia, quorū magnitudinē de censu singulorum capitū æstimari licet, deuotissime penditās, Romanū non dedignatur imperium: & certē quæ magnum stimulū defectionis habens, Alexandriam scilicet, multitudine & diuitijs abundantem, magnitudine quoque non imparem. Habet siquidem in longitudine stadia xxx; in latitudine uero non minus quæ decem, tributorū uero multo amplius per mēses singulos infert, quæ uos toto anno penditis: & præter pecuniam, quatuor mensiū Romanæ plebi annonā ministrat. Munitur autē undique aut incōmeabili solitudine, aut importuoso mari, aut fluminibus, aut cœnosis paludibus, quorū tamen omniū nihil Romana fortuna fortius fuit. Duæ enim legiones ciuitati insidentes, profundā Ægyptum cum illa Macedonū nobilitate frenant. Quos igitur in bella de solitudinibus aliquibus socios assumetis? Siquidē omnes qui in orbe habitabili degunt, Romani sunt: nisi fortē quis uestrum spes suas ultra Euphratem porrigat, & Adiabenorū regionem gentiles suos æstimet adiutores. Porro nec illi propter irrationabilē causam tanto se bello implicabunt: nec si tam probroso operi assensum darent, Parthus tamen sineret. Est quidem ei cura tuendæ cum Romanis amicitiae, & arbitrabitur foedus esse temeratum, si quis de his qui subiecti sunt eius imperio, aduersum Romanos in bello procedat. Superest igitur ad diuinū cōfugiatur auxiliū. uerū & hoc apud Romanos est. si ne deo quippe impossibile esset imperiū tale cōsistere. Cōsiderate autē quæ ad modū hæc ipsa erga ipsam religionē immoderatio, etiam si cum longe inferioribus bellū geratis, tamen ad dispensandū sit uobis difficillima, atque eadem transgrediendo offendatis deum, per quæ eum auxiliaturū putatis. Si enim seruetis sabbatorum consuetudinem, & ad nullum actum moueamini, facile profecto capiemini. Sic quippe etiā maiores uestri experti sunt, hos maxime dies Pompeio ad bellum destinante: in quibus scilicet hi qui oppugnabātur, otia gerebant. Transgredientes autē in bello legem patriam, nescio propter quid in reliquum dimicetis. Vna siquidem nunc uobis intentio est, ne quid de patria institutione soluatur. Quemadmodū autem aduocabitis in adiutorium deum, si cultum ei debitum sponte uioletis? Assumunt autem singuli quicque bellum, uel diuinæ uirtuti, uel humanis opibus confidentes. Cum uero utraque hæc, quantū ad ipsam pertinet consequentiā, deseruntur, in manifestam utique captiuitatē uolētes pugnare prosiliūt. Quid autē prohibet, proprijs manibus filios uestros coniugesque laniare, & hanc pulcherrimā inflammare patriam? Erumpentes siquidē in furorē, lucrabimini uel ignominiam superatorem. Bonū est, o amici, bonū est, dum adhuc stat nauis in portu, præcauere tempestatem futuram, & non eo tempore, quo in medias irrueris procellas trepidare. His siquidē qui in improuisa mala inciderint, superest ut digni uel

Ioseph.

Kk 2

miser

miseratione uideantur: qui uero se in apertum discrimen iniecerint, etiam exprobrationib. onerentur. Nisi forte aliquis uestrū æstimet secundū pacta cōflictū ire Romanos, aut postq̃ uicerint, moderate uobiscū acturos, & non in exemplū aliarum gentium sacram hanc urbem inflammaturos, interfecturos autē uniuersum genus uestrū. Neq̃ enim qui superfueritis armis, usquā locū fugæ habebitis, uniuersis scilicet gentibus uel iam habentibus Romanos dominos, uel habere metuentibus. Periculum aut non solū uos manebit, sed etiam in reliquis ciuitatib. habitātes ludæos. Neq̃ enim est in tōto orbe populus, in quo nō uestra portio sit: quos certe omnes uobis rebellantibus, cæde crudelissima diuersi quicq̃ conficient, & propter paucorū uirorū praua consilia, uniuersæ urbes Iudaico sanguine redundabūt. Manet autē uenia eos qui talia patrauerint, q̃ sint nimirū uestro uitio coacti. Si uero eadem exequi superfederint, considerate q̃ impiū sit, aduersum tam benignos arma mouisse. Subeat aut uos miseratio, & si non filiorum uestrorū atq̃ coniugum, saltem istius ciuitatis, quæ mater urbiū uestræ regionis uocatur. Parcite mœnib. sacris, parcite uenerabilibus adytis, tēplumq̃ uobis & sancta sanctorum seruate. Neq̃ enim ulterius uictores Romani his abstinebunt, quibus primo parentes nullam receperunt gratiam. Ego testor quidē sancta uestra, sacros que angelos dei, patriamq̃ communem, quod nihil eorum consiliorum, quæ uobis uiderim expedire, subtraxerim, uos aut decernentes quæ oportet, mecum in pace degetis: si uero protuleritis iras, absq̃ me periculis subdemini. His dictis, astante etiam sorore lacrymauit, & multā partē de eorū impetu lacrymis infregit. Succlamabant autē, non se aduersum Romanos, sed aduersum Florum ob ea quæ pertulissent, bellum gerere. Ad quos rex Agrippa: Sed opera uestra, inquit, talia sunt, qualia aduersum Romanos pugnantium. Neq̃ enim Cæsari uectigal dedistis, & Antonianas porticus incendistis. Sopiētis autem causam defectionis, si & porticus denuo cōstruatis, & tributa reddere maturētis. Neq̃ enim Flori hoc præsidiū est, aut pecuniam Floro dabit. His consultis populus acquieuit, & cum rege ac Bernice ascendentes in templum porticus ædificare adorti sunt. Per uicos autem & regiones principes quicq̃ decurionesq̃ dispersi, uectigal colligebant: celeriterq̃ x l. talenta (tantum enim erat reliquum) redacta sunt. Et belli quidē imminentes minas, eo tunc more Agrippa compescuit. Deinceps uero persuadere populo tentabat, ut parerēt Floro, donec successor ei à Cæsare mitteretur. Ad quam orationē multitudo accensa, nec à uerborū in regem contumelijs tēperauit, sed protinus eum urbe pepulerunt: ausi que sunt nonnulli seditiosorum etiam saxa in eum iacere. Rex autem uidens tumultuantium irreuocabilem impetum, & conquerendo quod contumelijs esset affectus, principes quidem eorū unā cum alijs potentibus misit ad Florum Cæsaream, ut ipse ex eis eligeret, qui de tota regione uectigal exigent. ipse uero discessit in regnum.

De cœpta rebellionē Iudeorum contra Romanos.

Cap. XVII.

ER idem tempus quidam eorum qui bellum maxime mouebant, congregati irruerunt in quoddam præsidiū, quod uocabatur Malsada: & occulte eo peruasos, Romanos omnes interfecerunt: alios autem de suis posuerunt custodes. In templo quoque Hierosolymorum Eleazar

Eleazarus quidā, filius Ananiæ pōtificis, iuuenis audacissimus, dux illo tempore militum, persuasit his qui sacrificijs ministrabant, ut nullius munus aut hostia, qui non esset de Iudæorū gente susciperetur. Id autē erat Romani belli seminariū atq; materia. Reiecit siquidē hostias Cæsaris, quæ pro Romano populo offerri solitæ erant. Plurimum autē super hoc pontificibus, alijsq; nobilibus deprecatis, ut non præterirent eum morē, quo supplicabatur pro regibus, nihil tamen acquieuerunt, non parū quidē & suæ multitudini confidentes: robur siquidē omne res nouare cupientium, eorū uolūtates iuuabat: maxime autē aspiciēbant Eleazarum, qui per idem tempus, ut dixi, princeps erat. Conuenientes igitur potentes quicq; cum pontificibus, & Pharisæorum nobilissimis, & uidentes q̄p grauib; malis pergerent subijcere ciuitatem, decreuerunt seditiosorum animos experiri: & ante portam quæ ærea uocatur, concionem aduocantes (erant autē interiore parte templi posita, quæ respicit ad solis exortū) ac primo quidē multa de temeraria eorum defectione conquesti, & q̄ tam graue bellum patriæ commouerent: deinceps irrationabilitatē causæ ipsius arguebant, dicentes, maiores quidem eorū ornasse templum ex magna parte de muneribus gentium, semperq; eorum qui foris essent populorum mūnera suscepisse: & non solum non prohibuisse aliquorū hostias (id siquidem esse impijssimum) sed etiam eas quæ uiserentur permanerēq; ad præsens usque tempus, oblationes eorum in templi cultibus collocasse. At nunc eos qui Romana arma iritarent, & desponderent eorum bella, nouū statuere morem religionis, atq; cum periculis etiam ream facere ciuitatem impietatis uideri: siquidem ea sit, in qua præter solos Iudæos, nullus alius immolet externus, neq; ad orandum sinantur accedere. Et si quidē circa unius alicuius priuati personam lex ferretur eiusmodi, posset nimirum iure nos inhumanitatis arguere: nunc autem despiciuntur Romani, & iudicatur Cæsar profanus. Vnde uerendum esse, ne qui immolandas pro illis hostias repellunt, ipsi in reliquum etiam pro se sacrificia prohibeantur offerre: fiatq; uere extra principatum ciuitas, nisi celerius resipiscentes reddiderint hostias, ac prius quā ad eos, in quorū contumeliam id tentatum est, huius ausus perueniat fama. Simul autem ista dicentes, producebant in medium scientissimos morum paternorū, sacerdotes quoq; narraturos quomodo omnes eorū maiores exterarum gentium semper sacrificia suscepissent. Attendebat autē nemo res nouare cupientium his quæ dicebantur, sed neq; procedebant in mediū altaris ministri, ut belli materiam præparantes. Vidētes igitur nobiles quicq; seditio nem eò iam processisse, ut eorum non posset autoritate compesci, & Romanorum armorū periculum se primos esse sensuros, in quantū poterant consulentes, amoliri causas parabat. & legatos quidem alios ad Florum miserunt, quorum erat princeps filius Ananiæ Simon: alios autem ad Agrippam, inter quos nobilissimi Saulus, & Antipas, & Costobarus erant, qui etiam regem propinquitate tangebant. Precabantur autē utrunq; ut cum exercitu ascenderent in ciuitatem, & seditionem opprimerent, prius q̄ ea intolerabilis fieret. Et Floro quidem malū istud quasi bonus nuncius fuit, uolensq; inflammare bellū, nihil respondit legatis. Agrippa autē pariter utrisq; parcens, scilicet deficientib; & ijs aduersum quos bellū mouebatur, uolensq; & Romanis

Ioseph.

Kk 3

con

conseruare Iudæos, & Iudæis templū atq; patriam, ad hæc aut nec sibi conducere talem conturbationē sciens, misit in auxiliū populo equites ter mille, Ananias scilicet, & Batanæos, & Trachonitas sub præfecto equitū Dario, duce uerò Philippo Iachimi filio. His ergo ueniētibus, optimates quicq; cū pontificibus & omni multitudine quæ optabat quietē, superiorē occupant ciuitatem: inferiorē siquidē & templum, seditiosorum manus tenebat. Missilibus igitur & fundis indefinenter utebantur, & continua erat emissio sagittarum ex utraq; scilicet parte. erat aut quando ex insidijs procurrentes cominus dimicabant. Præstabant aut audacia quidē seditiosi, belli uero scientia regij. Et his quidē erat propositū maxime templum obtinere, profanatoresq; eius expellere. Seditiosis uero qui cum Eleazaro agebant, ut præter ea quæ obtinebant, etiam superiorē inuaderēt urbē. Per septem igitur dies grauis utriusque partis cædes fiebat, & neutri de eo loco quem tenuerant depellebantur. Deinceps uero adueniente ea festiuitate, quæ Xylophorias dicitur, in qua mos est omnib. grandē lignorū materiā conuehere ad templū, quatenus nuncq; ignis deficiat esca (semper em̄ inextinguibilis perseuerat) aduersarios quidē à cultu religionis excluderunt. inter infirmiore autē uulgū irrumpētes multi sicariorum (sic enim uocant latrones, gladios in sinibus gerentes) recepti audacissime prosequēbantur opus quod adorti erant. Regij autē audacia & multitudine uincebantur. Ita superiore ciuitate cesserunt, cum isti protinus irruētes, Ananias pontificis domum, & Agrippæ ac Berenices palatiū inflammauerunt: post quod ignē archiuo intulerunt, uolētes omnia creditorum documēta disperdere, ne esset unde ratio creditæ pecuniæ pateret, utq; omnem sibi debitorum adiungerent multitudinē, & aduersum locupletes egenis præberēt insurgendi facultatē liberā. Fugientibus uero chartarū publicarum custodib. ignē ædibus iniecerunt: atq; ita incensis ciuitatis neruis, in hostes irruebant. Quo loco pontificū atq; nobiliū quidā in cloacis latuerunt, quidam cū regijs in superiorē regiam confugerunt, portas celeriter obserantes. Inter quos Ananias pontifex, & Eleazarus frater eius erant: & illi quos apud Agrippā functos legatione diximus. Tunc ergo uictoria & inflammatione contenti cesserunt. Postridie aut, quintadecima scilicet die Augusti mensis, fecerunt impetum in Antoniam: & omnes in eo præsidio agētes, per bīdium obsessos, ceperunt atq; interfecerunt, præsidiumq; incenderunt. postea uero transierunt in regiā, ad quā confugēre Agrippæ milites: & in quatuor partes agmen suū diuidētes, muros euertere moliebātur. eorum uero qui intus erant, erumpere nullus audebat, ppter multitudinē oppugnantium: sed distributi per propugnacula & turres, subeuntes interficiebant, ac frequētes omnino latrones sub muris cadebant. Nec die autē conflictus nec nocte cessabat: seditiosis uidelicet existimantib. in desperationē cogi eos qui in præsidio erāt, ppter inopiam uictus: regijs uero credētib. oppugnatores suos cessuros labori. Interea Manahemus quidā, filius Iudæ Galilæi, callidissimi illius sophistæ qui quondā sub Cyrenio exprobrauerat Iudæis qd post deū subijcerentur Romanis: assumptis quibusdam nobilium, perrexit in Massadam, ubi armamentariū Herodis regis erat. eoq; perrupto populares aliosq; latrones diligēter armauit. hisq; utens stipatoribus, ueluti rex Hierosolymam reuertitur: factus q; princeps

ceps seditionis, oppugnationē disponebat. Machinarū autē inopia erat, nec poterat palām suffodere muros, superne hostibus tela iacentibus. cuniculum igitur longe coeptū sub unam turrim agentes, suspenderūt eam materie subiecta: ac postea in sustinētia ligna igne immisso egredi sunt. Sicq̃ subijcibus exustis, turris quidē extemplo emota est. alter aut̃ murus intus ædificatus apparuit. Regij quippe molitiones eorū præsentes, fortē etiā de concussione turris, alium sibi murum celerius ædificauerunt. Inter hæc autē hi quidem qui oppugnabāt, & statim se uictores credebāt, cum uidissent alium murum stupore defecti sunt: regij tamen ad Manahemū aliosq̃ seditionis principes mittebant, precantes ut eis discedere liceret. Quod cum solis regijs eiusq̃ religionis reliquis Manahemus annuisset, protinus dicefferunt. Romanos autē qui soli relictī erant, grandis animi occupauit defectus. Neq̃ enim ui contra tantam multitudinē pares erant: & precari ut exire liceret, ignominia iudicabant: quanquā & si permetteretur, nequaquā tutum putabant. Derelinquentes igitur inferiorem locum, qui Stratopedon uocabatur, quippe quasi capī facilem, in turres regias confugerunt: quarum una appellabatur Hippicos, alia Phasaelus, tertia Mariamne. Hi uero qui cum Manahemo erāt, protinus irruentes in ea loca ē quib. milites fugerant, si quos eorum comprehenderent trucidantes, omnem reliquum apparatus diripientes, Stratopedum incendunt. Hæc igitur acta sunt sexto die mensis Septembris.

De cæde Ananie pontificis, Manahemi, & militum Romanorum.

Cap. XVIII.

SEQVENTI autem die pontifex Ananias circa Euripos regiae domus latens capitur, & à latronib. interficitur cū Ezechia fratre. Circumsidentes autem etiam turres seditiosi, custodiebant ne quis militum posset effugere. Manahemum autem & munitorū locorum destructio, & pontificis Ananiae mors, in crudelitatem erexit: & neminem parem sibi in negotijs arbitrans, intolerabilis erat tyrannus. Insurrexerunt autem duo de socijs Eleazari: & mutuo collocti, quod nō decet à Romanis desiderio libertatis deficientes, eandē populari suo prodere, dominumq̃ ferre, & si non uolentum, tamen seipsis humiliorem, nam si oporteat cunctis aliquem præesse, quemuis magis alium quā illū decere: atq̃ ita pacti, adoriuntur eū in templo: magno enim fastu adoraturus accesserat, regali habitu indutus, & studiosos sui in armis habebat. Cum igitur hi qui circa Eleazarū erant, in illum profuissent, reliquus quoq̃ populus rapiens saxa lapidauit sophistam: existimantes q̃ illo interempto tota seditio solueretur. Paululum aut̃ stipatores Manahemi resistētes, postq̃ uiderunt totam aduersum se multitudinē irruere, quique quō potuit diffugit. Et cædes quidem erat eorum qui comprehensi sunt, perscrutatio autē latentium sequebatur: pauciq̃ ex eis clām in Massadam perferunt: cum quibus & Eleazarus filius lairi, propinquus genere Manahemo, qui postea etiam in Massada tyrannidem egit. Ipsum autem Manahemum cum fugisset in locum qui Ophlas uocatur, atque illic humiliter delitesceret, capientes extraxerunt in publicum, multisq̃ tormentis excruciatum interfecerunt. Similiter aut̃ sub eo agentes principes, præcipuumq̃ tyrannidis eius adiutorem Absalomon nomine. Et populus quidē, sicut dixi, in his adiutor fuit, suspicans aliquā totius seditionis correctionem futuram. Hi uero non ut

comprimerent bellū; sed ut cum maiori licentia gererent, interfecerunt Manahemum. Denique cum populus multum precaretur, ut oppugnationē militum relaxarent, uehementius insistebant, donec ulterius resistere non ualentes, Metilius Romanorum prefectus & reliqui mittunt ad Eleazarum, precantes ut solam eorū pacisceretur uitam: arma autē & reliqua quæ haberēt, ipsi tradentibus sumeret. Qui precationē ilico arripientes, remittunt ad eos Gorionem Nicodemi filium, & Ananiam Sadducæum, & Iudam Ionathæ, scilicet eis dextras & sacramētum daturus. Quibus actis, deducebat milites Metilius: sed quandiu Romani arma retinebant, nemo aduersus eos seditioforum fraudis aliquid molitus est. postea uerò quæ secundum pactiones omnes scuta gladiosque posuerunt, neque quicquam ulterius suspicantes discedebant, facto in eos impetu stipatores Eleazari, comprehēsos trucidabant, neque resistentes, neque supplicantes, solas autē pactiones & iuramenta quæ dederant inclamantes. Et hi quidem ita crudeliter interfecti sunt, præter Metiliū. Hunc enim deprecantem, & usque ad circumcisionē Iudaizare se promittentē, seruauerunt solū. Detrimentum autē Romanis quidem erat leue: ex copiis siquidem amplissimis pauci fuerunt interempti: Iudæorū autē captiuitatis illud exordium uidebatur. Videntes autem graues iam instare causas bellorum, urbem autem tali facinore fuisse respersam, ex quo nimirum diuina indignatio imminebat, etiamsi à Romanis nulla ultio timeretur, lugebant publice, & tristitia ciuitas premebatur. moderati autē quique, quasi pro seditiosis causas reddituri, turbabantur. siquidem sabbato illam cædem contigerat perpetrari, quo scilicet die propter religionem à sanctis quoque operibus agunt quietem.

De Iudæorum maxima strage Cæsarea & in omni Syria.

Cap. XIX.

IODEM autem die, eademque hora, quasi aliqua cælesti prouidentia Cæsarienses quoque Iudæos apud se habitantes trucidauerunt: ita ut uno tempore super uiginti millia hominum cæderentur, & cunctis Iudæis uacuata Cæsarea remaneret. Nam & eos qui effugerant comprehendēs Florus, uinctos in arenam deduxit. Post Cæsariensem uero cladem tota gens efferrata est. Diuisi que Iudæi, Syrorum uicos ac finitimas ciuitates protinus uastauerunt. id est, Philadelphiam, & Gebonitin, & Gerasam, & Pellam, & Scythopolim. Deinceps uero irruerunt & in Gadaram & Hippon & Gaulanidem: & alia quidem subruentes loca, alia uero inflammantes, etiam in Cæsaram Tyrionū & Ptolemaidē, Gabā quoque, Cæsareāque tendebāt. Obstitit autem eorū incursum neque Sebaſte, neque Aſcalon: sed his quoque flamma uastatis Anthedona & Gazā euerterunt. Multa autē circa fines harum ciuitatum diripiiebantur, uici scilicet & agri, eorumque qui caplebātur uiroꝝ immensa cædes fiebat. neque tamen Syri minorem numero multitudinē de Iudæorum gente uastabant, sed etiā eos qui in ciuitatibus erant, comprehensos disperdebant: non solū ob uetus odium, sed ut discrimen imminens præuenirent. Grauis ergo conturbatio totam Syriam peruaſerat, & omnis ciuitas in binos diuidebatur exercitus: unaque alterutris salus erat, si præuenissent alteros cæde faciendā: & dies quidem ducebātur in sanguine, noctes autē molestiores formido faciebat. Nam licet uiderētur amoliri Iudæos, tamen etiam aliarum gentiū Iudæizantes cogeantur habere suspectos: & ob hoc ipsum quod in eis uidebatur ambis

ambiguum, neque temere eos placebat interfici, & rursus ob ipsam religionis cōmixtionem quasi penitus externos timebant. Prouocabat autem ad cædes aduersæ partis, etiā illos qui prius fuerant mansueti, avaritia. siquidē substantias cæsorū passim diripiebant: & quasi uictores eorū prædam quod trucida uerant, in domos alias transferebant. Gloriosior autē erat qui plura collegisset, quasi scilicet plures uirtute superasset. Erat autē cernere ciuitates plenas cadaveribus insepultis, & inhumatos passim iacere cum paruulis senes, foeminas autē neque pudenda cōtectas. Et omnis quidē prouincia plena erat inenarrabilium calamitatum. maiorum autē metus quæ peracta erant, facinorū imminēbat. Et hactenus quidē ludæis aduersum alienigenas conflictus erat. Incurrentes autē in Scythopoleos fines, etiam ludæos qui illic habitabant, experti sunt hostes. Hi enim cū Scythopolitis cōspirantes, & consanguinitatem utilitati propriæ postponētes, aduersum ludæos cum gentilibus dimicabant. Suspecta tamē eorū ipsa belli fuit audivitas. Denique Scythopolitæ ueriti ne ciuitatem noctu adirent, & magna sua calamitate ciuib. excusarent defectionē, edixerunt eis, ut si uellēt inter eos firmare consensum, & circa alienigenas ostendere fidē, transirent cum omnibus filiis suis in lucū. quibus quæ fuerant iussa sine suspitione facientibus, diebus quidē secutis duobus quieuerūt Scythopolitæ. tertia uerò nocte exploratores, alios incautos, alios uero dormientes inuadunt, subitoque omnes interfecerunt, qui fuerunt numero tredecim millia: postque eorū bona diripuerunt. Dignum autē etiā uidetur, Simonis interitum enarrare. Hic enim Sauli cuiusdam non ignobilis uiri filius erat, fortitudine quoque corporis & audacia animi insignissimus: quibus utrisque ad incommoda suæ gētis abusus est. Multos siquidē ludæorū propinquos Scythopoli, quotidie obtruncabat, & frequenter integros cuneos fudit, ita ut totius aciei momentū solus existeret. Comprehendit autē eum digna ciuili cede poena. Nam cum Scythopolitæ circumfusi ludæis, passim per lucum eos iaculis configerent, educto Simon gladio, in nullū quidem hostiū impetū fecit. Nihil enim se in tanta multitudine promoturū uidebat. Exclamans autē miserabiliter: digna, inquit, Scythopolitæ his quæ gessi patior: quippe qui tam multa cæde ciuium meorū, benignitati erga uos nostræ fidē feci. Digne enim nobis extera gens infida est, qui in nostrū genus tāta impietate deliquimus. morior ego quasi profanus proprijs manibus: neque enim decet hostili manu cadere. Iste autē ipse finis mihi & sceleris digna poena, & idoneū uirtutis decus erit: ut nemo scilicet hostium de meo interitu gloriatur, neque insultet cadenti. Hæc dicens, miserantibus simul ac furentibus oculis circumspicit omnem familiam suam, erat autē ei uxor & filij, & prouecti in senectutem parentes. Ille igitur primum quidem patrem à cæsarie comprehendens, & super eum stans ense penetrauit: post quem non sane inuitam matrem suam interfecit. super hos autē coniugi & filiis intulit ferrum, singulis sanè horum penè occurrentibus gladio, & hostes præuenire cupientibus. Cum uerò omnem suam necessitudinem trucidasset, cæcis superstans extulit dexteram, ut neminē posset latere, & totum in uiscera sua ensē demersit: dignus quidem miseratione iuuenis propter robur corporis atque animi firmitatem, cæterum quantum ad fidem, quam alienigenis præstitit, digno fine consumptus.

eadem autem quæ in Scythopoli facta est, reliquæ quoque urbes in Iudæos apud se habitantes irruebant: & duo millia quingentos Ascalonitæ, Ptolemais autem duo millia interfecit. Vinxerunt quoque non paucos Tyrii: multosque trucidauerunt: plures autem eorum uinctos custodijs tradidere. Hippeni quoque & Gadaræses similiter audacissimos quidem amoliebantur, terribiles autem solícite adseruabant. Reliquæ quoque urbes aduersum Iudæos singulæ, prout habebant, uel timore uel odio mouebantur. Soli autem Antiocheni, & Sidonij, & Apameni, suis cohabitatoribus pepercerunt, & neque interfecere quempiam Iudæorum, neque uinculis tradiderunt. forte autem & propter multitudinem suam despexerunt eorum si qui motus fuissent. mihi autem uidetur magis erga eos miseratione moti, quos utique nihil moliri uidebāt. Geraseni autem neque in eos qui apud se remanere delegerunt, quicquam gesserunt mali: & egredi uolentes usque ad fines suos deduxerunt. Excitata est autem etiā in regno Agrippæ aduersum Iudæos pernicies. Ipse quidem perrexerat ad Cestium Gallum Antiochiā, relicta administratione cuidā ex amicis, nomine Varo, Sohemo regi genere propinquo. Venerunt autem de Batanæa regione septuaginta numero uiri & nobilitate & prudentia ciuium suorum præstantissimi, poscendi præsidij gratia: ut si qui scilicet apud eos quoque motus fierent, haberent idoneam custodiā, per quam possent insurgentes quosque comprimere. Hos Varus, quosdā armatos de regijs præmittens, interfecit in itinere omnes. Ausus autem est tale facinus præter consiliū Agrippæ, & propter nimiam avaritiam impie in gentiles suos agere non recusans, regnū omne corrumpit, perseverans post tale scilicet principium in totū genus exercere iniquitatem: donec discussis Agrippa rebus animaduertere quidē in eum ueritus est, propter propinquitatem Sohemi, procurādā tamen eum regione summouit. Seditiosi autem capto præsidio, quod appellatur Cyprus imminens finibus Hierichuntis, custodes quidē interfecerunt, munimenta autem destruxerunt. Per eosdē dies etiā in Machærite multitudo Iudæorum persuadebat in præsidio relictis Romanis, deserere castellū, eisque tradere. Illi autem quod rogabatur cogi metuētes, pacti sunt cum eis discessionem suam: & accipientes fidem, tradunt præsidium, quod diligentibus coeperunt Machæruntij custodijs obtinere.

Iudei Alexandrie occisi.

Cap. XXI.

In Alexandria autem semper quidē erat incolis aduersum Iudæos seditio, iam ab illo tempore, ex quo strenuis Alexander contra Ægyptios usus Iudæis, præmiū societatis tradidit eis, & habitandi apud Alexandriam facultatem, & ius ciuitatis æquale cum gentibus: permanebat autem eis honor iste apud successores quoque Alexandri: denique & in parte urbis locum eis propriū deputauerunt, quatenus haberent conuersationē per omnia mundiorē à cōmunionē scilicet gentium sequestratam: præstiteruntque eis, ut etiam Macedones appellarentur. deinceps uero cum in ditionē Romanorum Ægyptus uenisset, neque Cæsar primus, neque post eum quispiam, honores quos Alexander Iudæis decreuerat minuit. conflictus autem eorum aduersus Græcos penē cōtinuus erat: & iudicibus in multos quotidie ab utraque parte animaduertentibus, seditio accēdebatur. Tūc uero cum & apud alios turbata res esset, illic magis

gis exarsit tumultus. Nam cum Alexandrini in concionē uenissent, ut ordi-
narent pro certis negotiis legationē ad Neronē ferendam, occurrerūt in am-
phitheatrū permixti Græcis plurimi ludæorū. Quos quū uidissent æmuli,
extemplo clamare cœperūt, ludæos hostes & exploratores esse: ac deinceps
insilientes intulerunt eisdē manus: & reliqui quidem fugientes dissipati sunt,
tres uero ex his cōprehensos, trahebant quasi uiuos incensuri. Cōmoti sunt
autē uniuerſi ludæi ad opem ferendam: & primū quidē in Græcos saxa iacie-
bant, postea uero etiā facibus raptis in amphitheatrū impetū fecerunt, com-
minantes quod in ipso loco tantū simul populum concremarent: & penē mi-
nas impleſſent rebus, nisi iras eorū comprelsisset Tiberius Alexander, magis-
tratus ciuitatis. Nec tamē ipse coercendi principiū ab armis sumpsit, sed no-
biles eorū quosq; submittens, hortabatur ut desinerent, neq; aduersum se mi-
lites Romanos cōmouerent. Seditiosi autē benignā deprecationē ridētes, Ti-
berium cōtumelijs appetebant. Qui postq; uidit absq; magna calamitate tu-
multuosos non posse cōpesci, immisit in eos duas Romanorū legiones, quæ
in ciuitate erant: & cum his alios quinq; millia milites, casu ad ludæorum in-
teritū de Libya uenientes: præcepitq; ut non solū interficerent, sed etiam bo-
na eorum diriperent, domosq; inflammarent. Qui prōtinus concurrentes in
locū qui uocatur Delta (illic quippe erat ludæorū multitudo collecta) exeque-
bantur strenue iussa, nec sanē sine cruenta uictoria. Conglobati em̄ ludæi his
quos melius armatos habebant, in fronte positis, aliquandiu quidem restite-
runt: semel uero in fugā uersi maclabantur: nec unus erat exitij modus, cū alijs
sub diuo atq; in campo deprehenderentur, in ædes autē alijs cōcluderentur, &
eas quoq; succenderēt Romani, unā etiā diripiendo quæ in his reperissent: cū
neq; illos aut infantum misericordia, aut reuerētia senectutis moueret, sed in
omnes ætates pari cæde sæuissent. Vnde totus quidem ille locus sanguine re-
dundabat: quinquaginta uero cōgesta sunt millia mortuorū: nec tamē saltē re-
liquiæ remansissent, nisi ad preces se contulissent, eorumq; misertus Alexan-
der Romanos iussisset abscedere. Sed illi quidē quibus erat consuetū obedi-
re præceptis, primo eius nutu necibus pepercerunt: populares autē Alexan-
drini propter odi magnitudinē difficulter ab incepto reuocabantur, uixq; à
cadaueribus distrahebantur. Apud Alexandriam quidem talis casus euenit.

De clade Iudeorum autore Cestio.

Cap.

XXII.

CESTIO uero iam quiescendū esse non uidebatur, infensis ubiq; Iu-
dæis, sed duodecimam legionem integram ex Antiochia secum du-
cens, & ex reliquis bina milia lecta peditum, & quatuor alas equitū:
insuper que regum auxilia, hoc est Antiochi duo millia equitum, & peditum
tria millia, sagittarios omnes, Agrippæ uero tantundē peditum & equitum
mille, & cum Sohemus sequeretur, quatuor millibus comitatus, quorum ter-
tia pars equitū erat, pluresq; sagittarij, Ptolemaida progressus est. Plurimi au-
tem ex ciuitatib. auxilio cōuenere, peritia quidē militib. inferiores, quod autē
scientiæ deerat, in ludæos odio, itemq; alacritate supplentes. Aderat autē ipse
quoq; Agrippa Cestio, & eorū quæ conducerent simul & itineris princeps.
Ibi cum abducta exercitus parte Cestius in ualidissimā Galilææ ciuitatē con-
tendit Zabulon, quæ appellatur uirorū, & ab ludæorū finibus Ptolemaida
discer-

discernit. Cumq; offendisset eam ciuibus destitutam (in montes enim multitudo refugerat) omnigenū aut rerum plenam, illas quidem militibus diripiendas cōcessit: ipsum uerō oppidū, quamuis admiratus esset eius pulchritudinē, quippe domus habebat similiter ut apud Tyrū & Sidonā & Berytū ædificatas, incendit. Deinde cursu territorio peragrato, quicquid inuenisset obuiam depopulatus est: inflammatis que etiam circum eam positis uicis, in Ptolemaida reuertit. Syris aut adhuc prædæ inhærentibus, & præcipue Berytijs, recepta Iudæi fiducia (Cestius enim recessisse cognouerant) repente in eos qui remanserant irruunt, & propè ad duo millia cædunt. Cestius autē ex Ptolemaide profectus, ipse quidē Cæsareā peruenit: in Ioppen uerō partem præmisit exercitus cum præceptis huiusmodi, ut oppidum custodirent, si eo potiri possent: aut si oppidani impetū præsensissent, tam suum q̃ cæterorum militū præstolarentur aduentum. Illorum igitur alij mari, alij terra profecti, utrinq; Ioppen facillime capiunt: ita ut ne fugæ quidem habitatores copiam reperirent, nedum ad pugnam se pararent. Aggressi aut cunctos interficiunt cum familijs, direptamq; ciuitatem incendunt. Interfectorum autē numerus octo millia quadringenti fuerunt. Simili modo & in finitimā Samariæ Nabatenen toparchiam non paucos misit equites, qui & partem finium uendicauerunt magnamq; indigenarū multitudinem peremerunt: direptisq; patrimonijs, etiam uicos igni dederunt.

De pugna Cestij contra Hierosolymam.

Cap. XXIII.

IN Galilæam quoq; misit Cæsennium Gallum, ductorem duodecimæ legionis: eiq; tantam militum manum attribuit, quantam genti expugnandæ sufficere posse credebat. eū ualidissima Galilææ ciuitas Sepphoris cum fauore suscepit. Huiusq; prudens consilium secutæ ciuitates aliæ, quiescebant. Qui uero seditionibus & latrocinijs operam dabant, in Galilææ montem undiq; medium recessere, qui est contra Sepphorim, & uocatur Asamon. Aduersus eos Gallus ductabat exercitum. Illi autem quā diu superiores erant, facile Romanos ad se ascendētes arcebant, & ex his plures quā ducentos interfecerunt. Vbi uerō eos uiderunt circumactō itinere ad celsiora progressos, mature uictoriam concesserunt: & neq; pugnam minus armati ferebant, neque, si terga dedissent, equitum poterant manus effugere: adeo ut pauci locis asperis delitescerent, amplius uerō q̃ duo milia trucidarentur. Gallus igitur cum nihil iam tentari nouitatis apud Galilæam uideret, Cæsaream cum exercitu remeabat. Cestius uero cum omni manu reuersus in Antipatridem perrexit. Cognitoq; non paruam multitudinē Iudæorū in turrim quæ Aphæci uocabatur esse collectam qui cum his congregentur præmisit. Sed prius quā in manus uenirent, Iudæi metu dispersi sunt: eorumq; castra iam desolata milites adorti, cum uicis circūpositis incenderunt. Ex Antipatride aut Cestius in Lyddam profectus, uacuam uiris ciuitatē offendit. nam ppter scenopegiarū dies festos, in Hierosolymam populus omnis ascenderat. quinquaginta uero quos ibi cōprehendit occisis, exusto quē oppido ulterius pcedebat: perq; Bethoron profectus, in quodā loco, cui nomen est Gabao, castra posuit, distante ad Hierosolymis stadijs L. Iudæi uero cum iam ciuitati propinquare bellum uiderent, omisissis dierum festorum solennibus

tennibus, ad arma properabant: satisq; freti multitudine, incompoliti ad pugnam & cum clamore profliebant, ne dierū quidē septem habita ratione feriatorum. erat enim sabbatū, quod apud eos religiōe maxima curabatur. idē aut furor qui eos ab obsequio pietatis emouerat, in prēlio quoq; superiores effecit. Tanto namq; impetu Romanos aggressi sunt, ut eorū & aciē perrumperent, uiāq; aperta cēdibus in medios ruerent: ac nisi ei militum parti, quæ necdum locū amiserat, equites ex circuitu subuenissent, quicq; nondum descenderant pedites, in periculo totus Cestij exercitus fuisset. Interfecti sunt autem quingenti & quindecim Romani milites: ex quibus quadringenti pedites, ceteri equites erant: ludæi uero uigintiduo. fortissimi aut uidebantur Monobazi regis Adiabeni propinqui, Monobazus & Cenedæus, & post hos Peraita Niger, & Silas Babylonius, qui ad ludæos ab Agrippa rege transfugerat, cui pridē militabat. A frōte igitur repulsi ludæi, ad ciuitatē reuertebantur. Romanos autē ad Bethoron ascendentes Gioræ filius Simon inuadit; multosq; postremi agminis coactores laniauit: ac multos carros cum sarcinis captos, in ciuitatē reduxit. Cestio uero in agris triduo commorante, ludæi locis superioribus occupatis, obseruabant eius transitum: neq; cessaturos eos certum erat, si Romani proficisci cōpissent.

De obsidione Hierosolymæ à Cestio, & strage.

Cap. XXIII.

ITA QVE dum Agrippa, infinita hostiū multitudine montes amplexa, ne Romanos quidem à periculo tutos esse perspiceret, uerbis ludæos experiri decreuit, uel omnes sibi parituros existimans, ut bello desisterent: uel si qui aduersarentur, reuocandos qui ab eorum sentētia discreparēt. Misit igitur ex comitib. suis Borcæū & Phœbum, quos illis sciebat notissimos: ut à Cestio fœdus amicitiae, certamq; pro peccatis à pop. Ro. ueniam pollicerētur, si proiectis armis, secū sentire uoluissent. Verum seditiosi metu, ne cuncta multitudo spe securitatis ad Agrippam sese conferret, legatos obtruncare statuerunt: & Phœbū quidē, priusquam uerbū faceret, peremerunt: nam Borcæus uulneratus effugit: populares aut, hoc indigne ferentes factum, cædendo fustibus atq; lapidibus in oppidum compulerunt. Cestius uero, quia intestinam eorū discordiam, opportunū ad irruendum tempus inuenit, totū in eos duxit exercitum: incip fugā uersos, usq; ad Hierosolymam persecutus est. Castris autē in loco positis, qui appellatur Scopus, intervallo septem stadiorum à ciuitate discedēs, nihil per triduum aduersus oppidum conabatur: sperans fortasse intus degētes aliquid remissuros. In uicos autem circa ciuitatē, non paruam militum manum ad rapienda frumēta dimisit. Quarto autē die, qui tricesimus mensis erat Octobris, ordinatum in oppidum introduxit exercitū. Populus quidē à seditiosis custodiebatur: ipsi autem Romanorum disciplina territi, exterioribus cessere partib. ciuitatis, & in partem interiorē templi refugerunt. Cestius uero transgressus Bezethā, quæ sic uocatur, & Cænopolim & forū quod appellatur materialū incēdit. deinde cum ad superiorē ciuitatē uenisset, prope aulam regiam castra posuit. Et si tunc uoluisset intra muros uiolēter irrumpere, ciuitatē ilico possedisset, belloq; finem dedisset. sed Tyrannus & Priscus præfectus castrorū & plures equitū magistri, à Floro pecunia corrupti, conatū eius auerterūt: & ludæos intolerandis Ioseph.

Ll repleti

repleri cladibus contigit. Interea plurimi populariū nobilissimi, & Ananus Ionathæ filius, Cestium quasi portas ei patefacturi, uocabant. Ille autē & ira fastidians, & q̄ non satis ei credendū putaret, tam diu id neglexit, donec prodicione cōperta, seditiosi Ananum quidē cum cæteris, de muro deiectis lapidibus feriendo, in domos suas refugere coegerunt: ipsi uero per turres dispositi, murū tentantibus repugnabant. Per dies igitur quinq̄ Romanis undiq̄ tentantib. frustrabatur conatus. sexto autē Cestius cum plurimis selectis, itēq̄ sagittarijs, à septētrionali tractu templū aggreditur, ludæis ex porticu resistētib. qui frequenter quidē Romanos ad murū adeuntes auertēre, postremo autē repulsi telorū multitudine, recesserunt. Itaq̄ Romanorum qui anteibant, scutis suis muro nixi, & qui eos sequebantur, alijs ac per ordinē alijs similiter superadiunctis, quam sic ipsi appellant, testudinē contexuerunt. unde sagittæ in eam delatæ, irritæ delabebātur: & sine aliqua noxa milites mœnia suffodiebant: templiq̄ portas incendere moliebantur. Vehemēs autē seditiosus stuor inuaserat, iamq̄ multi ex ciuitate diffugiebant, ueluti cōtinuo caperetur. His autē populus alacrior efficiebatur: & quantū nequissimi cadebāt, tantū ut ipsi portas aperirent, Cestiumq̄ q̄ optime de se meritū, reciperēt, appropinquabant. Et profecto si paululū in obsidione perseverasset, statim ciuitatem obtinuisset. sed credo iam tunc infestus deus pessimis, eius que sancta illo die finē bello dare prohibuerunt. Deniq̄ Cestius, neq̄ animis populi, neq̄ obsessorū desperatiōe perspecta, repente militē reuocat, & sine ulla spei repulsa, incōsulte nimis ac iniuste discessit. inopinata uero eius fuga, latronum fiduciam recreauit: insecutiq̄ nouissimos aliquot equitū, peditumq̄ peremere. Et tunc quidē Cestius in castra, quæ apud Scopon munierat, tetendit: altero autē die ulterius recedendo, magis hostes prouocauit: iamq̄ postremos assecuti multos necabant, tum utraq̄ itineris parte uallata, in transuersos tela iactabant. & neq̄ in eos se retorquere, à quibus à tergo sauciabātur, nouissimi audebant, quandam infinitā multitudinē insequi existimantes: neq̄ à laterib. instantiū uim repellere sufficebant: cum ipsi quidē graues essent, ordinemq̄ interrumpere formidarent: uiderent autē ludæos leues, & ad excurrendum faciles esse. unde eueniebat, ut multa mala perpeterentur, cum nihil cōtrā inimicis nocerēt. Tota igitur uia perculsi, deiectiq̄ agmine sternebātur: donec multis occisis, in quibus erat Priscus sextæ legionis dux, & Lōginus tribunus, & Æmilius lucundus alæ præfectus, uix in Gabao peruenirēt, ubi castra prius posuerant, multis impedimētis amissis. Hic autē Cestius biduum cōmoratus, inops consilij quid ageret, cum tertio die maiorē hostiū uidisset numerum, & omnia circū loca plena ludæis, tarditatem sibi obfuisse cognouit: & si adhuc ibi maneret. plures se hostes habiturū. Itaq̄ pro cōpendio fugæ, cuncta quæ militibus impedimento erant, amputari præcepit: occisisq̄ mulis atq̄ asinis, alijsq̄ iumentis, præter illa quæ sagittas & machinas ferrēt (hæc enim uelut usui futura seruabat, maxime quia timebat ne ludæis contra se capta prodesse) Bethoron uersus antecedeat exercitū. At ludæi latioribus quidē locis minus instabant: cōtractos uero in angustias atq̄ descēsus, alij ab exitu prohibebant, alij postremos agminis trudebant in uallē: fusaq̄ omnis multitudo per itineris iuga, militē sagittis operiebat, ubi etiā peditib. q̄ pacto sibi met subuenirent

uenirēt, hæsītātibus, equitū periculū prōptius erat. nec em̄ ordinate uiā profe-
qui poterāt, obstantib. iaculis: & ne cōtra hostes irent ascēsus ardui prohibe-
bant equitantib. inuij. iaculatorib. aut rupes ac ualles tenebantur: in quas de-
iecti qui aberrassēt cōsumebātur: nullusq; locus aut fugiēdi aut resistēdi rati-
onē habebat. Itaq; incerti quid agerēt, ad ululatus, qd desperati solēt, fletusq;
cōuersi sunt: quib. resonabat Iudeorū exhortatio, cum clamore letantiū pari-
ter atq; sæuientiū. totusq; penē qui cum Cestio fuerat, perisset exercitus, nisi
nox aduenisset qua Romani quidē in Bethoron cōfugerunt, Iudæi uerò ob-
sessis circū omnib. locis, eorū transitus custodiebāt. Deniq; ubi Cestius aper-
to itinere desperato, iam de fuga cogitabat, lectos propē ad cccc omniū for-
tissimos milites, tectorū fastigijs imposuit. hisq; præcepit, uigilum qui in ca-
stris excubarēt, signa clamare: ut eo modo Iudæi omnē illic militū numerū ar-
bitrarētur remanere. Ipse aut cum ceteris otiose usq; ad xxx stadia progredi-
tur. Vnde mane cum Iudæi locū quo Romani tetenderāt desolatū uidissent,
in quadringētos à quib. decepti fuerant cōcurrerunt. & illos quidē sine mora
iaculis cōfecerunt: mox aut Cestiū persequi properabāt. sed ille cū nocte non
parū spatiū itineris peregisset, die uehemētius quoq; fugiebat: adeo ut me-
tu perculsi milites, machinas, siue tormēta muralia, itēq; balistas, multaq; alia
instrumēta relinquerēt: quib. tūc ablatis Iudæi rursus cōtra illos qui ea relique-
rāt usi sunt. Insequēdo aut Romanos, Antipatridē usq; uenerūt. Dein cū eos
assequi nō potuissēt, inde redeuntēs & machinas secū asportarūt, mortuosq;
spoliarūt, & prædā quę remāserat collegerūt: & pæana canētes in metropolim
remearūt, suis quidē paucis amissis, Romanorū aut & auxiliariū quinq; mili-
bus peditū ac ccc. itēq; nōgentis & octoginta equitib. interēptis. Hęc quidē
Nouembris mensis viii die gesta sunt, anno xii Neronis principatus.

De Damascenorum seuitia in Iudeos, deq; Iosephi studijs in Galilea. Cap. XXV.

Post Cestij uero casus aduersos nobiliū Iudeorū multi, tanq̄ è nauī
pessum itura, ex ciuitate enatabāt. Deniq; Costobarus & Saulus fra-
tres, unā cū Philippo Iachini filio, qui princeps erat exercitus regis
Agrippæ, inde dilapsi ad Cestiū transfugerunt. Qui uerò cū his in aula regia
fuerat obsessus Antipas, fuga despecta, quēadmodū à seditiosis interēptus sit
aliās indicabimus. Cestius aut Saulū et ceteros in Achaiā ad Neronē misit, et
propriā necessitatē indicaturos, & belli causas deriuaturos in Florū. sperauit
em̄, & iram in illū excitatū iri, & sua pericula summouēda. Tūc aut Damasceni,
cēde Romanorū cognita, Iudeos apud se degētes opprimere studuerunt:
et cū eos in publicis thermis collectos haberēt (nāq; id propter suspiciōes me-
ditabātur) facilē quidē sui conatus exitū fore putabāt. uerebātur aut mulieres
suas, ferē oēs p̄ter paucas Iudaizātes, & eorū religiōe imbutas. quare hic ma-
gna cura fuit eas celādi, quid agerēt: Iudæorū aut x milia, quippe ut in angus-
to loco, atq; oēs inermes aggressi, una hora sine metu iugulauerunt. Qui ue-
rò Cestiū fugauerāt, in Hierosolymā reuersi, quos adhuc Romanorū studio-
sos inuenissent, partim ui, partim blāditijs sibi etiā sociabāt: & in templū con-
gregati, plures belli duces eligēdos esse cēsebāt. Declaratus est igit Iosephus,
Gorionis filius, & pōtifex Ananus: omnia q̄ in ciuitate gerēda essent, impera-
turi: maximeq; ut ciuitatis muros erigerēt. Filiū nāq; Simonis Eleazarū, quā-
uis Rom. prædā, & ereptas Cestio pecunias, & insuper his plurima ex thesau-
Ioseph. L1 2 ris

ris publicis in potestate haberet, tñ nullis necessitatib. p̄posuerūt: qđ & ipsum tyrānidis supbia uiderēt efferri, eiúsq; studiosos siue imitatores, satellitū more uersari. uerū paulatim Eleazarus ambitioe pecuniæ, itēq; astutia persuasit populo ut omib. parērēt. In Idumēā uerò q̄s mitterēt, alios militū duces optarūt, Iesum filiū Sapphe, unū ē pōtificib. & Eleazarū noui pōtificis filiū. Nigro aut mandauerūt, qui tūc Idumēā regebat, ex regiōe trās Iordanē posita genus ducens, unde Peraites cognominabatur, ut ducib. obtemperaret. Sed ne alias quidē regiōes omittēdas putabāt. nāq; in Hierichuntē Iosephus filius Simonis, & trās flumē Manassēs, & Tamnā Ioānes Essæus, toparchias administraturi missi sunt. huic aut Lydda, & Ioppe, & Ammaus erāt additę. Gophniticę aut & Acrabateng regionū Ioānes, filius Ananię, rector designatus est: & uir usq; Galilæę Iosephus, Matthię filius, huius aut p̄fecturæ iūcta erat & Gamala, munitissima ciuitatū q̄ ibi fuere. Aliorū igitur rectorū, palacritate ac prudētia sua, quisq; res sibi creditas administrabat. Iosephus aut cū in Galilæā uenisset, primū curę habuit, indigenarū sibi cōciliare beneuolentiā: multa sciēs ea cōfici posse, licet in alijs peccauisset. Dein cōsiderato, qđ potētissimos quidē amicos haberet si eos participes potestatis fecisset, omnē uerò multitudinē si pleraq; p̄ indigenas & cōsuetos fieri p̄cipet, Lxx de seniorib. eius gētis prudētissimos elegit: eosq; rectores totius Galilææ cōstituit. vii uero p̄ singulas ciuitates minorū litiū iudices. nā maiora negotia causāsq; capitales ad se referre iussit, & illos Lxx. ceterū disposito per ciuitates iure q̄ inter se uterētur, etiā quēadmodū extrinsecus tuti essēt animaduertit: certusq; in Galilæā Ro. esse uētueros, oportuna loca muro cingebat, hoc est Iotapatā, & Bersabee & Selamin, necnō & Pereco, & Iapha, & Sigoph, & mōtē cui nomē est Itaburio, & Taricheas, & Tiberiada: ad hæc etiā circa Genesar lacū spelūcas in ea q̄ inferior Galilæa uocabatur muniuit. Superioris aut Galilææ Petrā q̄ Achabrorū dicitur, & Seph, & Iānith, & Mero: in Gaulanitide uerò Seleuciā, & Soganen, & Gamalā munitioe circūdedit. Solis aut Sepphoritis permisit, ut murū sibi metipsis fabricarēt: qđ eos pecuniosos esse, & ad bellū prōptos etiam sine p̄cepto uideret. Similiter aut Gischalā, Iosephi iussu per se muro cinxit Ioānes Leuię filius, Ceteris aut castellis omnib. ipse Iosephus intererat, iubēdo simul atq; opē ferēdo. Quin & exercitū ex Galilæa, supra c milia uirorū cōparauit: q̄s oēs undiq; collectis armis ueterib. instruebat. Dein reputās, hoc maxime Rom. inuictā esse uirtutē, qđ dicto essēt audiētes rectorib. suis, & armorū exercitationi opērā darēt, doctrinā quidē urgēte necessitate despexit: parēdi aut facultatē ratus regētū multitudine posse cōtingere, ita ut Rom. solēt diuisit exercitū, pluresq; fecit ordinū principes. diuersisq; militū generib. constitutis, alios decadarchis, alios centurionib. alios tribunis subdidit: & insuper his ipsi rectores, maiorū rerū administratores dedit. Docebātq; signorū disciplinas, & prouocatiōes reuocationēsq; buccinarū, & principia cornuū, & circūductiōes, & quēadmodū oporteret laborātib. succurrere fortiores, & cū defatigatis partiri pericula: quęq; ad fortitudinē animi corporisq; tolerantia pertinerent, instituebat. Maxime uero eos erudiebat ad bellū, usq; quaq; Rom. referēs disciplinā, & qđ cum uiris essent p̄liaturi, qui & uirib. corporis, & animi obstinatione, totū penē orbē terræ superassent. His addidit, qđ pacto belli tēpore suis essent parituri p̄ceptis, iam nūc periculū se facturū, si consuetis delictis

licitis, hoc est, furtis & latrocinij & rapinis abstinuissent: sed neq; aut gentilibus fraudē facerēt, aut consuetissimorū dāna p̄priū quēstū putarēt. Illa em̄ bella optime administrari, quorū milites bonā cōscientiā gererēt: qui uero per se prauī fuissent, his nō solū inimicos, sed etiā deū hostē futurū. Multa in hūc modū admonendo perseverabat. Et iā quidē quantū p̄lio parandū esset, cōflatū erat. Nā LX peditū milia, CCL equites, ac p̄ter hos etiā mercenarios, q̄b. maximē fretus erat, habebat IIII milia quingētos: necnō & sexcētos circa se electos custodes corporis atq; satellites. Exceptis autē mercenarijs, facile ceteri milites à ciuitatib. alebātur. nāq; singulę quas enumerauimus, cū mediā sui multitudinē mitterēt in militiā, reliq; ad cōparādū eis uictū tenebāt: ut pars armis, atq; alia pars faciēdis opib. dirimeretur, et armati securitatē repēderēt suggerētib. cōmeatū.

De Iosephi periculis & euasione, & Ioannis Giscalæi malitia. Cap. XXVI.

IOSEPHO autē hoc modo administrātī Galilæā, insurrexit quidā insidiator, patria Giscala ortus, Leuī filius, nomine Ioānes, callidissimus, ac dolis plenus, & neq̄tia quidē nobiliss. omniū, antea uero paup, & aliquandiu malitię suę impedimētū passus inopiā, facile mentiri paratus, mirusq; fidē adhibere mēdacio: & q̄ fallaciā uirtutē putaret, eāq; aduersus amicissimos mitteretur: simulator humanitatis, & spe lucri appetētissimus cēdiū: qui semp q̄dē immoderata cōcupisset, spē uero leuiorib. maleficijs aluisset. Latro em̄ erat, sui moris, ac solitarius: deīn etiā comitatū inuenit audacię, primo quidē parū ampliorē aut p̄ficiēs. Curę autē habebat, neminē ignauū asciscere: sed qui & habitudine corporis, & animi magnitudine, bellorūq; peritiā p̄starēt, hos eligebat: donec cccc uiroꝝ cateruā cōgregauit, quorū plures ex Tyriorū finib. & uicis erāt. Isq; omnē Galilæā depopulabatur: & multos futuri belli metu suspēsos lacerabat. Hūc igitur iam dudū regēdimilites cupientē, & maiora desiderāte, diu pecunię retardabat inopiā. cūq; uideret Iosephū sua industria lætari, persuadet ei primū, ut fabricādī muri patrię sollicitudinē sibi cōmitteret. in qua re quæstus magnos à locupletib. fecit. Deīn callidissima fraude cōposita, uelut oleo, q̄d nō à gentilib. suis tractatū esset, uti cauerēt oēs apud Syriā ludęi. ut ad cōfinia oleū mitteretur depoposcit, nūmōq; Tyrio, q̄ quatuor Atticos faceret, emptis quatuor amphoris, eodē p̄cio amphorę dimidiū uenūdabat. cūq; Galilæa ferax esset olei, maximo illo tēpore magna ubertate redūdaret, in ea loca ubi erat penuria solus multūq; mittēdo, infinitā summā pecunię cōgregauit: qua mox in eū usus est, qui hoc sibi beneficiū p̄stitisset. Deniq; existimās si Iosephū deposuisset, rectorē se Galilæę futurū, quib. p̄erat latronib. imperauit p̄dā uehemētius exercere, q̄ multis reb. nouis per eas regiones excitatis, aut insidijs alicubi rectorē perimeret, sicui ferret auxiliū: aut si latrocinia negligeret, ob hoc eū apud indigenas accusaret. Iam dudū autē rumores dissipauerat, q̄ res Galilæę Iosephus Romanis p̄dere cogitaret: multaq; in hūc modū ad eius perniciē cōparabat. Itaq; illo tēpore, cum quidā ex uico Dabaritarū, in magno cāpo custodias agētes, Ptolemēū Agrippæ & Berenices p̄curatorē aggressi omnes quas ferebat sarcinas abstulissent, in quib. erant nō pauce uestes preciosæ, plurimāq; argētea pocula, & oc aurei. neq; hāc prædam occultē administrare potuissent, omīa Taricheas ad Iosephū comportarunt. Ille autē reprehēsa uiolētia, q̄ regijs intulissent, reponi res ablatas apud aliquē eius ciuitatis potentiss. iubet: paratus eas dñis opportunē remittere, unde maximū ei periculū cōparatū Ioseph.

est. namq; raptoreſ earū, quia prædæ nullā partē accepiffent, ægre ferentes, & perſpiciētes q̃ Iosephus cogitauerat laborē suū regib. cōdonare, per uicos nocte discurrūt, omnib; q; p̃dicāt Iosephū proditorē esse: eodēq; tumultu ciuitates p̃ximas repleuerūt, adeo ut c armatorū milia cōtra Iosephū prima luce cōcurrerēt. Deniq; multitudo quidē, in circo apud Taricheas cōgregata, plurima p̃iracundiā cōclamabat, partim deponi, partim cōcremari uociferās p̃ditorē: plerosq; aut incitabat Ioānes, & cū eo Iesus quidē Sapphæ filius, tūc magistratus Tiberiadis. Iosephi igitur amici & satellites, tātę multitudinis incurſu perterriti, oēs p̃ter quatuor diffugerūt. Ipse uero dormiēs, pp̃e cū iā ignis admouetur exurgit: & monētib. eū quatuor qui remāserāt ut fugeret, neq; solitudine sua, neq; illorū qui cōtra se uenerāt copijs perturbatus, in conspectū illorū p̃siliit, ueste discissa, infusoc; capiti puluere, auersisc; post tergum manibus, suoq; ceruici gladio annexo. Hæc aut amicos ei, maxime Taricheas ad misericordiā cōmouerāt. rustica uero plebs, & finitimorū, quib. molestior uidebatur, nō sine maledictis eū iubebāt publicas p̃ferre pecunias, & facta prodicionis fateri. nam ex habitu eius opinabantur, nihil eorū de quib. nata fuerat suspicio, penitus negaturū: & impetrādæ ueniæ causa fecisse omnia q̃ misericordiā prouocaret. At illius ista humilitas cōsiliū p̃struebat: & cōtra se indignātes arte circūueniens, ut super his, unde irascerētur, inter se ipsi discordaret, oīa cōfessurū se pollicetur. Dein sibi loquēdi facultate concessa, ego, inquit, has pecunias neq; Agrippæ remittere cogitabā, neq; in p̃pria lucra cōuertere: absit em̃, ut amicū putē unq; qui uobis sit inimicus: aut questū ex re capiā, q̃ uos cōmuniter læderet. Sed quia uidebā ō Taricheatæ, maxime ciuitatē uestrā munitiōis egere, & ad extruēda mœnia minus habere pecuniæ, timebāq; Tiberiensem populū, & alias ciuitates raptis pecunijs inhiantes, pedetētim eas retinere decreui, ut uos muro circūdarē. Si hoc nō uidetur, p̃fero q̃ ablata sunt, & diripiēda propono. Sin recte cōsului, bene de uobis meritū coercetis. Hęc Taricheatę quidē ab eo dicta, cū fauore receperūt: Tiberiēses uero cū alijs deprauādo, insup etiā minitabātur: utriq; aut relicto Iosepho, inter se litigabāt. Ille aut fretus iam secū sentientibus (erāt em̃ prop̃e ad xl milia Taricheatę) cū multitudine liberius loquebatur: multūq; in eorū temeritatē inuectus, ex p̃senti quidē pecunia Taricheā ait esse muniendā. curæ aut sibi fore similiter, ut etiā cæteræ tutæ sint ciuitates, nec em̃ pecunias de fore, si cōcordari uelint in eos, unde parādæ sunt, & non in eū moueātur qui parat. Itaq; tū alia quidē multitudo q̃ decepta fuerat, q̃uis irata recebat: duo uero armatorū milia impetū in eū fecere. cūq; se ille tecto antē recepisset, instabāt ei minitantes. Iterū aut Iosephus in hos q; altera fraude utitur. cūq; in summū tectū euasisset, cōpresso dextera strepitu, nescire ait se, qd peterēt sibi p̃stari: uoces em̃ se nō exaudire cōfusas. omīa uero q̃ iuberēt esse facturū, si aliq; intromississent, qui secū otiose colloquerētur. His auditis, ilico nobiliores cū magistratib. ad eū ingrediuntur. quos ille in intimas ædiū partes inductos, clausa ianua tādū uerberauit, quoad omniū uiscera nudata sunt. circūstabat aut interim populus, existimās eos p̃lixis allegatiōib. cōcertare, cū subito Iosephus forib. patefactis, cruētos eos dimisit. unde tāto terrore qui minabatur affecti sunt ut proiectis armis aufugerēt. Ob hæc Ioānis etiā atq; etiā creſcebat inuidia, aliasq; nihilominus Iosepho moliebatur insidias: morboq; simulato per epistolā postulauit, ut sibi medicinę gratia Tiberiēsi b. aquis calidis uti

permitteret. Iosephus aut, quia nondū ei suspectus erat insidiator, ad pfectos ciuitatis literas fecit, ut & hospitium & utensilia Ioāni pberet. Quibus ille potitus, bi duo post cuius rei causa uenerat agebat: & his fraude circūuentis, alijs uero pecunia corruptis, ut Iosephū desereret psuasit. His aut cognitis Silas quem Iosephus custodię pposuerat, pperē de insidijs ei scripsit: atq; ille accepta epistola, noctuq; itinere maturato, matutinus ad Tiberiadē puenit. Et cetera quidē multitudo obuiā ei pcessit. Ioānes aut, q̄uis eū contra se uenturū esse suspicaretur, tñ misso q̄dam ex notis, infirmitate simulata, q̄ lectulo detineretur, obsequio sese defuisse mādauit. Tiberiētib. aut à Iosepho in stadiū cōgregatis, ut ad eos q̄ sibi scripta fuerāt loq̄retur, misis armatis Ioānes iussit eū interfici. Quos cū iam nudare gladios pspexisset, populus exclamauit: atq; ita conuersus ad eius uocē Iosephus, ubi ferrū ppē iugulo suo imminere pspexit, in littus desilijt ē tumultu, excelsa cubitis sex, in q̄ uerba faciēs cū populo steterat: ascēsaq; inde nauicula cū duob. satellitib. suis, q̄ illuc applicuerat, in mediū lacū refugit. milites uero eius, ilico raptis armis, cōtra insidiatores irruebant. Mox aut ueritus Iosephus ne bello intestino cōcitato, ppter paucorū inuidiā ciuitas cōsumeretur, nūciū suis misit, qui eos moneret, ut ppriā tñ saluti cōsulerent: neq; uero quenq; uel occiderēt, uel arguerēt noxiorū. Et illi quidē dicto parētes, conuiuērūt. qui uero circū ciuitatē p agros habitabant, auditis insidijs, & quis earū fabricator esset, cōtra Ioannē ueniebat. sed ille prius in Giscala patriā suam fuga receptus est. At Galilæi totis iam ciuitatib. ad Iosephū cōfluebant, & cū multa essent armatorū milia cōgregata, qui se aduersus Ioannē cōmunē insidiatorē adesse clamabāt: unaq; cū eo ciuitatē q̄ illū suscepisset, ignib. tradituros: ad ea Iosephus, probare se quidē eorū beneuolentiā, impetū aut cohibendum esse dicebat: prudentia magis inimicos uincere cupiēs, q̄ perimere. His uero, qui de singulis ciuitatibus cū Ioanne rebellassent, nominatim exceptis, quippe alacri animo suos quisq; populus indicabat, preconū uoce denūciabat, intra v dies eorū qui Ioannē nō reliquissent, patrimonia diripiēda, domosq; eorū cū familijs exurendas. Et tria quidē milia statim ab eo reuocauit, qui pfugi ante pedes eius arma proiecerūt. cū reliquis aut Ioānes propē mille Syris fugitiuis, trāstulit se iterū in occultas insidias ex apertis: ac per nūcios in Hierosolymā clām missos, Iosephū accusabat, q̄ magnū exercitū collegisset: iamq; nisi pueniatur ui, tyrannus metropoleos uēturus esset. Verū ea populus quidē psciens negligebat: liuore aut potētes, nōnulliq; magistratuū clām pecunias ad cōparādos mercenarios milites misere Ioāni, ut per eos bellū cū Iosepho gereret. decretūq; inter se cōceperūt, quo idē Iosephus militū administratiōe decederet: nō tñ id satis esse credebāt, ideoq; duo milia & d armatos, & IIII miserūt nobiles uiros, iurisperiti filiū Ioazarū, & Ananiā Sadducæū, & Simonē & Iudā Ionathę filios, omnes eloquētia ualidissimos: ut eorū scilicet monitu auerteretur ab Iosepho beneuolētia multitudinis: & si quidē ipse spōte sua ueniret, pateretur eū rationē reddere: sin remanere cōtenderet, p hoste haberēt. Amici aut Iosepho militē quidem ad eū uenturū esse perscripserūt, causam uero nō indicauerūt, qm secretū fuit inimicorum eius cōsiliū, unde factū est, ut quia p̄cauere nō potuit, quatuor statim ciuitates ad inimicos trāsiret: hoc est, Sepphoris, & Gamala, & Giscala, & Tiberias: quas tñ continuo sine armis recepit. captos aut quatuor duces cōsilijs armatorumq; fortissimos, remisit Hierosolymā: cōtra q̄s populus haud mediocri indignatio

ne cōmotus, & ipsos, & à quib. premissi fuerāt, interfecisset, nisi ante fugissent.

Tiberias à Iosepho recuperatur & Sepphoris.

Cap. XXVII.

IOANNEM uero iā intra muros Gischalæ, Iosephi timor custodiebat. Et paucis dieb. pōst iterū rebellauit Tiberias, habitatorib. Agrippā regē uocantib. Et cū ille cōstituto die ad eos nō uenisset, pauciq; Ro. equites ibi tū cōparuissēt, à Iosepho defecerūt. Hisq; apud Taricheas cognitis Iosephus qui milites frumentatum miserat, neq; solus egredi cōtra desertores, neq; se cōtinere patiebatur, metuēs ne dū ipse tardaret, regñ ciuitatē occuparēt, nec em̄ postero die obstante sabbato q̄c̄q; facere poterat. itaq; dolo eos q; se de seruerāt circūuenire cogitabat. Et portas quidē Tarichearū claudi iussit, ne q; consiliū suū illis pderet, cōtra q̄s suscipiebatur. omnib. aut scaphis quas in lacu cōperit cōgregatis (ducetæ aut & xxx fuerūt, quaterniq; nautæ non amplius singulis inerāt) mature ad Tiberiadē nauigat. cūq; tanto ab eo distaret spacio, unde facile uideri nō posset, inanib. scaphis in salo relictis, septē ipse solos inermes satellites secū habēs, ppius ut cōspiceretur accessit. Quē cū inimici adhuc maledicētes ei ex muro cōspexissēt, metu pterriti, & scaphas armatorū esse plenas existimātes, arma p̄ciūt: manusq; supplices agitantes, ut ciuitati parceret p̄cabātur. Iosephus aut, postq; multis eos minis & ex pbratiōib. castigauit: primum q; bello cōtra po. Ro. suscepto, intestinis dissensionib. uires suas antē consumerēt, inimicorūq; uota cōplerēt: dein, q; securitatis suæ curatorē de medio tollere pperarēt, ciuitatēq; nō erubescerēt sibi claudere, qui eā muro cinxisset nō repudiaturū se ait, si qui sibi satisfacerēt, quib. interueniētib. amicitia cū ciuitate firmaret. Itaq; statim ad eū decē Tiberiensū potētissimi descenderūt. his aut in unā receptis nauiculā piscatoriā, & pcul abductis, alios l. senatores uenire iussit, maxime nobiles, uelut illi q̄q; fidē sibi p̄bere deberēt. Dein nouas causationes excogitās, alios insup atq; alios obtētū fœderis euocabat: utq; mature Taricheas recurrerāt, gubernatorib. nauīū repletarū imperabat: q̄sq; auexissēs in carcerē collocarēt: donec omnē curiā, q; de haberet uiros, duocq; milia populariū cōprehēsa in Taricheas scaphis abduxit. Reliquis aut uociferantib. Clitū quendā esse p̄cipuū defectiōis autorē, irām̄q; ipsius poena illius precātib. satiarī, nullū quidē Iosephus uolebat occidere: suorū uero satellitū quendam Leuiā egredi iussit, qui Cliti manus abscinderet. Cū uero is p̄ timore solū se globo inimicorū cōmissurū negaret, eaq; causa indignari Iosephū stantē in scapha uideret, ipsūmq; uelle descēdere, ac de se suppliciū sumere, ut saltē unā manū sibi cōcederet, orabat. neq; hoc abnuēte Iosepho, dūmodo alterā sibimet Clitus ipse p̄cideret, educto ille dextera gladio, leuā sibi truncauit. tantus eū timor Iosephi inuaserat. Ita tūc Iosephus uacuis scaphis, & satellitib. vii populo capto, rursus Tiberiadē sibi sociauit. Paucis aut dieb. pōst, Gischalā q; cū Sepphoritis defecerat, militib. depreḡdari pmisit: omnēq; p̄dā cōquisitā popularib. reddidit. Similiter etiā Sepphoritis & Tiberiēnsibus. Nā & hos captos rapinarū dāno corrigere uoluit: & redhibitione rerum rursus eos ad beneuolentiam reuocare.

Quomodo Hierosolymite bello se preparauerint: deq; Simonis Gioræ tyrannide.

Cap. XXVIII.

ACTENVS apud Galilæā motus erat, iām̄q; ab intestinis dissensionib. quiescentes, aduersus Rom. instruebantur. Hierosolymis autem Ananus pontifex & potentiores, qui nō cum Romanorum parte sentirēt muros instaurare properabant: multaq; bellica instrumenta, perq; omne op̄pidum

pidū sagitte, aliaq̃ arma fabricātur: & exercitatiōib. iussis manus iuuenū ope
rā dabat. Erātq̃ uniuerſa plena tumultus, magnāq̃ tristitia moderatos occu-
pauerat: multiq̃ futuras clades p̃spiciētēs, fletū cohibere nō poterāt: infestāq̃
pacē cupiētib. om̃ia uidebantur. Belli aut̃ incentorib. q̃ illis placerēt, ex tēpore
fingebantur: statusq̃ iam tūc quasi perituræ ciuitatis erat, anteq̃ Rom. ueni-
rēt. Anano aut̃ apparatū belli omittere cura fuit: & seditioſorū, q̃s Zelotas uo-
cabāt, amētiam ad utiliora cōuertere: qui tñ uictus est, & quis illius finis fue-
rit, in posteriorib. explanabimus. At in Acrabatenā toparchiā Giorē filius Si-
mō, multis nouarū rerū cupidis cōgregatis, ad rapinas cōuersus, nō solū in do-
mos locupletū irrūpebat, uerū etiā corpora uerberib. cōficiebat: iamq̃ tūc pa-
lām tyrannidē inceptabat. Ab Anano aut̃ missis aduersus eū militib. magistra-
tuū, ad latrones qui erant Masadæ, cū his q̃s habebat, effugit: ibiq̃ manēs, do-
nec Ananus & alij eius inimici perēpti sunt, Idumēā cū cæteris populabatur:
adeo ut magistratus eius gētis, p̃pter cēdiū multitudinē & p̃darū absiduitatē,
collecto milite, uicos p̃sidijs tuerentur. Et Iudæorū quidē res ita habebant.

FLAVII IOSEPHI

DE BELLO IYDAICO

LIBER TERTIVS.

De Vespasiani ducis aduentu, & clade duplici Iudeorum.

Cap. I.

NERONEM aut̃, ubi res apud Iudæā nō p̃sperē gestas acce-
pit, latēs quidē, q̃ necesse fuit, cū timore stupor inuadit: aper-
te aut̃ superbiā simulans ultro etiam indignabatur: magisq̃
ducis negligētia, q̃ uirtute hostiū q̃ cōtigerant facta esse di-
cebat: decere se putās, p̃pter pōdus imperij tristiora contē-
nere, uideriq̃ malis omnib. superiorē animū gerere: uerū
tñ curis arguebatur mētis eius perturbatio, cū deliberaret cuinam cōmotum
crederet orientē, qui unā & Iudęos rebellātes ulcisceretur, proximasq̃ his na-
tiōes simili morbo correptas antē caperet. Inuenit igitur solū Vespasianū his
necessitatib. parē, & q̃ tāti belli magnitudinē suscipere posset, uirū ab adoles-
cētia usq̃ ad senectutē bellis exercitatū, & q̃ po. Ro. iam pridē pacasset occi-
dentē, Germanorū tumultu cōcussū: armisq̃ ante illud tēpus incognitā Bry-
tanniā uēdicasset. unde patri q̃q̃ ipsius Claudio p̃stiterat, ut sine p̃prio sudo-
re triūpharet. Itaq̃ his omnib. fretus, ætatēq̃ illius cū peritia stabilē cernens
obsidēs q̃ fidei liberos, eorūq̃ florē manus esse paternę prudentię, iam tū for-
tasse de tota rep. deo aliquid ordināte, mittit eū ad regēdos exercitus in Syria
cōstitutos, multis p̃ tēpore blādimētis atq̃ obsequijs animatū, qualia neces-
sitas imperare cōsueuit. Ille aut̃ protinus ex Achaia, ubi cū Nerone fuerat, Ti-
tū quidē filiū suū mittit Alexandriam, ut inde quintā itēq̃ decimam legiones
moueret. ipse uero transmissus ad Hellespontū, terreno itinere in Syriā perue-
nit, ibiq̃ Romanas uires, multāq̃ à uicinis rēgib. auxilia cōgregauit. At Iudęi
post malā Cestrij pugnā insperata felicitate sublatis, animorū impetus cohibere
nō poterāt: sed tanq̃ fortuna eos exagitāte p̃citi, bellū ulterius p̃ducebāt. De-
niq̃ om̃i, quāta fuit, manu pugnaciss. cōgregata, Ascalonē petierunt. ea est ci-
uitas antiqua, dcc & xx stadiorū spatio ab Hierosolyma distās & Iudęis sem-
per

per inuisa: q̄ res fecit, ut etiā tunc primis eorū incurſib. propior uideretur. tres aut uiros aggreſſiōis duces habebāt, & corporib. & prudētia p̄ſtantiſſimos, Nigrū Peraitā, & Sylā Babyloniū, & Iohannē Eſſenū. Aſcalon uerò ualidiſſimo quidē muro cinctā erat, ſed uacua penē p̄ſidijs. una em̄ cohors eā peditū, & una equitū ala tuebatur, cui p̄fectus erat Antonius. Illi igitur ira multa uelocius itinere peractō, ac ſi ex propinq̄ uenirent, p̄ſto erāt. Antonius uero (nec em̄ eorū fore impetū nesciebat) equites iā ex ciuitate duxerat, & neq̄ multitudinē ueritus uel audaciā, primas hoſtiū coitiones fortiter ſuſtinuit, murūq̄ properātes aggredi refrenauit. Itaq̄ Iudei qui cū pitiorib. imperiti, & pedites cū equitib. cū ſtipatis aut inordinati, leuiterq̄ armati cū inſtructis, pluſq̄ indignatiōi q̄ cōſilio tribuentes, cū morigeris & nutu rectoris omnia faciētib. dimicabāt, facile proſtigātur. nā ut ſemel eorū primę ab equitib. turbatę ſunt acies, fugā petunt: & murū uerſus ſe à tergo urgētib. incidētes, ſui metipſi hoſtes erāt, donec oēs incurſib. equitū uicti, per totū cāpū diſperſi ſunt, qui fuit plurimus, totuſq̄ habilis equitantibus: q̄d quidē Romanos iuuuit, ut magna cęde Iudeos proſternerēt. nā & fugiētes p̄uertendo, curſum in eos flecībāt: & quos occupaffent, curriculo trāſigēdo infinitos peremere. Alij uerò alios quocūq̄ ſe uertiffent circūdatos, exagitātes facile iaculis opprimebāt. Et Iudeis quidē pp̄ria multitudo, p̄ deſperationē ſalutis, ſolitudo uidebatur: Ro. uero licet ad pugnā pauci eſſent, reb. tñ ſecūdis animati, etiā ſuperfluere ſe putabāt. Et illi quidē res aduerſas ſupare certātes, dū pudet cito fugere, mutari fortunā ſperāt: Romani aut, in his q̄ proſpere agerēt minime deſaſſati, ad maiore uſq̄ diei partē pugnā p̄trahūt: donec Iudeorū q̄dē perēpta ſunt x milia duocq̄ duces Ioānes et Silas: ceteri uero pleriq̄ faucij, cū Nigro, qui unus reſtabat ex ducib. in oppidū Idumę q̄ Salis dicitur cōfugēre. nōnulli tñ etiā Rom. in illo p̄lio uulnerati ſunt. ſed nō Iudeorū ſpiritus clade tāta ſedatus eſt, multoq̄ magis eorū dolor incitauit audaciā, & cōtemnentes quantū ante pedes mortuorū iaceret, priſtinis reb. feliciter geſtis ad cladē alterā illiciebātur. deniq̄ paruo tēpore intermiſſo, q̄ ne curādis quidē uulnerib. ſatis eſſet, cunctiſq̄ aggregatis uiribus, maiore cum indignatiōe multoq̄ plures Aſcalonē recurrebāt, eadē ſe p̄ter imperitiā aliāq̄ belli uitia, comitāte fortuna. Etem̄ cū Antonius quā trāſituri fuerāt, poſuiſſet inſidias, ex impuſo in eas delapſi & ab equitib. circūdati, priuſq̄ ſe ad pugnā cōponerent, iterū ſuper vii milia p̄cubuerūt: ceteri uerò oēs auſugerūt: cūq̄ his Niger multis dum fugeret magni animi facinorib. demōſtratis, & qm̄ hoſtes inſtarēt, in turrim quandam tutiſſimā cōpellūtur cuiuſdā uici, cui nomē eſt Bezedel. Antonius uero cū ſuis ne uel moras circū turrim, quę inexpugnabilis eſſet, diu tererent, uel ducē hoſtiū fortiſſimū uiuū relinquerēt, ignē muro ſupponūt. turriq̄ inſlāmata, Ro. quidē exultantes recedūt, quaſi etiam Nigro cōſumpto: ille aut in caſtelli ſpecus intimū ex turri ſaltu demiſſus euasit: triduoq̄ poſt ſocijs cum fletu eū ad ſepulturā inueſtigantib. ſeſe oſtēdit, gaudioq̄ inſperato repleuit oēs Iudeos, tanq̄ dei p̄uidētia dux eis in poſterū ſeruatus. at Veſpaſianus Antiochiā exercitu adducto (q̄ Syrię metropolis eſt, magnitudine ſimul aliāq̄ felicitate ſine dubio tertiū inter oēs quę in Ro. orbe ſunt locū obtinēs) ubi etiam aduentū ſuū regē Agrippam omī manu pp̄ria offenderat p̄ſtolari, ad Ptolemaidē properabat. In hac aut ciuitate occurrerūt ei Sepphoritę ciues oppidū Galilęæ colen-

colentes, soli mente pacata: qui tam suæ salutis providentia solliciti, q̃p Romanarum uiriū gnari, etiam prius q̃p Vespasianus ueniret, Cestio Gallo fidē dederant, dextrasq̃ iunxerant, præsidiumq̃ militare susceperant: tunc quoque benignissime duce suscepto, alacri animo etiam contra gentiles suos auxilia promiserunt: Quibus interim Vespasianus præsidij causa poscentibus, equitum peditumq̃ tantū numerū tradidit, quantū obstare posse arbitrabatur incursibus, si quid Iudæi commouere tentassent. non enim minimū esse uidebatur futuri belli periculum, auferri ciuitatē Sepphorim Galilææ maximam & in loco tutissimo conditam, totiusq̃ gentis futuram præsidio.

Descriptio Galilææ, Samariæ & Iudææ.

Cap. II.

DVÆ sunt autem Galilææ, quæ superior & inferior appellantur, easq̃ Phœnice & Syria cingunt. Discernit uero ab occidente Ptolemais territorij sui finibus, & quondam Galilæorū, nunc autē Tyriorum mons Carmelus: cui coniuncta est Gaba ciuitas equitum, quæ sic appellatur, eo quod equites ab Herode rege dimissi, coloni eò deducebantur. A meridie autē Samaritis & Scythopolis, usq̃ ad flumen Iordanem. Ab oriente uero Hippene & Gadaris, sed & Gaulanitis definit, qui etiam regni Agrippæ fines sunt. Septentrionalis autē eius tractus Tyro, itemq̃ Tyriorū finibus terminatur. Inferioris quidem Galilææ longitudo à Tiberiade usq̃ ad Zabulon, cui uicina est in locis maritimis Ptolemais, protenditur. Latitudine autē patet à uico Xaloth, qui in magno campo situs est, usq̃ ad Bersaben: unde etiam superioris Galilææ latitudo incipit usq̃ ad Baca uicū, qui terrā dirimit Tyriorū. Longitudo uero eius à Thella uico Iordanis pximo usq̃ ad Meroth extenditur. Sed cum tanta sint utræq̃ magnitudine, tantisq̃ gentib. alienigenis cinctæ, semper tamen omnib. belli periculis restiterunt. nam & pugnaces sunt ab infantia Galilæi, & omni tēpore plurimi, neq̃ aut formido unquam uiros aut eorū penuria regiones illas occupauit: quoniā totæ optimæ ac fertiles sunt, omniumq̃ generum arboribus consitæ, ut etiam minime agriculturæ studiosos ubertate sua prouocēt, deniq̃ excultæ sunt ab incolis totæ, nec pars ulla est earū otiosa: quin & ciuitates ibi crebræ sunt, & ubiq̃ multitudo uicorū propter opulētiam populosa, ut qui sit minimus, supra quindecim milia colonorū habeat: prorsus ut etiam si quis magnitudine minorē Galilæam dixerit, quam trans fluuiū regionē, uiribus tamen eam prætulerit. hæc enim uniuersa colitur, tota fructuū ferax: at illa quæ trans flumē est, licet multo maior sit, pleraq̃ tamen aspera atq̃ deserta est, & nutriendis fructib. mansuetis inhabilis. Perææ sanè mollicies & ingeniū fructuosum, campos habet cum uarijs arboribus cōsitos, tum maxime oliuetis ac uineis & palmetis excultos, irrigatur autē abunde montanis torrentibus, & fontib. aquæ perennis, quoties illi Sirio æstuante defecerint. Et longitudo quidē eius est à Machærunte in Pellam: latitudo uero à Philadelphia usque ad Iordanem. Et Pella quidem quā suprā diximus, septentrionalis eius est tractus: occiduus uero Iordanis: meridianum autē Moabitis regio terminat. ab oriente autē Arabia & Silbonitide, necnō & Philadelphia, itemq̃ Gerasis clauditur. Samariensis autē regio, inter Iudæam quidē & Galilæam sita est: incipiens enim à uico in planicie posito, cui nomē est Ginea, in Acrabatenā definit toparchiam: sed natura

nihil

nihil à Iudæa discrepat, nam & utræq; montosæ sunt & campestræ, agrosq; colendo molles atq; optimæ, necnon & arborib. plenæ: pomisq; tam syluestribus q; mansuetis abundant, eo q; natura sunt aridæ, imbriumq; satis habent, dulces aut per eas supra modum aquæ sunt, boniq; graminis copia præter alias earum pecora lactis abundant: quodq; maximè uirtutis atq; opulentiae specimen est, utræq; uiris referta est. Harum confinium est Anuath uicus, qui etiam Borceos appellatur, Iudææ limes à septentrione. Meridiana uero pars eius, si in longitudinē metiare, adiacenti uico Arabum finibus terminatur, cui nomen est Iardan. Latitudo sanè à Iordane flumine usq; ad Ioppē explicatur, Media uerò eius est Hierosolyma: unde quidam non sine ratione, umbilicum eius terræ, eam urbē uocauerunt. Sed nec marinis quidē Iudæa delicijs caret, ad Ptolemaidē usq; locis extenta maritimis. In undecim aut sortibus diuisa est: quarum prima est tanq; regia Hierosolyma, præ cæteris inter omnes accolæ eminens, uelut caput in corpore. alijs uero post hanc toparchiæ sunt distributæ. Gophna est secunda, & post eam Acrabata, adhuc Thamna, & Lydda, iteq; Arimæus, & Pella, & Idumæa, & Engadda, & Herodiū, & Hiericus: deinde Iamnia & Ioppe finitimis præsunt. & præter has Gamalitica, & Gaulanitis, & Batanæa, & Trachonitis: quæ etiam regni Agrippæ partes sunt. Eadē uero terra incipiens à monte Libano & fontibus Iordanis, usq; ad Tiberiadi proximū lacū, latitudine pāditur. à uico aut qui appellatur Arphas, ad Iuliada oppidū longitudine tendit: & habitatur ab incolis Iudæis Syrisq; permixtis.

De auxilio Sepphoritis misso, & Romanorum disciplina militari.

Cap. III.

DE Iudæa quidem, & quibus esset cincta regionibus, quam maximè potui breuiter exposui. Quod autem Vespasianus miserat auxilium Sepphoritis, hoc est, equites mille, sexq; millia peditum, placido eos regente tribuno, castris in magno campo positis bifariam diuiduntur. Et pedites quidem in ciuitate ipsius tuendæ causa, equitatus uero in castris degerebat. utrinq; autem assidue prodeundo, & circa eam regionem loca omnia incursando, magnis incommodis Iosephum eiusq; socios, quamuis quietos, afficiebant. & præterea ciuitates extrinsecus deprædabatur: ciuiumq; conatus, si quando excurrendi habuissent fiduciam, repellebant. Iosephus tamen aduersus ciuitatem impetum fecit, sperans eam posse capere: quam ipse, antequam à Galilæis deficeret, ita muris cinxerat, ut Romanis quoq; esset inuicta. unde etiā spēs frustratus est, cum nec ui nec suasu Sepphoritas in suas partes pertrahere potuisset: magisq; in Iudæa bellū accendit Romanis indigne ferentibus insidias, & propterea nec die nec nocte ab agrorum depopulatione cessantibus, sed passim diripientibus. quicquid rerum in his reperissent: qui tamen cum mortem pugnacibus semper inferrent, imbelles ad seruitiū capiebant: ignis uero & sanguis Galilææ totam repleuerat, nec quisquā expers eius acerbitalis aut cladis erat. unam salutis spem fugiētes habebant in ciuitatibus, quas murorum ambitu Iosephus cōmunierat. Titus aut Alexandriam transmissus ex Achaia citius q; per hyemē sperabatur, manū militum cuius causa missus fuerat suscepit: contentoq; usus itinere, mature ad Ptolemaidem peruenit. Cumq; ibi pacem suam reperisset, duabus quas secū habebat legionibus (erant aut nobilissimæ quinta & decima) iunxit etiam quam ille adduxit quintam decimam.

Eas

Eas autem sequebantur decē & octo cohortes: quibus accessere ex Cæsarea quinq; cum una ala equitum, & alæ quinq; Syrorū equitum. Decem autem cohortium singulæ mille pedites habebant: in cæteris uero tredecim sexcenti pedites, & centeni uiceni equites erant. Satis aut auxiliorum etiam à regibus congregatum est. Antiochus enim & Agrippa & Sohemus bina milia peditum, & sagittarios equites mille præbuerūt: cum Arabiæ quoq; rex Malchus præter quinq; milia peditum, equites mille misisset, quorū pars maior erant sagittarij: ut tota manus computata cum regijs, sexaginta milia circiter peditum equitumq; colligeret, præter calones: qui plurimi sequebantur, & meditationi bellicæ assueti nihil à pugnacissimis aberāt: quod tēpore quidē pacis dominorū exercitationibus interessent, belli aut pericula cum ipsis experirentur, & neq; peritia, neq; uiribus à quoquam nisi à dominis uincerentur. quæ quidem in re nimis admirandā quis existimauerit Romanorū prouidentiam. ita seruos instituentium, ut non solum uitæ ministerio, sed belli etiam necessitatibus utiles sint. Quod si quis eorum aliam quoq; respexerit militiæ disciplinam, profecto cognoscat tantum eos imperium non fortunæ munere, sed propria uirtute quæsisse. Armis enim uti nō in bello incipiunt, neq; solum: si necesse sit, manus mouent, cum in pacis otio cessauerint: sed armis ueluti natura coherentes, nullas capiunt exercitatiōis inducias, nec tēpora præstolantur. Meditationes autem eorum nihil à uera cōtentione discrepāt: sed in dies singulos militum quisq; omnibus armis, tanquam in prociñctu positus, exercetur: quo etiam facillime prælia tolerant. Neq; enim ordo neglectus eos à consueta dispositione dispergit, neq; metus stupefacit, neq; lassitudo exhaust. Vnde sequitur ut semper superent, quos non itidem cōfirmatos inuenierint. Nec errauerit si quis eorum meditationes cōflictus esse dixerit sine sanguine, cōtraq; prælia meditationes cum sanguine. Nam ne repentino quidē hostium incurſu opprimi possunt: sed quocunq; in hostilem terram irruerint, non nisi permunitis castris prælio decernunt. quæ quidem non leui opere, nec iniquo loco erigunt, nec inordinatē describunt: sed siquidē inæquale solū fuerit, cōplanatur: quatuor uero angulis horū dimensio designatur. Nā & fabrorū multitudo, & ferramentorū copia quæ usus extructionis postulat, sequitur exercitum. Et interior quidem pars castrorum tabernaculis distribuitur, ambitus autem eorum extrinsecus muri faciem præfert: ordinatis etiam turribus pari spatio dispositis: quarum interualla catapultis atq; balistis, & alijs machinis saxa intorquentibus, omnibusq; instrumētis missilium cōplent, ut cuncta scilicet iaculorum genera in promptu sint. portas autē quatuor ædificant, tam iumētis aditu faciles, quàm ipsis, si quid urgeat, introcurrentibus latas. Intus autem castra uici spatij interpositis dirimunt, mediāq; rectorum tabernacula collocant, & inter hæc prætorium diuūm templo similimum: prorsus ut quasi repentina quædam ciuitas existat: forum quoque & opificum stationes: & sedes militum primatibus, ordinumq; principibus, ubi si qua sit inter alios ambiguitas iudicent. Ipse uero ambitus, & omnia quæ in eo sunt, multitudine simul & scientia, fabricantium opinione citius communitur. qui si res urgeat, fossa extrinsecus cingitur, depressa cubitis quatuor, parī que spatio lata. Armis autem septi, per contubernia cum de-

Ioseph,

Mm

core

core atq; otio in tētorijs agunt: omniāq; ab his ordinate etiā alia cauteq; per cōtubernia expediuntur: ueluti si ligno aquāue opus sit aut frumento. nec em̄ ccena uel prandium cum uoluerit, in potestate cuiusq; est, simul aut omnibus somnus est, excubias & uigilandi tēpora buccinæ significāt, neq; est omnino quicquā quod sine edicto geratur. Mane aut milites quidē ad centuriones, illi uerò ad tribunos conueniunt salutatum: cum quibus ad summū omniū decem uniuersi ordinū principes. Ille aut his signum aliaq; dat ex more præcepta proferenda subiectis: quibus etiam in acie circumagūtur quò opus est, ac uniuersi pariter incurrunt itemq; sese recipiūt. Cum aut castris egrediendum est, tuba indicium facit: nemoq; otiosus est. sed uel solo nutu moniti, tabernacula tollūt, omniāq; ad profectiōē instruunt. deinde iterū tuba ut sint parati significat. Illi autē cum multos & iumenta sarcinis onerauerint, uelut in curuli certamine signū expectant. Castra uero incendunt: eo q; sibi alia munire facile sit, & ne quando hostib. eadē usui sint. Et tamē tertio quoq; tubæ signo indicant, ut exeatur: urgendo aliqua ex causa morantes, ne quis ordinē deferat. Dexterq; duci præco astans, si ad bellū parati sunt, uoce patria ter percōtatur, illiq; toties alacri & magna uoce paratos esse se respondēt, interrogantemq; præueniunt: & Martio quodam spiritu repleti cū clamore dextras erigunt. Deinde otiose & cū omni decore progredientes ambulant suū quisque ordinem uelut in bello custodiēs: pedites quidē thoracibus & galeis septi, & utroq; latere gladijs accincti. leuus aut gladius multo est longior, cum dexter mensuram palmæ non excedat. qui uero ducem stipant lecti pedites scuta & lanceas gestant: cætera manus hastas & clypeos longos, ferramq; & corbem & sarculum & securim, necnon & habenā & falcem & catenam, triduiq; uia-ticum, ut parum intersit inter onusta iumenta & pedites. Equitibus aut ad dexteram gladius est longior, & contus in manu, trāsuersusq; ad equi latus clypeus, ternaq; in pharetra uel amplius dependent lata cuspide iacula, nihil ab hastis magnitudine differentia. Cassides uero & thoracas peditib. habent similes: nulloq; armorum genere ab equitum alis discrepant lecti, qui circumducem uersantur. Agmina autem semper cui sorte id obtigerit, antecedit. Talia quidem sunt Romanorum itinera & mansiones, itemq; armorū uarietas. Nihil uero nec in prælijs inconsultū aut subitum agunt: sed omnia semper sequuntur facta sententiam: opusque adhibetur ante decretis. Vnde aut minime peccant: aut si peccauerint, facilis est errati correctio. Fortunæ autem successibus meliores consiliorum etiam si aliter successerit, arbitrantur euentus: quasi bonum quidem fortuitū ad rem inconsulte gerēdam illiciat: quæ uero ante cogitata fuerint, etiā si aduersus casus exceperit, bene iam meditados exhibeant ad cauendum ne idem rursus eueniat: & bonorum quidem fortuitarum non is autor sit cui cōtigerint, tristium uero quæ præter sententiam acciderint, saltem recte consulta uideantur esse solatium. Armorū quidem exercitatione comparant, ut non modo corpora, sed animi quoq; militum fortiores sint. Maior autem illis est ex timore diligentia. namq; leges apud eos non desertionis solum, uerumetiam minimæ negligentiae sunt capitales: ducesq; (magis quàm ipsæ leges terribiles. namque bonos honorando redimunt ne in coercendis noxijs uideantur crudeles. Tanto autem obsequio rectoribus parent

parent, ut & in pace ornamēto sint, & in acie corpus unū totius conspiciatur exercitus. sic eorū copulati sunt ordines, ita circūduci sunt mobiles: & acutis auribus ad praecepta, oculisq; ad signa, & ad opera manibus: unde facere quidem semper strenui sunt, pati uero tardissimi. nec est ubi praeliātes aut multitudinē hostiū, aut consilia sensere ducū, aut difficultatē regionū: sed ne fortunæ quidem succubere. nam in ea certiorē putant esse uictoriā. Quorum igitur actus à consilijs incipiunt, consultaq; adeo strenuus exequitur exercitus, quid mirum si Euphrates ab oriente, & Oceanus ab occidente, itemq; à meridiano tractu Africę fertilissima regio, & à septentrione Rhenus atq; Danubius sunt imperij limites, cū minorē esse possidentibus possessionem recte quis dixerit? Hæc ergo profecutus sum, non tam proposito laudādi Romanos, q̃ solatio deuictorū, & ut nouarum rerum cupidos deterrerē: fortasse autem & ad experientiam proderunt bonarum artium studiosis, Romanę instituta militiæ nescientibus: redeo tamen unde digressus sum.

Impetus Placidi contra Iotapatam.

Cap. IIII.

NESPASIANVS quidem unā cum Tito filio in Ptolemaide interim de gens, ordinabat exercitum. At uero Galilæam peruaserat Placidus, ubi maximam eorum quos comprehendisset multitudinem, interemit: hæc autem fuit Galilæorum imbellior turba, animisq; deficiens: pugnacissimos autem ut uidit semper in ciuitates confugere, quas Iosephus cōmunierat, in Iotapatam, quæ omniū tutissima erat, impetum uertit: existimans eā repentino aggressu facillime captū iri, magnāq; & sibi ex ea re alios apud rectores gloriā cōparandam, & illis cōmodum ad reliqua maturius explicāda, quasi metu cessuris alijs ciuitatibus, si quæ ualidissima esset, occupatam uidissent. Multum tamē opinione deceptus est: Iotapateni enim, cum eius impetum præsensissent, prope ciuitatē aduenientē excipiunt: congressiq; cum Romanis ex improviso plurimi & ad pugnam parati, necnō & alacres (quippe ut pro salute patriæ, item coniugū liberorūq; dimicantes) in fugam eos uertunt, multosq; fauciant, septē solum interfectis: quia neq; inordinate pugna decesserant, septisq; undiq; corporibus leuiter fuerant uulnerati: cum Iudæi quoq; magis eminus iaculari, q̃ manus conserere inermes cum armatis confiderent. ex ipsis autem Iudæis tres ceciderunt, paucis præterea fauciatis. Placidus igitur ab oppido repulsus aufugit.

Galilea à Vespasiano inuaditur.

Cap. V.

NESPASIANVS uerò ipse Galilæam cupiēs inuadere, ex Ptolemaide proficiscitur, ordinato militum itinere, sicut Romani consueuerunt. Auxiliatores enim qui leuius armati essent, itemq; sagittarios præire iussit, ad repentinos incursus hostiū cohibendos, & ut suspectas atq; opportunas insidijs syluas scrutarentur. Hos sequebatur Romani peditatus equitatusq; pars: post quos è singulis centurijs deni armaturam suam ferētes, mensurasq; castrorum. Post hos stratores uiarum ibant, qui aggeris maligna corrigerent, ac aspera cōplanarent, syluasq; obstantes præciderent, ne perplexo itinere fatigaretur exercitus. Deinde suas, itemq; subiectorum sibi rectorum sarcinas, & tutelæ causa multos cū his equites ordinauit. post quos ipse ueniebat, lectos pedites equitesq; necnō & lancearios secum ducens, equitumq;

Ioseph.

Mm 2 præ

præterea suorum agmine comitatus. De singulis enim turmis proprios centum & uiginti equitos deputates habebat. hos sequebantur, qui expugnâdis ciuitatibus machinas & cætera tormenta portarent, deinde rectores, itemq; præfecti cohortibus tribuni, stipati lectis militibus. & post hos circum aquilam signa alia, quæ omnibus apud Romanos agminibus præest, q; & uniuersarum auium regnū habeat, & sit ualidissima. Itaq; illam & principatus insignem putant, & omen uictoriæ, quoscunq; bello petierint. Sacras uerò signorum effigies sequebantur cornicines, & post eos acies, in latitudinē senis digesta militibus. hisq; adhærebat ex more quidam cēturio, disciplinæ atq; ordinis custos. Serui aut singularum legionum cuncti cum peditibus erant, multis alijsq; iumentis uehentes militū sarcinas. Postremū agmen, in quo erat mercenaria multitudo, cogeant armati pedites, equitūq; non pauci. Ita peracto itinere, Vespasianus cum omni exercitu ad fines Galilææ peruenit: ibi q; positis castris, quāuis promptos ad bellum milites cōtinebat, unā & ostēdendo exercitum, quo hostes metu percelleret, spatiumq; indulgēdo pœnitudinis, si quis ante prælium uoluntatem mutaret: nihilominus autem murorum instruebat obsidium. Itaq; multos quidem rebelliones fugere uel solus fecit ducis aspectus: metum uero uniuersis incussit. Iosephi enim socij, qui non longè à Sepphori castra posuerant, ubi bellum appropinquare cognouerunt, & iam iamq; Romanos prælio secum congressuros, non modo ante pugnam, sed antequā hostes omnino conspicerēt, fuga disiecti sunt. cum paucis autem relictus Iosephus, ubi animaduertit neq; se ad excipiendos hostes sufficientē manum habere, & Iudæorum animos concidisse: ac, si fides his haberetur, plerisque libenter ad hostes defectum ire: iam tum quidem bello omni abstinebat: quā longissime autem periculis abesse decreuit: abductisq; qui secum remanserant, in Tiberiada confugit.

Gadara expugnatio.

Cap. VI.

VESPASIANVS autem Gadarensium ciuitatem aggressus, primo impetu capit, q; eam pugnaci multitudine uacuam reperisset. Deinde hinc transgressus interius, cunctos puberes interfecit, cum Romanos odio gentis, & cladis memoria, quam pertulerat Cestius, nullius ætatis misericordia commoueret. Incendit autem non solum ciuitatem, sed etiam omnes circum uicos, & oppidula quædam penitus desolata, nonnulla quorum habitatores ipse cepisset. Iosephus autem, quam tuitionis causa optauerat ciuitatem, ipse metu repleuit. Nam Tiberienles nunquam eum, nisi de omni bello desperasset, in fugam uersum iri credebant: neque in hoc eos uoluntatis eius fallebat opinio. Videbat enim res Iudæorum quorsum euaderent: unamq; illos uiam salutis habere, si propositum mutauissent. Ipse uero, quamuis adhuc sibi speraret à Romanis ueniam tribuendam, mori tamen sæpe maluisset, quā prodita patria, cum dedecore administrationis sibi creditæ, apud illos feliciter agere, contra quos fuerat missus. Decreuit igitur Hierosolymam primatibus, quēadmodum sese res haberent, cum fide perscribere: ne uel minus extollendo uires hostium, timiditatis mox argueretur: uel minus aliquid nunciando, fortasse cœpti etiam pœnitentes ad ferociam reuocaret, utq; si fœdus eis placeret, cito rescriberent: aut si bellandum esset, dignum ei cons

ei contra Romanos exercitum mitterent. Ille quidem hac epistola scripta, mature mittit qui Hierosolymam literas ferret.

lotapate obsidio.

Cap. VII.

VESPASIANVS autem lotapatam excindere cupiens (nam in eam plurimos hostium refugisse cognouerat, & præterea ualidissimū hoc eorum esse receptaculum) premitit pedites cum equitib. qui montanum iter coæquarent, saxi asperum, ac peditibus quoq; difficile, omnino uero equitibus inuium. Et hi quidem quadriduo fecere quod iussu est, latamque aperuere exercitui uiam. Quinto autem die, qui mensis Maij uigesimus & primus erat, prior Iosephus in lotapatam ex Tiberiade uenit, abiectosq; ludæorum spiritus erigit. Cum uero transitum eius Vespasiano quidam transfuga nunciasset, utq; mox ciuitatem peteret incitaret, uelut cum ea totam ludæam capere posset, si Iosephum subiugasset: hoc ille nuncio pro maxima felicitate percepto, dei prouidentia factum ratus, ut qui hostium prudentissimus uideretur, ultro se etiam in custodiam traderet uoluntariā: statim quidem cum equitibus mille Placidum mittit, unaq; decadarcham Ebutium, tam manu quam prudentia uirum insignem, circumuallare ciuitatē iussit, ne clam inde Iosephus elaberetur. Postero autem die cuncta manu comitatus ipse consequitur, & post meridiem usq; acto itinere, ad lotapatam peruenit: adductoq; in septentrionalem eius partem exercitu, in quodam tumulo castra ponit, distante ab oppido stadijs septem. Consulto autem q̄ maxime conspici ab hostibus affectabat, ut uisu attoniti turbarentur, quod etiam factum est eosq; tantus continuo stupor inuasit, ut muris egredi nullus auderet. At Romanos tota die ambulando fatigatos, ciuitatem statim aggredi piguit: ob eam causam duplici acie circumdato oppido, tertiū extrinsecus agmen equitum posuere, omnes ludæis exitus obstruentes. Sed ea res illos in salutis desperatione audaciores effecit: quippe in bello nihil est necessitate pugnacius. Itaq; postridie impetu in muros facto, ludæi primo quidē locis suis manētes, Romanis castra ante muros habentibus resistebāt. postea uero quā Vespasianus & sagittarios & funditores, omnemq; iaculatorū multitudinem adhibitam, missilibus in eos permisit uti: atq; ipse cum peditibus in aduersum collem, unde murus expugnabilis erat, niti cœpit: tunc ciuitati metuēs Iosephus, & cum eo cuncta ludæorum prosiluit multitudo: omnesq; in Romanos pariter irruentes, procul à muris eos deterruere, multa manu simul & audacia patrando facinora. Neque minora tamen patiebantur quā faciebant, nam quantum ipsos salutis desperatio, tantum pudor incendebat Romanos. & hos quidem peritia cum fortitudine, illos autem duce iracundia ferocitas armabat. Deniq; cum tota die pugnatum fuisset, prælium nox diremit: in quo Romanorum plurimis sauciatis, tredecim interfecti sunt: ludæorum autem cum sexcenti essent uulnerati, septem & decem ceciderunt. Nihilominus, Romanis postridie iterum irruētibus occurrunt: multoq; fortius restiterūt: ex eo scilicet fiduciā nacti, quod eos pridie præter spem sustinuerant. sed eos quoq; pugnaciores experti sunt, quod eorū iracundiam pudor incenderat, uinci credentium, nisi cito uicissent. Itaq; per dies quinque Romanis minime ab aggreSSIONE cessantibus, etiam lotapatenorū excursus agebantur, muricq;

Ioseph.

Mm 3

fortius

fortius oppugnabantur. Et neque Iudæi vires hostium formidabant, neque Romanos difficultas oppidi capiendi lassabat. Etenim Iotapata paulominus tota rupes est, ex alijs quidem partibus undique uallibus immensis præceps, ut earum altitudinem oculis deprehendere cupientium aspectus ante deficiat. Ab una uero tantum Boreæ parte adiri potest, ubi per transuersum latus desinentis montis ædificata est: quod quidem ipsum muro ciuitatis Iosephus fuerat amplexus, quo inaccessa essent hostibus superiora cacumina. Alijs uero circum montibus tecta, prius quam in eam perueniretur, à nullo poterat conspici. Iotapata quidem sic erat cõmunita. Vespasianus autem & cum natura loci simul certandum putans, & cum audacia Iudæorum, incipere obsidionem acriter statuit: aduocatisque rectoribus sibi subditis, de aggressu deliberabat. Cumque aggerem fieri placuisset, qua parte murus facilis erat accessui, totum ad comparandam materiam misit exercitum: oppidoque propinquis montibus excisis, magnaque uilignorum & lapidum comparata, cratibusque ad euitanda iacula desuper missa per uallos dispositis, his protecti aggerem construebant. nulla autem noxa uel minima telorum erat, quæ de muro iacerentur. His autem alij terram ex propinquis tumultibus eruentes, sine intermissione suppeditabant: cunctis que trifariam distributis, nullus erat otiosus. At Iudæi super eorum tegmina saxa ingentia & omne telorum genus curabant immittere: quæ licet minime penetrarent: magnos tamen crepitus dabant, & horribile impedimentum erat operantibus. Tunc igitur Vespasianus machinis missiliū circumpositis (erant autem omnes centum sexaginta) in eos qui super murum astarent, iussit tela contendere: simulque ex catapultis lanceæ percurrebant, saxaque tormentis ingentia mittebantur, ignisque & sagittarum frequentissima multitudo, quæ non solum murum, sed etiam totum intra iactum earum spatium Iudæis inaccessum fecere. Arabum enim sagittariorum manus, & iaculatores, itemque funditores & omnes machinæ tela iaciebant. Neque tamen his Iudæi prohibiti, ne desuper propugnarent, quieti erant: sed excurrando per cuneos more latronum, tegmina operantium detrahebant, nudatosque feriebant: & ubi illi cessissent, aggerem dissipabant, uallorumque munimenta cum cratibus igni tradebant: donec Vespasianus cognito, huius damni causam ex distributione operum contigisse, quod interiecta spatia Iudæi locum aggrediendi præberent, adunauit tegmina: coniunctisque pariter uiribus obreptiones hostium præpeditæ sunt. Erecto autem propemodum aggere, pauloque minus æquato propugnaculis, indignum esse ratus Iosephus, nihil contra moliri. quod oppido saluti foret, conuocat fabros, murumque altius iubet extolli. Cūque illi tam multis obstantibus iaculis minime ædificare posse affirmarent, hanc eis defensionem excogitauit. Sudibus fixis per eos bouum coria recentia extendi præcepit, quæ emissos tormentis lapides sinuata susciperent, quibusque repulsa tela cætera dilaberentur, & ignis humore languesceret. hisque ante fabros oppositis, illi murum die noctumque operando, ad uiginti cubitorum altitudinem erexerunt, crebris etiam turribus in eo constructis, minisque ualidissimis aptatis. Quæ quidem res Romanis iam intra ciuitatem se esse credentibus, magnum mœrorem comparauit, tam Iosephi molitione, quam oppidanorum obstinatione perterritis.

Obsidio

*Obsidio Iotapatenorum à Vespasiano, & diligentia Iosephi: deq; Iudeorum excursionē
in Romanos. Cap. VIII.*

AT Vespasianus & calliditate cōsiliū, & hostium audacia magis irritabatur: qui iam recepta ex munitione fiducia, Romanos ultro incurfabant: inq; dies singulos praelia cateruatim, & cuiusq; modi latrociniales doli, & eorū quæ casus obtulisset rapinæ, aliorumq; incendia fiebant: donec Vespasianus retento milite à pugna, statuit obsidere ciuitatem, ut eam usui necessariorum penuria caperet. Aut enim coactos inopia sibi supplicaturos, aut si ad finem usq; in eadem pertinacia durauissent, fame consumendos eius habitatores putabat: multoq; faciliores expugnatu fore, si post interualum rursus anxius incubuisset. Itaq; omnes exitus eorum asservari præcepit. Illi aut frumenti quidem, aliarūq; omniū rerum intus habebant copiam, præter salem. aquæ uero penuria eos affligebat: quia neq; fons erat intra ciuitatē, & imbre cōtēntis habitatoribus, rara est in illo tractu æstiuus mēsis pluuia. quo tēpore obsessi etiam hoc uehemētius afficiebantur, quod arcendæ siti fuerat excogitatū: quodq; fieri, uelut omnis aqua iam defecisset, ægre ferebant. Iosephus enim, cum & ciuitatē uideret abundare alijs rebus, fortesq; animo uiros esse, quo longiorē Romanis obsidionem faceret, q̃ sperabant, iam tum potum mensura ciuib; ministrabat. illis aut cōseruari aquam penuria grauius esse uidebatur: amplioremq; cupiditatē mouebat, quod ius bibendi liberum non haberent: ac uelut ad extremam sitim peruentū esset, labori cedebāt. Hoc aut modo affecti, Romanos latere nō poterant, qui ex aduerso colle trāsmurum in unum eos cōfluere locum, & aquæ mensuram accipere prospectabant: quod etiam balistarum peruenientibus telis, plurimos occidebāt. Vespasianus quidem nō multo post, exhaustis puteis, ipsa sibi necessitate traditum iri ciuitatē sperabat. Iosephus aut, ut hanc eius spem frangeret, iussit q̃ plurimos per murorum minas dimerſa undis atq; humida uestimenta suspēdere, ut omnes repente aqua perfluerent. ex quo mœror simul Romanis ac timor erat, cū tantū aquæ uiderent eos ludibrio consumere, quos potu indigere credebant. Deniq; dux belli etiam ipse, quia penuria ciuitatē posse capere desperasset, iterum consilium ad uim atq; arma conuertit: ludæis quoq; id maxime cupientibus: quod nec se nec ciuitatē saluam fore credebant, & priusq; fame uel siti perirent, mortem bello optabant. Iosephus tamen, præter hoc etiam aliud consilium, quo sibi copia pararetur, per quendā uallem deuīam, propterea q; minus curiose habitam à custodibus, excogitauit. Mittendo enim per occiduas eius partes literas ad quos uellet ludæos extra ciuitatē degentes, ab his omnia usui necessaria, & quæ in ciuitate defecerant, accipiebat: mandato cōmeantibus, ut plerunq; ad excubias reperent, terga uelleribus tecti: quo si qui eos nocte uidissent, canū similitudine fallerentur. idq; factitatū est, donec eius fraudem uigiles persenserunt, uallemq; cinxerūt. Itaq; tunc Iosephus nō diu ciuitatē sustinere posse prospiciens, suamq; pariter salutem, si uellet remanere, desperans, cum optimatibus de fuga tractabat. uerum id populus sensit, & circa eum fusus, ne sese negligeret, precabatur, in quo solo recumberent. ipsum enim saluti esse ciuitati manentem, uelut omnes eius causa alacri essent animo certaturi, quod si etiam capiantur, eundem solatio fore. decere autem

illū nec inimicos fugere, nec amicos deserere, aut quasi ex naui tempestate oppressa desilire, qui ad eam trāquillo mari uenisset. ipsum em̄ magis demersurū esse ciuitatē, cum iam nemo audebit hostibus repugnare, si discessisset cui cōfiderent. Iosephus aut̄ q̄ sibi caueret occultans, illorum commodo se exitum parare dicebat. nam intra ciuitatem manendo, neq̄ seruatis grande aliquid se profuturū: & si caperetur, unā cum his esse frustra perituum: obsidione uero liberatum, extrinsecus maximo eis emolumento fore. mature enim congregatis ex territorio Galilæis, alio bello Romanos ab eorū ciuitate reuocaturum, nunc aut̄ non uidere, quid apud eos residens utilitatis afferret, nisi q̄ Romanos ad obsidionē magis incitaret, ut se caperent magnipendentes: quem si fugisse cognouissent, multū essent de obsidionis impetu remissuri. Non flexit his populum Iosephus, sed hoc circūstare se magis incendit. denique pueri & senes: itemq̄ mulierculæ cum infantibus flentes ad eius pedes accidebant, eumq̄ omnes cōplexi tenebant, & ut fortunæ socius sibi remaneret, cū ululatus supplicabant: non inuidia salutis eius, quantū ego arbitror, sed propria spe. nihil enim se mali, remanente Iosepho, existimabant esse passuros. Ille autem siquidem paruisset, hæc preces esse ratus: custodiā uero, si per uim cogere tur (multum enim propositum discessus etiā querelarum misericordia fregerat) remanere statuit. cōmunīq̄ desperatione ciuitatis armatus, & nunc tēpus esse dicens pugnā incipere, cum spes nulla salutis est: pulchrūq̄ uitam pacisci pro laude, ac forti aliquo patrato facinore in memoriā posteritatis occumbere: ad opera sese conuertit. Cum pugnacissimis ergo egressus, disiectis custodibus, usq̄ ad Romanorū castra excurrerat: & nunc pelles aggeribus impositas, sub quibus tendebant, discerpere: nunc operibus ignē immittere. posteroq̄ die similiter ac tertio & per aliquot deinceps dies ac noctes bellando nō defatigabatur. Sed Vespasianus Romanos his excursibus male affectos aspiciens (nam & terga dare Iudæis pudebat, & fugientes insequi armorum pondere tardabantur: cum Iudæi semper aliquid agentes, priusquā paterentur, in ciuitatem refugerent) armatis imperat, ut eorum impetum declinarent, ne uicini hominibus mortis audis manū consererēt. Nihil esse fortius desperatis. Restingui aut̄ illorum impetus, si proposito frustrentur, quasi flammam si materiam non inueniat. Ad hoc oportere Romanos cautius querere uictoriam, augendæ possessionis causā non ex necessitate pugnātes. Per sagittarios autē Arabum & Syriæ & funditores, perq̄ saxa tormētis emissa plerūq̄ repellēbat Iudæos. nulla enim telorū machina quiescebat. Illi aut̄ his quidē male accepti cedebant: uerum eminus missa intra iactum subeuntes, sc̄uius Romanis instabant: cum neq̄ corpori, neq̄ animæ parcerēt: sed per uicem utrinq̄ pugnant, suorum quisq̄ laborantibus subuenientes.

De oppugnatione Vespasiani contra Iotapatam, ariete & alijs tormentis bellicis. Cap. IX.

I G I T V R. Vespasianus ultro se existimans longitudine temporis, hostiumq̄ incurſibus obsideri, cū prope iam muris aggeres æquarentur, arietem admouere decreuit. Est autem aries, immensa materia, malo nauis asimilis: cuius summū graui ferro solidatum est, in arietis effigiem fabricato, unde etiam nomē accepit. dependet autem funibus medius ex trabe alia, uelut ex trutina, palis utrinq̄ fultus, bene fundatis.

retros

retroſum autem magna uirorum multitudine repulſus, iſſedēq; ſimul rursus impellentibus miſſus, in fronte prominēte ferro mœnia percutit: nec eſt ulla tam ualida turris, aut murorum ambitus adeò latus, ut eſſi priores iſtus fortiter ſuſtinuerit, aſſiduos uincat. Ad huius periculum rei duci Romano tranſire placuit ui capere oppidum properanti: quoniā pernicioſa uidebatur obſidio, ludæis minime quieſcentibus. Itaq; Romani quidem baliftis cæterisq; miſſilium machinis, ut facilius ferirētur qui de muris obſtare tentaffent propius adhibitis utebātur: neq; ſagittarij aut funditores longius aberant. cū uero ea cauſa muros nemo auderet aſcēdere, ipſi arietem applicant cratibus deſuper itemq; pellibus ſeptem, tam pro ſui deſenſione quāmachinæ. Et primo quidem impetu mœnia concuſſa ſunt: clamorq; oppidanorum, uelut iam capti eſſent, maximus factus eſt. Iosephus autem eūdem locum ſæpe feriri, neque multo poſt murum diſturbatum iri proſpiciēs, quo commento uim machinæ paulatim falleret excogitauit. Saccos enim paleis confertos, quā ſemper impetum arietis ferri uiderēt, demitti iuſſit ex muro: ut eo modo ſecundi iſtus errarent, aut etiam excepta uulnera laxitas fruſtraretur. Quæ quidē res multum Romanis moræ attulit. nam quocunq; hi machinam conuertiffent, contrā illi qui ſuper murum ſtabant, pælearum traducētes ſaccos, iſtibus ſupponebant, nihilq; murus reperiſſione lædebatur, donec etiam Romani aduerſus hoc aliud machinati ſunt: proceris enim contis expeditis, in his ſummis falces quibus ſaccos abſcinderent alligarunt. Cum autē hoc modo efficax eſſet opus arietis, ac murus (qui recens ædificatus erat) iſtibus cederet, quod reliquum erat, Iosephus eiſq; ſocij ad ignis auxilium ſe contulerunt: accenſumq; totum quod aridæ fuit materiæ, tribus ex locis pariter inflammant, unaq; machinas & propugnacula Romanorum & aggeres cōcremarunt. Illi uerò non ſine malo ſubueniebāt, audacia ſimul eorū territi, & ne adiuuentō eſſent, flammis proruentibus impediti: quæ aridum naſtæ fomitem, & prætere bitumen ac picem, necnon etiam ſulfur, opinione citius uolitabant: operaq; Romanorum multo labore curata, unius horæ ſpatio peſſum dederunt. Hic etiā uir quidam ludæus, prædicatione ac memoria dignus inuentus eſt, Samæi filius Eleazarus, cui Saab Galilææ patria fuit. Is enim ſaxum ingēs alte ſublatus, tanta ui ſuper arietem ex muro demiffit, ut machinæ caput abrumperet, idq; ex medijs hoſtibus ſaltu ad eos delatus auferret, nulloq; metu reportaret ad murum. Poſtremo tanquam ſignum quò tela mitterent, hoſtibus propoſitus, nudo corpore quinq; ſagittarum uulneribus fixus eſt: earumq; nulla reſpecta, ubi murum aſcendit, unde iam uideri ab omnibus poterat, ſua audacia ibi cōſtitit, cōtractuſq; dolore plagarū cum ariete decidit. Poſt hunc fortiffimi extiterunt duo fratres Netiras & Philippus de uico Ruma Galilæi. Qui cū ſuper milites decimæ legionis proſiliſſent, tanto impetu ui que irrunt, ut & aciem Romanorū perrumperent, qui que aduerſum ierant, omnes in fugam uerterent. Præter hos Iosephus quoq; & cætera multitudo, raptis ignibus, machinas & refugia, cum operibus quintæ itemq; decimæ, eiſque terga dederat legionis, incendunt. Cæteri autem qui mox cōſecuti ſunt, & in ſtrumenta & omne genus materiæ obruerunt. Rursus autē Romani ſub ueſperam, erectum arietem ad eam muri partem, quæ pridem quaſſata fuerat, appu-
lere

lere: ibiq; propugnatorū quidam Vespasiani plantam sagitta percussam leniter uulnerat, quia uis teli spatio defecisset. Maximā tunc id Romanis perturbationem fecit. his enim qui propē aderant uiso sanguine perterritis, per omnem fama cucurrit exercitū: relictaq; obsidione, pleriq; cum stupore atq; formidine ad ducē belli concurrebant: & ante omnes Titus aderat metuens patri. Vnde contigit ut & beneuolentia circa rectorem, & filij trepidatio cōfunderet multitudinem. facile tamen pater & timore filium, & perturbatione liberauit exercitū. superato em̄ dolore uulneris, & ab omnibus qui sui causa pertimuerunt conspici studens, bellū in Iudæos sēuius incitauit. nam uelut ultor quisq; imperatoris omne periculū adire cupiebat: & clamore alius alium ad hortantes, murum petebant. Iosephus autē cum suis, licet assiduus balistarum itemq; tormentorū ictibus caderent, nequaquā tamen deterrebantur à muro: sed flammis & ferro & saxis eos appetebāt, qui arietē protecti cratibus impellerent. Nihil autē aut parum proficiebāt, cum sine intermissione procumberent in conspectu hostium positi, quos ipsi contra uidere nō possent. nā & suis ignibus collucebāt, tanquam si dies esset, & certū erant hostibus signum quo tela dirigerent: machinisq; procul nō apparentibus, missilia cauere non poterant. Ergo propterea tam catapultarū q̄ iaculorū uī simul multi transigebantur: missaq; machinis saxa & murorum minas auferiebant, & frangebāt angulos turrium. uirorum autē nulli tam fortiter constipati erant, ut non usq; ad extremam aciem saxi magnitudine ac uolentia sternerentur. Sciet autē aliquis, huius machinæ uis quantum ualeat, ex his quæ illa nocte contigerunt. in muro cuidam ex circūstantibus Iosepho, saxo percusso caput auullum est, eiusq; ad tertium stadium ueluti funda excussa caluaria. Interdiu quoq; prægnantis foeminæ transiecto utero, ad dimidiū stadium infans abactus est: tanta tormento uis fuit. Ergo machinis terribilior erat impetus & missilium strepitus. Crebri autem mortui, cum per muros deſcerentur, sonabant. & acerbissimus quidem intus excitabatur mulierum clamor: extrinsecus autem occumbentium gemitus concrepabant: totusq; ambitus muri, ad quem pugnebatur, sanguine cōfluebat: iamq; ascendi poterat cōgestione cadauerū. montes autē resonantes, multo amplius horrorem augebant: nec quicquā illi nocti defuit, quod uel auribus uel oculis terrorem posset incutere. Plurimi quidem pro Iotapata decertantes, fortiter ceciderūt, plurimi etiam fauciati, & sunt, & tamē uix circa matutinas uigilias murus assiduus machinarum ictibus celsit. Tumq; illi quidem corporibus atque armis eam partem quæ deiecta fuerat, priusquam Romani pontes apponerent, munierunt.

De iterata impugnatione Iotapatenorum.

Cap. X.

MA NE autem Vespasianus ad occupandam ciuitatem iam ducebat exercitum, ex nocturno labore paulum recreatum. Idem que cupiens de cōuulsa muri parte alios propugnatores depellere, equitum quidem fortissimos equis depositos trifariam collocat: ut tecti armis dirutum latus undique obsiderent, contosq; prætenderent: & cum pontes admoueri cōpissent, ipsi priores introirent. Post illos autem pedites ualidissimos ordinauit. Reliquam uero equitum multitudinē secundū muri spatium per montana loca distendit, ne quis fugiens excidiū ciuitatis lateret. deinde

Deinde qui hos sequerentur cōstituit sagittarios, paratas sagittas habere iussos: funditores quoque similiter, & appositos machinis. Alijs autē integris muri partibus scalas applicare praecepit, ut qui hos prohibere tētaissent, deiectionis partis defensionem relinquerent: ceterique omnibus simul telis oppressi, uolentiae irrupientiū cederent. Iosephus autē hoc cōsilio cognito, per murum integrum labore fatigatos itemque senes disposuit, quasi laedi non possent: in parte uero collapsa ualidum & potentissimū quemque: senosque ante omnes uiros, in quibus & ipse fuit, ad pericula subeunda sortitus est: hisque praecepit, ut agminum ululatus ne metu quaterentur, aures obstruerent: contra sagittarum uero multitudinem cōmuniti protegerentur desuper scutis: paulatimque recederent, donec sagittarij pharetras exinanirēt. Si uero pontes à Romanis apponerētur, ipsos prosilire mandauit: atque hostibus persuasit per sua instrumenta resistere: unumquemque uero ita certare debere, non quasi conseruandam tueretur, sed quasi perditam iam patriam uindicaret: atque oculis suis proponere mactari senes ac liberos, coniugesque suas propemodum ab hostibus capi: uimque futuræ cladis iam nunc collectā in autores eius effundere. ita quidem in utroque disposuit. Ciuitatis autē uulgus imbellē, mulieres ac pueri, postquam oppidum triplici acie uidere, circumdatū (nullus enim ad pugnam translatus fuerat à custodijs) strictisque gladijs ad partem muri deiectionis hostes instare, armisque montana loca omnia desuper collucere, atque Arabum quēdam sagittarijs tela suggerere, tunc extremo ululatu quasi capta urbe consonuerunt, non ut impedere mala, sed ut adesse iam crederes. Quare Iosephus mulieres, ne misericordia suorū animos effœminarent, intra domos cū interminatione cōcludit, silere iussas: ipse uero ad partē muri quæ sibi obtigerat transiit. & scalas quidē applicantibus animū non intendit, sed tantum speculabatur impetū sagittarū. Simul autē ac tubicines uniuersarū legionū cōsonuerūt, & grauiter infremuit exercitus: signoque dato, missis undique sagittis lux obscurari coepit: Iosephi socij memores praeceptorū, & aduersus clamorem obstrictis auribus, & cōtra sagittarum uulnera corporibus cōmunitis, cum admouerentur pontium machinae, ipsi eas cursu, & antequam hostes pedem in his ponerent, occupant: eosque ascendere nitentes praelio deturbant, uaria manu itemque animi facinora demonstrantes: & ne uel in extremis calamitatibus deteriores illis uiderentur, qui sine periculo fortes contra se essent, curabant. nec prius à Romanis diuellebantur, quam uel caderent uel occiderent. Itaque Iudeis perpetuo dimicantibus, cum nec unde mutarent propugnatores haberēt, defessis autem Romanorum assidue substituerentur: proque his quos uolentia repulissent, alij succederent: inuicem se adhortati latera copulant: protectique desuper longioribus scutis, inexpugnabilis globus effecti sunt: totaque acie uelut uno corpore repellendo Iudæos, muro iam pedē ponebāt. Tum Iosephus, his rerū angustijs cōsilio necessitatis adhibito, machinis excogitandis cum desperatione stimulat: feruentique oleo perfundi milites iubet, scutorū coniunctione defensos. id autem Iudæi multi, qui & paratum haberent, & plurimum, cito Romanis infundunt: ipsis etiam in eos ahenis missis calore bullientibus. Hæc res Romanorum ardentium aciem dissipauit, & cum dolore saeuissimo deuoluebatur à muro, siquidem facile à uertice ad pedes usque
sub

sub armatura oleum per totū corpus fluebat, carnēq; non secus ac flāma depa-
 scebatur: quod natura facile calefceret, seroq; pro sui pinguedine refrigeres-
 ret. Thoracibus autē & galeis illigatis incendiū fuga non erat. Nunc autē salien-
 tes, nunc incuruati dolore, de pontibus decidebant. Ad suos autē contraniten-
 tes tutō recedere non poterant, quoniā facile ab insequentib. uulnerabantur.
 Sed neq; Romanis uirtus in rebus aduersis, nec Iudæis prudentia defuit. Ro-
 mani enim licet oleo perfusi mirabilia pati uiderentur, tamē in eos qui perfus-
 derant ferebantur, præcedentē quisq; incurfando, tanquā ipse impetū retar-
 daret. Iudæi uero progressum eorū dolo altero deceperunt, cū sceno græco
 decocto pontium tabulata perfunderent: quibus illi dilabentes retrahebantur,
 ut neq; fugientiū quisquā, neq; aggredientiū firmo posset eniti uestigio:
 sed alij quidē resupinati per ipsas pontiū tabulas calcarentur, multi uero sus-
 per aggeres deijcerētur: & qui cecidissent, à Iudæis feriebantur: qui Romanis
 desilientib. cōflictu iam liberi, facillime tela dirigebant. Cū autē multa milites
 mala in hac perpeti pugna dux uideret, sub uesperā eos reuocat: quorū non
 paucis trucidatis, plures sunt uulnerati. Ex Iotapata uero sex uiris mortuis,
 plures q̄ trecenti faucē translati sunt. Hoc autē modo pugnatū est Iunij men-
 sis die uigesimo. At Vespasianus eorū causā quæ acciderant, consolatus exer-
 citum, postquam ira uidit accensum, neq; tam exhortationem q̄ opus depos-
 scere, aggeres quidem altius tollit. Tres uero turres quinquagenum pedum
 in excelsum iubet erigi, ferro undiq; tectas, ut & pondere stabiles essent, neq;
 ignibus expugnarentur: easq; super aggeres collocat, iaculatorib. & sagittar-
 ijs, itemq; leuiorib. missilium machinis plenas, funditorū quoq; fortissimis.
 Qui cum non cōspicerentur propter altitudinem turrium & loricas, ipsi eos
 qui super murum astarent facile cōspicuos, telis feriebant. at illi cum neque à
 uertice uenientes sagittas facile declinarent, neq; ulcisci possent quos non ui-
 derent: altitudine quidem turriū librata manu iacula superante: ferro autem,
 quo erant septæ, flammis obstante: ob hæc defensionem muri deserunt: oppu-
 gnationemq; tētantibus prompte occurrunt. Et Iotapateni quidē ita resiste-
 bant, quāuis multi in dies singulos occūberent, neq; contra mali quicq; hosti-
 bus facerent, quòd eos sine periculo prohibere non poterant.

Iaphæ expugnatio à Traiano & Tito.

Cap. XL

Is autem diebus Vespasianus ad finitimam quandam Iotapatæ ci-
 uitatem euocatus, cui nomen est Iapha, nouas res affectantem, &
 propterea, quòd Iotapatenos præter spem restitisse audierat, inso-
 lescentem, mittit eò Traianum decimæ legionis rectorem, dans ei duo milia
 peditum & equites mille. Ille autem cum oppidum contra expugnationem
 munitissimum reperisset (nam præter naturam qua tutū erat etiam muro du-
 plici cingebatur) habitatores uero eius uidisset paratos ad pugnā sibi obuios
 processisse, prælium cum his committit: eosq; paulisper reluctatos, in fugam
 uertit: quos uestigij cōsecuti Romani, exterioris muri ambitū quò confuge-
 rant, cum ipsis irrumpunt. secundū autē murum petentibus, ciues sui clausere ci-
 uitatē, metu scilicet, ne cum his rursus hostes intrarent. Profecto autē deus Ga-
 lilæorum clades Romanis donabat, qui etiam tunc ciuitatis eius uniuersum
 populum exclusum moenibus proprijs, ad interitum hostibus dedit audis-
 sis

mis cædiū. Multi enim simul ruentes ad portas, multumq; nominatim præpositos inclamantes, inter ipsas preces mactabantur, quibus hostes unū murum, alterum ciues clauferant: & inter medios coacti murorum ambitus, multi quidem sociorū gladijs transfigebātur, infiniti uero à Romanis interficiebantur, ne ad ulciscendum quidem recepta fiducia. nam præter hostilem metum, etiam domestica proditio eorum animos fregerat. Deniq; moriebātur, non Romanos, sed ludæos execrando, quoad omnes interiere numero hominum, duodecim milia. Vnde Traianus uacuam esse ciuitatem pugnatoribus reputans, & si qui adhuc intus essent, nihil eos ausuros esse existimās præ timore, imperatori excidium reseruauit. eumq; per nuncios rogauit ut filium suum Titum mitteret, finem uictoriæ impositurū. ille aut laboris aliquid superesse ratus, cum milite filium misit, hoc est, quingentis equitibus, & peditibus mille. Qui mature ad ciuitatem profectos sic ordinauit exercitum, ut in leuo quidē latere Traianū constitueret, ipse uero in dextro obsidioni præesset. Itaq; militibus scalas muris undiq; applicantibus, cum paulisper desuper Galilæi obstitissent, cōtinuo mœnia reliquerunt. Titus uero eiusq; comites salutu demissi, mature ciuitatē obtinuerunt. Tumq; uehemens cum his qui se intus cōgregauere, pugna commissa est: nunc per angusta uiarū irruentib. ualidis dissimilis, nunc foeminis ex tectorū culminibus, quæ forte inuenissent, tela iactantibus. Et hoc quidē modo usq; ad sextam horā sustinere conflictum. absumptis aut bellatoribus, cætera multitudo, & sub diuo, & per domos, senes pariter ac iuuenes mactabantur. Deniq; uirilil sexus præter infantes nullus remansit, qui cū mulieribus abducti sunt seruitio. Interemptorū quidem in ciuitate, & in primo cōgressu, numerus fuit xv milia: captiuorum aut duo millia cxxx. Hæc Galilæis clades contigit quinto & uigesimo die lunij mensis.

De Samaritis à Cereale deuictis. Cap. XII.

SED ne Samaritæ quidem alieni à calamitatibus remansere. Hi namq; in monte Garizin, qui est illis sanctissimus, congregati, locis suis expectabant: belli aut minas eorū conuentus ac spiritus habere uidebatur: nec saltem uicinorū malis corrigebantur, sed inconsulta suarū uiriū infirmitate, secundis Romanorum rebus exterriti, prona in tumultum uoluntate pendebant. Vespasiano autem placebat motus antecapere, eorūq; impetus præuenire. Nam & si præsidijs tota Samaritica regio cincta erat, tamen eorū multitudo qui coierant & cōspiratio timebatur. Eaq; causa Cerealem quintę legionis tribunum, cum sexcētis equitibus tribusq; peditū millibus mittit. Ille aut ad montē quidem accedere, prælioq; congregi nequaquā tutum esse duxit, q; hostes plurimi desuper essent: milites uero circumuallatis undiq; montis radicibus, tota eos die custodiebant. Euenit aut aquæ tunc indigentib. Samaritis, etiam graues accendi æstus (erat enim tempus æstatis, neq; se rebus necessarijs uulgus instruxerat) adeo ut nōnulli quidem una die siti morerentur, multi uero eiusmodi morti seruitiū præferentes, ad Romanos transfugerent: ex quibus cognito Cerealis, illos etiam qui adhuc perseuerarent, malis infractos, montē ascendit: & circum hostes exercitu constituto, primum eos ad fœdera hortabatur, atq; ut salui esse mallent rogabat: si arma proiecissent, tutos fore pmittens: deniq; quia persuadere nō posset, aggressus eos occidit Ioseph.

Nn omnes

omnes. Erant autem undecim milia & sexcenti. Hęc lunij mensis uigesimo & septimo die gesta sunt: atq; his calamitatibus Samaritę oppressi sunt.

Iotapata excidium.

Cap. XIII.

IOTAPATENIS autē diu durantib. & pręter spem aduersa tolerantibus, quadragesimo quidē ac septimo die, Romanorū aggeres super murorū altitudinē sunt elati. quidam uero ad Vespasianum eodem die profugus uenit, paucitatem ciuiū & infirmitatem simul eorū enuncians: quodq; diuturnis uigilijs, & pręlijs assidujs consumpti, minime quidē ulterius uim ferre possent, uerū dolo etiā caperētur, si quis instaret. circa extremā namq; uigiliam, qñ & malorum requiē habere uiderentur, & maxime defatigatos custodes matutinus somnus occupat, dormire eos dicebat, eadem que hora inuadendos esse suadebat, Vespasiano aut, quia fidem nosset inter se Iudęorū, quantaq; superbia pęnas contēnerent, transfuga suspectus erat: nam & antea quidam ex Iotapata captus, omne tormentorū genus fortiter pertulit, & cum ne flammis quidē coactus, quid intus ageretur, hostib. exquirentibus prodidisset, mortē deridens cruci suffixus est. Fidem tñ proditori coniectura faciebat, fortasse illū uera dicere: ipse autē nihil ex eius fallacia magnum sibi existimans esse metuendū, asseruari hominē iussit, & ad occupandam ciuitatē parabat exercitū. Hora igitur quę fuerat indicata, silentio muros petebat: primusq; incedebat Titus cum uno ē tribunis Domitio Sabino, paucis ex quintadecima legiōe comitatus. Interfectis aut uigilibus, in ciuitatē ingrediuntur, & post eos Sextus Cerealis tribunus, & Placidus, subiectos sibi milites introducebant. Arce uerō occupata, cum hostes in medio oppido uersarentur, iamq; plane dies esset, ne tunc quidem illi qui capti tenerentur, adhuc excidium sentiebant, multo labore somnoq; pariter dissoluti. Et si quis euigilasset, nebula uisus eius hebetauit, quę casu tūc plurima se circa oppidū fuderat, donec totus irrupit exercitus: soloq; malorū periculo exuscitati sunt, morientesq; demū se perisse crediderūt. Romanos aut memores quid obsidiōis tēpore pertulissent, neq; parcēdi cuiquā, neq; miserendi quenq; tangebatur cura. sed ex arce plebē ad prona cōpulsam facilmē trucidabāt, ubi loci difficultas pugnacibus q; negaret copiam resistendi. uiarū namq; angustijs pressi, ac per decliua dilabētes, fluēte desuper bello obterebantur. Id multos etiā q; circa Iosephū lecti erant, ut manib. proprijs liberarentur incitauit. nam cū se uiderent Romanorū neminē posse occidere, ne Romanorum manibus oppeterent pręuenerunt, & in extrema parte ciuitatis congregati, semet interfecerunt. Quicuncq; tñ uigilum primi captam ciuitatē senserant, in quandam turrim septentrionalē fuga recepti, aliquādiu quidē restiterunt. deinde circūfusi hostiū multitudine, sero dextras dedere: hisq; instantibus, mortē suam æquo animo prębuerūt. Potuissent aut incruēto Romani obsidionis sine gloriari, nisi unus ex ipsis occidisset cēturio, Antonius, peremptus insidijs. Nam quidam ex his q; ad speluncas cōfugerant (erant aut plurimi) rogabat Antoniū, dextrā sibi porrigere, ad fidē salutis ac pręsidiū, quo tutus ascenderet. cūq; is manū porrexisset incaute, hasta ille pręuentū sub inguine perculit, statimq; cōfecit. Illo quidē die cōparentem multitudinem peremere Romani. postea uero secutis diebus scrutando latebras, per cuniculos & speluncas in omnē

sauię

sæuiebant ætatem, præter infantes ac foeminas. Itaq; captiui quidē mille ducenti cōgregati erant: quadraginta uero millia cōnumerata sunt excidij tempore pugnis superioribus mortuorum. At Vespasianus ciuitatem ipsam exscindi iubet, castellaq; eius omnia exurit. Iotapata quidem ita deuicta est tertio decimo imperij Neronis anno, calendarum Iuliarum die.

Quomodo Iosephus captus uitam suam redemerit facto & uerbis.

Cap. XIII.

Rom. uero Iosephum requirentes, & propriæ indignationis causa, & quod imperatori operæ precium uidebatur (captus enim, maxima pars belli esset) mortuos itemq; abditos rimabatur: ille aut in exitio ciuitatis fortunæ quodā usus auxilio, per medios se hostes surripuit, & in quendam profundum puteum saltu demissus est, cui amplum specus adiunctum erat à latere, quod supra scrutantes uidere nō possent: ubi XL insignes uiros latitantes offendit, rerumq; utiliū apparatū, qui non paucis diebus sufficeret. Hostibus autem omnia cōplexis, interdiu quidē se occultauit: nocte uero sursum ascendens, uigilias explorabat, ut fugeret. Cūq; omnia undiq; ipsius causa maxime custodirentur, neq; fallendi spes esset, in speluncā iterū descendebat: biduumq; ibi delituit. Tertia uero die, capta quadā muliere, quæ cum ipsis fuerat, indicatus est. Tūq; Vespasianus properè duos tribunos Paulinū & Gallicanū, iussos pacē dare Iosepho, & hortari eū ut ascenderet, mittit. Quibus tñ ille rogantibus, postq; ad eum uenerūt, fidemq; pro salute dantib. minimè paruit. Ex his aut magis quæ pati meritus esset, qui plurima cōmisisset, q; ex naturali mansuetudine rogantiū, suspiciōē colligens, uelut ad poenam euocaretur, timebat: donec Vespasianus tertiū quoq; tribunū Nicanorē, Iosepho notū, atq; olim consuetū misit. Is aut, q; mite in eos Romanorū esset ingenium, quos semel subiugassent, referens: quodq; ipse Iosephus uirtutis causa magis admirabilis, q; inuisus ducibus haberetur: essetq; imperatori studium nō eum ad supplicium ducere, quod etiam sine deditiōe sibi liceret exigere, sed conseruare potius uirum fortem: his addebat, q; nec Vespasianus, si quid dolo moliretur, amicum ad id mitteret, ut rem optimā pessimā, hoc est, perfidiæ prætexeret amicitiam: neq; semetipsum illi, ut amicum falleret, obtemperaturum fuisse. Verū Iosepho etiam post Nicanoris dicta hæsitante, milites quidē irati, speluncæ ignē submittere properabant. sed retinebat eos belli ductor, uiuū Iosephū capere plurimi pendēs. Nicanore aut uehementer instāte, ubi etiā hostilis multitudinis minas comperit Iosephus, nocturna somnia reminiscitur: quibus ei deus & futuras Iudæorum clades, & quæ Rom. essent euentura principibus, ostēdit. erat aut interpretandis quoq; somnijs idoneus, & cōiectare quæ ambigue diuinitus dicerentur, sciebat: qui & sacros prophetarū libros nouerat, q; & ipse sacerdos esset, & parentibus sacerdotibus procreatus. Illa igitur hora quasi deo plenus, & recentiu somniorū, quæ horrēda uiderat, simulacra mēte cōplexus, occultas preces deo offert. Et quia Iudæorum, inquit, labefactari tibi rem creator placuit, fortuna uero ad Rom. tota migravit, animamq; meam quæ futura prædiceret, elegisti, do quidem manus sponte Rom. & uiuo. restor aut, quod non proditor, sed tuus minister ad eos ibo. Simulq; his dictis, Nicanori consentiebat. Verū qui unā cōfugerant Iudæorū, postq; intellexerunt Iosephum rogantib. cedere, uniuersi circumstant

Ioseph.

Nn 2 tes

tes clamabant, certe plurimū ingemiscere leges patriæ. Vbi sunt, quæ Iudæis deus annuit, quibus mortem contemnentes animas indidit? Vita Iosephe cap-
 tus es, lucemq; pateris intueri seruientem? q̄ cito tui oblitus es? quā multos pro libertate mori persuasisti? falsam profecto opinionem fortitudinis habebas, falsamq; prudentiæ, si salutē apud eos speras, cū quibus ita dimicasti: aut si hæc etiam certa sunt, ab illis tñ te seruari cupis. Sed quamuis te Romanorū fortuna tui obliuione perfuderit, nos tñ patriæ gloriæ consulentes, & dexteram tibi & gladium cōmodabimus: Tu uero siquidem sponte moriāre, dux Iudæorū: si uero inuitus, proditor morieris. Vix hæc elocuti sunt, & intentatis ei gladijs, occidendū illum cōminabantur, si Romanis pareret. Timēs igitur impetū Iosephus, & se dei præceptorū proditorem esse ratus, si ea nō renunciaisset morte præuentus, argumentis eos philosophiæ necessario tractare incepit. Et quid enim tantoperè, inquit, ô socij proprię cedis auidi sumus? aut cur amicissimas inter se res, corpus & animam in dissensionem uocamus? mutatū me esse quispiā diceret? sed Romani hoc sciunt. Optimum in bello mori: sed lege belli, hoc est à uictoribus trucidari. Proinde siquidē Romanorum ferrū deprecor, uere meo gladio mea q; manu sim dignus: sin illi hosti suo parcendum putant, quanto iustius nos ipsi nobis pepercerimus? Quippe stolidum est ea circa nos admittere, pro quibus ab illis dissensimus. Pulchrū enim esse pro libertate mori, & ipse fateor, pugnando tñ, & illorum manib. q̄ eam præripuere: nūc aut̄ neq; prælia nobis obstant, neq; nos interficiunt. Iudem aut̄ timidus est habendus, qui mori non uult cum opus est, & qui uult cū non oportet. Præterea quis nos metus prohibet ad Romanos ascendere? nempe mortis. Ergo quæ ab hostibus dubie suspecta formidini est, eam certam ipsi nobis irrogabimus? Verū seruitutē dicet aliquis. Valde quidē nunc liberi sumus. At uiri fortis est semet occidere. Imo uerò ignauissimi, quantum opinor. Nam & gubernatorem timidissimum puto, qui tempestatem metuens, ante uim turbinis nauē sponte submergit. Quinetiā propria manu perire, à cōmuni omniū animalīū natura discrepat, eo q; modo in creatorē nostrū deū summum scelus admittitur. Nullū est animal, q̄ ex industria uel per se moriatur. Siquidē naturæ lex ualidissima, ut uelint uiuere, in omnib. sita est: idcirco & qui nobis adimendū id putant, hostes ducimus, & quos nostros insidiatores putamus pœna persequimur. Deū uerò indigne ferre nō arbitramini, cū donum eius homo despiciat? Ab illo enim accepimus ut essemus: rursumq; ut esse desinamus, illi reddendū est. Corpora quidē cunctis mortalia sunt, ex ca-
 duca materia fabricata: anima uero semper immortalis est: dei q; particula in corporib. collocata. Si quis ergo depositum hominis surripuerit aut male tractauerit, pessimus statim ac perfidiosus habetur. Si dei depositū ex pprio corpore q̄s eiecerit, eum se latuisse quē læserit æstimabit. Et seruos quidē fugientes ulcisci, iustū creditur, quāuis nequā dominos fugerint: ipsi uero deum fugientes, & optimū deū, impie facere nō uidebimur? An ignoratis q̄ eorū qui lege naturæ uita exeunt, acceptūq; deo debitū soluunt, cum id qui dedit recipere uoluerit, ppetua laus domusq; ac familia stabiles sunt? puræ aut̄ & q̄ inuocātes exaudiāt animę, retinēt locū in cœlo adeptę sanctissimū: atq; inde rursum, uoluētib. seculis, casta corpora iubentur incolere. Quorū uero manus in se

seipfos insanierunt, eorum animas tenebrosior Orcus fufcipit. pater autem il-
lorū deus autores iniuriæ per nepotes ulcifcitur. Hinc & deo inuifum eft, &
à fapiētiffimo legis noſtrę cōditore coercetur. Deniq; ſi q ſe occiderint, apud
nos quidē uſq; ad ſolis occaſum inſepultos abiici decretū eſt, cum etiam ho-
ſtes ſepeliri fas eſſe ducamus: apud alios aut & dextrę iubentur abſcindi eiuf-
modi mortuorum, quæ in ipſos armatæ ſunt: qm̄ ut corpus ab anima, ita ma-
num eſſe à corpore alienā exiſtimarent. Pulchrū eſt igitur, ō ſocij, iuſta ſentire
neq; humanis cladibus addere, ut creatorē omnium impietate lædamus. ſi ſal-
ui eſſe uolumus ſalui ſimus, nec em̄ ſalus aquid eos ignobilis eſt, quibus tantis
uirtutē operibus demōſtrauimus. ſin mori placet, ab his occidi perpulchrum
eſt q nos ceperint. Nō migrabo ego in hoſtiū locū, ut ipſe mei proditor ſiam.
multo enim ſtolidior ſim, q̄ qui ad hoſtes ultro profugiunt, ſi quidem illi ſalu-
tis ſuæ cauſa id faciūt: ego uero interitus, & quidē mei. Romanorū tamē inſi-
dias uotis expeto. nam ſi me & poſt iunctas dextras perimant, magno animo
paratoq; moriar, mendaci perſidiam pro uictoriæ ſolatio mecum auferens.
Multa quidē in hunc modū Iosephus ut à cæde propria ſocios dehortaretur,
dicebat, Illi aut obſtructis auribus deſperatiōe, qua ſe iam dudum morti deuo-
uerant, concitantur: & ali j aliunde cū gladijs accurrētes ignauia exprobrabāt:
& quaſi eum mox percuffurus, quiſq; adoriebatur. Ille aut cum aliū nomina-
tim uocaret, aliū uultu ducis intueretur, alterius dexterā prehenderet, alium
precibus exoraret, uaria mentis affectiōe (ut in tali neceſſitate) diſtractus, fer-
rum omnium à cæde ſua prohibebat, nō ſecus ut feræ beſtiæ circumcluſæ, ad
eum ſemper qui ſe contingeret, ora conuertens. Illorum aut, qui ducem in ex-
trema quoq; clade reuerendū putabant, debilitabātur dextræ, gladij q; de ma-
nib. elabebantur: multi cū manus ei afferrent, ſpōte frameas dimittebant. Iose-
pho aut non defuit in deſperatiōe conſiliū, ſed fretus dei prouidentia, ſalutē
in periculū mittit. Et quoniā mori decretū eſt, inquit, agite, cædes mutuas ſor-
tiamur: & cui obtigerit, manu ſequētis occumbat, atq; ita omniū fortuna per-
ambulet, neq; ſua ſe quis dextera feriat. iniuſtū eſt enim cæteris interemptis,
ex alijs quenquam, ſi poenituerit, ſaluū eſſe. Viſus eſt uera dicere, & quod p-
ſuaſit agitur: ut ſors cuiq; obtigit, paratam ei qui ſequeretur necem ſuam pre-
bebat, quaſi mox etiam duce perituro. cum Iosepho enim perire, uita dulcius
æſtimabant. Remanſit autē ipſe cum altero, ſiue fortuna dici poterat, ſiue dei
prouidentia. Conſultoq; proſpiciēs, ne uel ſorte grauaretur, uel ſi nouiſſimus
ceſſiſſet, gentilis cæde pollueretur: illi quidē, fide interpoſita, ut uiueret per-
ſuaſit: ipſe uero hoc modo & Romanorum & domeſtico bello liberatus, ad
Veſpaſianū per Nicanorē ducebatur. Omnes aut Romani uiſendi eius gratia
occorrebat: & cū ſe circa ducē premeret multitudo, uariis tumultus erat: his
exultantibus, q; captus eſſet, alijs minitantibus, nonnullis aut propius eum ui-
dere certantibus. Et qui longius quidē aberant, hoſtē interficiendum eſſe cla-
mabant: qui uero propius erant, facta eius reputātes, mutatiōes ſtupeſcebāt.
Rectorū aut nemo fuit, qui licet antē iraceretur nomini eius, uiri aſpectu non
mitior factus ſit. Titū uero præter alios & fortis Iosephi animus in calamita-
tibus, & ætatis eius miſericordia capiebat: qualisq; pridē fuiſſet in prælijs re-
miniſcenti, & qualis nunc ſit in hoſtiū manibus poſitus intuenti, ſuccurrebat

Ioseph.

Nn 3 quanta

quanta esset fortunæ potentia, quamque uelox belli momentū. humanarū aut rerū nihil firmū atque perpetuū. quāobrem multos ad miserationē Iosephi pertraxit: plurimaque salutis eius pars Titus extitit apud patrem. Vespasianus tamen, quasi missurus eum Cæsari, ut cautissime custodiretur præcepit. Quo audito, Iosephus aliquid ei soli se dicere uelle ait. Summotisque ab illo omnibus alijs præter filium Titum, ac duos amicos: Tu quidē, inquit, Vespasiane, tantum hoc putas, Iosephum te habere captiuum: ego aut maiorum ad te nuncius uenio, præmissus à deo: alioquin Iudæorū legem sciebam, & quemadmodū duces exercituū mori deceret. Ad Neronē me mittis: quid ita? quasi qui Neroni usque ad te successuri sunt, maneant. Tu es Cæsar Vespasiane & Imperator, atque hic filius tuus: me aut colligatum arctius tibi asservato: nam dñs quidem non mei solius es tu Cæsar, uerumetiam terræ marisque ac totius hominum generis, me autem ad maiorem poenam custodiri oportet, si ex tempore & subito in dominū ista *confin*go. His dictis Vespasianus statim quidem fidem non habere uidebatur, eaque Iosephum existimabat salutis gratia cōminisci. paulatim uero ad credendū impellebatur, iam pridem illum excitante ad imperiū deo, sceptraque multis præmonstrante alijs portentis. Sed & in alijs uerū esse Iosephum deprehenderat. Altero namque amicorum qui secretis intererant, admirari dicente, quēadmodū (nisi hæc deliramenta sint) neque Iotapatenis de exilio, neque sibi de captiuitate quicquam diuinasset, ut à se irā depelleret: Iosephus Iotapatenis ait se prædixisse, quod post diem septimum & quadragesimū eos maneret exitium, quodque ipsum Romanū uiuum essent in custodia retenturi. Hæc in secreto quæ sita, Vespasianus ubi uera esse comperit à captiuis, etiam quæ de se dixisset credibilia coeperat existimare: sed neque custodiam Iosepho nec uincula remittebat: uestimentis aut alijsque muneribus eum donare benignissimeque fouere non desinebat, etiam Tito magnam honori eius operam cōmodante. Quarto autem die mensis Iulij Vespasianus in Ptolemaida reuersus, inde in loca maritima Cæsaream peruenit, Iudæe maximam ciuitatem, & quæ maiorem incolarum partem Græcos haberet. Igitur & exercitum & rectorem indigenæ omni fauore ac benignitate suscipiunt, affectu quidē quo Romanos diligerent. plus aut illorū qui excisi fuerant odio: unde etiam multi simul, ut de Iosepho supplicium sumeret, cum clamore precabantur. Vespasianus aut de ista quidem petitione, uelut ab inconsulta multitudine oblata. nihil respondendo dissoluit. legionum uero duas quidem hyematum apud Cæsaream posuit, quod opportunam uideret esse ciuitatem. Decimam uero & quintam Scythopolim misit, ne totius exercitus molestia Cæsaream premeret. Erat autem illa quoque aprica per hyemem, quantum æstatis caloribus æstuosa, ut in planicie sita atque maritima.

Ioppe denuo capitur.

Cap. xv.

IN hæc aguntur, collecta non exigua multitudo, qui uel ab hostibus seditione defecerant, uel ex ciuitatibus euersis effugerant, Ioppen sibi receptaculo renouant, quam antea uastauerat Cestius. Et quia terra quam uastauerat arcebatur, migrandum in mare censuerunt: ac pluraticis nauibus fabricatis, in Syriam ac Phœnicen. itemque in Ægyptum comitantes, plurimos latrocinjs prædabantur: omnibusque nauigijs inuium faciebant

eiebant illarum partium pelagus. Sed Vespasianus cognito quid constituis-
 sent, equites in loppem necnō & pedites mittit. hīq; nocte in ciuitatem, q̄ in
 custodia erat, ingressi sunt. Eius aut̄ habitatores, postq̄ irruptionem præsenti-
 serant, ne tunc Romanos arcerent, metu deterriti, naues fuga petierunt: & in
 his, ultra contiguum sagittæ spacium, pernoctauere. Cum uero loppe natura
 esset importuosa (namq; in asperū cæteraq; arduum littus desinit ac summis
 utrinq; cornibus leuiter incuruū, quæ uaste supersunt, & ingentibus procel-
 lis pelagus turbant: ubi etiam nunc Andromedæ catenarū signis extantibus,
 fabulæ ueteris fides ostenditur: aduersus aut̄ aquilo feriēs littora, summos in
 obiectas cautes fluctus affligit, solitudinēq; in tutiorē efficit stationem) in eō
 salo fluctuantibus loppenis, prima luce uiolentius, quē illac nauigantes Me-
 lamboreā uocant flatus incumbit: & alias quidē naues inter se, alias uero col-
 lisit in scopulos. multæ aut̄ cum magna ui aduerso æstu, niterētur ad pelagus
 (nam & littus saxis infestum, & hostes in eo constitutos timebant) sublata in
 sublime gurgite mergebantur. & neq; fugæ uspiā locus erat, neq; manentib.
 spes salutis: cum & mari uentorū, & ciuitate Romanorū uiolentia pellerētur.
 Itaq; multi ululatus collisis nauib. audiebātur, & multi crepitus fractis: lop-
 penorū aut̄ fluctibus pars obruti, pars naufragijs implicati moriebantur. nō
 nulli aut̄ ferro se interficientes, ueluti id satius esset, mare præueniebant: plu-
 rimi aut̄ euecti fluctibus, scopulis carpebātur: ut & pelagus sanguine redun-
 daret, omnisq; ora maritima cadaueribus impleretur: cū etiā ad littus appul-
 sos, in eo stantes Romani milites trucidarēt. eiectorū aut̄ corporum quatuor
 milia ducēta fuerūt. Ita captā nullo prælio ciuitatē Romani funditus erunt.
 loppe quidē hoc modo breui tēpore bis à Romanis excisa est. Vespasianus
 aut̄, ne rursus eō piratæ confluerent, castris in arce munitis, ibi cum peditibus
 paucis equitatū reliquit: ut hī quidem locis suis manētes, eadē castra defen-
 derent: equites uero omne circū territorium peragrantes ad fines loppes, ui-
 cos & oppidula simul exurerēt. Illi igitur p̄ceptis obedientes, in dies singulos
 incurfando, excindebant totas regiones atq; uastabant. Vbi uero Iotapata
 apud Hierosolymam casus nūciatus est, primo quidē plurimi & pro magni-
 tudine calamitatis, & q̄ nemo qui se uidisse diceret quæ iactabantur aduen-
 rat, nō credebant, nec em̄ uel nuncius aliquis superfuerat: sed ipsa per se fama
 excidiū prædicabat, uelox nuncia tristiū: paulatimq; p̄ finitimos ueritas am-
 bulabat, & apud omnes ambiguitate certior habebatur. quinetiā reb. gestis
 plura quæ facta non erant affingebātur: & in excidio ciuitatis peremptus di-
 cebatur esse Iosephus: quæ res maximo luctu repleuit Hierosolymā: & p̄ sin-
 gulas domos itēq; cognatiōes, amissorū quisq; lugebatur à suis: luctus uerò
 ducis publicus erat. & hī quidē hospites, alij p̄p̄inquos, amicos alij, nonnulli
 etiā fratres flebāt: Iosephū aut̄ uniuerſi, adeo ut p̄ dies xxx nunq̄ lamenta in
 ciuitate cessarēt, magnāq; mercede cōducerentur tibicines nēniarū. Tempo-
 re aut̄ ueritate reuelata, ut de Iotapata quidē ubi res habebat, fictū uero q̄ de
 Iosephi morte uulgabatur, cūq; uiuere & cū Romanis esse compertū est, ac su-
 pra captiui fortunā à ducibus honorari: tantam in eum uiuū iracundiā, quan-
 tam prius cum mortuū crederent beneuolentiā, conceperunt. Et ab alijs qui-
 dē ignauig, apud alios p̄ditionis arguebatur: totaq; in eum ciuitas plena erat

indignatione atq; cōuitijs. Vltro aut̃ his uulneribus excitabātur, magisq; accendebantur rebus aduersis: & offensio quæ prudentibus ne similia perferāt cautionis & custodiæ causam præbet, ad alias calamitates tanq; stimulus incitabat: & malorū semper incipiebat ex fine principium. deniq; maiore in Romanos impetu ferebantur, uelut in Iosephū pariter uindicaturi. Hierosolymorum quidem habitatores eiusmodi turbis agitabantur.

Deditio Tiberiadis.

Cap. XVI.

VESPASIANVS aut̃ studio uisendi regnū Agrippæ (nā & ipse rex inuitabat, rectorē cum exercitu simul paratus accipere domesticis diuitijs; ac per eos ægras partes regni compescere) motis ex Cæsarea maritima castris, in eam quæ Philippi dicitur Cæsareā demigravit: ibiq; per dies xx milite recreato, ipse quoq; rerum gestarum gratias deo referēs in epulis erat. Postq; uero Tiberiada quidē nouas res cupere, ac deficere Taricheas audiuit (ad regnū autē Agrippæ utraq; pertinebat) decreto apud se undiq; Iudæos excindere, opportunū esse credidit aduersus eos exercitum ducere, simul ut Agrippæ hospitio uicē rependeret, potestati eius ciuitatibus creditis. Igitur filiū suū in Cæsareā, ut inde militē Scythopolim traduceret, mittit. Hæc autē ciuitas Decapoleos maxima, & Tiberiadi uicina est. Quò cum ipse uenisset, ibi filiū præstolabatur. Deinde cum trib. ultrā legionibus progressus, ad trigessimū à Tiberiade stadiū, in quadā mansione conspicua nouarū rerum studiosis, cui nomen est Enabris, castra ponit: atq; hinc decadarchū Valerianū cum equitib. l. mittit, qui pacifico sermone oppidanos alloqueretur, & ad fidem inuitaret. audierat enim q; pacem populus desideraret: à nōnullis autem ad bellū eum cogentibus, seditionē pateretur. Itaq; Valerianus ubi muro appropinquauit, & ipse de equo desiliit, & suos comites idē facere iussit: ne lassendi prælii causa, potius uenisse uideretur. Sed priusq; uerbū faceret, armati excurrere in eū seditiosi, qui erant ualidiores, rectore quodam nomine Iesu, Tobix filio, latrocinialis agminis principe. Valerianus autē, neq; præter mandata ducis prælio cōgredi tutū ratus, etiam si de uictoria certus esset: pugnamq; periculosam esse, si cum multis pauci, & instructis imparati confingerent, inopinata præterea Iudæorū stupefactus audacia, & ipse pedes refugit, & quinq; alij similiter equis relictis: quos Iesus eiusq; socij, ueluti pugna non insidijs captos, læti in oppidū adduxerūt. Id aut̃ ueriti seniores, & q; eminere in populo uidebātur, in Romanorū castra profugiūt: adhibitoq; sibi rege, ad Vespasiani genua suppliciter accidūt, ne se despiceret obsecrantes: neue quæ paucorū esset, totius esse ciuitatis insaniā existimaret: sed populo parceret, q; semper amica Romanis sentiret: magisq; ultū iret defectionis autores, à quib. ipsi olim ad foedus uenire properantes, nūc usq; ne id facerent asseruati fuissent. His eorū precibus, quanq; toti ciuitati ppter equorū rapinā infensus esset, indulgit. nā & Agrippā uidebat eius oppidi causa trepidare. Fide aut̃ per eos populo data, Iesus eiusq; socij, tutū sibi nō esse rati apud Tiberiada consistere, ad Taricheas cōfugiunt. Posteroq; die Vespasianus in arcē p̃mittit cum equitib. Traianū, q; multitudinē an oēs pacē cuperēt, experiretur. cognito aut̃ populū eadē sentire q; supplices, ad ciuitatē ducebat exercitū. Illi aut̃ portis ei patefactis, cū faustis ominatōib. obuiā prodeūt, salutis datorē ac benemeritum

ritum acclamantes. Cum uero militem angustī aditus remorarentur, murorū partem dirui Vespasianus ex meridiano latere iussit, eoque pacto dilatauit ingressum: ut praeda tamen & iniurijs abstinere, in gratiam regis edixit: eiusdemque causa muris pepercit, spondentis habitatores eius posthac cum reliquis fore cōcordes: alijsque modis malis affectā ciuitatē ex dissensione recreauit.

Tarichearum obsidio.

Cap. XVII.

DEINDE ab ea digressus, inter ipsam & Taricheas castra posuit, murosque firmauit, belli sibi moras illic fore prospiciens: quod omnis turbarum cupiens multitudo ad Taricheas cōflueret, munitione confisa ciuitatis, & lacu qui Genesar ab indigenis appellatur. Etenim ciuitatē ita ut Tiberias sub monte positā. qua lacu nō alluebatur undique muro ualidissimo, sed minore tñ quam Tiberiada, Iosephus cinxerat. nam illam quidē in principio defectionis, pecuniarū itemque uirium copia cōmunierat: Taricheis uerō largitatis eius reliquiae profecerunt. Scaphas aut plurimas in lacu paratas habebant: ut in eas uidelicet, si terrestri praelio uincerentur, refugerēt: simulque ad nauale bellū, si opus esset, instructas. Romanis aut castra munientibus, Iesus eiusque socij neque multitudine hostiū, neque disciplina militiæ perterriti, cursu eos irruūt: primoque impetu disiectis muri fabricatoribus, ac parte aliqua aedificij dissipata, ubi armatos cōgregari uiderunt, antequam mali aliquid paterentur, ad suos refugiunt: eosque insecuti Romani, ad nauigia cōpulere. Et illi quidē tantum prouecti, unde Romanos cōtingere missilib. possent, anchoras iaciunt: & sicut acies assolēt, densatis inter se nauibus, aduersus hostes in terra constitutos, nauali praelio decertabant. Audito aut Vespasianus magnā eorū multitudinē in proxima ciuitati planicie congregatā, filiū suū cum sexcētis equitibus lectis eō mittit. Qui cū infinitū hostiū numerū reperisset, patri quidem maiorib. auxilijs opus esse mandauit. Ipse uero equitū plerosque, etiā priusquam subsidia uenirēt alacres esse uidēs, cū nōnulli eorū multitudinē ludæorū formidarēt, unde exaudiri posset cōstitit: & o Romani, ait, pulchrū est nanque in principio sermonis admonere uos generis uestri, ut qui cum quibus pugnaturi simus sciatis: nostras enim manus nemo unquam toto orbe hostis ullus euasit: ludæi uero, ut etiā pro his dicamus aliquid, ad hoc usque tēpus uicti nō defatigantur: itaque oportet illis in aduersis rebus cōstanter dimicantibus, etiā nos in secūdis perseverantius laborare: aperta quidē fronte uobis plurimū alacritatis inesse cōspiciens, gaudeo: uereor aut, ne cui uestrū tanta timorē multitudine hostiū latēter incutiat. Igitur quisque iterū cogitet, qualis cum quibus decertabit: quodque ludæi, licet satis sint audaces, mortemque contemnant, incōpositi tñ bellorumque imperiti sunt, uulgus recte potius quam exercitus appellandi, de uestra uero peritia atque ordinatione referre quid opus est: Nempe idcirco soli armis exercemur, pacis etiam tempore, ut ne in bello nos cum hostibus numero conferamus. nam quod perpetuæ militiæ commodum, si pares cum rudibus cōgrediamur? Quin reputate, quod armati cum inermibus, & equites cū peditibus, & ducis tuti cōsilio cū uagis neque rectorem habentibus decertabitis: quodque nos hæc uirtutes multo plures efficiant, multū autē uitia de hostiū numero detrahant. Nec sola hominū multitudo, quamuis pugnacissimi fuerint, in bello obtinet: sed etiā si uel in paucis sit fortitudo, hi enim & ordinati

ri faciles sunt, & sibi met subuenire: numerosæ aut copię plus incōmodi ex se metipsis, q̄ ex hostib. capiūt. Itaq̄ ludæos audacia & ferocitas ac desperatio siue mētis sæuitia ducūt, quæ reb. secūdis aliquantū ualent, minimis uero offensionib. extinguuntur. nos aut uirtus regit, & morigera uolūtas, itēq̄ fortitudo, q̄ & in prospera fortuna uiget, nec ad finē usq̄ inter aduersa decipitur. Ad hoc maiores nobis sunt, q̄ ludæis, causæ certaminis. nam si illi pro libertate ac patria belli pericula sustinēt, quid est nobis inclyta fama præstantius? & ne post orbis terræ imperiū uideamur hostium aduersariorū loco ludæos habere? Præterea cōsiderate, q̄ ne patiendi quidē alicuius intolerabilis mali metus est, multos enim eosq̄ in proximo adiutores habemus. Rapere aut uictoriam possumus: & quos à patre mitti nobis speramus auxilio, cōuenit antecapere, ut & maior sit & sociū nō habeat uirtutis effectus. Equidē puto nunc de me ac patre meo uobisq̄ pariter iudiciū fieri, si ille quidē rebus ante gloriose gestis dignus fuit, ego uero eius sum filius, uosq̄ milites mei. nam illi uincere consuetū est, ego uero reuerti ad eū perpetiar uictus: quo pacto aut uos non puduerit, duce uestro periculis occurrēte, nō superare? appetam em̄ pericula mihi credite, primusq̄ in hostes irrūpam. nemo aut uestrum à me discesserit, persuasum habēs, impetū meū sustentari ope diuina, & manifestissime præsumite, quod multo plus mixti hostib. efficiemus, q̄ si extrinsecus pugnaremus. Postquā Titus hæc prosequutus est, diuina quēdam alacritas militibus incidit. Et quia Traianū aduenire cum cccc. equitibus ante præliū contigit, egreferebant, tanq̄ minueretur uictoria societate. Misit aut Vespasianus & Antonium Silonem cum duobus milibus sagittariorū: ut occupato monte, qui ex aduerso erat oppido, murorū propugnatores repellerent. Et ab illis quidē ita ut præceptū fuerat, circūuenti sunt, ex ea parte subuenire tentantes. Titus aut primus perrexit citato equo in hostes, & post eum cæteri cū clamore, tanto spacio fusi, quantū aduersa acies occupauerat, unde multo etiā plures q̄ erant apparuerunt. Iudæi uero, licet incurfu eorū & disciplina conterriti, paulisper quidē primos sustinere cōgressus. Perculsi aut contis, equorūq̄ impetu deturbati cōculcabātur: atq̄ ita multis passim peremptis disperdūtur, & in ciuitatem, ut quisq̄ uelocitatis habebat, effugiūt. Titus aut aliquos à tergo instās alios per transitū occidebat, nōnullos cursu antecapiens, ictu ora transuerberabat. multos aut, alium super alium lapsos inuoluēs, conficiebat: omnesq̄ ad moenia cōfugientes præueniens, detorquebat ad campū, donec ui multitudinis elapsi, in oppidū confugerūt. Excipit aut illos acerba dissensio, nanq̄ indigenis, & fortunarū suarum & ciuitatis gratia, & ab initio bellum gestū, maximeq̄ quod male pugnatū fuerat, non placebat. sed populus aduenarū qui plurimus esset uim adhibebat, & inter se discordantiū clamor erat, ueluti iam arma caperent. Quibus auditis, nec enim procul à muris aberat, Titus exclamat: Hoc tēpus est, quid moramur cōmilitones? deo nobis dedente ludæos suscipite uictoriā. Nō auditis clamores? q̄ manus nostras euasere, discordāt: habemus ciuitatē, si modo properamus. Veruntamen cum uelocitate animis opus est. nihil enim magnū effici sine periculo consueuit. non solum autē hostium concordia, quos cito necessitas in gratiā reuocabit, sed etiā nostrorum auxilia præuenire debemus: ut præter uictoriam, qua tantas copias pauci superamus

peramus, etiā ciuitate soli potiamur. Simul his dictis cōscendit equū, atq; ad lacū decurrit, & p̄ eum properē ciuitatē ingreditur, quē ceteri consecuti sunt. paup̄ aut̄ eius audacię murorū defensores inuasit, & pugnare quidem, uel p̄hibere uenientem, nemo sustinuit. relictis aut̄ excubijs, Iesus quidē cum socijs in agros effugit: alij uero decurrētes ad lacū, in manus hostiū contrā uenientium incidebant. mactabantur aut̄ alij cū scaphas scanderent, itemq; alij, cum iam prouectas assequi natando conarentur: plurimaq; p̄ ciuitatē fiebat hominum cades, aduenarū quidē resistentiū, qui non effugissent: indigenarum uero sine pugna, qm̄ spes eos fœderis, & cōscientia q̄ belli consiliū non habuerant, à praelio deterrebat, donec Titus nocentibus interēptis, miseratus indigenas ab intereptione requieuit. At qui in lacū confugerant, ubi ciuitatem captam uiderunt, q̄ longissime ab hostibus recesserūt. Titus uero missis equitibus res gestas patri nūciat. Quibus ille cōpertis, quod necesse fuit, & filij uirtute admodū lætus, & facinoris claritudine (maxima em̄ belli pars uidebatur exempta) tum quidē statim circumdari ciuitatē custodibus iussit, ne quis ex ea subterfugeret, cædemq; euaderet. postero aut̄ die cum descendisset ad lacum rates aduersus illos qui eō refugerāt, fabricari iussit. quæ tam materialium q̄ artificum multitudine mature contextæ sunt.

De lacu Genesar, & fontibus Iordanis.

Cap. XVIII.

LACVS aut̄ Genesar quidem à terra continente appellatur. XL uero stadijs in latitudine patens, centumq; in longitudine, aque dulcis est atque potabilis. Palustri enim crassitudine tenuiores habet latices: & undiq; in littora ac arenas desinēs, purus est, ac præter hoc tēperatus ad hauriendū. & fluuius quidē siue fonte lenior est. semper aut̄ frigidior, q̄ lacus diffusio patitur, manet: æstiuusq; noctibus eius aque sub diuo perflata, nequaquā æstibus cedunt: id enim facere indigenis moris est. Varia aut̄ sunt in eo pisciū genera, ab alterius loci piscibus tam sapore q̄ specie discreta: mediusq; fluuius Iordane secatur. Cæterū Iordanis fons Paniū esse uidetur: sed re uera huc terra conditus fertur ex ea quę uocatur Phiale. Hęc aut̄ est, quā in Trachonitidē ascenditur ad cxx stadiū à Cæsarea, ad dexteram nō longe à uia. Et proprie quidē ex rotunditate Phiala dicitur lacus, rotæ speciem præferens, semper autem intra eius labra cohibetur unda, nunquā deficiens uel exuberans. Cumq; interim hoc esse Iordanis principiū nesciretur, à tetrarcha quondam Trachonitidis Philippo deprehensum est. Is namq; missis in Phialen paleis, inuenit eas apud Paniū redditas, unde antea fluuius nasci credebatur. Naturalis qdē pulchritudo Pani, regijs opibus & Agrippæ diuitijs magnificentius accurata est. Manifestum aut̄ flumen Iordanis ex hoc antro incipiens, Semehonitis quidem lacus paludes secatur cœnosas: centum aut̄ & uiginti alijs præteritis stadijs, post oppidū Iuliada, Genesar lacū mediū transmensus, deinde multā per solitudinē in Asphaltiten lacū exit. Ad Genesar uero lacū eiusdē nominis terra præteditur, natura simul & pulchritudine admirabilis. Nullū enim ipsa pro ubertate sui negat arbutum, totamq; plantis conseruere cultores. cæli uero temperies etiam diuersis aptissima est. nuces enim, quæ arborum maxime frigoribus gaudent, infinitæ florescunt: ubi etiam palmæ, quas nutrit calor æstiuus; has iuxta ficus & oleæ, quibus aura mollior destinata est: ut natu-

ra.

ræ magnificentiâ hanc esse quis dixerit, uim adhibentis ut in unū conueniant inter se repugnâtia, anniq; temporū contentionem bonam, ueluti singula peculiari studio terræ fauerent. nō enim solū nutrit præter opinionē poma uaria, sed etiam seruat, egregia quidem, & quodammodo regalia. Vuas sanè & caricas sine intermissione decē mensibus suggerit, cæteros uero fructus, anni spacio senescentes. Nam præter aeris lenitatem, & fonte quoq; irrigatur uberrimo, qui Capernaum ab indigenis appellatur. Eum nōnulli uenam esse Nili fluminis opinâtur, q̃p similes coracino Alexandrino generat pisces. Longitudo autē regionis secundum littora cognominis lacus xxx stadijs extēditur, & latitudo xx. Horum quidem natura eiusmodi est.

Tarichearum excidium.

Cap. XIX.

ESPASIANVS autē perfectis ratibus, imposita manu militum, quanta in eos qui lacu effugerant satis esset, unā prouehitur. Ille autē neq; compulsi ad terram euadendi facultatem habebant, infestis omnibus, neq; nauali bello pari cōditione pugnâdi. nam & scaphæ parua, atque piraticæ aduersus rates infirmæ erant: & cum pauci singulis ueherentur, cunctis simul instantibus Romanis appropinquare metuebant. Veruntamen circum rates nauigando, nonnunq; etiam propè accedendo, lapidibus Romanos eminus appetebant, aut cominus etiam irritando feriebant: plus autē ipsis utroq; modo nocebatur. nec enim saxis quicq; præter crebros sonitus agebant, quoniâ cōtra septos armis iaciebantur, cōtiguicq; sagittis eorum efficiebantur, & si accedere propius ausi fuissent, priusq; facerent aliquid, patiebâtur, cumq; ipsis nauigijs mergebantur. Multos autē uulnera inferre tantum, qui pilis contingi possent, alios desiliendo in scaphas Romani gladijs transfigebant: nōnullos, cōcurrentibus inter se ratibus in medio deprehensos, cum nauiculis capiebant. Submerforū autē qui capita sustulissent, aut sagittis præueniebâtur, aut ratib. occupabantur: & si desperatione cōpulsi inimicis adnatare tentassent, eis uel manus uel capita truncabantur, plurimusq; passim ac uarius erat interitus eorū, donec in fugā uersi, cæteri terræ appulsi sunt, circumclusis nauiculis suis. Exclusi autē multi quidē in ipso lacu telis configebantur, multos uero in terram egressos peremerunt Rom. Mixtū autem sanguine, plenumq; cadaueribus cerneret totum lacum. nullus enim saluus euasit. Acerbus autē secutis diebus odor illā regionem oppressit & facies. nam littora quidē naufragijs simul plena erant, & corporibus tumidis. calescētes autē ac tabefacti mortui, cœli tractū corrumpebant, ut non Iudæis solū ille casus miserabilis uideretur, uerum etiam autoribus ipsis esset inuisus. Iste quidē illius prælii naualis exitus fuit. Perierunt cum his, qui pridem in ciuitate cecidere, sex millia & quingenti. At Vespasianus, pugna peracta, pro tribunali apud Taricheas residēs, aduenā populū ab indigenis secernebat, qui autor belli extitisse uidebatur: & an hi quoq; seruâdi essent, cum rectorib. deliberabat. his autē affirmantibus eorū liberationem, detrimento futurâ: nec em̃ demissos quiescere posse homines, qui & patrijs carerent, uimq; adhibere ac bellū inferre possent ad quos cōfugissent: Vespasianus salute quidem indignos esse eos, contraq; seruatores suos nouerat euasuros: sed de eorum mortis genere cogitabat. Nā si ibi occiderentur, nō perpeffuros suspicabatur indigenas, tot
apud

apud se supplices obtruncari: fide'q; interposita deditis uim pigebat afferre: uerū ab amicis superabatur, nihil in Iudeos non licere dicentibus: quodq; utile esset, honesto debere præponi, cum utruncq; obtineri nō posset. Indubitata igitur concessa licentia, solo eos itinere, quod Tiberiade duceret, exire permisit. Cūq; illi facile his quæ cupierant credidissent, & quod iussum fuerat comitati, neq; pecunijs suis quicq; metuentes abirent: totam ad Tiberiada usq; uiam Romani, ne quis euaderet, occupauerunt: eosq; in ciuitatem conclusos, mox insecutus Vespasianus omnes in stadio constituit. Et seniores quidem cum imbellibus, qui mille ducenti erant, iussit occidi: iuuenum autē ualidissimos sex millia lectos, ad Isthmon Neroni transmisit. Cæteram uero multitudinem triginta millia & quadringentos uendidit, præter alios quos Agrippa pædonauerat. nam his qui ex eius regno essent, facere quod uellet ipse permisit. Verum & istos rex uendidit. Reliquum uulgus erant Trachonitæ & Gaulanitæ & Hippeni, pluresq; Gadaritæ, seditiosi & fugitiui, & quibus proba pacis bellum conciliant. Capti sunt autem vi idus Septembris.

FLAVII IOSEPHI

DE BELLO IYDAICO

LIBER QVARTVS.

Obsidio Gamalensium.

Cap. I.

VICINQVE autem Galilæorum Iotapatis excisis à Romanis defecerant, hi se ad eos postq; Tarichæatē superati sunt, applicabant: omniaq; Romani castella & ciuitates ceperant, præter Giscalā, & qui montem Iraburium occuparant. Cum his autem rebellarat Gamala ciuitas, contra Tarichæas posita supra lacum, quæ ad fines pertinebat Agrippæ, item'que Sogane & Seleucia. Ethæ quidem Gaulanitidis regionis erant ambæ: Sogane superioris partis, cui nomen est Gaulana: & inferioris Gamala. Seleucia uero ad lacum Semechonitem, triginta latum, & LX stadijs longum, paludesq; suas ad Daphnen usq; tendentem. Quæ regio cum aliàs sit deliciosa, præcipue tamen fontes habet, qui minorem (quem sic appellant) Iordanē alentes sub aureo Iouis templo in maiorem deducunt. Soganen quidem ac Seleuciā cedentes, in principio defectionis Agrippa sibi foedere sociauerat. Gamala uero ei nō cedebat, freta locorū difficultate, amplius q; Iotapata: lugum namq; asperum, ex alto monte deductum, mediam ceruicem erigit: & ubi supereminet, in longitudinem tenditur, tantum contrā decliue, quantum à tergo, ut cameli similitudinem præferat: unde nomen etiam duxit, nisi quod expressam uocabuli significationem indigenæ seruare non possunt. Et à fronte quidem ac lateribus, in ualles inuias scinditur. Pars uerò qua de monte pendet, paululū difficultatem refugit. Verum & hanc partem per obliquum excisa fossa, indigenæ inuiam fecerunt. Domus autem crebræ per prona erant ædificatæ, nimioq; præcipitio casurę Ioseph. O o simi

similis ciuitas intra se decurrebat, in meridiem uergens. Australis uero collis immensa æditus altitudine, usum arcis sine muro ciuitati præbebat, rupes quæ superior ad profundam pertinens uallem. Fons autem intra muros erat, in quem oppidum desinebat. Quauis autem natura inexpugnabilis esset ciuitas, tamē etiā Iosephus cum murorum eam ambitu cingeret, fossis & cuniculis reddidit firmiorem. Eius autem habitatores, natura quidem loci confidentiores erāt, quæ Iotapateni: sed multo pauciores, minusque pugnaces: situsque freti difficultate, plures se hostibus putabant. nam plena erat ciuitas, multis in eam quæ esset turtilissima, confugientibus. Vnde ab Agrippa quoque præmissis ad obsidionem, per menses septem restitere. Vespasianus autem profectus ex Ammaunte, ubi pro Tiberiade posuerat castra (Ammaus autem, si quis nomen interpretetur, aquæ calidæ uocantur. Ibi enim eiusmodi fons est, sanandis corporum uitij idoneus) Gamalam peruenit. & totam quidem ciuitatem, ita ut diximus positam, custodia circūuallare nequibat. quā uero fieri posset, excubias collocauit: montemque occupat superiorem: in quo milites castris, ita ut assolet, muro circumdatis, opus aggerum postremo aggrediuntur. Et à parte quidem Orientis summo supra ciuitatem loco turris erat: ubi & quintadecima legio, necnon & quinta contra mediā ciuitatem operabatur. fossas autem decima repleuit & ualles. Inter hæc Agrippam regem, cum accessisset ad muros, eorumque defensoribus de traditione loqui tentaret, funditorum quidam ad dextrum cubitum lapide percutit. Et ille quidem propterea familiaribus suis circumseptus est. Romanos autem ira simul ob regem, sui que metus ad obsidionem protinus incitauit: nullum Iudæos crudelitatis modum in alienigenas atque hostes prætermisum ire credentes, qui circa gentilem suum, & eorum quæ ipsis conducerent suam forem, tam immanes fuissent. Aggeribus autem manus multitudine, operis que consuetudine cito perfectis, machinas applicabant. Chares autem & Iosephus (namque ipsi erant oppidanorum potētissimi) armatos licet metu perculsos ordinauere: & quanquam non diu obsidionem posse sustinere arbitrabantur, quibus aqua item quæ alia usui necessaria non sufficerent, adhortati tamen eos ad moenia produxerunt. Et paulisper quidem machinis aduenientibus, repugnarunt. balistis enim tormentisque perculsi, in oppidum recesserunt. Itaque Romani tribus ex locis aggressi, murum arietibus quatunt: & quā deiectus fuerat, infusi magno cum armorum strepitu ac turbarum sonitu, ipsi quoque insuper ululantes cum oppidanis confligebant. illi autem ad primos aditus interim pertinaces, Romanis ne ultrā progredierentur obstabant. Cæterum ui & multitudine superati, undique ad excelsa ciuitatis loca fugiunt. deinde reuertentes instantibus sibi hostibus incumbunt: illosque impingendo per decliua, locorum difficultate & angustia depresso interficiebant. Romani autem cum neque à uertice imminentibus repugnare, neque in partem aliquam euadere possent, pronos eos urgentibus hostibus, in domos hostium plano contiguas refugiebant. sed hæ repletæ labebantur, quod pondus sustinere non poterant: unaque deiecta multas inferiores, itemque illæ alias deturbabant. Ea res plurimos Romanorum morte consumpsit. incerti enim quid facerent, quousque subsidere testauiderent, tamen eò conuolabant. atque ita multi quidē ruinis opprimebantur: non pauci uerò subterfugientes, parte corporis mulstabantur. Plurimi autem puluer

pulvere suffocati moriebantur. Sed ea Gamalenses pro se fieri existimabant: propriaq; incommoda negligentes magis instabant: hostesq; in sua tecta urgendo cōpellebant. qui uero per angustos uiarum cliuos cecidissent, eos telis desuper missis interficiebant. Et ruinæ quidem lapidum copiam, ferrum uero eis mortui hostes dabant. cæforum enim gladios auferentes, his contra semineces utebantur. Multi iam procūbentibus tectis, semet inde proijciendo moriebantur: tergaq; dantib. ne fuga quidem facilis erat. uiarum namq; ignorantia, & caligine pulueris alius aliū non agnoscentes pererrabāt, & circa se sternebantur. Sed illi quidem uix reperto exitu, ab oppido recesserunt. Vespasianus autē qui laborantibus semper interfuit, sæuissimo dolore perculsus, cum super militem reuere ciuitatē uideret, propriæ tuitionis oblitus, clām paulatim superiore in oppido locūprehendit: ibiq; inter media pericula cum paucis omnino relinquitur. nec enim aderat tūc ei filius Titus, ad Mutianū pridē in Syriā missus. Et dare quidē terga, neq; tutū neq; honestum sibi putabat. rerum autem quas ab adolescētia gesserat, ac propriæ uirtutis memoria, quasi deo repletus, corpora sociorum atq; arma condensat, & cum his bellum unā à uertice defluens sustinebat: & neq; uirorū neq; telorum multitudinem formidans manebat, donec eius animi obstinationem hostes diuinam esse reputantes, impetū remiserunt. illis autē iam infirmius oppugnantibus, ipse pedem referens, non prius terga ostendit, q̄ extra muros egressus est. Plurimi quidē Romani milites in ea pugna ceciderunt, & inter eos Ebutius decadarchus, uir non eo tantum prælio quo perijt, sed ubiq; antea fortissimus comprobatus, quiq; plurimis malis Iudæos affecisset. In ea pugna centurio quidam nomine Gallus, cum decem militibus in quadam domo latuit. Eius autem habitatoribus dum cōnarent, quod in Romanos fuisset consilium populi sui, inter se fabulantibus, hoc audito (nam & ipse Syrus erat, & hi quos secum habebat) nocte illos aggreditur: omnibusq; mactatis ad Romanos saluus cum militibus euadit. Vespasianus autē mœrere exercitū aduersis casib. uidēs, quodq; nullam interim tantam experti fuerant cladem: huiusq; rei magis eos pudere, q̄ solum ducē in periculis reliquissent, consolandos putabat: de se quidem nihil dicens, ne quem uel initio culpasse uideretur. Oportere autem inquiēs, quæ cōmunia essent fortiter ferre, naturā belli cogitantes, quodq; nusquam eueniat sine cruore uictoria, iterūq; habeat fortuna regressum. Multis tunc Iudæorū millibus interfectis, exiguam pro his stipem se inimicē pependisse fortunæ. Atq; ut iactantium esse, nimis secundis reb. insolescere, ita esse ignauorum, in offensionibus trepidare. uelox enim est, inquit, in utrunq; mutatio: & ille uir fortis habetur, cuius sobrius erit animus in reb. quoq; infelicitē gestis: ut idē scilicet maneat, rectis consilijs peccata corrigens. Quanc̄ ea quæ nunc acciderūt, neq; mollitia nostra, neq; Iudæorū uirtus effecit. nā & illis pugnae melioris, & nobis deterioris, causa fuit difficultas locorum. Qua in re nimirū quis reprehēderit lacritatis uestræ temeritatē. nam cum hostes in excelsiora loca refugissent, manus cōtinere debuistis, neq; in summo uertice constituta sequi pericula: sed capta inferiori ciuitate, paulatim eos qui refugerāt, ad tutiorem uobis & stabilē pugnā reuocare. nunc autē immoderata festinatione uincendi, quā id incautē fieret, non curastis. Inconsultus autem & furibundus Ioseph.

impetus belli, à Romanis alienus est, qui cuncta ordine peritia' q̃ perficimus; Barbarisq̃ cōueniens, & quo ludæi maxime possidētur. Oportet igitur nos ad propriam uirtutē recurrere: atq̃ indignæ offensionī irasci potius q̃ mōerere. Optimū autem quisq̃ de sua manu solatium quærat, ita enim fiet, ut & amissos ulciscamur, & in eos à quibus perempti sunt, uindicemus. Ipse autem, ita ut nunc feci, experiar æque ac uos pugnando primus ad bella pergere, & nouissimus inde discedere. Ille quidem his dictis recreauit exercitū. At Gamalenses bene gesta re, paulisper animos erexere: quæ nulla ratione, magna magnificēq̃ prouenerat. mox autem reputantes ablatam sibi esse fœderis spem, quodq̃ minime possent effugere (iam enim uictus eos defecerat) uehementē dolebant, animosq̃ remiserant. Nec tñ quatenus ualebant, salutem suam negligebāt: sed tam disturbatas partes muri, qui erant fortissimi, q̃ integras, ceteri amplexi custodiebant. Romanis autē construētibz aggeres, iterūq̃ tentantibus irruptionem, multi ex ciuitate per ualles deuias, qua nulli custodes erant, & per cloacas diffugiebant: eos qui metu ne caperentur ibi remanerēt, inopia consumebat, solis enim undiq̃ alimenta qui pugnare possent, cōgebantur. Sed illi quidem in huiusmodi calamitatibus perdurabant.

Itaburius mons occupatur à Placido.

Cap. II.

VESPASIANVS autem inter curas obsidionis, subcisiuū opus aggreditur aduersus eos qui montem Itaburiū occupauerāt, inter campū magnum & Scythopolim situm: cuius altitudo quidē xxx stadijs confurgens, septentrionali tractu inaccessa est. in uertice autem, xx stadiorū planicies patet, tota muro circumdata. Hunc autem tantum ambitum quadraginta diebus ædificauerat Iosephus: & alias ei materias, & aquas suggerentibus locis inferioribus. solam enim incolę pluuialem habebant. Magna igitur in eo multitudine congregata, Vespasianus Placidum cum sexcentis equitibus mittit. Huic autē subeundi quidē montis ratio nulla erat. multos autē fœderis ac ueniæ spe hortabatur ad pacem: & descendebāt ad eū ipsi quoq̃ insidias moliētes. nam & Placidus eo studio mitissime cū his loquebatur, ut eos in planicie caperet: illiq̃ tanq̃ dictis obediētes, ad eum ueniebant, ut incautum aggredērētur. Vicit tñ astutia Placidi. cœpto em̃ à ludæis prælio, asinulat fugam: & postq̃ insequentes ad magnam partem campi pellexit, reflectit in eos equitū manus: plurimisq̃ in terga uersis, aliquos interfecit. semotā uero multitudinē cæteram, ab ascensu prohibet. Itaq̃ alij quidem Itaburio relicto, in Hierosolymam refugiebant. indigenæ autem fide accepta, quod eis aqua defecerat, & se, & montem Placido tradiderunt.

Excidium Gamale.

Cap. III.

APVD Gamalam uero degentium audacissimi quicq̃ fuga dispersi latebant, imbelles autem fame corrumpebantur. At uero pugnantium manus obsidionem sustinebat, donec euenit secundo & uigesimo die mensis Octobris, ut tres ex decimaquinta legione milites, circa matutinas uigilias editissimam præ cæteris turrim, quæ in sua parte fuerat, subirent: eamq̃ occulte suffoderent: cum appositī ei custodes neq̃ adeuntes eos (nox enim erat) nec postquam adiere, sensissent. Iidem autem milites, cauendo ne strepitus fieret, quinq̃ saxi durissimis euolutis resiliunt: subitoq̃ turris cum magno

magno fragore decidit, unâq; custodes præcipitâtur. At uero qui per alias custodias erant, perturbati fugiebant: multosq; euadere ausos, peremere Romanis: inter quos etiam Iosephum, super dirutâ muri partem quidam iaculo percussum, interfecit. Intus autem in ciuitate degentibus, sono concussis, multus erat pavor atq; discursus, tanq; omnes essent hostes ingressi. Tuncq; Chares ægrotus & iacens defecit, cum timoris magnitudo morbum eius plurimum iuuisset ad mortem. Romani tamen prioris cladis memores, usq; ad uigesimam & tertiam diem supradicti mensis oppidum non sunt ingressi. Titus autem (iam enim aderat) indignatione uulneris, quod Romanos se absente percussisset, ducentis equitibus præter pedites lectis, otiose in ciuitatē introiuit. eôq; prætergresso, uigiles quidem ubi senserunt, ad arma cum clamore properabant. cognito autem intus constituti eius ingressu, alij raptis liberis, trahentes etiam coniuges, cum ululatu & exclamationibus in arcem refugiebant: alij Tito occurrentes, sine intermissione trucidabantur: qui uero prohibiti essent in arcem recurrere, nescij quid facerent, Romanorū præsidij incidebant: ubique autem infinitus erat morientium gemitus: perq; prona loca effusus cruor, totum oppidum diluebat. In eos autem, qui arcem occupauerant, omnem Vespasianus induxit exercitum. Erat autem saxosus & accessu difficilissimus uertex, in immensum æditus, & undiq; circum rupium multitudine præceps: unde Romanos ad se adeuntes partim telis partim saxis deuolutis arcebant Iudæi, cum ipsos in excelsio loco positos nullæ sagittæ contingerent. Verum ad eorum interitum diuino munere quodam, turbo exoritur, Romanorū quidem tela in eos ferrens, ipsorum autem à Romanis repellens, & obliqua traducens: ut neq; in præruptis consistere ppter uiolentiam flatus possent, cum nihil esset immobile, neq; hostes ad se accedentes uidere. Itaq; supergressi Romani, eos circumueniunt: alios quidem repugnantes antecapiebant, alios manus dantes. in omnes autem uehementius sæuiebant, illorum memoria quos in primo aggressu perdiderant. Multi autem undiq; circumclusi, desperatione salutis, filios & coniuges & semetipsos in uallē præcipientes dabant, quæ sub arce in profundum patebat. Euenit autem, ut ipsorum in se qui capti fuerant, immanitate lenior existeret iracundia Romanorū, ab his enim quatuor milia perempta sunt: qui uero se præcipitauerunt, quinque milia sunt reperti. Neq; quisquā, præter duas mulieres saluus euasit: quæ sorores erant, Philippi filia: qui Philippus lachimo genitus erat, insigni uiro, & qui sub Agrippa rege dux exercitus fuerat. seruatae sunt autem, qd excidij tempore Romanorū impetum latuere. nec enim uel infantibus pepercere, quorum multos singuli raptos ex arce proiciebant. Gamala quidem hoc modo excisa est, tertio & uigesimo die mensis Octobris: quæ uigesimo & primo die mensis Septembris cœperat rebellare.

Giscala à Tito capitur.

Cap.

IIII.

AM'QV E solū Giscala oppidulū Galilææ restabat indomitū: cuius multitudo pacis studio tenebatur, quod erant pleriq; agricolæ, spēs suā semper in fructib. collocauerant, non parua autem manus latrocinalis permixtione corrupti erant, quo morbo etiam nonnulli ciuium laborabant. Hos autem ad defectionem impellebat atq; conflabat Leuiæ cuiusdā filius, nomine Iohannes: homo ueneficus & fallax, uariisq; moribus, & im-

Ioseph.

O o 3 modes

moderata sperare promptius, miroq; modo quæ sperasset efficiens: atq; omnibus iam cognitus, q; affectandæ sibi potentiæ causa bellum amaret. huic apud Giscala seditiosorum turba parebat: quorum causa populus etiam legatos fortasse de traditione missurus, Romanorum tamen congressum in parte belli præstolabatur. At Vespasianus cōtra hos quidem Titum cum equitibus mille, decimam uerò legionē circa Scythopolim mittit: cum reliquis autem duabus Cæsaream ipse regreditur, dandam his ex labore cōtinuo requiē putans, ex ciuitatū copijs: eorumq; corpora, itemq; animos ad futura certamina existimans esse refouendos. nec enim exiguū sibi laborem superesse de Hierosolymis præuidebat, quæ & regalis esset ciuitas, & cunctæ nationi præstaret. His autē qui ex bello fugissent in eam confluentibus, etiam naturalis munitionis, itemq; murorū eius constructio, non minimam ei sollicitudinē comparabat: cum uirorum spiritum & audaciam, & sine muris inexpugnabilem esse cogitaret: ob eamq; rem milites, uelut athletas, ante certamina oportere curari. Tito autem ciuitas Giscala (equitando enim ad eam accesserat) aggrēssione capi facilis uidebatur: sciens tamen q; ea ui capta, pāssim à militib. populus absumeretur (namque satiatus erat ipse iam cēdibus) miserans multitudinem etiā ipse sine ullo discrimine cum nocētib. intereūtem, pactione magis subigere ciuitatem uolebat. Itaq; plenis hominū muris, quorum pleriq; perditionis erant, mirari se ait, quo nam freti consilio, cunctis iam ciuitatibus captis, illi soli Romanorum arma operirentur, cum uiderent multo quidem munitiora oppida uno impetu fuisse subuersa: securos autē fortunis suis potiri, qui Romanorum dextris credidissent: quas quidem etiam nūc illis ait se porrigere, neq; ob insolentiam succensere, quia spei libertatis ignoscendū putaret: non tamē, etiam si quis impossibilia uelle perseveraret. Quod si dictis humanissimis non paruissent, fidemq; dextris non habuissent, experturos arma crudelia: iam iamq; cognituros esse, mœnia sua ludū fore machinis Romanorū, quibus fidentes, soli ex Galilæis sese ostentarent arrogantes esse captiuos. His dictis, populariū quidem neminem non modò respondere. sed ne ad murum quidem licuit ascendere: quia totum latrones occupauerant: & custodes erant portis appositi, ne quis uel ad foedus prodiret, uel equitū quenq; in ciuitatem reciperet. Ioannes autem accipere se condiciones ait, & aut persuasurū, aut necessitatem belli renitentibus adhibiturū. Illum tamen diem Iudæorum legi oportere concedi: quoniam sicut arma mouere, ita etiam de pace conuenire nefas haberent. Nam & Romanos scire, q; ab omni cessaret opere dierū septem circuitio, quam si temerassent, non minus coactos, quàm qui cogerēt, piaculum commissuros, ipsumq; Titum: nullum enim illi ex mora esse dispendium formidandum, quod unius noctis spacium propter fugæ consilium ceperit: præsertim cum id obseruare circumsedentē nemo prohibeat: sibi autem magnū esse lucrū, nulla in re despicere patrios mores. Et illū decere, qui pacem nō sperantibus indulget, legē quoq; seruare seruatis. His Titū Ioannes fallere conabatur, non tm̄ pro septimi diei religione, quantū pro sua salute sollicitus. uerebatur autem, ne statim capta ciuitate, solus destitueretur, qui totā in nocte ac fuga uitæ spē collocasset. Verū profecto dei nutu in excidiū Hierosolymorū Ioannē saluū esse cupientis, factū est ut non solū induciarū causam

tionē Titus admitteret, uerum etiam in superiori parte oppidi castra poneret, ad Cydceſſam, qui mediterraneus eſt Tyrīorum uicus ualidiſſimus, Galilæis ſemper exoſus. Noctē autē Ioannes, cum nullas Romanorū excubias circa oppidū uideret, arrepta occasione, nō ſolum his quos circa ſe habebat armatos, ſed etiā ſenioribus plurimis cū familijs abductis, in Hieroſolymam fugiebat. Sed uſq; ad uigeſimū quidem ſtadiū fieri poſſe uidebatur, ut mulieres ac pueros, aliamq; multitudinē ſecum duceret, homo quem captiuitatis, itemq; ſalutis metus urgeret. ultra uero pcedēte eo, relinquebatur: & oriebatur atrox remanentiū fletus. quanto enim quiſq; longius à ſuis aberat, tanto propiorē ſe hoſtibus eſſe credebat. Iamq; affore qui ſe caperent exiſtimantes, neceſſario pauitabant: & ad ſtrepitū, quem ipſorū curſus faciebat, aſidue reſpectabant, uelut inſtantibus quos fugiſſent: multiq; ſimul ruebant, & circa uiam plurimos certamen præcedentiū conterebat. Miſerabile autem foeminarum & infantium erat exitium. Aut ſi quam iactarent uocem, nonnullæ uiros aut propinquos, ut ſe operirētur, orabant. Sed Ioannis exhortatio ſuperabat, ut ſeipſos ſeruarent inclamantis: eoq; cōfugerent, unde pro remanentibus etiam ſi raperentur, pœnas à Romanis peterent. Multitudo quidem eorum qui fugerant, ut cuiq; uiriū fuit, cito diſperſa eſt. Luce uero facta Titus ad muros aderat, foederis cauſa: populus autē portis ei patefactis, cum coniugibus occurrentes, tanq; benemerito, & qui cuſtodia ciuitatē liberaſſet, acclamabāt: ſimulque Ioannis fugam ſignificantes, ut & ſibi parceret obſecrabant, & eos qui ex nouarum rerum cupidis reliqui ſuper'eſſent, ulciſceretur. Ille autē precibus populi poſtulat, equitum partem ut Ioannē perſequeretur, mittit. Sed eū quidē occupare nequiuerit, q; antequam uenerant, in Hieroſolymam ſeſe receperat. unā uero fugientiū propē ad duo millia perimunt: mulieres ac pueros paulo minus q; tria millia circumactos reducunt. Titus autem indigne ferebat, non ſtatim à Ioanne pœnas fraudis exactas. irato uerò animo ſatis eſſe q; ſpe deciderat ad ſolatium putans, captiuorū & qui trucidati fuerant multitudinem, in oppidum cum fauore ingreditur: iuſſiſq; militibus minimam muri partem iure poſſeſſionis abrumper, minitendo magis q; puniendo reprimebat perturbatæ ciuitatis autores. Multos enim propter odia domeſtica, uel pprias inimicitias, delatores innocētiae fore credebat, ſi dignos pœna diſcerneret: meliusq; noxium relinquere metu ſuſpenſum, q; immeritum quenquā cum eo perdere, exiſtimabat. Illū enim fortaiſſis modeſtiorē futurū, uel metu ſupplicij, uel & q; erubeſceret præteritorum criminum uenia: ſine cauſa uero morientium pœnas, nullo modo corrigi poſſe. Præſidijs tamen ciuitatem circumdedit, quæ tam nouarum rerum ſtudioſos cōpeſcerent, q; pro pace ſentientes, quos ibi relicturus erat, maiore fiducia firmarent. Galilæa quidem tota, poſtquam multo ſudore Romanos exercuit, hoc modo ſubacta eſt.

Hieroſolymitani excidij initium.

Cap. V.

A P V D Hieroſolymam uero, ad Ioannis introitum, omnis populus erat effuſus, & circa ſingulos qui unā confugerant, numeroſa turba collecti, quas foris clades experti eſſent, percontabantur. Illorū autem feruens quidē adhuc atque interruptus anhelitus, neceſſitate ſignificabat. Veruntamē in malis quoq; ſibi arrogabant: nō Romanorū

uim fuisse dicentes, sed sponte uenisse, ut cum his ex tutiori loco pugnarent. Inconsultorū enim atq; inutiliū esse hominū, incaute pro Giscalis & inualidis oppidulis periclitari, cū arma uigorēq; oporteat pro metropoli suscipere, atque seruare: significando tamen excidiū Giscalorum, etiā quam dicebant honestam discessionē suam, ut multi fugam esse intelligerent, prodiderūt. Auditis autē quæ captiui pertulere, non mediocris populū perturbatio tenuit, magnumq; id esse argumentū proprii reputabant excidij. At Ioānes eorum quidem quos fugientes reliquerat, causa minus erubescerebat. singulos autē circueiens spe ad bellum incitabat, infirmitatē Romanorū asserens. propriasq; uires extollens, & imperitorū ea cauillatione insitiā decipiens, q; etiā si pennas sumerent, nunq; Hierosolymorū moenia transgredierentur Romani, qui p Galilæorum uicis tanta mala pertulissent, atq; in eorum muris machinas contriuisissent. His eius dictis magna quidem corrumpebatur iuuenum manus. prudentiorum autē atq; seniorum nemo erat, qui non futura prospiciens, uelut iam perditam ciuitatem lugeret. Et populus quidem in ea confusione tunc erat. At uero per territorium manus agrestium, ante seditionem quæ Hierosolymis orta est, discordare iam cœperat. Titus enim à Giscala Cæsaream, Vespasianus autē à Cæsarea Iamnam & Azorū profectus, utramq; subegit: impositisq; illic præsidij, reuertebatur, maximam ducens eorum multitudinem qui se foedere sociauerant. Singulas autē ciuitates tumultus bellumq; intestinum exagitabat: quantumq; à Rom. respirassent, in semetipsos manus uertebant: cū inter amatores belli ac pacis cupidos esset sæua contentio: dudumq; discordiū pertinacia primo inter domos accenderetur: deinde inter se amicissimi populi dissiderēt: & ad similia uolentes quisque conueniens, aperte iam coacta multitudine rebellaret. Itaq; dissensiones quidem apud omnes erant: nouitatis autē armorumq; cupientes senibus ac sobrijs iuuentute atq; audacia præstabant. Primo autem indigenarū singuli prædari cœperūt: deinde ex composito confertis cuneis, per territorium latrocinebantur: ut quod ad crudelitatem atq; iniustitiā spectat, nihil à Romanis gentiles abessent: atq; ipsis qui uastabantur, illatum à Romanis excidiū leuius uideretur. Ciuitatum uero custodes, partim quia defatigari pigeret, partim odio nationis, aut nulli, aut minimo erant male affectis auxilio: donec rapinarum societate undiq; congregati collegiorū latrociniorum principes, atq; in agmen cōflati Hierosolymis irrumpunt. quæ ciuitas à nullo regebatur: & more patrio gentiles omnes sine obseruatione recipiebant: tunc præcipue cunctis existimantib. uniuersos qui superinfluērēt, adiuuēto ex beneuolētia uenire. Quæ quidem res etiam sine dissensione ciuitatē postea pessundedit, eo q; iners & inutilis multitudo quæ pugnacibus sufficere possent, alimenta consumpsit: hisq; præter bellum etiā seditionē famemq; comparauit: aliq; latrones ex agris eo transgressi, ac multo sæuioribus quos intus inuenere sociati, nullū atrox facinus intermittebāt. Nec enim rapinis & expoliationibus metiebantur audaciā, sed usq; ad cædes ruebant: nō clām, neq; per noctē, aut quoslibet homines, uerum luce palām nobilissimos quosq; adoriendo. Nam primū Antipā regij generis uirum, & adeo potentissimū ciuiū, ut etiā publicos thesauros fidei suæ permisos haberet, cōprehensum custodiæ tradiderūt: post hunc etiam Leuiam quendā, insignem

gnem uirū, & Sopham filiū Raguelis, regalis similiter utrunq; familiæ, omnesq; præterea, qui præstare alijs uidebatur. Grauis aut̃ metus populū possidebat: & uelut capta ciuitate, salutē propriam quisq; curabat. Illi aut̃ clausorū uinculis non fuere contenti, neq; tutū arbitrabantur ea potētia uiros diutius custodire. nam & ipsos, & domos eorū non paucis uiris frequentari, ac per hoc ad ulciscendum esse idoneos, & præterea rebellaturum fortasse populū, iniquitate cōmotum. Decreto igitur eos occidi, mittunt quendam de suo numero Ioannem, ad cædes promptissimum, qui lingua patria Dercadis filius dicebatur: eumq; alijs decem armati gladijs, secuti ad carcerē, ibi quos reperissent interficiunt. Fingebant aut̃ huius immanissimi seeleris causam, cum Romanis eos de traditione ciuitatis collocutos fuisse, cōmunisq; libertatis proditores interemisisse dicebant, prorsus, ut audacia sua tanq; seruatores ciuitatis; ac bene de ea meriti gloriarentur. Euenit autem populum quidem ad hoc humilitatis ac formidinis, illos uerò insolentiæ progredi, ut in eorū esset arbitrio etiam pontificum designatio. deniq; familijs abrogatis, unde per successionem pontifices creabantur, incognitos atq; ignobiles constituēbant, ut impiorū facinorū socios haberent. nam qui supra meritum summos honores adepti erāt, his obediebāt necessario, qui sibi eos præstiterāt: quoniā & dignitate præditos, uarijs machinis fictisq; sermonibus cōmittebant, opportunitatem sibi ex eorū qui se prohibere poterant, contentione captantes: donec hominum persecutione satiati, in diuinitatem contumelias transtulerunt, pedibusq; pollutis in sanctū locum introire cœperūt. Iam uerò populo cōtra eos cōcitato (namq; autor erat Ananus, æuo maximus pontificum, itemq; sapientissimus: & qui fortassis ciuitatē conseruasset, si insidiatorum manus potuisset effugere) illi templū dei aduersus populi turbam, castellū ac profugium sibi fecere, quod pro domicilio habebant tyrannidis. Acerbis autem malis admiscebatur etiam cauillatio, quæ præ ceteris eorū factis erat dolori. tentando enim quanto metu populus teneretur, suasq; uires explorando, sorte pōtices creare conati sunt, cū his (ut diximus) ex familijs successio deberetur. huic aut̃ fraudi mos antiquus obtendebatur. nā & olim sorte pōtificatū deferri solitū fuisse dicebant. re aut̃ uera, legis erat abrogatio firmioris, per eos qui ad potentiam designandorū magistratuū licentiam cōpararent. Itaq; una sacratarū tribuū accita quæ Eniachin appellatur, pontificē sortiebantur: casuq; fors exit homini, per quē maximē eorū iniquitas demonstrata est, Phani cuidam, filio Samuelis, ex uico Aphthasi, non solū non ex pōtificibus orto, sed apertē quid esset pontificatus, propter rusticitatē penitus nescienti. Deniq; inuitum eum rure abstractū, ut in scena fieri solet, aliena ornauere persona: induitq; sacra uestes, quid facere deberet, subito instituebant: ludumq; & iocū esse tantum nefas arbitrabantur. cæteri uero sacerdotes, procul spectātes ludibrio legem haberi, lacrymas uix tenebant, honoresq; sacrorū solui grauiter ingemebant. Populus aut̃ hanc eorum audaciam non tulit, sed omnes quasi ad deponendam tyrannidem animos intenderant. nam qui præstare cæteris uidebatur, Gorion Iosephi filius, & Simeon Gamalielis, tam singulos circumuehentes, quā simul uniuersos in concionibus hortabantur, quō tandem aliquando libertatis corruptores ultum irent, sanctumq; locum ab hominibus sceleratis purgare properas

perarent. Pontifices etiā probatissimi, Gamala quidem filius Iesu, Anani autem Ananus, populū frequēter in coetib. exprobrando eius segnitie, cōtra Zelotas excitauerunt. ita enim se ipsi uocabāt, uti bonarū profelsionū amulī, ac non qui pessimam facinorum immanitatem superassent. Itaq; in concionem populo congregatō, cunctisq; indignantib. occupationes sanctorum, itemq; rapinas & cædes, nondū autē promptis ad ulciscendū, ppter ea q; inexpugnabiles (id enim uerum erat) Zelotæ putabantur, stans inter eos medius Ananus, & ad legē crebro respectans, cum lacrymis opplesset oculos: Equidem, inquit, mori potius deberē, quā dei domiciliū uidere tantis refertum piaculis: atq; inaccessa & sancta loca sceleratorū pedibus frequentari; uerū tamen sacerdotali ueste amictus, & sanctissimū uenerabiliū nominum ferēs, uiuo: atq; animæ amore teneor, nec p senectute quidem mea mortē sustinē gloriosam. Igitur solus ibo, & tanquā in solitudine animam meam solam dabo pro deo. nam quid opus est uiuere in populo, clades suas minime sentiente, & apud quos mala præsētia nemo prohibet: siquidē spoliati patimini, ac uerberati reticetis, & ne gemitu quidē aperto quisquam prosequitur interemptos. O acerbam dominationē. Quid de tyrannis querar? Nunquid nō à uobis uestra potentia nutriti sunt? nunquid non despectis qui primi erant, cum adhuc pauci essent, uos dum tacetis, plures eos fecistis: atq; illis armatis quiescentes, in uosmetipsos arma uertistis? cum primos eorū conatus oportuisset infringi, quando cognatos conuijs appetebant. Vos autem negligendo, ad depredationē noxios irritastis, quia uastatarū ædiū nulla ratio erat. Itaq; iam domini ipsi rapiebantur, eisq; cū per mediam ciuitatē traherentur, nemo erat auxilio. Illi autē à uobis proditos, etiam uinculis affecere: non dico quales & quantos, sed q; non accusatos, indemnatos, uinctos nemo adiuuit. restabat eosdem uidere trucidari. hoc etiam uidimus: uelut è grege brutorum animalium cum præcipua quæq; duceretur hostia, ne uocem quidē quisquam emisit, nedum dexteram mouit. Patiemi ergo, patiemi, etiā sancta conculcari uidentes? Cumq; omnes audaciæ gradus nefarijs hominibus subieceritis, eorū præstantiam reueremi? nunc enim profecto ad maiora procederent, si quid maius quod euerterent inueniretur. Tenetur quidē munitissimus ciuitatis locus, sanū appellatione, re arx quædam siue castellū. Tāta igitur contra uos tyrannide munita, & inimicis super uerticē positis, ut uidetis, quid cogitatis? aut quibus uestras sententias applicatis? An Romanos expectatis, ut sanctis uestris opitulentur? Ita quidē se nostræ ciuitatis habent res eo q; iam calamitatis uentū est, ut misereatur nostri etiam hostis. Non exurgetis omiseri respectisq; uulneribus uestris, quod etiā feras bestias facere uidemus, non ultū ibitis in hos, qui uos percussere? Nō suas quisq; recordabitur clades, & ante oculos positis quæ pertulerit, ad ultionē animos acuet? Perijt apud uos (ni fallor) affectionū omniū carissima, & maxime naturalis, cupiditas libertatis. seruitutis autē ac dominorū amantes facti sumus, tanquā subiugari à maiorib. didicerimus. Atq; illi quidē multa & maxima bella, ut in libertate uiuerent, pertulerūt, ne aut Ægyptiorū aut Medorū potentiæ cederent, dummodo ne facerēt quæ iuberentur. Et quid opus est de maioribus loqui? Hoc ipsum bellū quod cum Romanis nunc gerimus, uerum cōmode an contra in-

cōmode non referam, palàm quid habet causæ, nisi libertatem? Ergo qui dominis totius orbis seruire non patimur, gentiles nostros ferimus tyrānos? Quāq̃ externis obedientes, ad fortunam semel id referunt, cuius iniuria uicti sunt. At uero pessimis suorum cedere, ignauorum est, & cupientium seruiendi. Ad hæc autē, quia Romanorū mentio facta est, non uos celabo, quid dum loquor interuenerit, mentēq̃ retraxerit: quod etiam si ab his capti fuermus (absit autem huius dicti periculum) nihil acerbius experiemur, quàm isti nos affecere. Quo pacto autē non lacrymis dignum sit, illorū quidem in templo donaria cernere, gentiliū uero spolia, qui nobilitatē huius maximæ omnium ciuitatis compilauerunt: eosq̃ uiros trucidatos uideri, quibus etiam illi post uictoriam obtemperassent? Et Romanos quidem nunq̃ transgredi ausos esse līmitē profanorū, aut sacratæ quicq̃ consuetudinis præterire: sanctorum autem ambitum, quamuis procul aspectum perhorrescere: quosdam uero in his locis natos, ac sub nostris moribus educatos, & qui Iudæi uocentur, inter media sancta deambulare, manibus adhuc suis gentili cæde calentibus? Quis igitur externum bellum metuat, ex cōparatione domestici? Multo nobis æquior est hostis. nam si propriè rebus sunt aptanda uocabula, fortasse reperiatur, legum quidem conseruatores nobis fuisse Romanos, hostes uero intus haberi. Verū hos insidiatores libertatis exitio deberi, neq̃ facinorum eorum dignū excogitari posse supplicium, certū est; idemq̃ omnibus uobis, & ante orationem meam esse persuasum, atq̃ ipsis uos rebus quas pertulistis, in eos esse cōmotos. pleriq̃ autē fortasse multitudinem eorū, atq̃ audaciam reformidant: & præterea q̃ in loco superiore consistunt. Sed hæc ut uestra negligentia conflata sunt, ita nunc magis proficient, si morabimur. nam & numerus illorum in dies singulos alitur, eo q̃ nequissimus quisq̃ ad similes profugiat: & audaciam plus accendit, q̃ nullum adhuc eius impedimentum interuenit: locoq̃ superiore utentur, & quidē cum apparatu, & si his tēpus demus. Quod si aduersus eos ire cœperimus, humiliores erunt, mihi credite, conscientia: & celsioris loci beneficiū, reputatio scelerū perdet. Fortasse autē dei pariter spreta maiestas, in ipsos tela retorserit, suisq̃ missilibus consummentur impij. Videāt nos tantūmodo, & deiecti sunt: quāq̃ pulchrum est, ut etiā si quod periculū immineat, pro sacris ianuis moriamur: ac si non liberis & coniugibus, pro deo tñ eiusq̃ sanctis animas profundamus. Præbebo autē manū, atq̃ sententiā: & neq̃ consilium uobis ullū deerit ad cautionē, neque me corpori meo parcere uidebitis. His Ananus contra Zelotas populū hortabatur: non quidē nesciens iam expugnari uix posse propter multitudinē ac iuuentutē animorūq̃ pertinaciā, multoq̃ magis ppter conscientiā commissorū: nec enim concessum iri ueniā his quæ perpetrauerant, sperabant: ueruntamen quiduis perpeti præstabilius existimabāt, q̃ in tanta rerū perturbatione reip. negligere. Populus autē duci se clamabat in eos, cōtra quos rogabatur: & ad subeūda pericula quisq̃ promptus erat. Sed dū Ananus magis idoneos discerneret, atq̃ ordinaret ad præliū, Zelotæ cunctis conatib. eius cognitis (certos enim qui omnia sibi nunciaret habebant) in pontificem commouētur: ac modo per cuneos modo simul uniuersi p̃siliūt: neq̃ obuio cuiq̃ parcebatur. Cito autē & Ananus populum cōgregauit, multitudine quidem
supe

superiorem: armis uero constipatis, nō erant Zelotæ inferiores. alacritas uero, quod deerat, in utrisq; supplebat. nam & ciues armis iram conceperant fortio- rem: & qui de templo exierant, quauis multitudine maiorem audaciam. quippe illi quidem habitare se in ciuitate minime posse arbitrabantur, nisi Ze- lotas eximerent: hi uero nisi uicissent, nullum se non subituros esse supplicium. Manus autem conseruere, pro ducibus obedientes motibus animorum. Et primo quidē in ciuitate ac pro templo eminus missis lapidibus semet inuicē appetebant. si uero aliqua pars terga uertisset, uictores gladijs utebātur. cūq; plurimi fauciarentur, multæ cædes utrobicq; fiebant. Et populares quidem in domos referebantur à suis. Zelotarū autem quicunq; uulneratus fuisset, in tē- plum ascendebat, sacram humū cruore perfundens, ut solo eorum sanguine uiolatam religionē recte quis dixerit. Semper quidem latrones excurrendo in cōgressionibus præualebāt. Irati uero populares, proficiente quotidie nu- mero suo, cum desides increparent, quicq; à tergo sequebantur, nō aperiendo fugientibus uiam inuitos eos repugnare cōpellerent, uniuersos quidem suos in hostes conuertunt. illis autē, quia uim ferre non poterant, paulatim ad tem- plum recedentibus, irrumpit unā cū socijs Ananus. Vnde factū est, ut eos q; ambitu exteriori expulsi essent, metus inuaderet: ideoq; in murum interio- rem fuga recepti, mature ianuas occluderent. Verum Anano portis quidē sa- cris manus afferre non placebat, hostibus quoq; desuper tela torquentibus, nefas esse existimanti, etiamsi uicisset, non lustratum prius populum introdu- cere. Ex omni autē suorum multitudine sex ferē aīmatorum milia sortitus, cu- stodes eos in porticibus collocat. his autē qui succederent, in excubijs alios per ordinem ponit. Multi autē honestorum ab optimatibus ad id electi, mer- cede conductos pauperes uice sua præsidijs destinabant. Fit autē his omnib. exitij causa Ioannes, quem ex Giscalis effugisse prædiximus. is enim dolis ple- nus, & uehementē dominationis cupiditatē mente circumferens, iam dudum rebus cōmunibus moliebatur insidias. Itaq; tūc eadem quæ populus sentire se simulans, aderat Anano: tam diebus cum proceribus capienti consilium, quàm noctibus peragranti custodias: omniaq; secreta Zelotis renunciabat: nullumq; populi consilium non prius q̃ caperetur, inimici sciebant eius in- dicio. immoderatis uero & Ananū, & populi principes placabat obsequijs, ne in aliquam suspensionem ueniret affectans. Sed hæc eius honorificentia in contrarium uertebatur. Erat enim ex adulationū uarietate suspectior: eoq; ip- so quod etiam non accitus assiduus erat, arcanorū proditor habebatur. Etenim perspiciebat Ananus, omnia sua consilia hostes intelligere: & quæ Ioannes faceret, suspensionē proditiōis habebant. submouere aut illum non erat faci- le, neq; possibile, q; malitia præualeret: ac præter hoc multorum non ignobi- lium, qui summis rebus adhibebantur, patrociniū succinctus erat. Visum est igitur ab eo sacramentum beneuolentiæ causā peti: nihilq; dubitās, & fidē po- pulo se seruaturū iurauit, neq; factum eius inimicis ullum, neq; consiliū prodit- urum: unāq; deponendis rebellibus, & manu & uoluntate operam collaturū. Itaq; Ananus eiusq; socij, quoniā iurato crediderunt, nulla iam suspicione suis eum consilijs adhibebant: moxq; ab iisdem concordia causa legatus in- tromittitur ad Zelotas, curę namq; habebāt, ne fanum culpa sua pollueretur, ne ue

ne uel quisquā in eo procūberet Iudæorū. Ille autē, quasi Zelotis ac nō contrā pro beneuolētia iurauisset, ingressus, ad eos, medius cōstitit: & sæpe quidem se illorū causa in magno periculo fuisse dixit, ne quid secretorum ignorarent, quæ in eos Ananus cū socijs cogitasset. nunc autē ingens cum ipsis omnibus subiturū esse discrimen, nisi diuinū quoddā præsto fuerit auxiliū. nihil enim iam morari Ananū: sed persuasisse quidem populo, ad Vespasianum legatos mittere, ut ad capiendā ciuitatē quamprimū uenire properaret, indixisse autē illustrationē postero die, ut religiōe simulata intromissi, uel etiā uel prælio manus confererent. Se autē non uidere, quā diu aut obsidionem sustinebunt, aut cum tanta manu acie cōgrediētur. Ad hæc addebat, quod ipse dei prouidentia trāsactionis esset causa legatus. hanc enim spem Ananum his proponere, quo nihil suspicantes eos subito aggredētur. Itaque oportere, si quis habendam uitæ rationem duceret, aut obsidentibus supplicare, aut foris aliquod præsidium petere. Quos autē si uicti essent, ueniæ spes foueret, immemores audaciæ suæ credere, simul ac factores poenituerit admissorum, in gratiam statim eos qui perpessi sunt reddituros. Sed nocentiū quidem sæpe inuisam etiam poenitudinem fieri, læsis autem iram in licentia sæuiorem: imminere autem illis ait interfectorum amicos atque cognatos, totūque populum pro dissolutis legibus ac iudicijs indignatione flagrantē: ubi etiam si qua pars misericordiæ fuerit, maiori iam irascentium turbæ cessuram. Talia quidē uariabat Ioannes, terrorem incutiens multitudini. externum uerò auxiliū aperte quidem indicare quod diceret non audebat: Idumæos autem significabat. utque principes Zelotarum priuatim etiam commoueret, crudelitatis Ananum arguebat, ipsis eum maxime minitari confirmans.

Idumæorum aduentus pro Hierosolymitanis et acta.

Cap. VI.

RANT autē Eleazarus Simonis filius, qui etiā præter alios idoneus esse uidebatur & recte cōsulere, & quæ cōsulisset efficere, itēque Zacharias filius Amphicali, uterque à sacerdotibus genus ducēs. Hi præter cōmunes, etiā priuatis interminationibus cognitīs, quodque Anani factio potentiæ sibi cōparandæ causa Romanos accerleret (nam & hoc Ioānes affinxerat) diu quidē quid agerēt dubitabāt, angustijs tēporis cōclusi. populū enim haud multo post eos aggredi paratū esse cogitabant: externi uero subsidij facultatē, insidiarū sibi celeritate præreptā: priusque fore ut omnia paterentur, quæ auxiliariū quisque ista cognosceret. aduocari tamen Idumæos placuit. scriptaque breuiter epistola, quæ circūuento populo Ananus uellet Romanis metropolim perdere: ipsi autē pro libertate dissidentes, in tēplo obsiderentur: minimūque tēporis salutē sibi promitteret: ac nisi mature subuenirēt, ipsos quidē Ananō atque inimicis, at uero ciuitatē Romanis ilico subiugādam: pleraque nūcque ad rectores Idumæorū referēda mandant. Ad hoc autē lecti sunt duo uiri strenui, & dicendi peritissimi, & ad persuadēdū satis idonei: quodque his rebus esset utilius pedum uelocitate præstātes. nam Idumæos cōfestim parituros certū erat, quæ turbarum cupiēs & incōdita esset natio, semperque ad motus facilis atque suspensa, & rerū mutationib. læta, minimisque petentiū blanditijs ad bella prōptissima: & uelut ad festorū quandā solennitatē, sic ad prælia properans. celeritatē autem nūcque exigebāt: atque istis nihil deerat alacritatis, uterque autem Ananias uocatus Ioseph.

P p batur

batur. Iamq̃ apud rectores aderāt Idumæorū. Illi aut̃ simul epistola mādatis, que attoniti, quasi furibūdi circūcurrere gentē, militiāq̃ denūciare coeperunt. Itaq̃ mox & dicto citius multitudo cōuenerat, omnesq̃ pro libertate metropoleos arma rapiebāt. Cōgregati autē propē xxm, cū ducibus quatuor Hierosolymam ueniunt: hoc est Ioanne & Iacobo Sosæ filijs, & præterea Simone Cathlæ, & Phinea Clusoth filijs. Ananū aut̃ profectio legatorum, itemq̃ uigiles eius latuit, sed nō etiā impetus Iudæorū. hoc em̃ antē cognito, portas eis clausit, & muris custodes apposuit. nō tamē uisum est bello cū his congedi, sed uerbis eis ante persuadere cōcordiā. Stans ergo in aduersa turri Iesus, post Ananū æuo pontificū maximus: Cū multæ, inquit, & uarię turbæ tenuerint ciuitatē, in nulla re sic miranda fortuna est, ut in eo, q̃ pessimis etiā inopinata cōspirāt. etenim perditissimis hominib. cōtra nos auxilio uenistis, tantū alacritate, quanta nec in Barbaros aduocāte uos metropoli uenire decuisset. Et si quidē uiderē consensionē uestrā similē esse horū hominū qui uos rogauerūt, nō existimarē imperiū carere ratione. nihil em̃ æque ac morū cognatio concordiā firmat. Nūc uero illi quidē, si quis eorū singulos explorauerit, mille mortibus digni reperientur. nam ludibria & purgamenta totius rusticę plebis, luxu absumptis patrimonijs suis, postq̃ in uicis & ciuitatibus proximis audaciā exercuere, postremo in sacrā ciuitatē clām influxere ut latrones, solūq̃ religiosum immanitate polluerūt scelerū, eosq̃ uideas sine metu inter sancta ebrios, & auiditate uētris peremptorū spolia consumentes. uestra uero multitudo armatorūq̃ talis ornatus est, qualē deceret esse, si publico uos consilio metropolis inuitaret, in alienigenas laturos auxilia. quid igitur hoc esse quis dixerit, nisi fortunæ iniuriā: cum pro nequissimis conuenisse & integræ nationis uestræ arma uideātur conspirare. Iam dudū quidē reperire nequeo, quid nam fuerit quod uos tā cito cōmouerit. nec em̃ sine magna causa fieri potuisset ut arma pro latronib. aduersus cognatū populū caperetis. quid? Romanos audistis & proditiōē? his enim quidā uestrum obstrepebant nunc, liberandæ metropoleos causā uenisse dicentes. unde mirati sumus præter alia, noxiorum tale cōmentū. uiros em̃ natura libertatis amatores, eoq̃ cum externis hostibus pugnare paratissimos, aliter cōtra nos efferare nō poterāt, q̃ uastatæ libertatis p̃ditione mērita. Sed em̃ uos cōsiderare oportet, qui nos insimulauerint: fidemq̃ in nos ueritatis ex rebus cōmunibus, non ex ficto sermone colligere. Quid enim passi, nunc demū nos dedimus Romanis, cum ab initio licuerit aut ab his nō deficere, aut quia defecimus, cito redire in gratiā, priusq̃ circa nos omnia uastarentur. nāq̃ iam, ne uolentib. quidē nobis, transactio facilis est: cum & superbos eos effecerit Galilæa sub iugū missa: mortēq̃ grauiorem afferat turpitudinē, appropinquātes placare. Equidē quod in me est, pacem mori antepono. semel aut̃ bello appetitus, postq̃ pugna cōmissa est, gloriosam mortē uita captiui existimo potiorē. Sed utrum nos populi principes aiunt clām misisse aliquē ad Romanos, an etiā totum populū cōmuni suffragio? Siquidē nobis dicāt, quos amicos miserimus, qui serui fuerint proditiōnis ministri. Cum iret aliquis deprehensus est, rediens captus est, literas nacti sunt. Quemadmodū aut̃ tantam ciuium multitudinem lateremus, cum quibus omni hora uersaremur? Paucis aut̃, atq̃ his inclusis, qui de templo ne in ciuitate

ciuitatē quidem prodire possent, quo pacto sunt cognita, quæ occulte extra ciuitatē fierent. An uero nunc cognouere, quando ausorum poenæ reddendæ sunt: donec autē sine metu fuere, neminē nostrū proditorē suspicabatur. Sin ad populū causam referunt, publicū habuit nempe cōcilium, nemo aberat cōcioni: ideoq; manifestior ad uos nuncius fama citius properasset. Quid autē opus erat legatos mittere, cum certa nobis esset de trāsactione sententia. Et quis designatus sit dicant. Sed hæc quidē male periturorū, & instantes poenas euitare cupiētū causationes sunt. Quin etiā si ciuitatē prodi in fatis esset, id quoq; ipsos qui nos criminantur ausuros opinor: quorū audaciæ unū malū uidetur deesse proditio. Vos autē oportet, quia semel cū armis adestis, primum (id quod est iustissimū) iuuare metropolim, & unā nobiscū tyrānos eximere, per quos iudicia dissoluta sunt: qui calcatis legibus iura suis gladijs permisere: deniq; nobiles uiros nō incusatos, ex medio raptos foro, primū uinculis cruciarūt: deinde nō uoce neq; prece eorū morati, neci tradiderunt. Licet autē uobis nō belli lege ingressis, horū uidere argumentū, quæ dixi, desolatæ domos rapinis, cōiuges in ueste lugubri ac familias peremptorū, & per totam ciuitatē ululatus & fletus. nullus enim non persecutionē expertus est impiorum. Qui ad hoc insanīæ prorupere, ut latrocinalem audaciam nō solum ex agris atq; alienis ciuitatibus in hanc, quæ & caput & facies gētis est, sed in phanum etiā ex ciuitate trāsferrent. Deniq; hoc sibi & ad excursus & ad perfugium elegerunt, isq; fiscus illis est eorū quæ in nos cōparantur: & locus toti orbi terræ uenerabilis, quī que ab uniuersis alienigenis, ab extremo limite mundi ueniētibus, honoratur, per hæc quæ apud nos nata sunt portenta conculcatur. Exultant autē rebus desperatis, populos committi populis, & ciuitatibus ciuitates, gentesq; in sua uiscera delectū habere, cū debueritis (ut dixi) quod factū esset optimum ac deceret, nobiscum nocentes eximere: atq; hanc ipsam fallaciam ultum ire, quod auxilio uos aduocare ausi sunt, quos metuere uindices debuissent. Quod si eiusmodi hominum preces reuerendas putatis, attamen licet uobis armis depositis, cognatorū habitu introire ciuitatem: medioq; inter hostes atque auxiliares suscepto nomine, de nostris discordijs iudicare: quanquam reputate quid habebunt cōmodi, cum de manifestis ac tantis criminibus apud uos causam dicturi sunt, qui hominibus non accusatis, ne uerbum quidē facere permisere. Ferant igitur hanc ex uestro aduentu gratiā. Si uero neq; nobiscum indignari neq; iudicare uultis, tertium restat, ut relictis utrisque partibus, nec nostris cladibus insultetis, nec cum insidiatoribus metropoleos maneatis. Nam etsi maxime quenq; nostrū suspicamini Romanis collocutū, obseruare uobis itinera licet: tūq; demū tueri metropolim, cum factum aliquid huiusmodi patuerit, quale delatū est, & in autores eius, si conuicti fuerint, uindicare. Nō em̄ uos præueniunt hostes, iuxta ciuitatem sedibus positæ. Sin horū nihil uobis gratū aut mediocre uidetur, ne portarū claustra miremini, quatenus arma portabitis. Hæc quidem Iesus loquebatur. Idumæorū autē multitudo nequaq; animū aduertebat, ardens iracūdia, quod non paratū habuisset introitū: proq; armis inter se duces indignabantur, captiuitatem esse existimantes, si ea quibusdam iubentibus deposuissent. Vnus autem ducum Simon filius Cathlæ, uix placato suorum tumultu, stans in eo

Ioseph. Pp 2 locō

loco unde exaudiri à pontificib. posset, nō iā mirari se ait, si libertatis propugnatores in tēplo obsiderentur inclusi, cū illi cunctæ gēti cōmunē clausissent ciuitatē: & Romanos quidē fortasse, coronatis etiā portis recipere sint parati, Idumæos autē ex turrib. alloquantur, captaçq; iubeant pro libertate arma proicere: cognatisçq; non credentes custodiā ciuitatis, iudices eos discordiarū fieri uelint: & alios accusando q; indemnatos ciues occiderint, ipsi totā damnēt ignominia nationē. deniq; urbem omnib. alienigenis religionis causa patentem, nunc domesticis præclusistis. Valde em̄ contra uos festinabamus, & ad gerendum cum gentilibus bellū: qui ob hoc adesse properauimus, ut uos seruaremus liberos. Nēpe taliter uos etiā hi quos obsidetis læsere, tamçq; ueris miles puto suspensiones in illos quoçq; colligitis. Deinde qui reip. defensores sunt intus in custodia tenētes, genere cōiunctissimis gētib. simul uniuersis ciuitatem præclusam tyrannidē perferre dicitis, cū tam cōtumeliosis nos iubeatis obtēperare præceptis: nomençq; potentiae alijs, qui uos tyrannos patiuntur, annectitis. Quis cauillationē uestri sermonis tulerit, cū rerum repugnantiā uideat? Etenim uobis etiam nunc Idumæos excludentibus ciuitate (namque ipsi nos à patrijs sacris arcetis) recte quis eos incusauerit qui custodiuntur in templo, q; cum ausi essent plectere proditores, quos uiros nobiles & innocentes pro societate facinoris dictitatis, nō à uobis inceperint, summaçq; prodicionis membra præciderint? Sed licet illi molliores quàm res poscebat inuenti sint, nos tamen domiciliū dei seruabimus Idumæi, & pro communi patria propugnabimus: tamçq; foris irruentes, q; intus insidiātes, hostes pariter ulciscemur. Hic autē manebimus pro muris armati, donec aut uos Romani respiciendo liberent, aut ipsi recuperata libertatis cura mutemini.

De clade Iudeorum ab Idumæis facta.

Cap. VII.

IS dictis Idumæorū quidem multitudo clamore consensit: Iesus autem tristis recessit, cum nec Idumæos quicq; sentire moderatum, & duplici bello oppugnari ciuitatē uideret. Quippe nec Idumæorum tumor & spiritus quiescebat, indigne ferentium contumeliam q; essent ciuitate prohibiti: & q; Zelotarum uires esse firmas crediderant, erubescuntium, postq; nihil eos sibi auxiliari posse uiderēt, ut iam uenisse poeniteret. Pudor autē nulla re penitus gesta redeundi, poenitudinem superabat. Itaq; ibidē ppe murum temere tabernaculis positis, manendum esse statuere. Infinita uerò hyems nocte illa uenit, uenti que uiolenti cum imbribus orti sunt, & crebra fulgura, horrendaçq; tonitrua, cōcussæçq; terræ uasti mugitus: certūçq; erat apud omnes, hominū exitio mundi statum esse turbatū, neq; paruum quid rerum hæc signa portēdere. Vna uerò Idumæis & oppidanis erat opinio: illis quidē irasci deū militiæ causa, existimantib. neq; se posse euadere, si aduersus metropolim arma mouissent: Anano autē eiusçq; socijs, etiā sine prælio uicisse, deumçq; p se bellū administrare credētibus. Sed profecto falsi erant interpretes futurorū, & quæ sui passuri essent, cōtra hostes fore diuinabāt. Verū Idumæi quidē cateruatim densatis corporibus inuicē sese fouebāt, scutisçq; contextis protecti capita, minus pluuia lædebantur: Zelotæ autem magis illorū quàm suo periculo cruciabantur: collecti que deliberabant, si quam reperire subsidij machinam illis possent. Horū autē ardentioribus uidebatur, ui armorum

rum custodes inuadere : atq; in ciuitatē impetu factō palā portas auxiliatori-
bus aperire. nā & custodes ex improviso, & q̄ plures inermes ac belli exper-
tes essent, facile turbatū iri, & multitudinē ciuiū difficulter colligi posse: quo-
niam domi quisq; ppter hyemē cōtineretur. quin etsi periculū aliquod inter-
uenerit, quiduis subire satius q̄ negligere tot copias sui causa turpiter peritu-
ras, at qui prudētiore erāt, uim adhiberi dissuadebāt. nō em̄ sui tātū causa cu-
stodes ampliari, sed etiā ciuitatis murū uidebāt, ppter Idumæos diligētius cu-
stodiri: & ubiq; adesse Ananū, omnibusq; horis inuisere custodias existima-
bant. sed hoc alijs noctib. ita habuerat. illa uero, non sua desidia requieuerat,
sed ut & ipse & custodū manus fato duce interirēt. Nāq; iam nocte prouecta,
& gliscēte hyeme, custodes in porticu dispositos opprimit somnus. At Zelo-
tis consiliū subit, ut ferris tēplo sacratis portarū uectes secarent. affuit aut̄ illis,
ne exaudiretur crepitus, uentorū sonus, & crebra tonitrua: fanóq; egressi, ad
murū clanculo ueniūt: serratāq; portā, quę uersus Idumæos erat, aperiunt. Illi
aut̄ primū Ananū conari aliquid suspicati, unusquisq; dextrā ad gladiū, quasi
repugnaturi applicant mature: deinde his qui ad se uenerant agnitis, introi-
bant. Qui quidē, si tunc manus uertere in ciuitatem uoluissent, nihil obstabat
quo minus totus populus interiret: tāta ira ferebātur. uerū Zelotas primo exi-
mere custodia festinabāt: illis quoq; multū precātibus, qui eos receperant ne
despicerēt malis obsessos, quorū gratia uenerāt, neq; his acerbius periculum
importarent. captis em̄ custodib. faciliore illis in ciuitatē impetū fore: sed si se-
mel eos cōcitassent, iam illos cōtineri nō posse, quin si senserint congregētur,
& per ascensus nitentib. se opponāt. Idē igitur Idumæis uisum est: iamq; in tē-
plum per ciuitatē subibāt, cū suspensi Zelotæ aduentū eorū præstolarentur.
Deniq; his ingressis, etiā ipsi cōfidēter ex interiori fano progressi sunt, mixtis
que Idumæis in custodes irruerūt. Cæsis aut̄ nōnullis, quos somnus oppresse-
rat, omnis multitudo ad clamorē uigilantiū suscitata est, raptisq; armis ad re-
pugnandū nō sine stupore properabant. Ac primū quidem Zelotas solos co-
nari aliquid suspicantes, quasi eos superaturi numero cōfidebant: ubi uero fo-
ris alios circumfundi uiderent, Idumæos irrupisse sensere. Et maior quidem
pars eorū, armis pariter animisq; depositis in questibus erant. pauci uero iu-
uenum fortiter communiti, occurrēdo Idumæis, aliquandiu segniores mul-
titudinem protegebant: alij cladem ciuitatis habitatoribus nunciabāt. Illorū
autē auxilio uenire nullus audebat, cognito Idumæos irrupisse: sed ipsi quoq;
irrita uociferantes, cum fletibus respondebant: plurimusq; mulierū ululatus
suscitabatur, si quando custodum quisquam in periculum aliquod incidisset.
Quin & Zelotæ Idumæorum clamorē geminabant, magisq; horribiles tem-
pestas faciebat omnium uoces. Nemini aut̄ Idumæi pepercere, quod natura
crudelissimi ad cædes erant, & hyeme grauius afficiebantur, proptereaq; his
qui se excluferant ut inimicis utebantur, tam supplicantibus quā repugnan-
tibus infensi. Multos enim cognationem referentes, utq; commune fanum
reuererentur orantes, gladijs transfigebant. Nullus autem fugiendi locus,
neq; spes salutis erat. Compulsi autem circa se, magis quā ui oppressi lania-
bantur, cum recedendi spatium non daretur, nec interfectores à cædibus
temperarent. Incerti autem quid agerent, in ciuitatē se præcipitabant: miseri

(ut mihi uidetur) eo quod fugiebant crudelius subeuntes exitiū, donec templum exterius sanguine redundauit. Octo autē milia & quingētos mortuos dies inuenit. Nec tamen his Idumæorū ira satiata est: sed uersis in ciuitatē manibus, omnes domos diripiebant: quemq̃ fortuito inuenissent, morti dabāt. Et cæteræ quidem multitudinis cædem superuacuā esse ducebant: pontifices autem peruestigabāt: & in illos pleriq̃ ferebantur, statimq̃ cōprehensos obtruncabant: stantesq̃ super eorū cadauera, nunc Anano populi beneuolentiā, nunc Iesu quæ de muro dixerat, exprobrabant. Ad hoc autē impietatis progressi sunt, ut etiā insepultos eos abiecerint: cū præsertim Iudæis tanta sepulturæ cura sit, ut etiā iudicio cruci suffixos, ad occasum solis deponāt atq̃ sepe liant. Et quidem nō errauerim, si Anani mortē dixero excidiū ciuitatis fuisse principium, & ex illo die muros euersos, remq̃ publicā Iudæorū periisse, quo pontificem rectoremq̃ salutis suæ iugulatū in media ciuitate uiderunt. Erat autem & aliās uir laudabilis atq̃ iustissimus, & præter nobilitatis ac dignitatis & honoris, quo erat præditus, amplitudinē, infimis amabat æquari. Libertatis autē maxime fautor erat: & is qui populi affectaret imperium. Commodis autem proprijs cōmunes semper utilitates anteponebat, super omnia pacis studens. Sciebat em̃ Romanos nō posse expugnari: ac prospiciebat, si pacisci utiliter nequissent Iudæi, omnino eos perituros. ut autē breuiter dicam, cum Anano uiuo ad transactionem uenissent. Mirus enim erat dicere, mirus populo persuadere quæ uellet. Iam uero impediētes bellantesq̃ subegerat. Plurimum autem moræ sub tali duce attulissent Romanis. Huic iunctus erat Iesus, illo quidem comparatione inferior, sed præstās cæteris: ut putem deum, qui tanquam uiolatam ciuitatem perire flammis, purgariq̃ sancta uellet, consulto defensores eorum, & qui ea charissima ducerent, amputasse. Itaq̃ paulo ante sacris indumentis amictos, & toto orbe celeberrimæ religionis autores, quicq̃ undiq̃ in ciuitatem commeantibus uenerabiles habebantur, iacere nudos prædam canibus ac feris uideres. Quos quidem uiros ipsam puto gemuisse uirtutem, tantum licuisse uitrijs flentem.

FLAVII IOSEPHI

DE BELLO IYDAICO

LIBER QVINTVS.

De altera strage, & reditu Idumæorum, Zelotarumq̃ crudelitate.

Cap. I.

NANO quidem & Iesu eiusmodi finis euenit. Post illos uerō tam Zelotæ, q̃ Idumæi passim plebē, quæ si nefandorū animalium gregē, irruēdo mactabāt. Et uulgus quidē in quolibet loco deprehensum necabatur: correptos autē nobiles: & adolescētes, uinctos in carcerē cōcludebāt, spe, nōnullos eorū sibi posse sociari nece dilata. Verū hæc nullū mouebāt, sed cūcti mortē præoptauerāt, dūmodo ne aduersus patriā cōmunē nequissime cōspirarēt: sæuissima tñ ante cēdē uere

uerbera sustinebāt, exulceratī plagis atq; tormentis. cūq; iā corpus nō suffice-
ret cruciatibus, tandē gladiū merebantur, quos autē die cepissent, eos in custo-
diā nocte ducebāt: extractosq; inde, si quos mori cōtigisset abijciebāt, ut uin-
ctis alijs locus esset. Tātus autē populū pauor occupauerat atq; formido, ut ne
flere quidē palām quisq;, siue sepelire propriū funus auderet, sed erant ocul-
tā clausorū etiā lachrymā, & ne quis inimicorū audiret, circūspectātes geme-
bant. paria nanq; his qui lugebantur, etiā qui luxissent ilico patiebantur. exi-
guam uero nocte sublatā terrā manib. corporib. inijciebāt, & nōnunq; die, si
quis fuisset audacior. Duodecim autē milia hoc modo nobiliū periere. Illi autē
iam cædes exosi, nullo pudore iudicij uim & cognitionis cauillādo imitaban-
tur. Itaq; cū illustriū quēdā Zachariā Baruch filiū interficere decreuissent,
(irritabantur em̄ q; nequissimis inimicus nimis erat, & p̄bis amicus, itēq; locu-
ples) neq; solū fortunarū eius direptionē sperarēt, sed etiā remotū iri uirū ad
se deijciendos potentē, septuaginta plebeiōrū honestissimos ex praecepto cō-
uocant, iudiciū specie potestate carentes, & apud eos Zachariā, quasi res pro-
deret Romanis, accusant: quodq; ad Vespasianū proditiōis causa misisset.
Sed neq; argumentū, neq; ulla p̄batio criminis erat, ipsi autē misisse dixerūt,
& hoc haberi pro fide ueritatis uolebāt. Zacharias autē ubi nullā sp̄ saluti sibi
relictā esse uidit, per insidias nō in iudiciū sed in carcerem ductus, uitæ suæ
desperationē libertate nō priuauit: sed exorsus ueri quidē similitudinē obie-
ctorū derisit, & illata sibi crimina breuiter diluit: in accusatores autē oratione
conuersa, omnes eorū iniquitates per ordinē p̄secutus est, multa q; de pertur-
batione rerū querebatur. Zelotæ uerò obstrepentes, uix à gladijs tēperabāt,
speciē cauillationēq; iudicij sui usq; ad finē permanere cupiētes, & prēter hoc
iudices experiri, an periculoso tēpore iustitiæ memores forent. Iḡitur omnes
septuaginta pro eo sententiā ferūt, & pro eo mori, q; sibi ascribi eius interitū
maluere. Illo uerò absoluto Zelotarū clamor tollitur, & uniuersi quidē iudi-
cibus irascebantur, qui simulationē datæ sibi potestatis non intellexerāt. duo
uero ex audacissimis aggressi Zachariā, in medio tēplo interficiunt: & illudē
do, habes, inquiūt, & à nobis de absolutione sententiā certiozem: cumq; stas-
sim in subiectam uallem de tēplo proijciunt. Iudices uero, contumeliæ causa
uersis gladijs ferientes, tēpli ambitu pepulere. cædi em̄ eorū peperceraut, ut
disiecti per ciuitatē, nunciū fierēt apud omnes seruitutis. Idumæos autē iam ue-
nisse poenitebat, neq; his gesta placebant. Quibus collectis, Zelotarū quidā
secretò indicabat uniuersa: & quæcunq; hi qui eos aduocauerant scelerate fe-
cissent, omnia demonstrabat: arma quidē cepisse eos, quasi Romanis à ponti-
ficibus metropolis proderetur, reperisse autē nullum proditiōis indicij. Illos
uero qui tutari eam simularent, & belli facinora ausos & tyrannidīs, ab initio
quidē prohibendos fuisse. Verū quia semel in societate intestinæ cædis inci-
dissent, finē delictis adhibendum, neq; uires hominibus suggerēdas morem
patrum destruentibus. Nam etsi portas grauitē ferrent sibi atq; in oppidum
aditū esse præclusum, poenas ab his qui prohibuerāt esse repetitas: & Ananū
quidem peremptū: unā uerò nocte populum totū penē consumptū. Quarū
rerum multos quidem suorum poenitere sentirent: eorum autem uiderent,
à quibus rogati essent, crudelitātē immensam: ne ipsos quidem per quos sal-

ui erant erubescētū. in oculis eī auxiliatorū pessima facinora cōmittere, illorūq; iniurias Idumæis imputari, quatenus ea nō phibeāt, neq; ab his separantur. Debere igitur (quoniā de pditione quæ dicta sunt, calumniā fuisse patuisset, nullusq; Romanorū impetus timeretur, aduersus ciuitatē uero inexpugnabilis esset potētia corroborata) illos domū recedere: malorūq; societate uitando cuncta diluere flagitia, quorū nō sponte, sed decepti participes extitissent. Persuasum est Idumæis. Et primū eos qui erāt in custodijs soluunt, ppe ad duo milia populariū, statimq; relicta ciuitate ad Simonē ueniūt, de quo paula post cōmemorabimus: deinde domū ex Hierosolymis abiere. Euenit aut eorū discessum utrisq; pariter inopinatū uideri. nā & populus nescius pœnitudinis, paululū fiducia recreatus est, ueluti inimicis leuatus: & Zelotarum creuit insolentia, quasi nō auxilijs caruissent, sed ijs essent liberati, quorū pudore ac reuerētia criminib. tēperabant. Deniq; nulla iam erat facinorū mora neq; cunctatio: sed festinatis quidē consilijs in rebus singulis utebantur: quæ uero placuissent, ipsa cogitatione citius peragebāt. Maxime aut in uiros fortes atq; insignes cædibus sæueiebāt: cū inuidia nobilitatē absumerēt metu uirtutū: unamq; cautionē putarent, nullū optimatū superesse. Itaq; occisus est cū multis alijs Gorion, dignitate simul & genere præstans, & plus posse populum gaudens, plenusq; spiritu, libertatis amator ut nullus alius ludæorū, quē tamen libertas præter alias uirtutes perdidit. Sed ne Peraita quidē Niger eorum manus effugit, bellis cū Romanis gestis uir strenuus cōprobat: qui etiam sæpe uociferans, & cicatrices ostendēs, per mediā ciuitatē trahebatur. ductus uerò extra portas, desperata iā salute, ne sepultura careret supplicabat. Illi aut prius interminati, q̄ humum ei quam desiderabat concessuri nō essent, mox etiā mortē intulere. Qui tamen cū occideretur, Romanos eis ultores imprecatus est: famemq; præter bellū ac pestilentia, & ad hæc omnia ipsorū tuas manus: eaq; uniuersa cōfirmavit apud impios deus, & quid iustissimum esset effecit, ut audaciam suam q̄ primum experirentur inter se dissidentes. Niger quidem occisus, quem habebant de oppressione sui metu eos leuauit. Pars aut plebis nulla erat, cui non ad interitū excogitabatur occisio. Namq; alij quod iamdudum alij ciuib. restitissent interficiebantur: qui uerò nihil offenderant, subitas pacis tēpore causas excipiebant. Et qui omnino libere eos non adissent, pro contemptoribus: qui uero obsequentes, pro insidiatoribus habebantur: unaq; maximorum criminum & mediocrium pœna, mors erat. neq; euasit quisquam, nisi aut ignobilitate aut fortuna perhumilis.

De intestina discordia Hierosolymorum.

Cap. II.

ROMANI autem omnes ad ciuitatem animos intendebant, hostium dissensionē lucrū sibi esse censentes: & Vespasianum, penes quem summa rei potestas erat, incitabant, diuinæ prouidentia dicentes auxilio in semet hostes esse conuersos: ueruntamen uelox esse momentum, & ludæos cito in concordiam redituros, aut intestinis malis defessos, aut redactos in pœnitudinem. Ad quos Vespasianus ait: Plurimum eos quid fieri cōueniat ignorare, tanquam in theatro cupientes quantum armis ac manibus possent ostētare potius cum periculo: quàm secum quid esset utile reputare. Nam si statim ciuitatē aggredierentur, ipsos causam hostibus fore concordia;

ac uis

ac vires eorū etiā nunc ulgentes in se prouocatu-
 ribus ac moderatiorib. his usuros domestica seditione cōsumptis. Deū nāq;
 melius q̄ ipsos disponere, qui sine labore ludæos Romanis traderet, nulloq;
 periculo exercitui uictoriā codonaret. Proinde manibus proprijs intereunti-
 bus inimicis, maximoq; malo, hoc est seditione turbatis, debere se potius pe-
 riculorū spectatores esse, q̄ cū hominib. mortē appetentibus atq; intestina ra-
 bie insanientibus cōfligere. Si quis autē putauerit uictorię gloriā sine praelio
 fieri uiliore, sciat, inquit, armorū incerto exitu cōmodius esse cōmode perfici-
 cere quod intendit. Neq; eīm manu pręclaris esse minus laudabiles; qui pa-
 ria gesserint moderatione atq; prudentia. Simul autē dum hostes imminue-
 rentur, etiā milites ex laboribus assiduīs recreatos ualentiores ductū iri. Prę-
 terea nō id esse tēpus, ut maturæ occupanda uideatur uictorię claritudo. nec
 enim armis fabricandis aut muris, uel auxilijs congregandis ludæos operam
 dare, atq; ideo moras differentibus nocituras: sed bello domestico ac dissen-
 sione tumidos, miserabiliora pati quotidie, q̄ ipsi eos capti afficerent intro-
 missi. Proinde siue quis securitatē consideret, sinendos esse qui semet absume-
 rent: siue facti gloriam clariorem, nequa q̄ manus intestino morbo laboran-
 tibus afferendas: si quidem ratione recta diceretur, non ipsorum sed discor-
 dię fuisse uictoriam. Hęc Vespasianus: ei q̄ dicenti rectores militū cōsentie-
 bāt: moxq; apparuit q̄ utile fuisset eius cōsiliū. Namq; in dies singulos multi
 ad eum cōfluebant fugiēdo Zelotas. Erat autē fuga difficilis, q̄ omnes exitus
 custodibus obsidebātur. Et si quis ibi qualibet ex causa deprehensus fuisset,
 uelut ad Romanos ire cuperet, interficiebatur, qui tamen eis dedisset pecuniā
 am, saluus abibat: & qui nō dabat, solus proditor habebatur. Restabat igitur,
 pecuniosis fugam redimentibus, solos pauperes iugulari. Mortui uero per
 omnes uias coaceruabantur innumerī, multiq; etiā transfugere cupientium,
 rursus in ciuitate perire pręoptabant. nam spe sepulturę in patria mori tole-
 rabilius uidebatur. Illi autē ad hoc crudelitatis deuiauerāt, ut neq; intus neq;
 per itinera occisis humū cōcederent: sed ueluti cum patrijs legibus etiā natu-
 rę iura disturbare pepigissent, suaq; in homines iniustitia diuinitatē quoque
 polluere, ita sub sole putrescere mortuos relinquebāt. Sepeliētibus autē suo-
 rum corpora, idem quod transfugis, imminebat supplicium mortis: statimq;
 sepultura indigebat, qui hanc alteri pręstitisset: & ut breuiter dicā, nulla tam
 bona, q̄ misericordia, perierat in illis cladibus mentis affectio: hisq; iritaban-
 tur noxijs, quę miserranda uidissent, à uiuis in mortuos, à mortuis in uiuos ira-
 cundiā transferentes. Modum autē excedēte metu, superstites mortui ade-
 pti requiē beatiores uidebantur: & qui erant in custodijs cōparatione sui cru-
 ciatus, insepultos quoq; fortunatissimos demonstrabant. Omne quidē ab il-
 lis ius hominū calcabatur, ridebatur etiā diuinitas, pphetarūq; respōsis tanq;
 uulgaribus fabulis illudebant. Cum uero multa contempsissent de uirtute ac
 uitijs statuta maiorū, etiā quę de patria olim prędicta fuerant, uera esse exitu
 probauere. Vetus enim quidam sermo ferebatur, tunc demum ciuitatem ca-
 ptum iri, sancta quoq; flammis exurenda esse lege belli, cum seditio fuisset ex-
 orta, sanumq; dei proprię manus ante uiolassent. Quibus Zelotę, nihil de-
 orum fide dubitantes, ministros se prębuerunt.

At Ioannes iam dudum tyrannidē affectans, parem cū ſimilib. honorem habere dedecus exiſtimabat: paulatimq; ſibi nequiores adiungens, ab eorū affectione ſeparabatur. Semper aut̃ aliorū decretis nō obediendo, ſuaq; iubendo imperioſius, q; ſolus dominari cuperet non latebat, ei; ſociabantur nonnulli metu, ali; gratia (mirus enim erat oratione atq; fallacia perſuadere quæ uellet) multi uero propterea q; ſibi tutum eſſe ducebant, priorū delictorum cauſas uni potius aſcribi q; omnibus. Ad hæc quia manu ſtrenuus erat, & bonus cōſilio, ſatellites nō paucos habebat, etſi magna pars eum contrariæ factionis reliquerat. apud quos etiā liuor non nihil ualebat, graue putantes ut paulo ante pari ſuccumberent. Plus autē metus eos, ne ſub unius poteſtate uiuerēt, exagitabat. nec enim facile ſperabāt eum, ſi ſemel obtinuiffet, deſci poſſe: occaſionemq; in ſe habiturū timebant, quod in principio reſtitiffent. Proinde quiſq; bello potius quiduis pati decreuerat, q; ſpōte ſeruiens mancipij loco perire. Hinc igitur ſeditio diuiditur, & Ioānes in cōtraria diſſidentibus parte regnabat. Sed inter ipſos quidē munita omnia erant cuſtodibus: nihilq; aut parum agebatur, ſi quando armis prælium laceſcebant. in populum uero uel maxime contentionē ſuſceperunt, & quis maiorem prædam caperet, utrinq; certabant. Cū tamē ciuitas trium malorū ingentium tēpeſtate laboraret, hoc eſt belli, dominationis, itemq; ſeditionis, eorū cōparatione bellum popularibus mediocrius uidebatur. deniq; relictis ſedi- bus patrijs ad alienigenas profugiebant, & Romanorum beneficio ſalutem, quam inter ſuos desperauerant, aſſequebantur. Quartū uero præterea malū cōmotum eſt gentis exitio. Haud procul ab Hieroſolymis caſtellum erat ualēdiſſimum, reponendis opibus ad munimēta belli, tutandisq; corporibus ab antiquis regibus ædificatum, quod Maſſada dicebatur: id occupauerant qui uocantur ſicarij, q; à rapinis amplioribus timore continebantur. Hi cum Romanorum exercitum otioſum eſſe uiderent, apud Hieroſolymam uero Iudæos dominatione atq; diſcordia ſeceſſiſſe, maiora facinora aggrediuntur. Die feſto azymorum (qui apud Hebræos ad memoriam ſalutis, qua ex Ægyptiorum ſeruitio liberati, in terram patriam deueniunt, ſolenniter celebratur) nocte deceptis qui ſibi erant oppoſiti, municipium quoddam Engaddi inuaſere: ubi pugna quidem Iudæos ante præuentos atq; diſperſos, quàm arma caperent ſiue concurrerent, ciuitate pepulere. eos uero qui in fuga defecerunt, mulieres uidelicet ac pueros, ſupra ſeptingentos interfecerunt. ædibusq; deinde compilatis, fructus quoq; iam maturos depopulati in Maſſada portauerunt, & illi quidē omnes circum caſtellum uicos, totamq; regionē populabātur, nō paruo undiq; perditorū ad eos numero in dies ſingulos confluente: ſimul aut̃ cōcitati ſunt etiā per ſingulos Iudææ tractus in latrocinia, qui interim quieſcebāt. Ac ueluti in corpore, ſi quando principale mēbrū tumor afficit, om̃ia pariter ægrotare neceſſe eſt: ita propter ciuitatis tumultū atq; diſcordiā, etiā qui foris erāt nequiſſimi prædarū inuenere licentiā. Singuli uero uicis proprijs dilaceratis, deinde in ſolitudinē recedebant. Congregati aut̃ & cōteruatim coniuſurantes, exercitu quidē pauciores, plures uero q; latrocinialis cōſpiratio, in tēpla & oppida ferebātur. Et ſequebatur quidem, ut in bello fieret.

solet, ab his eos male affici quos petissent. uerum praeueniebatur ultio, cum
 mox latrones à præda refugerent: nullaque pars erat iudææ, quæ non unâ cū
 Hierosolymis præcellentissima ciuitate interiret. Hæc Vespasiano à trāsugis
 indicabatur. nā licet omnes exitus à seditiosis custodirentur, & cū quis ad eos
 accessisset interficeretur, tñ erāt, qui ad Romanos clam profugerent: ducēq;
 Romanorū & opē ferre ciuitati, & reseruati populi reliquias hortarētur. mul-
 tos enim, q̃ bene Romanis uellent, perisse, multos adhuc in periculo dice-
 bant esse superstites. Ille aut̃ iam tum miserans eorum calamitates, propius ad
 eos uelut Hierosolymā obsessurus accedit, re autē uera ut ciuitatē obsidione
 liberaret: spe aut̃ ante reliqua subigēdi: nullūq; impedimētū extrinsecus obsi-
 dioni relinquēdi. Cū igitur uenisset in Gadara, transamnanæ regionis metro-
 polim ualidissimā, mēsis Martij quarta die ciuitatē ingreditur. iam em̃ optima-
 tes, ignorantibus seditiosis, legatos ad eū de traditione miserant, tam pacis de-
 siderio q̃ suis patrimonijs metuētes. multi em̃ apud Gadara locupletes habi-
 tabant, quorū legationē inimici nesciebāt, nisi q̃ Vespasiano appropinquāte
 id cognouerūt. Et ciuitatē quidē se retinere posse desperabāt, q̃ & intestinis
 inimicis numero inferiores erant, neq; procul abesse uidebāt à ciuitate Roma-
 nos. si uero fugere decreuissent, sine sanguine id facere, nullaq; à noxijs poena
 repetita, non honestum sibi putabant. Itaq; Dolesum cōprehensum (nanq; is
 nō dignitate solū ac nobilitate ciuitatis princeps habetur, sed etiā legationis
 autor erat) interficiunt: nimiaq; iracundia mortuo uerberato, extra ciuitatem
 dilapsi sunt. Iam uero propius accedente Romano exercitu, Gadarensem po-
 pulus Vespasiano cum acclamationibus in ciuitatē recepto, fidei dextras ab
 eo accepit: equitumq; & peditum præsidia contra fugitiuorum excursus. mu-
 ros em̃ prius q̃ id Romani peterēt, ipsi destruxerāt: ut eo sibi fides esset, q̃ pa-
 cem diligerent, si bellum gerere ne uolentes quidē posse uiderentur. Vespasi-
 anus aut̃ misso Placido cum d. equitibus ac tribus millibus peditum aduersus
 eos qui ex Gadaris fugerant, ipse cū cæteris militū copijs Cæsareā regreditur.
 At fugitiui postq̃ equites repente à tergo insequētes uidere, prius q̃ in ma-
 nus uenirent, in uicum quendam, cui nomen est Bethenabro, se recepere. ubi
 reperta non paucorū iuuenum multitudine, hisq; partim uolentibus, partim
 ui armatis, temere cōtra Placidum eiusq; milites profiliūt. Illi aut̃ primo qui-
 dem impetu paululum recesserunt, ea simul arte, ut eos à muro longius pro-
 uocarent. deinde loco opportuno circumdatos, telis agentes eminus faucia-
 bant. Itaq; fugientes quidē ab equitibus praeueniebantur iudei, qui uero ma-
 nus conseruissent, à peditibus trucidabantur, nihil plus audaciæ demonstan-
 tes. cōdensos enim aggrediendo Romanos, armis non secus ac muro septos,
 ipsi quidē telis aditum non inueniebant, neq; sufficebant aciē rumpere: illo-
 rum aut̃ transfigebantur telis, & immanissimis feris similes ruebant ultro in
 ferrum, & sternebātur, aliij gladijs ora percussi, aliij ab equitibus dissipati: quo-
 niam cura erat Placido, cursum eorū à uico intercludere: assidueq; prætercur-
 rens ea parte, cedentesq; reflectens, unā etiam libratis sagittarū ictibus uteba-
 tur: hisq; proximos interficiebat. metu uero lōge fugientes auertebat, donec
 elapsi qui fortiores erāt ad murū effugēre. Eius autē custodes quid agerent ne-
 sciebant. Nec em̃ excludi Gadarenses suorū causā patiebantur, & si eos rece-
 pissent,

pissent, unā cum his se perituros uidebāt. quod etiā cōtigīt. Illis enim compul-
 sis ad murū, penē cum his Romanorū equites irrupere. Portis autē antē prae-
 clusis, admoto milite Placidus ad uesperam usq; acerrime oppugnato muro
 pariter ac uico potitus est: ibiq; tunc uulgus quidē iners occidebatur, fortio-
 res uero fugā petebāt, domus uero à militibus diripiēbantur, & uicus igni tra-
 ditus est. Qui uero inde euaserāt, totā secū illam regionē ad fugā incitarūt: &
 extollendo proprias calamitates in maius, totūq; Romanorū exercitū aduen-
 tare dicēdo, metu omnes undiq; commouerūt. plurimo autē numero aucti, in
 Hierichunta secesserūt. hēc em̄ etiā tunc eorū spem salutis fouebat, q̄ esset ua-
 lida & populosa. Placidus uero equitibus, rebusq; ante prospere gestis fretus
 eos insequēbatur: & usq; ad Iordanē quidem semper quos occupabat, mori
 dabat. omnem uero ad flumen coactam multitudinē, fluminis impetu prohibi-
 bitam, q̄ auctum imbris uadum transire nō poterant, aperto praelio aggre-
 ditur. Itaq; necessitas eos ad pugnā compulit, q̄ fugā locū non haberēt: prae-
 tentiq; ad ripae longitudinē, tela equitum & incursum excipiebant. à quibus
 multi perculsi, in fluuium ceciderunt, nam qui manibus eorū cæsi sunt, trede-
 cim milia fuerunt. alij cum uim sustinere non possent, in Iordanē sponte des-
 silierunt. erat autē numerus infinitus. & præterea capta sunt circiter duo milia
 uirorum ac ducenti, cum præda maxima ouium & asinorum, itemq; camelorū
 & boum. Iudæis quidē hoc uulnus inflictū quamuis par superioribus,
 maius tamen seipso uisum est: nō solum q̄ eam totam regionē quā fugerant,
 cædes repleuerant, sed etiam q̄ refertus mortuis Iordanis peruius nō erat. &
 Asphaltites quoq; lacus repletus erat cadaueribus, quæ per multa flumina de-
 uoluta sunt. Placidus autē secunda fortuna usus, in uicos proximos & munici-
 pia cōtendit. captisq; Abila, & Iuliade, & Besemoth, omnibusq; ad lacū As-
 phalitē usq; idoneos ex trāsugis ubiq; collocat. deinde milite scaphis im-
 pposito, eos qui in lacum refugerant subegit. Et trans fluuium quidem tota regio
 Romanis celsit, & ubiq; omnia usq; ad Machærunta deuicta sunt.

De captis oppidis quibusdam, descriptioq; ciuitatis Hierichuntine.

Cap. IIIL

D V M hęc autem aguntur, motus circa Galliam nunciatur, & quod
 Vindex unā cū optimatib. indigenarū à Nerone defecisset, de qui-
 bus alibi diligentius scriptū est. Vespasianū uero ad impetum belli
 quæ nunciata sunt incitarunt, iam tunc futura bella ciuilia totius que imperij
 pericula prospicientem: cum si partes orientis ante pacasset, minus Italiae me-
 tuendum existimaret. Obstante autem hyeme, per subactos interim uicos at-
 que oppida præsidia collocabat: & decuriones ciuitatibus apponens, multa
 etiam eorum quæ uastata fuerant instaurabat. Prius tamen comitatus militū
 copijs quas Cæsareā adduxerat, in Antipatridem uenit: ibiq; per biduum ci-
 uitate composita, tertia die uastando, inflammando, omnemq; subuertendo
 circum Thamnam toparchiam, in Lyddam & Iamniā procedebat. Et cum
 sese utraque tradidisset, constitutis illic habitatoribus idoneis in Ammaunta
 peruenit: occupatoq; ad metropolim earum aditu, castra muro circumdat.
 Quintaq; in his relicta legione cū cætera manu in Berhleptō toparchiam pro-
 ficiscitur: eaq; & uicina regione itemq; circum Idumæam igne consumptis,
 castella quidem locis opportunis muniuit. Captis autē duobus uicis in media
 Idumæa

Idumæa positus, hoc est Begabri & Caphartophan, plus quàm decem milia hominum peremit: propè autè ad mille cepit. exactaq; inde cætera multitudine, non paruam militum suorum partem ibi constituit, qui omnia montana loca incurfando uastabant. Ipse autè cum reliquo exercitu in Iamnam rediit: unde per Samaritidem ac per Neapolim, quæ dicebatur ab indigenis Mabortha, secundo lunij mensis die in Coream descendit: ibiq; positus castris, postridie in Hierichunta peruenit: in qua unus ei rectorum Traianus quem è locis trans Iordanem ducebat militè iungit, cunctis illic deuictis. Sed ex Hierichunte quidem multitudo ante Romanorum aduentum in aduersam Hierosolymis montanam regionem diffugerat: non pauci autè qui remansere perimuntur. Desolatam uerò offenderat ciuitatem, cui in planicie sitæ nudus mos ac sterilis imminet, idemq; longissimus. à septentrionali enim regione usq; ad Scythopolitanos agros: à meridiana uerò usq; ad terram Sodomiticam & Asphaltitis lacus terminos extenditur. totus autem asper est: & quod nihil gignat, non habitatur. Huic obiacet circa Iordanem mons alius, incipiens à Iulade ac septentrionali regione, prolixius autè in meridiem usq; ad Bacra, quæ Petram determinat Arabiæ ciuitatem. In hoc est etià Ferreus mons appellatus, ad Moabitidem usq; longus. Inter duos autè montes regio, quæ Magnus campus uocatur, à Gennabara uico ad lacum Asphaltitem usq; patens, habet ducentorum & triginta stadiorum longitudinem, latitudinem uero centum & uiginti, mediusq; ab Iordane diuiditur. Sunt autè illic duo lacus, Asphaltites & Tiberiësis natura contrarij. namq; alter salus ac sterilis est, Tiberiësis uulgo dulcis & fecundus. æstatisq; tempore illa planicies ardore solis incenditur, & uitioso opprimitur aeris tractu, omnibus circum aridis præter Iordanem. unde euenit, ut palmæ quæ in ripis sunt magis floreat, & fertiliores sint: minus autè, quæ longe remotæ sunt. Ad ipsam uero Hiericho largissimus fons est, rigandisq; aruis uberrimus, iuxta ueterem scaturiens ciuitatem: quam Iesus Naue filius, Hebræorum ductor, primam in Chanaanorum terra bello possederat. Hunc fontem aliquando ferunt non solum terræ atq; lignorum fructus, sed etiam foeminarum partum obtundere solitum, cuncta que pariter morbo ac peste corrumpere. Postea uero mansueuisse, contra que saluberrimum ac feracissimum esse factum ab Helisæo propheta: qui Helie notus fuerat atq; successerat. Receptus enim hospitio ab Hierichuntinis habitatoribus. quod humaniores eos expertus erat, ipsos & omnem illam regionem perpetua gratia remuneratus est: progressusq; ad fontem, lagenam fictilem salis plenam in profluentem aquam misit. Iuxta deinde ad coelum dexteram tendens, fontisq; inuergens blanda libamina ipsum quidem precabatur ut fluentia leniret, ac dulciores aquarum uenas aperiret: deum uero ut fecundioribus auribus flumina temperaret orabat: tamq; ubertatem fructuum quam successione prolis daret indigenis, nec eos genitrix filiorum aqua deficeret, quoad iusti manerent. ad has preces ex disciplina manibus quoq; multa operatus, fontem immutauit: & qui antea causa erat his orbitatis ac famis, idem uictus ac fecunditatis autor est effectus. Deniq; rigationis eius tanta potentia est, ut si attigerit modo terram, sapidior sit, aquis diu perseuerantibus. unde eo quæ largius abutuntur, exiguum emolumentum habent: quæ uerò parcius, plurimum. Amplius tamen quam cæteri fontes spacium rigat, & septuaginta quidem stadiis longam, uiginti autè latam planiciem permeat.

Ioseph.

Qq

optis

optimos aut in ea paradisos ac densissimos educat, palmarūq; irriguarūq; genera, tam sapore q̄ nominibus uaria: quarum pinguisimæ calcibus pressæ, plurimū mellis emittunt, non multū alio melle deterius: quanq; & mellis alatrix est illa regio, & opobalsami ferax, qui omniū carissimus est fructus ibi nascuntur. itemq; cyprū & mytobalanū gignit: ut qui diuinū esse illū tractum dixerit, non errauerit, ubi & larga & optima generantur quæ sunt carissima. Sed nec in alijs ei fructib. aliqua facile toto orbe regio certauerit: adeo multiplicatum quod satum est reddit. Cuius rei causa mihi uidetur esse aquarum uis læta, & aeris calor: cum hic prouocet quæ nata fuerint atque diffundit: liquor aut firmis singula radicibus stringat. uiresq; suggerat æstiuo tempore: quo sic perusta est illa regio, ut nihil facile procedat ac pullulet. aqua tamen, si ante solis ortum hauriatur, auræ spiritu refrigerat, naturamq; contrariam aeri sumit. hyeme uero contepescit, eaq; mersis mitissima efficitur. Tanta est autem cæli temperies, ut quo tempore in alia ludææ regione nīngit, lino illic tantum indigenæ uestiantur. Distat aut ab Hierosolymis c. l. stadij, & ab Iordanē stadij LX, totūq; habet à Hierosolymis spatiū desertū atq; saxosum: ad Iordanē uerò & lacum Asphaltiten, licet humilior, æque tamē incultum ac sterile. Sed de Hiericho, quā sit fortunatissima, satis dictum est.

Lacus Asphaltites.

Cap. V.

COMMEMORATIONE autem dignū puto, Asphaltitis quoq; naturā exponere lacus. Is em̄ salsus quidē ac sterilis est: nimia uero leuitate, etiā quæ grauissima sunt, in eum iacta fluitant. demergi aut quis in profundū nec de industria facile potest. Deniq; Vespasianus, qui eius uisendi causa illuc uenerat, iussit quosdā natandi inscios, uinctis post terga manibus, in altum proijci: & euenit omnibus, tanq; ui spiritus sursum repulso desuper fluitare. Ad hæc mirabilis est coloris mutatio, quæ ter in singulos dies superficiem uertit, & solis radijs uariata resplendet. Multis autem locis uomit nigras bituminis glebas, quæ super undam & habitu & magnitudine tauris sine capitibus asimiles natant. Ad eas aut cum lacus exercitatores accesserint, nacti quod aggestū est, ad naues trahunt: & quia lentū est, repletas eas abrumpere nequeunt: sed quasi religata scapha, pēdet à cumulo, donec mēstruo mulieris atq; urina soluatur. Est aut utile nō modò ad cōpagines nauium, sed ad corporū etiam curationē multis remedijs admiscetur. Longitudo lacus est quingentorū & octoginta stadiorū, qui ad Zoara usq; Arabiæ tenditur. latitudo aut centum quinquaginta stadij patet. Huic Sodomitica terra uicina est: olim quidē tam fructibus q̄ diuitijs ciuitatū fortunata; nunc autem omnis exusta, ut quæ habitatorū impietate fulminibus conflagrasse memoratur. Deniq; adhuc in ea diuini reliquias ignis, & oppidorū quinq; uidere licet imagines, & renascentes in fructibus cineres: qui colore quidē sunt edulibus similes, carpentiū uero manibus in fumū dissoluuntur & cinerem. Terræ quidem Sodomiticæ fabula eiusmodi fidem habet ex facie.

Gerasæ deuastatio, simul de Neronis morte, Galbæ, & Othonis.

Cap. VI.

AT Vespasianus Hierosolymorū habitatores cōcludi undiq; cupiens apud Hiericho & Adidam castellis erectis, utrobicq; auxiliariū pariter ac Romanorum præsidia collocat. Mittit autem Gerasam L. An
nium

nium, equitatus ei partē multisq; peditib. attributis. Qui primō aggreſſu ciuitate capta, mille iuuenum, qui ne fugerent preuenti erant, interficit: familias captiuas ducit, bona militibus prædari permittit. Incenſis deinde domibus, proximos petijt. Erat autē fuga potentiū & interitus infirmorū: quodq; occupatū fuiſſet, flammis dabatur: omnib; tam montanis locis quā tota planicie bello oppreſſis, apud Hieroſolymā degentes exeundi copiam non habebant: cum transfugere quidē cupientes à Zelotis aſſeruarentur: eos uero, qui etiam tunc à Romanis diſſidebant, undiq; ciuitate uallata cohiberet exercitus. Veſpaſiano autē Cæſaream reuerſo, & cum omnib. copijs in ipſam Hieroſolymam proficiſci paranti nunciatur Nero peremptus, cum per annos tredecim & octo dies imperaſſet. De quo referre, quemadmodū dehoneſtarit imperiū, nequiſſimis hominibus Nymphidio & Tigillino, & indigniſſimis libertorū permiſſa republica: quodq; horū captus inſidijs, ab omnib. ſuis ſenatoribus deſtitutus, cū quatuor libertis fidelibus in ſuburbanū fugerit, ibi ſemet occiderit: & q; multo poſt tempore, qui eum depoſuerāt pœnas dederint: bellumq; per Galliam quo pacto deſierit: & q; Galba creatus Imperator, Romā redierit ab Hiſpania: & quemadmodū incuſatus à militibus, tanq; humilioris eſſet animi, in medio foro necatus ſit, & Otho declaratus ſit Imperator, militeſq; ſuos contra Vitellij duxerit exercitū: necnon & Vitellij turbas, & circum capitoliū pugnam: & quemadmodū Antonius Primus & Mutianus Vitellium interfecerint, & Germanorū agmina bellumq; ciuile ſedaue-
rint: hæc omnia reſuſcitari narrare, confidens q; à multis Græcorū itemq; Romanorū ea cuncta copioſe perſcripta ſunt. ordinis aut rerū continuandi gratia, ac ne interciſa pendeat hiſtoria, ſummatim ſingula designaui. Igitur Veſpaſianus primō quidem in Hieroſolymam expeditionem differebat, expectans quoniam uergeret imperium poſt Neronem. deinde ubi Galbam imperare cognouit, nihil conari decreuerat, prius q; ille quoq; ad ſe de bello aliqd perſcriberet. Mittit autē ad eum Titū filium ſuū & ſalutatū ſimul, & ut de ludæis mādāta acciperet. Ob eaſdē cauſas & rex Agrippa nauigauit ad Galbā. Sed dum Achaia, q; hyems erat, lōgis nauibus præteruehantur, interfici Galbā contigit, ſeptē menſibus poſt & totidē diebus. Deinde Otho ſuſcepit imperium, ac tres menſes rempub. gubernauit. Agrippa uero nihil mutatione deterritus, Romā pergere ſtatuit. Titus uero diuino quodā impulſu, ex Achaia ad Syriam nauigat, & mature inde Cæſaream uenit ad patrē. Suſpenſi autē de omnib. quaſi nutante Romano Imperio, ludæorū militiam negligebant. patriæ quoq; metuentes, aggredi alienigenas importunum arbitrabantur.

De Simone Geraſeno, nouæ conſpirationis principe.

Cap. VII.

INTEREA tamen bellum aliud in Hieroſolyma excitatur. Erat Simon Gioræ filius, patria Geraſenus, ætate iuuenis, ſed calliditate poſterior Ioanne, à quo iam pridem ciuitas poſſidebatur, uiribus autē corporis audaciaq; præſtantior. ob quam ex Acrabatena quoq; toparchia, cuius rector erat, pulſus ab Anano pontifice, ad latrones peruenerat, qui Maſſadā occuparant. Is autem primō quidem ita ſuſpectus erat, ut eum ad inferius caſtellum cum mulieribus, quas ſecum adduxerat, tranſire permitterent, ipſi excelliſius incolentes, ruruſ autem propter neceſſitudinem morum, ſi
Ioseph, Qq 2 delis

delis esse uidebatur, nam & ductor erat prædatum exeuntibus, & cū ipsis territorium Massadæ populabatur, nec tamen eos ad maiora exhortando metuebat. dominandi enim cupidus magnorum q̃ appetens, quia mortem Anani cōperit, in montana loca discessit: ac uoce præconū seruis libertate promissa, itemq̃ liberis præmio, cunctos qui ubiq̃ fuerant nequissimos congregauit. Iamq̃ ualidis cōflatis copijs, mōtanos uicos diripiebat. Semper aut accedentibus pluribus socijs, audebat etiā in humiliora loca descendere, & ciuitatibus quoq̃ iam terribilis erat: multosq̃ potentū uis eius & prospere gesta sollicitabant. nec iam seruorum tantū siue latronū exercitus erat, sed multorum etiam popularium, tanq̃ regi, parebat obsequium. Excursus aut agabatur in Acrabatenam toparchiam, & in maiorē usq̃ Idumæam. Vicū enim cui nomen est Nain, muro amplexus, ad tuitionē sui pro castello habebat. In ualle autē quæ appellatur Pharan, multas quidem dilatauit spelūcas, multas uero paratas inuenit, atq̃ his conditorū prædæ receptaculis utebatur. Quin & direptos illic fructus reponebat, multaq̃ cateruq̃ diuersabātur: neq̃ dubitabatur, q̃ in Hierosolymam copijs & apparatu præluderet. Vnde insidias ueriti Zelotæ, ac præuenire eum qui contra se cresceret cupientes, pleriq̃ cum armis egrediuntur. His autē Simon occurrit, commissocq̃ prælio multos occidit, & reliquos cōpellit in oppidū. Nōdū autē uiribus fretus, ab obsidione deterretur. Prius aut Idumæam subiugare conatus est. Itaq̃ cum xx milibus armatorum ad fines eius properabat. Idumæorū aut principes maturē ex agris uiginti quinque ferē milibus pugnaciū ciuiū congregatis, pluribus aut qui sua seruarent domi relictis, propter sicariorū qui Massadæ uersabantur incurfus: Simonē in finibus præstolabantur. ubi cōflictu habito, ac per totum diem tracto prælio neque uictor neq̃ uictus abscessit. Et ipse quidē in Nain uicū, Idumæi uero domū regressi sunt. Nō multo aut post, Simon cū maiorib. copijs eorū fines petebat: castrisq̃ in quodā uico cui nomē est Thecue positis, ad custodes Herodij, quod non longe aberat, de socijs suis Eleazarum misit, ut castellum sibi traderēt persuasurū: quem quidem sine mora suscepere custodes, causæ nescij cur uenisset. mox aut de traditione prolocutū, strictis gladijs persequēbātur: donec fugæ locū non reperiens, de muro in subiectam uallem se proiecit. & ille quidē hoc modo statim moritur. Idumæis aut uires Simonis formidantib. placuit, priusquam bello congredierentur explorare hostiū copias. ad hoc autem se ministrum obtulit parato animo Iacobus, unus ē rectoribus, cogitans prodicionem. Deniq̃ profectus ab Oluro (in hoc enim uico tunc Idumæorum collectus erat exercitus) ad Simonem uenit: primumq̃ se patriam suam traditurum esse paciscitur, accepta fide q̃ semper ei charissimus foret. mox etiā de tota Idumæa operam pollicetur. Ob quas res humanissime apud Simonē coenatus, amplissimisq̃ promissis animatus, ubi ad suos redijt, primo Simonis exercitum multiplici numero mētiebatur esse maiorem. deinde rectorib. etiam paulatimq̃ multitudine uniuersa perterritis, ut Simonem reciperent suadebat, ei q̃ sine pugna rerum omnium permetterent principatum. simul aut hoc agens, & Simonem ipsum per nuncios euocabat, disiecturū se pollicitus Idumæos, quod & præstitit. Nam cum iam appropinquaret exercitus, equū primus incendit, & cum socijs corruptionis effugit. pavor autē occu-
pat

pat uniuersam multitudinē, ac priusquā ad manus uenirent, domum quisque suam soluti ordine recesserunt. Simon uero præter opinionem sine sanguine Idumæam introiuit: primūq; aggressus ex improviso Chebron municipium capit, in quo maxima præda potitus est, multosq; fructus diripuit. Chebron autē indigenæ ferunt non eius terræ modò ciuitatibus, uerumetiam Ægypti Memphi antiquiorem. deniq; duo millia & trecenti eius cōnumerātur anni. hoc aut narrant Abraham quoq; parenti Iudæorū fuisse domiciliū, posteaq; Mesopotamię sedes reliquit: eiusq; posteros hinc ad Ægyptū esse profectos: quorū etiam nunc monumenta extant in eadem ciuitate, peroptimo marmore liberaliter fabricata. Cernitur aut sexto ab oppido stadio arbor maxima terbinthus: eamq; memorant ab initio mundi creati nunc usque durare. Hinc totam Simon peruasit Idumæam, non modò uicos eius & ciuitates depopulando, sed excidendo etiam territoria. nam præter armatos XL eum milia sequebātur, ut his ne uictui quidē necessaria satis essent. Ad has aut necessitates accedebat eius crudelitas & insuper iracundia, quo magis uastari cōtiguit Idumæam. Et quemadmodū post locustas sylua cerni solet frondib. spoliata, sic etiam quā Simonis transisset exercitus, à tergo solitudinē relinquebat: & alia quidē comburendo, alia diruendo, & quicquid in ciuitate uel in agris natum esset conterendo calcibus, aut depascendo delebant: perq; terram cultam iter agendo, faciebant eam sterili duriorē, prorsus ut ne signū quidē uastatis relinqueretur, q; aliquando fuissent. Hæc omnia rursus Zelotas incitauerunt, & aperto quidē bello configere pertimuerunt: insidijs uero per itinera collocatis, uxorem Simonis rapiunt, eorumq; præterea quos habebat in obsequio plurimos, deinde tanq; Simonē ipsum cepissent, in ciuitatē exultantes redeunt. cōtinuo namq; sperabant, armis eū depositis, p uxore sibi supplicaturum. Illum autem non misericordia, sed ira coniugis raptæ peruaserat. cum'que ad muros Hierosolymorū uenisset, ut fera saucia quæ percussores prendere nequisset, ita in quos reperisset, effundebat insaniā. deniq; olerū sarmentorūq; causa progressos è porta, imberbes pariter ac seniores correptos uerberabat ad necem: ut animi indignatioe id solū abesse uideretur, q; non etiam uesceretur corporibus mortuorum. multos aut abscisis manibus dimittebat in ciuitatē, unā perterrefaciēs inimicos, & populū reuocare cupiens à nocentibus. Hisq; mandabat ut dicerent, iurare Simonē per deū qui cuncta regeret, q; nisi cito sibi redderent coniugē suam, muro perrupto omnib. qui in ciuitate essent similiter uteretur, neq; cuiq; ætati parceret, aut ab innocentibus discerneret noxios, donec his eius mādatis non modò populus, sed etiā Zelotæ metu perculsi, remisissent ei mulierē. atq; ita delinitus, paulisper ab asidua cede requieuit.

De Galba, Othone, Vitellio & Vespasiano.

Cap. VIII.

NON solum autem per Iudæā erat seditio bellumq; ciuile, uerumetiā per Italiā. In medio namq; Romanorū foro Galba perempto, creatus Otho Imperator cum Vitellio imperium affectante pugnabat: quem Germanicæ tunc legiones elegerant. Habito aut apud Bebriacum Gallia Cisalpinæ prælio cum Valente & Cæcinna Vitellij ducibus, primo die Otho superauit, altero Vitelliani: multisq; trucidatis, & aduersæ partis audita uictoria, Otho apud Brixellum semet occidit, postquam biduum tres que

Ioseph. Qq 3 mens

menfes imperium tenuit. Accesserunt autē Vitellij ducibus Othonis milites, & ipse iam Vitellius Romā cum exercitu ueniebat: dum interea Vespasianus quinto die Iunij mensis Cæsarea profectus, eas quas nondū subegerat Iudæe partes petiuit: & in montana regione, quo primum ascendit, toparchias duas Gophniticā & Acrabatenā subegit: deinde post has Bethel & Ephrem municipia: ibique præsidij collocatis, usque Hierosolymā equitabat. multos uero tūc deprehensos necabat, multosque capiebat. Ducum autē unus Cerealis cū equitum parte ac peditū, superiorē quæ dicitur uastabat Idumæam, & Caphetrā quidem castellū ex itinere captū incendit. alterum uero quod Capharin dicitur, admoto milite oppugnabat, muro satis ualido cinctū. diutius autem ibi se moraturum speranti, oppidani subito portas aperuere, & supplices ei se tradere. Quibus subiugatis, Cerealis in Chebron alteram ciuitatē antiquissimā tendit, sitam (ut dixi) in montanis locis, haud procul ab Hierosolymis. Vi autem irrumpens in eam, reliquā multitudinē, quam ibi offendit, cum puberibus interemit: oppidum uero ipsum exurit. Omnibusque iam captis, præter castrum Herodiū & Massadā & Machærunta, quæ à latronibus tenebantur, sola iam Hierosolyma Romanis ante oculos erat, quæ expugnanda restabat.

De Simonis gestis contra Zelotas.

Cap.

IX.

SIMON autem ubi uxorem suam à Zelotis recepit, ad reliquias Idumæe tendit persequendas: & undique circumacta natione, Hierosolymam compulit plerisque fugere, cum ipse quoque ad eam sequeretur. Deinde muro eius obfesso, si quem operariorum ex agris aduentem multitudinem cepisset, interficiebat. Eratque populo foris Simō Romanis terribior: intus Zelotæ utrisque sæuiore: quos etiā Galilæi nouis inuentis & audacia factionum corrumpebant. Nam & Ioannem ad potentiam ipsi prouexerant: & Ioannes eis pro potentia quam sibi cōparauerat, uicem referens, omnia quæ desiderarent ut facerent permittebat. Insatiabilis autem rapinarum cupiditas, domorumque locupletum perscrutatio. Cædes autem uiroꝝ & foeminarū iniuriæ, pro ludo habebantur, prædamque cum sanguine deuorantes sine aliquo metu, post satietatem muliebri libidine calescebant: comptique crines, ac foeminarum ueste induti, lotique unguentis, & ut forma placeret, oculos illiti, non solum ornatum, sed impudentiam quoque mulierum imitabantur: & obscenitate nimia nefarios coitus exigentes, ut in lupanari uersabantur, ciuitatemque totam impuris facinoribus profanabant. Effoeminantes autē uultum, dextras ad cædē promptas habebāt: delicatoque incessu eneruati, subita incursione bellatores fiebant: & de paludamentis uersicolorib. eductis gladijs, casu obuios transuerberabant. Eos autē qui Ioannē fugissent, excipiebat sæuior in cædibus Simon: quique intestinū euassisset tyrannū, ab eo qui propè erat occidebatur. Omnis autē fugæ uia transire cupientib. ad Romanos, abscissa erat. Inter Ioannis autē copias quantum erat Idumæorum dissidebant: separati que ab alijs, aduersum tyrannum tam liuore potentiæ quam crudelitatis eius odio armantur. deinde pugna congressi, multos Zelotarum perimunt, cæterosque in aulam regiam cōpellunt, quam Grapte ædificauerat. hæc autē fuerat cognata Izatæ regis Adiabenorū. Vnā uero irrumpere Idumæi, atque inde Zelotis infanum pulsis, Ioannis pecunias prædabantur, in aula enim supradicta & ipse degebat

bat, & tyrannidis spolia deposuerat. Inter hæc autem Zelotarum qui per ciuitatem dispersi erant, ad illos qui in templū fugerant aggregati sunt: eosque Ioannes aduersus populū & Idumæos educere cogitabat. Istis autem non tam impetus eorū metuendus erat, cum pugna plus possent, quam confidentia, ne de templo nocte subreperent, sedque pariter occiderent, atque oppidum concremarent. Itaque collecti cum pontificibus deliberabant, quo nam pacto impetū præcauerent. Sed profecto deus sententias eorū in deterius uertit, & interitu acerbius excogitabant salutis remediū, nam ut Ioannē deiceret, Simonem recipere statuerunt, & cum precibus alterū sibi tyrannū imponere. Itaque decreto obtemperatur, missoque Matthia pontifice, rogant Simonem ut ad se introiret, quem sæpe timuerant, cum his autem precatores erant, etiā qui Zelotas Hierosolymis fugerant, domus quisque suæ desiderio & fortunarum. Ille autem nimis superbe se dominū fore pollicitus, ueluti ciuitatē liberaturus ingreditur, cum salutis eum latorē ac defensorem sui populi clamor designaret. ubi uero cum suis copijs introijt, mox de propria potentia deliberabat: nec minus eos à quibus rogatus erat, quam eos contra quos fuerat aduocatus, inimicos putabat. Ioannes autem cum multitudine Zelotarum templo exire prohibitus, amissis etiam quæ in ciuitate habebat (nam statim res eorum Simon cum socijs diripuerat) salutē iam desperabat. Templū tamen adiuuante populo Simon aggreditur. Illi autem in porticibus, perque propugnacula stantes impetū propulsabant: multique ex Simonis parte oppetebant, multi sauci referebantur, quoniam Zelotæ ad dexteram superiores erant, eoque ictus impenetrabiles habebant. Et quauis loco plus possent, turres tamē quatuor maximas fabricauerant, ut ex alto uidelicet missilia torquerent, unam ad orientalem angulū, ad septentrionalē alterā, super xystū tertiam, in angulo alio contra ciuitatem inferiorem. Quarta uero turris supra uerticē Pastophoriorū condita erat: ubi moris est unum de sacerdotibus astantem post meridiē, quod septimus quisque dies inciperet, tuba significare: rursusque uesperī, quod desineret, nūc ferias populo, nūc ut opus faciat, denunciantē. Per turres autem disposuerunt balistas saxorumque tormenta, & sagittarios, & fundarū scientes. Itaque tūc Simon pigrius ad impetus mouebatur, cum fuorū plerique mollescerent: amplioribus tamē copijs fretus, propius accedebat, machinarū enim missilia delata longius, multos pugnantium perimebant.

De Vespasiano in Imperatorem electo.

Cap.

X.

PER idem tempus Romanos quoque sæuiora mala circumueniunt, aderat enim ex Germania Vitellius cum exercitu, aliā præterea ingentē multitudinē secum trahens. Et cum eum destinata militi spacia non caperent, totam urbem pro castris habebat, omnemque domum repleuit armatis. illi autem conspectis Romanorū diuitijs oculis insuetis, & auri argenti que stupore perfusi, uix cupidinem continebant, adeo ut in rapinas se conuerterent, & eos qui obstare conarentur occiderent. Et in Italia quidē ita res erant. Vespasianus autem postquam Hierosolymis proxima depopulatus, Cæsareā reuertebatur, audiit Romanorū tumultus, & Vitelliū principē. Hoc autem, licet ipse imperiū pati, sicut bene imperare nosset, ad indignationē perductus est: dominumque dedignatur eum qui ueluti desertū inualisset imperium. Dolore autem saucius cruciatum ferre non poterat, neque alijs uacare bellis, cum patria uastaretur.

Qq 4

Verunt

Verumtamen quantum ira impellebatur ad ulciscendū, tantū longinquitatis cogitatio reprimebat: multa enim fortunā posse noua facere, priusquā ad Italiā, præsertim hyemis tēpore ipse transiret: plusq; iam crescentē iracundiam cohibebat. Rectores autem cum militibus conuenientes, aperte iam de mutatione tractabant: & cū indignatione uociferantes, incusabant Romæ constitutos milites, & in delicijs agentes, qui ne famā quidē belli sustineant, quibus libuerit decernere principatū, & spe quæstus imperatores creare. Se autē laboribus tot exactis sub galeis senescentes, alijs condonare potestatem, cum apud se digniorē habeant imperio, cui si hanc amiserint, quam iustiorē, uel quando referrent erga se beneuolētiæ gratiam? Tāto autē Vespasianū quā Vitelliū iustius esse principē fieri, quanto illis qui eum declarassent ipsi præstarēt. nō enim se minora pertulisse bella, q̃ qui ex Germania uenissent: neq; illis qui tyrannū inde deducerent, in armis deteriores esse. Nullum autē in creando Vespasiano fore certamen. non enim senatum populum'ue Romanū, Vitellij libidines pro Vespasiani pudicitia perpeffuros: nec pro bono Imperatore crudelissimū tyrannum, aut filiū pro patre optaturos principem. Maximū enim pacis tutamen esse, ueram in Imperatore præstantiam. Ergo siue peritiæ senectutis debeat imperiū, habere se Vespasianū: siue adolescentiæ uiribus, Titum. ex amborū enim ætate quod sit cōmodum decerpturos. Nō solum autē se ministraturos declarati imperij uires, qui tres legiones, regūq; habeant auxilia: sed etiam totū orientē partemq; Europæ extra Vitellij timorem constitutam: atq; insuper qui essent in Italia propugnatores Vespasiani, fratrem atq; alium filium: quorū alteri multos dignitate præditos iuuenes sociatum iri sperabant, alteri uero etiā urbis esset cōmissa præfectura: quæ pars ad imperij principia non parū ualeret. Postremo si ipsi cessarent, senatum fortasse declaraturū eum principem, quē conseruatores milites dehonestarent. Hæc primo per cuneos milites loquebantur, deinde se adhortati inuicē, Vespasianū Imperatorē appellāt: eumq; ut in periculo constitutū imperiū conseruaret, orabant. Illi autē olim quidem rerum omniū cura fuit, nequaquam uero imperare uolebat, dignū quidem se factis existimans, priuatæ autē uitæ securitatem, clarioris fortunæ periculis anteponens. Recusanti autē rectores magis instabant: & circumfusi milites cum gladijs mortē ei minitabantur, nisi uiuere uellet ut dignus esset. diu tamē reluctatus, quod renuebat imperiū postremo cum his qui se designauerant minime dissuadere posset accepit.

Aegypti descriptio, & Phari.

Cap. XL.

MVTIANO autem cæterisq; rectoribus, qui eum ad imperium inuitauerant, & exercitu alio uociferante, ut se in hostes omnes duceret, prius res Alexandrinas procurandas putauit: sciens Ægyptum plurimam esse partem imperij. propter frumentariam functionem: eaq; si potius esset, uī quoq; si perstaret, Vitellium dericiendum sperabat, nec enim perpeffurum esse populum fame oppressum. Simul etiam duas legiones, quæ apud Alexandriā degerent, sibi cupiebat adiungere. Cogitabat etiā propugnaculo sibi fore illam regionem, aduersus incerta fortunæ. Nā & terra difficilis accessu, mariq; importuosa est: & ab occidente quidē aridam Libyam habet obiectā, à meridie uero limitem qui Syenē ab Æthiopia dirimit, nauibus quæ inuias

inuías Níli fluminis cataractas. itemq̃ ab oriente mare rubrū, ad Copton ciuitatem usq̃ diffusum. Septentrionale uero munimentū habet terrā usq̃ ad Syriam, & quod dicitur Ægyptiū pelagus, totū portibus carens. Hoc quidē modo Ægyptus ex omni parte tuta est. Inter Pelusiū uero & Syenē, per duo millia stadiorū porrigitur. Ex Plinthine autē ad Pelusiū, nauigatio est stadiorū trium milliū & sexcentorū. Nilus autē ad Elephantínem oppidū usq̃ nauibus ascēditur. nāq̃ ulterius progredi, ut suprà diximus, cataractæ non sinunt. Portus autē Alexādrinus etiā in pace nauibus aditu difficilis est. nam & ostiū perangustū habet, saxisq̃ latentibus à directo cursu deflectitur: & leua quidē pars manu factis brachijs cingitur: à dextera uero Pharus obiecta insula, turrim maximā sustinet, ad ccc usq̃ stadia nauigantibus igne lucentē, ut q̃ longissime difficultatē applicandarū nauiū præcaueant. Cū hanc autē insulā, opere instructo ingentes muri sunt: quibus afflicto pelagus, & aduersis obicibus fractū, asperiorē facit meatū, eo q̃ periculosum per angustia aditum. Intus tñ portus ipse tutissimus est, & xxx stadijs magnus. in quē tam quæ desunt illi terræ ad beatitudinē deuehūtur: quā quæ superāt ex domesticis & indigenis, in totū orbem diuisa exportantur. Itaq̃ non sine ratione, Vespasianus Alexandrinarū rerum erat cupidus, ad totius imperij firmamentū. Proinde statim ad Tiberiū Alexādrū literas dedit, qui Ægyptū & Alexandriam regebat, indicans militū alacritatē: quodq̃ ipse (quod necesse fuit) suscepto munere principatus, operam atq̃ adiumentū eius assumeret. Alexāder autē, simul ut Vespasiani legit epistolam, prompto animo, & legiones eius sacramento rogauit & populū: utriq̃ autē libētissime paruere, uirtutē uiri ex proxima administratione scientes. Et ille quidē permissa sibi potestate, omnia quæ imperij usus exigeret, aduentui quoq̃ principis necessaria iam parabat.

Vespasianus Iosephum captiuitate liberat.

Cap. XII.

OPINIONE uero citius declaratum in oriente Vespasianum Imperatorem, ubiq̃ fama nunciāuit. Et uniuersæ quidē ciuitates festos dies habebant, nunciq̃ lætitiā pro eo simul & sacrificia celebrabant. legiones uero apud Mœsiam Pannoniamq̃ degentes, quæ propter Vitellij audaciam paulo antē fuerant concitatae, iusiurandū Vespasiano maiore gaudio præbuerūt. Vespasianus autē Cæsaream reuersus, item Berytum uenerat, ubi multæ quidē e Syria, multæq̃ ab alijs prouincijs legationes aderāt obuiā, coronas ei & gratulatoria decreta à singulis ciuitatibus offerentes. Affuit autē rector etiam prouinciæ Mutianus, populorū alacritatē, iurataq̃ per ipsum principē sacramenta renunciāns. Vbiq̃ autē Vespasiani uotis obsecundantē fortuna, rebusq̃ ad eum plurima ex parte inclinatis, cogitare cœpit, q̃ non sine dei prouidentia sumpsisset imperiū: sed iustā quædā fati ratio, ad eius potestātē circumduxisset rerū omniū principatū. Recordatus autē signa, & alia (multa enim sibi contigerant imperium præmonstrantia) & Iosephi dicta, quibus eum Nerone uiuo ausus fuerat appellare imperatorem, admirabatur uirum quē adhuc habebat in uinculis: aduocatq̃ Mutiano cū amicis & rectoribus alijs, primum q̃ strenuus fuisset Iosephus, quantūq̃ Iotapatenis expugnandis ppter eum laborasset exponit. deinde uaticinationes eius, quas ipse quidē timoris causa suspicaretur esse figmenta: tempus autē diuinas fuisse, & rerum

rum exitus probauisset. Tumq̃ inonestū esse ait, ut qui sibi augurasset imperium, uocisc̃q̃ dei minister ac nuncius extitisset, adhuc captiui loco haberetur, fortunāq̃ sustineret aduersam: uocatūq̃ ad se Iosephū solui iubet. Hoc autē facto, alij quidē rectores ex ea gratia quam alienigenæ retulisset, præclara etiā de se sperāda esse arbitrabantur. Titus uero, qui cum patre aderat, iustum est, inquit, pater, unā cū ferro etiā probro Iosephū solui. erit enim, tanq̃ nec initio uinctus sit, si nō dissoluerimus, sed inciderimus catenas. namq̃ id agi solet in his qui non recte fuerint uincti. Eadem Vespasiano placebāt. & quidā interueniens securi catenas abrupit. Iosephus quidē pro his quæ prædixerat, præmio famæ donatus, & de futuris iam dignus cui credendum esset habebatur.

De Vitellij morte & moribus.

Cap. XIII.

VESPASIANVS autem respōso legationib. reddito, iusteq̃ pro meritis administrationib. ordinatis, Antiochiā uenit. Et quonam primum tenderet cogitans, Alexandrino itinere præstabilius esse duxit, quæ Romæ agerentur curare. Alexandriam enim stabilē esse, Romanas autē res à Vitellio perturbari. Mittit igitur in Italiam Mutianū cum multis equitū peditumq̃ copijs. qui tamē propter hyemis asperitatē ueritus navigare, per Cappadocas & Phrygas ducit exercitū. Inter hæc autē Antonius Primus adducta legione tertia ex his quæ apud Mœsiam morabātur (illā eim̃ regebat prouinciam) bellū gerere cū Vitellio properabat. Vitellius autē cū magna manu Cæcinnam obuiam ei mittit. Is autē Roma profectus, quamprimū circa Cremonam Galliæ Antoniū consequitur, quæ cōfinis Italiæ ciuitas est: ibiq̃ conspecta hostiū ordinatione ac multitudine, prælio quidem congregi non audebat. discessum autē periculosum reputans, de proditione deliberabat. Conuocatis autē centurionibus & tribunis sibi subditis, ut transirent ad Antoniū suadebat: Vitellij quidē rebus detrahens, Vespasiani autē uires extollens; & alterū nomē imperij tantū, alterū uirtutem habere cōmemorans: ipsi quoq̃ melius esse, si id spontē faciant, quod necesse est: cumq̃ se multitudine superatum iri sciant, uoluntate periculum præuenire. Nam Vespasianū quidē idoneū esse etiam sine ipsis ad reliqua uindicanda: Vitelliū uero ne cum ipsis quidem præsentia posse seruare. Multa locutus in hunc modum quod uoluit persuasit: & cū milite transfugit ad Antoniū. Eadē uero nocte milites pœnitudo simul ac metus eius, si uicisset, à quo missi fuerant, occupauit, eductisq̃ gladijs, Cæcinnā obrūcare uoluerūt. fecissentq̃ nisi his aduoluti tribuni supplicassent, quamobrē cæde quidē se abstinerunt, uinctū autē quasi proditorē Vitellio trāsmittendū habebant. His auditis Primus Antonius cōtinuo suos mouet, eosq̃ cū armis in defectores ducit. illi autē instructi ad prælium, paulisper quidē restiterūt. mox autē loco pulsi, Cremonā fugerunt. Primus autē comitatus equitib. cursus eorū præuertit: & ante ciuitatē circūclusam plerāq̃ multitudinē peremit. aggressus autē reliquos, oppidū militib. prædari permisit. in quo multi quidem hospites mercatores, multi uero indigenæ periire, totusq̃ Vitellij exercitus, uirorū xxx milia & ducenti, quin & Antonius eorū quos de Mœsia adduxerat quatuor milia & quingētos amittit. solutū autē uinculis Cæcinnā, rerū gestarum nunciū ad Vespasianū mittit, qui ad eū intromissus & collaudatus est, & proditoris dedecus in speratis protexit honoribus. Romæ autem

autē Sabinus ubi Antonium appropinquare cognouit, fiducia recreatus est: collectisq; uigilū cohortibus, nocte occupat Capitoliū. luce uero facta multi nobiliū sociati sunt ei, & Domitianus fratris filius, pars ingens obtinendæ uictoriæ. Sed Vitellius de Primo quidē minime curabat. his autē iratus qui cū Sabino defecerant, & nobilium sanguinē pro ingenita crudelitate sitiens, immittit Capitolio quā secū adduxerat militū manū, ubi multa ab his itemq; ab illis qui templū tenebant pugnantibus, audacter admissa sunt: postremo autē Germani, q; multitudine superabant, collē obtinuerunt. Et Domitianus quidē cum multis Romanorū uiris insignibus, diuina quadam ratione saluus euasit: reliqua uerō multitudo tota laniatur. Et Sabinus quidē ad Vitelliū ductus occiditur. milites autē direptis donarijs, templū incendunt. Tumq; postero die cum exercitu uenit Antonius, eumq; Vitellij milites excipiunt: & trifario cōmisso intra urbē prælio, omnes interiire. Procedit autē ebrius de palatio Vitellius, & ut assolet in extremis longiore luxu prodigæ mensæ reuersus, tractus aut per populū, uarioq; contumeliarum genere dehonestatus, in media urbe iugulatur, octo mēses ac dies quinq; potitus imperio: quē si uiuere diutius cōtigisset, ut opinor, eius luxuriæ minime sufficere potuisset imperium. aliorū uero mortuorū supra L millia numerata sunt. Hæc quidem gesta sunt die tertio mensis Octobris. Postero autē die Mutianus cum exercitu Romam ingreditur, & Antonij militib; à cæde repressis (adhuc em̄ hospitia perscrutando, & Vitellij milites, & ex populo plurimos qui cum illo senserant, occidebant, examinationis diligentia iracundia præuenientes) Domitianum productū populo rectorē insinuat, usq; ad patris aduentum. populus autem iam timore liberatus, imperatorem prædicat Vespasianum: simulq; & illum confirmatum, & Vitellium esse deiectum festa lætitia celebrabat.

Titus mittitur contra Iudeos à patre.

Cap.

XLIII.

QUAM autem Vespasianus Alexandriā uenisset, gesta ei Romæ nuntiata sunt, & legati ei ex toto orbe cōgratulātes affuerunt. cūq; maxima post Romam ciuitas esset, angustior multitudinē uidebatur. Firmato autem iam totius orbis Imperio, rebusq; pop. Ro. præter spem conseruatis, Vespasianus in Iudææ reliquias intendit animū. Et ipse quidem exacta hyeme, Romam proficisci parabat, resq; apud Alexandriam mature componere proponebat. filium uerō Titum cū selectis copijs ad excidendam Hierosolymam mittit. Qui terreno itinere Nicopolim usq; progressus, ab Alexandria ciuitate xx stadiorum interuallo distantē, inde militem longis nauibus imponit: Niloq; flumine post Mendesium tractum, Thmuin usq; uehitur. hinc autē egressus in terram, apud Tanin ciuitatem diuertit. unde secunda ei mansio fuit ciuitas Heraclea, & Pelusium tertia. Hic autē milite per biduum recreato, tertio die Pelusij fines transijt: unamq; mansionem profectus per solitudines, ad Casij Iouis templū castra posuit. posteroq; die apud Ostracinen, quæ mansio aquæ inops est, ob quam causam aduectitia utuntur indigenæ. Hinc apud Rhinocoluram requiescit: & inde progressus in quartam mansionē, Raphiam uenit, quæ prima occurrit Syriæ ciuitas. Gaza uero quintæ mansionis castra suscepit: & postea in Ascalonem, atq; hinc Iamnam, deinde Ioppen, & ex Ioppe Cæsareā peruenit: decreto apud se, alias militū copias congregare.

FLAVII

FLAVII IOSEPHI

DE BELLO IYDAICO

LIBER SEXTVS.

De triplici seditione apud Hierosolymam.

Cap.

L

ITVS quidem ad eum modum quem prædiximus, emensa ultra Ægyptum ad Syriam usq̃ solitudine, Cæsareā uenerat. ibi enim exercitum decreuerat ordinare. Illo aut̃ adhuc apud Alexandria unā cū patre imperium, quod nuper ei deus permiserat, disponente, contigit etiam seditionē, quæ apud Hierosolymā erat, auctā trifariam diuidi, & aliam partē in aliā uerti, quod ut in malis optimū quis dixerit, factumq̃ iustitiæ. nā Zelotarū quidē in populū dominatio, quæ autor erat excidiū ciuitatis, unde cœperit, & per quos creuerit, diligēter superius declaratū est. hanc aut̃ non errauerit quisquā, dicens seditionē in seditione esse factā, ac ueluti rabida fera, externorū penuriā, in sua uiscera sequi solet: sic Eleazarus Simonis filius, qui & ab initio Zelotas in tēplū à populo separauerat, uelut indignari simulās ob ea quæ in dies singulos Ioānes auderet, cū ne ipse quidē à cædibus quiesceret: re autē uera sese posteriori tyranno subiectū esse minime ferēs, summæ rei desiderio, propriæq̃ potētis cupiditate, ab alijs defecit: ascitis etiam Iuda Chelciæ filio, & Ezronis Simone potētissimis: præter quos erat etiā Ezechias Chobari filius, nō ignobilis. Horū singulos Zelotæ non exigui sequebantur: occupatoq̃ interiore templi aditu, super eius portas in sacris foribus arma ponunt. & abundare quidem se suis necessarijs confidebant. sacrarū enim rerū copia suppetebat, nihil impiū existimantibus: paucitati uero suorū timentes, pleriq̃ in locis suis otiosi manebant. Ioannes autē quanto superior erat uirorū multitudine, tanto loco superabatur: hostesq̃ habens à uertice, neq̃ sine metu conabatur incursus, & præ iracūdia cessare non poterat. Plus aut̃ mali perferens, q̃ Eleazari partē afficiens, tamen non remittebat. crebri enim fiebant impetus, & missiliū iactus, totūq̃ polluebatur cædibus templū. Filius aut̃ Gioræ Simon, quē rebus desperatis inuitatū, ultro sibi tyrannū spe auxiliij populus introduxerat: & superiorē ciuitatē retinēs, & inferioris plurimā partē, animosius iam Ioannē eiusq̃ socios adoriebatur, quasi de desuper impugnarentur. subiectus aut̃ illorū manibus erat, sicut & illi superiorū. Et Ioannē eueniebat duplex præliū perferentē, lædi pariter ac lædere: quantoq̃ uincebatur, eo q̃ Eleazaro esset humilior, tanto plus lædebat, Simone celsior constitutus: cum inferiores aggressus etiā sola manu sine labore prohiberet: desuper uero ex fano iaculantes, machinis deterreret. Quippe balistis & non paucis lanceis utebatur, saxorūq̃ tormentis: quibus non solū bellātes ulcisciebatur, sed multos etiam sacra celebrantiū perimebat. Quantq̃ enim ad omne impietatis genus rabidi ferebantur, tamen eos qui sacrificare cuperent recipiebant, cum suspicione & custodibus indigenas perscrutando. Hospites enim etiā qui exorassent eorū crudelitatem, post exituri subici-

sua

sua seditionis opera consumeabantur. Missilia namque machinarum uia ad arā usque templūque peruenientia, in sacerdotes sacra celebrantes cadebant: ac multi qui properantes ab ultimis finibus terræ ad sanctissimū locū uenissent, ante ipsas hostias procubuerunt: aramque uniuerſis Græcis & Barbaris adorandam, suo sanguine imbuere. Indigenis autē mortuis alienigenæ, ac sacerdotibus profani miscebantur: perque atria diuina, stagnū fecerat diuersorum cadauerum sanguis. Quid tantū passa es o miserrima ciuitas à Romanis, qui tua intestina scelera purgaturi flammis introire? lam enim dei locus non eras, neque manere poteras, domesticorum funerū facta sepulchrū, & quæ sanū ciuili bello tumulū constitueras: poteris autē denuo fieri, poteris, si unquam uastatorem tui deum placaueris. Sed enim reprimenda sunt quæ dolent, lege scribendi: quando non domestici luctus, sed exponendarū rerum hoc tēpus est. Prosequar autē seditionis facinora cætera. Ergo diuisis trifariam insidiatoribus, Eleazarus quidem eiusque socij, qui sacras primitias cōseruabant, in Ioannem ebrj ferebantur. Qui uero huic parerent, plebē diripientes in Simonē rebellabant, cum ipsi quoque Simoni contra diuersæ partis seditiosos adiumento esset ciuitas. Si quando igitur ex utraque parte appetebatur Ioannes, obuertebat socios suos: & de ciuitate quidē subeuntes, missis ex porticibus telis, de templo uero iaculantes, machinis ulciscabatur. Quoties autē desuper instantiū molestia caruisset (frequenter enim ebrietate & lassitudine cessabant) liberius in Simonem eiusque socios cum plurib. irruebat. Semper autē quantū in ciuitate pepulisset in fugam uersos, ædes frumenti plenas omniumque utensiliū incendebat: idemque hoc illo regrediente, Simon insecutus agebat: ueluti consulto pro Romanis omnia corrumpere quæ ad obsidionē ciuitatis erant preparata, suarumque uiriū neruos abscinderent. Denique contigit unā exuri omnia circū templū, & inter proprias acies solitudinē atque aream pugnæ fieri ciuitatem: concremari autē paulo minus omne frumentum, quod non paucis annis sufficere potuisset obsessis: denique fame capti sunt, qua minime quiuissent, nisi eam sibi met cōparauissent. Undique autē insidiatoribus & confinibus oppugnantibus ciuitatē, medius populus uelut aliquod magnū corpus lacerabatur. Senes uero ac mulierculæ intestinis malis attonitæ, pro Romanis uota faciebant: externumque bellū, quo domesticis malis liberaretur, expetebant. Grauis autē metus ac terror fœdissimus occupauerat: & neque consilij capiendi tempus erat, ut uoluntatē mutaret, neque pacationis aut fugæ spes cupientibus. Et enim custodiebantur omnia: dissidentesque latronū principes, quoscūque Romanos pacatos esse, uel transfugere ad eos uelle sentirent, quasi cōmunes hostes interficiebant: solumque in occidendis uita dignis concordēs erant. Et pugnantium quidē nocte dieque clamor perpetuus erat: sed metu acerbiores erant lugentium questus. Et assiduas quidē lamentatiōis causas, calamitates præbebant: timor autē includebat ululatus: atque obmutescēte dolore præformidine, tacito gemitu cruciabantur: neque iam aut reuerentia uiuis apud domesticos erat, neque mortuis cura sepulturæ adhibebatur. Quorū amborū hæc causa erat, quod de se quisque desperabat. In omni enim re animos remiserāt quia cum seditiosis non erant, quasi cōtinuo modis omnibus morituri. At uero seditiosi congesta in tumulū cadauera conculcantes dimicabant: & ex mortuis hauriētes audaciā,

Ioseph.

Rr quos

quos sub pedibus cernerēt, immanius seniebāt: semperq; aliqd in se perniciosum excogitātes, & quod uisum fuisset sine miseratione faciētes, nullā cedis aut crudelitatis uiam prtermisere: adeo ut etiā sacris materijs ad bellica cōficiēda instrumēta loānes abuteretur. Nam cū olim fulcire tēplū populo itēq; pontificibus placuisset, idēq; xx cubitis altius ædificare, rex quidem Agrippa ex mōte Libano aptas ei materias maximis sumptibus & labore deuexit: hoc est, ligna & magnitudine simul & directā proceritate spectabilia. Interuentu aut belli opere interrupto, Ioannes his sectis, q; sufficere longitudinem reperit, turres ædificauit: & aduersus eos constituit, q; desuper à tēplo pugnarent, post muri ambitū contra exedrā occidentālē admotas, quā solū poterant, q; aliæ partes gradib. ex longinquo fuerūt occupatæ. Et ille quidē fabricatis ex impietate machinis subactū iri sperauit hostes. Deus uero laborē eius inuile demonstrauit, & priusquam in his quicquam poneret Ro. adduxit. Etenim Titus, postq; partē ad se collegit exercitus, alijs uero ut ad Hierosolymam occurrerēt scripsit, Cæsareā profectus est. Erant aut tres legiones, quæ pridem sub eius patre Iudæā uastauerāt, & duodecima, quæ olim cū Cestio male pugnauerat, quæq; licet p id fortitudine esset insignis, tunc tñ eorū etiā memoria quæ pertulerat, alacrius ad uindictā properabat. Harū quidē quintā legionem iussit sibi per Ammaūta occurrere, decimā uero ascēdere p Hierichunta. Ipse quidē cum cæteris egressus est, quas regū quoq; auxilia plura q; dudum, multiq; Syri auxiliares comitabantur. Suppletū est aut quatuor legionū quātum Vespasianus selectū cum Mutiano miserāt in Italia, ex his qui cum Tito accesserant. duo namq; milia de Alexandrino exercitu lecta, tria milia uero ab Euphrate eū sequebantur, & amicorū spectatissimus beneuolētia simulq; prudētia, Tiberius Alexander, qui antea quidem Ægyptū administrauerat, tunc aut dignus qui exercitū regeret, ppter ea iudicatus, q; primus incipienti fuit hospes imperio, & cū fide clarissima incertæ fortunæ sociatus est: idēq; consultor in usus bellicos ætate ac peritia præcipuus aderat.

Titus explorator Hierosolymæ periclitatur.

Cap. II.

PROGREDIENTEM uero in hostilem terram Titum, antecede bāt regia omniāq; auxilia, post eos uiarū stratores, castrorūq; metatores. Dein rectorū sarcinæ atq; armati. Post hos ipse Titus, & alios lectos habēs & signiferos, quorū agmen equites sequebantur. Hi uero ante machinas ibant, & secundū illos unā cum lectis tribuni, & pfecti cū cohortibus. Post autem circum aquilam signa, & ante signa tubicines, deinde acies senum uirorum ordinibus dilatata. Seruile aut uulgus à tergo cuiusque legionis, & ante hos sarcinæ. Omnium uero nouissimi mercenarij, eorumq; custodes coactores agminis. Procedens aut decēter cum exercitu, ita ut mos est Romanis, in Gophnam per Samaritidem uenit, quæ & prius ab eius patre fuerat occupata, & tunc præsidij tenebatur. Ibi autem unam moratus uesperā, mane inde proficiscitur: peractāq; diei māsione: castra ponit in loco quē Iudæi sermone patrio Acanthouaulona uocitant, iuxta uicū quendā Gabath Saul nomine, quod significat uallē Saul, distantē ab Hierosolymis stadij sex rē xxx. Hinc sexcētis propē lectis equitibus comitatus, perexit in ciuitatem, q; tuta esset, Iudæorūq; animos exploraturus: si fortē se cōspecto, priusquā ad manus

manus ueniretur, metu cederent. audierat em̄ quod erat uerum, à seditiosis & latronibus oppressum populū desiderare quidē pacē: sed quod rebellātibus infirmior esset, nihil conari. Quandiu quidē per uiam quæ ad murū duceret equitabat, nemo ante portas apparuit: ubi uero itinere ad turrim Psephinon declinato, trāsuersum agmē equitū duxit, infiniti subito prosiliūt, quā Muliebres turres uocātur: & per eam quæ contra monumentū Helenæ porta est egressi, equitatū intercidūt. atq; alios quidē etiā tunc uia currentes, ne cum his qui diuertebant sese iungerent, à fronte oppositi, prohibuerūt: Titū uero cū paucis separant. Ille autē ultrā quidem minus progredi poterat: à muro enim cuncta fossis patebant: & transuersi erant horti, multis que maceris impediti. ad suos autē in aggere constitutos recursus, intercedēte hostili manu, desperabatur. Quorū pleriq; imperatoris periculū nesciebāt: sed existimantes eum se cum reuerti, etiam ipsi fugiebant. Titus autē in sua tantū fortitudine sitam esse prospiciens spem salutis, flectit equū: & ut se sequerentur cum clamore comites adhortatus, in medios hostes irruit, ui ad suos trāsire festinans. Quo quidem tēpore maxime intelligi potuit, & belli momēta & imperatorū pericula deum curare. Tot enim aduersus Titū missilibus iactis, cum neq; galea neq; thorace septus esset (non bellator enim sed explorator, ut dixi, pcesserat) nulum in eius corpus delatū est: sed tanq; ne eum ferirēt, ex industria mitterentur, omnia præteruolabant. gladio uero semper à laterib. instantes dirimens, multosq; ante ora subuertens, super cadentes agebat equū. Illorū autē clamor erat, ppter audaciā Cæsaris, ut eū aggredērētur, cohortatio: fugaq; & discessio repētina, quocūq; diuerneret curlum. Huic autē se periculi participes, cum à tergo & à laterib. funderētur, adiunxerāt. una enim erat unicuiq; spes salutis, uia cū Tito patefacere, priusq; circūuentus opprimeretur. Deniq; duorū ex nimis pertinacibus, alter cū equo percussus est: altero uero deiecto & occiso, equus eius abductus est. Titus uero cū cæteris in castra saluus euadit. Iudæis quidē, q; aggressione prima superiores fuerant, incōsulta spes animos extulit magnamq; his in posterū fiduciam momentū temporaneum comparauit.

De eruptionibus Iudæorum contra Romanos castrametantes.

Cap. III

CAESAR autem postq; ex Ammaūte legio sibi cōiuncta est nocte, luce inde digressus ad Scopon accedit, unde iam & ciuitas & clara tēpli magnitudo conspici poterat: qua parte septentrionalem regionem ciuitatis cōtingēs locus humilior, proprie Scopos nominatus est, distans à ciuitate stadīis vii. ibiq; duabus legionibus simul, quintæ legioni uero retrorsum stadīis tribus castra muniri iubet. labore namq; nocturni itineris attritos milites progredi uisum est, ut sine formidine murum struerent. Mox autē cœpto ædificio, decima quoq; legio per Hierichunta aderat à Vespasiano præoccupatā: ubi quædam pars armatorū in præsidio fuerat collocata. His autē præceptū erat sexto ab Hierosolymis stadio castra ponere, qua in parte mons, qui appellatur Elæō, cōtra ciuitatē ab oriēte situs est, altāq; in teriacente ualle discernitur, cui nomen est Cedron. Intra ciuitatē uero sine requie confligentīū dissensionem, tum primū ingens subito bellū foris interueniens refrenauit: & cum stupore seditiosi Romanorū castra inspectantes, trifariā distributa mala, inter se iniere concordia: rationēq; inuicē requirebant,

Ioseph.

Rr 2 quidē

quidam expectarent, quidue perpessi, tres muros contra uitā suā paterentur opponi: belloq; tanta se fundente licentia, tanq; spectatores bonorū operum sibiq; utilium residerent mœnib. clausis, remissisq; armis ac manibus. In nosmetipsos profecto, exclamat aliquis, tantūmodo fortes sumus. Romanorum autē lucro ex nostra seditione sine sanguine oppidū cedit. His alios atq; alios congregantes exhortabantur: raptisq; armis, subito in legionē decimā ruunt: perq; uallem facto impetu, cum ingēti clamore murū ædificantes Romanos aggrediuntur. Illi autē in opere distributi, armis ob eam causam pleriq; depositis (nec em̄ excursum ludæos ausuros esse credebant, & si maxime uellēt, animos eorū seditione distractū iri arbitrabantur) præter opinionē perturbati sunt: atq; opere quisq; derelicto, confestim aliī recessere: multi autem ad arma properantes, priusquā se in hostes cōuerterent, feriebantur. Plures autē ludæis semper adijciebantur, eorū freti uictoria qui præcesserāt, & quod cū pauci essent, multiplex numerus & sibi & hostibus uidebantur, quod secūda fortuna uerentur. Rom. autē maxime ordinari cōsueti, & cum decore atq; præceptis bellū gerere scientes, ex perturbatione trepidabant. unde tūc quoq; præuenti aggressionē cedebant. Si quando tñ sese conuerterent ab insequentibus occupati, & à cursu reprimebant ludæos, & ob impetum minus cautos feriebāt: Semper uero excursionē gliscente magis magisq; turbati, postremo castris pulsi sunt: totaq; legio tunc in periculū uentura fuisse uidebatur, nisi hoc mature sibi nūciato, Titus eis tulisset auxiliū: multisq; increpans ignauā, & suos à fuga reuocasset: ludæisq; à latere ipse cum his irruens, quos circa se habebat electos, multos quidem occidisset, plures uero sauciasset, omnes autē in fugam uertisset, atq; in uallē p̄cipites compulisset. Illi autē prono in loco multa mala perpessi, postq; in aduersam partē euasere, flectunt se iterum, & ualle intercedente cum Romanis dimicabāt. Igitur ad mediū diē ita bellatū est. Paulo autē post meridiē, Titus his qui secū erant in subsidio collocatis, alijsq; de cohortibus aduersus excurrentes oppositis, reliquum agmen ad murum in summo montis ædificandū remisit. ludæis autē hæc fuga esse uidebatur. Cumq; spectator quem in muro posuerant, amictu agitato signū dedisset, frequentissima multitudo tanto impetu prosiliit, ut eorū cursus immanissimis bestijs esset assimilis. Deniq; in aduersa acie stantiū nemo impetum sustinuit: sed tanquā machina percussi, continuo dissipati, pulsiq; in montem refugiunt. In ascensu autē medio Titus cum paucis relictus est: multumq; monentib. amicis, qui pro imperatoris reuerentia contempto periculo perdurauerant, ut mortem appetentibus ludæis cederet, neque pro his in discrimen ueniret, quos ante ipsum saluos esse nō oporteret: sed potius fortunā suam reputaret, q̄ nō militis officio fungeretur, uerū & belli & orbis dominus esset: neue in tanta fuga subisteret, in quo omnia niterentur: hæc ne audire quidē simulans, & ad se accurrentibus obstabat: eosq; in ora feriens, cum ui obniterentur, occidebat, & p̄ decliue repente incumbens, multitudinē proturbabat. Illi autē & uiribus eius & obstinatione perterriti, ne tum quidē in ciuitatē fugere: sed in utrūq; latūs ab eo declinantes, rursum fugientes insequiebantur. quos tamē aggressus à latere, ipsorū quoq; impetum præpediebat. Dum hæc aguntur, etiam illos qui superiora castra muniebant, ubi fugere inferiores uidere, metus ac turba occupat

cupat: totumq; agmen dispergitur, suspicantium excursum quidem Iudæorum ferri non posse, Titum uero in fugam uersum: nec enim unquam illo manente alios fugituros fuisse. & tanquam Panico terrore circumdati, alius aliò ferebantur: donec quidam cum in media pugna uersari imperatorem uidissent, plurimum metuentes, uniuersę legioni eius periculū cum clamore nūciauerunt. Itaq; pudore reuocati. & fuga maius aliquid sibi exprobrantes, q̃ Cæsarem deseruissent, totis uiribus in Iudæos utebātur, & semel impulsos urgebant per decliuiā. Illi autem paulatim recedētes pugnabant. cumq; Romani plus possent, eo q̃ superiores erant, in uallem omnes coacti sunt. Titus autem contra se positus imminēbat: & legionem quidem ad muri fabricam redire iubet: ipse uero cum his quibus antea resistendo hostes arcebat. Itaq; si me nihil addentem obsequio, neq; inuidia detrahentem, uerum dicere oportet, ipse Cæsar bis totam legionem periculo liberauit, atq; ita castra munienti copiam militibus præbuit.

De intestina pugna azymorum diebus.

Cap. IIII

REMISSO autem paulisper bello externo, iterum intestinum seditio suscitauit. Azymorum q̃ instante die, qui est Aprilis mensis quartusdecimus (hoc enim se primum tempore opinantur Iudæi ab Ægyptijs esse liberatos) Eleazarus quidem cum socijs portam subaperiens, introire cupiebat ex populo qui templum adorare cuperent. Ioannes autem die festo ad protegendas insidias usus est: & suorum quosdam ignotiores, armis sub ueste latentibus instructos, quorum plerique impuri erant, occulte inter alios fani occupandi gratia submittit. illi autem postquam intrauere, uestimentis abiectis, subito armati apparuerunt. Magna uero statim turba circa templum ac tumultus erat, cum alienus quidem à seditione populus, omnibus sine discrimine putaret, Zelotæ uero sibimet solum insidias comparratas. Verum hi quidem relicta portarum custodia, & alij ex propugnaculis desilientes, priusquam manus consererent, in templi cloacas confugere. Populares autem ad aram delati, & circum templum appulsi conculcabantur, cum lignis passim ferroq; cæderentur. Multos autem occisorum inimici priuato odio, quasi diuersę factionis socios interficiebant. Et quicumq; antehac insidiatorem aliquem offenderat, tunc agnitus quasi Zelotes ducebatur ad mortem. Sed qui atrocitate magna innocentes afficerent, inducias concessere nocentibus, progressosq; ex cloacis dimiserunt. ipsi autem interius templum & omnes eius apparatus tenentes, confidentius oppugnabant Simonem. Seditio quidem hoc modo, quæ tripartita fuerat, in duas partes diuisa est. Titus autem castra propius ciuitatem transferre cupiens de Scopo, contra excursus quidem lectos equites ac pedites, quos satis esse arbitrabatur, posuit: alium uero exercitum iussit totum quod erat usq; muros spacium complanare. Cunctis igitur macerijs ac sepibus dirutis, quibus hortos ac prædia incolæ præmunierant, omniq; opposita quamuis frugifera sylua excisa, repletum est quicquid erat cauum & uallibus impeditum. saxorum autem eminentissimis ferro truncatis, humiliorem totum illum tractum à Scopo usq; ad Herodis monumenta fecerunt, serpentium stagnum continentia, quod olim Bethara uocabatur.

Ioseph.

Rr 3

De

Is deniq; dieb. Iudæi Romanis huiusmodi insidias parauere. Seditionis audacissimi extra muliebres (quæ sic appellabantur) progressi turres, simulato q; pacis eos studiosi pepulissent, & q; timerent impetum Romanorum, ibidem uersabantur, & alter sub altero uitabundi latebant. Alij uero per muros dispositi, populumq; se esse simulantes, clamore pacem implorabant, foedusq; poscebant: portasq; se patefacturos esse pollicentes, inuitabant Romanos. Hoc autem uociferantes, unà etiam contra suos, ueluti portis eos abigerent, lapides iaciebant, illiq; se ui perrumpere aditus uelle simulabant, & ciuib; supplicare. cumq; ad Rom. sæpissimè ire conarentur, reuersi perturbatis similes uidebantur. Verum hæc eorum calliditas, apud milites quidem fide non carebat, sed tanq; hos quidē in manibus haberent paratos ad suppliciū, illos uero ciuitatem sibi aperturos sperarent, opus aggredi festinabant. Tito autem suspecta erat inuitatio, quia rationem non haberet. pridie namq; prouocatos eos ad pactionē per Iosephū, nihil mediocre sentire cognouerat, etiā tunc igitur milites manere loco suo præcepit. Iam uero quidam operibus apposti, raptis armis ad portas excurrere cœperunt. Hi autem qui expulsi uidebātur, primo quidē cedebāt: deinde ubi ad turres portæ propinquabant, cursu eos circumueniunt, & à tergo persequiebantur. qui uero in muro stabant, lapidū his multitudinē, omnigenūq; telorū simul infundunt: adeo ut multos quidē necarent, plurimos uero fauciarent. nec enim facile erat à muro diffugere, alijs retro uiolenter instantibus. & præter hoc pudor q; rectores peccauerant, item q; metus, in delicto perseverare suadebat. Quamobrem cum hoste diu decernentes, multis uulneribus acceptis, neque paucioribus redditis, postremo eos à quibus circumuenti fuerant repulere. quos tamē recedentes usq; ad Helenæ monumentū, Iudæi urgendo iaculis sequebātur. deinde insolenter fortunę maledicentes, & Romanos uituperabāt fraude pellectos: scutaq; alte sublata crispantes tripudiabant, & cum lætitia uociferabātur. Milites aut interminatio principū, & Cæsar iratus, huiusmodi oratione corripuit: Iudæi quidē, quos sola regit desperatio omnia cum deliberatione faciūt atq; prudentia, fraudes & insidias componendo, eorūq; dolos fortuna psequitur, q; sunt morigeri, sibiq; inuicē beneuoli ac fideles: Romani uero, quibus ob disciplinam & consuetudinē obediendi rectorib; fortuna famulatur, nunc contrā peccant, & intemperantia manuū debellantur: q; omnium est pessimum, præsentē Cæsare, sine rectore dimicantes. Certe, inquit, plurimum ingemiscēt militiæ leges, plurimū pater, cum hoc uulnus audierit. ille quod cum bellando senuerit, nunq; isto modo peccarit. leges autē, si cum in eos qui minimū quid præter ordinē mouerint, morte uindicent, nunc totum desertorē exercitū uideant. Modo aut scituros esse eos ait, qui arroganter egere, quòd apud Romanos etiam uincere sine præcepto ducis, infamiæ est. Hæc Titus ad rectores locutus cum indignatione, certus erat, qua lege in omnes erat usus. Et hi quidē abiecerunt animos, quasi iam iamq; iuste morituri: circumfusæ uero legiones Titū pro commilitonib; obsecrabāt: paucorumq; temeritatē condonari cunctorū obedientiæ precabantur: emēdaturus enim peccatū præsens, futuræ cōpensatione uirtutis. Placatus est Cæsar utilitate

tate simul ac precibus. namq; unius hominis animaduersionē usq; ad factum promouendam putabat, multitudinis uero ad ueniā. Militibus quidē reconciliatus est, multū monens ut post hāc prudentius agerent. ipse uero, quēadmodum ludęorū ulcisceretur insidias, cogitabat. interuallo aut, quod usq; ad muros ciuitatis erat, per quatrīdū cōæquato, sarcinas aliamq; multitudinē cupiens tutō traducere, militum ualidissimos à septentrionali tractu in occīdū septēplici ordine cōtra murū prætendit, peditibus in fronte, ac post eos equitibus acie terna dispositis, medijsq; inter utrosq; sagittarijs. Excursibus autē ludęorū tanto præsidio præclusis, impedimenta trium legionum, itemq; alia multitudo sine timore transiit. Ipse quidē Titus cum propē duobus stadijs abesset à muro, ad anguli eius partem contra turrim quæ appellatur Psephinos, castra ponit: ad quā muri ambitus ex aquilone pertinēs, flectitur ad occidentē: altera uero pars exercitus eā turrim uersus, quæ appellatur Hippicos, muro circumdatur, duūm stadiorū spaciō similiter à ciuitate discedens, decima tamen legio in Elæon monte, ubi erat, manebat.

Descriptio Hierosolymorum.

Cap. VI.

C IUITAS autem trino muro circumdata erat, nisi quā uallib. inuñs cingebatur. ex ea namq; parte, unius muri habebat ambitum. & ipsa quidem super duos colles erat condita, contrarijs frontib. semēt inspicientes, interueniēte ualle discretos, in quam domus creberrimæ desinebant: collium uero alter, quo superior ciuitas sedet, multo est excelsior, & in prolixitate directior: adeo ut quoniā tutus erat, castellū à Dauid quondam rege uocaretur (is pater Salomonis fuerat, qui primus templum ædificauerat) à nobis autem forū superius. alter aut, qui appellatur Acra, inferiorem sustinet ciuitatē, & undiq; decliuus est. Contra hunc autē tertius collis erat, natura humilior q̃ Acra, & alia lata ualle antē diuisus. uerū postea qua tēpestate Asmonæi regnabant, & uallē aggeribus repleuerūt, ut tēplo cōiungerent ciuitatē, & Acræ altitudinē cæsam humiliorē fecerunt, ut ex ea quoq; sanū supereminens cerneretur. Vallis aut quæ Tyropœon appellatur, qua diximus superioris ciuitatis collē dirimi ab inferiori, usq; ad Siloam pertinet. ita enim fontem, qui dulcis est ac plurimus, uocabamus. Foris autē ciuitatis duo colles profundis uallibus cingebantur, & utrinq; obstantibus rupibus, nulla ex parte adiri poterant. Triū uero murorū uetustissimus quidē, ppter ualles imminentēq; his desuper collē quo erat cōditus, facile capi nō poterat. ad hoc autē q̃ loco præstabat, etiam firmissime structus erat, Dauid & Salomonis, aliorum que interea regū largissimis impensis operi insumptis. Hac autem parte incipiens à turri, cui nomen est Hippico, ad eam quæ dicitur Xystus pertinens: deinde curiæ coniunctus, in occīduam templi porticū desinebat. parte autē altera ad occidentē ex eo loco ductus, per eum qui uocatur Betiso descēdens in Esfenorū portā: deinde supra fontē Siloam in meridiē flexus, atque inde rursus in orientem uersus, qua stagnum Salomonis est, & usq; ad locum pertinens, quem Ophlan uocant, cum orientali porticu templi coniungitur. Secūdus autem murus, à porta quidem habebat initium, quam Genath appellabant. hæc autē fuerat muri prioris. septentrionalem uero tantummodo tractū ambiēs: usq; ad Antoniā ascendebat. Tertio muro turris Hippicos principiū dabat:

Rr 4 unde

unde ad Boreæ tractū pertinens, deinde ad Psephinam turrim ueniens, cōtra munimentū Helenæ, quæ Adiabenorum regina fuerat, Izatæ regis mater, & per speluncas regias in longū ductus, à turri quidē in angulo posita flectebatur contra Fullonis quod dicitur monumentū. cū uetere autē ambitu iūctus in Cedron uallē, quæ sic dicitur, desinebat. Hoc muro eam partē ciuitatis, quam ipse addiderat Agrippa cinxerat, cum esset omnis antē nuda. exuberans enim multitudine, paulatim extra moenia serpebat: tēpliq; septentrionali regione colli proxima ciuitati adiuncta non paululū processerat. quin & quartus collis incolebatur, cui nomē est Bezetha, situs quidē ex aduerso Antonia, fossis autē altissimis separatus: quæ de industria ductæ sunt, ne Antonia fundamentis colli cohærentibus, & accessui facilis sit, & minus edita: unde etiā fossæ altitudo plurimū turribus celsitudinis adijciebat. Nominata est autē pars addita ciuitati uoce indigena Bezetha, quod latino sermone dicitur noua ciuitas. Eius autē partes incolis protegi desiderantibus, pater huius regis eodem nomine Agrippa, murū quidē ita ut prædiximus inchoarat. ueritus autē Claudiū Cæsarem, ne magnificentia constructionis ad nouarū rerum ac discordiæ suspicionem traheret, fundamentis tantummodo iactis, ab opere destitit. Nec enim expugnabilis esset ciuitas. si perfecisset muros ut cœperat. Saxa enim xx cubitis longa, & decē lata contexebantur: quæ neq; ferro facile suffodi possent, neq; machinis dimoueri: hisq; murus dilatabatur. pfecto autem altitudinis quoq; plus habuisset, si eius magnificentia qui ædificiū aggressus erat, minime fuisset inhibita. Rursus autē idē murus, etiā Iudæorū studio fabricatus, ad xx cubitos creuit. & minas quidem binis cubitis, propugnacula uero trinis habebat: totaq; altitudo ad xxv cubitos erigebatur. Murum autē supereminiebant turres, uiginti quidē cubitis in latitudinem, uiginti uero in altitudinem, quadratis angulis structæ, & sicut ipse murus plenæ ac solidæ. præterea structura ac pulchritudo saxonū nihil erat tēplo deterior. post altitudinem uero turris solidam, uiginti cubitis elatam, cellæ desuper ac coenacula erant, aquarumq; pluuialiū receptacula, & tortuosi latiq; singularū ascensus. Eiusmodi quidē turres nonaginta tertius murus habebat: earū autem interualla cubitos ducentenos. medius uero murus in quatuordecim turres, & antiquus in sexaginta, diuisi erant. omne autē ciuitatis in gyro spaciū trigintatribus stadiis finiebatur. Cū autē totus admirabilis esset tertius murus, admirabilior Psephina turris ad septentrionē occidentemq; surgebat in angulo, qua parte Titus castra posuerat. ex ea namq; per lxx cubitos ædita, sole orto Arabia prospici poterat, & usq; ad mare, itemq; ad ultima finium Hebræorū. Erat autē octo angulis. Contra eam uero turris Hippicos, & iuxta duæ, quas Herodes rex in antiquo muro ædificauerat: quæq; magnitudine siue pulchritudine ac firmitate, uniuerfis quæ toto orbe essent, præstabant. nam præter naturalē animi liberalitatē, rex pro amore ciuitatis, operū excellentiā proprijs affectib. indulgebat: personisq; tribus charissimis, quarū nominib. turres appellauit, fratri & amico, & cōiugi memoriā dedicando: huic quidē, ut dixi, amoris causa peremptæ, ijs autē bello amissis, cū fortiter decertassent. Hippicos quidē turris, amici uocabulo dicta, quatuor angulis erat. Singulæ autē xxv cubitos in latitudine itēq; longitudine habebāt, & excelsæ xxx cubitos erant, nusquam inanes

inanes. supra soliditatē uero faxisq; adunatā compaginē puteus x x cubitis altus erat imbris excipiēdis: super hanc aut duplici tecto domus, x x v cubitis alta, inc; uaria membra diuisa: & desuper eam minæ quidem binis, propugnacula uero ternis cubitis ambiabant: ut omnis altitudo ad octogintaquinq; cubitos numeraretur. Secūda uero turris, quam fratris nomine Phase lon appellauerat, eque lata fuerat ac longa, cubitis quadragenis: per totidem autem cubitos in pilæ modum facta & solida eius altitudo surgebat. & super hanc decem cubitis ædita porticus erat, instructa brachijs, itemq; propugnaculis septa. In media uero porticu supereminens alia turris stabat, in membra magnifica & balneas diuisa, ne quid regalis ei usus uideretur deesse: in summo aut propugnaculis minisq; erat ornata, cum omnis eius celsitudo propè ad xc cubitos tolleretur. & specie quidē uidebatur assimilis Phari turri, quæ Alexandriam nauigantibus ignem procul ostendit: ambitu uero ampliore dilatabatur. tunc autem tyrannicum domicilium exhibebat Simoni. Tertia uero turris Mariammes (sic em̄ regina uocabatur) usq; ad xx cubitos facta, p xx alios cubitos in latitudinē tendebat, & magnificentiora cæterisq; ornatiores diuersoria sustinebat: cum id propriū, secp dignū esse rex putauisset, ut uxoris nomine appellata turris, plus haberet pulchritudinis, q̄ quæ uirorum nominibus uocitatz sunt: sicut illæ hac munitiores erant, cui foemina nomen dederat, & cuius omnis altitudo per l v cubitos erigebatur. Sed quanq; tres turres tantæ magnitudinis erant, ex loco tamen, quo erant sitæ, multo uidebantur esse maiores, nam & ipse antiquus murus, in quo erant, excello loco fuerat cōditus, & ipsius collis uelut quidam uertex alius propè ad xxx cubitos eminebat, supra quem turres positæ multum sublimitatis assumpserant. Mirabilis etiam fuit lapidū magnitudo. nec enim ex uulgaribus faxis, aut quæ homines ferre possent, uerum secto marmore candido, & singulis per xx cubitos longis, latisq; decem, ac per v altis erant ædificatæ, quæ ita inter se copulata erant, ut singulæ turres, singula saxa uiderentur: sic aut manib. artificum in faciē angulosq; formata, ut nusquā iunctura cōpaginis appareret. His autē in septentrionali parte positis, intus aula regia cōiungebatur: narratiōe omnī prastantior. Nec enim magnificentia uel structura operis, aliqua ex parte superari poterat: sed tota quidē muro p xxx cubitos edito cincta erat. æqualis aut distantia turribus ornatissimis ambiabatur, ornata uirorum receptaculis & coenaculis lectorū centū capacibus. Inenarrabilis aut fuit marmorū uarietas in ea, collectis ibi plurimis quæ ubiq; rara uidebantur, & fastigia simul pceritate trabiū & ornamentorū claritudine mirabilia. membrorū etiam multitudo, & innumeratæ species ædificij, plenāq; omnia supellectilis, cū pleraq; in singulis ex auro essent, atq; argēto. adhæc multæ porticus, aliā p aliā in circulū flexæ, colūnæq; in singulis, & quæ inter eas sub dio patebāt spacia, cum essent utiq; uiridarijs syluisq; uariata. tū plixas ambulatiōes habebat, altis eripis cinctas, cisternas ubiq; signorū æneorū plenas, quib. aqua effundebatur multasq; turres mansuetarū circū latices columbarū. Sed enim neq; p merito exponi regia, qualis fuerit, potest: habetq; memoria cruciatū, referēs, quantas res latrocinalis flāma cōsumpserit. nec em̄ hæc à Ro. incēsa sunt, sed ab insidiatrib. intestinis, ut supra memorauimus in principio dissectionis, & ab Antonia

nia quidē omnia corripuit ignis: trāsit aut in regiā, triumq; turrium tecta corripuit. Fanū aut conditū erat, ut dixi, supra durissimū collē. Et initio quidem uix templo atq; areæ sufficiebat, iacēs in summo planicies, quod undiq; præceps erat atq; decliuus. Cum aut rex Salomon, qui etiam templū edificauerat, muro eius partē ab oriente cinxisset, una porticus aggeri est imposita: & manebat ex alijs partibus nudū, quoad seculis posterioribus, semper aliqd aggeris accumulāte populo coequatus collis latior effectus est. Perrupto aut septentrionali quoq; muro, tantū assumpserē spaciū quantū postea totius fani ambitus incluserat. Triplici aut muro colle circūdato, spe maius opus extructum est: in quo longa secula cōsumpta sunt, omnesq; thesauri sacri, quos toto orbe missa deo munera repleuerant, tam in superiore ambitu, q̃ inferiore tēplo ædificatis: cuius quod humilimū fuit, trecētenis cubitis munierāt, in quibusdam uerò locis pluribus. nō tñ omnis altitudo fundamētōrū uideri poterat, multū uallibus obrutis, ut angustas uias oppidi coequaret, Saxa uero quadragenū cubitorū magnitudinis erant. nam & pecuniarū copia, & populo largitas, maiora dictu conabatur: q̃dēq; nunq; posse p̃fici sperabatur, diuturnitate ac perseuerātia explicabile uidebatur. Tantis aut fundamentis digna erāt opa imposita. Duplices porticus omnes, quas columnæ sustinebant quinis & uicenis cubitis altæ, de singulis saxis marmore candido, & laquearia cedrina ptegebāt. quorū naturalis magnificētia, quodq; ligno rasili erant, apteq; coherabant, operæ precium spectantib. exhibebat: nulloq; aut pictoris aut sculptoris opere extrinsecus ornabatur. Latē aut per xxx cubitos erant: omnisq; gy rus earū, sex mensura stadiorū cum Antonia cōcludebatur. Totū aut sub dio spaciū uariabatur: omniū quidē generū lapidib. stratū: quā uero ad secūdum templū ibatur, cancellis septū faxeis ad tres cubitos altis, nīmiūq; grato opere factis: ubi æquis depositæ interuallis colūnæ stabant, legē castimonie præmonētes aliæ Græcis, alię Latinis literis, in locum sanctū transire alienigenas non debere. Sanctū enim uocabatur alterū fanū, & quatuordecim gradibus ascēdebatur à primo: quadratūq; sursum erat, & proprio muro circumdatū, cuius exterior celsitudo, quamuis xl cubitis surgeret, tamen gradibus tegebatur. interior aut xxv cubitorū erat: quoniā in altiori loco per gradus ædificata nō tota pars interior cernebatur, colle obtecta. Post xiiii aut gradus, spaciū erat usq; ad murū ccc cubitis planum. Hinc rursus alij quinq; gradus, & scalæ ad portas ducebant: à septentrione quidē ac meridie octo, quatemū utrinq; uidelicet, duæ uerò ex oriente. Necessario nāq; p̃prius locus, religionis causa mulierib. destinatus, muro discernebatur: altera quoq; porta opus esse uidebatur. Cōtra primā uerò, secreta erat ex alijs regionib. una porta meridiana, & una septētrionalis, quib. ad mulieres introibatur: per alias em̃ trāsire ad mulieres nō licebat. Sed nec suam portā interiecto muro transgredi licebat. Patebat em̃ locus ille pariter indigenis & hospitibus foeminis, religionis causa ueniētib. occidua uerò pars nullā portā habebat, sed perpetuus ibi murus erat extructus. Inter portas autē porticus, à muro intrò propē à thesauro aduersæ, magnis & pulcherrimis colūnis sustinebātur. erant aut simplices. ac p̃ter magnitudinē nulla re ab inferioribus aberāt. Portarū aut, aliæ quidē auro & argēto undiq; tectæ erant, itēq; postes ac frōtes: una uero extra templū

ære Corinthio, quæ multū argento inclusas & inauratas hōnore superabat.
 Et binæ fores quidē in singulis ianuis erant tricenis cubitis altæ, quinifdenis
 etiam latæ. post introitū uerò, ubi latiores fiebāt, tricenis utrinq; cubitis, exes-
 dras habebant: exēplo quidē turriū longas & latas, supra uero q̄ uiginti cu-
 bitis cellas. singulas aut binæ columnæ duodenūm cubitorū crassitudine sus-
 tinebant. Et aliarū quidem portarū magnitudo par fuit. quæ uero supra Co-
 rinthiā posita, quò mulieres cōueniebant, ab oriente aperiebatur, porta tēpli
 sine dubio maior erat, quinquaginta enim cubitis surgens, quadraginta cubi-
 torum fores habebat, ornatumq; magnificētiorem: qm̄ crassiori argento atq;
 auro uestiebatur: quod quidē nouē portis infuderat Tiberij pater, Alexāder.
 Gradus aut quindecim à muro, qui mulieres segregabat, ad maiorem portam
 ducebant. namq; illis qui ad alias portas iter dirigerent, quinq; gradibus erāt
 breuiores. Ipsum uero templū in medio positū, hoc est, fanum sacrosanctum,
 duodecim gradibus ascendebatur. Et à fronte quidem altitudo eius & latitu-
 do, centenos cubitos habebat: pone aut XL cubitis angustius erat, aditus em̄,
 ueluti quibusdam humeris, utrinq; uicenum cubitorum producebantur. Pri-
 ma uero eius porta LXX cubitis alta erat, & XXV lata, neq; fores habebat. cœ-
 lum enim undiq; conspicuum lateq; patens significabat. erantq; totæ frōtes
 inauratæ: ac prima ædes omnis perlucebat extrinsecus: auroq; circum interi-
 orem fani partem splendida cuncta cernentibus occurrebant. Cum autem in-
 terior eius pars contignatione intersepta esset, adiacens ei prima ædes pate-
 bat in altitudinem perpetuam: perq; nonaginta cubitos tollebatur, cum lōga
 XL cubitos esset, ac XX transuersa. Interior uero porta tota inaurata erat, ut di-
 xi, & circū eam auratus paries. desuper aut habebat aureos pampinos, unde
 racemi statura hominis pendebant: & quia contignatio intercedebat, tem-
 plum exteriore humilius uidebatur: & fores habebat aureas, quinquaginta
 & quinq; cubitis altas, sexdecim uero latas. adhæc aulæum longitudine paris:
 hoc est, uelum Babyloniū, hyacintho, & bysso, & cocco, & purpura uariatū,
 mirabili opere factum, neq; contemplationis expers colorum permixtione,
 sed uelut omnium rerum imaginem præferens. cocco enim uidebatur ignem
 imitari, & bysso terram, & hyacintho aerem, ac mare purpura, partim quidem
 coloribus, bysso autem ac purpura origine: quoniam byssum quidem terra,
 mare autem purpuram gignit. eratq; in eo perscripta omnis cæli ratio, præter
 signa. Introgressos aut inferior pars excipiebat: cuius altitudo quidē habebat
 LX cubitos, & longitudo totidem, ac latitudo XX. rursus autem LX cubiti di-
 uisi erant. Et prima quidem pars ad XL cubitos auulsa, hæc tria mirabilia &
 prædicanda opera cunctis hominibus habebat, candelabrum, & mensam, &
 thuribulum. Septem uero lucernæ, stellas errantes significabant: tot enim ab
 ipso candelabro oriebantur. Duodecim uero panes in mensas positi, signo-
 rum circulum, atq; annum. Thuribulum autem per tredecim odores, quibus
 replebatur, ex mari & inhospito & inhabitabili, designabat oīa dei esse, deoq;
 seruire. Intima uero templi pars, XX cubitorum erat, discernebatur aut simili-
 ter uelo ab exteriore, nihilq; prorsus in ea erat positū: inaccessa uero, & inui-
 lata, & inuisibilis omnibus habebatur, sanctiq; sanctū uocabatur. Circa latera
 uero inferioris tēpli, multa erant membra peruia, triplici tecto suspensa: & ad
 utrunq;

utrumq; latus, ad ea introitus à porta patebat. Superior aut pars eadē mēbra non habebat, quo minus erat angustior, celsior aut XL cubitis, nec ita ut inferior ambitiosa. Colligitur enim centū cubitorū celsitudo uniuersa, cum in solo XL cubitos habuerit. Exterior aut facies, nihil quod animus aut oculi mirarentur non habebat. crustis em aureis grauissimis undiq; tecta, ultra primos ortus igneo splendore lucebat: ut cum intuerentur contendentiū oculi, quasi solis radijs auerterentur. Hospitibus quidem adeuntibus, procul mōti nīueo similis uidebatur, nam ubi deauratū non erat templum, candidissimum erat. In summo aut aureis ueribus horrebat acutissimis, ne ab insidentib. auibus pollueretur. Nonnullorū aut saxorū eius, longitudo XLV cubitorū erat, altitudo quinq;, & latitudo sex. Ara uero pro templo, XV cubitis alta, lata uero & longa cubitis quadragenis, quadrataq; stans, ueluti cornutis angulis eminebat, & à meridie ascensus in eā clementer arduus resupinabatur. line ferro autem constructa erat, nec unquam eam ferrū tetigerat. Templū autem aramq; cingebat ex pulcherrimo saxo lorica gratissima, usq; ad cubitū surgens, quæ populū à sacerdotib. segregabat. Gonorrhœos, hoc est, semine fluētes, itemq; leprosos tota ciuitas arcebat, & foeminis menstrua soluentibus clausa erat. p̄dictū aut limitē, ne puris quidē mulieribus transgredi permittebatur. Viri autem, qui non per omnia casti fuissent, ab interiori aula, & qui puri essent, à sacerdotibus prohibebantur. Qui uero ex origine sacerdotū genus ducentes, cæcitatis causa munere non fungebantur, cum incolumibus intra limitē aderāt partesq; generis consequebantur: uestib. tantū utebantur plebeijs: quoniam sacerdotali solus qui sacra celebrabat amiciebatur. Ad altare uero templūq; accedebant carētes omni uitio sacerdotes, ueste quidem amicti byssina: maxime uero mero abstinentes, ac sobrii religionis metu, ne quid rem diuinā faciendo peccarent. Pontifex aut cum ipsis non tamen semper ascendebat, sed diebus quibusq; septimis, & per singulos menses Calendis: uel si qñ patria festiuitas atq; annua ab omni populo agebatur. Et sacrificabat uelamine præcinctus, eoq; tectus femora usq; ad genitalia: lintheū uero habens intrinsecus demissum usq; ad pedes, & hyacinthinū desuper indumentū rotundū, ex quo fimbriæ pendebant, alternis nodis aurea tintinnabula, malāq; grānata sustinentes: tintinnabulis quidē tonitrua, malis uero fulgura designantibus. Pectoris aut uestimentum uittæ cingebant, quinq; uariatæ coloribus: hoc est, auri, purpuræ, cocci, byssi, & hyacinthi: quibus etiā uela tēpli diximus esse contexta. iisdem aut habebat etiā epomidem temperatā, in qua plus auri erat: & habitu quidē indumento thoraci similis uidebatur: duab. aut fibulis aureis, aspidum specie uinciebatur: quibus inclusi erant optimi, maximiq; sardoniches, scripta tribuū gentis ludææ nomina præferētes. ex altera uero parte, duodecim pendebant alij lapides, in quatuor partes terni diuisi. hoc est, sardius, topazius, smaragdus: carbunculus, iaspis, sapphirus: achates, amethystus, lyncurium: onyx, beryllus, chrysolitus. quorū singulis singula item cognomina erant scripta. Caput autem byssina tiara tegebat, hyacinthis coronata. Et circa eam alia corona erat aurea, scriptas ferens sacras literas, quæ sunt quatuor elementa uocalia. Ea quidē ueste nō semper, sed alia ambitiosa utebatur, illa uero si qñ adyta introibat, solus autem atq; semel in anno intrabat, quo die cunctos

ctos ieiunare deo mos erat. Sed de ciuitate ac tēplo & moribus & legibus iterum diligētius referemus. nō em̄ pauca super his exponēda sunt. cæterū Antonia in angulo quidē duarum porticuū sita erat prioris tēpli, quæ ad occidētem septētrionemq̃ spectarent. in saxo aut̄ fuerat extructa, quinquaginta cubitis alto, & undiq̃ prærupto: quod opus Herodis regis fuit, ubi maxime ingenij sui magnificentiā demonstrauit. Primū em̄ à radicibus saxū ipsum leuibus crustis obtegebatur, quo & decus adderet operi, & facile dilaberetur, qui uel ascendere uel descēdere tentauissent. deinde ante turris ædificium murus erat cubitorū trium. intra hunc omne spatiū Antonia in quadraginta cubitos erigebatur. Intus aut̄ regiæ latitudinē ad descriptionē habebat, diuisam in omnē usum habitationū & speciē, id est, atria, & balnea, & aulas castris aptissimas: ut quantū ad usum necessariū pertinet, ciuitas uideretur, magnificentia uero palatiū. instar uero turris toto habitu formata, quatuor alijs per angulos turribus cingebatur: quarū ceteræ quinquaginta cubitis erant altæ: quæ uero ad meridianaū orientālēq̃ angulum sita erat, lxx. cubitis eminebat, ut ex ea totum tēplum uideri posset. Quā uero porticibus iungebatur, utrinq̃ descensus habebat, unde custodes cōmeabant. semper nāq̃ in ea Ro. milites residebant: & cū armis appositi custodes, ne quid populus festis diebus noui cōmitteret obseruabant. castrū enim erat impositum oppido quidē templum, templo uero Antonia. In hac aut̄ porticu custodes erant, & superioris ciuitatis aliud castellum, regia Herodis erat. Bezetha autem collis, ut ita dixi, ab Antonia separabatur: qui cum omnium esset altissimus, etiam parti nouæ ciuitatis coniungebatur, templōq̃ septentrionali solus obstabat. De ciuitate quidem, ac muris eius, iterum scribere plenius cupiens, in præsentia satis dixi.

Deditionem Iudei recusant, & Romanos adoriuntur.

Cap. VII.

P VGNACISSIMA autem maximeq̃ dissentiens, multitudo circa Simonem erat, hominū decem milia, præter Idumæos: quinquaginta uero decem miliū duces, quibus ipse quasi dominus omnium præerat. Idumæi aut̄ qui erant eius partiū, cum essent numero quinq̃ milia, duces decem habebāt. Horū aut̄ principes uidebātur, Sosæ Iacobus, & Cathlē filius Simon. Ioannes aut̄ qui tēplum occupauerat, sex armatorū milia habebat, quos uiginti duces regebant: tunc aut̄ illi accesserant etiam Zelotarū, depositis discordijs, duo milia quadringenti: qui Eleazaro, quem ante habuerant, & Simone Arini filio utebantur ducibus. His autem (ut diximus) bellum inter se gerentib. populus erat præmiū: & plebis pars, quæ nō eadem quæ illi cōmitteret, ab utrisq̃ diripiebatur. Tenebat aut̄ Simon quidem superiorē ciuitatē, murumq̃ maiorem usq̃ ad Cedronem, & antiquioris muri, quantum à Siloa flectitur ad orientē, & usq̃ ad Monobazi aulam descendit. Is rex erat Adiabeng gentis, ultra Euphratem habitantis. Tenebat etiam montem Acræ, quæ inferior est ciuitas, usq̃ ad Helenæ regiam, quæ Monobazi fuerat mater. Ioannes autem, templum & circum templum aliquatenus, itemq̃ Ophlam, & uallem quæ Cedron appellatur. & alijs quæ interiacebant incensis, medium bello quod inter se gerebant spacium aperuere. Nec enim castris Romanorū prope murum positis, intra ciuitatem seditio quiescebat: sed ad primum eorum imperum paulisper sanitate recepta, mox ad pristinum morbum rediere. Rur

Ioseph.

ss

usq̃

susq; discreti, p sua quisq; parte pugnabat: omnia faciēdo, quæ obsidētes op-
tarēt. nihil em̄ acerbius à Romanis passi sunt, q̄ ipsi se tractarūt: necq; post il-
los ciuitas aliqd nouæ calamitatis experta est. Sed illa quidē grauiores prius
casus pertulit, anteq̄ subuerteretur. qui uero eā debellarūt, maius aliquid per
fecere. Dico em̄, q̄ seditio ciuitatē, Romani uero seditionē cepere, quæ multo
erat moenib. tutior. & res quidē aduersas suis, iusticiā uero recte quis Roma-
nis ascriberet. intelliget aut̄ quod dies cuiq; suggererit. Veruntamē his intra
ciuitatē ita se habētibus, Titus cū lectis equitib. foris circuiens, quā muros ag-
grederetur explorabat. Hæsitātī aut̄, quia nec ab ea parte adiri poterat pedib.
quā ualles erāt, & ab alio latere, prior murus machinis firmior uidebatur, pla-
cuit ad Ioānis pōtificis monumentū (hic em̄ tantūmodo & primus humilior
erat, nec secūdo muro cōiungebatur) inuadere. neglecta em̄ fuerat munitio,
propterea quia nō satis noua ciuitas frequentabatur. Sic in tertiū murū faci-
lis aditus illac erat: per quē, superiorē ciuitatē, & per Antoniam, tēplum capi
posse cogitabat. Hæc eo collustrāte, quidā ex amicis eius, Nicanor nomine,
ad humerū læuū sagitta percutitur: cū propius unā cū Iosepho accessisset: pa-
cemq; in muro stantibus (dicendi em̄ peritus erat) suadere tentaret. Vnde co-
gnitis eorū conatibus Cæsar ex eo, quod nec ad salutē se hortantib. abstinere
re, excitatur in obsidionē: simulq; suburbana militib. uastare permittit. colle-
ctaq; omni materia, iubet aggerē construi. Tripartito aut̄ exercitu ad opera,
medios in aggeribus iaculatores & sagittarios cōstituebat, & ante eos ballis-
tas, aliasq; machinas atq; tormēta: quib. & excursus hostiū in opera prohibe-
ret, & qui ex muris obstare tentarent. Cæsis aut̄ arboribus, momento subur-
bana nudata sunt: Collectis aut̄ lignis in aggeres, cū totus operi intētus esset
exercitus, nec ludæi segnes erant. populū quidē in rapinis ac cædibus cōstitu-
tū fiducia tunc habebat, quod respiraturus esset: illis aduersus hostes distra-
ctis, existimantē poenas se ab noxijs repetiturū, si Romani superassent. Ioānes
aut̄ quāuis in externos socij sui irrūpere properarēt, metu tamē Simonis ma-
nebat. Verū Simon nō quiescebat, proximus em̄ erat obsidioni, missilib. per
murū dispositis, quæ pridē Romanis abstulerat, quæq; apud Antonia capta
fuerāt. Sed horū possessio, propter imperitiā plerisq; nō erat utilis. pauci autē
à transfugis docti, male utebantur instrumētis. Sed cū lapidib. & sagittis agge-
rem iacentibus militib. imminebant, perq; cuneos excurrentes, manus etiam
cōserebāt. Operātes aut̄ crates super uallum oppositæ ptegebāt, omnibusq;
legionib. contra excursus erant machinæ cōparatæ mirabiles. præcipue uero
decimæ legionis ballistæ uehemētiores, & tormēta saxorū, quib. nō solum ir-
ruentes, sed etiā super murum stantes auertebantur. nam & singula saxa talēti
pondus æquabāt, & ultra stadij modū torquebātur. ictus aut̄ nō solū primis
quos offendisset, sed aliquādo posteriorib. quoq; intolerabilis erat. ludæi sa-
nè cauebant à lapidibus, quod erāt candidi: nec tantū sono ac fremitu nosce-
bantur, sed etiam claritudine prospiciebātur. deniq; speculatores in turribus
præsidētes, prædicebant, quādo impelleretur machina, saxūq; ferretur: patria
lingua clamātes, filius uenit. itaq; præsciebāt, in quos ueniret, atq; ita uitabāt:
& hinc eueniebat, ut illis declinātib. lapis irritus intercideret. Proinde Roma-
ni excogitant, atramento decolorare lapides. tunc enim missi, non similiter
incers-

incertos ictus habebāt, multosq; simul unius impetu corrūpebāt. Sed ne male quidē affecti Iudæi, aggeris instruēdi Romanis copiā dabāt. omni uero eos molitione atq; audacia, die noctuq; prohibebāt. Perfectis aut operibus, plūbo & lino ab aggerib. iacto, fabri quod erat ad murū spaciū metiuntur. nec enim alioqui id fieri poterat, quoniā desuper telis petebātur. Cūq; pares intervallo arietes inuenissent, eos applicant: propiusq; dispositis machinis, Titus, ne ex muro arietes prohiberentur, ex tribus partibus murū pulsari iubet. Sonitu aut circūstrepente ciuitatē, clamor ingens ciuiū sublatus est, itēq; seditiosos pavor inuasit. Et quia periculū cōmune utrisq; uidebatur, cōmuniter iam repugnare cogitabāt. uociferātib. inter se discordibus, quia omnia pro cōmoditate hostiū facerent: cum si non perpetuā concordia sibi deus præbeat, saltē in præsentia cōtra Romanos oporteat cōspirare. Simon aut præcone missō, uolentibus ex tēplo ad murū egrediendi copiā dedit: idemq; & Ioannes, licet minus crederet, permisit. Illi autē obliui odiorū, ac discordiarū suarum, in unū corpus coeunt: murūq; amplexi, faces inde quāplurimas iaciebant cōtra machinas Romanorū, cōtraq; impulsores arietum: eosq; sine intermissione telis petebant. audacissimi uero cateruatim p̄silientes, machinarū tegmina dissipabant: hisq; appositis irruentes, peritiam quidē pauca, plura uero audacia perficiebant. Semper aut aderat adiumento laborantib. ipse Titus: & iuxta utraq; machinas equitib. ac sagittarijs ordinatis, ignē quidē ferentes, phibebat: iaculantes uero à turribus, reprimebat, nocēdi tempus arietibus faciens: & tamen murus ictibus non cedebat, nisi quod quintæ legionis aries cōmouit angulū turris: murus aut stabat incolumis. nec em̄ statim cum turri periculum sensit, quæ multo altius eminebat, nullāq; partē muri secum trahere poterat in ruinā. Cū aut ab excursib. paululū quieuissent, obseruato Romanos per opera & castra esse dispersos, quia labore & formidine Iudæos discessisse arbitrarētur, excurrūt omnes quā turris erat Hippicus, porta latenter: ignēq; operib. inijciūt. Vsq; ad castrorū quoq; munimēta, in Romanos animati p̄cedebāt. Horū aut periculo mature, & qui erant, p̄pius excitati sunt, & qui procul aberāt cōuenere. Romanorū aut disciplina uincebat audaciā Iudæorū: & quos prius offenderant in fugā uersis, alijs qui colligerētur instabant. Grauis aut circum machinas pugna cōmissa est, illis incēdere, his incendiū phibere certantibus, incertusq; clamor utrinq; tollebatur, & multi qui in fronte steterāt, ceciderūt. Sed Iudæi cōfidentia superiores erant, ignisq; opera tetigerat, incensa q; omnia cū instrumentis penitus essent, nisi lecti de Alexandria restitissent pleriq; præter opinionē sui uiriliter dimicātes. nam gloriosissimis in hoc bello p̄gelati sunt, donec Imperator equitum ualentissimis comitatus, in hostes irruit: & ipse quidē duodecim repugnatores peremit: metu aut cladis eorū cætera multitudine in fugam uersa omnes cōpulit in ciuitatē, eoq; modo aggeres liberauit incendio. In hac aut pugna, unum ex Iudæis uiuū capi contigit, eumq; Titus crucifigi pro muro iussit, si forte reliqui uel hoc spectaculo territi cōcederent. Post eius uero discessum, etiam dux Idumæorū Ioannes, dum ante muros cum noto milite loquitur, à quodam Arabe pectus sagitta percussus, continuo periit: magnumq; & Iudæis luctum, & seditiosis mœrorē reliquit. nam & manu promptus erat, & sapientia nobilis.

NOCTE uero quæ secuta est, incredibilis tumultus Romanis incidit. Nam cū tres turres Imperator Titus quinquagenū cubitorū construi præcepisset, ut his per aggeres singulos positis, hinc hostes in muro stātes facilius in fugā uerteret, una earū sponte sua nocte intēpesta lapsa est. ingēti uero sonitu factō, metus occupauit exercitū. Conari autē aliquid ludæos suspicati, ad arma currebant, eaq; re turba in legionib. ac tumultus erat. cūq; nemo quid accidisset referre posset, diu queruli aliud opinabantur: nullisq; interuenientib. hostibus semetipsos timebāt: signūq; diligēter singuli à proximis requirebat, tanquā ludæi iam castra possiderēt. Panicoq; terrore capti uidebantur, donec Titus, cognitīs quæ res erāt, uerū cunctis indicari iussit: tandēq; tumultus eo nuncio cōquieuit. ludæi quidē cætera fortiter sustinentes, male turribus affecti sunt. machinis em̄ leuioribus, & iaculatoribus, ac sagittarijs, saxorūq; tormētis inde feriebantur. Sed neq; harū equare ipsi poterant celsitudinē, & turres excidēdi spes nō erat, cūq; neq; euerti propter grauitatē, neq; incēdi propterea quod ferro tegebantur, facile possent, ultra iactū teli fugiētes, arietū impetus nō uetabant: qui sine intermissione ferientes, paulatim aliquid p̄ficiebāt. Itaq; muro iam cedēte magno arietī Romanorū, quē ludæi Niconā uocabant, q̄ omnia uinceret, quāuis & antea defessi erant pugna & uigilijs, cū longe ab oppido pernoctarent: tamen etiā negligētia, uel q̄ male cōsulerent, murū sibi superuacuū esse credentes, quibus alia duo munimenta superessent, lassatiq; plurimi recessere. cū autē Romani, quā primū murum Nicon perruperat, ascēdissent, ad secundū omnes ludæi relictis custodijs refugerunt. portis autē Romani qui trāsierunt patefactis, exercitū recepere. Et hi quidē hoc modo potiti muro, quinto nonas Maij, & partē eius maximā diruunt, & septētrionalē ciuitatis regionē, quā ante Cestius uastauerat. Titus autem notato quā Assyriorū castrū est, militem transfert, occupato omni quod inter Cedronā fuerat spacio: & ultra sagittę iactū à secūdo muro separatus, oppugnationē statim aggressus est. Tūc igitur partiti murū ludæi, fortiter restiterunt. Et Ioannes quidē, eiusq; socij ex Antonia & septentrionali porticu tēpli ab Alexandri monumēto pugnabāt. Simonis autē manus iuxta monumentū Ioannis aditū clauserant, usq; ad portā, qua in Hippicon turrim aqua inducebatur. Sæpe autē prosiliētes ē portis, cominus dimicabant: cōpulsq; intra muros in conflictu quidē Romanorū disciplina, propter imperitiā uincebantur: in murali autē certamine superabāt. eos em̄ fortuna atq; sciētia, ludæos uero audacia, quā timor aleret, sustentabat: q̄ natura erant in calamitatibus duri. Ad hæc autē, & istis suberat spes salutis, & Romanis citæ uictoriæ. neutros autē lassitudo fatigabat: sed aggressiones, murorūq; oppugnationes, & excursus crebri per cuneos, diebus totis agebātur: nullaq; præliorū species aberat, cū à prima luce incipiētia utrisq; insomnis & die grauior nox dirimeret: his quidē occupatū iri murū continuo metuentibus, illis uero ne ludæi castra peruaderent. Itaq; in armis pernoctantes, prima luce utriq; pugnae parati erant. Et ludæi quidē certabant, quis esset prōptior ad periculū, eoq; modo gratia emereret apud duces suos, maxime uero Simonis eos metus ac reuerentia cōmouebat, eoq; modo illū singuli subiectorū colebant, ut ad semet quoq; interfici-

ciendos parati essent, si hoc ille ipsisset. Romanos aut ad uirtutē hortabatur cōsuetudo uincendi, & quia uinci nō assueuerāt, crebrāq; militiæ, exercitatio nesq; perpetuæ, & imperij magnitudo: ante omnia uero Titus semper ubiq; præsens. nā & inertia, spectāte atq; opitulante Cæsare, grauissimū facinus uidebatur: & ei qui bene decertasset, testis aderat, qui repēderet præmiū. præterea fructus erat, uel cognosci solū principi uirū fortē: idcirco multorū maior uirib. alacritas demonstrata est. Deniq; istis ipsis diebus, ualidissima ludæorū acie instructa pro mœnibus, telisq; utrinq; missis, quidā Lōginus de numero equitū ex acie Ro. progressus, in mediā aciem ludæorū irruit: hisq; disiectis, hoc impetu duos fortissimos perimit, unius obuiā tendentis ore percussos, alterius eodē telo quod priori extraxerat, transfixo latere refugientis: & ex medijs hostibus ad suos primus occurrit. Ille igitur ob uirtutem insignis erat: æmuli aut eius fortitudinis multi extiterunt. Et ludæi quidē negligentes quid paterētur, tantūmodo qualiter afficerent cōsiderabant: morsq; his leuissima ducebatur, si quo interfecto hoste cecidissent. Titus autē nō minus saluti militis, q̃ uictoriæ cōsulebat: & temerarios impetus desperationem dicēs, solā uero esse uirtutē, si quis prudenter & caute sine proprio incōmodo fortiter faceret, in ea re potius, quæ periculum non haberet, uiros esse præcipiebat.

De Castore ludæo Romanis illudente.

Cap. IX.

ITA QVE à septentrionali parte, mediæ turri applicat arietē: in qua ludæus quidā uersutus ac subdolus, Castor nomine, cū decem alijs militib. suis delituerat, fugatis cæteris formidine sagittarū. Hi cū pauidi sub loricis aliquādiu quieuisent, cōcussa turri surgunt. extentisq; manib. Castor ueluti supplex Cæsarē implorabat: & uoce miserabili, ut sibi parceret, obtestabatur. Cui Titus pro simplicitate sua credulus, iamq; ludæos existimans belli pœnitere, arietes quidē impulsioe cessare iubet, ac sagittarios supplicib. prohibet. Castori aut quid uellet eloqui permittit. Cūq; ille respōdisset, ad socios uelle descēdere: Titus gratulaturū se ait, si omnes eadē sentire uoluissent: paratoq; animo fidē pacis etiā ciuitati daturū. Sed cū ex illis decē Castoris socijs quinq; itidem supplices esse simularent, cæteri nuncq; se Romanis seruituros clamant, dum mori liberis liceat. Deniq; illis super hoc ambigentib. cessabat expugnatio. Castor aut interea Simonē per internuncios admonebat, ut dum uacuū esset tēpus, de rebus urgentibus cōsiliū caperet: paulisper enim se illudere imperatori Romano. Simul aut hoc agēs, ad pacē hortari contradicentes socios uidebatur. illi autē uelut ægre ferentes, in thoracas nudos fixere gladios: hisq; percussis uelut interfecti ceciderūt. Titus uero eiusq; socijs obstupere tanta eorum pertinacia, cum ex inferiori loco quod factum erat, uere uidere non potuissent: mirabanturq; simul audaciā, & calamitatem miserabantur. Interea Castorem ad natem quidam sagitta percutit. tumq; ille telum extractū Imperatori ostendēs, iniqua se perpeti querebatur. At Titus incusato qui hoc emiserat, astantē Iosephum mittit, ut Castori dexteram porrigeret. uerum is neque se iturum, nihil enim sanum supplices cogitare respondit, & amicos qui uoluere ire prohibuit. Cum uero quidem ex perfugis Æneas, iturum sese dixisset ad eum. inuitante Castore, ut etiam secum in quo ferret argentum aliquid susciperet: ad hæc ille studiose aperto sinu accurrit: alter uero Ioseph.

Ss 3 super

super eum saxum demisit. Et ipsum quidē, quoniā praeuauerat, ferire non potuit: sed alium militē qui aderat, uulnerauit. Cæsar uero fallaciā reputans, intellexit misericordiā in bello nocere. minusq; decipi calliditate sœuitiā: arietisq; impulsionibus, iracūdia fraudis, uehemētius utebatur. Castor autē eiusq; socij turrim ictibus iam cedentē incendūt: perq; flammās in eiusdem missi cuniculos, iterū magni animi opinionē apud Romanos habuere, tanquā se ignibus tradidissent. Capit autē hac parte murū Titus, die quinto postquam primū ceperat: fugatisq; inde Iudæis, intro cum lectis mille transijt, quos circa se habebat, armatis: ubi noua ciuitas q; lanæ uenditores erant, fabriq; ærarij, uestiūq; mercatus, & ad murum angustæ uiae transuersæ tendebant. Enim uero si uel statim muri disturbasset maximā partem, uel quæ ceperat lege belli uastasset, nullum credo damnum uictoriæ fuisset admixtum. nunc autē Iudæos exortum iri sperans, cum liceret capere facilem discessionem aditum dilatauit. nec enim quibus consulebat, insidiaturos sibi putabat.

De secundo muro bis obtento à Romanis.

Cap. X.

DENIQUE postquam ingressus est, neq; occidi quenquā permisit eorum qui cōprehendebantur, neq; domus incendi: sed tam seditiosis, si pugnare uellent, sine populi detrimento copiā dabat, q̄ ipsi populo fortunas proprias se redditurum pollicebatur. Plurimi nāq; petebant sibi ciuitatē seruari, templum uero ciuitati. At enim populum quidem ad ea quæ hortabatur & antea paratū habebat, bellicosi autē pro inertia ducebant humanitatē: Titūq; imbelli animo, quod cæterā ciuitatē tenere non posset, has proponere cōditiones putabant. mortē autē populo denunciantes, & si uerbum quisquā de traditione fecisset, pacem uel nominasset, mox interficiendū eum esse minitantes, Romanis qui introire, alij per uiarū angustias obstabant, alij ex edibus: alij murū per superiores portas egressi, pugnare cœperant. quibus rebus perturbati custodes, de muro sese demiserunt, relictisq; turribus in castra recesserūt. clamor autē audiebatur militū intra ciuitatem, quod ab hostib. cingerentur: foris autē degentiū clausis cōtubernalib. metuentiū. crescente autē numero Iudæorum, & propter locorū peritiā uiarūq; scientiā præualente, multi Romanorū trucidabantur, & ab incumbētibus pellebantur, cū magis necessitate resisterent. nec enim multis simul fugiendi copia per angustias muri patebat: omnesq; penē qui trāsierant, perempti fuissent, nisi Titus eis opem tulisset. Dispositis em̄ per summa uiarū sagittarijs, & ubi plus erat multitudinis astans, missilibus hostes abigebat, & cum eo Domitius Sabinus, uir bonus etiā in illo prēlio cōprobat: durauitq; tam diu, sagittis eos prohibēs irruere, donec omnes milites recessere. Romani quidē ita secūdo muro potiti, ad extremū pulsi sunt. Oppidanis uero qui pugnaces erant, spiritus creuit, & secūdis rebus amentes erant, neq; Romanos aufuros esse ad ciuitatē accedere suspicātes, neq; uinci se posse, si ad præliū processissent. nam quia iniqui erāt, officiebat eorū sententijs deus: & neq; Romanorū uim, multo maiore illa quæ pulsa fuerat, superesse cernebant: neq; famem, iam iamq; serpentē. adhuc enim malis publicis alebātur, & sanguinē ciuitatis bibebāt. boni autē iam dudū inopia laborabant, & penuria uictus iam multi defecerāt. populi tamen interiū, seditiosi pro leuamine sui ducebant: & solos eos qui pacem uon probarent, saluos

saluos esse cupiebāt, quicūq; uiuere contra Romanos optarent. cōtrariam uero multitudinē, uelut onus quoddā, cōsumi gratulabātur. & ita quidē circa suos affecti erant. Romanos autē, quod ciuitatē iterum ingredi conabantur, armati prohibuerunt, disiectis muri partibus obiectu corporum præmunitis: ac per triduū sustinere fortiter dimicantes. Quarto autē die, Titum uehemētius aggreſsum nequaquam ferre potuerunt: sed ui coacti, rursū quō antea refugerunt. ille autē interim muro potitus, totam eius septētrionalem partem statim deposuit: in meridiana uero per tures præsidia collocauit.

De aggeribus in tertium murum, & oratione proluxa Iosephi pro deditione faciendā, & fame obſessorum. Cap. XI

IAM QVE tertium murum Titus aggredi cogitabat. Videbatur autē breuissimī tēporis eius obſidio: spaciūq; cōsiliū seditiosis esse dādū, si quid disturbance secundi muri aut famis metu remitterent. nec enim diutius eis prædas posse sufficere: ipse ocio cōmode utebatur. Nam cū dies aduenisset, quo militibus oportebat alimenta distribui, in cōspicuo hostibus loco ductis, iussit duces ordinato exercitu pecuniam singulis numerare. Illi autē prolatis armis ex inuolucris muniti procedūt, equitib. ornatos equos ducentibus: locaq; suburbana per multū spaciū auro argentoq; lucebant. Illo autē spectaculo nihil aut iucundius suis, aut horribilius hostibus uidebatur. spectantib. enim & uetera plena erant mœnia, & septētrionalis regio. quin & domos refertas intuentibus cerneret, nullāq; ciuitatis partē quam non infusa multitudo tegebat. metus autē quamuis audacissimos ceperat, omnem simul exercitū armorūq; pulchritudinē conspicientes, & ordinationē uirorum. Et fortasse ad illam speciem seditiosi animos mutauissent, nisi malorum immanitate, quæ in populum commiserāt, dandā sibi ueniā à Romanis desperassent: imminente autē, si destitissent, morte supplicij, bello mori præstabilius esse ducebant. præualebat etiā fatū, quod innocentes cū nocentibus, & ciuitatē cū seditiosis perire decreuerat. Quatriduo per singulas legiones alimenta cōsecuti sunt. Quinto autē die, cum omnia faciens Titus, nihil Iudæos pacatum cogitare sensisset, bifariam diuiso exercitu, Antoniā uersus ad Ioannis monumentū aggeres inchoauit: ista parte superiorē ciuitatē captum iri cogitans, & per Antoniam templum, nanq; hoc nisi cepisset, ne oppidum quidē tutū erat obtinere. In utraq; autē parte duo aggeres erigebātur, à singulis legionib. singuli. Et iuxta monumentū quidē operantes, à Iudæis & Simonis focijs infestantibus prohibebantur: ad Antoniā uero ab Ioannis focijs cum multitudine Zelotarum, nō solum quia de superiore loco pugnabant, uerum etiā quia machinis iam uti didicerāt. paulatim enim usus quotidianus aluit peritiā. Habebāt autē balistas trecentas, & quadraginta tormēta saxorū, quibus difficiliore aggerū extructionē Romanis efficiebant. Titus autē sibi saluā fore fortunam sciens, & periturā esse ciuitatē, unā & obſidioni uehemēter instabat: nec poenitudinem Iudæis suadere cessabat: consiliūq; factis admiscens, & orationē sæpe armis efficaciorē cognoscēs, tā ipsos ut saluari uellēt rogabat, tradita sibi ciuitate, quæ iā capta uideretur, & Iosephū allegabat, patria lingua uerba facturū, sperās eos hominis gētilis monitu aliquid remissuros. Itaq; Iosephus murū circuiēs, simul que extra teli iactum stans, unde exaudiri facilius posset, multis orabat.

ut sibi ac populo parceret, tēplo ac patriæ, ne' ue cōtra hæc fierent alienigenis duriores. Romanos em̄ sancta reuereri, cum quibus nulla sibi societas esset, manus' que suas ad hoc usq; cohibere. ipsos uero in his edoctos, cum seruare possent, sponte ad eorū interitū ruere. quin potius uiderent muros concidisse firmiores, excisis uero infirmiores superesse: Romanorumq; uires cognoscerent sustinere nō posse, hisq; seruire nō esse nouū, neq; inexpertū Iudæis. Nā licet pulchrū sit pro libertate pugnare, tamē id in principio decere fieri. Semel autē subditū, qui multo tēpore paruisset Imperio, iugū excutientē, malæ mortis cupidū, nō libertatis amatorē uideri. Debere autē dedignari dominos humiliores, non quorū in potestate sunt omnia. Nam quid Romanos effugisse, nisi quod propter æstus aut frigora esset inutile? imò uero trāsisse ad eos undiq; fortunā, deumq; per singulas nationes ducentē imperiū, nunc esse in Italia. Hanc autē ualidissimā legē, tam feris bestijs q̄ hominib. esse præfinitā, potentiorib. cedere: apud eosq; esse uictoriā, apud quos robur fuerit armorū. Idcirco etiā maiores eorū, quanquā multū & animis & corporibus & alijs subsidijs meliores, cessisse Romanis: quos nisi deum scissent illis fauere, nunquā perpessi fuissent. ipsos uero qua tunc re fretos resistere, cū ex magna parte capta sit ciuitas: ciues autē etiam si muros integros haberent, excidio pariter affecti sint. Nec enim latere Romanos, quæ fames teneat ciuitatē: & modo quidē consumi populū, continuo uero etiā bellatores interituros: nam etsi Romani desierint, & ab obsidione cessauerint, neq; ciuitatem strictis gladijs irruerint, Iudæis tamē inexpugnabile bellū intus assidere, quod horis singulis aleretur: nisi forte cōtra famē quoq; arma caperent ac dimicarent, soli'q; possent etiam infortuniū superare. His addebat, optimū esse ante intolerabilē calamitatem mutare sententiā: dū'q; liceret, salutare cōsiliū sequi. Nec enim antea gestorum causa succensere Romanos, nisi ad finem usq; insolētes essent: natura eos esse in imperio māsuētos, atq; iracundiæ præferre quod utile est. Vtile autē putare, neq; ciuitatē uacuam uiris, neq; desertā habere prouinciā: idcirco uelle imperatorē cum his dexterā iungere: nec enim cuiquā salutem daturū si uicerit ciuitatem, præsertim qui nec in extremis ei cladib. rogati paruerint. Breui autem murum quoq; tertium captum iri, priores qui capti sunt, fidem facere. & quāuis perrūpi tutamina non possint, famē pro Romanis pugnaturam. His monentem Iosephū multi in muro stantes uituperabāt, multi uero cōuicijs, nōnulli etiā iaculis appetebant. Ille autē cum manifestis eos calamitatibus minime flecteret, ad gentiles trāsit historias: O miseri, uociferans, uestrorūq; auxiliatorū immemores, armis & manib. cum Romanis bellum geritis, quasi quem aliū sic uicerimus. Quādo autē non deus omnium conditor, Iudæorum defensor est, si lædantur? Nō respicietis? Vnde progressi pugnatīs, quantūq; auxiliatorē uiolatis? Non recordamini opera diuina parentum, atq; hunc sanctum locū, quāta bella nobis aliquādo peremit? Ego autē facta dei narrare auribus indignis horresco: sed tamē audite, ut cognoscatis nō solū uos Romanis, sed etiā deo resistere. Nechias, qui tū erat rex Ægyptiorum, idēq; Pharao uocabatur, cum infinita manu descendit, reginamq; Saram materni nostri generis rapuit. Quid igitur uir eius Abraham proauus noster? Armis credo ultus est iniuriā? Atqui ccc & xviij præfectos habebat, quorum singulis infli-

infinita multitudo parebat. An ipse quidē quiescere maluit absente deo? puras autē manus ad hūc locū tendens, quē uos polluiſtis, inuictū sibi auxiliatorē ad militiā legit. Nōne secunda uespera incorrupta regina remissa est ad maritum? Adorās autē quē uos gētili cæde cruētaſtis locū, ac tremens nocturnis ſomnijs Ægyptius exagitatus aufugit, auroq; & argēto amatissimos deo donauit Hebręos. Dicā translata in Ægyptū maiorū nostrorum domicilia. Qui cū annos quadringētos tyrānis an regib. alienigenis subiacerent, armis ac manibus ulcisci possent, ſemetipſos deo potius permisere. Quis nescit Ægyptū repletā omī genere ſerpentiū, omniq; morbo corruptā? Quis terrā infructuoſam? quis Nili defectionē, & cōtinuas decē plagas? & ob hoc parētes nostros cum præſidio incruentos, & ſine periculo deduci, quos deus ſibi ſacerdotes ducebat? An nō ab Aſſyrijs raptam nobis ſanctā arcam, Palæſtina & Dagon ſimulacrū genuit, & tota gēns quæ rapuerat? corruptis uero occultis corporum, ac per ea cū cibo uiſceribus exhaustis, cymbalorū ac tympanorum ſono manibus noxijs reportauerūt, ſanctū placationibus expiantes? deus erat qui hæc parentib. adminiſtrabat, propterea quod omiſſis armis ac manibus, eius ſe iudicio permisere. Rex Aſſyriorū Senacherib cum totam ducens Aſiam, ad hanc urbem caſtra poſuiſſet, num manibus humanis cecidit? nōne ab armis quieſcentes in uotis erant, & angelus dei in una nocte infinitū deleuit exercitum? poſteroq; die excitatus Aſſyrius CLXXXV. milia reperit mortuorū, atq; ita cū reliquis Hebręos inermes, nec perſequentes fugiebat? Scitis etiā in Babilone ſeruitiū, ubi per annos LXX. populus exulans, nō ante libertatē recepit, q̃ eam deo Cyrus donaret: qui eos etiā eſt proſecutus, iterūq; auxiliatori ſuo ſacerdotū more ſeruiebant. Breuiter dicam, nullū eſt operæ precii quod armis parentes noſtri fecerint, aut nō ſine armis deo permiſſa poteſtate impetrauerint. Domi autē manentes, ut placebat iudici ſuperabant. Pugnantes uero, ſemper de ſpe deciderūt. Nam ubi rege Babyloniorū urbē obſidente, contra Hieremiæ prædicationē Sedechias rex noſter cum eo congreſſus eſt, tam ipſe captus eſt, q̃ cū tēplo ciuitatē uidit excindi. Atqui uidete, quanto ille rex ueſtris ducib. eiusq; populus uobis erat moderatior. Deniq; Hieremiā uociferantē, inuiſos eſſe eos deo propter delicta quæ in cōmiſerant, captū iri aut niſi traderēt ciuitatem, neq; rex neq; populus interfecit. Sed uos (ut intus geſta prætermittā, neq; digne poſſum iniquitates ueſtras exponere) me, qui uobis ſalutē ſuadeā, querimini, telisq; appetitis irati, q̃ uos ueſtrorum cōmonefacio peccatorū, nec dici ea toleratis, quorū quotidie facta cōmittitis. Idem tūc fuit, cū Antiocho qui dictus eſt Epiphanes obſidente ciuitatē, multis modis offeſa diuinitate, maiores noſtri cū armis pgreſſi, ipſi quidem in pugna perēpti ſunt, oppidū uero ab hoſtibus direptū eſt: ſanctūq; per trienniū ſexq; meſes penitus deſolatū eſt. Et quid pluribus opus eſt? Ipſos Romanos quis cōtra ludæorū gētes ad militiā prouocauit? nōne indigenarū impietas? Vnde ſeruire cœpimus? Nōne à ſeditione maiorū, quando Ariſtobuli & Hyrcani furor, & inter eos cōtentio, Pompeiū intulit ciuitati, & Romanis deus indignos libertate ſubiecit? Deniq; tres meſes obſeſſi, quanq̃ nihil quale uos in ſanctum leges que deliquerant, & maioribus ad bellum ſubſidijs utebantur, ſeſe tradiderunt. Antigonī autē filiū Ariſtobuli neſcimus exitum? quo re-
 gnum

gnum obtinente, deus iterū captiuitate persequeretur populū delinquētem. Et Herodes quidē Antipatri filius, Sosium & Romanū adduxit exercitū. cū cundati uero per sex mēses obsidebātur, donec capti peccatorū suorū supplicia pependerūt: direptaq; est ab hostib. ciuitas. Ita nunq̄ genti arma data sunt. Oppugnationi uero sine dubio cohæret excidium. Oportet ergo, ut opinor, sacri loci possessores iudiciū deo de omnib. permittere: manusq; tunc humanas cōtemnere, cū à superno ipsi iudice nō recedāt. Vos autē quid ex his, quæ legis cōditor bene dixit, egistis? Quid, quod is execratus est, prætermisistis? Quātū autē illos qui cito periere, impietate superastis: nō occulta dedignātes peccata, hoc est furta, insidiasq; atque adulteria, rapinis, cædibus certatis, nouasq; maleficiorū excogitastis uias. Sanctū uero tēplū, factū est omniū receptaculum: & indigenarū manib. pollutus est locus, quē Romani ex tam longinquo adorabant, multa per legē nostrā de suis moribus derogantes. Deinde post hæc in quē fuistis impj, hunc auxiliatorē sperastis? Valde quidē iusti estis, supplices, purisq; manib. adiutorē uestrū rogatis. Talibus rex noster precibus aduersum Assyriū supplicauit, cum magnū illum exercitum deus una nocte pstrauit. Similia uero Assyrijs Romani cōmittunt, ut etiā similē ultionem speretis? Nam ille quidē ab rege nostro accepta pecunia, ut uastitati parceret ciuitatis, neglecto iureiurando ad incendiū tēpli descēdit: Romani autē solenne poscunt tributū, quod parentes nostri eorū parentib. pensabant. Et si hoc impetrauerint, neq; populantur ciuitatē, neq; sancta omnino tangunt. Concedunt autē uobis familias liberas & possessiones tenere, sacrasq; leges saluas manere patiūtur. Insania est profecto, sperare deum talem circa iustos fore, qualis iniustis apparuit: præsertim qui statim ulcisci nouerit cum oportet. Deniq; Assyrios prima nocte, qua castra ciuitati admouerāt, fregit. Quod si etiā uestrā progeniē liberaret, Romanos uero dignos poena iudicaret, confestim eis illo tēpore sicut Assyrijs irasceretur, quo genti manus Pompeius attulit, quo post illum Sosius ascēdit, quo Galilæā Vespasianus excidit, postremo non nunc Titus ciuitati appropinquaret. Sed neq; Magnus, neq; Sosius quicq; passi sunt, & ciuitatem uictoria ceperunt. Vespasianus autem ex bello quod nobiscum gessit, etiā imperiū adeptus est. Nam Tito quidē etiā fontes nunc uberiores profluunt, qui prius uobis aruerant. Deniq; ante eius aduentum scitis & Siloam & oēs extra ciuitatē fontes adeo defecisse, ut ad utrūq; aqua mercaretur. nunc autē ita hostib. nostris largi sunt, ut nō modo ipsis & iumentis eorū, sed etiā hortis sufficiant. Deniq; huius prodigij & ante periculū factum est in excidio ciuitatis, quando supra memoratus Babylonius rex cū exercitu aduenit, qui & captā ciuitatē incēdit & tēplum: quāuis ut opinor nihil tunc illi tantū, quantū nos impie nūc, cōmisissent. Itaq; sanctis relictis, deum fugisse putauerim: hisq; nūc adesse, quib. cū bellū geritis. An bonus quidē uir domū flagitiosam fugiet, & domesticos oderit? Deū uero malis uestris inherere arbitramini, q̄ etiā occulta cōspicit, & audit omnia quæ tacētur? Quid autē apud uos tacetur? quid celatur? quid nō etiā inimicis planū factū est? Iniquitates em̄ uestre uelut in prōptu neminē latent: inq; dies singulos, q̄s peior sit, certamē habetis. atq; ita nequitiam, ut uirtutem demonstrare contenditis. Veruntamen reliqua salutis uia est, si uelit, & diuinitas confessis ac pœnitentibus

tentibus solet sese placabilis offerre. Arma pñcite; pudeat uos patrię iam diru-
 tæ. cōuertite oculos, & aspiciate eius quā proditis pulchritudinem, quale oppi-
 dū, quale tēplū, q̄ multarū gentiū munera. Quis in hæc flāmas adducit? quis
 hæc iam nō esse desiderat? Et quid est hoc quod saluū esse debeat dignius? ō
 duri & lapidib. stupidiore. Si hæc nō ueris luminib. cernitis, saltē familiarū
 uestrarū miseremini. Versentur in conspectu cuiusq̄ filij, cōiuges, & parētes;
 quos paulo post aut bellū aut fames absumpserit. Scio quia unā cū his pericli-
 tabitur mihi mater & cōiunx, & familia nō ignobilis, domusq̄ olim clarissi-
 ma. Et fortasse propterea me quisq̄ hæc suadere crediderit. Interficite illos, ac-
 cipite mercedē salutis uestræ sanguinē meum. Ipse quoq̄ mori paratus sum, si
 post me resipiscitis. Hæc Iosepho uociferāte cū lacrymis, seditiosi quidē neq̄
 animos flexerūt, neq̄ tutā sibi mutationē fore iudicauerūt. Populus uero ad
 profugiendū cōmotus est, & alij possessionib. suis, alij rebus charissimis exi-
 guo precio uenundatis, aureos, ne latrones eos deprehēderent, transglutie-
 bant. quū uero ad Romanos elapsi fuissent, exonerato uentre habebāt usui ne-
 cessaria. Titus em̄ plerosq̄ per agros, quō uellet quisque pergere, dimittebat:
 idēq̄ magis eos ad perfugiū hortabatur, quod & intestinis malis carebant, nec
 Romanis seruiebant. Ioannes aut̄ & Simon cū socijs, ne his magis pateret exi-
 tus, q̄ Romanis aditus, obstruebant: & qui uel umbrā suspicionis dedisset, cō-
 tinuo necabatur. Ditioribus quidem manere etiam sicut profugere, par causa
 erat pereundi: nam quasi trāsfugere uoluisset, propter patrimoniū quisq̄ oc-
 cidebatur. Cum fame aut̄ crescebat desperatio seditiosorū, & in dies singulos
 utrumq̄ malū amplius accendebatur. Et palām quidē nulla erant frumēta, ir-
 rumpentes aut̄ scrutabantur domos. Et siquidē inuenissent aliquid, eos qui ne-
 gauerant uerberabāt: si uero nihil inuenissent, quasi diligētius celauissent, tor-
 mentis itidem afficiebant. Habendi aut̄ argumento erāt corpora miserorum,
 cum ea quæ solidis uiribus starēt, abundare cibo putarētur. Tabidi aut̄ trans-
 figebantur: nec rationis esse uidebatur, statim fame morituros occidere, mul-
 ti uero clām uniuerſa bona sua uno frumētī modio, qui ditiores essent, itemq̄
 pauperes ordeī permutarūt. Inclusi deinde intimis edium tectis, quidam sum-
 ma penuria infectū triticū comedebant. panem alij conficiebant, ut necessitas
 metusq̄ monuisset. Et mensa quidē nusquā apponebatur, sed incoctum sub-
 trahentes igni cibū diripiebāt. Miserabilis aut̄ erat uictus, dignūq̄ lachrymis
 spectaculum, cum potentiores quidē plus haberent, infirmiores aut̄ iniuriam
 deplorarent, quippe cum fames super omnes clades haberetur. Nihil enim sic
 perdit hominem ut pudor: nam quod reuerentia dignum est, in fame negligi-
 tur. Deniq̄ uxores uiris, & filij parentibus, & quod miserrimum, matres ci-
 bum infantibus ex ipso ore rapiebant: & marcescentibus inter manus charissi-
 mis nemo parcebat, quin uite guttas auferret. Edētes uero talia non latebant,
 sed ubiq̄ aderant qui ista diriperent. Nam sicubi clausam domum uidissent,
 eos qui intus erant, cibū capere hoc suspicabantur indicio: statimq̄ ruptis fo-
 ribus irruebant, uictūq̄ iam cōtūsum dentibus, ex gutture penē reuocabant,
 ipsos faucib. strāgulantes. Pulsabantur aut̄ senes ne cibū defenderēt: lacerabā-
 tur mulieres, ea quæ haberēt in manib. oculētes: nullaq̄ miseratio uel cani e-
 rat capitis, uel infantię: sed abstractos pueros & ex bucella pendentes, humo
 allide-

allidebant. Si quis aut incurrentes anteuenisset, quodque rapturi fuerant deuorasset, tanquam laesi cruentiores erant. Acerbissimos aut cruciatus excogitabant, dummodo alimēta reperirēt: nunc excruciatēs genitaliū uias, nunc uirgis acutis podices trāsfigēdo. horrendaque etiā auditu quis patiebatur: in unius panis cōfessionē, & ut unū pugnū farinae abditū indicaret. Tortores aut nec esuriebāt (minus em̄ crudele uideretur, quod necessitas impetraret) exercētes aut demētiam suā, sexque sibi dierum cōmeatum prāparantes, hisque occurrentes, qui per Romanorū custodias agrestis oleris herbarūque gratia colligendarū nocte erepsissent, cū iam se hostes euasisse credebant, quę attulissent eripiebāt: multūque supplicantibus, & horribile dei nomen implorantibus, ut aliquā partem sibi cōcederent eorū, quę cū periculo sibi collegissent, nihil penitus dabant: gratumque uidebatur, si spoliati nō perirent. Hęc quidē humiliores à satellitib. patiebantur. Honorati uero ac diuites ad tyrānos perducebantur, quorū alij infidiarū falso accusati occidebantur, alij quia Romanis proderent ciuitatē. Et plerumque delator subornatus indicabat, quod profugere uoluissent. Si uero quē Simō expilasset, eum ad Ioannē remittebat: & quē Ioannes expoliasset, eū Simon excipiebat: sibi que inuicē propinabāt sanguinē populariū, miserorūque cadauera patiebantur. Et dominandi quidē causa erat in utroque dissensio, scelerum uero cōcordia. Nā qui ex alienis malis partē alteri, sibi totū uendicās, nō dedisset, nequissimus uidebatur. Et qui nō accepisset, uelut boni alicuius dāno dolebat, quia crudelitatis parte caruisset. Singillatim quidē iniquitates eorū explanare nō potero: ut aut breuiter dicā, neque aliā ciuitatē unquā talia perpeffam puto, neque ullam nationē post hominū memoriā malicia ferociorem fuisse. Postremo etiā genti Hebræorū maledicebāt, ut minus impij uiderētur in alienos. Veruntamē, quod erant, & seruos se, & cōuenas & degeneris gentis abortiones esse cōfessi sunt. Denique ciuitatē ipsi euertere, & Romanos inuitos hāc tristē admittere uictoriā coegere: tardiusque uenientem in templum ignem penē traxere. Denique cū hi ardere superiorē ciuitatē uidissent, neque dolere, neque illachrymauere: sed apud Romanos qui hęc paterentur inuenti sunt. Verum hęc quidem suo loco postea cum rerum documentis dicemus.

De Iudeis crucifixis et aggeribus combustis.

Cap.

XII

TITO autem aggeres proficiebāt, quāuis à muro milites male afficerentur: parte uero equitatus missa, iussit per ualles ad alimēta cōportanda exeuntib. insidias tendi. Erāt aut in his nōnulli etiā pugnatores, quib. iam minime praeda sufficeret: maior uero pars ex populo pauperes, quos pfugere deterrebat p affectib. suis metus. nec clam em̄ seditiosis fieri posse sperabāt, ut cū cōiugib. ac liberis diffugerēt: eosque latronib. relinquere nō patiebātur uice sua iugulādos. Audaciores aut faciebat ad exeundū fames, restabatque iam latitantes egredi, & ab hostib. capi. Depræhensi autem necessitate repugnabant: metu supplicij, seroque uidebantur supplicare: post pugnam itaque uerberati, & ante mortem modis omnibus excruciatī, contra murum cruci suffigebantur. Tito quidem miserabilis uidebatur ista calamitas, cum Iudæi in dies singulos quingenti, nonnunquam etiam plures caperētur. Sed neque captos dimittere tutum erat, tantamque asseruare multitudinem custodum uidebat esse custodiam: maxime uero propterea nō prohibuit

habuit, citius eos existimans ea facie remissuros, tanq̃ similia passuros, nisi se dedidissent. Milites aut̃ diuersis modis suffigebāt, ira & odio & ludibrij causa: & propter multitudinē quā cepissent. iam spaciū crucib. deerat, & corporibus cruces. Seditiosis uero tantū defuit, ut ea clade mouerentur, quod etiā in contrariū eis celsit, ad deterrendā reliquā multitudinē. Transfugarū enim familiaribus ad murū tractis, & si qui erāt populariū prouiores ad pacē, & quæ paterentur qui ad Romanos profugerēt, demonstrabāt: & qui cōprehensi tenebantur, eos supplices nō captiuos esse dicebāt. Ea res multos perfugere cupiētū, donec uerū cognosceretur inhibuit. Fuerūt aut̃ qui statim dilapsi sunt, quasi ad uerū suppliciū properantes. Illatā enim ab hostibus mortē, comparatione famis requiem esse ducebant. Multis aut̃ captiuorū Titus etiā manus abscidi præcepit, eosq̃ ad Ioannē & Simonem intromisit, ut propter calamitatem nec uiderentur profugi, nec crederentur: saltē nunc desinerent admonēs, ne uē se cōpellerent ad excidiū ciuitatis: sed lucraretur in extremis mutata uoluntate, & proprias animas, & patriā tantam & tēplum, cuius participem non habebant. simul aut̃ aggeres circūeundo, operantes urgebat, ueluti factis uerba non multo post secuturus. Ad hæc in muris stantes, & ipsi Cæsari, & patri eius maledicebant, mortemq̃ se contemnere clamabant, eamq̃ seruituti recte præferre, multa uero mala Romanis facere dum sperant, nec se nec patriā curantes, ut ipse diceret, perituros: mundūq̃ deo tēplū hoc melius esse: quam uis & id seruaturus sit qui incoleret: quem ipsos quoq̃ auxiliatorē habentes, omnibus interminationibus illusuros. quibus facta non adfore: finem enim dei esse. Taliā conuictijs admiscentes uociferabantur. Et inter hæc Antiochus quoq̃ aderat Epiphanes, multos alios armatos secum ducens, & præterea cæterua stipatus qui Macedones appellabātur, omnes ætate pares & paulo maturiores adolescentibus, more Macedonū instructi armis & eruditi, unde etiam nomen habebant, pleriq̃ tamen famā gentis æquare non poterant. Omnium enim regū qui Romanis parebant, felicissimū Comagenum fieri contigit, prius q̃ fortuna mutaretur. Ostendit aut̃ ille quoq̃ in senectā ætate, nullum ante mortē beatū dici oportere. Cæterū filius eius adhuc eo uigente præfens se mirari aiebat, quidnā esset quod Romanos adire pigebat muros. erat enim bellator ipse naturāq̃ promptissimus, tantusq̃ uiribus, ut multū peccaret audacia. Cū uero Titus ad hoc subrisisset, laboremq̃ cōmunē esse dixisset, sicut erat Antiochus cū Macedonibus in murum impetū fecit. & ipse quidē pro uiribus suis ac peritia cauebat tela Iudæorū, sagittis eos appetens: adolescentes aut̃ omnes præter paucos attriti sunt. Nā pudore pmissiōis diutius pugna certauerant, & ad extremum multi sauchj recessere: hoc reputantes, quod etiā uiris Macedonibus uincere cupientib. fortuna opus sit Alexandri. A Romanis enim duodecimo die mensis Maij aggeres inchoati, uix nono & uigesimo perfecti sunt, cū totos dies septem & decē laborassent: ingentes enim quatuor iacti sunt. & unus quidē qui erat ad Antoniam, & à quinta legione fuerat extructus, contra medium stagnum, quod Struthisum uocatur: alter uero à duodecima uiginti cubitis distans. Decima uero legio, quæ supra memoratis præstat, in septentrionali parte opus erexerat, ubi stagnum est quod appellatur Amygdalon. Ab hoc autem quintadecima legio triginta discedens

Ioseph.

T

dens

dentem cubitis aggerē fecit ad pontificis monumentū. Iam uero admotis aggeribus, Ioānes subfossa intus terra usq; ad aggeres Antonia uersus, dispositis per cuniculū sudibus, opera suspēdit: illataq; sylua pice ac bitumine illita, igni immittit. succensis autē fulcimētis, fossa repēte subsedit, cūq; magno sonitu in eam aggeres decidēre. ac primo quidē cū puluere fumus ex alto excitatus est, cū ignē ruina cōcluderet, peresa uero materia qua premebatur, flāma iam clarior apparebat. Et Romanos repētini quidē facti stupor occupat: molitionē uero Iudæorū ægre ferebāt, iamq; se uicisse credentiū & spes eo casu refrixit, & in posterū subuenire aduersus ignē minus utile uidebatur, etiā si esset extinctus semel aggerib. deuoratis. Biduo uero post, alios etiā aggeres Simō cū socijs aggreditur, illa enim parte Romani admotis arietibus cōcutere murū cōperant. Tephthæus aut quidam ex Garsi ortus, ciuitate Galilææ, & Megassar ex regalibus famulis Mariamnes, cūq; his Adiabenus quidā, filius Nabatæi, nomē habēs ex fortuna Agiras, cuius est interpretatio claudus, raptis fabus in machinas euolarunt. hisq; uiris neq; audaciores in illo bello extra ciuitatē apparuere, neq; magis horrendi, nam uelut in amicos, non in agmen hostium excurrerent, nihil cunctati sunt aut subistere: sed per medios inimicos facto impetu, machinas incendēre, acti aut missilibus, & gladijs detrusi, non prius à periculo demoti sunt, q̃ ignis instrumēta corripere. Sublata uero iā flamma, Romani quidē cōcurrentes è castris, auxilio properabant: Iudæi uero ex muro eos prohibebant, manusq; cū his cōferebāt, qui flāmas extinguere conarentur, proprijs corporibus nullo modo parcētes. Et illi quidē arietes igni subtrahere, cum eorū tegmina cremarentur: Iudæi uero etiā per flammās eos retinere certabant. & quāuis feruens nacli essent ferrum, tamē arietes nō amisere. Hinc autē flāma transijt in aggeres, & auxiliantes præueniebat incendium. Itaq; Romani flamma circumdati, quoniā seruare posse opera desperabant, in castra discedūt. Iudæi uero magis instabant, cū semper eorū numerus cresceret, ex ciuitate accedentibus adiuuētis, minusq; cautos haberent impetus, freti uictoria, progressi aut usq; ad munimenta castrorū prælio cum eorū custodibus decertabant. Est enim statio pro castris per uices succedentium armatorū, & acerbissima in eos sanctio Romanorū, ut qui loco de qualibet causa celsisset, occideretur. hi poenali exitio gloriosa morte prælata, steterunt fortiter: eorumq; necessitate simul ac pudore, plurimi fugientium redierunt: balistisq; in muro dispositis, ex ciuitate accedentē multitudinē prohibebant, nihil pro cautione siue tutamine suorū corporū prouidentem. nam quoscunq; obuios habuissent, cū his cōgrediebantur Iudæi: & in spicula irruentes incaute, ipsis corporibus inimicos feriebant. Sed neq; hi actis magis q̃ fiducia superabant, & Romani plus audaciæ q̃ quod male tractarentur, cedebant. Iam uero Titus aderat ab Antonia, quò secesserat, locum alijs aggeribus prospiciēs: multūq; increpatis militibus, si cum hostium muros obtinerent, in suis periclitaretur, & uelut ex carcere cōtra se dimissis Iudæis, obsessorū pateretur ipsi fortunā, ipse cū electis militibus hostes à latere circūuenit, illi aut cū in ora ferirentur, contra eum conuersi durabant. mixta uero acie, puluis quidem lumina, clamor uero aures exuperabat, neq; aut amicum quisquam internoscere poterat aut inimicum. Iudæis autem non tam uirium fiducia, quantum salutis despes

desperatiōe perseuerātibus, etiā Romanos pudor armorū & glorię & pręsentia periclitātis Cęsaris reddidit fortiores. Itaq; putauerim eos ad extremū nimia ferocitate animorū, uel totā multitudinē Iudęorum fuisse rapturos, nisi pręuento pugnę momento, in ciuitatē se recepissent. Corruptis aut̃ aggerib. Romani męrore tenebantur, quod tam longū laborē una hora perdidere, & multi quidem solutis machinis captum iri ciuitatem iam desperabant.

De muro extructo ab exercitu Romano circum Hierosolymam triduo.

Cap. XIII

ITVS autem cum ducib. quid fieret deliberabat. Et callidiorib. quidem placebat, omni admoto milite ui muros experiri: adhuc em̃ Iudęos cum exercitus parte dimicasse, uniuerſi uero militis impetū tollerare nō posse, uerū sagittis esse obruendos. Prudentiores autem rursus aggeres fieri suadebāt: alij & sine aggerib. asideri, egressus eorū tantūmodo obseruando, ac ne uictus intro ferretur monebant, & ciuitatē fami relinquere, neque cū hoste manu cōfligere: nec em̃ expugnari eorū confidentiā posse, quib. optatum est ferro procūbere, uel etiā sine hoc interficere, quę sęuior est cupiditas. Ipsi aut̃ Tito, cessare quidē prorsus tanto cum exercitu, honestū non uidebatur: & pugnare cum his superuacuum, qui semetipsos perdituri essent. Aggeres autē fieri, impendiorū penuria operosum iudicabat, egressus uero ciuitatis obseruari, operosius. Nec em̃ circundari eam propter magnitudinem locorumq; difficultatē, ab exercitu posse, & pręterea ad excursus incautum: cōtra manifestā enim uiam obseruatam, occultas uias excogitatuos Iudęos, tam necessitate q̃ locorum scientia. Si quid aut̃ clām esset illatum, diutius obsidionem trahendam, uerendumq;, ne uictorię gloriā diminuat temporis longitudo. Hęc enim cuncta quidem effici posse, sed celeritatē ante gloriā duci: debere tamen si celeritate uti uelit & cautione, totā muro cingere ciuitatem. Hoc enim modo omnes exitus posse pręcludi: & Iudęos aut omnib. modis salute desperata, ciuitatē tradituros, aut fame uictos facillime capiēdos. aliter enim se nō posse quiescere. Verū & aggeres curaturū esse, cum infirmiores habeat qui prohibeant. Quod si cuiquam magnū opus & inextricabile uideatur, eum considerare debere, quod neq; paruum opus Romanos decebat facere: & sine labore magnū quid perficere, ne deo quidē facile sit. His dictis duces exhortatus, iubet eos exercitus in opera distribuere. Diuinus autē quidam impetus militibus incidit: ambitūq; partiti, non solum rectores inter se, uerum ipsi etiam ordines certabant. Et miles quidem decadarcho, decadarchus autē hecatontarcho, isq; chiliarcho placere properabat: chiliarchorum uero ostentatio ad duces usq; pertinebat, ducum uero certamina Cęsar ipse diiudicabat. In dies enim singulos circuiēs, opus sępissime inspiciebat. Cęptum em̃ à castris Assyriorū, ubi ipse tendebat, ad inferiorē Cænopolim murum duxit. Hinc per cedronē ad Eleōn montem reuertens, à meridie montem cōplectitur, usq; ad saxum quod Peristereonos uocatur, eiq; proximum collem, qui super uallem imminet Siloam, ac inde ad occidentem flexo ædificio, ad uallem fontis descendit. Hinc subiens ad Anani pontificis monumentum, circundato monte, ubi Pompeius castra posuerat, ad septentrionalem redit regionem. Et cum pręcessisset ad uicum, cui nomen est Erebinthonicus, post illum Herodis monumentum ab oriente clausum castris suis cōiun-

Ioseph.

T t 2 xit

xit, unde cœperat. Murus quidē uno minus XL. stadiorū erat. Ad hoc autē foris castella tredecim edificata sunt: eorū gyrus denis stadijs numerabatur. Totum autē opus triduo cōstructū est, ut id quidē dignū mensibus uideretur, celeritas uero fide careret. Muro autē circūclusa ciuitate, per castella custodibus collocatis, primā quidē uigiliā noctis ipse circuiēs explorabat: secūdam uero Alexandro permiserat: tertia uero obtigit legionū ducibus. Somnos autē uigiles inter se sortiebantur, totāq; nocte per castellorum spacia circuibant.

De fame Hierosolymorum & secundo aggere extructo.

Cap. XIII.

IYDAEIS autē cum exeūdi facultate, omnis etiā spes salutis adēpta est: auctāq; iā fames, totas domos ac familias depascebatur. Et tecta quidem plena erant mulierib. exanimatis, atq; infantibus: uiarū autē angusta senibus mortuis. Adlescētes autē ac iuuenes turgidi, uelut umbræ mortuorū, per fora uersabātur: & ubi quē casus occupauerat, decidebāt. Sepelire autē funera, neq; poterāt prae labore, & eos quibus aliqua uis supererat, pigebat, & propter multitudinē mortuorū, & quod de ipsis erat incertū. Deniq; super eos quos sepelierāt, multi moriebātur. Multi autē ad sepulchra, priusquā fati dies ueniret, & uiui properabant: neq; luctus in illis calamitatibus, neque fletus erat, sed fame superabantur affectus. Siccis autē oculis, & corruptis oribus, qui tardius morerētur, eos qui ante se requiescerēt, tuebātur. Aliū uero si lentiū ciuitatē, plenāq; mortuis nox cōprehenderat, & latrones his acerbiores. domos enim, quæ tū sepulchra erant, & cadauera spoliabant, & uelamina corporibus detrahētes, cū risu egrediebātur. hisq; gladiatorū mucrones probabant: nōnullosq; iacentiū adhuc spirātes, ferro experiendi causa transuerberabant. Si quis autē manum rogasset aut ferrū sibi cōmodari, quo famē euaderet, superbissime negligebatur. Animas uero efflantiū quisq;, in morte tēplū obtutibus intuebatur, cū uiuos relinqueret seditiosos. Illi autē, primo quidem sumptu publico iuebant mortuos sepeliri, cum foetorem ferre non possent: deinde quod non sufficiebant, in ualles eos ex muro præcipitabāt. Quas circuiens Titus ubi plenas cadaueribus uidit, altāq; saniēm tabefactis corporibus defluentē, ingemuit: & extentis manibus deum testabatur, factū illud suū non esse. Ciuitas quidē ita erat affecta. Romani uero, cum iam nemo seditiosorū auderet excurrere (nam etiā eos mœror, famesq; tangebat) dies lætos agebant: frumētī, aliarūq; rerum necessariarū habētes copiam, de Syria proximisq; prouincijs, multi autē iuxta murū stantes, magnāq; alimētorū abundantiam demonstrantes, satietate sui famem hostium incēdebant. Seditiosis autē nihilo magis calamitate cedētibus, Titus reliquias populi miseratus, & prosperans saltem hōc liberare quod superest, iterū aggeres inchoabat, quāquam difficulter materiā reperiret. omnes enim ciuitati proximas syluas, opera prima consumpserant. à nonagesimo uero stadio milites alias cōgerebant: & ad Antoniam solam ex quatuor partibus, maiores prioribus aggeres struebantur. Cæsar autem agmina circuiens, atq; opus urgēs, quod in manibus eos haberet latronibus ostendebat. Sed illis pœnitudo planè perierat: & anima ac corporibus separati, utrisq; uelut alienis utebantur. Nec enim uel animas affectio mansueta, uel corpora dolor tangebat, qui etiam mortuam plebē, quasi canes lacerabant, replebantq; languentibus carcerem.

DENIQUE Simon Matthiā, per quē obtinuerat ciuitatē, excruciatū peremit. Boethi filius erat, ex pontificib. populo maxime fidelis & charus. Is, cū à Zelotis male populus tractaretur, quib. iam Ioānes accesserat, ut adiutorē Simonē reciperet, populo persuasit: nulla cū eo prius habita pactione, nec aliquid mali metuens. Ingressus autē ille, postq̃ obtinuit ciuitatē, inimicū eum & alios esse dicebat, qui pro se consiliū dederat, uelut hoc simplicitate suasisset: productūq̃ eum & accusatū, q̃ cū Romanis sentiret, morte damnauit, ne purgationis quidē ei facultate concessa, cū tribus filijs suis. quartus enim ad Titum ante profugerat. Prius autē se occidi, q̃ filios obsecrantem, atq̃ hanc pro illa, quod ciuitatē ei aperuisset, gratiā postulantem, ut augeter eius dolorem, nouissimū iussit interfici. Ille quidem super cæsos in conspectu suo filios iugulatur, coram Romanis productus: ita enim Simon Anano Bamadi filio præceperat, qui erat eius satellitū crudelissimus, cauillatus si quid eum iuuarent, ad quos exire uoluisset. corpora uero sepeliri prohibuit. Post hos Ananias quidā, pontifex, filius Masbali, nobilis, & scriba curiæ, uir fortis, ex Ammaunte genus ducēs, & cū his quindecim ex populo clariores necantur. Iosephi uero patrē cōclusum asseruabant: missioq̃ præcone denunciant, ne quis in ciuitate degentiū uel colloqueretur cum eo, uel in unum ueniret, prodicionis metu proposito: & eos qui hæc cū illo deflerent, ante quæstionē perimebant. Ista uidens quidā Iudas filius Iudæ unus ex numero præfectorū Simonis, qui turrim ab eo sibi creditā custodiebat, fortasse quidem nonnihil etiā misericordia crudeliter pereuntium, magis autem sui prouidentia, cōuocatis decem fidissimis cōtubernalium: quousq̃ tandem, inquit, hæc mala sustinebimus? quam uel salutis spem habemus, seruantes pessimo fidem? Ecce iam fames oppugnat. Romani uero penè intus sunt. Simon autē bene quoq̃ meritis infidelis est: metusq̃ etiā apud eū pœnæ, & apud Romanos certa fœderis dextera. Ergo age, tradito muro & nosmet seruemus & ciuitatē. Nihil autē graue Simon patietur, si cum de se desperauit, pœnas citius pendet. His ubi decem assensi sunt, mane cæteros quos subiectos habebat, per diuersum dimittit, ne quid eorū quæ cogitauerat proderetur. ipse uero de turri hora tertia Romanos inuocabat. illorum autē alij præ superbia contemnebant, alij non credebant, alios etiam pigebat, uelut mox capturos ciuitatem nullo periculo. Interea uero, cum Titus ad murum cum armatis succederet, ante rem Simon cognouit, turrimq̃ uelociter occupat: Romanisq̃ eos inspectantib. custodes peremit, & per murū proiecit corpora mortuorū. Ibiq̃ circuiens Iosephus (nec em̃ rogare cessabat) caput uulneratur lapide, statimq̃ attonitus cadit. Excursus autē ad eius casum factus est Iudeorum: abreptusq̃ esset in ciuitatē, nisi Cæsar misisset qui eum protegerent. Illis autē pugnantis. Iosephus quidē tollitur, parum quod ageretur intelligens. seditiosi uero, tanquam interfecto quē maxime cupiebāt, cum lætitia cōclamauerūt. Spargitur autē hic rumor per ciuitatē: ex quo residuā multitudinem mœror tenuit, uere perisse credentē, cuius fiducia profugere cogitabāt. Audito autē Iosephi mater in carcere, mortuum esse filium suum, ad custodes quidē, ex Iotapatis hoc ait certo se credere, nec enim uiuo potiri. Secreto autem flens, ad ancillas:

Ioseph,

T: 3

hunc

hunc, inquit, foecūditatis recepisse fructū, quod ne sepelire quidem sibi filiū li-
cuisset, à quo sepeliri sperasset. Verū ne illā quidē mendaciū diutius cruciauit,
necq̃ latrones refecit. Cito em̃ curato uulnere Iosephus respuit: progressus q̃
clamabat, illos sibi nō multo post uulneris poenas daturos. populū autē rur-
sum ad fidē hortabatur, unde populo quidē fiducia, seditiosis uero stupor in-
cidit eius aspectu. Profugorū autē aliī statim de muro necessitate profliebāt:
aliī uelut ad pugnā cū lapidibus progredi simulantes, mox ad Romanos pro-
fugiebant. Hos autē sauior ea q̃ intus pertulerant fortuna cōsequebatur: & sa-
me, quā domi reliquerāt, uelociorem apud Romanos inueniebāt ad exitium
satietatē. aderant nanq̃ inflati ex inedia, & uelut morbo intercutis aquae tur-
gidi. deinde uacuata replentes corpora disrumpebantur: nisi qui periti deside-
ria cohibuissent, paulatimq̃ cibum desueto corpori obtulissent. Verū & eos
qui hoc modo seruariētur, alia plaga suscepit. Quidā apud Syros ex trās-
fugis deprehenditur, è fimo uentris aureos colligens. Transglutientes autē (ut suprà
diximus) eos ueniebant, quod cunctos seditiosi scrutabantur: & maxīma uis
auri fuerat in ciuitate: deniq̃ duodecim atticis cōparabant, quod antea uigina-
tiquinq̃ ualebat. Verum hac arte per unum detecta, totis castris fama percre-
buit, quod auro transfugae pleni uenirēt. Arabum autē multitudo & Syri, scis
s uentribus suppliciū minitabantur. Et hac ego clade nullā credo sauiorē cō-
tigisse Iudaeis: una deniq̃ nocte duorū miliū patefacta sunt uiscera. Et hac Ti-
tus iniustitia cognita, penē iussisset autores circūfuso equitatu iaculis appeti,
nisi magna fuisset multitudo noxiorū multoq̃ plures puniendi, q̃ qui fuerāt
interempti. Cōuocatis autē auxiliariū ducibus, itemq̃ militū Romanorū (nam
etiam militum quosdā hēc tangebāt inuidia) utrisq̃ iratus dicebat: si qui mili-
tum suorū hēc committerent lucri causa incerti, nec arma propria quisquam
erubesceret auro argentoq̃ facta: Arabes autē & Syri. primo in alieno bello li-
center calamitates inferrent: deinde crudelitātē in cædibus & in Iudaeos odia
Romanis ascriberent. hac em̃ quosdā suorū milites infamia participare, & his
quidē mortē interminatus est, si quis in eadē postea repertus fuisset audacia.
ad legiones autē mandata dedit, ut suspectos inuestigarēt, atq̃ ad se deferrent.
Verum profecto auaritia contemnit omne suppliciū, sauisq̃ hominib. lucrā-
di amor innatus est: nulla q̃ omnino calamitas plus habēdi cupidini cōpara-
tur. Imò uero hēc aliās, & modū habēt, & metu subiugātūr. Deus autē, qui dā
nauerat populū, omnē uiam salutis ad interitū uerterat: deniq̃ id quod cum
poena interdixerat Cæsar, occulte in profugos admittebatur. Et si quis trās-
fugisset, circūspectantes ante ne quis Romanorū uideret, eos scindebant, & ex
uisceribus quæstū nefarium trahebant. in paucis autē reperiēbatur, & plerosq̃
sola spes consumebat. Hic quidem casus multos transfugarum reduxit.

De sacrilegio circa templum & relatis ex urbe cadaueribus & fame.

Cap. XVI.

IOANNES autem, ubi rapinæ ex populo defuere, ad sacrilegiū sese cō-
uertit: multa q̃ donaria templi retinens, multa q̃ uasa diuinæ rei mini-
sterio necessaria, crateras, & lances, & mensas, ne urceolis quidem
abstinuit, quos Augustus eius q̃ uxor miserat. Romanorum quidem impe-
ratores honorauerunt semper templum atq̃ ornauerunt: tunc autem Iudaeus
etiam alienigenarū dona distrahebat, ad socios autē dicebat, sine metu diuī-
nis

nis abuti debere, qui pro deo, qui p̄ tēplo militarēt, & ex ipso ali. Propterea q̄p̄ sacrū uinū, & oleū, quod sacerdotes sacrificijs reseruabant, tutū erat effudisse: nāq̄ in tēplo & multitudini distribuit, & illi sine horrore ungebantur & potabāt. Nō equidē recusabo dicere, quæ dolor iubet. Puto si Romani cōtra nos uenire tardassent, aut hiatu terræ deuorandā fuisse ciuitatem, aut diluuiū periturā, aut fulminū ac Sodomæ incendia passurā. multo em̄ magis impiam progeniē tulit, q̄p̄ quæ illa pertulerat. deniq̄ cum eorū pertinacia desperata, totum populus interiit. Et quid opus est singulatim narrare clades? Mannæus Lazari filius, trāsgressus ad Titum, per unā portā quæ sibi credita fuerat centum & quindecim milia & octoginta dixit elata cadauera, ex quo die castra p̄p̄e ciuitatē posita sunt, ex die quartadecima mensis Aprilis, usq̄ ad calēdas Iulij. hæc aut̄ immēsa est multitudo: nec tamē ipse fuit appositus portæ, sed publicam mercedē diuidens, mortuos ex necessitate numerabat. cæteros enim propinqui sepeliebāt. sepultura aut̄ fuit, elatos ex oppido proijcere. Post hūc aut̄ nobiles profugi, omnia mortuorū egenorum sexcenta milia portis eiecta nunciabant: aliorū uero numerū minime posse cōprehēdi: cum autē pauperibus efferendis non sufficerent, congesta in maximis ædibus cadauera esse inclusa, & frumenti quidē modiū uenisse talento. post aut̄ ubi muro circumdata ciuitate, ne herbas quidē legere iam liceret, ad hoc necessitatis quosdā fuisse cōpulsos, ut cloacas rimarentur, boum q̄p̄ ueterem fimum alimentum haberent. stercus q̄p̄ collectum, quod ne uisui quidem tolerabile fuerat, cibus erat. Hæc Romani quidem audientes miserati sunt: seditiosos aut̄ ne uidentes quidem pœnitebat, sed patiebantur usq̄ ad ea progredi. fatum enim eos reddiderat cæcos, quod iam & ipsis imminebat & ciuitati.

FLAVII IOSEPHI

DE BELLO IYDAICO

LIBER SEPTIMVS.

De suffossione murorum, succensione aggerum & Sabino oppugnante murum. Cap. I.

CLADES quidem Hierosolymorū in peius quotidie procedebant, cū & seditiosi magis accenderētur aduersis inclusi, postq̄ populū fames ipsosq̄ iam possederat. Quin & multitudo cōgestorū in ciuitate cadauerū, & uisu horrēda erat, odorēq̄ pestiferū emittebat, cū excursus etiā pugnantiū moraretur. Nā ueluti per aciē ruerent, plurima cæde excitata: cōculcare mortuos cogeantur: & qui super eos pedē ponerent, neq̄ miserabātur, neq̄ horrebāt: nec saltē sibi augurio fore putabāt cōtumeliā mortuorū. Gētili aut̄ cæde polluti, dexteras ad externū bellū præparabāt, tanquā exprobrantes deo (ut mihi uidetur) supplicij sui tarditatē. non enim spe uictoriæ maior pars eorū, sed desperatione salutis ferocius ferebatur. Romani autem quamuis plurimū in aggreganda materia laborarent, tamen intra uiginti & unum dies aggeres erexerunt, atton-

sis omnibus ad nonaginta usq; stadia circa oppidū lucis. Erat aut miserabilis terræ facies. nam quæ antea arborib. & paradisis ornata fuerat, ea tūc deserta præcisis undiq; arborib. cernebatur: nec ullus qui pridē Iudæā uiderat alienigena & suburbana pulcherrima ciuitatis, cū eius solitudinē tunc uideret, continere lacrymas poterat, uel nō gemere mutationē quantū pristinis derogasset. Omnia nanq; insignia pulchritudinis, bellum deleuerat: nec si quis subito aduenisset, qui locū prius scierat, eum cognosceret, sed præsens quæreret ciuitatē. Romanis aut ac Iudeis, finitum opus aggerum, par faciebat timoris initium. nanq; hi, nisi eos quoq; exurerent, captum iri ciuitatē putabant: Romani, aut, fortasse nec uoluntatē sibi fore illis incensis alios parare. nam & materiæ defecerant: & labori quidē corpora militū, crebris uero offensionibus animi cesserant. Verū ciuitatis cladibus tristius Romani q̃ ciues in ea degētes afficiebantur. ad mala enim quæ hinc accidebant, etiā pugnatoribus nihilo segnioribus utebātur. sed eorū spes frangebatur, cum aggeres insidijs, machine soliditate muri, manus uero cōflictus audaciā repugnantīū superaretur: & præcipue, quod cū seditione fameq; ac bello totq; malis præstantiores Iudæorū animos inuenirent, uirorū quidē inexpugnabiles esse impetus arbitrabātur, inuictam uero animorū magnitudinē quæ calamitatibus aleretur. nam quis eos in rebus secūdis sustineat, qui malis ad uirtutē incitarentur? Illi quidē propterea cautius custodias præparabāt. Ioannis aut factio apud Antonia, simul & quæ futura timebantur, si disijceretur murus cauebat, & antequā arietes ad mouerentur operibus instabat: nisi quia conatus eorū irritus fieret. Aggressi enim cū faucibus aggerū, spe decepti remeauerunt. Nam primū ne concordare quidē eorū uidebatur cōsiliū, paulatim & per interualla, & cōtanter, non sine metu prosilientīū, neq; Iudeorū more, ut breuiter dicā. deerant enim quæ propria gentis essent, audaciā, cursus, & omniū simul impetus: & ut non sine offensione recederent. Languidiores uero progressi q̃ solebant, etiā Romanos solito prōptiores offendere: qui corporibus quidē atq; armis ita undique aggeres sepsere, ut nusquam igni aditum relinquerent: animū uero ita confirmauerunt, ne quis loco antequā occūberet moueretur. nam præter omniū rerum desperationem si etiā illud opus esset exustū, acerbissimus pudor milites occupauerat, si aut calliditati uirtus cederet, aut arma temeritati, aut peritiā multitudini, aut Iudæis Romani. Simul aut missilia pro illis faciebāt insilientes delata: & qui cecidisset, posteriores impediēbat, ac periculū antecedentis molliores eos efficiebat. Qui uero intra teli iactum uenire properassent, alij disciplina hostiū & densitate perterriti, alij confixi hastis retrocedebant: & ad extremū alius aliū timiditatis arguens, re infecta reuertebantur. Calēdis aut lunij tentata fuerat expugnatio. Iudæis aut inde digressis, Romani machinas ad mouere: quāuis ab Antonia saxis atq; igni ferroq; peterentur, & quodcunq; hostibus telum necessitas attulisset. nam licet multū mœnibus Iudæi cōfiderent, machinasq; cōtemnerent, tamē eas applicare prohibebāt Romanos. Illi aut Iudæis studiū esse rati, ne murorū infirmitate Antonia læderetur: & fragilibus eam fundamentis suspicantes, contra certabant. Nec tamen quod feriebatur, ictibus obediebat: sed ipsi quidē crebris in se missilibus iactis, cū nullis periculis desuper uenientibus lassarentur, arietum opus urgebant. cum uero in-

inferiores essent, ac lapidib. frangeretur, alijs scutis super corpora cōcameratis, fundamēta manib, & uestibus suffodiebāt. Itaq; saxis quatuor. obstinato labore cōculsis, quietē utrisq; nox attulit: & in ea murus arietib. labefactatus, ex qua parte prioribus loānes aggeribus insidiando murū suffoderat, subsidente cuniculo repente labitur. Verū prāter spē utrorūq; animi affecti sunt. Nam ludēi quidē quibus mōerorem esse oportebat, quod ruina prāter spem acciderat, & aduersus eam prācauti nō fuerant, tanquā maneret Antonia confidebāt. Romanorū autē inopinatā lāritiā ex celeri subuersione natam, cōspectus alius murus, quē intrinsecus loānes ædificauerat, cito restinxit. Verū tamen priore facilior oppugnatio uidebatur. Tūc enim & ascensum per ruinas promptiorē, & Antonia esse infirmiorē murū qui recens erat, citoq; destrui posset arbitrabatur. Nemo tamen eum audebat ascēdere: quod ei qui primus id tentauisset, certissimū esset exitiū. Titus uero spe atq; oratione putans alacritatem pugnantium excitari, & adhortatione atq; promissis sæpe quidem periculorum nasci obliuia, interdum autē mortem solere contemni, in unum congregatos fortissimos experiebatur dicens: Cōmilitones, hortari quidem ad ea quę periculum nō afferūt, aperte & ipsis qui rogātur, & qui eos rogant, ignauia reprehensionē parit. exhortatione autē opus est in solis rebus ambiguis: quippe illa per se quęq; gerere dignum est. Itaq; difficilē uobis in murum esse ascēsum ipse profiteor: quod aut uel maxime oporteat glorię cupidos pugnare cū difficillimis rebus, pulchrūq; sit cū laude mori, nec erit infructuosum si qui primi fortiter fecerint, prosequar. Primū quidē uos illud hortetur, quod nonnullos fortasse deterreat, ludæorū patiēs animus, & in aduersis rebus dura cōstantia. Romanos enim eosq; milites, quib. in pace bellā discere, in bello autē uincere cōsuetū est, à ludæis manu uel animo superari turpissimū est: idq; in fine uictorię, cū etiam dei nitamur auxilio. nāq; offensiones nostrę, ludæicę desperatiōes sunt. Illorū autē clades, fauore dei uestrisq; uirtutibus crescūt. Et enim seditio, fames, obsidio, murorūq; sine machinis casus, quid sit aliud q̃ in illos ira dei, nostrumq; adiūmētum. Igitur non solum deterioribus inferiores uideri, sed etiam diuinū præsidiū prodere, uobis non conuenit. Quo pacto autē non turpe uideatur, ludæos quidē quibus nō magni pudoris est uinci, qui seruire didicerint, quo minus in posterum id patiantur, mortem contemnere: atq; in nos medios frequenter excurrere, non uictorię spe, sed ostentationis gratia: nos autē totius penē terrę marisq; uictores, quibus etiam nō uincere probro habetur, ociosos sedentes, ne semel quidem in hostes aliquid audaciter expertos, famem ac fortunam cum his armis operiri: maxime cum paruo discrimine totum possitis efficere. Deniq; in Antoniam si ascenderimus, habebimus ciuitatē. Nam & si pugnandū sit aduersum intus positos, quod nō arbitror, attamē capiti ac respirationi hostium insedere uictoriā nobis plenissimā repromittit. Equidem prātermissa nūc eorum laude, qui in bello cecidere, & immortalitate, qui Martio furore pstrati sunt, ex morbo pacis tempore mortem aliter sentientibus imprecor, quorum anima cum corpore sepultura damnatur. Quis enim uirorū fortiū nescit, quod animas in acie ferro corporibus absolutas, purissimum elemētum æther hospitio receptas inter sidera collocat: manesq; se bonos ac propitios heroas, uiden

uidendos offerunt posteris suis: Quas uero morbus corporis tabesq; cōsumperit, & si maxime probris ac piaculis purgatæ sint, subterraneæ tenebræ operiunt, altaq; obliuio suscipit, corporis simul & uitæ ac memoriæ sine circumscriptas. Quod si necessario mors homini decreta est, ad hoc autem omni morbo leuius est, ferri ministerium, cui non uideatur ignauum negare usui, quod debito redditurus sit. Et hæc quidem ueluti seruari nequeant, uel qui conati fuerint, persecutus sum. est autem salutis spes in maximis quoq; periculis qui uirilem animum gerunt. Primum enim quod decidit patet incessui: deinde totum quod edificatum est, facillime dissolui potest. Vosq; plures hoc opus aggredientes, alius alij pro adhortatione fietis atq; subsidio: uestraq; obstinatio breui animos hostium frangeret: ac fortasse nobis, si eam tantum cœperimus, incruenta res efficietur. Etenim ascendentes quidem nos prohibere scilicet conabuntur, si uero clām, uel etiam per uim aliquid egerimus semel, quamuis paucos non sustinebunt. Me autem profecto pudeat, nisi qui primus hoc fecerit, inuidendum remunerationibus fecero: & qui uixerit quidem nunc æqualibus præsit: beatissima uero præmia sequantur occisos. Talia dicente Tito, cætera quidem multitudo periculi magnitudinem timuit: eorum uero unus, qui in cohortibus militarent, Sabinus nomine, genere Syrus, uir & manu simul & animo fortis apparuit: licet si quis eum ante uidisset, quantum ex habitu corporis, ne specie quidem militem esse credidisset. erat enim colore nigro, exilis habitudine: sed anima quædam heroica in macro corpore, atq; angustiore uiribus suis habitabat. Cum primus itaq; surrexisset, dedo me, inquit, tibi alacri animo Cæsar, & ante omnes in murum ascendo: atq; opto quidem, ut uires ac uoluntatem meam sequatur fortuna tua. quod si cœpto casus inuiderit, scito me non præter spem, quod res aliter cesserit, sed quod sic decreuerim, pro te moriturum. His dictis, & scutum læua manu capiti prætendens, strictoq; dextera gladio, circa horam diei sextam murum petebat. sequebantur autem ex alijs, qui soli eius uirtutis æmuli esse cupiebant, undecim uiri. Multo autem omnes antecedebat diuino quodam impetu excitatus, cum de muro custodes iaculis & sagittis undiq; infinitis appeterent, atq; ingentia saxa deuoluerent, quæ nonnullos de undecim deiecerunt. Sabinus autem missilibus occurrens, licet obrueretur sagittis, non tamen ante impetum cohibuit, quam summa muri prehenderet, hostesq; in fugam uerteret. uiribus enim eius atq; animi pertinacia territi, pluresq; ascendisse rati non steterunt. Qua in re fortunam quis ueluti uirtutibus inuideat, semperq; præclaris facinoribus officiat non incusauerit? Siquidem hic uir neq; ab incepto errauit, & offensionē lapidis cum maximo crepitu pronus decidit. Vnde factum est, ut ludæi reuersi, ubi solum & iacentem uidere, ex omni eum parte iaculis peterent. Ille uero genibus nixus, & scuto protectus, primo quidem ulciscébatur hostes, multosq; ad se appropinquantés fauciauit: uulnerum autem multitudine remisit dextram: & ad extremum priusquam redderet animam sagittis est obrutus, uir dignus pro fortitudine qui meliori fortuna uteretur. pro mensura uero cœpti facinoris cecidit. Cæteri autem tres penè iam summa tenentes, obtriti lapidibus perierunt, & octo fauciati detracti, & in castra relati sunt. Hæc quidem tertio die mensis Iulij gesta sunt.

Romani Antoniam inuadunt, & à ludæis repelluntur.

Cap.

II

IDVO autem post, uiginti de numero excubantiū per aggeres mili-
tū cōgregati, signiferū ordinis sui, & duos quosdā ex ala equitū, & ru-
bicinē unū ad se uocant: nonaꝝ noctis hora per ruinas ad Antoniā
ociose procedunt. occisis aut primis custodibus somno oppressis, murū ob-
tinent, ac buccina signū dari præcipiūt: quo cæteri quidem uigiles subito exu-
scitantur, & fugiunt priusquā multitudinē quę murum ascenderat, cernerent,
nam & timor illis, & tuba imaginem quandā, ut magnum hostiū numerum
ascendisse crederent, ostendit. Cæsar aut signo audito, propere armat exerci-
tum: & cū ducibus primis lictorum caterua comitatus, ascendit. Cū aut ludæi
ad templum interius confugissent, ipsi quoꝝ per cuniculū irruperunt, quē Io-
annes aduersum Romanorū aggeres aperuerat. Dispositiꝝ amborū agmis
num seditiosi, tam Ioannis q̃ Simonis, arcebant eos summa ui atq̃ alacritate
repugnandi. siquidē excidij finē putabant, locū sanctū penetrasse Romanos,
quod & his uictoriæ principiū fuit. Ad ipsum aut adytum ualidissima pugna
cōmittitur: his quidem tēplum ui occupare certantibus, ludæis uero Antoni-
am uersus eos repellentibus. Et sagittæ quidē ac hastæ utriusꝝ inutiles erant,
strictis aut ensibus dimicabant. Neꝝ cōflictu discerni poterat, ex qua parte
quisꝝ pugnaret, permixtis uiris & propter angustias permutatis, cū & uocis
intellectum magnitudo cōfunderet, multaq̃ mors esset utrinꝝ, armaꝝ simul
& cadauera iacentiū cōculcata frangerent præliantes. Semper aut si bellū flu-
ctuans grauasset alteram partē, potiorū exhortatio & inferiorum conquestio
nascebatur. Neꝝ aut fugæ aut persecutioni locus erat: sed propinquæ muta-
tiones cōfligentiū, & inclinationes permixte fiebant exercitus. Qui uero in-
ter primos stetissent, aut occidēdi aut moriendi necessitatem habebāt, quod
refugere nō dabatur. nam & posteriores utriusꝝ partis, suos in frontē urge-
bant, nullūꝝ inter dimicantes bello uacuum interuallum reliquerāt. Cū autem
Iudæorū animi Romanorū peritiam uincerēt, iamꝝ omnino tota acies pelle-
retur (à nona enim hora noctis ad septimā diei usꝝ pugnabant) hi quidem si-
mul omnes excidij periculum pro nutrimēto uirtutis habebant: Romani ue-
ro exercitus parti (nondū em̃ ascenderant legiones, illisꝝ spes pugnantiū ni-
tebatur) satis esse uisum est in præsentia, Antoniam obtinere.

De Iuliano Romano milite insigni fortitudine.

Cap.

III.

IULIANVS uero quidā cēturio ex Bithynia nō ignobilis, quē in illo
bello & armorū peritia & uiribus corporis & animi spiritu omniū
fortissimū ipse cognoui, ubi Romanos iam cedere & male repugna-
re conspexit (propter Titum aut apud Antoniā stabat) subito profiliūt, iamꝝ
Iudæos uincentes solus ad interiorem usꝝ templi angulum persecutus est.
Fugiebat autem uniuersa multitudo, neꝝ uim eius neꝝ audaciam hominis
esse opinantes. At ille per medios ruens, quos alios aliò dissecerat, ipsos
quos occupasset interficiebat: eaꝝ facie nihil Cæsari admirabilius, aut alijs
horribilius uisum est. Verū & ipsum pfecto fata persequiebantur, quæ ab ho-
mine uitari nō possunt. Calceos nanꝝ habens, creberrimis atq̃ acutis clauis,
ut cæteri solent milites, fixos, dū strato faxeis crustis solo curreret, labitur: ma-
gnocꝝ cum armorū sono deiectus, in tergum fugientes reduxit. Et Romano-
rum

rum quidē clamor ex Antonia sublatus est, salutis eius metuentiū: Iudæi uero multi simul gladijs & hastis undiq; feriebāt. Ille autē multā quidē ferri uim scuto excipiebat: sæpe autē conatus erigere se, percutientiū multitudinē reuolutus est, & iacens tamen gladio multos perculit. nec enim cito peremptus est, quando galea & thorace omnia mēbra neci opportuna septus erat. namq; discerui cōtraxerat, donec concisis alijs eius mēbris remisit uires, cum ei nemo auderet succurrere. Nimius autē dolor Cæsarem tenui, ubi tantæ fortitudinis uirum in conspectu tantæ multitudinis uidit occidit: & q; locus se quidē intercludebat auxiliū ferre cupientē: alios autē: ne possent, metus impediēbat. Iulianus igitur diu cū morte luctatus, cū non paucos interfectōrū suorū saucios reliquisset, ægre peremptus est: magna sui gloria, non apud Romanos tantū & Cæsare, uerū apud hostes quoq; relicta, Iudæi uero etiā mortui raptō corpore, Romanos in fugā uersos, in Antoniā conclusere. Fortiter autē in eo praelio decertauere, Alexas quidē & Gyphthæus, ex agmine Ioānis: ex parte uero Simonis, Malachias, & Mertonis filius Iudas, & Sosæ filius Iacobus, dux Iudæorum: Zelotæ uero fratres duo filij Iairi Simon & Iudas.

Iosephi oratio pro deditione Iudæorum, & profugium eorum.

Cap.

IIII

ITVS autem militib. suis imperat Antoniæ fundamēta diruere, sed lemōq; ascensum cuncto exercitui præparare. Ipse uero Iosepho ad se uocato (nāq; audierat eo die qui erat mēsis Iulij septimus decimus, diuinā obseruantia, quæ entelechismos uocatur, uirorū penuria defuisse, eaq; re populū nimis dolere) iterū dici Ioāni præcepit quæ ante mādauerat: quod etiam si quis eū pugnandi seu amor teneret, cum qua placeret ei multitudine, ad bellū progredi liceret: dum modo non unā secum & ciuitas interiret simul & tēplum: sanctū tamē locū uiolare desineret, ne ue in deum nefas admitteret. Potestatē autē haberet si uellet, sacra intermissa celebrare per Iudæos q; ipse delegisset. Itaq; Iosephus, ne soli Ioāni hæc intimarēt, sed etiā pluribus, unde exaudiri posset constitit, & mandata Cæsaris Hebraico sermone disseminauit. Multū autē eos quo patriæ parcerēt precabatur, ignēq; depellerēt iam tēplo contiguum, deoq; uota redderent consueta. His dictis populus tristitia simul & silentio tenebatur. Multis autē cōuicijs tyrannus Iosepho cū execrationib. lacerato, postremo addidit, nunq; sibi excidiū esse metuendū quoniā dei ciuitas esset. Atq; cū exclamatione: sanē uero, inquit Iosephus, eam purā deo cōseruasti, inuiolataq; sancta mansere: nec in eum cuius speras auxiliū, quicq; impium deliquisti: sed solēnia sacra consequitur. Et si quidē tibi quisq; quotidianum auferat cibum, impiū eum hostem putabis: deū uero, quem perpetua religione priuaueris, belli auxilio speras futurū? Et Romanis peccata impunitas: qui nostras leges etiā nunc tuentur: & quæ ipse intercidisti sacra, deo reddi cōpellūt. Quis nō inopinatæ mutationis causam gemat, ac defleat ciuitatē? cum alieni quidē, hostesq; impietatē tuā corrigant: tu uero Iudæus, & inter leges educatus, illis quoq; in has scūior inueniaris. Atqui Ioannes etiā poenitere malorū, non est turpe in rebus extremis, bonūq; tibi exemplum patriā seruare cupienti propositum est, Iechonias rex Iudæorum: qui quondam Babylonijs bellum sibi inferentibus, sponte ciuitate priusquam caperetur excelsa sit, & cum cognatione sua uoluntariam captiuitatem sustinuit, ne hæc sancta hosti-

hostibus proderet, deique domū uideret exuri. Ob hoc sacra Iudæorū commemoratione laudatur: eumque memoria transmissa per secula semper noua immortalē posteris tradidit. Bonū ō Ioannes exemplar, & si periculū præstolitego autē ueniam quoque tibi à Romanis spondeo, dum memineris, quod gentilis moneam, & Iudæis ista promittam, spectarique oporteat, quis sit author, & unde consilium. Absit enim unquam me ita captiuum uiuere, ut genus aut leges patrias obliuiscar. Rursum indignaris & clamas, mihique maledicis. Etiam acerbiora mereor, qui hæc aduersus fata suadeo, deique sententia condemnatos seruare contendo. Quis ignorat scripta ueterum prophetarū, & responsum impendens miserrimæ ciuitatis? Iam tunc enim eius excidium prædixere, cum quis homicidium gentile cœpisset. Vestrorum autem cadauerum non ciuitas tantum, sed etiam templum omne repletum est. Deus planē, deus ipse cum Romanis ignem sibi lustrationis infert, totque scelerum plenam exurit ciuitatem. Hæc Iosepho cum fletu & lacrymis prosequente, uox eius singultibus interrupta est. Et Romani quidem miserati dolorem, admirati sunt. Ioannes autem eiusque socij magis contra Romanos irritabantur, illum quoque capere cupientes. Nobilium tamen plurimos commouit eius oratio. Et nonnulli quidem seditioforū custodias formidantes, locis suis manebant, iamdudum certi de suo pariter & ciuitatis exitio. Fuerunt autem, qui capto discessionis tempore, ad Romanos confugere: in quibus erant pontifices Iosephus & Iesus. Filij uero pontificum, tres quidem Ismaelis, cui apud Cyrenen fuerat caput abscisum, & Matthiæ quatuor: alterius uero Matthiæ unus, qui post interitū patris aufugerat, quem Simon Giorge cum tribus filijs, ut supra dictum est, interemit. Multi autem nobiles cum pontificibus defecere: eosque imperator cum per alia humane suscepit, tum sciens in alienigenis moribus illis uersari molestum esse, in Gophnam dimisit, ut ibi manerēt interim, multas etiam pollicitus possessiones cuique peracto bello se redditurum. Illi quidem in destinatum municipium læti cum omni cautione discedunt. His autem in ciuitate non uisis, rumor seditiosis iterum diffamatus est, quod Romani transfugas occidissent, ut hoc metu uidelicet à fuga reliquos deterrerent. Et paulisper quidem hæc calliditas eorū, sicut antea, ualuit, timor autē profugere cupientes inhibuit. Rursus autē postquam eos Titus reuocatos à Gophna cum Iosepho murum circumire, & populo conspici iussit, multi ad Romanos fugiebant. In unum uero congregati, & ante Romanos stantes, cum lacrymis atque ululatu seditiosos rogabant, primo quidē ut in ciuitatē Romanos susciperēt, patriamque seruarent si hoc displiceret, saltem de fano exirent, templumque sibi liberarent. Nec enim aufuros sine maxima necessitate Romanos ignem sanctis immittere. His illi magis aduersabātur, multaque in transfugas uociferati conuitia, supra sacras portas iacula & balistas & saxorum disposuere tormenta, ut omne quidem circum fanum spacium multitudine mortuorum sepulchro, templum uero ipsum castello simile uideretur. In loca uero sancta & inaccessa, cum armis adhuc & manibus gentili cæde calentibus insiliebant: & ad hanc processere legis iniuriā, ut quam Iudæos indignationem oporteret exercere si hæc Romani admitterent: ea tūc in Iudæos propria sacra temerantes, uterentur Romani milites. Nemo sanē fuit eorū, qui non cum honore

Ioseph.

V u templum

templū aspiceret, atq; adoraret: latronesq; optaret, antequā immedicabile malum contingeret, poenitere. Titus autē dolens uicem eorum, iterum Ioannem, eiusq; socios increpabat, dicens: Nōne uos, o sceleratissimi, cancello, sanctū locum protexistis? Nōne literis Græcis ac nostris incisas tabulas constituitis, quibus ne septa cuiquam transgredi liceret edicatur? Nōne eos qui transissent, quamuis Romanus quis esset, uobis necare permisimus? Quid igitur in eo etiam mortuos conculcastis, o nocentissimi? Aut cur templum & externi & gentilis sanguinis confusione polluistis? Testor ego patrios deos, & si quis unquam hūc locum antē aspexit (nunc enim neminem credo) itemq; testor & exercitū meū & Iudæos qui apud me sunt, & uosipfos, quod non ego, uos uiolare hæc cōpellam: quin & si locum acies uestra mutauerit, neq; accedet ad sancta quispiam Romanorū, nec quicquā in eorū contumeliam faciet. seruabo autem uobis etiam templum nolentibus.

De iterata pugna, extructis aggeribus, & excursionibus Iudeorum.

Cap. V.

IAE C Iosepho internūciante principis dicta, latrones ac tyranni exstimantes non beneuolentia, sed timiditate hos sermones fieri, in superbiam tollebantur. Titus autē, qui neq; seipso miserari eos, neq; templo parcere prospiciebat, rursus bellum gerere decreuit. Sed uniuersum quidem his militem, quod locus eum non caperet, inferre non poterat. Tricenis autem de singulis centurijs uiris fortissimis lectis, etiam chiliarchis singulis millenos attribuit: hisq; duce præposito Cereali, hora noctis nona iubet in custodias impetum fieri. Cum autē ipse quoq; in armis esset, unaq; descendere statuisset, amici eum propter periculi magnitudinem ducumq; dicta cōtinuerunt. plus enim operis eum in Antonia præsidem militum certamini facturum esse dixerunt, quā si periculum subisset: omnes enim fore sub oculis imperatoris optimos bellatores. His dictis paruit. Deinde ob hoc solum se manere locutus ad milites, ut de eorum uirtute iudicaret: ne aut fortis quisquam indonatus abiret, aut contra impunitus ignauus lateret, sed omnium spectator ac testis fieret ipse, qui & ulciscendi & remunerandi esset dominus: illos quidem ad aciem hora qua suprā memoratum est, dimisit. Progressus autem ad speculam in Antonia quid fieret expectabat. Verum hi qui missi fuerant, nō ita, ut sperabāt, somno oppressos inuenere custodes: sed coortis cum clamore, confestim manus cōseruere, excubitorum autem tumultu excitati ceteri carteruatim excurrere. Itaque primorum quidem impetum excipiebant Romani: qui autem illos sequerentur, in agmen proprium incidebant, multisq; suorum uelut hostibus utebantur. Vocis namq; agnitionem confusus partium clamor, oculorū autem singulis nox ademerat: cum præterea quosdam furor cæcos, alios iracundia, alios timor efficeret: dcirco obuiū quemq; sine discretionē feriebant, Romanis quidem scutorum coniunctione septis, & per globos prosilientibus, ignoratio minus nocebat: signi enim sui quisq; meminerat. Iudæi uerō disiecti, tam impetūs quā recessus temere facientes, sæpe imaginem inter se hostium alijs alijs demonstrabant: cum reuertentem suum quisq; per tenebras, quasi Romanum aggredientem exciperet. Deniq; plures à suis quā ab hostibus sauciati sunt, donec orto die, uisu iam pugna discerneretur: & in acie stantes ordine, sagittis atque telis uterentur. Neumi
uero

uero cedebant, neque labore fatigabatur. Sed Romani quidem & sigillatim, & multi simul in conspectu imperatoris de uirtute certabant: illumque diem sibi quisque promotionis initium fore putabat, si fortiter dimicasset. Iudæis autem & proprium cuiusque periculum, & quod templo metuerent, ministrabat audaciam: quod tyrannus stans hos rogaret, alios uerberaret, & ad pugnandum interminationibus incitaret. Cominus autem plerumque pugnatum est, sed cito & breui momēto prælia mutabatur. neutra enim pars prolixum fugæ spacium uel persecutionis habebat. Pro suorum autem euentu ex Antonia tumultus erat, & cōfidere superantibus, & stare si fugerent, acclamantium: eratque ueluti quoddam belli theatrum. nec enim uel Titum uel alios, qui unā erant quicquā eorum quæ in pugna gerebantur latebat. Postremo nona hora noctis cæpto prælio, quinta diei dissoluti sunt, cum neutri eo loco unde pugnam iniere certa fuga cessissent, uerum mediā in ancipiti prælio uictoriam reliquissent. Romanorum quidem plurimi nobiliter decertarunt. Iudæorum uero partis quidam Simonis, Iudas Mertoris filius, & Simō Iosæ: Idumæique Iacobus, & Simon, hic Cathlæ filius, Iacobus autem Sosæ: de Ioannis autem socijs Gyphthæus & Alexas: & de Zelotis, Simō filius Iairi. At Romanorum reliqua manus, die septimo subuersis Antoniæ fundamentis, latam uiam usque ad templum fecit. admotæque muro legiones, mox aggeres inchoabant: unum contra interioris templi angulum, qui ad septentrionem orientemque spectabat: alterum contra exedram, ad aquilonis partem inter duas portas ædificatam. aliorum duorum unum contra porticum occidentalem templi exterioris, alterum contra septentrionalem. Magno tamē opus cum labore ac miserijs proficiebat, cum materias à centesimo usque stadio deportarent. Interdum autem infidijs lædebantur: cum ipsi quidē uincendi facultate minime cauerent, Iudæis uero propter desperationē salutis audacioribus uterentur. Nonnulli enim equitum, quoties ad ligna siue scēnū colligendū exissent, interea dum id facerent, equos suos frenis exutos pasci sinebant: quos Iudæi per cuneos erumpentes rapiebant. Itaque cum id crebro fieret Cæsar existimans, quod erat uerū, negligentia suorum magis quam Iudæorum uirtute rapinas contingere, tristi animaduersione ceteros ad equorum custodiam reuocare statuit: unoque milite qui equum perdiderat morte damnato, eo metu equos suos cæteris conseruauit. Nunquam enim eos posthac in pascua dimittebāt, sed tanquā natura his connexi ad necessitatē egrediebatur. Illi quidē templū oppugnabant, aggeresque erigebant. Altera uero die post eorum ascensum, multi seditiosorum, quos rapinæ defecerant & fames urgebat, congregati, in præsidia Romanorum, quæ Eleōn montem uersus collocata erāt, circa undecimam diei horam impetum faciunt. Sperabant enim primo quidē inopinatos, deinde curandī corporis causa quiescentes, facile decipi posse. Verum cognito illorum conatu, Romani de proprijs custodijs celeriter collecti obstabant eis, murum transcendere ac perrumpere uiolenter ambitum conatis. Conflato autem uehementi prælio, & alia multa ab utraque parte fortiter gesta sunt: cum Romani præter fortitudinem etiam bellandi peritia, Iudæi uerò immoderato impetu & effrenatis animis uterentur. Dux autē his pudor erat, illis necessitas, nam & amittere Ioseph.

dæos, ueluti laqueis irretitos, Romanis turpissimum uidebatur: & illi unam spem salutis, si murum ui perrumpere possent, habebant, & quidam ex ala equitū, Pedanius nomine, ludæis in fugam uersis, atq; in uallem coactis equo in aduersum montem à latere incitato præteruectus, rapit unum ex hostibus fugam petentem, iuuenem & grauem corpore, & armis undiq; septum, talo comprehensum, Tantum se inclinauit equo currente, tantamq; dexteræ uim itemq; cæteri corporis, & equestris peritiæ demonstrauit. Iste quidem tantam munus aliquod rapuisset, captiuum ferēs, ad Cæsarem uenit. Titus autem uires eius qui ceperat admiratus, & captiuo, quia murum aggredi tentauerat supplicio tradito, ipse templi oppugnationē curabat, utq; aggeres mature fierent perurgebat. Inter quæ ludæi aduersis prælijs male tractati, tumescente paulatim bello & in templi serpente perniciem, sicut in putrefacto corpore assolet, membra peste occupata, præuenientes ne ulterius procederet, abscindebant. Porticus enim parte, quæ ab Aquilone in orientem pertinens Antonia iungebatur, incensa, deinde ad xx ferè cubitos abrupte, immisso sanctis incendio manibus suis. Biduo autem post, prædicti mensis uicesimo & quarto die, Romani porticum inflammauere: & usq; ad quartūdecimum cubitum igne progresso, ludæi similiter culmen abijciunt, neq; omnino recedentes ab operibus, & Antonia continentia dirimentes, cum liceret eis ac deberent incendium prohibere. Itaque immisso igne, cursum eius otiose pro sua utilitate metiebantur. Circa templum autem nunquam prælia cessauere: sed frequens erat paulatim contra se excurrentium pugna. Iisdem autem diebus, quidam ex ludæis, uir & corpore breuis, & uultu despicabilis, tamq; genere quàm rebus alijs uilissimus, Ionathas nomine, progressus ad Ioānis pontificis monumentum, cum alia multa superbe ad Romanos prolocutus est, tum quem fortissimum haberent ad singulare prælium prouocauit. At qui contrà steteret, multi quidem dedignabantur: erant autem inter eos (ut assolet) etiam qui timerent: quosdam uero non inconsulta mouebat ratio, cum mortis cupido non debere conflagrare. Nam qui de salute desperassent, eos neque cautos impetus habere, neq; deum uereri: & cum his in discrimen uenire, quos neq; uincere magnum sit, & uinci cum dehonestamento periculosum, non fortitudinis sed ferocitatis uideri. Quum autem diu nemo procederet, multaq; ludæus eorum timiditati illuderet, homo arrogans & superbus, Romanus ex ala equitum nomine Pudens, insolentiam eius exosus, fortasse autem etiam corporis breuitate sublatus, inconsulte prosiliit: & cæteris commissa cum eo pugna risum præbuit, à fortuna proditus. Lapsus enim Ionathas interfecit: deinde pede supra mortuum positò, læua scutum, dextraque cruentum gladium coruscabat: armisq; cum fremitu concussis, exercitui & iacenti insultans, spectantes Romanos increpabat: donec eum tripudiantem & uana iactantem, Priscus centurio sagitta transfixit: eoq; facto, & ludæorum & Romanorum clamor uariis excitatus est. Ille autem dolore in uertiginem tortus, supra corpus hostis incubuit: belliq; felicitatem ratione carentē quàm uelox ultio sequeretur ostendit.

Romani

Romani flammis pereunt dolo Iudaico, & de Artorio quodam.

Cap. VI.

EDITIONI uero templum tenentes aperte quidem & quotidie militibus in aggeribus positis repugnabant. Vicesimo autem septimo die prædicti mensis, huiusmodi dolum excogitant. Occidentalis porticus spacium, quod inter culmē & trabes erat uacuum, syluis aridis, itēq; sulfure ac bitumine repleuere. Deinde uelut oppressi cedebant. Quare multi quidem temerarij fugientibus instabant, & in porticum ascendere positis scalis nitebantur. qui uero prudentiores erant, nullam fugæ causam Iudæis fuisse cogitantes, locis suis manebant. Verum porticu repleta his qui ascenderant, ignem immittunt Iudæi. excitataq; undiq; subito flamma Romanos & qui extra periculum steterūt ingens stupor inuasit, & desperatio quos incendium ceperat occupauit. flammis enim cincti semetipsos retrorsum in opidum, alij uero in hostes præcipitabant: multi spe salutis desilientes in puteos, ilico debilitabantur: alios, dum conantur, præueniebat incendium: alij ferro flammam anteuertebant. statim uero & alios fugientes ignis comprehendebat, plurimū peruagatus. Cæsarem uero licet morientibus indignaretur, q̃ iniussi porticum ascenderant, misericordia tamē eorum tetigit. Cumq; nemo prohibere posset incendium, hoc erat tamen solatio pereuntibus, quia uidebant eius dolorem, pro quo ipsi animam perderent. Vociferans enim, et ante alios prosiliens, & comites suos quā possent auxilium ferre obsecrans, cernebatur. Eiusq; uoces & affectiones quisq;, uelut aliquā præclarissimam sepulturam, secū auferens moriebatur. Nonnulli tamen recepti in partem porticus latiore, flammarum quidem periculū euasere. obsessi autem à Iudæis, cum diu sauci restitissent, postremo uniuersi cecidere. Post omnes autē quidam iuuenis, nomine Longus, toti huic ornamento fuit calamitati: & quamuis sigillatim digni sint memoria qui periere, omnium tamen fortissimus demonstratus. Quem Iudæi quidem, & quia fortis erat, & quia interficere eū cupiebant, ad se descendere promissa fide hortabātur. Frater uero eius Cornelius, qui ex altera parte stabat, ne gloriam suam Romanamq; militiam dehonestaret orabat: cui magis obtemperauit, sublatocq; altius gladio, ut ab utrisq; partibus cerneretur, semetipsum occidit. Eorum autē quos ignis obsederat, Artorius quidam, calliditate seruatus est. Appellato enim clara uoce Lucio quodam, commilitone & contubernali suo: hæredem te, inquit, relinquo totius patrimonij mei, si me exceperis. Cum autē ille prompto animo accurrisset, ipse quidem qui se in eum proiecerat, uixit: Lucius uero pondere oppressus, constratocq; lapidibus solo allisus, cōtinuo moritur. Ea calamitas paulisper quidem Romanis tristitiam comparauit, in posterū tamen cautioreseffecit, & aduersus Iudæorum insidias iuuat, quibus plerūq; loca moresq; hominum nescientes lædebantur. Exusta est uero porticus ad turrim usq; Ioannis, quam ille belli tempore quod cum Simone gerebat, supra postes qui in Xystum ducerent ædificauerat. reliquum uero Iudæi, postquam consumpti fuerant qui ascenderant, absciderunt. Postero autē die Romani quoq;, porticum quæ in Boreæ parte fuit, ad orientalem usq; totam incendunt: continentē angulos eius, quæ appellatur Cedronos, super uallem ædificata: unde etiā profunda erat & horribilis eius altitudo.

Ioseph.

Vu 3 De

IRCA templum quidem ita se res habebant. Eorum uero qui per ciuitatem fame corrumpebantur, infinita multitudo moriebatur. Inenarrabiles autem clades eueniebant. Per singulas namque domos sibi aliqua uestigia cibi apparuissent, bellum ilico gerebatur: & amicissimi inter se ad manus ueniebant, miseris diripientes animis uaticum. Fides autem penuriae nec morientibus habebatur: sed etiam quos uiderent expirare, scrutabantur latrones: ne quem forte cibum sinu occultans quispiam, moreretur. Ipsos autem spes egestate uictus hiantes, ueluti canes rabidos decipiebat: & impingentes in ostia, tanquam ebrii ferebantur, easdemque domos bis ac ter eodem momento desperatione inquietabant: omniaque dentibus necessitas subigebat: & ea colligentes quae nullum, quamuis sordidissimum mutorum animalium, non horreret, comedere patiebantur. Denique nec cingulis nec calciamentis abstinuere, coriaque scutis detracta mandebant. Quin etiam foeni ueteris lacramenta uictui habebantur: cuius nonnulli exiguum pondus quatuor Atticis uenundabant. Et quid opus est famis improbitatem ex rebus animacarentibus demonstrare? Factum enim relaturus sum, neque apud Graecos, neque apud Barbaros cognitum, & dictum quidem horrendum, auditu uero incredibile. Itaque libenter hanc calamitatem intermitterem, ne mentiri me posteri aestimarent, nisi testes multos haberem, & fortasse patriae frigidam referrem gratiam, parcius ea differens, quorum fata perpeffa est.

De muliere quae per famem filium coxerat.

Cap. VIII.

MULIER quaedam ex numero trans Iordanem habitantium incolarum, Maria nomine, Eleazari filia de uico Vetezobra, quod significat domus hyssopi, genere ac diuitijs nobilis, cum alia multitudine refugiens in Hierosolymam recepta, cum ceteris obsidebatur. Huius alia quidem bona tyranni diripuerunt, quae ex transamnianis locis in oppidum comporta uerat. Reliquias uero conditorum, & si alimenta reperissent, irrumpentes domum eius satellites, quotidie auferebant. Grauius autem mulier indignabatur: proptereaque saepissime raptoribus maledicens, & imprecans, eos contra se uehementius iritabat: cum neque iratus, neque miserans, eam quisquam uellet interficere. Sed uictum quidem parado alijs parabat: undique autem adempta iam erat ei etiam rapiendi facultas, famesque uisceribus & medullis irrepserat. Plus uero quam fames iracundia succendebat. Igitur ui animi ac necessitate impulsas, rebus aduersis contra naturam excitatur: raptoque filio, quem lactentem habebat, miserum te, ait, infans, in bello & fame & seditione cui te seruauero? Apud Romanos etiam si uixeris, seruiturus es: fames autem praue nit seruitutem: his uero seditiosi seuiore sunt. Esto igitur mihi cibus, & seditiosis furia, & humanae uitae fabula, quae sola deest calamitatibus Iudaeorum. Et hoc simul dicens, occidit filium, coctumque medium comedit. ad opertum uero reliquum seruauit. Ecce autem aderant seditiosi, & contaminatissimi nidoris odore capti, mortem ei statim, nisi quod parasset, ostenderet, minabantur. Illa uero bonam partem se reseruasse respondens, aperit filij reliquias. Illos autem confestim horror cepit atque dementia, uisuque ipso dirigerunt. At mulier: & hic, inquit, est uere filius & facinus meum. comedite: nam &

ego comedi. Nolo ut sitis aut foemina molliores, aut matre misericordiores. Quod si uos pietatem colitis, & mea sacrificia repudiatis, ego quidem comedi. Reliquum eius me manebit. Post hoc illi quidē tremantes exierūt, ad hoc solum timidi, uixq; hoc cibi matri cessere. Mox autē repleta est eo scelere tota ciuitas: & unusquisq; ante oculos sibi cladem illam proponens, tanquā hoc ipse admisisset, horrebat. Ab omnibus autē quos fames urgebat, properabatur ad mortem: & beati appellabantur, qui priusquam id paterentur interis-
sent. Cito autē Romanis etiam nunciata est illa calamitas: eorumq; alij nō credebant, alij miserabātur, multos autem uehementius eius gentis odiū cōcepit. Cæsar aut super hoc deum placabat: siquidem Iudæis pacem obtulisset, eisq; liberam proposuisset omnium obliuionem quæ cōmiserant. Illos autem pro concordia seditionem, bellum pro pace, pro satietate atque opulencia famem optasse: & qui proprijs manibus templum, quod ipse eis seruasset, incendere cœperant, huiusmodi alimentis eos esse dignissimos. Veruntamen scelus huius nefandi uictus, ruina sese patriæ operturum, neq; relicturū in orbe terræ, ut sol inspiciat ciuitatem, in qua matres sic uescerentur. Ante matres autē patribus huiusmodi alimenta deberi: qui nec post eiusmodi clades arma deponerent. Simul hæc dicens, desperationem hostium reputabat, nec eos sanam mentem recepturos existimabat, qui cuncta iam pertulissent, quibus antequā paterentur, mutare sententiam sperabantur.

De expugnatione muri, & incendio templi.

Cap. IX.

QUARTAVO autem die mensis Augusti, cum duę legiones aggeres perfecissent, ad exedram occidentalem templi exterioris ad moueri arietes iussit: cum diebus antē sex, qui firmissimus erat aries, parietē sine intermissione pulsando, nihil omnino profecisset. Verū & huius & cæterorum magnitudinem structura lapidum superabat. Septentrionalis autem portæ alij fundamenta suffodiebant: multumq; fatigati, exteriores tantum lapides euellere potuere, ab interioribus autem portæ sustinebātur. tamq; diu mansere, donec instrumentorum & uectium conatibus desperatis, Romani scalas porticibus applicuere. Iudæi uero præuenti, ne eas subire prohiberent, cum his congressi dimicabant. Et alios quidem retro depellentes præcipitabant, accedentes alios subsidio trucidabant. multos de scalis egredientes, prius quā se scutis obtegerent, ferientes gladijs præueniebant, nonnullas autē scalas armatorum plenas, in latus declinantes, deiecebant. Vnde Romanorum quoq; non parua cædes sequebatur. Alij signis ablati pro his decertabant, rapinam eorū grauissimæ fore turpitudini ducentes. Postremo tamen Iudæi & signis potiuntur: & eos qui unā ascenderant interficiunt, cæteri uero clade intereuntium perterriti descēdunt. Romanorum quidem nemo non aliquo facto opere procubuit. Seditiosorum autem, qui prioribus prælijs etiam tunc fortiter pugnaverunt, & præterea Eleazarus fratris Simonis tyranni filius. Titus autem cum uideret se alieno templo cum damno & nece militum parcere, ignem portis subijci iussit. Inter hæc autem ad eum profugi ueniunt, Ananus Ammauntinus, Simonis satelles crudelissimus, & Archelaus filius Magadati, idcirco sperantes ueniā, q; Iudæos uictores reliquerāt. Titus autē, cū hanc eorū in Iudæos crudelitatem audiuit, utrūq; obtruncare decreuit.

Vu 4 Dicebat

- Dicebat enim necessitate, nō uoluntate uenisse: nec salute dignos esse, incensam ipsorum causa patriam deferentes. Veruntamen cohibuit iracundiam fides, eosq; dimisit, sed non eo loco habendos, quos etiam alios credidit. Iam uero portis milites ignem admouerant, liquefactoq; argento cito lignū flammæ absumpserant, cum subito auctæ proximas inde porticus corripuere. Iudæis uero ignem circum se uidentibus, corpora simul animiq; ceciderunt: & stupore attoniti, adiuuare quidem uel extinguere nemo conatus est: stantes uero aspiciebant, nec tamen his quæ absumerentur dolentes, saltem ut quod reliquum esset saluum haberent, animum colligebant. Illo quidem die, quæ secuta est nocte, crescebat incendium: paulatim enim nec simul undiq; inflammari porticus potuerunt. postero autem die Titus parte militum iussa incendium restinguere, perq; proxima portis loca uiam sternere, ut facilius agminibus esset ascensus, rectores ad se conuocat: sexq; collectis qui erant procures, Tiberio Alexandro totius militiæ præfecto, & Sexto Cereali quintæ legionis præposito, & Largio Lepido decimæ, & Tito Frigio quintædecimæ, cum quibus erat etiam Aeternius Fronto magister duarum Alexandrinarum legionū, & Marcus Antonius Iulianus procurator Iudææ, cōgregatisq; præterea chiliarchis & procuratoribus, consilium de templo proposuit. Alijs quidem uidebatur lege belli utendum esse: nunquam enim Iudæos à nouis rebus posse desinere templo manente, quò omnes ubicunque essent colligerent. Nonnulli si templum reliquissent Iudæi, neque armis pro eo quisquam certaret, conseruandum esse suadebant: si uero id pugna obtinuissent, ignibus consumendum: quoniam castellum iam uideretur esse non templum: & piaculum non ipse, uerū illi qui id fieri coegere, committerent. Tito autem, nec si super stantes dimicarent Iudæi, pro hominibus anima carentia ulciscendum esse dicente, neq; se unquam tantum opus incensurum: iam enim Romanorum fore hoc damnum, sicut ornamentum quoq; fore imperij, si maneret: iam certi quid uellet, ad eius accedunt sententiam, Fronto, Alexander & Cerealis. Tunc quidem cōsiliū dimisit: iussisq; militibus quiescere, itemq; ducibus ut his in procinctu ualidioribus uteretur, uiam sternere per ruinas lectis ex cohortibus imperat, ignemq; restinguere. Illo quidem die Iudæos labor timorq; ab impetu continuit. Postero autem collectis uiribus, & recepta fiducia, per orientalem portam cōtra templi exterioris custodes, secunda hora diei procurrunt. Illi autem primam quidem coitionem fortiter excepere: septiq; scutis, à fronte murum cōdensa acie imitantur: certum tamen erat eos nō diu duraturos, q; & multitudine infestantium & animis uincerentur. Cæsar autem priusquam uerteretur acies (nam pugnam ex Antonia prospectabat) cum equitibus lectis uenit auxilio, impetum uero eius non sustinere Iudæi: sed primis interfectis, plerique fugam petunt: & cedentibus quidem Romanis, reuertentes instabant: cum autem illi retorquissent, iterum refugiebant: donec circa horam quintam, Iudæi ui coacti templum introire conclusi sunt. Titus autē discessit in Antoniam, decreto postridie mane cum omni exercitu aggredi, templumq; oppugnare. Sed id planè dei sententia iam dudum igne damnauerat: euolutisq; temporibus aderat fatalis dies, qui erat decimus mensis Augusti, quo etiā prius à rege Babyloniorū fuerat cōcrematū. A domesti-

eis autem causam principiumque sumpsit id incendium. Nam cum paulisper Titi discessu seditiosi quieuisent, Romanos rursus aggrediuntur, custodūque templi cum ignem exterioris fani restinguentibus pugna committitur. Hi que Iudæis in fugam uersis, usque ad templum accesserunt.

Quemadmodum templum incensum est inuito Tito.

Cap. X.

Hic itaque tunc militum quidam, non expectato cuiusquam edicto, neque tantum facinus ueritus, sed diuino quodam motus imperu, a contubernali suo sustollitur, & ex ardente materia raptum ignem in fenestrā inserit auream, unde ad membra circum templum edificata de septentrionali regione aditus erat. Flamma uero excitata, Iudæorum quidem calamitate dignus clamor exoritur, & ad subueniendum properabant: neque iam uitæ parcendum rati, neque uiribus temperandum, amisso eo cuius gratia cautissimi uidebantur: mature autem hoc Tito quidam nuntiat. Et ille (namque casu in tabernaculo quiescebat sicut à prælio redierat) exiit, templumque curriculo petit, prohibiturus incendium: omnesque post eum duces, & hos agmina perterrita sequebantur. Clamor autem ac tumultus erat tanto exercitu sine ordine concitato. Cæsar autem uoce simul ac dextera pugnantibus signo dato, ignem iubebat extinguere. Sed neque uox eius audiebatur, quod aures eorum maior clamor obstrueret, nutumque dexteræ non attendebant, cum alios bellum, alios ira distraheret. Introcurrentium uero agminum impetum, non præcepta neque interminationes continebant: sed quod furor eos duceret, sequebantur. Ad ipsos autem introitus conferti, multi quidem sese inuicem conculcabant: multi uero ardentibus adhuc & fumantibus porticuū incidentes ruinis, eadem que uicti patiebantur. Cum uero ad templum accessissent, edicta quidem Cæsar's non audire simulantes, præcedentem quisque ut ignem immitteret hortabatur: seditiosis autem iam subueniendi quidem spes nulla erat, sed fuga & cædes omnia possidebat. Magna uero populi multitudo inualida & inermis, ubicunque occupati fuerant, interficiebantur. Et circum aram quidem ingens mortuorum numerus congerebatur: per gradus uero templi, & sanguis multus profluebat, & eorum corpora qui supra ceciderant delabebantur. Cæsar autem ubi neque impetum insipientium militum continere poterat, & flamma dominabatur, intro cum rectoribus ingressus, & sanctum templi, & quæcunque illic erant aspexit, ea quidem quæ apud alienigenas erant fama meliora, iactatione uero & opinione domestica non minora. Cum autem flamma nondum ex ulla parte ad interiora penetrasset: nec membra quæ circum templum erant depasceretur, quod erat uerum, existimans adhuc illud posse seruari, & ipse prosiluit, militesque rogare ut ignem restinguerent conabatur: & Liberalem centurionem de stipatoribus suis, fustemulctatos qui non obedirent iussit arcere. Illorum autem furor bellicus impetus quidam uehementior, Iudæorumque odia, & Cæsar's reuerentiam & prohibentis metum superabant: plerosque autem prædarum spes incitabat, suspicantes intus omnia pecunia referta esse: quoniam fores auro factas conspicerent. Præterea quidam miles ex his qui intrauerant, cum Cæsar ad inhibendum incendium cucurrisset, ignem iam cardinibus portæ subiecerat, tumque subito

subito, postquā flāma intus apparuit, & duces cū Cæsare discedebant, & stantes extrā succendere nemo prohibebat. Templum quidem hoc modo inuito Tito exurit. Sed quamuis hoc multū quis deslendū putet, ut opus omnīū quæ audiuius aut uidimus maxime admirabile, tam extructionis genere, quā magnitudinis, itemq; munificētiæ in singulis rebus, & gloriæ quæ de sanctis habebatur, maximum tamen ex fato capiet solatium: quod ut animabilibus, ita operibus locisq; fatum sit ineluctabile. Mirabitur autē in eo etiam circumacti temporis & fidē, Nam & mensem, ut dictum est, eumq; diem seruauit, quo primū à Babylonīs templū erat incēsum. Et à prima quidem structione templi, quā Solomon rex inchoauerat, usq; ad hoc excidium, quod euenit secundo anno principis Vespasiani, mille centum triginta colliguntur anni, & septē menses, ac dies quindecim. A posteriore uero, quā secundo anno Cyri regis Aggæus fecerat, usq; ad excidiū quod Vespasiano imperante sustinuit ciuitas, anni sexcenti trigintanouem, & dies quadragintaquinq;.

De sacerdotibus, gazophylatioq; & porticu.

Cap. XI.

VM templum autem incenderetur, etiam quicquid in manus forte uenisset rapiebatur, & cædes erat infinita deprehensorum. Nec ætæ fuit ætatis miseratio, aut reuerentia castitatis: sed & pueri & senes & sacri & profani similiter interficiebantur, atq; omne genus hominum belli calamitas persequabatur, unaq; supplices cum repugnantibus necabatur: flammāq; ulterius progrediens, cum gemitu occumbentium concrepabat, Et pro altitudine quidem collis, ardentisq; operis magnitudine, totam quis ardere crederet ciuitatem. Illo autem clamore nihil maius aut horribilius excogitari potest. Nam & Romanorum legionum fremitus erat, & seditiosorum ferro igniq; clausorum clamor ingens, & populi fursū deprehensi ad hostes fuga cum stupore, ac calamitatis conquestio: in colle autem constitutis, etiā multitudo oppidi consonabat. Iam uero multi fame maridi, in mortem penē luminibus clausis, postquam ignem templi uidere, in questus interim uires clamoremq; receperunt. Resonabat autem & trans fluuium regio, & mōtes circumpositi grauiorem sonitum reddebant: & tamen erant clades acerbiores tumultu. Nam collem quidem in quo templum erat exuri radicitus quis putaret, ita undique flamma plenum: uidebatur autē sanguis igne largior esse, pluresq; intersectoribus interfecti: omnisq; terra cadaueribus tegebatur, & supra corpora mortuorum gradientes milites cursū fugientium sequebantur. Latrocinialis quidem multitudo, tandem pulsus Romanis, in exterius templum, deinde in ciuitatem inuadit: populi autem quod fuit reliquum, in exteriorē porticum confugerat. Sacerdotum autem nonnulli, primum ueribus, itemq; sedibus suis, quæ ex plumbo factæ erant, auulsis, in Romanos pro missilibus utebantur: deinde cum nihil proficerent, ignisq; in eos euomeretur, in parietem secedentes octo cubitis latum ibi manebant. Duo tamen ex nobilibus, cum ad Romanos transeundo seruari possent, aut communem cum cæteris durare fortunam, semetipsos in ignem iniecere, & cum templo concremati sunt, Meirus filius Belgæ, & Iosephus Dalæi. Romani autem, quod frustra se circum templum ædificijs parcere iudicabant

dicabant, cum ipsum templum arderet, omnia simul incendunt, & quicquid ex porticibus reliquum erat, & portas: præter unam ex parte orientali, alteram ex meridiana, quāuis eas quoque postea funditus euerterint. Quinetiam arculas, quæ gazophylacia uocantur, incendunt, in quibus magna uis erat pecuniæ, ac plurimum uestiū, aliāque bona, & (ut breuiter dicam) omnes Iudæorum congestæ diuitiæ, quod opulētissimus quisque illuc totas domos exhaurerant. Venerunt autem etiam in eam quæ restabat unam porticū, extra templum quod cōfugerant ex populo mulierculæ, itemque pueri & promiscua multitudo, propè ad sex hominū millia. Sed priusquam de his Cæsar quicquam decerneret, uel ducibus imperaret, ira flagrantes milites incendunt porticum. Hinc contigit, ut alij quum se ex flamma præcipitarent morerentur, alios ipsa corrumpere: ex tanto autem numero nemo seruatus est. His causa interitus quidā pseudopropheta fuerat, qui eo die prædicauerat in ciuitate, quod eos in templum deus ascendere signa salutis accepturos iuberet. Multi enim à tyrannis tunc subornati prophetæ, populo denunciabant, ut expectarent dei auxilium, quo propterea minus profugerent, & eos qui supra timorem & custodiam fierent, spes retineret. Cito autem in aduersis homini persuadetur. Quod si etiam malorum instantium liberationem polliceatur qui fallit, necessario qui ea patitur, spei totus efficitur.

De prodigijs excidium Hierosolymæ præcedentibus & presagijs.

Cap. XII.

DENIQUE miserabilis populus, illis quidem fallacibus deumque calumniantibus, credulus erat. Certis uero prodigijs & futuram solitudinem prænunciantibus, neque attendebant animo, neque credebant: sed uelut attoniti, nec aut oculos habentes, aut animas, edicta dei dissimulauerunt: modò cum supra ciuitatem sidus stetit simile gladio, & per annum perseuerauit cometes: modò cum ante defectionem primique belli motus ad diem festum Azymorum populo cōueniente (octauus autem dies erat Aprilis mensis) nona hora nocturna, circum aram itemque templum tantum lumen effulsi, ut clarissimus dies putaretur: & hoc usque ad mediam permansit horam: quod imperitis quidem bonum augurium esse uidebatur: sacrorum uero peritis, prius quam eueniret, statim diiudicatum est. Eodemque festo die etiam bos cum ad hostiam duceretur, agnum in medio fani peperit. Orientalis autem porta interioris templi, cum esset ænea atque grauissima, & sub uesperam uix à xx uiris clauderetur, serisque ferro uinctis obseraretur, pessulosque altos haberet in faxeum limē demissos, uno perpetuo lapide fabricatum, uisa est noctis hora sexta sponte patescere. His autē curriculo per custodes templi magistratui nunciatis, ascendit ille, uixque eam potuit claudere. Verum & hoc iterum ignaris quidem signum optimum uidebatur. Deum namque bonorum portam aperuisse dicebant. Prudentiores uero templi tutamen sponte sua dissolutum iri cogitabant: & hostium donum esse, portas aperiri: solitudinemque illo ostento signari inter se pronuntiabant. Post dies autē festos diebus paucis, uicesimo primo die mensis Maij uisio quædā apparuit fidē excedēs. Pro fabula autem fortasse quod dicturus sum haberetur, nisi qui uiderunt superessent, & clades dignæ præsagijs secutæ fuissent. namque ante solis occasum uisi sunt per inane ferri currus totis regionibus, & armatæ acies tranantes nubila, & ciui-

tati

tati circumfusæ. Festo autem die, quam pentecosten uocant, nocte sacerdotes intimum templum more suo ad diuinas res celebrandas ingressi, primū quidem motum quendamq̃ strepitum senserūt, postea uero subitam uocem audire, quæ diceret, Migremus hinc. Quod autē his horribilius fuit, Iesus quidam, filius Anani, plebeius & rusticus, quadriennio prius quā bellum geretur, in summa ciuitatis pace atque opulentia, cum ad festum diem uenisset, quo ategias in honorem dei cōponi in templo ab hominibus mos est, repente exclamare coepit: Vox ab oriente: Vox ab occidente: Vox à quatuor uentis: Vox in Hierosolymam & templum: Vox in maritos nouos nouasq̃ nuptas: Vox in omnem hunc populum. Atq̃ hæc inter diu noctuq̃ clamitans omnes ciuitatis uicos circuibat. Nonnulli autem uirorum insignium, aduersum omen indigne ferentes, corripunt hominem, multisq̃ uerberibus afficiunt. Ille autem neq̃ pro se, nec ad eos qui se mulctabant, secretò quicquā loquutus, eadem quæ prius uociferans perseuerabat. Magistratus autem rati, quod erat uerum, magis diuinum esse hominis motū, ducunt eum ad Romanorum præfectum: ubi plagis usq̃ ad ossa laceratus, neque supplex cuiquam fuit, neq̃ lacrymauit: sed ut poterat inclinans maxime flebiliter uocem ad singulos ictus respondebat: Veh ueh Hierosolymis. Albino autem interroganti (is nāq̃ iudex erat) quis esset, uel unde ortus, aut cur ista diceret, nihil retulit. Non prius autem cessauit à luctu miseræ ciuitatis, donec eum Albinus furere iudicatum dimisit. Ille autem ad belli usq̃ tempus neq̃ adibat quēquam ciuium, neq̃ loqui uisus est: sed quotidie uelut orationem quandam meditatus, Veh ueh Hierosolymis querebatur. Sed neq̃ imprecatus est cuiquam, cum in dies singulos mulctaretur, nec uictum offerentibus bene dicebat. Sola uerò eius responsio ad omnes erat, triste prælagium. Maxime autem diebus festis uociferabatur: idq̃ per annos septem, & quinque menses continuos faciens, neque uoce raucior fuit, neq̃ delassatus est, donec obsidionis tempore ipsa re perspectis augurijs ipse quieuit. Supra murum enim circumiens iterum, Veh ueh ciuitati ac phano ac populo, uoce maxima clamitabat. Cum autem ad extremum addidit, ueh etiam mihi, lapis tormento missus eum statim peremit, animamq̃ adhuc illa omnia lugentem dimisit. Hæc si quis reputet, profectò inueniet deum quidem hominibus consulere, modisq̃ omnibus præmonstrare quæ sint eorum generi salutaria: ipsos autem ob dementiam suam malis uoluntarijs interire: quandoquidem & Iudæi post Antoniam captam quadratum phanum fecerant: cum in sacris libris scriptum haberent, capiendam ciuitatem ac templum, si fanum quatuor angulis esset effectum. Sed quod maxime eos ad bellum excitauerat, responsum erat ambiguum, itidem in sacris libris inuentum, quod eo tempore quidam esset ex eorum finibus orbis terræ habiturus imperium. Id enim illi quidem quasi proprium acceperunt, multiq̃ sapientes interpretatione decepti sunt. Hoc autem planè responso, Vespasiani designabatur imperium, qui apud Iudæam creatus est imperator. Sed enim homines fatum uitare non possunt, etiam si præuiderint. At uerò hi signorum quædam pro sua libidine interpretati sunt, alia contempsere: donec patriæ excidio suæque perniciæ, eorum iniquitas confutata est.

ROMANI quidem, postquā seditiosi ad ciuitatē cōfugēre, tēplo itēq̃ omnib. circum locis ardentibus, signa in fano reposuere contra portam orientalem: hīq̃ ibi sacrificio celebrato, maximis cum clamoribus declarabant Titum Imperatorem. Vsq̃ adeo uero praeda satiati sunt milites uniuersi, ut in Syria dimidio q̃ pridem fuerat pretio pondus auri ueneret. Ex his autē sacerdotibus, qui in templi pariete perdurauerant, puer sitiens à Romanis custodibus pacem petebat, sitimq̃ fatebatur. Sed ubi illi tam ætatis q̃ necessitatis miseri, dedere ei dexteram, & ipse bibit, & quam secum attulerat lagena repleta, sursum refugiens abiit ad suos: nec eum quisquam custodum assequi ualuit, sed eius perfidiæ maledicebant. Ille autē nihil se præter placita fecisse dicebat. Dexteram enim sibi datam, non ut apud ipsos remaneret, sed ut tantum descenderet, atq̃ ut aquam acciperet: quæ cum fecerit, in fide mansisse. Astutiam quidem propter ætatē, maxime pueri, qui decepti fuerant, mirabantur. Quinta uero die sacerdotes oppressi fame descendunt, & à custodibus ad Titum perducti, ut salutem sibi cōcederet orabant. Ille autē ueniæ quidem tempus illis præterisse fatus, perisse uero id cuius eos gratia merito conseruasset, decere autē sacerdotes interire cum templo, duci homines ad supplicium iubet. Sed tyranni cum socijs, quoniam bello undiq̃ tenebantur, circundatis autem nusquam erat fugæ copia, Titum ad colloquia prouocant. Ille autem pro humanitate naturali semper oppidum seruare cupiens, & amicis præterea suadentibus (latrones enim iam moderatiores factos esse arbitrabantur) in parte occidua templi interioris consistit. Hic enim super Xystum erant portæ, ac pons qui ciuitatem superiorē templo iungebat, isq̃ tunc inter tyrannos ac Titum interueniebat. Multi autem militum utrinq̃ densi astabant: ludæi quidē circum Simonem ac Ioannē suspensi spe ueniæ: Romani uero ad Cæsarem speculandi studio, qualiter eos reciperet. Edicto autem dato militibus, Titus, ut & iracundiam & sagittas continerent, adhibitoq̃ interprete, quo argumento superior ostendebatur, prior alloqui cœpit. Etiamne saturati estis patriæ malis, ô uiri? quibus neq̃ uirtutis nostræ, neq̃ infirmitatis propriæ uenit in mentē: sed inconsulto impetu ac furore perditis populum & ciuitatē simul ac templum, ipsi quoq̃ iuste perituri: qui primū quidem, postquā uos Pompeius fortiter debellauerat, nouas res affectare nō destitistis, deinde etiam bellum apertum cōtra Romanum populum extulistis: utrūne multitudine freti? atqui parua manus uobis Romani exercitus satis restitit. Auxiliatorum fide? Et quæ gens imperio nostro libera, ludæos præ Romanis optaret? Sed uiribus corporum? Atqui scitis nobis seruire Germanos. Firmitate murorū? Et qui maior Oceano murus, atq̃ obstaculum? quo septi Britanni, adorant arma Romanorum. Animorum obstinatione, uel astutia ducum? Atqui Carthaginenses captos esse noueratis. Itaq̃ uos contra Romanos ipsorum excitauit humanitas, qui primum uobis & terram dedimus possidendam, & gentiles imposuimus reges, deinde leges seruauimus patrias, & uiuere uos non solum discretos, sed cum alijs etiam uestra uoluntate concessimus: quodq̃ maximum est, tributum capere dei nomine, ac donaria colligere permisimus: ea q̃ offerentes neq̃ monuimus, neque prohibuimus.

Ioseph.

Xx

buimus, ut hostes nobis efficeremini ditiores, nostrā que pecunia uos contra nos instrueretis. Ergo tātis bonis affecti, satietatē in eos qui hāc uobis prāstiterant. extulistis, & immitiū exēplo serpentū uirus blandientibus infudistis. Esto, Neronis negligentia contempsistis, & ueluti ruptū aliquod mēbrum, si ue contractū aliās, male quieti in maiore uitio detecti estis, & ad spes improbas, etiā cupiditates immodicas explicastis. Venit pater meus ad patriā uestrā nō ut poenas à uobis ob ea quæ in Cestium cōmiseratis, exigeret, sed monitis emendaret. Deniq; cū deberet, si depopulandæ nationis causā uenisset, stirpē uestrā petere, atq; hanc delere ciuitatē, Galilæā & circa eam loca uastare maluit, ut poenitendi uobis præberet inducias. Sed hāc eius humanitas infirmitas uidebatur, nostrāq; lenitate aluistis audaciā. Et Nerone mortuo, fecistis q̄ nequissimi solent, & ex intestinis nostris dissensionib. fiduciā præsumpsistis: meq; ac patre meo digressis ad Ægyptū, ad struendū bellum tēpus illud utile putauistis. Neq; uos puduit perturbare principes declaratos, quos etiam duces humanissimos fueratis experti. Deniq; ubi ad nos cōfugit imperiū, & omnibus in eo quiescentibus. per legatos autē gratulantib. exteris nationibus, ecce iterum hostes Iudæi; & legationes quidē à uobis trans Euphraten usq; no uarū rerū gratia missæ, murorū autē noui ambitus: seditio etiam, tyrannorūq; contentio, & bellū intestinum, quæ sola huiuscemodi nequissimos decēt. Iustus ergo ab inuito patre cū mandatis tristibus ad ciuitatē uenire, lætabar, cognito populū de pace sentire. Ante bellum rogabā uos desistere, pignantib. aliquandiu parcebā, sponte ad me uenientibus dexterā dedi, fidem seruauī cōfugientibus, multos captiuos miseratus, uerberibus urgentes bellū coercui, muris uestris machinas inuitus admoui, semper cædis uestre cupidos milites continui. Quoties uici, toties uos ad pacē tanq; uictus prouocaui. Cum propē ad templū accessissem, consulto iterum legis belli oblitus parcere uos proprijs sanctis orabā, tēplumq; seruare, data uobis exeūdi copia & fide salutis: uel etiā pugnare alio tēpore si uelletis, in alio loco facultatē præbui. Ista omnia spreuistis, & tēplum manibus uestris incendiistis. Deinde sceleratissimi nunc me ad colloquiū prouocatis, ut quid tale cōseruetis quale periit. Qua uosmet ipsos salute dignos esse post templi excidium iudicatis? Quinetiā nunc armati statis, & nec in extremis supplices as simulatis. O miseri, qua fiducia? Nonne populus uester exanimatus? Templum uero periit, mihiq; subdita est ciuitas: in manibus autē meis habetis animas uestras. Et tamē fortitudinis esse gloriā mortem arbitramini? Nō cōtendā cū pertinacia uestra. Proiectis autē armis, traditisq; corporibus, uitam uobis indulgeo, & sicut in priuata domo, dominus mitis ultus grauiora, cætera mihi seruo. Ad hęc illi mihi responderūt, fidē quidē se ab eo minime posse accipere: nam iurasse nunq; id esse facturos: exeundi uero per munitiones, quā murū sepserat, cum cōiugibus ac liberis facultatē petebāt. Ituros em̄ se in solitudinē, ipsisq; oppidū relicturos. Ob hoc Titus uehementer iratus, q̄ in sorte captorū cōstituti, uictorū sibi cōditiones ponerent, declarari quidem his iussit uoce præconis, ne ulterius ad se profugerent, ne ue fidem sperarent: nulli enim esse parcendum: cunctis autem uiribus dimicarent, & quantum possent, salutē suā consulerent: iam enim se omnia iure belli gesturum. Militibus autem diripere ciuitatem, atq; inflammare per-

miserunt. Illi autē ipso quidē die nihil egerūt, postero autē die Archiuū, & Acram, & curiā, & qui uocatur Ophla, succedere: & progrediebatur ignis usq; ad Helenæ regiam, quæ in media erat Acra: nec minus ciuitatis mortuis plenæ uici domusq; ardebant. Eodē die Izatē regis filij, & fratres, cūq; his multi nobiles ex populo cōgregati, ut fidē sibi daret, Cæsari supplicarunt. Ille autē, quanquā cæteris omnibus iratus erat, mores tamē non mutauit, sed eos suscepit. Et tūc quidem omnes in custodia habebat: regis autem filios ac propinquos postea uinctos Romam perduxit, fidem obsidium præstaturos.

De præda seditioforum & succensione interioris ciuitatis.

Cap. XIII.

EDITIONI autem ad domū regiā profecti, ubi (quā tuta erat) multi facultates suas deposuerant, & Romanos hinc pellunt, & omnibus popularibus qui eō cōuenerant propē ad octo milia & quadringentos occisis, pecuniā etiā diripuerunt. Viuos autē duos milites Romanos cepere, unum equitē, alterum peditē. & peditē quidem interfectū per omnē transxere ciuitatem, uelut uno corpore omnes Romanos ulciscerentur. eques uero quiddā his quod saluti foret, suadere pollicitus deducitur ad Simonē, cum q; ibi quæ diceret nō haberet. Ardalæ cuidam ex numero ducū traditur puniendus. Is autē eum reuinctis post terga manib. oculisq; fascia obstrictis, in conspectum Romanorū ueluti capite cæsurus produxit. Verum ille dum gladiū ludæus educeret, ad Romanos refugit. Hunc Titus quoniā ab hostibus esset elapsus, non est passus quidē occidi, indignū uero esse Romanorū militem iudicauit, quia uiuus fuerat captus: & armis ablati eū agmine pepulit, quæ res prudenti uiro grauior esse morte uidebatur. Postero autē die Romani, uersis in fugam ex inferiori ciuitate latronibus, omnia Siloam usque igni tradidere. & oppidum quidem gaudebant absumi, rapinis uero carebant: quoniā latrones exinanitis prius omnibus, in superiorē ciuitatem recedebant. Erat namq; illis malorum quidem nulla pœnitudo: arrogantia autem tanquā in rebus secundis. Deniq; ardere ciuitatem lætis uultibus aspicientes, alacri uoto mortem se expectare dicebant, q; perempto populo, incēso templo, & flagrāte oppido, nihil essent hostibus relicturi. Sed tamen Iosephus in extremis eorum rebus, pro reliquijs ciuitatis obsecrādo laborat. Sed multa quidē in eorū crudelitatem atq; impietate locutus, multa uero pro salute adhortatus, nihil amplius q; elusus est: quia neq; se tradere propter iusiurandum patiebātur, neq; pugnare cum Romanis ex æquo iam poterant, ueluti custodia circumuallati cædisq; insuper consuetudo dexteras commouebat. Dispersi autem per ciuitatem, per ruinas latitabant, profugere paratis insidiantes. Multi autem capiebantur, omnesq; interficiebantur: nam propter inedia fugere non ualebant: mortuos autem canibus proijciebant. Omne autem pereundi genus, fame leuius uidebatur: adeo ut ad Romanos quoq; sine licentia, etiam desperata misericordia, tamen fugerent: atque in seditiosos à cæde non cessantes, sponte inciderent. nullusq; in ciuitate locus uacuus erat: sed cuncta mortuos habebant, quos fames aut latrones confecerant, & cadaueribus eorum pleha erant, qui alimentorū penuria uel seditione perierant. Tyrannos autem fovebat, factionemq; latronum, spes ultima sita in cloacis: quō si fugissent, minime inueniri posse arbitrabantur: sed peractō excidio, post Romanorum digressum

Ioseph.

Xx 2

sum

sum prodire ac fugere cogitabant. Id autē planē illis erat somnium. Nec enim uel deum, uel Romanos fuerāt latituri. Tunc quidem subterraneis freti, plura quā Romani cōcremabant, & qui ex incendijs fugientes in cuniculos descendissent, eos improbe necabant, itemq; spoliabant. Quinetiam cibū sibi reperissent concretum sanguine rapientes, deuorabant. Erat autem inter se illis iam rapinarū causa bellū: eosq; putauerim, nisi excidio præuenti essent, nimia crudelitate mortuorum quoq; corpora degustaturos fuisse.

Superior pars ciuitatis oppugnatur, & confugiunt aliqui Iudeorum ad Titum.

Cap. XV.

CAESAR autem fieri nō posse pospiciēs, ut sine aggeribus superiorem caperet ciuitatē, in prærup̄to undiq; loco sitā, distribuit operib. mill̄tem uicesimo die mēsis Augusti. Erat autē transuectio materiæ difficilis: omnibus, ut dictū est, circū ciuitatē usq; ad centesimum stadium in priorum aggerū extructionē detōsis. Quatuor quidē legionū opus in occidentali parte ciuitatis cōtra aulā regiā erigitur: auxiliariū uero manus, & cetera multitudo xyistū uersus, ac pontē, & Simonis turrim: quā cum Ioanne bellū gerēs, pro castello sibi ædificauerat. His autē diebus, Idumæorū duces clam congregati, consiliū de sui traditione cepere: missisq; ad Titum quinq; , ut dexteram sibi daret, precabantur. Ille uero tyrānos sperās esse cessuros Idumæis abstractis, quoniā belli pars uidebantur, sero quidē, ueruntamē uītā his pollicitus, legatos remisit. Discessum autē parantibus Simō præsensit, & eos quidē, qui ad Titum perrexerant, quinq; uiros statim occidit: duces uero, quorū nobilissimus erat Sosæ filius Iacobus, correptos in custodiā conijcit. Nec multitudinem Idumæorum, abductis rectoribus, quid ageret nescientem, sine custodia habebat: sed diligētioribus eam custodijs amplectebatur: & tamen custodes profugientibus obstare non poterant. Quāuis enim multi necarentur, plures tamen erāt qui fugerent. Omnes autē suscipiebātur à Romanis, quod Titus nimia lenitate priora præcepta neglexerat: ipsiq; milites iam & spe lucri, & satietate, cædibus temperabant. Sola enim relicta plebe, aliud uulgus cum cōiugibus ac liberis, paruo quencq; pretio uenūdabant. Cum multi autem distraherentur, & emptores pauci essent, quanq; uoce præconis edixerat, ne quis solus transfugeret: ut eo modo familias suas educerēt, tamē hos quoq; recipiebat: appositis, qui ab his secernerēt, si quis dignus supplicio uideretur. Et infinita quidē multitudo uenijt. Ex populo uero seruati sunt plus q̄ quadraginta milia, quos imperator quomodo cuiq; gratum erat, dimisit. Iisdem autē diebus, etiam sacerdotū unus, filius Thebuthi, nomine Iesus, accepta fide salutis à Cæsare, ut de sacris donarijs quædā traderet, egreditur, ac tradit ex fani pariete candelabra duo, his quæ in templo erant posita, similia: mensasq; & crateras, & pateras, omnia ex auro solido & grauissimo facta. Tradit etiam uela, pōtificum indumenta, cum gemmis, & uasa multa sacrificio comparata. Quinetiam custos sacræ pecuniæ comprehensus, Phineas nomine, uestes & cingula sacerdotum ostendit, multamq; purpuram & coccum, quæ ad usum reposita catapetasmatis seruabantur. Cum quibus aliquatum cinnami erat, casia, pigmentorumq; aliorum multitudo, quibus commixtis deo in dies singulos adolebāt. Tradita sūnt autem ab eo & ex alijs opibus multa, & sacra ornamenta nō pauca: quorum gratia: licet ui capto, ut transfugæ tamen data est uenia.

De

IAM uero perfectis aggeribus, Septēbris mēsis die septimo, qui erat à cœpto opere octauus & decimus dies, Romani quidem machinas admoueabant. Seditioforum autē alij, qui ciuitatē desperauerant, muris relictis in Acram recedebant, alij se in cloacas demittebant: multi dispositi prohibebant eos qui arietes applicarent. hos autē superabant multitudine ac uirtute Romani: quodq; maximū est, læti mœstos atq; iam debiles. Cum autē pars esset aliqua muri subruta, nōnullæq; turres arietibus pulsatae celsissent, statim quidem propugnatores earum diffugiunt: timor autem etiam tyrannos necessitate maior inuadit, nam & prius q̃ transgredierentur hostes, torpore tenebantur, & ad fugiendum suspensi erant. Videres autē paulo antē superbos, & factis impijs arrogantes, ita tunc humiles esse ac tremere, ut miseranda esset, quanquam in nequissimis, tanta mutatio. Conati sunt quidem ambitu & muro, quo mœnia cingebātur, inuaso atq; perrupto, custodes pellere, atque egredi: cum uero, quos antea fideles habuerant, nusquā uiderent, fugiebant quò quemq; necessitas impulisset. Adeuntes autē alij cum totum ab occidente murum subuersum esse nunciarent, alij subijisse Romanos, ac etiam propinquare se quærentes, alij etiam uidere hostes in turribus affirmarent, metu fallente conspectū, in ora prostrati, pro sua dementia querebātur: ac ueluti succisi neruos, quā fugerent hæsitabant. Vnde & maxime quis, & uirtutē dei perspexerit contra iniustos, & fortunam Romanorū. Tyranni siquidem semetipsos tuitioe priuauere, ac sponte de turribus descendere: unde ui nunq̃, sola uero fame capi poterant. Romani uero qui tantū in muris inferioribus laborauerant, eos quos instrumentis nō potuissent, nunc fortuna cepere. Omnibus enim machinis, tres turres ualidiores erant, de quibus suprā memorauimus. Relictis itaq; his, uel (quod est uerius) dei nutu ab his depulsi, confestim quidem ad uallem Siloam cōfugere, rursus autē ubi à metu paululum respirauerunt, munitionem qua murus erat accinctus ex ea parte petiere. Vbi autē in firmiori audacia, q̃ necessitate (iam enim uires eorum labor, metus & calamitas fregerat) à custodibus retruduntur, & per diuersa disiecti, in cloacis delitescūt. Romani uero muris potiti, signa in turribus posuere: & plausu atq; lætitia uictoriā & cantu celebrabāt, q̃ principio finem belli multo senserant leuiorem. Deniq; sine sanguine murum nacti, nouissimum non esse credebant: cumq; nullum reluctantē uiderent, pro incerto mirabantur. In angustias autē uiarum strictis gladijs fusi, & quos cepissent interficiebant nullo discrimine: domosq; totas, cum omnibus qui eò confugerant, igni tradebant. Multas uero uastantes quas prædæ causa penetrassent, integras mortuorū familias, & plenas mortuis tecta, quos fames cōfecerat, offendebant. Ipsum deinde horrentes aspectū, uacuis manibus egrediebantur. Nec tamen eo modo peremptos miserātes idem etiam circa uiuos patiebantur: sed unumquemq; obuiū transfigendo, & angusta uiarum cadaueribus ostruendo, totam ciuitatem sanguine diluere, ut pleraq; incensorum cædes extinguerent. Et occidentes quidem uespere cessabant, nocte uero crescebat incendium. Ardentibus autem Hierosolymis, illuxit dies Septēbris mensis octauus ciuitati, tot clades cum obsideretur expertæ, quot bonis si usa esset ex quo fuerat condita, inuidenda fuisset.

Ioseph.

Xx 3

set

set: nulla tamē alia re tantis infelicitatib. digna, nisi q̄ talem progeniē qua sub uersa est, edidit. Intro autē Titus ingressus, & alia, & ciuitatis munitiones ac turrium cautes miratus est, quas tyrāni per dementiā deseruerant. Conspēcta quidem earum solida altitudine, itemq̄ magnitudine, subtiliq̄ lapidum cōpagine singulorum, quantumq̄ paterent uel quantū erigerentur, deo, inquit, plane adiuuante pugnauius, & deus erat, qui detraxit ab istis munimentis ludæos. Nam quæ hominū manus, aut quæ machinæ ad istas ualerent? Tunc quidem multa eiusmodi cum amicis collocutus est, quos uero à tyrannis uinctos in castellis reperit, relaxauit. Cū autē alia ciuitatis deleret, murosq̄ subuerteret, eas turres fortunæ suæ monimentū reliquit: qua cōmilitante his potitus fuisset, quæ capi nō potuissent. Quia ergo milites interficiēdo defatigabātur, magnaq̄ adhuc extabat superstitū multitudo, solos quidem armatos Cæsar, & qui manum opponerent, iubet interfici, reliquā uero multitudinē saluam esse. Illi autē cum his, quos occidi mandatum fuerat, etiam senes, ac debiles trucidabāt: uegetos autē atq̄ utiliores coactos in tēplum in destinatum mulierib. ambitum cōcluserunt. Custodem autē his Cæsar apposuit unum ex libertis, & amicum suum Frontonem, qui fortunā quā quisq̄ meritus esset, decerneret. Ille autem latrones quidem omnes, atq̄ seditiosos, cum alius ab alio indicaretur, occidit: iuuenes autem lectos, qui procero atque formoso essent corpore, triumpho seruabat: ex residua multitudine septum & decē maiores annis, uinctos mittit ad Ægyptū, operib. deputādos. Plurimos autē per prouincias Titus distribuit, in spectaculis ferro & bestijs consumendos. Qui uero infra decimū & septimū annū ætatis agerent, uenditi sunt. Iisdem autē diebus, quib. se cernebātur à Frontone, mortui sunt fame duodecim milia, quib. partim odio custodū non præbebatur cibus, partim ipsi uictus fastidio tenebantur. Erat autem præ multitudine hominum frumenti penuria.

De numero captiuorum & peremptorum.

Cap. XVII.

T captiuorum quidē omniū qui toto bello cōprehenſi sunt, nonaginta & septē miliū cōprehenſus est numerus. mortuorū uero per omne tēpus obſidionis undecies centū milia. Horū pleriq̄ gentiles fuere, sed nō indigenæ: ab omnib. em̄ regionibus ad azymorū diem festū congregati, bello subito circūfusi sunt: ubi primo quidē illis pestifera lues ex loci angustia nasceretur, deinde citius fames. Quod autē caperet tantam hominū multitudinē ciuitas, certum erat ex his, qui sub Cestio fuerāt enumerati. Is em̄ tunc uires ciuitatis ac florem Neroni significare cupiens, contemnenti nationem, à pontificib. petijt, ut si quo modo possent multitudinē numerarent. Illi autē, cum dies festus adesset, qui Pascha uocatur, quando à nona quidem hora usq̄ ad undecimā hostias cædunt, per singulas uero contubernia non pauciorum quàm decem uiroꝝ fiunt: solum enim epulari non licet, multi etiam uiceni conueniunt: hostiarum quidem ducenta & quinquaginta sex milia & quingentas numerauere. Fiunt autem, ut denos epulatores per singulas imputemus, uicies centena ac septingenta milia, sancti omnes ac puri: nec enim leprosis siue uutiliginosis, aut semine fluentibus, quos gonoroicos uocant, neq̄ mulierib. menstruo cruore pollutis, neq̄ alijs inquinatis participare sacrificia permittebatur: sed nec alienigenis quidem, nisi qui religionis cau-

sa uenissent. Magna uero hæc multitudo ab extraneis congregabatur. Tunc tamē uelut in carcerē tōta gens fato cōclusa est, & facta hominib. ciuitas bello obsidebatur. Itaq; superat omnē humanā, & diuinitus emissam pestē humerus peremptorū, quos partim palām occidēre, partim cepere Romani. Rimātes em̄ cloacas, & sepulchra eruentes, quos offendissent iugulabāt. Inuēti autē sunt ibi quoq; plusq; duo milia, quorum alij manu sua, plures autē mutuis se uulneribus interfecerāt, cū alios fames corrupisset. Fœdus autē corporū odor introeuntibus occurrebat, adeo ut statim multi recederent: alij plura habendi cupidine, cōgesta cadauera calcantes, se immergerent, multæ nāq; opes in cuniculis inueniebātur, nefasq; omnē uia lucri faciebat. Subducebātur autē multi, quos tyrāni uinxerāt: nec em̄ in extremis à crudelitate cessauerāt. Vltus est autē deus utrunq; merito. Et Ioānes quidē oppressus fame cū fratribus in cloacis, quam sæpe despexit, à Romanis dexterā sibi dari precatus est. Simon uero multa ui cū necessitate luctatus sicut infra designabimus, semet tradidit. Seruatus est autem alter triumpho. Ioannes autem uinculis sempiternis. Romani uero extremas urbis partes incendunt, murosq; subuertunt.

Hierosolymæ urbis historia breuis.

Cap.

XVIII.

IT A quidem Hierosolyma capta est, secundo anno principatus Vespasiani, Septēbris mensis octauo die. Quinquies autē prius capta, tūc iterū uastata est. Ægyptiorū quidē rex Asochæus, & post eum Antiochus, deinde Pompeius, & post hos cum Herode Sosius captā urbem seruauere. Antea uero rex Babyloniorum ea potitus excidit: post annos ex quo ædificata est, mille trecētos sexaginta, & mēses octo, & dies sex. Primus autē cōditor eius fuerat Chananæorū dynasta qui patria lingua iustus appellatus est rex. Erat quippe talis. Ideoq; sacerdotiū deo primus exhibuit, & fano primū ædificato, Hierosolymā ciuitatē uocauit, cū antē Solyma uocaretur. Chananæorum quidem populo rex Iudæorū Dauid pulso, colendā suo populo tradidit: & quadringentesimo sexagesimo quarto anno post, ac mēsis tribus, à Babylonis euerfa est. A rege autē Dauide qui primus Iudæus in ea regnauit, usq; ad id quod Titus fecit excidium, anni mille centū septuagintanouē. Ex quo primum autem condita est, usq; ad excidium, anni duo milia centū septuaginta septem. Sed enim neq; antiquitas, neq; ingentes diuitiæ, neque per totum orbē terræ diffusa fama, nec magna religionis gloria quicq; iuuat quominus periret. Talis quidem finis Hierosolymorū obsidionis fuit. Postquam uero quos occideret quid'ue raperet, non habebat exercitus, q; iratis animis omnia deerant (nec enim parcendo si esset quod agerent, abstinuissent) iubet eos Cæsar totam funditus iam eruere ciuitatem, ac templum: relictis quidem turribus, quæ præter alias eminebāt, Phasaelo, & Hippico, & Mariamne: muricq; tanto, quantum ciuitatem ab occidente cingebat. Id quidem, ut esset castrum illic custodiæ causa relinquendis: turres autem, ut posteris indicarent qualem ciuitatem, quam'ue munitissimam, Romanorum uirtus obtinuisset. Alium uero totum ambitū ciuitatis ita cōplanauere diruentes, ut qui ad eam accessissent, habitatā aliquando esse uix crederent. Hic quidem finis eorum dementia, qui nouas res mouere tentauerūt, Hierosolymis fuit, clarissimæ ciuitati, & apud omnes homines prædicatissimæ.

CAESAR autem praesidio quidē illic statuit relinquere decimā legionem, nonnullasq; alas equitum, ac peditum cohortes. Omnib. autē belli partibus administratis, & laudare uniuersum cupiebat exercitū, pro rebus fortiter gestis, & debita uiris fortib. praemia persoluere. Cōposito aut in medio ante castra magno tribunali, stans in eo cū procerum eminentissimis, unde ab omni milite posset audiri, magnam illis ait habere se gratiam, q̄ beneuolentia erga se utendo perseuerassent. Laudabat aut, q̄ per omnia bella morigeri fuissent, quodq; praeliando fortitudinem in multis magnisq; periculis monstrassent, patriae per se amplificantes imperium: omnibusq; planum facientes hominibus, quia neq; hostiū multitudo, neq; munitiones regionū, neq; magnitudines ciuitatum, uel audacia inconsulta, & immanitates efferae aduersantiū, possint unquam Romanorum uires, uel manus effugere, quamuis in multis rebus aliqui fortunam opitulantem habuerint. Pulchrum quidē esse, ait, illos etiam bello finem imponere, quod multo tempore gestum sit. nec enim optasse his quicquam melius, cum id ingrederentur. Hoc autem pulchrius atq; praeclearius, quod duces Romani & administratores imperij, ab his declaratos ac praemissos in imperium cuncti libenter suscipiunt. & his quae ipsi decreuere, standum putant, agentes his gratias, qui legissent. Mirari autem se eos ac diligere omnes, quia nemo uiribus alacritatem habuit tardiores. Et illis tamen, qui pro maiore uiclorius decertassent, uitāq; suam cōdecorassent fortibus factis, & re bene gesta militiam suam nobiliorem fecissent, dixit se & honores & praemia redditurum: nec ullum eorū qui plus alio laborare uoluisset, iusta uicissitudine cariturum: magnamq; sibi huius rei fore diligentiam, quod magis uellet honorare uirtutes eorum, qui militiae sortij fuissent, q̄ punire peccata. Confestim ergo iussit eos quorum partes sunt, indicare, quosnam scirent fortiter aliquid in bello fecisse: & nominatim singulos appellans, praesentes collaudabat, quasi qui domesticis recte gestis nimisum laetaretur: & coronas eis aureas imponebat, & torques longasq; hastas, & signa ex argento facta donabat, & uniuscuiusq; ordinem mutabat in melius. Quin & ex manubijs aurum & argentū, itemq; uestes, aliamq; praedam largiter distribuebat. Omnibus autem ita donatis, ut quisq; se meritum praebuerat, uotisq; cum uniuerso exercitu factis, magno fauore descendit uertiq; se ad sacra pro uictoria celebranda: magnaq; astante bouum multitudine circum aras, immolatos omnes exercitui dedit ad epulas, ipse uero cū honoratis per triduum laetatus, milites quidem alios quod quēq; cōueniret, dimittit. Hierosolymorum autem custodiam decimae legioni credit: neq; ad Euphratem, ubi pridem fuerat, eam remisit. Duodecimam uero legionem, memor q̄ Cestio duce ludæis cesserat, totam Syria pepulit: erat enim olim apud Raphanæas: ad Meliten autem, quae sic uocatur, misit. Haec ad Euphratem in confinio Armeniae & Cappadociae sita est. duas uero sibi obsequi satis esse duxit, donec ad Aegyptum perueniret, quintam & quintamdecimam legiones. Deinde cum ad maritimam Caesaream cum exercitu descendisset, in eam manubiarum multitudinem reposuit, captiuosq; ibi asseruari praecipit. quod ad Italiam nauigare tempus hyemis prohibebat.

De navigatione Vespasiani, deq̃ comprehenso Simone & spectaculo die natalitio exhibito. Cap. XX.

PER idem uero tēpus, quo Titus Cæsar obsidionis causa apud Hierosolymā cōmorabatur, ascensa naui oneraria Vespasianus Rhodum transmittit. Hinc aut̃ uectus triremib. postq̃ omnes quas præterna uigauit ciuitates inuisit, ab his cū uotis exceptus, in Græciā ex Ionia trāsit. Egressus deinde Corcyra in Iapygiā delatus est, unde iam terra iter agebat. Titus aut̃ ex maritima Cæsarea reuersus, in Cæsareā qui Philippi uocatur, aduenit, diuq̃ ubi cōmorabatur, celebrās omnia genera spectaculorū: multiq̃ in ea captiui cōsumpti sunt, alij bestijs obiecti, alij aut̃ cateruatim more hostiū inter se depugnare coacti. Hic Simonē etiā Giorę filiū cōperit hoc modo cōprehensum. Iste Simon cū Hierosolyma obsideretur in superiore ciuitate cōstitutus, postq̃ muros ingressus exercitus totā uastare ciuitatem cōeperat, tūc fidelissimis amicorū ascitis, & lapidarijs cū ferramētis eorū necessitati cōgruis, & alimētis quę multis dieb. sufficere possent, unā cū illis omnib. in quādā occultiorē cloacā sese demittit. & quoad fossā patebat, illi p̃grediebantur: ubi uero soliditas obstitisset, eā suffodiebāt, sperātes posse ulterius p̃gressos tuto emergere, atq̃ ita seruari. Sed hāc expectationē ueram nō esse, rei periculū refellebat. Vix em̃ paululū fossores p̃cesserāt, iamq̃ alimēta, quāuis parce his uterētur, eos deficiebāt. tūc igitur uelut stupore posset Romanos fallere, albis tunicis, innexaq̃ fibula, ac chlamyde purpurea indutus, illo in loco ex terra editus ubi tēplū antea fuerat apparuit. Ac primo quidē obstupere qui eū uiderūt, locisq̃ suis manebāt. deinde p̃pius cū accessissēt, quis esset, percōtati sunt. & id quidē Simō nō dicebat. iubebat aut̃ ad se ducē uocari, statimq̃ accersitus ab his qui ad eū cucurrerāt, uenit Terētius Rufus: nāq̃ is rector militiæ relictus erat. Omni aut̃ ab eo ueritate cōperta, ipsum quidē uinctū custodiebat: Cæsari uero quēadmodū esset cōprehensus, indicauit. Simonē quidē in ultionē crudelitatis, qua in ciues suos amarē ac tyrānice fuerat usus, in potestate hostium quib. maxime inuisus erat ita deus posuit, nō ui subditum eorū manib. sed sua spōte ad suppliciū adductū: p̃pterea q̃ plurimos ipse crudeliter interemerat falsis criminationib. insimulatos, defectionis scilicet ad Romanos. Nec em̃ potest iram dei effugere nequitia, nec inualida res est iustitia, sed quādoq̃ sui temeratores ulciscitur, & grauiorē pœnā ingerit criminosis, cū iā se liberatos esse crediderint, eo quod nō statim luere cōmissa, Id etiā Simō didicit, postq̃ in iras Romanorū incidit. Illius aut̃ ascēsus ē terra, magnam etiam aliorū seditioforum multitudinē iisdem diebus fecit in cloacis deprehēdi. Cæsari aut̃ maritimam Cæsaream reuerso, uinctus Simō oblatus est. & illum quidē triūpho, quem Romæ acturus erat, seruari iussit. Ibi aut̃ moratus, fratris sui natalē diē clarissime celebrabat, multam partem damnatorū eius honori attribuēs. Numerus enim eorum qui cum bestijs depugnarūt, quicq̃ ignibus cremati sunt, & inter se digladiatores perire duo milia quingentos excessit. Omnia tñ Romanis uidebantur hęc licet mille modis illi consumerentur, minus esse supplicij. Postea Cæsar Berytū uenit (hec aut̃ est ciuitas Phœnices, puinciæ, colonia Romanorū) & in hac quoq̃ diutius demoratus est, maiore usus claritudine circa natalē patris diē, tā magnificētia spectaculorū, q̃ sumptibus alijs excogitatis, cum etiam captiuorum multitudo eodem quo antea modo periret.

De

VENIT autem per idem tempus, Iudæos qui apud Antiochiam reſſi qui erant, acerba & exitioſa pericula perpeti, concitata in eos Antiochenſium ciuitate, tam propter criminationes illatas eis in præſentia, quàm propter ea quæ fuerant non multo ante commiſſa. De quibus neceſſarium mihi uidetur pauca prædicere, ut etiã quæ poſtea geſta ſunt, conſequenti narratione referamus. Iudæorū namq; gens multū quidē totius orbis indigenis aſſeminata eſt. Plurimū autē Syris uicinitate permixta, præcipue apud Antiochiã uerſabatur, propter magnitudinē ciuitatis. maxime uero his liberã domesticū facultatē reges, qui poſt Antiochū fuerant, præbuerūt. Namq; Antiochus quidem, qui Epiphanes dictus eſt, ualtatis Hieroſolymis templum ſpoliauit. Qui uero poſt eum regnū aſſecuti ſunt, quicquid æneū in donarijs fuit, hoc Iudæis apud Antiochiã degentib. reddidere, in eorū ſynagoga dedicatū conceſſeruntq; ut pari cum Græcis iure ciuitatis uterentur. A ſecutis quoque poſtea regibus eodē modo tractati, & multitudine profecere, & extruptione itemq; magnificentia munerum templum clarius reddidere: ſemperq; religione ſibi ſociantes magnam paganorū multitudinē, etiam illos quodãmodo ſui partē fecere. Quo tēpore autē bellum fuerat conclamatū, & recens in Syriam Veſpaſianus delatus eſt nauigio, Iudæorū uero odium apud omnes pullulabat, tunc unus eorū Antiochus quidã plurimū patris cauſa honorabilis (erat em̃ princeps apud Antiochiã Iudæorū) cum Antiochenſium populus cōcionaretur in theatro, progreſſus in mediū, patrē ſuum & cæteros deferebat, inſimulans eos q; una nocte totam ciuitatē incendere ſtatiſſent: & uelut huius conſilij participes quosdam hoſpites Iudæos tradidit. His autem auditis, populus iram cohibere nō poterat: ſed in eos quidē qui traditi fuerant, ignē iuſſit afferri: ſtatimq; omnes in theatro concremati ſunt. In multitudinē uero Iudæorū properabat irruere: ſi eos celeriter ulți eſſent, patriam ſuam ſeruātū iri exiſtimantes. Antiochus autē iracundiam magis accendere, mutatae uoluntatis argumentū, quodq; Iudæorum mores odiſſet, exhibere ſe credens, ſi paganorum ritu ſacrificaret: idemq; iuſſit & cæteros compelli facere: renuendo enim manifeſtos inſidiatores fore. Huius autem rei periculo ab Antiochenſib. factō, pauci quidem conſenſerunt: alij uero qui noluerunt, perempti ſunt. Antiochus autē acceptis à Romanorum duce militibus, ſauius inſtabat ſuis ciuib. bus, nequaquā eos die ſeptimo ab opere ceſſare permittens, ſed omnia cogens facere, quæ diebus alijs agerent. Tamq; ualidam neceſſitatem impoſuit, ut nō modo apud Antiochiam ſeptimi diei feriē ſoluerentur, ſed ab hoc exordio in cæteris quoq; ciuitatibus ad breue ſimiliter tēpus fieret. Iudæis autē apud Antiochiam tūc eiufmodi mala perpeſſis, altera denuo calamitas accidit: de qua narrare conati, hæc quoq; perſecuti fuimus. Namq; quod quadratum forum exuri contigit, & archiua monumentorumq; receptacula publicorum, itemq; baſilicas, uixq; ignis inhiſcitus eſt ſuper omnem ciuitatem magna nimis uiuens, huius facti Antiochus Iudæos accuſat: & Antiochenſes, quos ſcilicet ſi his inſeſti antea non fuiſſent, recentī tamen ex incendiū tumultu facile calumnias perpuliſſet, multo magis ex anteaſtis fidem habere dictis ſuis perſuaſit, ut penē ſe uidille ignem à Iudæis inijci arbitrarentur: & tanquam furore

correpti. magno cū ardore cuncti aduersus eos qui accusabantur, impetus facerēt. Vix aut motus eorū potuit reprimere Collega adhuc iuuenis legatus, postulans sibi permitti referre ad Cæsare gesta. Rectorē nāq; Syriae Cæsennium Patū iam quidē Vespasianus ad eam miserat, nondū autē ille peruenerat. Habita uero diligēti quæstione Collega reperit ueritatē. & eorū quidē Iudæorū quos Antiochus accusauerat, nemo cōscius fuit. omne autē facinus ad misere homines quidē nocētissimi necessitate debitorū: rati q; si forū & scripta publica cōcremassent, exactione liberarentur. Iudæi quidē pro suspensis criminationibus futura expectantes, magno timore fluctuabant.

Quomodo Vespasianus rediens à Romanis exceptus est.

Cap. XXII.

ITVS autem Cæsar à patre sibi allato nūcio, quod uniuerfis quidē Italiae ciuitatib. desiderabilis peruenisset: maxime uero, q; urbs eū Roma summa cum alacritate & claritudine suscepisset, in maximā læticiā uoluptatē q; translatus est, curis de eo ita ut sibi erat suauissimū liberatus. Vespasianū enim etiā longe absentē, omnes homines Italiae uoluntatibus ut præsente colebant: expectationē suam, q; nimis eum uenire cupiebāt, pro eius aduentu ducentes, & omni habentes necessitate liberā erga illū beneuolentiam. Nam & senatus memor calamitatū, quę mutatione principum cōtigissent, optabat imperatorē suscipere senectutis honore bellicorūq; gestorū maturitate decoratū, cuius præsentiā sciebat soli saluti subiectorū cōmodaturā: & populus malis intestinis sollicitus, magis eū uenire cupiebat: tūc se calamitatibus quidem pro certo absoluendū esse confidens, antiquā uero libertatē cum opulentia recepturū. Præcipue milites ad eum respiciebant. hi enim maxime bellorū per illum patratorū nouerāt magnitudinem. imperitiā uero aliorum ducum experti atq; ignauīā, magna quidē se optabant turpitudine liberari. eū uero qui se & seruare & honestare solus posset, recipere precabantur. Cum uero hac beneuolētia diligeretur ab omnibus, honore quidē præcipuis uiris ulterius expectare intolerabile uidebatur, sed eum longissimē ab urbe Roma cōuenire antē properabant. Nec tamē quisquā moras eius cōueniendi ferebat, sed ita simul omnes effundebantur, & uniuerfis facilius & promptius ire q; manere uidebatur, ut etiam ciuitas ipsa tunc primum inter se iucundam sentiret hominum charitatē. Erant autē pauciores abeuntib. remanentes. Vbi uero eum appropinquare indicaretur, quamq; mansuete singulos suscepisset, qui præcesserant, nunciatum est, omnis iam reliqua multitudo per uias cum cōiugibus & liberis præstolabantur: & quò trāsirens aduenisset, uidendi eius uoluntatē, uultusq; lenitatē omniū generū uocibus prosequēbatur, benemeritū & salutis datorem, solumq; dignū Romanorū principem appellantes. Tota uero ciuitas ueluti tēplum erat, fertis atq; odoribus plena. Cū uero uix per circumstantē multitudinē in palatiū uenire potuisset, ipse quidē penatibus dijs aduentus sui gratulatoria sacra celebrauit. Vertunt autē se ad epulas turbæ, perq; tribus & cognationes & uicinas cōuiuia exercētes, deo libabant, & ab eo precabantur ipsum Vespasianum quamplurimū temporis in Romano imperio perseuerare, & filium eius, & qui ex his nascerētur seruari inexpugnabilem principatum. Vrbs quidem Romana Vespasiano ita suscepto, statim maxima felicitate crescebat.

Domitia

ANTE hæc uero tempora, quibus Vespasianus quidem apud Alexandriam erat, Titus uero Hierosolymam obsidebat, magna pars Germanorum ad defectionem mōta est: quibus etiam Gallorum proximi conspirantes, magnam spem contulerant, quod etiam Romanorum dominio liberarentur. Germanos autem deficere uelle, bellum'que inferre, sustulit primo natura bonis consilijs uacua, parua spe appetens periculorum: deinde odium principum, quoniam solis sciunt gentem suam ui coactam seruire Romanis: nec non equidem maximam tempus eis fiduciam dedit. Nam cum uiderent Romanum imperium crebris imperatorum mutationibus intestina seditione turbari, omnemq; his subditam orbis terræ partem pendere ac nutare cognoscerent, hoc sibi optimum tempus ex illorum rebus aduersis atq; discordijs oblatum esse putauerunt. Id autem consilium dabant, & hac eos spē decipiebant, Classicus quidam & Ciuilis, ex eorum potentissimis: qui olim quidem res nouas cupiebant: occasione autem inducti, suam sententiam prodidere. Iamq; alacriter affectæ multitudinis periculum facturi erant: uerum maxima parte Germanorum defectionem pollicita, & cæteris fortasse non dissentientibus, ueluti quadam diuina prouidentia, Vespasianus ad Petilium Cerealem, qui pridem Germaniam rexerat, literas mittit, quibus eum consulem declarauit, iussit'que ad Britannias administrandas proficisci. Igitur ille quò iussus erat abiens, audita rebellionē Germanorum, eos iam congregatos aggressus magna clade affecit, deposita'q; amentia ad sobrietatem coegit. Sed etiam si ille ad ea loca non peruenisset, tamen haud multo post essent supplicia luituri. Nam ut primum defectionis eorum nuncius allatus est Romam, Domitianus Cæsar hoc audito, non sicut alter in illa ætate fecisset (nam admodum adulescens erat) tantam rei magnitudinem suscipere non detrectauit: sed à patre habens ingenitam fortitudinem, & supra ætatem exercitatus, ilico tendebat in Barbaros. Illi autem expeditionis fama perculsi, ei se permiserunt: lucrum hoc ex ea re maximum naçti, ut sine clade pristino iugo subijcerentur. Omnibus ergo circa Galliam ut oportuit ordinatis, ne facile rursus unquam turbarentur, Domitianus clarus atq; insignis, ætatem superantibus factis, & patrium decus afferentibus, Romam regreditur. Cum supradicta uero Germanorum defectione, iisdem diebus etiam Scytharum cōuenit audacia. Nā qui appellantur Sarmatæ, maxima multitudine clām transgressi flumen Istrum, uiolenti atq; sæuissimi, propter inopinatum impetum multos Romanorū quos in præsijs offendere, interficiunt: & consularem legatum Fonteium Agrippam, qui fortiter his obuius pugnauerat, occidunt: proximasq; regiones totas ferendo atq; agendo, omniaq; incendendo peruegabantur. Vespasianus autem hoc factō, & uastitate Mœsiæ cognita, Rubrium Gallum mittit pœnas de eis sumpturum. à quo multi quidem in prælijs trucidati sunt, qui uero salui esse potuere, cum timore domum refugere. Hoc autem bello magister militum finito, etiam futuri temporis cautioni consuluit. Pluribus enim & maioribus præsijs loca circundedit, ut omnino Barbaris esset impossibilis transitus. In Mœsia quidem ea celeritate debellatum est.

De anne sabbatico & triumpho Vespasiani ac Titi celeberrimo.

Cap. XXIII.

Rinceps uero Titus aliquandiu quidem Beryti commorabatur, ita ut diximus: inde autem reuersus, & per omnes quas obiret Syriæ ciuitates magnificentissima celebrans spectacula, ludæorum captiuis ad ostentationē cladis eorum abutebatur. Conspicit autem in itinere fluuium cognitione dignissimum. Is fluit medius inter Arcas & Raphanæas Agrippæ regni ciuitates. Habet autem quoddam peculiare miraculum. Nam cum sit quando fluit plurimus, neque meatu segnis, tamen interpositis sex diebus à fontibus deficiens, siccum exhibet locū uidere. Deinde quasi nulla mutatione facta, septimo die similis exoritur: atque hunc ordinem semper eum obseruare pro certo compertum est. Vnde etiam Sabbaticus appellatus est, à sacro ludæorū septimo die sic denominatus. Ciuitatis autē Antiochenis populis, postquam Titum aduentare cognouit, manere quidē intra moenia præ gaudio non sustinebat. omnes autē obuiam ei pergere properabant, & usque ad tricesimū uel eo amplius stadium progressi, nō modo uiri, sed etiam fœminæ cum pueris expectabant. Et cum appropinquantē uidissent, ex utroque uiae latere stantes dextras cum salutatione tendebant: multisque fauoribus exultantes, cum ipso reuertebantur. Crebro autem inter omnes alias laudes precabantur, ut ludæos expelleret ciuitate. Titus quidem nihil precibus istis indulgit, sed otiose quæ dicebantur audiebat. Incerti autē quid sentiret, quid uel facturus esset, ludæi magno & atroci metu tenebantur. Nec enim commoratus est Antiochiæ Titus, sed continuo ad Zeugma Euphratem uersus iter contendit. Quō missi etiam ab rege Parthorum Vologeso uenere, aureā ei ferentes coronam, quod ludæos uicisset. Eaque suscepta etiam conuiuium exhibuit regijs, atque ita Antiochiam remeauit. Senatu uero & populo Antiochenis multum petentibus ut in theatrum ueniret, ubi omnis eum multitudo præstolabatur, humanissime paruit. Rursus autem fortiter iisdem instantibus, & crebro postulantibus expelli ciuitate ludæos, ingeniose respondit, patriā eorum dicens quō expellendi fuerāt interisse, nullumque iam esse locum qui eos reciperet. Vnde ad aliam petitionē sese conuertunt Antiochenes, quod priorem impetrare non potuerunt. Aeneas enim tabulas eum precabantur eximere, quibus incisa essent priuilegia ludæorum. Sed ne id quidem Titus annuit. uerū in eodem statu relictis omnibus quæ habebant apud Antiochiam ludæi, ad Aegyptum inde discessit. Iter autē agendo cum ad Hierosolymam uenisset, tristēque solitudinē quam uidebat, antiquæ ciuitatis claritudini compararet, disiectorum operum magnitudinem & ueterem pulchritudinē recordatus, miserabatur excidium ciuitatis, nō sicut alius fecisset exultans, quod talem & tantam funditus excidisset, uerū multa imprecans seditionis authoribus, & qui hanc poenam ei inferre coegere: ita certus erat, quōd nunquam uirtutē suam uoluisset punitorū calamitate clarescere. Ex magnis enim diuitijs, non minima pars in ruinis adhuc inueniebatur. Quædam enim eruebant Romani, plura uero captiuis indicantibus auferebant, aurum atque argentum, aliaque instrumenta preciosissima, quæ domini propter incertam bellī fortunam terre condidere. Titus autem propositū iter ad Aegyptum tendens, emensa uelociter solitudine, peruenit Alexādriam: decretoque ad Italiam nauigare, cum se Ioseph.

Y y duæ

duæ legiones comitarentur, utramq; unde uenerāt remissit: quintam quidem in Mœsiam, quintam uero decimam in Pannoniam. Captiuorū autem duces Simonem & Ioannē, & alios numero septingentos uiros electos, tam magnitudine corporum q̄ pulchritudine præstantes, ilico ad Italiam portari præcepit, cupiens eos in triumpho traducere. Peracta uero nauigatione pro uoto, similiter quidem Roma in eo suscipiendo erat affecta, & occursum exhibuit ei quos patri. Claritudinē uero Tito pater attulit, qui uenit obuiam, eūq; suscepit. Multitudini autē ciuium diuinā quandā læticiā suggerebat, q̄ uidebat in unum tres conuenisse. Non multis autem diebus post, unum cōmunem triūphum ob res gestas agere statuere, quamuis utriq; senatus proprium decreuisset. Prædicto autem die, quo futura erat pompa uictoriæ, nemo ex tam infinita ciuitatis multitudine domi remāsit. Omnes autē cum exissent, loca ubi tantū stare possent occupauerant, quantus spectandis imperatoribus modus sufficeret, concesso necessario transitu. Cuncta uero turba militari ante lucem per turmas atq; ordines progressa cum rectoribus suis, & circa ostia constituta non palatij superioris, sed prope Isidis templum (ibi enim principes nocte illa quiescebant) prima iam aurora incipiente procedunt Vespasianus & Titus lauro quidem coronati, amicti uero patria ueste purpurea: & ad Octauianæ ambulationes transeunt, ibi enim senatus, & ducum procures, & honorati equites, eorum præstolabātur aduentum. tribunal autē ante porticus factū erat, sellæq; eburneæ in eo præparatæ. Quò cum ascendissent, confederunt. Statimq; eos militaris fauor excepit, multis uirtutē testimonijs prædicās. Illi autē inermes erāt, in ueste serica laureis coronati. Perceptis autē laudibus eorum Vespasianus, cū dicere adhuc uellent, silentij signū dedit. Magnaq; omnium quiete facta surrexit, & amictu magnam partē capitis adopertus, solennia uota celebrauit: idemq; Titus fecit. Perfectis autem uotis, Vespasianus in commune omnes breuiter allocutus, milites quidem ad prandiu, quod his ex more ab imperatore parari solet, dimittit, ipse uero ad portam recedit, quæ ab eo quod per illam semper triumphorum pompa ducitur, nomen accepit. Ibi & cibū prius capiebant, & triumphalibus uestibus amicti, dñs ad portam collocatis cæsa hostia, inter spectacula transeuntes triūphū ducebant, ut multitudini facilius præberetur aspectus. Pro merito autē narrari multitudo eorū spectaculorū & magnificentia non potest, in omnibus quæ quisq; cogitauerit, uel artiū factis, uel diuitiarū opibus, uel naturæ nouitate. Nam penē quæcūq; hominibus qui usquā sunt fortunatis paulatim quæ sita sint, alijs alia mirabilia atq; magnifica, hæc uniuersa illa die Romani imperij magnitudinem probauere. Etenim argenti auricq; necnon eboris in omni specie operum multitudinem, non ut in pompa ferri cerneret, sed ut ita dixerim omnia fluere. & alias quidē uestes ex rarissimis generibus purpuræ portari, alias diligentissima pictura uariatas arte Babylonia: gemmæ autem clarissimæ tam multæ, aliæ coronis aureis, aliæ alijs operibus inclusæ traductæ sunt, ut appareret frustra nos earū usquam rerum esse aliquid suspicari. Ferebantur etiā simulacra, quæ illi deos habent, & magnitudine mirabili, & arte non defunctorie facta, horumq; nihil non ex preciosâ materia. Quin & animalium diuersa genera producebantur, proprijs ornamentis induta. Erat autē etiam quæ singula portas
ret

ret magna hominū multitudo, purpureis uestibus atque inauratis ornata. Ipsi etiam qui ad pompam fuerant ab alia turba discreti, præcipua & mirabili ornamentorū magnificentia culti erant. Insuper his, ne captiuorū quidē uulgus inornatū uideres, sed uarietas & pulchritudo quidē uestium natam ex fatigatione corporum deformitatē, oculis subtrahebat. Maxime autē stupori erat, pegmatum quæ portabātur fabricatio, pro cuius magnitudine timendum uiribus portantium occurrentes putabant. multa enim in tertium nidum quartumq; surgebant: & magnificentia fabricæ cum admiratione delectabat: multis aurata ueste circumdatis, cum aurū præterea factum atq; ebur omnibus esset affixum. Multis autē imitationibus bellū aliter in alia diuisum, certam sui faciem demonstrabat. Erat enim cernere uastari quidem fortunatissimam terram, totas uero interfici acies hostiū: & alios fugere, alios captiuos duci: murosq; excellentes magnitudine machinis dirui, & castellorū excindi munimina, & populosarū ciuitatū mœnia disturbare, exercitumq; intra muros infundi: cædisq; omnia loca plena, & eorum qui manu resistere non poterant preces: ignemq; templis immissum, ædiūq; super dominos post multā uastationem euerisiones: atq; amnis tristitiam, defluentis non in arua culta, neq; ad hominum uel pecorū potum, sed per terram ex omni parte flagrantē. Hæc enim Iudæi bello passi sunt: ars autē & confectorum operum magnitudo, nescientibus adhuc facta tanquam præsentibus ostendebant. Erat autem per singula pegmata captæ ciuitatis dux, ita ut captus fuerat ordinatus. Multæ etiā naues sequebantur. Spolia uero alia quidē passim ferebantur, eminebant autem ea quæ apud Hierosolymam in templo reperta sunt, mensa aurea pōderis talenti magni, & candelabrum similiter quidem auro factum, sed opere commutato ab usus nostri consuetudine. nam media quidem columna basi hærebat, tenues autem ab ea cannulæ producebātur, formatæ ad similitudinē fuscine, ad summū quæq; in lychni speciem fabricatæ. erant autē numero septē, septimi diei, qui apud Iudæos est, indicantes honorē. Post hæc autē portabatur lex Iudæorum, nouissima spoliū. Deinde transibant plurimi uictoriæ simulacra portantes, omnia ex auro & ex ebore facta. Post hæc Vespasianus prior ibat, & Titus deinde sequebatur. Domitianus autē adequitabat, ipse quoq; ornatus pulchritudine, dignūq; spectari exhibens equū. Pompæ autē finis fuit Capitolini Iouis templū, quò postquā uentum est, constitere. Erat autē uetus mos patrius, operiri donec ducis hostiū mortem quispiā nunciaret. Is erat Simon Gioræ, tunc inter captiuos in pōpa traductus: laqueo uero circumdatus per forum trahebatur, quo eū simul cæderent qui ducebant. Lex autē Romanis est, ibi necare criminū reos morte damnatos. Postquā igitur eū finē uitæ habere nunciatū est, omniūq; fauor secutus est, tūc hostias inchoauere. hisq; secundo per uota solennia omine peractis, in palatium recessere. Et alios quidam epulis ipsi exceperere, alijs autē omnibus domi conuiuiorū instructi erant apparatus. Hūc enim diem urbs Romana celebrabat, uictoriæ quidem in hostes gratulatoriū, finem uero malorū ciuiliū, & spei bonæ pro felicitate principum. Post triumphos uerò, & Romani imperij firmissimū statū, Vespasianus Paci templū ædificari decreuit. Itaq; mira celeritate, & quæ hominū cogitationē superaret, effectum est. Magna enim diuitiarū largitate usus, insuper

Ioseph.

Yy 2 perfectis

perfectis id picturæ ac figmentorum operibus exornauit. Omnia namq[ue] in illud fanum collecta ac deposita sunt, quorum uisendorum studio per totum orbem, qui ante nos fuerunt, uagabantur: quomodo aliud apud alios situm esset, uidere cupientes. Hic autem reposuit etiam quæ ludæorum fuerant instrumenta, his se magnifice ferens. Legem uero eorū, & penetralium uela purpurea in palatio condita seruari præcepit.

Herodium & Macherus à Basso capta.

Cap. XXV.

IN Iudæam uero legatus missus Lucilius Bassus, suscepto à Cerali Vettiliano exercitu, castellum quidē Herodion cum præsidio deditione cepit. Post autē omni manu militari collecta, multi aut in partes diuisi erant, & legione decima bellū inferre Machærunti statuit. Valde enim necessariū uidebatur id excindi castellū, ne multos sui munimine ad defectionē inuitaret. Nam & salutis spem habitatoribus certā, & aggredientibus hæsitatiōē atq[ue] formidinē, natura loci præstare maxime poterat. Nam ipsum quidē quod muro cinctū est, saxosus est collis, in procerā altitudinē surgens, & ob hoc etiam capi difficilis uidetur: sed ne uel accedi posset eō natura excogitabat, quæ uallibus eum ex omni parte uallauerat, quarum altitudo oculis cōprehendi non posset: nec transire erat facile, nec aggestu ulla ratione cōpleri possibile. Nam ea quæ ab occidente secat uallis, LX stadijs distenditur, unde Asphaltites lacus ei limitem facit. ex hoc uero tractu ipse Macherus altissimo uertice supereminet. A septentrione autē & meridie, ualles magnitudine quidē supradicta cingūt, similiter uero sunt inextricabiles ad oppugnationem. eius uero uallis quæ ab oriente est, altitudo non minor centum cubitis inuenitur: monte uero ex aduerso Machærunti posito terminatur. Ea loci natura perspecta rex Alexander, primus in eo castellum communiuit, quod postea Gabinius bello cū Aristobulo gesto deposuit. Herodi autē regnāti, omnibus locis dignior cura uisus est, & constructione tutissima, propter Arabū præcipue uicinitatē. namq[ue] opportune situs est, eorum fines prospectans. Magno ergo locū muro amplexus ac turribus, ciuitatē illic fecit incolis, unde in arcē ipsam ferebat ascensus. Quin & circa ipsum uerticem rursus murū ædificauerat, turrescq[ue] in angulis sexagenorū cubitorū erexerat. In medio autē ambitu regiā struxerat, magnitudine simul habitationū & pulchritudine locupletē. Multas uero cisternas recipiēdis aquis abundēq[ue] suppeditandis, locis maxime idoneis fecerat: ueluti cum natura certaret, ut quod illa situ loci expugnabile fecerat, ipse manu structis munitionibus superaret. Insuper enim & sagittarum multitudinē machinarūq[ue] reposuit: & omnē apparatū excogitauit, qui habitatoribus posset magnæ obsidionis præstare contēptum. Erat aut in ipsa regiā ruta mirabilis magnitudinis: à nulla enim ficu uel celsitudine uel magnitudine uincebatur. Ferebant autē eam ex Herodis tēporibus perseuerasse: māssissetq[ue] ulterius profecto, sed ab ludæis qui locum ceperant excisa est. Vallis autē, qua ciuitas à parte septentrionali cingitur, quidam locus Baaras appellatur, ubi radix eodem nomine gignitur: quæ flammæ quidem asimilis est colore, circa uesperā uero ueluti iubare fulgurans, accedentibus eamq[ue] euellere cupiētibus facilis nō est: sed tam diu refugit, nec prius manet, quàm si quis uirinam muliebrem uel menstruum sanguinem super eam fuderit. quinetiam

tunc

tunc si quis eam tetigerit, mors certa est, nisi forte illam ipsam radicē ferat de manu pēdentem. Capitur autem alio quoq; modo sine periculo, qui talis est: Totam enim circūfodiunt, ita ut minimum ex radice terra sit conditum. deinde ab ea religant canem: illoq; sequi eum à quo relegatus est cupiente, radix quidem facile euellitur: canis uero cōtinuo moritur, tanquam eius uice à quo herba tollenda erat, traditus. nullus enim postea accipiētibus metus est. Tantis autem periculis propter unam uim capi eam operæ precium est. Nam que uocantur demonia, pessimorum hominum spiritus, uiuis immersa, eosq; necantia quibus subuentum non fuerit: hæc cito, etiam si tantūmodo admoueat ægrotantibus, abigit. Fluunt autem ex eo loco aquarum fontes etiam calidarum, multū inter se sapore diuersi. Alij namq; amari sunt, alijs nihil dulcedinis deest. Multi autem frigidæ aquæ ortus, non solum in humilioribus locis fontes alternos habent: sed quod amplius quis miretur, in proximo quedam spelunca cernitur, non quidem alte caua, saxo autē imminente protecta: super hoc ueluti duæ mamme inter se paululum distantes eminēt: & altera quidem frigidissimum fontem, altera calidissimū fundit: qui mixti lauacrum suauissimum præbent, multisq; morbis ac uitijs salutare: maxime uero neruorum curationi cōueniens: habetq; idem locus metalla sulfuris & aluminis. Bassus autem contēplatus undiq; regionem, ualle orientali repleta accessum parare statuit: opusq; inchoauit, properans aggerem quamplurimū extollere, facilēq; per eum oppugnationem facere. Qui uero intus fuerāt deprehensi, ab externis segregati Iudæi, illos quidem coegere, inane uulgus esse existimātes, inferiorem obseruare ciuitatē, ac pericula priores excipere: superius uero castellum ipsi occupatū tenebant, & propter munitionis firmitatē, & ut saluti suæ consularent. Impetraturos enim se ueniam opinabātur, si locum tradidissent Romanis. Prius autē uolebant spem declinandæ obsidionis experiēdo conuincere: ideoq; alacri animo in dies singulos excursus habebāt, & cū his quos fors obtulisset consertis manibus, multi moriebantur, multosq; Romanos interficiebant. semper autē utrisq; ex tempore plus uictoriæ captabatur: Iudæis quidem, si incautiores aggredierentur: in aggere autem positis, si improuisum excursum eorum bene septi armis exciperēt. Sed non is erat finis obsidionis futurus. Res autem quædā fortuito gesta, inopinatā castelli tradendi necessitatem Iudæis imposuit. Erat inter obsessos iuuenis & audacia ferox, & manu strenuus, Eleazarus nomine. is autem fuerat excursibus nobilis, multos egredi aggestūq; prohibere cogitās, & in prælijs semper grauiter Romanos afficiens: audaciāq; sua socios prosequens, impetum quidem facilem his, periculo autem uacuum discessum efficiebat nouissimus recedēdo. Itaq; discreta quodam die pugna, & utraq; parte digressa, ipse tanquā despiciens omnes, existimans neminē tunc hostium prælium excepturū, extra portā remāsit: & in muro stantes alloquebatur, tota mente illos attendens. Hanc autē opportunitatē uidit quidam ex castris Romanorū Ægyptius, nomine Rufus: et quod nemo sperasset, impetu facto cum ipsis eum armis repēte correptum, cum hoc uiso stātes in muro stupor teneret, in castra Romanorū traduxit. Postq; uero dux nudū præcepit extendi, & in aperto constitutū, ut ex ciuitate cōspiceretur, cēdi uerberibus, uehemēter Iudæos cōfudit casus iuuenis, uniuersaq; ciuitas in

fletu erat & questibus, unius uiri clade perculsa. Id ubi Bassus animaduertit, consiliorū aduersus hostes hoc principiū sumpsit: eorumq; miserationē augere cupiēs, quatenus coacti pro eius salute castelli traditionem facerēt, q̄ sperauit adeptus est. Nā ipse quidē, uelut mox Eleazarū suspensurus, crucē desig- iussit. ea uero cōspecta, maior castellanos dolor inuasit, & ululando quārebā- tur, intolerabilē esse calamitatē uociferantes. Tunc igitur Eleazarus eos ora- bat, ne uel se despicerēt, mortem miserrimā subiturum, sibiq; ipsis salutē prae- berēt, postquā iam subacti omnes Romanorū uiribus fortunae concederent. Illi autē & eius sermone fracti, & quod multi intus pro eo precabātur (ex ma- gna enim & numerosa cognatione genus ducebat) & cōtra ingeniū suum mi- sericordia uicti sunt: & quibusdā celeriter missis colloquebātur, castelli tradi- tionem facere petētes, ac reddito sibi Eleazaro, sine metu dimitti. Cum autem his assensus esset dux Romanorū, multitudo ciuitatis inferioris, inita separa- tim cū ludæis cognita pactiōe, ipsi clam nocte aufugere statuere. Cū uero por- tas aperuissent, ab his qui deditionē promiserant ad Bassum nuncius uenit, si- uē inuidia salutis eorū siue formidine, ne eorum fugae causam ipsi pręstarent. Sed fortissimi quidem fugientium, qui pręcesserāt, euasere. reliquorū autem uiri quidem mille septingenti perempti sunt, mulierculæ uero & pueri in sera- uitium ducti. Sponsiones autem cum his qui castellum dedidere habitas, Bas- sus conseruandas esse ratus, & ipsos dimisit, & Eleazarum reddidit.

De ludæis à Basso interemptis & iudea diuendita.

Cap. xlxvi.

Is autem administratis, in saltū, qui appellatur lardes, ducere pro- perabat exercitum. multi enim illuc cōgregati esse nunciabantur, qui pridem tempore obsidionis, ex Hierosolymis & Macherunte profugerant. Ergo cum ad locū uenisset, neq; falsum fuisse nunciū perisset, primo quidē omnem locū cum equitibus cingit: ut si quis ludæorum conatus fuisset euadere, fugiendi per equites copiam non haberet. pedites au- tem syluam iussit cedere, in quam confugerant. Hoc modo ad necessitatem adducti sunt fortiter aliquid faciendi, uelut ex audaci certamine fortasse fugā etiam reperirent. Itaq; simul uniuersi, & cum clamore impetu facto, in eos à quibus cincti fuerant, irruunt. Illi autem fortiter excipiebant: multaq; his au- daciā illis contentione usis, diu quidem prælium tractum est, non autem simi- lis euenit finis pugnae certantibus. Nam Romanorum quidem duodecim tantum contigit occumbere, neq; multos sauciari: ludæorū uero ex illo prae- lio nullus euasit. Sed cum non essent pauciores tribus milibus, prostrati sunt omnes: eorumq; dux ludas lairi filius, de quo supra meminimus, qui ordini cuidam præpositus cum Hierosolyma obsideretur, quibus demersus fuerat: cloacis, latenter effugit. Eodem uero tempore Cæsar etiam ad Liberiū Maxi- mum scripsit (erat autē procurator) ut omnē terrā uēderet ludæorū. nec enim ciuitatem in ea cōdidit proprium seruans sibi eorum agrum. Solis autē octin- gentis militibus illic relictis, locum dedit quem incolerent, qui uocatur Ama- maus. distat autem ab Hierosolymis triginta stadijs. Stipendiū uero ubicūq; degerent ludæis indixit: binasq; drachmas singulis annis deferre in Capito- lium iussit, ita ut antehac Hierosolymorum templo pendebāt. Et res quidem ludæorum illo tempore hunc statum habebant.

De

IAM uero quarto anno Vespasiano administrante imperiū, contigit Comagenes regem Antiochum in maximas clades cum tota domo incurrere, ex causa huiusmodi. Cēsennius Petus, qui tūc Syriam administrabat, siue re uera, seu propter inimicitias Antiochi (certū non ualde patesfactum est) literas ad Cēsarem misit, Antiochū dicens deficere ab Romanis cum Epiphane filio decreuisse, pactis habitis cū rege Parthorū: propterea quod debere illos antea capere: ne si priores nouas res adorti essent, totum Romanorum imperium bello perturbarent. Non erat autē Cēsar huiusmodi nūcium ad se perlatum neglecturus. Nam uicinitas regum, maiore negociū prouidentia dignū esse faciebat. Samosata enim Comagenes maxima ciuitas iuxta Euphratē sita est, ut esset Parthis (eo namque id cogitauerē) facillimus transitus, tutum autē receptaculū. Fide igitur habita, & potestate sibi permissa, ut ageret quod expedire uideretur, negligendū non putauit. Subito tamen, Antiocho eiusque socijs nihil opinantibus, in Comagenē ingressus est, ex legionib. quidē sextā ducens, & insuper quasdā cohortes alasque equitū. habebat autē auxilio reges, Chalcidicæ Aristobulū, Emesæque Sohemū. Introitus autē illis erat sine certamine, quod nemo indigenarū manus ualebat opponere. Antiochus enim insperato perculsus nūcio, bellū quidem cōtra Romanos nec cogitatione cōcepit. Decreuit autē, toto regno in eo quo erat statu relicto, cum cōiuge ac liberis egredi, hoc se Romanis purū ab ea suspitione quæ sibi ingereretur probaturū esse ratus. progressusque de ciuitate centum triginta propemodū stadijs, in campo tabernaculū ponit. Petus autē in Samosatā qui eam capefferet mittit, & per eos ciuitatē tenebat. ipse uero cum alio milite in Antiochū ire tendebat. Non tamen rex uel ipsa necessitate adductus est aduersum Romanos aliquid bellicū gerere: sed fortunā suam questus, quiduis pati sustinebat. adolescentibus autē, bellique peritis, uicque corporis præstantibus filijs eius nō erat facile in calamitate sine pugna durare. Itaque ad uirtutē se cōferunt Epiphānes & Callinicus. Vehementi autē pugna per totam diem habita, insigni fortitudine demonstrati sunt: nullaque parte suarum uirū diminuta discedunt. Antiocho uero neque pugna hoc modo peracta manere domi tolerabile uidebatur: sed abducta cōiuge cū filiabus in Ciliciā fugit, atque hoc facto militū suorum animos fregit. nā ueluti desperato ab eo regno defecere, & ad Romanos se transferre, omniūque erat desperatio. Ergo priusquam penitus destituerentur auxilijs, Epiphani cum cæteris seruare se ex hostibus erat necessariū. fiuntque omnes equites decē, qui cū his unā transgressi sunt flumen Euphratē: hinc iam sine metu profecti, cū ad Vologesem Parthorum regē uenissent, nō quasi profugi despecti sunt: sed ac si fortunam pristinam retinerēt, omni honore dignati sunt. Antiochū uero, ubi Tarsum Ciliciæ uenit, misso centurione Petus uinctum Romam transmisit. Vespasianus autē ita regem ad se deduci non passus est. dignius esse ratus, ueteris amicitiae habere rationē, quàm belli occasione inexorabilē iracundiā seruare. Itaque iubet ei iter agēti auferri uincula, intermissaque interim profectioe Romā, apud Lacedæmonē degere: magnos uero ei pecuniæ redditus præbet, ut nō modo copiose, sed etiam regie uictū haberet. His Epiphānes & cæteri cognitis, qui patri ante metuebāt magna cura & in-

extricabili animos relaxarūt, & ipsi quoq; spem recōciliandi cū Cæsare concepere. Cum aut̃ etiam Vologeses de his scripsisset ad Cæsarē (nec enim quāuis feliciter agerēt, extra Romanum uiuere patiebātur imperium) & cum Cæsar his mansuetē facultatem dedisset, Romam uenerūt. patre autem ad eos ex Lacedæmone statim aduecto, cū omnis honor eis haberetur, ibi māserē. Alacrorum autem natio, quod quidem Scythę sint, iuxta flumen Tanain & Męotides paludes sedes habentes, iam quodam loco memorauimus. His uero tēporibus inito cōsilio, ut terram Mediam, & ulterius prædandi causa peruaderent, cum rege Hyrcanorum colloquuntur. namq; is est illius transitus dominus: quē rex Alexander ita fecerat, ut portis ferreis clauderetur. Aditu autem sibi præbito, uniuersi nihil suspicantibus Medis incumbūt: eorumq; fines populosos, omnigenumq; pecorum plenos diripiēbant, cum resistere nullus auderet. Nam qui regnū eius terrę obtinebat Pacorus, metu perculsus, in difficiliora loca refugiēs, cæteris quidē bonis omnibus cesserat: uix autem ab illis coniugem ac concubinas suas captas, datis centum talentis redemerat. Summa ergo facultate sine pugna prædabundi, & usq; ad Armeniā uastantes omnia processere. Eius autem Tyridates rex erat. Qui cum his obuius bello conflixisset, nō multum abfuit quin uiuus in illa acie caperetur. Procul enim quidam misso eū laqueo circūdatum tracturus fuerat, nisi celeriter gladio rupisset laqueum; atq; ita fugisset. Illi autem pugna multo magis efferati, terrā quidē depopulati sunt: magnam uero hominum multitudinē, aliamq; ducētes prædam ex utroq; regno, ad sua domicilia rediere.

Excidium Massade castelli munitissimi.

Cap. XXVIII.

APVD Iudæam uero mortuo Basso, Flavius Silua in administratione succedit. & aliam quidē terrā bello subactam uidens, unum autē adhuc rebelle superesse castellū, omni quæ in illis locis habebatur manu collecta, aduersus id militem mouit. Nomen est autem castello Massada. Princeps uero sicariorū, à quibus fuerat occupatū, erat uir præpotens Eleazarus, ex origine Iudæ, qui non paucis Iudæis persuaferat, ut ante diximus, ne professionem facerent, quando censor Cyrenius in Iudæam missus est. Tunc enim sicarij conspirauerunt in eos, qui Romanis dicto audientes esse uellent: omniq; modo his quasi hostibus utebātur, diripiendo quidē & abigendo eorum bona, ignem uero domibus inijciēdo. Nihil enim illos ab alienigenis differre dicebāt, qui pugna etiam petēdam Iudæorum libertatem tanta ignauia prodidissent: magisq; se optare sub Romanis seruitiū professi essent. Erat autem id plane causatio, & crudelitatis atque auaritiæ dicebatur obtentu: manifestum aut̃ rebus effectum est. Nam ijdem illi & defectionis socij fuerūt, & bellum cum Romanis cōmuniter susceperē. Causa uero peior illorū in eos facta est: & cum mēta prior eorum refelleretur occasio, peius tractabant eos, qui nequitia suæ iustis assertionibus exprobarēt. Fuit enim quodāmodo illud tēpus apud Iudæos omniū generū malitiæ foecundissimū: ut nullū opus intermitteretur infectū: nec si quis excogitādo fingere uoluisset, haberet quo magis nouum aliquid inueniret. Ita & priuatim & cōmuniter omnes unum erant, & exuperare alium alius tam impietate q̃ iniquitate in proximos certabant: potētes quidē multitudinem male tractando, multitudo uero ad interi-

tum

tum potentium properando. Illis autē erat dominandi cupiditas, hic autē uim faciendi, bonaq; locupletū diripiēdi. Primi quidem sicarij fuere iniquitatis in propinquos & crudelitatis autores, nullo neque uerbo indicto ad iniuriam, neq; facto intentato ad exitiū eorum quibus insidiarentur penitus prætermisso. Verū & hos Ioannes moderatiores esse demonstrauit. Non solū enim omnes interficiebat qui necessaria & profutura suaderent, tanquā inimicissimos maxime ciues eiusmodi impetens, sed etiam patriam malis plurimis cumulauit: qualia factururus fuerat qui deum quoq; iam esset ausus impietate cōtemnere. Nam & mensa nefaria uescebatur, & legitimā patriāq; exterminauerat castimoniam: ut iam sit minime mirum, si mansuetudinis cōmunionem minime seruabat hominibus, qui dei pietatē furore contempserat. Rursus Simon Gioræ, quid mali non commisit, quā ue liberorum corporum iniuria temperauit, qui eum creauere tyrannū? Quæ uero eos amicitia, quæ ue cognatio ad quotidianas cædes non ferociores effecit? namq; alienos quidem male tractare, inertis nequitiae opus esse arbitrabātur: clarissimam uero gloriam parere crudelitatem in familiarissimos existimabant. Horum furoris æmuli, etiam Iduamæi fuere: illi enim sceleratissimi peremptis pontificibus, ne qua pars conseruaretur pietatis in deum, totū quod ex ciuitatis facie supererat, abscidere, summamq; per omnia iniustitiam induxerunt: in qua illud hominum genus, qui Zelotæ appellati sunt, uiguit: qui nomen factis uerum probauerunt. Omne enim malitiæ facinus æmulati sunt, nullo inæmulato, quod ante commissum memoria tradidit, prætermisso: quamuis nomen sibi ex bonorū æmulatione imposuissent: qui eos quos læderent, propter efferam sui naturam cauillando fallebant, qui malorū quæ maxima essent, bona ducebant. Itaq; debitum uite finem inuenere, merita illis omnibus pœna dei uolūtate decreta. Cūcta enim quæ natura hominis posset ferre supplicia, in eos usq; ad extremū uite terminum congesta sunt, quæ uarijs perempti cruciatibus pertulere. Fortasse dixerit aliquis minora eos q̄ commiserere perpessos, uerum qua tandē digna tantis sceleribus pœna affici poterant? De illis autē qui in eorū crudelitatem inciderunt, non est huius temporis pro merito conqueri. Rursum igitur ad eam narrationis partē redeo, unde digressus sum. Venit enim dux Romanorū contra Eleazarum, & qui cum eo Massadam tenebant, sicarios, exercitū ducens, & fines quidē statim omnes obtinuit, præsidjs ubiq; locis opportunissimis collocatis: castellū autē muro circumdedit, ne quis obessorū fugiendi facultatem haberet, utq; custodes perseverarent. ipse uero castris locum occupat, ad obsidionem quidem idoneū, quem delegerat, qua parte castelli rupes monti proximo applicabātur, egerum difficilem ad copias utensilium. Nō solum enim commeatus ex longinquo, & cum labore Iudæorū maximo portabātur, quibus hæc fuerat cura mandata, uerum etiam potus aliunde in castra ducebatur, quoniam in eo loco nullus fons proximus nascebatur. His autem dispositis, Silua obsidionem aggressus est, artis ac laboris egentem, propter castelli munitionem, cuius natura huiusmodi est: Saxum gyro non exiguum, & excelsum lōgitudine, undiq; abruptis atque altis uallibus cingitur inuisibili super fundo habens scopulos: ipsaq; omnium sunt animalium gressibus inaccessæ, nisi quod duobus modis idem saxum in difficilem explicatur ascensum. Est autem

autem unū, iter ab lacu Asphaltite ad solis ortū, & alterū ab occidente facilis ambulari. Vocatur autem unū coluber, ex angustia crebrisq; flexibus capta similitudine. Quæ enim prominet rupes, frangitur, ac sæpe in se reuertēs, paulatim rursū producit: uixq; illo itinere gradiens promouet pedem. namq; mutanti uestigium, necesse est altero pede niti. Est autē certa pernīcies, si quis labatur, altitudo enim rupiū utrinq; dehiscit, ut quæ horrore quēuis terrere audacissimū possit. Per eiusmodi uiam cum xx stadijs ascenderis, quod restat uerticis est non in acutū finē coacti, sed ut habeat in summo planiciem. In hac primus quidē Ionathas pontifex castellū ædificauit, & appellauit Massadam. Post autē Herodi magno studio fuit loci illius structio. Nam et murum per omnem eius gyrū erexit, stadiorū spacio septem, ē cādido lapide factum, & duodecim altum, latumq; octo cubitis: & xxvii turres quinquagenorum cubitorum in eo stabant: ex quibus aditus erant in ædes circa omnē murum intus ædificatas. Rex enim uerticem, q; foecundus, omniq; planicie mollior esset, culturæ destinauerat: ut si quando externorum alimentorū penuria contigisset, ne hac quidē laborarent, qui salutem suam castello credidissent: Quin & regiā sibi ædificauerat, ab occidentalis partis ascensu, intra moenia quidem arcis positā, uergentē autem ad septentrionem. regiæ uero murus erat magnus, ac firmissimas quatuor celsitudine sexagenorum cubitorum in angulis turres habebat. Membrorū autem intus, & porticuū itemq; balnearum uaria erat & sumptuosa constructio, columnis quidem ē singularibus saxis undiq; substitutis, parietibus aut membriscq; solida cōpage lapidum uariatis. Ad singula uero habitacula, & in summo, & circa regiā, & ante turres multos magnosq; puteos in scopulis exciderat, custodes aquarū: tantam molitus abundantiam, quantam qui fontibus uterentur haberent. Fossæ uero iter ex regia in arcem summā ducebant, quas foris nemo cernebat. Sed ne manifestæ quidem uiæ facilē sui usum præbere hostibus poterant. Nam orientalis quidem uia natura est inaccessa, ut suprā memorauimus. Occidentalem uero, magna in angustia posita turri conclusit, quæ non minore mille cubitorū spacio ab arcē distaret, quam neq; transire posse, neq; capi facile uidebatur. Inextricabilis aut, quamuis licenter ambulantibus, fuerat fabricata. Ita quidem aduersus hostiles impetus natura simul & manu castellum erat cōmunitum. Intus autē repositi apparatus, magis & diuturnitatē & opulentiā iuuere. nam & frumentum multum erat conditum, & quod in longum tempus sufficere posset: uinumq; multū & oleum: insuper autē cuiusq; leguminis fructus, & palmulæ coaceruatae. Cunctaq; reperit Eleazarus, castello per dolum cū sicarijs occupato, matura, nihilq; recens depositis deteriora: quanquā ferē ex quo appa-
ta sunt, ad excidiū à Romanis illatū, centum annorū tempus agebatur. Quin etiā Romani fructuū reliquias incorruptas offendere. Si quis aut causam diuturnitatis aurā esse existimet, nō errauerit, quod arcis altitudine ab omni terrena ac foeculenta materia sit remota. Inuenta est autem omnigenū quoque armorū multitudo, ab rege condita, quæ decem millibus uirorū sufficerent, ferrumq; infectū, necnon æris & plumbi materia: quippe ut magnis de causis factum crederes apparatus. Aiunt enim Herodem idipsum castellum sibi ad refugium parauisse, duplex periculum suspicātem: unum quidem ab Iudæo-
rum

rum populo: ne se deposito, illos qui antea reges fuerant, ad principatū reduceret. Alterum uero maius atq; atrocius, ab regina Aegypti Cleopatra. Hæc enim suam sententiā non celabat, sed cū Antonio sæpe uerba faciebat, postulans Herodē interfici, sibi aut obsecrās regnū Iudæorū donari. Et magis quis miraretur, nondū eius imperio Antoniū paruissē, male eius amore mācipatū q̃ non donaturū sperasset. Propter eiusmodi metus Herodes conditā Massadam, extremū belli contra Iudæos Romanis opus reliquit. Nam quia foris iam locum omnē muro cinxerat dux Romanorum, sicut supra diximus, ac ne quis effugeret diligentissimē procurauerat: incipit oppugnationem, uno tantum loco reperto, qui aggerū iactum posset excipere. Nam post eam turrīm quæ iter ab occidente, quod ad regiam summūq; montem duceret, præcludebat, erat quædam continentia saxi uastior latitudine, multumq; porrecta: celsitudine aut Massadæ trecentis cubitis inferior, quam Leucē appellabāt. Hanc igitur Silua ut ascendit ac tenuit aggerem apportare militibus iussit: illis autē alacri animo & magna manu operantibus, solidus ad ducentos cubitos erectus est tumulus. Verum neq; firma neq; sufficiens machinis ferendis hæc mensura uidebatur: sed super eum tribunal, constructis saxi ingētibus, factū est, altū itemq; latū cubitis L. Erat autē & aliarū machinarum fabrica illis assimilis, quas primo quidē Vespasianus ad oppugnationes, postea uerō Titus excogitauerat: & turris LXX cubitorum effecta est, tota ferro consep̃ta, unde multis balistarum tormentorūq; iaculis Romani cito eos repulere, qui de muro pugnabāt, & caput exerere prohibuere. Simul autē ingenti etiā ariete fabricato, Silua crebro murum pulsari iubet: ac uix quidem tamen alia quam eius deſcit partem interruptam. Cito autē præuenere sicarij muro in: tus altero cōstituto, qui ne machinis quidem simile aliquid pateretur: mollis enim adhuc erat, & impetus laxare uiolentiam poterat, hoc modo constructus. Trabes proceritate magnas, & quæ sectæ sunt continentes composuerat: earū autem ordines erāt duo similes, tantūq; distantes quanta esset muri latitudo: & inter eos ambos replebant aggere spacium, ne uero crescente cumulo terra deflueret, alijs trāuersis trabibus quas in longitudinē posuerant colligabant. Erat ergo illis opus quidem ædificio simile: sed quod cedenti inferebantur machinarū ictus euanescebant, lutoq; subsidente strictiorē fabricam faciebant. Hoc ubi Silua considerauit, igni magis murum captum iri putans, multas quidem ardētes faces militibus intrō iaculari præcepit: murus autem, quippe ut magna ex parte lignis constructus, ignē cito cōprehendit: & usq; ad limū sui laxitate calefactus, ingenti flamma colluxit. Incipiente quidē adhuc incendio, spirans aquilo Romanis erat horribilis: auertens enim de super flammam in eos abigebat, & penē machinas quasi iam conflagraturas despectauerant. deinde flatu mutato, ueluti diuina prouidētia excitatus auster, multa ui in aduersum eum murum repulit: iamq; totus ardebat ex alto. Romani quidē cum dei uterentur auxilio, ad castra læti digrediebātur, decreto hostes luce aggredi, & nocte uigilias accuratiores facere, ne quis eorū clām subterfugeret, Sed neque ipse Eleazarus de fuga cogitabat, neq; alij cuiquam permisus erat ut faceret. Videns autem murum igne consumptum, alium uero nullum salutis modum neque uirtutis excogitans: sed his quæ Romani in se

liberosq;

liberosq; suos & coniuges facturi essent si uicissent, ante oculos pōitis, de omnium morte consilium cepit: idq; ex præsentibus fortissimū ratus, ualidioris animi socijs uesperī cōgregatis, talibus eos uerbis ad facinus inuitabat. Cum olim uobis decretū sit, uiri fortes, neq; Romanis, neq; cuiquā alijs seruire, nisi deo: is enim solus est uerus & iustus dominus hominū: ecce nūc tempus ad est, quod factis uestros p̄bare animos iubeat. Ne igitur nos dehonestemus, antē quidē seruitutē nec sine periculo p̄falsi, nunc autē cum seruitute intolerabiles p̄cenas subituri: si uiuos in Romanorū potestatē uenire cōtingat, primi enim omniū ab his defecimus, & nouissimi cū his bellū gerimus. Puto autē & hanc nobis à deo gratiā datā, ut bene ac liberē possimus mori, quod alijs non euenit præter spem superatis. Nobis autē certū est, orto die futurū excidium. Libera est autē strenua mortis cōditio cum affectibus: nec enim prohibere id hostes possunt, qui profecto nos optant uiuos abducere, neq; nos illos iam possumus superare pugnādo. Nam fortasse quidē ab initio statim oportuit, quando libertatē defendere cupiētib. omnia & à nobis ipsis acerba peioraq; ab hostibus eueniebant, de dei uolūtate cōiicere, & scire q; amica ei quondā Iudæorū natio damnata esset interitu: manens enim propitius, uel saltē nobis leuiter infensus, nūquā tantorū quidem hominū perniciē neglexisset: sacratissimam uerō urbē suam igni hostiū excidioq; prodidisset. Nos autem soli scilicet ex omni genere Iudæorum sperauimus seruata libertate superare, tāquam nil in deū deliquissemus, nulliusq; culpę participes fuissemus, qui alios quoq; docuimus. Itaq; uidetis quemadmodū nos uana expectasse redarguit, fortiore nobis speratis rebus malorū necessitate illata. Nec enim quicquā nobis castelli natura inexpugnabilis profuit ad salutē: sed & alimentorū copiam, & armorū multitudinē, aliumq; habētes abundantissimū apparatū, ipso deo manifestissime auferēte spem salutis perdidimus. Ignis enim qui ferebatur in hostes, in ædificatū à nobis murū non sponte reuersus est. Sed hæc multorū ira sunt criminū, quæ furore capti contra gentiles ausi sumus: pro quibus quæso ne Romanis inuictissimis p̄cenas, sed per nos ipsos deo præstemus. istæ autē illis moderatiores sunt, morientur enim coniuges iniuria uacuae, liberi seruitutis expertes. Post illos autē ipsi nobis honestam inuicē gratiā præbeamus, libertate seruata optima sepultura. Prius tamen & pecunias & castellum igne exuramus. Mœrebunt enim Romani, certe scio, si neq; corpora nostra teneant, cōpendioq; caruerint. Alimēta sola relinquamus. hæc enim nobis erunt testimonio mortuis, q; non penuria uicti sumus: sed ita ut ab initio statuera-
mus, mortē seruituti prætulimus. Hęc dicebat Eleazarus: sed non in eundem modum præsentiū sententiæ congruebant. Sed alijs quidē ei obedire properabant, & quasi uoluptate replebātur, pulchram esse mortē existimātes. Qui uero molliores erant coniugū ac familiarum suarum misericordia, uel etiam proprius quemq; apertissimus deterrebat interitus, aliusq; alium intuēs, contrarium uoluntatis suæ motum lacrymis designabant. Quos cum uidisset Eleazarus formidare, ac magnitudinē consilij animis frāgi, pertimuit ne etiam eos qui fortiter dicta perceperunt, effœminarent flentes ipsi ac deplorantes. Ergo exhortationē non intermisit: sed erectior, multoq; repletus spiritu, clariorē de immortalitate animæ orationē incipit: magnaq; usus exclamatione,
lacry

lacrymantes attentius aspectans: Plurimū, inquit, opinione deceptus sum: qui putarē uiros fortes pro libertate certātes, mori bene malle, q̄ uiuere. Vos autē ne cuilibet quidē hominī quicquā neq̄ audacia neq̄ uirtute pręstatis, qui etiā magna mala effugituri, mortē timetis: cū oporteret uos super hoc neq̄ cūctari, neq̄ expectare monitorē. Olim em̄ & à primo sensu nos erudire sacrę patrię orationes, maiorū quoq̄ nostrorū factis & animis cōfirmātibus, perseuerabāt: quod uiuere hominis est, non mori, calamitas. Nam mors quidem libertatē animis pręstans, ad propriū purūq̄ locum eas dimittit, ab omni clade futuras intactas. Donec autē mortali corpore uinctę sunt, unaq̄ malis eius implentur, quod uerisimile dicitur mortuę sunt. Diuino enim cū mortali societas turpis est. Multū quidē potest anima iuncta cū corpore: instrumentum enim facit suum, latenter id mouens, & ultra mortalem naturam gestis producens: Verū tamen cum pondere, quo in terrā detrahitur, quodq̄ ab ea pēdet, absoluta, propriū locū receperit, tunc beatā & undiq̄ liberam participat fortitudinē: humanis oculis, ut ipse deus, inuisibilis manens: nec enim cum est in corpore, cōspicitur. Nam & accedit occulta, neq̄ rursus cum recedit uidetur, unam quidem ipsa habens incorruptā naturam, corpori autē causam prębēs mutatiōis. Nam quod anima attigerit, hoc uiuit atq̄ uiget: unde uero digressa fuerit, hoc marcidū moritur: tantū immortalitatis ei superat. Et huius orationis argumentū uobis sit somnus: in quo in se collectę animę, nusquā eas distrahēte corpore, iucundissimā quietē agūt: cum deo uero pro cognatione degētes, ubiq̄ adsunt, ac multa futura prędicūt. Cur igitur mortē timere conueniat, qui somni diligimus quietē? quemadmodū autem non sit dementissimū, breuitatē uitę sequētes, sibi met inuidere perpetuā? Oportebat quidē nos domestica institutione meditados, alijs esse exēplo prōptę uolūtatis ad mortem. Attamē si ab alienigenis etiā rei fides perēda est, Indorū uideamus sapiētię professores. Illi enim cum sint boni uiri, uitę quidē tempus, quasi quoddā necessariū naturę munus, inuiti sustinent: properāt autē animos corporibus soluere: nulloq̄ urgēte neq̄ exagitāte malo, propter immortalis conuersationis desideriū, alijs quidē prędicūt se esse abituros, nec est qui prohibeat quisquam, sed omnes fortunatissimos appellantes eos, ad familiares suos mādāta mittunt: ita certā ueramq̄ animis esse inter se consuetudinē credidere: ipsi autem cū mandata perceperint, igni traditis corporibus, ut immaculata puraq̄ anima secernatur, laudati moriūtur. Facilius enim ad mortem illos amicissimi prosequūtur, q̄ exteriorū hominū quisquā suos ciues, in longinquā peregrinationē ituros. Et se quidē ipsos deslent: illos autē beatos dicunt, q̄ immortalitatis ordinē iam recipiant. Non ergo nos pudebit, si deterius Indis sapiamus, propriaq̄ ignauia leges patrias, quę omnibus hominibus æmulandę uidentur, inhoneste despiciamus? quanquā et si cōtraria nos à principio instituisset eruditio, quod summū bonum est hominibus uiuere, mors autē calamitas: attamen tēpus nos adhortatur eam bono animo & facile tolerare, dei uoluntate & necessario morituros. Olim enim quantū apparet, cōtra omne ludæorū genus hoc decretū posuit deus, ut uita careremus, qui ea nō eramus quemadmodum oportebat usuri. Nō ausim em̄ nobismetipsis ascribere, neq̄ Romanis gratificari, quod nos omnes eorū bellū absumpserit. Nō enim uiribus il-

Ioseph.

Zz lorum

lorū hęc accidere: sed causa fortior interueniēs, illis pręstitit ut uincere uiderentur. Quibus enim armis Romanorū perempti sunt, qui Cęsarē incolebāt Iudęi: ac ne defecturos quidē ab illis, dum diem septimū celebrarēt, aggressa Cęsariensīū multitudo, neq; repugnātes cum coniugibus ac liberis mactauerūt: nec uel ipsos erubuere Romanos, qui nos tantūmodo hostes, quod defeceramus, putabāt. Sed dicet aliquis, Cęsariensibus semper cū suę ciuitatis Iudęis fuisse discordiā, tēpusq; nactus uetus odiū exaturasse: quid ergo de Scythopolitanis dicemus? Nobiscū em̄ illi ppter Gręcos bellū gerere ausi sunt, ac non cū propinquis nostris Romanos ulcisci. Multū igitur his fides illorū ac beneuolentia profuit: si quidē ab ipsis cū totis familijs acerbissime trucidati sunt, ac pro auxilijs gratias eis reddidere: nam quę illos à nobis pati prohibere, hęc passi sunt, uelut ea ipsi cōmittere uoluissent. Longum fiet, si uelim nūc separatim de singulis dicere. Nostis enim, quod Syrię ciuitatū nulla est, quę nō Iudęos apud se habitantes occiderit, nobis q; Romanos plus inimicos. Vbi etiā Damasceni, cū ne causam quidem probabilē confingere potuissent, ciuitatē suam cæde nefaria repleuere, octodecim milibus Iudęorū cū cōiugibus ac familijs iugulatis. Eorū autē multitudinē plagis in Ægypto peremptorum L X . miliū numerū audiebamus excedere. Illi quidē fortasse in aliena terra, cū nullū inuenissent hostibus aduersariū, ita sunt mortui. At omnibus qui domi cū Romanis bellū susceperē, nihil deerat eorū, quę spem totam possent prębere uictorię. Arma enim & muri, & castellorū inexpugnabiles fabricę, atq; interriti spiritus ad pericula pro libertate subeunda, cunctos ad defectionem reddūt fortiores: sed hęc ad paucū tempus cū suffecissent, seq; sustulissent, maiorū malorum extitere principiū. Omnia enim capta sunt, omniacq; hostibus succubuerunt, uelut illorum nobilioris causa uictorię, nō ad eorum salutē, à quib. instructa fuerant, apparata sint. Et in pręlio quidē mortuos beatos existimari oportet: repugnātes enim & libertate nō perdita periere. Eorū uero multitudinis, qui à Romanis subiugati sunt, quis nō misereatur? quis uenō antequam illa patiatur, mori properet? quorū alij torti, tāq; igne q; uerberibus excruciatī periere, alij semesi à bestijs ad secundū earū cibum uiui seruati sunt: illorū quidē miserrimi habendi sunt, qui adhuc uiuunt, qui sæpe mortem optātes nō accipiūt. Vbi est autē illa magna ciuitas? Aut ubi est quę totius gentis Iudęę metropolis fuit? Tantis quidem murorū septis munitissima, tot uero ante muros castellis turriūq; obiectis mœnib. tuta, bellicq; apparatū uix capiens, tot autē uirorū pro se pugnantiū multitudinē continens, quid nobis facta est, quę deū habere incolam credebatur? Radicitus ex fundamentis eripra est, solacq; eius monumenta restant, eorū à quibus excisa est imposita reliquijs castra. Senes uero infelices ad cineres tēpli assident, & paucae mulieres ad turpissimā pudoris iniuriā ab hostibus reseruatae. Hęc secū reputans quisquam nostrū, aspicere solē durabit, etiam si uiuere sine periculo possit? Quis inimicus adeo patrię, quis tam imbellis, aut parcus animæ, ut eū non poeniteat hucusq; uixisse? Atq; utinā omnes fuissetus mortui, priusquā illā sacram ciuitatē hostiū manibus uideremus excindi, priusquā templum sanctum tāta impietate funditus erui: sed quoniā spes non instrenua nos illexit, quod forte poterimus pro ea hostes ulcisci: nunc autē euauit, ac solos necessitati dereliquit

quit, mori bene pperemus, nostrimet ipsi misereamur, & cōiugū liberorū q̄ dū nobis licet à nobis ipsis misericordiam capere. Ad mortem nanq̄ ipsi nati sumus, & quos ex nobis genuimus, eāq̄ fugere ne fortissimi quidē possunt. iniuria uero & seruitus, & uidere cōiuges ad turpitudinē duci cū liberis, non est malum hominibus ex naturæ necessitate profectum: sed hæc sua timiditate perferūt, qui ante mori cū licuit noluerunt. Nos autem multū freti fortitudine, à Romanis defecimus: & postremo nunc illis ad salutem hortantibus, non paruimus. Cui igitur nō est eorum iracūdia manifesta, si nos uiuos subiugare potuerint? Miserandi quidem adolescētes erūt, quorū uires corporis ad multos sufficient cruciatus: miserādi aut̄ prouectiores, quorū ætas clades ferre nō poterit. Videbit alius coniugē abduci, alius manibus reuinctis uocem filij patrē implorantis exaudiet. Sed dū liberi sunt & gladios habēt, pulchrū ministeriū nobis præbeāt, expertes seruitutis hostiū. Moriamur liberi, cū filiis & coniugibus uita decedamus. Hæc nobis leges præcipiūt, hæc nos coniuges & filij deprecantur, horū necessitatē deus misit, his contraria Romani uolūt, & ne quis nostrū ante excidiū pereat, timent. Festinemus igitur eis, pro sperata potitūdi nostri uoluptate, stuporē mortis admirationemq̄ relinquere audaciæ.

Adhuc eū orare cupientē omnes interpellabant: & effrenato quodā impetu pleni, ad opus incitabant: ac ueluti laruis exagitati, alius aliū antecapere cupiebat: hoc specimen esse fortitudinis, rectiq̄ consilij existimantes, ne quis extremus remanere uideretur: Tantus eos & coniugū & filiorū & propriæ cædis amor inuasit. Sed nec, id quod aliquis putauerit, cum facinus accederent obtusi sunt, uerū eam seruare sententiā, quā cū dicta perciperēt, habuerūt: propriū quidē charūq̄ affectum retinentibus cūctis, rationi uero cedētibus, quia iam optime filiis cōsuluissent. Simul enim ualere uxorib. cū amplexu dicebant, ac liberos gremijs captos extremū lachrymātes osculabātur: & simul tanquā manibus alienis iussa peragētes uolētes eos cōfigebant: malorū quæ subditi hostibus passuri fuerāt, cogitationē habentes pro solatio necessitatis ad cædem. Deniq̄ nemo hac audacia minor inuentus est. Cuncti autem cōiunctissimos trāfixere: miseri, quibus id necesse fuit, quibusq̄ filios atque uxores occidere, malorū omniū uidebatur esse leuissimū. Igitur neq̄ horum iam factorum dolorem tolerantēs, & interfectos lesos existimātes, si uel breuissimū tempus eis superuenirēt, cito quidē uniuerſis bonis in unū congestis ignē inſciunt, forte uero ex numero suo decē lectis omnium percussorib. uniuerſi etiā propter liberos ac cōiuges prostratos cōpositi, eosq̄ cōplexi manibus, parato animo se maſtandos præbebāt infelicissimum illud exhibentibus ministeriū. Isti aut̄ intrepide cūctis occisis, eādē fortis legem in sua quoq̄ morte statuerūt, ut cui obtigisset, nouem peremptis semet super eos occideret. ita omnes sibi confidebant, quod neq̄ in audendo, neq̄ in sustinendo facinore, præstaret alius aliq̄. Et ad extremum cæteri quidē se neci supposuere: unus uero atq̄ nouissimus, circūspecta multitudine mortuorū, ne quis forte in multa cæde superesset qui suæ manus egeret: ubi cognouit omnes peremptos, ignē quidē immittit regiē: uehementi uero manu toto per se trāfacto gladio, iuxta suos affectus occubuit. Et illi quidē perierant, nullā credentes animam ex numero suo Romanis subditā reliquisse. Latuit aut̄ una mulier senior, & alia quædā Eleazari Ioseph,

cognata, plurimū doctrina sapientiāq; mulierib. præstās, & quinēq; pueri per cuniculos qui aquā sub terra potui ducebāt abditi, cū alijs cædibus occupatas mētes haberēt, qui erant nongenti numero & sexaginta, cū mulieribus simul ac pueris. Hæc aut calamitas acta est Aprilis mēsis quintodecimo die. Romani aut adhuc pugnā expectantes mane aggerib. scalarū pontibus iunctis muros aggrediebātur. Cum uero hostium neminem uiderēt, sed undiq; uersum acerbam solitudinē, ignemq; intus ac silentium, quid factū esset conijcere nō poterāt, & ad extremū uelut impellentes ictū arietis, ululatum, si quem forte prouocarēt, dederūt. Clamorē autem sensere mulieres, & ex cloacis emerſæ, factū Romanis ut erat indicarunt, altera earum quemadmodū dicta uel gesta fuissent omnia narrāte manifeste. Nō tamē Romani facile his uerbis adducebantur, ausi magnitudinē uerisimilem non credētes. Ignē uero extinguere conabātur, perq; hunc uiam sectantes cito in regiam peruenere: cōspectaq; multitudine mortuorū, nō ut in hostib. gauisi sunt: sed consilij fortitudinē, & obstinatum in tanto numero rebus ipsis contemptum mortis admirabantur.

Interitus sicariorum, qui in Alexandriam & Thebas profugerant.

Cap.

XXIX.

HIVS MODI autem peracto excidio, in castello quidē præſidiū dux reliquit, ipse uero cū exercitu ad Cæsarem profectus est. Nec enim quisquam supererat in illis regionibus hostium, sed iam tota Iudæa belli fuerat longinquitate subuersa: multisq; suorum etiam procul incolentibus sensum perturbationis ac periculū exhibuerat. Nam & circum Alexandriam Ægypti ciuitatem postea contigit multos Iudæorum perire. His enim qui ex factione sicariorum illuc effugere potuerunt, non satis erat saluos esse: uerum & illic nouas res conabantur, ut libertatem defenderēt, & Romanos quidem nihil se meliores putarent, deum uero solum dominum dicerent. Cū autem quidam ijs Iudæorū non ignobiles aduersarentur, illos quidem macta uere, alijs uero instabant, ad defectionē eos hortantes. Eorum autē uidentes confidentiam principes seniorū, iam cohibere tutum sibi nō esse arbitrabantur: sed cōgregatis omnibus in cōgregationē Iudæis, sicariorū temeritatē publicabant, illos omniū malorum causam esse demonstrantes: & nunc aiebant illos, quod nec si fugissent certam spem salutis habituri uiderētur, à Romanis enim cognitos statim perituros esse, sibi debita calamitate replere eos qui nullius fuissent delicti participes. cauendū igitur ab eorum exitio multitudinem monebāt, & ut pro se Romanis ipsorū traditione satisfacerēt. His dictis, prospecta periculi magnitudine paruere, multoq; impetu sicarios aggressi corripuere. quorū sexcenti quidem statim capti sunt: qui uero in Ægyptum Thebasq; illius tractus elapsi sunt, nō multo post comprehensi reducti sunt: quorum nō est qui duritiā, siue confidentia siue pertinacia uoluntatis sit dicenda, non obstupescat. Omni enim genere tormētorum & uexatione corporū in eos excogitata, ob hoc solummodo ut Cæsarem dominū faterētur, nemo cessit, neq; dicere uelle uisus est: sed omnes illa necessitate ualidiorem sentētiā cōseruauere, tanquam brutis corporibus non animis etiam cruciatus ignemque susciperent. Maxime uero puerorum ætas, miraculo spectantium fuit: nec enim uel eorum quisquam commotus est, ut dominum Cæsarem nominaret: usq; adeo corporum infirmitatem uis audaciæ superabat.

Oniz

Onie templum clausum apud Alexandriam.

Cap. XXX.

IVPVS tunc Alexandriam rector administrabat, & de hoc ad Cæsarem motu uelociter retulit. Ille autem inquietum ludæorū circa res nouas studium cauendum esse existimans, ac ueritus ne rursus in unum congregarentur, & quosdā sibi adiungerent, præcepit Lupo, ut templum ludæorum, quod esset apud Onion (quæ sic appellatur) ciuitatem, destrueret: Hæc autē est in Ægypto: quæ ob hanc causam & coli cœpit, & nomen sumpsit. Onias Simonis filius, unus ex pontificibus, & Hierosolymis fugatus, Antiocho rege Syriæ cum ludæis bellum gerente, Alexandriā uenit: & à Ptolemæo suscipitur humanissime, propterea quod Antiocho erat inimicus: ait se gentem ludæorum eius auxilio sociaturum, si dictis suis obtemperasset. Cum autem rex ea quæ possent fieri annuisset, rogauit ut in aliqua parte Ægypti templum sibi ædificare permitteret, & more patrio deum colere. Ita enim & Antiochum magis odiosum ludæis, qui templū apud Hierosolymā uastauisset, ipsi quæ beneuolentiores eos fore, eoque multos ad eū religionis diligentia colligendos. Paruit his Ptolemæus, eique locū dedit centum & octoginta stadiis à Memphi distantem: Heliopolitanus autē ille tractus dicitur: ubi castello fabricato, Onias templum quidē dissimile ei quod est in Hierosolymis, turrim autem similem extruxit, ingentibus saxis sexaginta cubitis erectam. Aræ autem fabricam secundum patriam imitatus est, & donarijs similiter exornauit, præter candelabri cōfectionem. Candelabrum enim non fecit, sed informatū aureum lychnum tanquam iubaris luce radiantem, de aurea catena suspēdit. Totum uero circa templum spacium cocto latere circūdedit, saxeas portas habēte. Concessit autem rex etiam multū agri modum, ac pecunię redditus: ut & sacerdotibus esset copia ad multa, quæ dei cultus desideraret. Non tamen hæc Onias sana uolūtate faciebat, sed erat ei contentio cum ludæis apud Hierosolymam degētibz, propter fugæ memorem iracundiam: & hoc templo ædificato, arbitrabatur ad id se omnem ab Hierosolymis multitudinē reuocaturū. Fuerat autem olim prædictio quēdā annis noningentis septuaginta. Esaias quæ prædixerat huius templi futuram in Ægypto constructionē à quodam uiro ludæo. Templū quidem ita fuerat ædificatum. Lupus autem rector Alexandriæ susceptis literis imperatoris cum ad templum aduenisset, nonnullis ablatiis donarijs templum claudit. Postmodū Lupo mortuo Paulinus, qui eius potestati successit, neque donariorum quicquam reliquit (uehementer enim sacerdotibus comminatus est, nisi omnia protulissent) neque ad templū religionis causa adire uolentes admisit: sed clausis foribus ita inaccessum fecit, ut ne uestigium quidem diuini cultus in eo resideret. Tempus autem fluxerat usque clausum templum, ex quo fuerat conditum, anni trecenti trigintatres.

De interfessione ludæorum apud Cyrenem.

Cap. XXXI.

AVDACIA uero sicariorum, ueluti morbus quidam, etiā ea quæ circum Cyrenem oppida erant, contigerat. Elapsus enim ad eam Ionathas homo nequissimus, arte textor, nō paucis imperitorū ut se attenderet persuasit: perduxitque eos in solitudines, cū signa & umbrarū imagines se polliceretur ostendere. & alios quidē hæc agendo atque fallendo latebat, dignitate uero præstantes Cyrenensium ludæorum apparatus eius Ioseph.

Zz 3 &

& profectiōem Pentapolitanæ Libyæ rectori Catullo prænunciant. Ille autem equitibus ac peditibus missis, inermes facile comprehēdit: & magna quidem pars manibus interiit, nōnulli autē uiui capti, ad Catullum perducti sunt. Autor autē consilij Ionathas tunc quidem potuit effugere: multum uero ac diligēter per omnes quæsitus regiones captus est, adductusq; ad Catullum, sibi quidē moram poenæ moliebatur, Catullo autem iniquitatis præbuit occasionem. Nam ipse quidem locupletissimos Iudæorum falso insimulans, autores sibi huius cōsilij fuisse dicebat. Catullus autem criminationes alacri animo suscipiebat, remq; delatam multimode cumulabat, tragicis etiā uerbis exaggerans, ut & ipse quoddam bellum Iudæorū confecisse uideretur: quodq; hoc atrocius est, præter credēdi facilitatem, etiam doctor erat calūniandi sicarijs. Deniq; cum iussisset Iudæum quendam Alexandrum nominare: cui iam dudum infensus odium publicauerat, etiā uxore eius Berenice criminationibus implicata, hos quidē priores occidit, deinde omnes simul pecuniarum copijs eximios, tria simul milia trucidauit. Et hæc secure facere arbitrabatur, quod eorum patrimonia redditibus Cæsaris adiungebat. Ne uero uel alibi degentium quisquam Iudæorū eius iniustitiam confutaret, etiam longius mendaciū propagauit: ac Ionathæ nōnullisq; alijs qui comprehensi fuerāt persuadet, nouarum rerum accusationem uiris inferre probatissimis Iudæorū, apud Alexandriam Romanicq; degentium. Horū autem qui per insidias accusati sunt, unus erat Iosephus qui hæc scripsit. Nō tamē Catullo fictio ita ut sperauerat celsit. Nam Romam quidem uenit, Ionathan cæterosq; uinctos ducens, finemq; arbitrabatur esse quæstionis apud se ac per illum conflatam calumniam: Vespasianus autē rem suspicatus, ueritatem requirebat: cognitoq; non iure hominibus accusationē illam illos quidem Titi studio criminibus soluit, merito uero poenam in Ionatham statuit: prius enim uerberatus, uiuus exustus est. Catullo autem tūc quidem ob lenitatem principum obtigit ne quid amplius castigationis experiretur: non multo autem post, multiplici morbo & insanabili correptus, acerbissime tortus est nō corporis tantū cruciatum sustinens, sed erat ei maior animi morbus & grauior. Terroribus em̄ expauescebat, & crebro uidebat sibi instantes umbras eorū quos peremerat, & clamitabat. Cūq; se tenere nō posset, exiliebat stratis, tanquam tormentis sibi & flammis adhibitis. Hoc autē semper multum proficiente malo, extisq; defluentibus, ac intestinis exhaustis, ita est mortuus: nulla re alia magis diuinæ prouidentiae facto indicio, quàm quod nequissimos ulciscatur. Hic nobis est finis historię, quā promissimus nos cum omni ueritate tradituros, cognoscere cupientibus, quemadmodum hoc bellum Romanis gestum est cum Iudæis. & qualiter sit quidem expositum lecturis, ut dicant, relinquatur: de ueritate autem confidenter dicere non pigebit, quod eam solam scopum mihi per omnia quæ scripsi proposuerim.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IYDAICO
libri septimi & ultimi, Finis.

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises
ici volontairement.

RERVM OMNIVM APVD IOSEPHVM ME-

MORABILIVM INDEX SECVNDVM ALPHABETI ORDINEM.

- A**ron Moyfi in Aegyptum redeunti occurrit 49
Aaroni sacerdotium confertur 69. confirmatur 85. eius filij quatuor 69. quomodo purificatus 70. filij eius duo seniores dum offerunt, exusti, ibid. uirga eius floret, et profert amygdala 85. moritur 86. primus fuit pontifex 545
Abacub qualis zona 66
Abaris mons 105
Abassar à Cyro praefectus restituendo templo Hierosolymis 287
Abastartus rex Tyrionū Beleastarto patri successit 835. eius mors ibid
Abdemon Tyrius adolescens problema tum dissoluendorū peritus 212. 835
Abdonis principatus Hebraeorum 127
Abel quid significet, occiditur à fratre 5
Abelmachea urbs 190
Abemerigus Isatae suam filiam dat uxorem 532
Abenerus praefectus exercitus 144. 153
Iebosthum Sauli filium constituit regem 166. pugnat contra Ioabum 166. transfert regnum ad Dauidem 167
ab Ioabo fraudulenter occiditur 168
Aber secundi ex fratribus Machabaei supplicia crudelissima, tolerantiaque eius 879. 880
Abesalomus Amnonem fratrem iugulat 180. fugit in Gesura, unde à patre reconciliato reuocatur, item forma eius et caesaries qualis. tum quomodo Ioabum tractarit 181. popularem aurā captat et regnū 182. cum patris concubinis rem habet 183. cogit magnū exercitum contra patrem 185. pendens in arbore interimitur 186
Abias Arabum rex praelio uictus sibiipse manum infert 536
Abias Salomonis filius quomodo se gesserit in administratione principatus 136 173
Abiatharus Achimelechi filius seruatus à Sauli seuitia 155. confirmatur ei pontificatus 190. quomodo à Dauide ultus, eius domus sacerdotio priuatur 200. 201
Abibalus rex Iromi pater 212
Tyriorum rex 834. 835
Abigea Nabali uxor Dauidem commotum placat 158. 159
Abilamarodachus Nabuchodonosori filius in paternum regnum succedit et Ioachimū ē nunculis eximit 276
Abimelechi Bethlemite in Moabiticā terram cum suis profectio 130
Abimelechus Gedeonis nothus, fratres legitimos occidit, et imperiū arripit 124. urbe et tribu pellitur ibid. Sici- mas captas solo aequat 125. occiditur ibidem
Abimelechus Palaestinae rex Saram concupiscit 17
Abironi cum suis terra dehiscit 84
Abisace puella calefacit senem Dauidem 195. ambit eam uxore Adonias 200
Abiseus Ioabi frater, uir fortis 166. 188
192. cum fratre Sabaeum persequitur 190. uindicat regem ab interitu, occiso Acnone 191
Abrahamus quando natus 12. Lotum nepotem adoptat 13. ē Chaldaea migrat in Chananeam, et dei uerum cultum instituit ibid. hinc in Aegyptum proficiscitur, ubi uxorem fingit esse uxorem suam 14. 17. Aegyptijs disciplinas instituit 14. Assyrios uincit 15. decimas dat Melchisedeco, et promittitur ei filius à deo 15. 16. genuit Ismahelem ex Agare 16. hospitatur angelos tres 16. migrat in Gerara 17. à deo tentatur 18. monumentum sibi et posteris comparat 19. ducit Cheturā uxorem, suscipit liberos 20. Isaco querit uxorem ibid. moritur 21. eius arma contra Pharaonem 768. 769
Abrahami domicilium, uicus 13
Abesalomon tyrannidis Manahemi adiutor 671
Abesalomus patruus, et socer Aristobuli captus 370
Accaron non potuit capi ad Hebraeos 115
Achabus Amarini filius regnū paternum nactus maioribus cōtaminat id sceleribus quā antecessores sui 229
agnoscit suum fatū et poenitet 230
cedit Adadi filio bellum inferenti 231
eundem uincit 232. occiditur 235. ipsius liberorū capita praeciduntur 246
Achar furtū cōmittit 108. plectitur 109
Ache, quinti ex fratribus Machabaei immania supplicia, eiusque insignis tolerantia 881
Achazes Iothami filius regnū paternum arripens, idolis filium holocaustoma offert, belloque impetitus, magnam patitur stragem 255. Assyriorū regis auxilio ulciscitur Syros, stultus et impius moritur 256
Achabus Herodis nepos cui uim prohibet 466. impetitur à 2000. militibus dimissis 473. Herodem manum sibi infrentē prohibet 637. militibus tum multuantibus resistit 473
Achias pontifex 142
Achias propheta Hieroboamo regnū et alia uaticinatur 217. 222. 223
Achilaus princeps cōmentariensium 190
Achimanus Berzelaei filius apud Daniam demanet 189
Achimas Dauidi uictoriam nunciat 187
Achimelechus pontifex Dauidem cōmeatu inuadit 154. accitus ad Saulum occiditur cum omni sua familia 155
Achitophel à Dauide ad Abesalomū defecit 182. male consulit domino suo 183
184. propter spretum consiliū reuoluit Abesalomum et se suspendit 158
Acme Iulie famule dolus 463. 635
Acmon gigas Dauidem occisurus, ab Abiseo perimitur 191
Acusilaus Arginus quo tempore historiā condere inceperit, et in quibus Hesiodum corrigat 828
Adadus Azaelis filius paternum in regnum succedit, quo ab Ioa Israelitarū rege priuatur 251
Adadus Syriae et Damasci rex cum Dauide confligens uincitur 174
Adadi huius posterii dicti reges Syriae, sicut Aegypti reges Ptolemaei ibid.
Adadus tertius Samariam uastat ibid.
Adadus Syrus Achabo bellū inferens cecidit, ab eo tandem uincitur 231. 232
et recipitur in gratiam 233. Ioram insidians et Eliseum capere conatus frustratur 240. 241. bello aggreditur Ioramū 241. fugatur à deo 242
praefocatur ab Azacle 243
Adami creatio, et quid ea uox significet 3. lapsus et multa 4. 5. eius soboles, posteritas et mors 5. 6
Adar mensis 105. 288. 294. 300. 333
Adar mensis dies XIII. et XV. cur festi Iudeis 300
Aderus Syriam occupat, et rex eius efficitur 217
Adoma quid significet 28
Adomus dictus Esau ibidem
Adoni quid significet 115
Adonias Dauidis filius regnum paternum affectat 195. fugit ad Asylum, et ueniam commissi à patre impetrat 196
salutat matrem Solomonis, et Abisaces connubiū ambiens occiditur 200
Eff Adoni-

I N D E X

Adonibezecus capitur ac truncatur manibus & pedibus, sic uti ipse alios reges multauerat 115
 Adoramus quaestor tributorum ordinatur 190. lapidibus obruitur 218
 Adulterij suspecta quomodo purgetur 75
 Adramalechus Senacheribi filius patricida 261
 Adrazarus Sophenorū rex à Dauide uictus 174
 Aegyptius uates seductor Iudeorū 542
 Aegyptij populus qualis 11. 43
 Aegyptijs quis astronomiam & arithmeticam primus tradiderit. 14
 non licere eis greges curare 42. cur quintam fructuum portionē regibus pendant 42. pugnant cum Aethiopiabus 46. Hebraeos insequuntur 53
 quare Babylonē abducti 273. eorum antiquissima rerum memorabiliū traditio 827. 829. testimoniū de Iudeis 832. 841. quid eis Graecorum commercium conciliarit 831. sexaginta milia Iudeorum peremerunt 822
 Aegyptijs gratificari uolentes ueritatem de gestis Iudeorum corrumpere 842
 Aegyptiorum dii descripti 844. 854
 855. seruitus 858. eorū mali mores taxati 854
 Aegyptijs nemo regum aut imperatorū ius ciuitatis largitus est 854
 Aegyptiū mare totū portub. caret 745
 Aegypti fames ingens occupat 35. 42
 Aegypti regina Solomonem inuisit 214
 Aegypti descriptio 667. 744. 745
 Aegyptus unde nomen acceperit 834
 Aelius Gallus dux auxiliatorum ab Herode missorum Caesari 418
 Aemilius Lucundus à Iudeis occisus 678
 Aemilius Regulus Corduben. 508
 Aeneas, qui Aretas postea dictus, Arabū rex constituitur 445
 Aeoles populus 11
 Aerarie quis inuentor 6
 Aeris genus auro preciosius 174
 Acinaces Persicus, qualis 543
 Aeta, petra, Sampsonis habitatio 125
 Aeternius Fronto magister duarum legionum Alexandrinarum 792
 Aethiopes, populus 11. bello Aegyptios infestant 46. quōdā Mose uicti 47
 Aethiopas ab Aegyptijs circumcisionem accepisse 222
 Agaris insolentia ob cōceptum infantem punitur 15. 16. ablegatam unā cum filio consolatur angelus 18
 Agatharchides historicus 841
 Aggeus propheta 287. 288
 Agire Nabathai facinus 774

Agrorū terminos quis primus fixerit 5
 Agriculuram quis inuenerit ibidem
 Agrippa Aristobuli filij soboles 489
 uaria fortuna 490. usq; 496
 M. Agrippa in Iudeos beneuolentia 313
 Agrippa in Asiam mittitur 421. ab Herode magnificē exceptus epulum praebet populo 427. eius in Iudeos studium 437. 455
 Agrippa rex Herodem apud C. Caligulam accusat 497. accusati tetrarchias ac bona consequitur 498. cōuiuium sumptuosissimo Caesarem excipit 501. Iudeos reconciliat Caio 500. 501. hortatur Claudium ad retinendum principatum 522. tergiuersator bilinguis ibid. quae beneficia à Claudio Caes. acceperit 524. 525. eius in Iudeā reditus 526. Silam uinctū adferuat 527. reliqua eius gesta usq; mortem 528. 529. 530. & 654. 656 661. 663. 664. 667. 670. 674 675. 687. 714. 739. 750. 757
 Agrippa filius Agrippae 530. impetrat pontificiae stolis custodiam Iudeis 531
 Chalcidi praeficitur 538. Claudio auctor ut Iudeorū causam legitime cognoscat 540. Chalcidem aufert ei Caesar, et multis alijs toparchijs donat ibi. nuptias instruit ibid. Galileae parte donatur à Nerone 541. domū extruit 543
 Neroniada nominat & munificus est 544. Magdala certat capere 556
 uenit Tyrum cum Vespasiano 575
 Agrippa regni fines qui 687
 Agrippina Claudij Caes. uxor 540. maritum ueneficio tollit ibid. filium Neronem imperio praeficit 541
 Agrippinum à quo conditum 613. 614
 Ainā inuadunt Hebraei, & fugantur 108
 capitur & succenditur 109
 Alabarchie magistratus 537. 540
 Alanorū nationis descriptio 816. eorum irruptio in Mediam & Armeniā ibi.
 Albinus Iudae praesidet 544. Iudeā latronibus explet 545. malus 547
 Albinus Rom. praefectus Iesum Anani filium misere multatum dimittit 796
 Albini procuratoris direptiones & iniustitia 568
 Alcimus in pontificatū succedit alijs Iacinus dictus 331. profugit ad Demetrium ibid. perit 333
 Alexander Alabarcha mutuatur pecuniam Agrippae 491. Vide infra Alexander Lyfimachus
 Alexander Antiochi Epiphanis filius bello aggreditur Demetrium 336
 uincti 338. Ionathae amicitiam ambit

337. Ionatham in summo bonore habet 340. Ptolemæo Philometori hostis factus occiditur 342
 Alexander Aristobuli fil. Iudeā infestans à Gabinio uincitur 371. 372. reddens Romanos quotquot potest interficit 372. 373. Hyrcano bellum infert 591. 592. cum Gabinio pugnat 593
 securi percussus 374. 593
 Alexandri fictitij actus & fallaciae 645
 Vide Pseudalexander
 Alexander Herodis filius Roma reuersus ducit uxorem 427. accusatus à patre causam dicit, & reconciliatur 433 433. 434. calumnijs oppressus conuincitur in uincula à patre 442. reconciliatur patri per socerum 443. iterum calumnijs urgetur ab Eurycle alijsq; 446. 447. & in carcerem detruditur ibi accusatus à patre Beryti, damnatur 450. strangulatur 451
 Alexander Herodis filius ueneficij accusatur à patre 617. 618. iterum accusatur 621. & in uincula cōiicitur 621
 accusatur 625. strangulatur 626
 eius soboles ibidem
 Alexandri Herodis filij posterij in maiore Armenia regnauerunt 654
 Alexander Lamnaeus Hircani filius, rex factus fratrem insidiantē interimit 357
 circumuenit astu Ptolemæum Latbaurum, à quo postea uincitur 358. iterum belligeratur cōtra eum 359. praeliatur cum suis 360. 361. cum Demetrio Encero ibidem. immanitatis causa Thracides dictus: aliaq; gesta & mors 261. 363. & 385 586. 587
 Alexander Lyfimachus Alabarcha solutus uinculis à Claudio 525. eius diuitiae quantae 537
 Alexander rex primus Macharumta edificauit 812. quo tempore mortuus 839. eius morte Iudei in Aegyptum & Phoenicem translati 840
 Alexander Philippi filius patri in regno succedens quas tulerit uictorias 301
 Damascus & Tyrum capit atq; Gazam 302. pontificem Iadadam ueneratur, & Hierosolymis deo immolat, Danielisq; prophetiā interpretatur, & Iudeis quaecunq; postularant concessit 303. 674. eo mortuo quomodo regna eius occupata 304
 Alexander Tiberij pater portam templi supra Corinthiā crassiori auro & argento perfudit 759
 Alexander Veles rex 342
 Alexander Zebinae Demetrij uisiloco

IN IOSEPHUM

rex constitutus federatur Hyrcano
 353. in bello cadit ibidem
 Alexandra Alexandri Iammæi uxor quo-
 modo à morituro marito instructa re-
 gnum seruauit & administravit 362
 363. morbus eius & mors 364
 365. 787. 788
 Alexandra Hyrcani filia, uxor Alexan-
 dri Aristobuli, infensa Herodi 399
 400
 Alexandra Phasaeli filia 489
 Alexandria plus singulis mensibus quam
 Hierosolyma toto anno pendit Roma-
 nis 667. isdem quatuor mensium
 annonam ministrat ibidem
 Alexandria ciuitas post Romanam maxi-
 ma 748
 Alexandria portus descriptio 745
 urbis situs descriptus 667
 Alexandrinorum seditio contra Iudeos
 674. 675
 Alexandrini Vespasianum pro impera-
 tore prompti agnoscunt 745
 Alexandrinorum fortitudo & prestan-
 tia in oppugnatione Hierosol. 763
 Alexandrini quandiu cesserint Iudeorum
 solennitatibus 854
 Alexandrini seditionis autores, Apionis
 familes ibidem
 Alexandria arx 369. 371. 589
 Alexas ducit Salomem uxorem 453. iu-
 betur ab Herode nobiles Iudeos se de-
 functo occidere 466. pie agit 467
 Alifas, Alifsei 11
 Alisfragmuthosis rex cōtra pastores ge-
 nit bellum 833
 Aliturus mimorum actor 550
 Alus Samarita, libertus Neronis 491
 Althemus prae timore obrigit 611
 Amalecite gens 58
 Amalecite bellum Israelitis inferunt &
 uincuntur 58. 59
 Amalecite Hebreos subigunt 122
 eorum rex captus et occisus 145. 146
 Amalecitas quanto deus odio sit prosecu-
 tus, & quomodo Saulus eos extirpa-
 uerit 149. David cedit eos 164
 Amalecus nothus Aliphaze filius 28
 Amalecitis regio ibidem
 Amarus quanto in honore apud Artax-
 xerxem habitus, & quantum in Iu-
 deos propter Mardocheum conce-
 pit odium 295. consulit contra seip-
 sum 297. in crucem Mardocheo pa-
 ratam sustollitur 298. & filij eius
 300
 Amasai filij quomodo Ioannem Gaddim
 interfecerunt, & quas eius cedis poe-
 nus dederint 335

Amaranus Moysis pater & Aaronis,
 deum inuocans ut Hebreos redimat
 exanditur 44
 Amaranus seditiosus exulat 531
 Amarinus constituitur rex 226. obiit diē
 suum, relicto principatus successore
 Achabo filio 227
 Amasus Absolomi copijs praeficitur 185
 impetrat ueniam à Davide, cui gratu-
 latur regni restitutionem 188. consti-
 tuitur praefectus exercitus 189. occi-
 ditur à Ioabo 190
 Amasius filius Ioasi regis Iude, uir bonus
 & pius patri in regnū succedit 250
 251. paterne necis autores tollit, Ama-
 lecitas, Idumeos & Gabelitas praelio
 uincit, & ad idola deficit 251
 increpatur à propheta ibid. minatur
 Ioe regi, & praelio uictus capitur in-
 terficiturq; 252
 Amasius sacerdos 236
 Amathus, Amathæ 11. 12
 Amathus castrum ad Iordanem 359
 Ambitio quantum malum 168
 M. Ambius praeficitur Iudæe 481
 Amenophis regni terminus 833
 Amessex regni terminus 833
 Amias Achaz fil. bello superatus à Za-
 charia trucidatur 255
 Aminadabus leuita 135
 Ammanus, Ammanite 17
 Hebreorum genti bellum inferentes
 male excipiuntur 125. 126
 Ammanitarum contumelia in Dauidem,
 & quæ de eis ultio accepta 176. ex-
 cinduntur 179
 Ammanite & Moabite socij mutuo sese
 occidunt 237
 Ammaus exulta 643
 Ammaus thermæ sanandis corporib. ido-
 nec 714. uide & Emmaus
 Ammonius insidiator Ptolemei Philome-
 toris occisus 342
 Amnon sorore Thamaram stuprat 179
 occiditur à fratre Absalomo 180
 Amorei cum suis regibus deleti 87. 88
 qui eorum ditionis termini 87
 Amoritis regio duabus & dimidiæ tribu
 bus conceditur 93
 Amosus Manassis filius regno paterno
 substituitur, quod propter impietate
 non diu tenens occiditur 263
 Ananias constituitur pontifex ab Hero-
 de 399. honore priuatur 400. resti-
 tuitur ei 401
 Ananias Masbali pontifex cum quindecim
 alijs crudeliter necatur 777
 Ananias mercator Iudeus regis mulie-
 res Iudaicam religionem docet 533

Ananias Nebedai fil. pontificatum docet
 pū 537. uinctus mittitur Romā 539
 Ananias nominatur Sedrachas 273
 Ananias Onie filius copijs Cleopatre
 praeficitur 354. 358
 Ananias Phariseus Iosepho se opponit
 562
 Ananie pontificis liberalitas, eiusq; seru-
 uorum iniquitas 544. 545
 ipsius filius capitur à sicarijs 544
 Ananie potificis domus incenditur 670
 Ananias pontifex cum Ezechia fratre, et
 potificibus alijs in cloacis latuit pro-
 pter seditionem 670. cum fratre in-
 terficitur 671
 Ananus Anani filius pontificatum acqui-
 rit, & Iacobum lapidat 544
 Anani senioris felicitas ibidem
 Ananus Ionathæ filius Cestio portas pro-
 dere uoluit 678
 Ananus Iudeorum dux uinctus Romam
 mittitur 539
 Ananus pontifex cū Hierosolymitis bel-
 lo contra Romanos se preparat 684
 685. apparatus belli rursus amitte-
 re noluit 685. milites contra Simonē
 Gorie mittit ibidem
 Ananus pontifex, eiusq; gesta 721. 723.
 724
 Anani mors Hierosolymæ excidij princi-
 pium 730. eiusq; uirtutes celebratæ
 ibidem
 Ananus Sethi filius pontifex constituitur
 481. eo priuatur 482
 Ananus Simonis satellites ad Titum profis-
 git 791
 Anarabarches, pontifex Hebr. 68
 Anaxagoras Clazomenij mors 868
 Anchus rex Gittæ 154. 160. exercitum
 ducit in Hebreos 161. 163
 Andromacho amicitiam renunciat Hera-
 des 442
 Andronicus Messalami filius orator 339
 Angelus, quale nomen 407
 Angelos cum mulieribus coisse 6
 Anilei & Asinei Neerdensium facinora
 503. 504. 505. 506
 Animi unde certissimum argumentū cola-
 ligatur 157
 Anna Helcanis uxor 131. 132
 Annibaz seditiosus plectitur 531
 Annius Minutianus 508. 511. 523
 Annius Rufus Iudæe praeficitur 481
 Annus magnus quot annis consistit 9
 Anni septimi, quinquagesimi seu Iobeli
 remissio 74
 Anni quot ab exitu Israelis ex Aegypto
 usq; ad templi Salomonis constructio-
 nem 546
 E ff 2 Anceij

Antiochus interitus 515
 Antiochus, postea Agrippius dicta 359
 Antigonus Asia occupat mortuo Alexan-
 dro 304
 Antigonus Aristobuli filius cum patre transf-
 fugiens capitur 372. accusat apud Ce-
 sarem Hyrcanum et Antipatrum 375
 paternum regnum affectans profigatur
 383. reducitur in regnum per Parthos
 386. amputat Hyrcano auriculas 388
 accusatur Romae, et placat pecunijs
 hostem 390. quomodo ab Herode op-
 pugnat sit 391. et inde. quomodo
 expugnatus et irrisus a Sosio 396
 Antonius Herodis pecunijs corruptus
 eum occidit 397. 398. Antipatrum et
 Hyrcanum accusat 394. vincitur ab
 Herode 399. rex constituitur 601
 quam insolens ex unica victoria fa-
 ctus 606. dat se vincendum Sosio 609
 securi percutitur ibidem
 Antigonus Hyrcani fil. Samariae obsidio-
 ni praeficitur 354. quomodo a fratre
 et cur occisus 356. 584
 Antiochia Mygdonia, urbs 535
 Antiochia, Syria metropolis 686
 Antiocheni Demetrium electum recipiunt
 342
 Antiocheni soli cum Sidonijs et Apame-
 nis pepercerunt Iudeis cohabitatori-
 bus suis 674
 Antiochenium odium in Iudeos 312
 Antiochenium petitiones apud Titum 809
 Antiochus Antiochi Grypi filius victus
 et occisus ab Antiocho Cyziceni fi-
 lio 360
 Antiochus Antiochi Cyziceni filius supe-
 rat Antiochum Grypi, et superatur
 inde ab Eucero et Philippo fratri-
 bus ibidem
 Antiochus Aspendius ab Hyrcani filijs ui-
 ctus 583
 Antiochus Comagene rex 483. 529
 Antiochus Cyzicenus cum fratre Antio-
 cho Grypo belligeratur 353. 357. vin-
 citur ab Hyrcano 354. occiditur a
 Grypi filio Seleuco 360
 Antiochus deus Alexandri fil. adolescens
 rex coronatur, et amicitiam cum lo-
 natba init 344. trucidatur a Trypho-
 ne suo tutore 350
 Antiochus Dionysius Antiochi Grypi fil.
 Damasci regno potitus quid gesserit
 361. 362. eius cum Alexandro et Ara-
 bibus bellum 586. 587
 Antiochus Epiphanes Seleuci fil. 320. ei-
 us gesta contra Iudeos 320. usque 329
 306. 855. ad Elymaida, vincitur
 328. commissa regni cura Philippo mo-

ritur ibid. 329. diuque eius gesta 874.
 876. 857. 878
 Antiochi Epiphanis cum Ptolemaeo Sexto
 contentio propter Syriam, et in Iu-
 deam irruptio seu 581
 Antiochus Epiphanes quomodo cepit
 Hierosolymam 769. 773
 Antiochus Eupator Antiochi Epiphanis
 fil. rex constituitur 329. Bethsaris
 expugnat 330. Philippum tutorem re-
 gnum inuadentem occidit 331. captus
 a Demetrio trucidatur ibidem
 Antioch. Eupator Antiochi Epiph. f. quo-
 modo Iudeam afflixerit 582
 Antiochi Magni bellum cum Ptolemaeo
 Philopatore, et beneficia in Iudeos
 313. dat filiam Ptolemaeo uxorem 315
 Antiochi Pharanx, loci nomen 587
 Antiochus Seleuci nepos Deus cognomi-
 natus 313
 Antioch. Soter, etiam Pius dictus frater De-
 metrii rex natus Tryphonem persequi-
 tur et interficit 350. Simonem Mata-
 thie in amicitiam receptum conatur
 subigere, sed infeliciter 350. oppu-
 gnat Hyrcanum Hierosolymis, et co-
 gnominatur Pius 351. 352. regno et
 uita priuatur ab Arsace ibid. Seleu-
 cum Grypi vincit 360
 Antiochus Grypius qui et Philometor
 Demetrii Nicanoris f. Alexandrum Ze-
 binam bello occidit, et regnum Syriae
 occupat 353. Heracleonis insidij oc-
 cisus 360
 Antiochus, Agrippa et Sobennus Vespasi-
 ano in auxilium miserunt bina milia pe-
 ditum, et sagittarios equites mille 689
 Antipas Herodis fil. constituitur tetrarcha
 467. affectat regnum 469. portionem
 paterni regni acquirit 476. 644
 Antipas pro Antipatro fratre rex consti-
 tuitur testamento 635. tetrarcha in-
 stituitur 637
 Antipas pater Antipatri Iudaeae prae-
 fectus ab Alexandro 366
 Antipas regis generis uir comprehensus cu-
 stodie traditur 720. occiditur 721
 Antipater Herodis fil. a patre uocatur
 domum 431. honoribus augetur 432
 fratres crebris calumnijs infestat 432
 442. 447. malicia eius 453. 454
 eius in patre insidiae 455. 457. 458
 capitis damnatus vincitur 436. occi-
 ditur 467. ab Herode patre pellitur
 ciuitate 616. fratrib. insidiatur 617
 619. 621. 623. prodigit 626. 627
 fratrum occisorum liberis etiam male
 uult, et conspirat contra patrem 627
 628. ueneno cum tollere conatur 630

631. Alijs duobus fratrib. calumnias
 struit 631. causam dicit 633. 634. occi-
 ditur 637
 Antipater Idumaeus Hyrcanum in regnum
 restituit 588. 589. aliaque eius gesta
 593. usque 597
 Antipater accusatus, declaratur prae-
 fectus Iudaeae a Iulio Cae. et Hierosoly-
 morum muros reficit, et filijs suis prae-
 fecturas attribuit 595
 Antipater qui prius Antipater, quomodo
 se suosque euerxit, et Aristobulum regem
 eiecit 366. 367. Scamnum comesa-
 tu uiuat 371. 372. eius auctoritas, uxor
 et liberi 374. qualem operam nomen-
 rit Caesari, aliaque eius gesta 374
 375. dynasta et procurator Iudaeae
 constituitur a Caesare 376. suos libe-
 ros ad gubernacula prouehit 377
 Antipater Salomes fil. accusat Archelaum
 470. 640
 Antipater. Samaritana Antipatri Herodis
 filij procurator 458. ueneficium ap-
 paratum Herodi indicat 630
 Antipatri ciuitas edificatur 435. 614
 Antipbilus cum suo fratre uenenum ap-
 parauit in Herodis interitum 458
 Antiquitatum libri xx. quod tempus com-
 plectantur, et quas historias 548
 Antonia Drusi maioris uxor, Germanici
 et Claudij mater Agrippa dat mutua
 pecuniam 490. 491. eius fauor in
 Agrippam 493. 494. eius praedicta
 496
 Antoniae edificij Herodiani descri. 781
 Antonia porticus incensa, et praesidium
 ex ea deturbatum 670
 Antonia turris ab Herode condita 425
 486. 613
 Antoniae fundamenta subuerse 787
 M. Antonij decreta pro Iudeis 381
 M. Antonius, dux Ro. 371. in Asiam pro-
 ficiscitur et Herodem defendit 384
 599. amore Cleopatrae captus Herod-
 em, et Phasaelum tetrarchas com-
 stituit 385. 399. ad regium fastigium
 eundem promouet 390. ab eodem pe-
 cunijs corruptus. Antigonum in medio
 tollit 397. 398
 M. Antonius donatur ab Herode 398. bo-
 mo impurus 399. Herodi nimium in-
 dulget 402. multa indecore agit in
 gratiam Cleopatrae 404. subigit Ar-
 meniam 404. vincitur apud Actium
 a Caesare 408. occisus 412. qualem
 operam Gabinio praestiterit 592. He-
 rodem exule regno Iud. praeficit 601
 603. propter Cleopatram multa fa-
 ctu indecore 609
 Antio-

IN IOSEPHVM.

Antonius centurio à Iotapateno infidijs
interemptus 702
Antonius prefectus ale equitū cōtra Ro-
manos 686. eius gesta ibidem
Antonius Primus è Mæsia contra Vitel-
liū cū legione tertia properat 746
eius gesta ibid. Vitellium interficit
739. in conflictu cum Vitellianis qua-
tuor milia & quingentos amisit 746
Romam properat 747
Antonius Silo Taricheas missus cū duo-
bus milibus sagittariorum 710
Aod. uide Iodes
Apachne regni termini 832
Apamia obsidione liberata 597
Apelleus, mensis 291. 321. 326
Aphrica unde sic denominata 20
Aphri & Aethiopes quantū annue pen-
dant Romanis 666
Apion Alexandrinorum legatus contra
Iudeos 498
Apion grammaticus res Aegyptiacas cō-
scripsit 849. eius portentoſa menda-
cia de Iudeis & tota uita taxata ibid.
& 850. 851. eius calumnie & men-
dacia confutata 852. 853. 854. 855
propheta factus fabulam tragicam de
Iudeis impudentissime fingit 855
856. 857. 858. 859
Apionis mors 858
Apobaterion locus 8
Apochis regni termini 832
Apollodoti Gazareorum ducis prelium
cum Iamneo, & mors 119. 359
Apollonius Antiochi dux, à Iuda Maccha-
beo uictus occiditur 324
Apollonius Daus prefectus Alexandri
filij Antiochi Epiph. 340. uincitur à
Ionatha 341
Apollonij Molonis mendacia de Iudeis
855. 859. 866. 867. 868.
Aponius senator sauciatur 524
Apsanes Iudeis praeficitur 126
Aquila aurea supra portam posita deiici-
tur 464. 635. 636
Aquila quare Romanorum insigne 692
Aquila Caligulae interfecto 514
Ara tabernaculi, & Arula suffumigato-
ria 66
Arabia, confinis Iudae 366
Arabes qua etate infantes suos circumci-
dant 18
Arabes Hebraeos subigunt 122. ab ipsis
rursus ceduntur 123
Arabū prelium cum Herode 405. 406
Arabum Iudeam deuastantium seueria
474
Arabum gesta in Iudaea post mortem He-
rodis 643

Arabes Iudeorum transfugarū uiscera
patefaciunt, aurumq; eximunt 778
Aramus, Aramei 12
Arami liberi quibus gentibus appellatio
nem indiderunt ibidem
Aranes ubi mortuus ibidem
Araſci templum 261
Arbela uicus 569
Arbori interdictae quae uis indita fuerit
4
Arca Noe 7
Arce Noe reliquiae ubi seruentur 532
Arce tabernaculi forma 65
Arca in potestatem hostium uenit 133
quantorum malorum his fuerit autor.
ad quos peruenit, & quomodo He-
breis reddita 133. 134
Arca transfertur Hierosolymam in tem-
plum Salomonis 208
Arcades de antiquitate gloriantes, post
Athenienses literis eruditi 828
Arce, alio nomine Arctipus, ciuitas 112
Arce, quae nunc Petra, ciuitas 86
Archelaus uicus conditur 478
Archelaidis palmeta 481
Archelaus Cappadocum rex 427. 435
Herodem ad sanam mentem reducit
443. eius prudentia 622. 623
Archelaus Herodis filius à patre regno
praefectus ipsius funus curat 467
populo se accommodat, & incidit in
seditionem 468. 469. accusatur a-
pud Augustū 470. 476. ethnarcha
non rex cōfirmatur ab Augusto 476
Glaphyram fratris defuncti uxorem
ducit 478. accusatur apud Augustum
& relegatur Viennam Galliae 478
646. uenditur eius bona 481. 646
à fratre false calumniatur 631. rex cō-
stituitur 637. in seditionem incidit
638. 639. 643. quod non rebellasset
quarta tributorū parte leuatus 645
eius redditus quanti ibidem
Archelaus Magdali ad Titum profugit
Arcyon medicus 5 (791
Arethis, sexti ex fratribus Machabaei im-
mania supplicia, eiusq; cum insigni to-
lerantia sermones 881. 882
Aretas Arabum rex fugientē Hyrcanum
recipit hospitē, oppugnationē Aristo-
buli cogitur intermittere 366. 367
cum Scæuro foedus init 371
Aretas qui antea Aeneas, cōstituitur Ara-
bum rex 445. confirmatur 449
Aretas Coeleſyriae regnū adipiscitur 362
587. cū Herode bellatur 487. 488
& Iudae inferi bellum 587. à Scæuro
multatur ecc. talentis 591
Aretas Petreus Rom. auxiliatur 474

Argolicae historiae scriptores discrepan-
tes 828
Ariphanes Graecus historicus Iudeorum
mentionem facit 841
Arietis instrumēti bellici descriptio 696
Ariochus Nabuchodonosori satellitum
praefectus 274
Ariō procurator Iosephi Tobiae filij 318
Aristaeus Iudeorum negotium agit apud
Ptolemæum Philadelphū 305. 306
Aristocratiā esse optimā administr. 97
Aristotelis apud Clearchum uerba de Iu-
deis 839
Arius centurio confossus 474. 642
Aristobuli odiū erga frat. Agrippā 490
Aristobulus Agrippae frater, Iudeorum
causam agit apud Petroniam 499
Aristobulus Aristobuli fil. adolescens pul-
cherrimus 399. ab Herode constituitur
pontifex, & occiditur ab eodem
400. 401.
Aristobulus Alexandri Iamnei fil. generosus
663. quomodo adſecutus sit regnū.
364. 365. obſeſſus ab Areta liberatur
per Scæurū 367. quale donū Pōpeio
miserit, & cōtrouerſiā cū fratre apud
eundem diſceptauerit 368. quomodo
à Pōpeia tractatus 369. uinctus abdu-
citur Romā 371. uinculis elapsus itea-
rum capitur & mittitur Romā 372
ueneno subſtatus eſt 374
Aristobulus Herodis fil. reuerſus Romā
ducit uxore 427. conijcitur in carce-
rem falſis calumnijs oppreſſus 447
accusatus à patre Beryti damnatur
450. strangulatur 451. 626
Arist. filij Herodis, liberi qui 626. 654
Aristobulo Herodis filio Armenia minor
à Nerone data 656
Aristobulus Herodis frater, priuatus mor-
tuus, filia unica relicta 654
Aristobulus Herodis dynaſte Chalcidis f.
dominijs multis donatur à Ner. 541
Aristobulus Hyrcani fil. obſidioni Sama-
riae praeficitur 354. quō imperat, et
ſeuerit in matrem ac fratres 355
fratris cade pollutus moritur philellē
dictus 356. primus diadēma regium
uſurpauit, & quomodo ſe geſſerit in
matrē et fratres 584. mors eius 585
Aristobuli & Hyrcani ſuor & conten-
tio 769
Aristobulus rex Chalcidis contra Antio-
chum 815
Armenia regio 12
Arnon fluius 86. 87
Arphas uicus 688
Arphaxades, Arphaxadei 12
Artabanus Vonone uicto Parthorum re-
ff 3 gnuu

I N D E X

gnum assequitur	483	Asphaltites lacus repletus cadauer.	736	Azotum captum & concrematum	346
Artabanus à Vitellio uictus	486.	Asphaltites lacus Tiberienfi natura con-		Azymorum festiuitas restauratur	257
rato impio foederatur Neroni	487	trarius 737. eius descriptio	738	Azymorum festiuitatis institutio	5273.
Artabani cum Asineo & Anileo recon-		Asphar lacus.	335	B	
ciliatio & amicitia	504	Assrenatis prodigium & interitus	513		
Artabanus regno pulsus restituitur per		Assamonei principatus quando desierit		Aras loci, & herbe descriptio	812.
lratem	534-535	397		813	
Artabazes rex Parthorum donatus Cleo-		Assamoneorum familie quando & quā-		Baba liberi occiduntur ab Herode	415
patrie	609	diu principatus Iudeorū cōcess.	546	Babel quid significet	10
Artabazes Tigranī fil. captus	404	Assaracodas Senacheribi filius patri		Babylon loquax cur sit dictus	ibidem
Artaxerxes regnum paternum accipiens		succedit in regnum	261	Babylonis extructio	52
quale conuiuium instruxerit	293.	Assaron quantum contineat	66	Babylon in Cyri potestatem uenit	278.
cusat uxorem & diuertit ab ea	294	Assis regni termini	832	Babylonica captiuitas quando et quomo-	
ducit aliam nomine Estheram	ibid.	Assuras, Assrij	12.	do acciderit	266.267.268.269.
Amanē in summo habet honore	295	Assyriorum imperium quando dissolutū		270	
eundem cruci suffigit	298.	fuerit	261	Babylonica turris institutio 9. & quan-	
Iudeos periclitantes liberat	299.300	Astabarri populus	11	ta fuerit	10.
Artaxias Tigranī fil. regno non diu po-		Astapus fluuius	47	Babylonij Iudeos persequuntur	506
titus pellitur	404	Astares templum	165	Babyloniū antiquissima rerum mca.	
Artēmisius mensis	205	Astatis rex Tyriorum, eiusq; successo-		morabilium traditio	829
Astoriū quemadmodum ex incendio per		res enumerat	835	Bacca uicus	687.
lucium cōmilitonē seruatus sit	789	Astoborta fluuius	47	Bacchides dux Demetrii contra Iudam	
Arucæ Arcen condidit	12	Astronomie qui primi inuentores	6	Machabeum mittitur frustra	331.
Arudæus, Aradus insula	ibidem	Athenienses quando & quemadmodum		titur iterum ac cum Iuda confligens	
Aruntius præco retundit Germanorū mi-		Romanis subiecti.	665	uincit 333.334. adigitur ad pacem cū	
litum impetum	516	Atheniensibus nulla cura fuit historia cō-		Ionatha ineundam	336
Arus uicus	474	scribende	828	Bacchidis seuitia in Iudeos, & eius ime-	
Arum loci nomen	154	Athenienses religiosissimi crediti	858	ritus	581
Asamoneorum gens Iudeorū reip. statu		scriptis legibus utebantur	861	Bactriani populus	12
mutauit	288	Athenio legatus Ptolemæi Euergetis ad		Badus, qualis mensura	205
Asenonis montis Galilæe situs	676	Iudeos	315.316	Bæonis regni termini	832
Asanus Abie filius regnum paternū acci-		Athenio dux Cleopatra, Herodem repel-		Bagoas eunuchus	456
pit 224. eius pietas, & bellum cū Za-		lit iam uictorem	495.610	Bagoes copiarum Artaxerxis impera-	
reo Aethiopū rege ac uictoria	225	Atrongeus pastor regnum affectat	473	tor quomodo Iudeos ob homicidium	
mors	226.227	642		in templo factum tractarit	301
Ascalon capitur	115	Auaris urbs Aegyptia	832.833.843	Bagothous & Theodestes eunuchi con-	
Ascalon Iudeis semper inuisa	685.	Augusti Caesaris in Iudeos beneficia	437	iurant in necem Artaxerxis, & ple-	
situs ibidem & 686		778. in Herodem odium & Aretam		ctuntur	294.295
Ascalonitæ quingentos & duo milia Iu-		445. redditus cum utroq; in gratiam		Bahales Ammanitarum rex	271
deorum apud se habitantium interfe-		449. confirmat testamentum Hero-		Baie, oppidulum Campanie, ubi & cali-	
cerunt	674	dis 476. in Italiā proficiscitur	599	de	497
Ascalonitis quantum incommodi arca at-		Augusti mors, & quot annis imperarit		Bal quis deus fuerit 247. sacerdotes eius	
tulerit	134	482.610		uniuersi sublati ibid. & des ipsius à fun-	
Aschanes eunuchus præpositus Hebræo-		Aula regie descriptio elegans	757	damentis diruitur	248
rum nobilium curæ obsequitur Da-		Aulicæ deliciae quæ	189	Balachus Moabitæ rex Balamum ad	
nieli	273	Aurea terra, regio	214.215	Israelitas execrandum mittit	88.89
Aschanaxes Aschanaxi	10	Azael ab Adado cum muneribus mitti-		Baladas Babyloniorum rex amicitiam	
Asenatiuitas 25. filij	41	tur ad Eliseum, unde se regem futurū		cum Ezechia inire cupit	261.262
Aseritarum fors in Chananea	112	cognoscit 243. contra Israelitas belli-		Balamus uates contra dei mandatū pro-	
Asia quingentas ciuitates uni rectori, &		geratur & Hierosolymitanos, à quo		fectus ab asina compellatur 88. bene	
consuli Romano parere	665	pacem redimit loasus rex	249.250	precatur his quos execrari solebat	
Asineus & Anileus Neerdenses grassa-		moritur	251	89. malum consilium dat Medianis	
tores quomodo cum Artabano amici-		Azarias propheta uaticinatur Asani ag-		90	
tiam ineunt	503.504.505.506	mini	225	Balsamus ubi nascatur	215
Asiongaber, loci nomen	214	Azarias compellatur Abdenago	273	Balsamū ubi proueniat	369.404.889
Asoriū ciuitas	121	Azizus Emesenorū rex Agrippæ iunio-		Balthasar Naboadet dictus arripit reg-	
Asosra, buccina	76	ris sororem duxit	540	num Babylonicum 277. ipse cum suo	
Asperforium tabernaculi	64	Azotum pestis propter arcam detentam		regno in Cyri Persarum regis potesta-	
Asphaltites lacus	14.636	inuadit	133	tem uenit 278. occidit Adoniam	
				200	

I N I O S E P H V M

Banaia satellitibus preponitur 190
 unus fortium Davidis 192
 Banaia Salomonis copijs preficitur 201
 Banaothas & Thannus occisores laborum sibi supplicio afficiuntur 169.170
 Barachas autor Israelitis ut captiuos Iudeos & Beniamitas dimittant 255
 Baracus Hebreos in libertatem vindicat 121
 Barasa expugnata concremata 327
 Baruchus Neri fil. Hieremie propheta scriba 266. liberatur e carcere 271
 Baris Castellum, postea Antonia 588
 Baris mons 8
 Barzapharnes Parthorum satrapa 386
 Syriam obtinet 599
 Basanes Hieroboami totam familiam sustulit 224. regnum occupat 225
 Basane impietas a Gimone propheta grauiter carpitur, sed frustra, regnumq; ab hostibus infestatum tueri non ualens moritur, Elano filio successore relicto
 Bassus addit se Cassio 597 (226)
 Batanea, Trachonis & Auranitidis, partiumq; quarunda domus Zenonis centum talenta redditus erant 644
 Bathuel Nachoris filius 913
 Bathyllus Antipatri libertus uenenum herodis adfert 631
 Batibij dictum 513
 Beelsephon ciuitas 52
 Bezabari Idumee uicus 737
 Belestartus rex Tyriorum Hiramum patris successit 835
 Belli leges 102.103
 Beniaminis natiuitas et nominis ratio 28
 filij decem 41
 Beniamitarum fors in Chanaan 112
 Beniamita post Iesu ducis mortem quieti & agriculture student 115
 Beniamitarum fortitudo & peritia militaris 117. cedes omnium usq; ad sexcentos uiros 118. quomodo ea tribus restituta 118.119
 Berenice, locus 214
 Bernice Agrippae filia 489.525
 Bernice Costobari filia 498
 Bernice Polemoni nubit 540
 Bernice Salomes filia datur nuptum Aristobulo Herodis filio 427. fit exosa Glaphyre 439. datur alij marito 626
 Bernices supplicatio ante tribunal Flori, & eius uite pericula 661
 Bernice & Iudei ad Cestium de Flori gestis retulerunt 663
 Berotha ciuitas 110
 Berofus Chaldeus de astronomia et Chal-

deorum philosophia Graece scripsit 835.836. eius historiae uerba & commentum de Iudeis 836. Graecos scriptores taxauit ibidem
 Bersabe, ciuitas 229.249
 Bersabe puteus 17
 Berytus domicilium Romanorum 449
 Berytus Phoenices, colonia Romanorum 805
 Berytus quomodo ab Agrippa exornata 528
 Berzelaeus quatis beneficijs iuuerit Dauidem regno pulsum 185. quam gratiam ei obtulerit rex 189.190
 Besana oppidum 556
 Bezelel architectus 63.70
 Besemmathe uxor Isace 23
 Bethalaga uicus 336
 Bethel quid significet 23
 Bethenabem uicus 735
 Bethleem toparchia 736
 Bethmaus uicus 553
 Bethona locus 110
 Bethsabee forma Dauidem ad adulterium Bethsania uicus 134 (pellicit 117)
 Bethsamitarum prophani lxx. arcam contingentes moriuntur 135
 Bethsana, quae Scythopolis 328.347
 Bethsana ciuitas 112
 Bethsuritarum deditio 330
 Bettea capta & praedata 174
 Bezedel uicus cum turri inexpugnabili
 Bezetha collis descriptio 761 (686)
 Biblia quot annorum historiam completantur 2
 Bithynos, Cappadoces, Pamphylis, Lydos & Cilices Romanis tributa pendere 665
 Borceus Agrippae legatus a Iudeis uulneratus effugit 677
 Borceos uicus 688
 Bouis cornupetae noxa quomodo uindictanda 101
 Boz columna uestibuli templi 206
 Bozus quomodo Ruthem acceperit uxorem 130.131
 Britannicus Cl. Caesaris filius 540
 Britanic. Claudij ex Messalina fil. Neroni priuigno in imperio posthabitus 656
 Britanni quomodo & quando Romanis subiugati 665.666
 Broccus trib. plebis 522
 Buecinarum excogitatio & usus 76
 Burrus praefectus pretorianorum militum 541
 C Abrothaba locus 77
 Cadmus Milesius quo tempore historiam conscribere inceperit 828

Caduccatores sacros esse & inuolabiles 407
 Cecilius Bassus occiso Sexto Cesare praedum uinciam occupat 381
 Cecilius Bassus Sex. Caesarem interfecit & copias eius occupat 596
 Cecinna ab Antonio Primo rerum gestarum nuncius ad Vespasianum mittitur 746
 Cecinna de prodicione cogitat, & cum milite ad Antonium transfugit 746
 Cadesa ciuitas HO.112
 Canopolis et fori quod uocatur materia rium a Cestio incensum 677
 Cephalius fr. Antip. cadit in praelio 367
 Ceron regio amoni frax 532
 Caesar Iudeorum & Archelai conuentum diremit 644. Archelao ethnarchiam seu mediam regni partem dedit ibidem
 eius promissio Archelao facta ibidem
 reliquam regni dimidiam partem in duas tetrarchias diuisit ibidem
 Caesar quae Salomae largitus sit 645
 Caesar quas ciuitates Iudeorum regno aduersus Syriam adiecerit 645
 Caesaris liberalitas in duas filias Herodis uirgines ibidem
 Caesar falsum Alexandrum deprehendit ibidem
 cum remigum numero inserit 646
 Caesares uocatos imperatores Rom. 213
 Caesarea conditur 613.614
 Caesarea Philippi dicitur Neronis 544
 Caesarea Iudaea maxima ciuitas 706
 Caesaria templa 614
 Caesariensium contumelia in mortuum Agrippam 530
 Caesarienses contra Iudeos apud Neronem uictores 659
 Caesarienses omnes Iudeos apud se habitantes trucidant 672
 Caesennius Gallus duodecime legionis ductor a Cestio in Galileam missus 676
 duo milia Galileorum cedit ibidem
 Caesennius Petus rector Syriae 807
 Caesennius Petus Antiochum regem Comagenes apud Vespasianum defectionis accusat 815. bellum mouet contra eum ibidem
 uinctum Romam e Cilicia mittit ibidem
 Cesonia iugulata cum filia magnanimitas 529
 Caiaphas constituitur pontifex 482
 Cain quid significet, sacrificat, iugulat fratrem, totus malus, multa inuenit eius posterum 6
 Caius Agrippa & Iulia fil. Augusti adoptiuus 476
 Caius Caesar Agrippam uinculis soluit, et tetrarchia Philippi tradita, regem appellauit 651. ei etiam Herodis tetrarchiam addidit ibidem
 Eff 4 Cai

INDEX

<i>Cajus</i> et filia occise 519. eius ingenium et mores 519. 520	<i>Cassius Loginus</i> Syriae praeses 424. 531	<i>Citta</i> civitas 256
<i>Caius Caesar</i> Deum se vocari voluit 651	<i>Cassius Iulio</i> Caf. interfecto Syriam petit et quod gesserit 597. 598. occisus 599	<i>Cillanos à Palestina bello</i> vexatos Deum iudicat ibidem
Petronium ob statum in templo locandam Hierosolymam misit ibidem	<i>Castor</i> rerum Iudaicarum scriptor 855	<i>Cinthere</i> idem quod talentum 66
<i>Caj</i> litera ad Petronium 653	<i>Castoris Iudaei</i> uersutia et dolus erga Titum 765	<i>Cinnyra</i> instrumentum musicum 191
<i>Caius</i> per dolum interemptus, quanto tempore imperauerit ibidem	<i>Castra Iudeorum</i> locus 375. 594	<i>Cinyra</i> fabula 513
<i>Calebus</i> explorator Chanaanae 78	<i>Catullus</i> Libyae Pentapolitanae rector si carys calumniandi doctor erat 826	<i>Circenses</i> ludii 509
<i>Calide</i> ad Baiae 497	tria milia Iudeorum trucidauit ibi. eius cruciatus et mors horrenda ibidem	<i>Circumcisionis</i> prima institutio 16. 17
<i>Calide</i> ad Emmauentem 482	<i>Cedasa</i> urbs 345	<i>Cisus</i> Samis pater 137
<i>Calide</i> apud Callirhoen 465. 636	<i>Celadus</i> Augusti libertus 477. quae Caesaris nomine cum falso Alex. egerit 645	<i>Cithare</i> quis inuentor 6
<i>Caligo</i> tabernaculi qualis fuerit 70	<i>Celer</i> accusatus Romae causam dicit, et plebiscitur 539. 340	<i>Ciuuatem</i> quis primus instituerit 56
<i>C. Caligula</i> constituitur Caesar 488	<i>Celer</i> tribunus uinctus à Claudio Iudeis ad supplicium Hierosol. mittitur 656	<i>Claudius</i> à militibus constituitur Caf. 517
<i>C. Caligula</i> Germanici fil. 494. designatur Caesar à Tiberio 495. occiso Tiberio fratre opprimitur et ipse 494. Herodem cum coniuge mittit in exilium 498. quali fuerit ingenio 500	<i>Cedebaeus</i> praefectus uinctus à Sim. 350	<i>Claudius Agrippam</i> ad senatum legatum mittit 653
501. Iudeis bellum illaturus reuocatur à Petronio et Agrippa 500. 501	<i>Cemixus</i> Hebr. in libertatem restituit 119	<i>Cl. Rome</i> contra Samaritanos pronuntias tres eorum nobilissimos interfici iussit 656
moritur 502. eius in omnes seuitia, et diuini honoris uendicatio, insaniaque, tum coniuratio in ipsum, et eius interitus 507. usque 514. 519	<i>Cestius</i> Gallus Syriae praeses inuadit Galileam 563. 571	<i>Clandius</i> quadiu imperium administrauerit ibi. Agrippinae uxoris Neronis priuignu in imperium cooptauerat ibid.
<i>Callimander</i> ab Hyrcano uictus interijt 354	<i>Cest. Festus</i> à Claudio in Iudaea procurator praemissus 654. eius malitia 659	<i>Clearchus</i> peripateticus Aristotelem praecceptorem suum de Iudeis narrantem inducit 839
<i>Callistus</i> Caligulae libertus 511	<i>Cestius</i> Sauli cum ceteris legatum ad Neronem in Achaiam mittit 679	<i>Clemens</i> praefect. urbanarum cohortium 510
<i>Calumniarum</i> quanta uis 585	<i>Chabalon</i> terra cur sic dicta 212	<i>Cleopatra</i> Antiochi filia nubit Ptolemaeo Philopatori 315
<i>Cambyses</i> Cyri filius patri in regno succedit, et Iudeos à templi et urbis edificatione prohibet, moritur 282	<i>Chabalo</i> uicinus 563. 564	<i>Cleopatra</i> Flori uxor 547
<i>Campus</i> regius, loci nomen 15	<i>Cherea</i> Caij uxorem et filiam interficitur curat 519	<i>Cleopatra</i> Ptolemaei Epiphanis filia datur nuptum Antiocho 315
<i>Cana</i> , loci nomen 405	<i>Chalamas</i> Syrorum transcuphratensium rex 176	<i>Cleopatra</i> Ptolemaei Philometoris filia ducitur uxor ab Alexandro Antiochi, qui et Demetrius dictus 340
<i>Cana</i> uicinus Galilee 554. 607	<i>Chalebo</i> donatur pars agri Hebronis 115	<i>Cleopatra M. Antonium</i> in sui amorem pertrahit 385. 599. Mariammè cum filio ad se uocat, et Antonium contra Herodem incitat 400. usque 503. 610
<i>Cana</i> seu Canatha 610	<i>Chaldei</i> , populus 12	819. contra omnes omnium opibus inhians 403. 404. 609. Herodem ad stuprum sollicitat 404. occiditur 412. 612
<i>Canathenses</i> ibidem	<i>Chaldeorum</i> consensus cum sacris literis 838	<i>Clitus</i> Tiberiensis altera manu malitiam tur 560. 684
<i>Candelabrum</i> tabernaculi 66	<i>Chamis</i> patris irrisor 12	<i>Cluuitus</i> 513
<i>Capernaum</i> fons, Nili uena esse creditur 712	<i>Chananeus</i> , Chanaan 11	<i>Colossus</i> Caesaris 614
<i>Captharsaba</i> , campi nomen 435	<i>Chananeorum</i> terra praestantia 78	<i>Comagenensium</i> ciuilis contentio 481
<i>Capthartophan</i> Idumaea uicinus 737	<i>Charetis</i> mors apud Gamalam 717	<i>Commeatus</i> centum annorum quae de causa in Massada incorruptus manserit 818
<i>Capito</i> centurio à Floro praemissus ad Hierosolymitanos 660	<i>Chariathiaris</i> ciuitas 135	<i>Conon</i> Graecus Iudeorum mentionem facit 841
<i>Capitolij</i> templum à militibus direptis donarijs incenditur 747	<i>Chasleus</i> mensis 321. 326	<i>Conuallis</i> laudationis 237
<i>Cappadoces</i> populus 10	<i>Chabronis</i> ciuitatis antiquitas 741	<i>Conuentus</i> ciuium quae utilitas 96
<i>Carmeli</i> montis situs 687	<i>Chelcias</i> Onie fil. copijs Cleopatrae praeficitur 354. 358. moritur 359	<i>Coponius</i> Iudeis praeficitur 479. 481
<i>Carre</i> , Mesopotamiae ciuitas 12	<i>Cherubeis</i> quid fuit 65	<i>Coponius</i> procurator constitutus, Archelai finibus in prouinciam redactus 646
<i>Carthaginensium</i> originis et fati descriptio 666	<i>Cherubinorum</i> descriptio 206. 208	<i>Corban</i> iuramenti explicatio 85
<i>Carui</i> , deliciae Herodis 456	<i>Chetim</i> quid Hebraeis significet 11	<i>Corban</i> , quomodo se liberent 86
<i>Casander</i> occupat Macedoniam mortuo Alexandro 304	<i>Chetimus</i> , et Chetima insula ibidem	<i>Corea</i> , loci nomen 69
<i>Caspia</i> porte 486	<i>Chetomene</i> qualis uestitus 66	<i>Cores</i> seditionem contra Moysen et Aaronem 701. 11
<i>Cassius Cherea</i> 508. 509. 510. 514	<i>Cheton</i> quid significet ibidem	
523. occiditur 524	<i>Chettei</i> populus 12	
<i>Cassius</i> quae gesserit in Iudaea 374. 543. affugit Iudeos 282	<i>Chiramus</i> operarius insignis 206	
	<i>Christus</i> et Christiani 484	
	<i>Chusarthes</i> Assyriorum rex Hebraeos sibi subijcit 119	
	<i>Chusus</i> , Chusai 11	
	<i>Chusis</i> amicus Davidis constantissimus quomodo se gesserit apud Absalomum 183	

I N I O S E P H V M

• yonem excitat 81. dat eius portus 84.
Cornelius Faustus Sylle filius qualem se
 • praestiterit in expugnatione templi.
 370
Cornelius Sabinus sibipſi mortem infert
 510. 514. 523. 524
Corona triplex pontificis 68
Correi, locus 136
Corus mensara qualis 79. 418
Costobarus Idumea Gaze praefectus ab
 • Herode, luero intentus, repudiatur ab
 uxore 414. 415. eius uolentia 545
Costobarus & Saulus fratres una cu Phi
 • lippo ad Cesium transfugiunt 679
Coturnices ubi copiose inueniuntur 57
Cotys Armenia rex 329
Crassus in Parthos proficiscens Hieroso
 • lymitanum templum spoliat periturus
 • 373 cum omnibus suis copijs perit
 374
Crassus in Syria prouincia Gabinio suc
 • cedens quid gesserit 593
Cretenses moribus, non uerbis erudiebant
 • tur 861
Ctesiphon, urbs 507
Cumanus Iudae praeses constituitur 537
 554. & quid sub eo Iudeis acciderit
 • ibid. & 539. accusatur a Iudeis 539
 exulat 540. 656
Cuspius Fadus Iudeorum regno praefici
 • tur 242. 530 seditiosos punit 531
 537
Cydoessa Tyriorum uicus 719
Cyprus insula 11
Cyprus praesidij locus in sinibus Hiero
 • solymae 674
Cypros Herodis filia 489. alia Phasaeli
 • filia ibidem
Cypron, castellum 435. 615
Cypri Antipatri uxor 593
Cyrenae, Marmaride & terribiles Syra
 • tes quemadmodum Romanis subditi 666
Cyrus Persarum rex Babylonem & regem
 • eius capit 278
Cyrus Iudeis Hierosolyma repetere per
 • mittit templumq; restituere, ac uasa te
 • pli eis reddit, multa; praestat benefi
 • cia 281. 282. 287. 769. perit 282.

D

Dabaritani uxorem Ptolemæi regij
 • procuratoris inuadunt 557
Dacchari herbe descriptio 68
Dagon, arx 351
Dagon precipitatus 133
Dagonis templum exustum 341
Dalale, meretrix Sampsonis 129
Dalmatas bellicosissimos sub una tantum
 • legione Romanorum quietem agere
 666

Damascus a quo condita 12
Damascus imperio Davidis subijcitur
 174
Damascus a Metello & Lollio capta est
 367
Damascenorum in Iudeos seueritas 555
 679. 822
Dana oppidum 119. 219
Danaus Argiuorum antiquiss. 834
Daniel uocatur Balihafar, & cupit duri
 • us uiuere propter ualeitudinem & stu
 dia 273. insomnia diuina uidet 274
 regi somnia interpretatur 274
 275. Balihafaris uisionem in parie
 • te explicat 277. abducitur a Dario
 in Mediam & constituitur summus sa
 • trapa 278. insidijs patitur, sed insi
 diatoris eius luunt poenam 278. 279
 apud Ecbatana turrim edificat ibid.
 quam carus deo fuerit, & quantum
 ceteros prophetas superauerit 279
 280
Danielis prophetia 326
Danitarum fors 112
Danite a Chananeis sedes mutare coacti
 119
Danus, fons Iordanis 19
Danus nascitur 25 filij eius 41
Darabita uicus 569
Darius Artabani filius Neroni obses mis
 • sus 487
Darius Astyagis filius imperium Babylo
 • niorum uastat, & Daniele abductum
 constituit satrapam, quem inuitus postea
 leonibus obijcit 278. hostes Danie
 • lus iisdem obijcit, & deum eis predi
 cat 279
Darius equitum praefectus sub Agrippa
 670
Darius Hystaspis filius rex Persarum crea
 • tur, questionem proponit quenam o
 mnium rerum fortissima aut potentis
 • sima 283. 284. comonitus uero a Zo
 robabele Iudeos libertati insinuat, &
 • immunitati, urbemq; & templum res
 • tituere promittit et iuuat 285. 289
 mortuus successorem filium Xerxem
 • relinquit ibidem
Dathamo cum uniuersa sua familia ter
 • ra debiscit 84
David filius Iessei 131
David qualis, et quomodo rex a Samuele
 • unctus prophetat, & Saulo furioso
 hymnos occinit ad ciuitatem 147
 eius magnanimitas 148. uictoria de
 • Goliatho 149. amatur a Sauli filia,
 • & sexcenta hostium capita Saulo ad
 • fert, & filiam eius uxorem ducit 150
 socerum fugit 150. 151. 152. spiculo

ab eo petitur 151. accepto Goliath
 • gladio fugit in Gittam, & insanum se
 • fugit 154. fugit inde aliò atque aliò
 • ibidem. Cillaritis auxiliatur ac ite
 • rum Saulum effugit 157. 159
 cum Saulum occidere potuisset noluit
 157. 159. reconciliatur Saulo 158
 Nabali defuncti uxorem ducit 159
 Amalecitas praedatur 160. iungit se
 • Ancho contra Hebraeos 161. 163
 abducitur ei ambae uxores captae 163
 Palaestinos cedit & uxores recuperat
 164. Sauli interfectorem supplicio af
 • ficit, & epitaphia ipsi ac Ionathae con
 • scribit 166. rex unius tribus decla
 • ratur, & cum Abner pugnatur 166
 eius filij 167. 171. Abneri foedere
 • iungitur & amicitia 168. interfecta
 • tum luget 169. regnum in iuuera
 • sum ei confertur 170. dominorum
 suorum occisores punit 166. 170
 quantae copiae ad eum in Hebronem
 • conuenerint 170. Iehuseos illuden
 • tes capit 170. 171. amicitiam cum
 • Iramo parat, & Hierosolyma ciuitatem
 • Davidis appellat ibid. Pale
 • stinos superat, & arcam Hierosoly
 • mam transfert 172. 173. Palesti
 • nos frangit ut & Moabitis Adraza
 • rumq; Sophenor regem 174
 Theronem in amicitiam recipit, Idu
 • meam subigit, & officia distribuit
 157. 190. Ionathae posteros benefi
 • cijs afficit 176. legati eius iniuria a
 • Naase afficiuntur, Syri, Mesopotami
 • te, Ammanite debellantur 176
 177. Bethsaben adulteram facit &
 • ducit uxorem, Vriamq; interficiendū
 • curat 177. 178. Ammanitas exci
 • dat 179. a filiis molestatur 180. 181
 Absalomum filium regem salutatum
 • fugit 182. patienter audit conuictio
 • nem Semei 183. fugiens benigni
 • ter excipitur ab optimatibus regionis
 • trans Iordanem 185. prior filium ag
 • greditur ibid. occisum luget 187
 ignoscit hostibus & recipit regnum,
 • salutatur rex 188. 189. decem tri
 • bus ab eo deficiunt autore Sabao 189
 Palaestinos ultimo fundit, hymnos ac
 • musicam instituit 191. fortissimi ui
 • ri ipsius qui 192. populum recen
 • sendo deum offendit 192. 193. e tri
 • bus malis infligendis pestem eligit, &
 • Oromne aream emit 193. 194. templi
 • extruendi locus ei indicatur, ad quod
 • opifices & materiam comparat, filia
 • umq; instruit Salomonem quomodo se
 • debeat gerere nactus imperium 194. al
 • fectus

INDEX

Isos calefacit se Abisaces accubitu 195. Solomonem confirmat regem, officiisq; distribuit et tribus, tum tem- pli uasorumq; descriptionem tradit 196. 197. Davidis principum alacri- tas in contribuendo ad templi fabrica 198. quid sub mortem Solomoni com- miserit 198. 199. expirat ac sepelitur, maximusq; cum eo thesaurus 119	Dillo soror Pygmalionis regis Tyrion in Africa Carthagine edificauit 835	Drusus turris 440
Davidici generis regu finis, et quot eo- rum fuerint 270	Diebus singulis quid deus condiderit 3	Drynos loci nomen 599
Debora prophetis 121	Diath quid significet 4	Dystrus mensis 109. 288. 300. 333
Decime date 15. 23. 85	Diluuij uniuersalis descriptio 7. 8	E
Decius Mundus quantum insauerit in Pau- linam 484	Dina Iacobi filia 25. stupratur, quapro- pter Sicimite uniuersi trucidatur 27	Edius decadarchus sub Vespasiano 693. Gamale oecifus 715
Delutorib. quid premij fuerit apud C. Ca- ligulam 515	Diodotus Trypho Apamennus, uide Try.	Ecdippon locus 600
Demetrius Alexandrinus 340. 450	Diogenes Alexandri amicus. a Phariseis interficitur 587	Edom uide Adomus
Demetrius Demetrii filius amicitiam cu Ionatha inuit 341. Alexandrum uina- cit 342	Dionysius Tripolitanus securi percussus 368	Edraus dux militum Ionatha 234
Demetrius Eucerus Antiochi Grypi fi- lius rex apud Damascum constituitur, et Alexandru Ianneum superat 360 361. contra fratrem pugnant captiuus ducitur ad Parthos 361	Diophantus notarius sceleratus 447	Eglon Moabitaru rex qui Hebreos sub- ingarat, ab Iobe interficitur 120
Alexandrum prelio superat 586	Discipline militaris exemplum pulcher- rimum 681. 682	Ela capta et habitatores eius exindia Syrie rege 259
Demetrius Gadarenfis libertus Pompeij 378	Disciplinas a Chaldeis ad Aegyptios, ab his ad Grecos esse deductas 14	Elanus Basane filius altero regni anno occiditur, una omnis eius soboles tola- lur per Zamarem 226
Demetrius Nicanor rex 342. clementer agit cum Ionatha Iudeisq; 343. uinci- tur a Tryphone 344. capitur a Par- this 347. dimittitur, et in regnum re- stituitur ab Arsace 352. uincitur, capi- tur et occiditur 353	Disimulium communionem etiam natu- ram horrere 97	Elcana Iuda copiarum dux occisus 255
Demetrius Phalereus quomodo biblio- thecam Ptolomeo Philadelpho com- parauerit 305. legem Iudeoru trans- scribendam curauerit 207. 311	Dius in historia Phoenicu integerrimus Dius mensis 7 (834)	Elcias Magnus, legatus Iud. 499
Demetrio Phalereo in historia Iudeoru uenia concedenda, quod Hebraice ne- scierit 842	Doecus mularum nutritor 154	Eleazarus pontifex 2
Demetrius Seleuci filius regnu Syrie oc- cupat, Antiochumq; et Lyfiam occi- dit 331. Iudam occidit in prelio 334 Ionathae amicitiam ambit 337. 338 occiditur 338	Dolefus nobilitate potens a Gadarenfis bus interficitur 735	Eleazarus Moysis filius 49
Dei castra, locus 26	P. Dolobelle decreta pro Iudeis 381	Eleazarus Aaronis filius 84. si pot. 86
Deus Galileorum clades Romanis dona- bat 700	Domitianus cum nudis Romanorum sal- uus euadit 747. a Mutiano produ- ctus populo rector insinuat ibid.	Eleazarus pont. moritur 115
Deus Iudeis omnem uiam salutis ad inte- ritum uerterat 778	Domitiano Germani subiiciuntur et Gal- li 808	Eleazarus Dodeie filius unus fortis Da- midis 192
Dei decretum contra omne Iudeorum ge- nus 821	Domitianus in triumpho Vespasiani et Titi cis adequitabat 811	Eleaz. quida arreptitioru medicus 204
Dei definitio apud Moysen 861. 863	Domitius Aenobarbus 540	Eleazarus Auranis Matthei filius 329
Dextra porrecta quid apud barbaros si- gnificet 503	Domitius Aenobarbi filius ibid.	Eleazarus thesauri templi custos quo pe- tus cum Crasso 379
Diagoras Melius in mortis periculo uer- satus propter Athenienses 868	Domitius Nero consulatur Imperator 541. fratrem, matrem, uxorem, uirosq; illustris trucidat ibid. Cesarea exclu- dit Iudeos 543	Eleazarus Anani fil. pontifex constituitur unius tantum anni 483
	Domitij Neronis uxor a marito occidi- tur 541	Eleazarus Boethi pontifex constituitur 478. priuatur pontific. ibidem
	Domitij Sabini fortitudo 766	Eleazarus gigas, quam uasto fuerit cor- pore 487
	Dora Phoenices urbs 551	Eleazari Asamonei filij fortitudo et mors 583
	Dore ciuitatis situs 857	Eleaz. Dinei, latro 539. 541. 655. 657
	Doris Hierosolymitanus pontificem pe- rimis 541	Eleazarus seditiosus exulat 538
	Doris mater Antipatri Herodis filij accu- satur ueneficij, et quomodo se gesse- rit 457. 458. 599. 630	Eleazarus Ananie potifis filius, Rom- ni belli seminarium fuit 669. reuoc Cesaris hostias ibid.
	Doritarum in Iudeos insolentia 526	Eleaz. Semei facinus memorabile 697
	Dorotheus lxx. interpretib. additur 311	Eleaz. duo socij contra Manabem 671
	Dositheus Hyrcanum et Alexandru He- rodi prodit 409	Eleazari Simonis filij factio 660. 748 749 753
	Draconis leges de supplicijs antiq. 828	Eleaz. Simonis Giorae socij mors 740
	Druma Gedeonis concubina 124	Eleazarus sicarioru princeps Massada obtinet 816. eius ad suos oratio 820 altera oratio de immortalitate anime ibid. et 821. 822. 823
	Drusilla Agrippae filia 498	Elephantis quomodo pugnatum sub An- tiocho Eupatore 388
	Drusum turris 614	Elcusa oppidum, Sebaste dictum 485
	Drusus Agrippae filius 489	Eleutherns fluminis 341. 346. 609
	Drusus Neronis filius 490. 494	Elm

IN IOSEPHVM

Eleutheri equites	800	ditione ceperit	118	uenia concedenda quod Hebraice non sciuerit	842			
Eliabus architectus	63.70	Epicrates pecunia corruptus Scythopolim cum alijs aliquot ciuitatibus Iudeis prodit	354	Euphrates, fluius	4			
Eliacius pontif. sub Iosia rege	263.264	Epicuræorum error refutatur	280	Eurycles Lacedæmonius impostor maximus Herodem circumuenit, & domum eius subuertit	446.523.624			
Eliacimus Iosie fil. antea Ioacimus dictus accepit regnum paternum, sed tributarium iam factum Aegyptijs	265. etiã	Epiphania, ciuitas	12	Eutychus Agrippæ libertus & auriga in uinculis detentus	491.492			
Babylonijs tributum cogitur pendere	266. occiditur	Epiphanes & Callinicus filij regis Antiochi Cæsennio Peto pugna fortinobilitantur	815. à Vologeso Parthorum rege magnifice excipiuntur ibidem	aperit Neroni maleuolentiam Agrippæ	493			
Eliacimus Ioacimi filius in pontificatum patri succedit	291	Romã ad Vespasianum ueniunt	816	Eutychus, auriga Caij Cæs.	523			
Elias propheta tēpore Achabi quæ præ-nunciauerit & gesserit	227.228	Epomidis descriptio	67	Excecantis aliquem poena	101			
229.230.237.238. exemptus ex hominibus	238	Epaple fratres Iudeorum	638	Ezechielis prophetia	265.267			
Elia epistola ad Ioramum Iosaphati filiū sceleratum regem	244	Equitum Romanorum arma	690	Ezecias Achazæ filius regnū obtinet pateternum Hierosolymis, religionem col-lapsam restituit	256.257. Palesti-nos bello uincit	252. à Senacheribo oppugnatur	259. in summã adactus desperationem Esaiam implorat	260
Elieneus Cithai filius pontificatum acce-pit	529	Equus Modius Varo succedit	553.556	posteritatem à deo exorat	261. mori-tur	262		
Elis pontifex princeps Hebræorum	130	Erebithonicus uicus	775	Ezecias latronum princeps interficitur	595			
filij eius scelerati	131. exitium suum cognoscit	Erica prætorianorū Achazæ præfectus occiditur	255					
Elis pontificis filij scelerati	131. exitium suum & suorum filiorum cognoscit	Esalas prodigium Ezechie regi exhibet	261. obiurgat eundē propter thesau-ros Babylonijs monstratos					
132. tum ipsius & filiorū mors	133	Esaie prophetiã cognouisse & credidisse se Cyrum regem	281					
Eliseus prophetie donū accipit, & Eliã comitatur	230. uaticinatur & aquã suppeditat Ioramo Achabi filio	Esaie uaticinium deprauatum	825					
239. uiduam à debitis liberat	240. Iora-mo infidias Syrorum indicat, et Ada-dum capere ipsum uolentem eludit	Esaie natiuitas	21. uxores					
240. Iora-mo infidias Syrorum indicat, et Ada-dum capere ipsum uolentem eludit	240.241. famis tempore uilitatem annone prænuñciat	22. circumue-nitur à fratre ibidem. iratus fratri re-conciliatur	26.27. partitur cum fra-tre habitationem, uocaturq; Adomus					
242. Adado mor-tem indicat	243. Ieu ungit regem Israelitarum	28						
244.245. Iosum Ioa-zæ filium ad se egrotum uenientē con-solatur	250. uita defungitur	Esdra Iudeorum apud Babylonem degē-tium pontifex, à Xerxe quæ & quan-ta impetrauerit	289.290. quomodo populū mundauerit, et legem ei præ-legerit, ac rempub. reformarit, mor-tuusq; sit					
251. ca-dauit occisi à latronib. in ipsius mo-numentum iniectum reuixit	251	290.291						
Elymus, Elymi	12	Eskon puteus	22					
Emiam zona sacerdotalis	66	Esther puella quali fuerit forma	294					
Emmaus concremata	474	ducitur uxor Artaxerxi & corona-tur regina ibid. Iudeorum cladem su-turam cognoscens regi indicat	296					
Emmaus uicus	482. Vide etiã Ammaus	297. impetrat Iudeis uitam	299					
Engaddi à ficarijs inuaditur	734	Essen, uestis qualis	67.71					
Eniachin tribus sacrata	721	Essenorum secta	480.646.647					
Enochi mors nemini cognita	138	648.649. eorum mirabilis constan-tia, & uirtus in bello cum Romanis						
Enosa ciuitas	6	649. opinio de animæ diuinitate ibi. aliud eorum & diuersum collegium ibidem & 650						
Epaphroditus	1	Etheus Gittheus Davidis sectator præfi-citur exercitui	185					
Ephodes, uestitus	67	Eua quid significet	4					
Ephorus historicus Gallos & Hispanos prorsus ignorauit	831	eius lapsus	4.5					
Ephorus Hellenicum in plurimis ostēdit mendacem	828	Euei populus	12					
Ephremes Iosephi filius	35.41	Euaratus Cous	625					
Ephremes in numerum Iacobi filiorum adoptatur pro patre Iosepho	42.76	Euemerus Græcus Iudeorum mētionem facit	841					
Ephremi pars quæ cesserit	112	Euilas, Euile	11					
Ephremite Gedeoni bellū inferre conan-tes placantur	123	Euodius Neronis libertus	494					
Ephremitis tribus quomō Bethelē pro-		Eupolemo Græco in historia Iudeorum						

INDEX

Flori nouus dolus & auaritia in oppres-
sione Hierosolymorum 662. menda-
cium apud Cesium 663. uide Gesium
Fortes uere qui 163
Fortunatus Agrippæ libertus Romæ mis-
sus à suo patrono 497
Patris uxorem ducere prohibitum 478
Fratres ueri, quos & interitus ipse socia-
uit 883
Frontonis gesta in custodia 802
Fructus interpestium & prematurus 97
Furij centurionis animositas 590
Furum poena 101

G
Aba, quid significet 146
Gaba equitum ciuitas cur sic uocata 687
Gabaenorum iniuria in uxorem Leuite,
& quomodo capropter multati 116
117. 118
Gabaon uicus 190
Gabaonita astu fœdus ineunt cum Iesu 109
qui ipsis contra Hierosolymitarum re-
gem succurrit 109. 110
Gabaon, Saul uicus 750
Gabinus præfectus militum Pompeij 369
eius gesta 371. 372. 373
Gabinus Scauro succedens quid gesserit
clari 591. 592. 593. 812.
Gadara restaurata 591
Gadare optimates legatos ad Vespasia-
num mittunt, seq. dedunt 735
Gadarense Herodem frustra apud Cesa-
rem accusant 421
Gade natiuitas 25. & filij septem 41
Gadus propheta Dauidi unius è tribus
malis offert electionem 193
Galades collis & Galadene regio 26
Galatæ à quibus denominati 10
Galba imperator creatus 739. in medio
foro necatus ibid. & 741
Gales insectans Abimelechum Gedeonis
nothum, proditur à Zebello 124. 125
Galgal quid significet 108
Galilee & regionis trans Iordanem quan-
ti redditus fuerint 644
Galilee minor quæ 687
Galilee utriusq. descriptio 687
calamitas 688
Galilee tota à Romanis subacta 719
Galileorum & Samaritanorum confli-
ctus 655
Galilei contra Romanos 684
Galilei ab infantia pugnacissimi & om-
ni tempore plurimi 687
Galileorum quot milia Iaphæ occisa 701
Galileorum noua inuenta et factiones Hie-
rosolymis 742
Gallie motus 736
Gallie bellum desinit 739

Gallie situs descriptus 666
Galli centurionis facinus apud Gama-
lam 715
Gallos sub mille & ducetis militibus ser-
uire, quibus penè plures habuerint ci-
uitates 666
Gamala filius Iesu 722
Gamala ciuitas rebellat 713. 717. eius
situs ibid. & 714. 717. excisa 717
Gamalenfium fides in Romanos 550
Gamalenfium cum Romanis acres confli-
ctus 714. 715. 716
Gamalenfium cedes à Romanis 717
Ganges fluius 4
Garizin mons 302. 701
Galanitis regio deficit ab Agrippa 561
Gazam nequeunt capere Iſraélite 115
Gazei à Iamneo obſeſſi captiq. 359
Gazara Palestine urbs à Salomone bis
edificata 213
Gedeo quomodo Hebreos seruitute exe-
merit 122. 123. quot filios habuerit
124
Geman uici situs 655
Gemello renūciat amicitia Herod. 442
Genesar lacus descriptus 482. 711. ter-
ra eiusdem nominis descripta ibid.
Gentium enumeratio quæ Romano im-
perio subduntur 665
Gentium qui uerenda Iudeorum more cir-
cunciderunt, enumeratio 838
Gentibus singulis quomodo à suis auto-
ribus nomina sunt indita 10. 11. 12
Geon fluius, & quid significet 4
Geraseni quomodo se erga Iudeos coha-
bitatores suos gesserint 647
Gergesæ, populus 12
Germanicus ueneno sublatuſ 483
Germanicus qualibus moribus 494
Germanicus Claudij Cæsaris frater 540
Germanus augur uinctus Agrippæ uin-
cto uaticinatur 495
Germani qualis gens 515
Germanorum descriptio 666. eos octo
tantum legionibus Romanorum do-
mitos ibidem
Germanorum agmina & bellum ciuile
ab Antonio primo & Mutiano sedan-
tur 739
Germani Capitolij collem occupant 747
Germani uiribus corporum laudati 797
Germanorum magna ex parte defectio à
Romanis 808. defectionis cause ibid.
Gersus Moysis filius 49
Gesium Florus Iudeæ procurator quomo-
do Iudeos ad arma contra Romanos
capeſſenda compulerit 471. 547
& quam malus fuerit uir 558
Gesij Flori procuratoris qui Albino suc-

cessit, crudelitas, impudentia & uer-
suta 658. 659. auaritia apud Cæsari-
enses 659. 660. noua crudelitas in
Hierosolymitanos 660. 661. Vide
etiam Florus
Getheris Arami filius 11
Getuli, populus 11
Gigantum reliquie in Hebrone 115
Gigantū posteritas à quib. perdomita 14
Gimō propheta Basani quæ mala ipsam
maneant uaticinatur 225
Ginea uicus 687
Giscala Galil. oppidulum indomitum 717
Giscala succenditur & diruitur 551
Giscala à Iosephi militibus diripitur, pre-
daq. popularibus conceditur 684
Giscalorum status 551
Glaphyra Archelai Cappadocum regis
filia nubit Alexandro Herodis fil. 427
620. odio prosequitur Salomē 439
occisomaro remittitur ad patrem cum
dote 453. moritur 626. nubit Arche-
lao Herodis filio, Alexandri fratri
478. uide Iube 479. eius sonum 646
Gobolitis regio 28. 56
Godolias Acani filius præfigitur reli-
quijs Hierosolymorum 271. humaniter
tractat Iudeos profugos ibid. eiusdē
pietas, sed illi noxia 272. occiditur
ibidem
Goliathi Gūtæi statura & insolentia 148
interitus 149
Gomar, Gomarenſes 10
Gorgias à Iuda Machabeo uinctus 325
uincit Iosephum Zacharie 328
Gorion filius Iosephi, & Simon Gamalie-
lis contra libertatis corruptores hor-
tantur & concionantur 721
occiditur 732
Gotarzes Parthorum rex 535
Gotholia Achabi filia, uxor Iorami Hie-
rosolymorum regis 244. Dauidis fi-
liam quātum potest tollit & regnum
administrat 247. & regno & uiu
priuatur opera Ioadi 248
Græcorum & Iudeorum dissidium 498
Græcis turpissimum uisum Iudeis infir-
res fore 658
Græcos bis ternis fascibus Romanorum
obedire 665
Græcorum omnia noua & beri nuperq.
facta 827. eorum regiones innumere
corruptiones inuasere rerum memori-
delentes ibid. Sera cognitio literarum
ibid. & 828. philosophi primi Aegy-
ptiorum Chaldeorumq. discipuli ibid.
Græci posteriores Timeum in plurim-
mendacem ostendunt 81
Græcis ab initio nulla cura fuit historiæ
conſcri-

IN IOSEPHVM.

conscribenda 828
 Grecorum historicorum elegans descriptio 828.829.830
 Grecorum leges antiquissimae qui 860.861
 Grecorum dii descripti 866.867.868
 eorum leges potestatem dederunt ut quos uellet deos introduceret, rhetoribus uero ut decreta de rebus publicis quae uellet conscriberet 865
 Graeco apud Aegyptios ante Moysen nunquam uisa 51
 Graece cognata Isatae regis Adiabenorū aulam regiam Hierosolymis edificauit 742
 Gratus militum praefectus, Simonem Herodis filium obtruncat 473. suis succurrit 474.641
 Grauidā calce percutiens quomodo plectendus 101
 Gymnasia Herodis 615

H
 Ai. uide Aina
 Heberus Hebraeorum autor 12
 Hebraeorum declinationis forma ibidem
 Hebraeorū nullus regnante Salomone seruile opus faciebat 214
 Hebraei bis ultra Euphratem ducti captiui 273
 Hebraeorū decem tribuum captiuitatem, et reliquarum duarum tribuum transmigrationem quantum temporis intercesserit 27. uide etiam Israelitae
 Hebron expugnatur, et conceditur Leuitis 115
 Hebronis oppidi antiquitas 14
 Hecateus Abderita 839.840.841
 Hecatombeon mensis 86
 Hecatonotomachi Alexandri Iamnei 358
 Hellenicus ab Acusilaio de genealogiis multum discrepat 828
 Helcanes Lewita et eius uxores ac liberi 131.132
 Helena Adiabenorū regina transit ad religionem Iudaicam 532.533.534
 eius monumentū Hierosolymis 756
 Helene Monobaxi regis matris regia Hierosolymis 761
 Helias. uide Elias
 Heliopolis 42
 Helonis principatus Hebr. 126.127
 Hemiuchi Romanis subiecti 665
 Heron, arca tabernaculi 65
 Herennius Capito procurator Iannae 491
 Hermeus qui et Danaus denominatus 843
 Hermippus Graecus historicus diligentissimus 838
 Hermogenes Graecus Iudeorū mentio-

nem facit 841
 Herodes Agrippa frater, rex Chalcidis 529.530. moritur 537
 Herodes Antipatri f. 374. Hierosolymorum dux constituitur, Ezechiāq; cum alijs praedonibus afficit supplicio 377. infantum ob caedem exosus dicit causam 378. praeficitur Caesariae ibidem. Romanorum beneuolentiam captat et affequitur 382. Malichum trucidat 383
 Antigonom Aristobuli, profligat ibi. uxores et liberos sibi parat, ac M. Antonium corrumpit 384. accusatus tetrarcha constituitur 385.386. strenue pugnat 386. elabatur ex hostium insidijs 387.388. difficilibus profectionibus exercetur usq; Romam 389. rex Iudaeae a senatu Rom. declaratur 390
 ex Italia nauigat, et pugnat contra Antigonom 391.392. auxilio uenit M. Antonio 374. prodigiose seruatus bis 395. Hierosolyma expugnat, et Antigonom capit 396. Antonio donat 398. Aristobulum pontificem occidit 400.401. a Cleopatra ad stuprum sollicitatur 404. bellum Aretae infert 405. concio ad milites 406. Hyrcanū occidit 409. quomodo amicitiam Antonij excusarit apud Caesarem, et regnū ab eo obtinuerit 410.411. Mariannē uxorem interfecit et magnifice donatur a Caesare 412. necatā a se uxorem luget miris modis 413.414. efferatur ad caedem amicorū quorumcunq; et ad omnia mala inclinat 414.415.416
 arces in suam tutelam extruit 417
 fami urgenti succurrit 418. quomodo subditos in officio continuerit 419
 Caesarem condiderit, et a Caesare sit muneratus 420.421.422. salutem Agrippam 421. extruit templū Caesari, et tributorū partem subditis remittit et conuenticula populi prohibet, et Essenos magnificat 422. templū nouū edificat Hierosolymis sumptuosiss. 423.424. legem statuit de furi-
 bus nouam 426. nauigat ad Caes. et reductis Roma liberis dat uxores, Agrippamq; honorat 427.428. quartum tributorum partem suis remittit 430. ipsius familia domesticis agitur dissidijs 431. filios suos apud Caes. accusat 432. quinquennale certamen celebrat, arces cōdit 435. multaq; alia 436. qualis ingenij ibid. pecunijs destitutus Davidis sepulchrum recludit 438. omnes coniunctos habet suspectos 440.441.442.443

a Sylleo inique accusatur apud Caesarem 444.445. accusat filios apud conciliū Berytense 450. strangulat 451. liberis ipsorum prospicit 454
 quas ipse uxores habuerit et sobolem 454.489. Antipatrum damnatum in uincula conijcit 463. morbo correptus testamentum cōficiat 463.464. morbus qualis fuerit 465. sub mortē liberalissimus et crudeliss. 465.466
 uim sibi conatur inferre, et Antipatrum iubet occidi 466.467. testamento mutato moritur ac funeratur 467. testamento eius confirmato quantum filiis ipsius patrimonij superfuerit 476
 praeficitur Galilae, et strenue agit 595 accusatur Hyrcano a maleuolis 596. uindicta patris mortem 598
 eius uictoriae ibid. accusatur 599
 quomodo se gesserit in pugna contra Antigonom et Parthos 600.601
 edificat et multis premittit malis 601.602. Romā nauigans iacturam facit 602 rex Iud. constituitur 603
 Antigonom expugnat et latrones 603
 604.605.606.607. fratris mortem ulciscitur 607. in grauiā incidit pericula 607.608. Syros et Arabes uincit 610.611. conciliat sibi Iulium Caes. 612. edificat, amicos ac parentes honoribus afficit 613.614
 615.756.761. athletam et uenatorem agit ac bellatorem 615.616
 dissidet cum filijs duob. et uxore 616
 617. reconciliatur filijs 618. iterum dissidet cum ipsis 621. accusat filios apud Caes. et Beryti 625. occidit 626
 654. occisorū liberis prospicit 627
 quot uxores et liberos habuerit ibidē
 eius domus iterum conturbatur dissidijs 628. Pherorā extrudit 629. accusat filium Antipatrum 633.634
 morbo corripitur lethali 635.636
 crudelitas eius et mors 636.637
 quomodo Romanū adduxerit exercitum 770. instaurat ciuitates 812.819
 Herodes Herodis fil. Iuliada condit 481
 489. tetrarcha fit, 481. recipitur in amicitia Neronis 482. quomodo perierit ibid. Vitellij iram in se concitat 487. bello ab Areta superatur ibid.
 488. Herodiadis amore capitur 487
 489. uxoris importunitate in exiliū detruditur 497.498. quali fuerit ingenio 528
 Herodes Herodis fil. Tiberiadē et Iulio-polim cōdidit 650. a Caio Caesare ob auaritiā increpitus, in Hispaniā cum uxore fugit 651. quando decesserit, 688

INDEX

- et quos liberos reliquerit 654
 Herodias Agrippæ soror, Herodis iunioris uxor 487. 488. odio persecuta fratrem se suumq; maritum in exiliū conijcit 497. 498. eius exprobra-
 tiones et stimuli 651
 Herodion conditur 388. 601. 615
 Herodoti lapsus 261
 Herodotum cunctis mendacem ostendunt 828. Romanorum meminisse 831
 Herodotus erroris argutus 221
 Herodotus Halicarnassæus Iudeorum ge-
 tem non ignorauit 838
 Heroum oppidum 41
 Hesiodus ab Acusilao in quā magnis
 corrigatur 828
 Hettan prædium 216
 Hezabunus dux captus 123
 Hieremie prophete uaticinium et epice-
 dion Iosæ conscriptum 265. 266
 267. 268. 269. damnatur, iterum ab-
 soluitur 266. aufugit ibidem
 Hieremias in carcerem coniectus torque-
 tur 268. in cœnosum puteū præfocan-
 dus demittitur, uerū rursus liberatur
 268. non uult proficisci Babylonem
 271. donatur magnis munerib. et alia
 eius gesta ibidem
 Hieremias consulens Iohanni Caræ abdu-
 citur ab eo in Aegyptū ubi Aegyptiis
 captiuitatem indicat 272. 273. eius
 uaticinia celebrata 769
 Hierichus urbs 88. excinditur, et restau-
 rator ipsius diris deuouetur 108
 Hierichus desolata 737. eius agri descri-
 ptio 737. et 738
 Hierichontis fons ex pestilenti et infu-
 gifero saluberrimus, et feracissimus
 ab Heliseo factus 737
 Hierichuntij agri bonitas 211
 369. 404
 Hieroboamus Nabathæi filius uaticinio
 cognoscens se futurū regem, populum
 ad defectionem sollicitat, effugit Solo-
 monis iram 217. 218. decem tribuū
 rex eligitur et Sicimis habitat 219
 duasq; uitulas aureas facit, et templa
 219. brachium eius apoplexia tangi-
 tur, et inde à pseudopropheta sedu-
 citur 220. 221. filio suo egrotante
 quid responsi acceperit à propheta
 222. 223. contra Abiam ducit exer-
 citum 223. vincitur ac moritur reli-
 cto regni successore Nadabo 224. fa-
 milia eius cuncta tollitur ibidem
 Hieroboamus Ioe filius regnū Israelita-
 rum excipit 251. 252. Syriā suo re-
 gno licet impius adiicit ibid. moritur
 Zacharia filio hærede relicto 253
 Hieronymus historicus Iudeorum 841
 Hierosolymæ rex cum uicinis regibus oc-
 ciditur 110
 Hierosolyma oppugnatur, inferioreq;
 parte capitur 115
 Hierosolyma ciuitas Davidis dicta, et
 quomodo ex ædificata 171. 333
 Hierosolymorū thesauri auferuntur, mœ-
 nia ad trecentorū cubitorum spaciū
 diruntur per Ioan 252
 Hierosolymorum captiuitatem qui pro-
 phete prædixerint 265
 Hierosolymorum captiuitas, direptio, et
 à fundamentis uastatio 270
 Hierosolyma capitur ab Antiocho Epi-
 phane, templūq; eius spoliatur et pro-
 phanatur 321. restituitur tam urbs
 quā templum 326
 Hierosolyma et templum à Pompeio ex-
 pugnat 369. 370
 Hierosolyma diripitur à Parthis 388
 Hierosolyma cuiusq; templum cur deus a-
 uersatur 542
 Hierosolyma ad summum felicitatis eua-
 sisse fastigiū, et ad extremā esse deie-
 cta miseriam 579. expugnantur ab
 Antiocho Epiphane 581. à Pompeio
 magno capiuntur 589. 590
 diripiuntur à Parthis 601. oppugnan-
 tur ab Herode 605. 609
 Hierosolyma Iudææ umbilicus eiusq; si-
 tus 688. descriptio 755. 756. 840
 Hierosolyma bello, dominatione, seditio-
 ne laborat 734
 Hierosolyma quādo et quoties capta na-
 stata 803. quando in ea templum ædi-
 ficatum ibid. eius origo et finis ibid.
 Hierosolyma nō idem uoce Iudaica quod
 Græca significat 849
 Hierosolymitanis fame laborantibus suc-
 currit Helena 534
 Hierosolymitanorum supplicatio 655
 Hierosolymitani officiose Agrippæ, et
 Politiano obuiam progressi 663
 Hierosolymitanorum et Romanorū se-
 ditio 670
 Hierosolymitanorū luctus publicus 672
 Hierosolymitanorum turbe et indigna-
 tiones propter Iosephum 797. 708
 Hierosolymitanorum miserabilis clades,
 et fuga ad Vespasianum 733
 Hierosolymitani prima aggressione su-
 periores 751. in legionem decimam
 excurrunt 752. eorum insidie contra
 Romanos 754. seditiones perpetue
 761. 762. conflictus cum Romanis
 762. 763. 764. 765. 766. 767. pu-
 gnant circa machinas Romanorum
 763. ualde terrentur 767. eorum
 pertinacia 768. aurum deglutiunt
 771. crudeliter afficiuntur ibidem
 et 772. Romanos inuitos ad suæcci-
 dium cogere 772
 Hierosolymitanorum calamitas, et da-
 des miserrima 772. 773. pertinacia
 crudelis ibidem conflictus 774
 fames 776. profugia ad Romanos
 778. eorum qui transfugerant, una
 nocte uiscera duorum milium patefi-
 cta sunt ibid. famis incrementū hor-
 ribile 779
 Hierosolymitanorum quā multa milia
 paucis diebus per unam portam cla-
 ta 779. egenorum quot milia por-
 tis cicta ibidem. conflictus cum Ro-
 manis circa aggeres 780. 781. pu-
 gna magna et ferox 783. mendacia
 inter seduitos 785. pertinacia insa-
 na ibidem. pugna atrox circa custo-
 dias 786. 787. pugna circa templum
 788. dolus contra Romanos 789
 fames 790. pugna circa porticum
 791. circa templum 792. 793. strage-
 ges et fuga in cœso templo 793. 794.
 sex milia in porticum confugiunt, scilicet
 saluari ex propheta falso seducuntur
 795. plurimi confugiunt ad Titum
 800. infinita multitudo uenit ibidem.
 strages crudelissima, incendium, fa-
 mes captiuitasq; 801. 802
 Hierosolymitani soli quanta bonitas 113
 Hierexielis prophetia 265. 267
 Hin, mensura qualis 69. 72
 Hippeni Iudeos suos cohabitatores male
 tractant 674
 Hipptici turris descriptio 756. 757
 Hippodromos, locus 636
 Hiram Tyriorum rex, Salomoni quid
 ad templum Hierosolymis contulerit
 834. multatus, quod Salomoni pro-
 posita ænigmata soluere non potuit
 835. eius gesta ibidem
 uide etiam Ironus
 Hispani quando et quemadmodum Ro-
 manis subditi 666
 Historia apud Barbaros solennior quā
 Græcos 831
 Historia scriptori quæ curanda 365
 Historie ueritatem à Iudeis honorari, à
 Græcis uerò negligi 579
 Historie ueræ quod indicium 829
 Historiarum scriptoribus non idem sco-
 pus 1
 Historicus mendax quantū à falsario in-
 strumentorum differat 570
 Historicus quis laude dignus 579
 Historici quod officium 571
 Holocaustoma sacrificium cur dictum 71
 Homeri

IN IOSEPHVM

Homeri poemate nullum uetustius 328
 quomodo conseruatum ibidem
 Homicidarum inuitorum asyla 93
 Homicidij incerti inquisitio qualis fiat 97
 Hominis creatio 3
 Hominis ætatis quis terminus prescri-
 ptus 7.13
 Homines quando degenerare à uirtuti-
 bus ad uitia coeperint 6
 Hominum cōmercia quibus uitanda 74
 Hominū ingenium quā sit malum 155
 Homonœa loci nomen 567
 Hortos pensiles à Nabuchodonosoro ex-
 tructos 276
 Hospitij reuerentia 16.117
 Hyc uocis significatio 832.833
 Hyoscyami descriptio 68
 Hyperberetæus mensis 72.208.228
 Hyrcanium uicus 610
 Hyrcanus Alexandri Iannæi filius consti-
 tuitur pontifex 383. 587. fœderatur
 fratri, et ocioſam uitam elegit 365
 366. 587. 588. cur ignauus habitus
 et fugerit ad Aretam 366. Scauri a-
 micitiā frustra ambit 367. disceptat
 apud Pompeium cum fratre 368
 redditur ei pontificatus 370. 376
 honoratur ab exteris gentibus 376
 honoribus ab Iulio Cæs. afficitur 379
 capitur et amputantur auriculæ eius
 387. 388. 600. 601. à Parthis dimis-
 sus ad Herodē reuertitur à quo per-
 fide tractatur 398. 399. occiditur tan-
 dem ab eodem. 409. 616. quali fortuna
 na per omnem uitam fuerit agitatus
 ibidem
 Hyrcanus primus eius nominis pontifex 486
 Hyrcanus quomodo à Ptolemæo sororio
 tractatus et Antiocho Eupatore, tum
 gesta ipsius 582. 583
 eius felicitas 584. eius bellum cum
 Arabibus 589. iterum fit pontif. 591
 594. pontificatus confirmatur et re-
 gnū datur Iudææ 596
 Hyrcanus Iosephi Tobie filius, adolescēs
 ingeniosus 317. 318. 319. eius gesta et
 mors 320
 Hyrcanus Simonis Matthiæ filius effugit
 Ptolemæi insidias, et principatu poti-
 tur 350. 351. oppugnatur ab Antio-
 cho Sotere ibidem pacem ab eo redi-
 mit ccc. talentis, Davidisq; thesaurum
 tribus milibus talentorum imminuit
 352. urbes ab hostibus ablatus recupe-
 rat, pacemq; cum Rom. init. 352. 353
 Samariam obsidet et radicibus tollit,
 cumq; deo colloquitur 354. 355

eius felicitas et mors 355
 somnium de filiis quale aliquando ha-
 buerit 357
 I
 Abinus rex Hebræos opprimit oppri-
 miturq; ipse 121
 Labissa ciuitas, et Labissenorū officium in
 Saulum et filios eius extinctos 165
 Labisus ciuitas capta, et omnes eius habi-
 tatores cæsi præter cccc. uirgines 118
 Iachin, columna uestibuli templi 206
 Iacimus. uide Alcimus
 Iacimus Zamaris filius eques 455
 Iacobi filij Isaci natiuitas 21. præripit fra-
 tri benedictionem paternam 22. su-
 git fratris iram 23. dormienti uisio of-
 fertur ibidem. et nuptias celebrat
 24. uisiones iterum 26. aufugit à so-
 cero 25. redit cum fratre in gratiam
 26. 27. luctatur cum spectro 27
 Iacobus uocatur Israel 27. defodit Laba-
 ni deos ibidem
 Iacobus partitur cum fratre hereditatē
 paternam 28. opulentia eius et felici-
 tas 29. Iosephum luget 31. mittit filios
 frumentatum in Aegyptum 35. profi-
 ciscitur ipse etiam cum omni familia
 41. moritur 42
 Iacobus et Simon Iudæ Galilæi filij agun-
 tur in crucem 537
 Iacobus frater Christi lapidatur 544
 Iacobi rectoris Idumæorū proditio 740
 Iacobi, septimi ex fratribus Macchabæi
 supplicia et constantia 883
 Iaddus filius Ioannis pontifex patris loco
 fit. 301. Alexandro magno negat fo-
 rum uenaliū rerum 302. placat eun-
 dem et impetrat quod uult 303. mo-
 ritur 304
 Iadon propheta Hieroboami idololatriā
 obiurgat 219. discernitur à leone
 220
 Iahel. uide Iale
 Iairus Galadenus, princeps Hebræorum
 125
 Iale Iabinum occidit 121
 Ialus custos thesaurorum Davidis 198
 Ianie regni termini 832
 Ianneus Alexander. quere Alexander
 Iapha uicus 564
 Iaphæ munitiones 700
 Iaphetus filius Noe 9
 eius soboles quanta et quibus genti-
 bus nomina dederit 10
 Iaphthes accitur ad principatum Israeli-
 tarum 123. 129. uictor filiam suā deo
 mactat ibidem
 Iar, mensis 205
 Iardan uicus 688

Iason, aliàs Iesus, Oniæ pont. filius, ponti-
 ficatum fratri extorquet 320
 Iason ut pontifex constituatur quantū nu-
 merarit Antiocho 874
 Iauanes Iapheti filius 10
 Iazarus pontificatu priuatur 481
 Iaziel propheta uaticinatur Iosaphato
 237
 Iaxoron urbs spoliata et cōcremata per
 Iudam Macchabæum 327
 Iberi, populus 10
 Ibes serpentibus infestæ 47
 Ides scelus et supplicium 482. 485
 Idumæa unde dicta 28. Dauidi subdita
 14175. eius tumultus 642
 Idumæi, quomodo circumcisionem et re-
 ligionem admiserint 353
 Idumæorum nationis descriptio 725
 727. uiginti milia cum ducibus quā-
 tuor Hierosolymam ueniunt 726
 seditio et tumultus 728. 729
 Idumæi cum uiginti quinque milibus cōtra
 Simonem Goriæ 740. Ioannis Leuiæ
 pecunias prædantur 742. ad Titum
 supplices ueniunt 800. scelerata eorū
 facta repetita 817
 Iebostus Sauli filius constituitur rex 166
 amittit regnum 167. 168. occiditur
 per insidias 169. sepelitur honorifice
 à Dauide 170
 Iebusei populus 12
 Iebuseorum ludibrium in Dauidem ma-
 le ipsi cecit 171
 Iechonias. uide Ioachim. nam binomi-
 nis fuit
 Iephthe. uide Iaphthes
 Iesraela urbs 229
 Iesseus filius Obedæ 131
 Iessei filij qui 147
 Iesus Christus describitur 484
 Iesus Anani filius prædixit Hierosolymæ
 excidium 796
 Iesus Damnei filius fit pontifex 544
 Iesus Gamalielis filius fit pontifex 545
 Iesus Iason dictus Oniæ frater pōtificatu
 honoratus et mox eo priuatus 320
 Iesus Iosedeci pōtificis filius pōtifex 287
 288
 Iesus Naucci filius exercitui præficitur,
 et uincit Amalecitis 59. Chananææ
 explorationem indicat suis commiliti-
 tonibus, et territis reddit animum
 78. Moyses eum sibi successorem de-
 signat 93. prædicit, quæ gesturus erat
 104. Chananæam explorat 106
 Iordanem cum exercitū superat 107
 Hierichuntē sine labore capit 107
 108. 737. et Ainam excindit 108
 109. Gabaonitis fœderatur capitq;
 688 12 quinq;

INDEX

quinq; reges 110. reges Libano uici-
nos expugnat 111. munit ciuitates
ibidem terram uictoria quaesitam di-
uidit tribubus 111. 112. precipit eis
ut reliquias Chananeoru tollant 112.
Sicima eligit sibi domicilium, ubi mo-
ritur 114. 115
Iesus Phabetis filius pontificatu priua-
tur 419. 420
Iesu pontificis ad multitudinem Hieroso-
lymitanam oratio 726. 727
mors 730. eius uirtutes celebratae
ibidem
Iesus Saphie filij facinora 553. 557
558. 567. 568.
Iesus Sapphe filius 680
Iesus Thebuti sacerdos Tito sacra dona-
ria tradit 800
Iesus Tobie filius, quid gesserit 708
709. 711
Ieus Amasis fil. Ramatham expugnat, et
inungitur rex Israelitaru 244. 245
Iezabelam & omnem Achabi & O-
chozie cognatione tollit 246. 247
Bali sacerdotes extirpat 247. contem-
ptor & ipse numinis moritur Ioaze
filio successore relicto 249
Ieus propheta arguit Iosaphatum 236
Iezabela quam mala mulier 227. 228
minatur Elie interitum 239. Naba-
thum curat lapidib. obruendum 230
precipitata de turri ab equitibus pro-
culcatur 246
Illyricos Romanis subditos 666
Ilys, ager qualis 56
Immundi qui Moyfi 74
Impedimentorum custodibus aequae ac pu-
gnantibus praedam partiendam 164
Imperatores Rom. semper honorauerunt
& ornauerunt templum Hierosoly-
mitanum 778
Imperij Romani fines quousq; 665. 691
Indorum mortis descriptio enarrata 821
Iniuria maxima quae 96
Inuenta debere restitui 101
Inundationis uniuersalis descriptio 7
Ioabi cum Abenero pugna 166. 167
Abenerum turpiter occidit 168. exer-
citui praeficitur Davidis 175. Syros
uincit 176. Davidis nomine bellige-
ratur fortiter 177. 178. ingeniosum
commentum fingit 181. Abesalomum
interimit 186. Davidem Abesalomum
lugentem increpat 187. praefectura
priuatur 189. Amasam interficit &
Sabaeum persequitur caputq; ipsius
ad regem perferit, & restituitur pristi-
nae praefecturae 190. populum censet
192. 193. occiditur 201

Ioabum quomodo Gotholiam regno spo-
liat & occidit, Ioasumq; regno presi-
cit 247. 248. studet templo restau-
rando & moritur 249
Ioachab is natiuitas et quid significet 133
Ioacimus Iesu filius pontifex 289
Ioachimus Ioacimi fil. in regnum pater-
nu constituitur 266. abducitur in ca-
ptiuitatem Babylonem 267. libera-
tus e uinculis regiae praeficitur 276
Ioacimus Iosie, nuncatur Eliacimus, acci-
pit regnum patris tributarium Aegy-
ptijs factum 265. tributarius etiā fit
Babylonijs 266. occiditur ibidem
Ioacimus pont. mortuus 291
Ioannes, alias Hyrcanus. uide Hyrcanus
Ioannes Anania filius Gophnithae et A-
crabatena regionum rector designa-
tus 680
Ioannes Asamonei fil. occisus 582
Ioannis Baptiste interitus 488
Ioannes Caree filius dux profugoru Hie-
rosolymitanoru fideliter consulit Go-
dolia 271. Ismaelem Godolia interfe-
ctorem persequitur 272. consulit Hie-
remiam, & ipsum in Aegyptum abdu-
cit ibidem
Ioannes dux militum Ionathae 234
Ioannes Esseus Tannam missus, ut topa-
chiam administraret 680
Ioannes Gaddis Matthiae fil. 322. a Me-
dabensibus Amareis occiditur 335
Ioannes Idumaeorum dux ab Arabe quo-
dam sagitta occisus 763
Ioannes Iude fil. in pontificatu succedit pa-
tri, & fratre in templo occidit, ac mo-
ritur 301. Ionathae ac Iude fratris
Ioannis interitum uindicat ibidem
Bacchidem adigit ad inuadendum secum
amicitiam 336. eius amicitiam tam
Demetrius quam Alexander Antiochi
Epiphanis ambiunt 337. 338. Alexan-
dro quam fuerit gratus 340. uincit
Apollonium Dauum 341. amicus fit
Demetrio Nicanori 343. sociat se An-
tiocho Alexandri contra Demetrium
344. 345. deseritur a suis, tamē uin-
cit, & renouat foedera 345. capitur
per proditionē 347. occiditur 349
Ioannis Leui filij Gischalensis facinora
551. 553. 554. 555. 561. 562. 564
566. Gischalam Iosephi iussu muro
cinxit 680. eius proditio & doli uan-
rij 681. dolus nouus 682. 683. fuga
cum mille Syris fugitiuis 683. ad de-
fectionem incitat 717. Titum fallere
conabatur 718. Hierosolymam fugit
719. eius excusatio apud Hierosoly-
mitanos 720. Hierosolymitanis exi-

tij causa 724. 725. malitia, crudeli-
tas et gesta 734. 742. 743. 761. 763
764. 765. 771. 772. 775. 778
780. 781. 783. 785. 789. 797. 803
817
Ioannis Leui conflictus 748. 749. im-
pietas 759. 753
Ioannis pontificis monumentum 762
Ioas seu Ioases Ioaze fil. patris regno po-
titur 250. moriens regnum filio Hie-
roboamo relinquit 251. contemnit
Amasie minas, quem capit in pugna
252. perit ibidem
Ioasus Ochosis filius quomodo a Goto-
lie seuitia seruatus & rex constitutus
247. 248. 249. a religione deficit
& legibus ibid. Zachariam Ioadi fi-
liu in ipso templo lapidat 250. egro-
tans occiditur ibidem
Ioazarus dux missus contra Iosephu Mat-
thiae filium 683
Ioazarus Iosepho inuidet 562. 570
Ioazarus priuatur pontificatu 481
Ioazas Ieu filius regnum paternum asse-
quitur 249. 250. dei beneficia libe-
ratus moritur 250
Ioazus Iosie fil. regnum paternum capit,
uir impius captiuus in Aegyptum ab-
ducitur & moritur 265
Iobachus torrens 27. 27
Iobel fil. Lamechi 6
Iobelus quid significet 76
Iobeli anni remissio & libertas 75
Iochabel mater Moysis 44
Iodes a Moabitibus oppressos Hebraeos li-
bertati restituit 120
Iobel Samuelis fil. quomodo se in princi-
patu gesserit 136. 137
Ionas propheta uaticinatur Hieroboam-
mo Amasie filio 252. quomodo ad
Ninuiam missus sit, & in mare proie-
ctus ac a ceto haustus post triduum ui-
uus in terram reuocatus 252. 253
Ionis unde sic dicta 10
Ionici Iudei apud Agrippam queruntur
Gentilium iniurias 429
Ionum in Iudeos odium 313
Ionathas Anani fit pontifex 498. hono-
re priuatur ibidem
Ionathas Anani fil. 527. pontificatu obla-
tum respuit ibidem
& eius gesta 656
Ionathas Asamonei fil. Antiochi Epiph.
filio reconciliatur, capitur a Trypho-
ne & occiditur 581
Ionathas Sauli filius castrum Palaestinae
expugnat 141. hostes unico tam-
armigero comitatus aggreditur 141
143. animositas & honestas 144
159

IN IOSEPHVM.

159. & amor in Dauidem 151. 153
 fedus cum eo 152. 153. 156. cadit in
 pugna contra Palestinos 164. eius po-
 steri quo honore à Dauide affecti 175
 Ionathas cuiusdam Saducei cum Phari-
 seis contentio 355
 Ionathas homo uilis. prouocat ad singu-
 lare certamen Romanos 788. Puden-
 tem equitem Romanum interficit, &
 à Prisco centurione sagitta transfigi-
 tur ibidem
 Ionathas Matthie fil. 322. defuncto fra-
 tri Iude succedit imperij administra-
 tione 335
 Ionathas Phariseus 562. insidiatur Iose-
 pho, seruatur 565. 566. iterum insi-
 diatur eidem 567. 568
 Ionathas pontif. perimitur 541
 Ionathas pontifex primus Massadam edi-
 ficauit & nomen id imposuit 818
 Ionathas qui alias Ionadab, socius Ammo-
 nis 179. solatur Dauidem 180
 Ionathas Samae fil. sternit uirum sex cubi-
 torum 191
 Ionathas sicariorum princeps circa Cy-
 renen 825. eius supplicium 826
 Ioppe à Cestij militibus capta, direpta et
 incensa 676. bis à Romanis funditus
 excisa 707. eius situs descriptus ibid.
 Ioppensium intersectorum quot millia
 676
 Ioramus Achabi fil. in regnum paternum
 succedit 238. Moabitis expugnat
 239. monitus ab Eliseo cauet Syrorū
 insidias 240. fame urgente Eliseum
 iubet interfici, cuius mādātū eum mox
 poenitet 241. liberatur ab obsidione
 Adadi 242. in oppugnatione Rama-
 the sagitta uulneratur 244. occidi-
 tur ab Ieu, & cadauer eius in agrum
 Nabathi proiecitur 245
 Ioramus Iosaphati fil. succedit in regnum
 paternum 240. fratres & amicos pa-
 ternos occidit 243. deficiunt ab eo
 Idumei alieq; gentes aliquot 244
 cognoscit suum fatum ab Elia, & mor-
 tuus tractatur pro merito ibidem
 Iordanis fontium origo 12
 Iordanis refertus mortuis 736
 Iordanis fontes & cursus 711
 Iosabetha Ochozie soror germana quoa-
 modo Iosaphum seruauit 247
 Iosadochus pontifex Babylonem uinctus
 ducitur 270. eximitur uinculis 271
 Iosaphatus à commentarijs Dauidis 175
 Iosaphates Afani fil. in regnum paternū
 succedit 227. presidia urbib. suis im-
 ponit, & collapsam religionem resti-
 tuit 233. 234. quantos habuerit exera-

citum paratos 234. increpatur ab Ieu
 propheta, pietatemq; ac iustitiam co-
 lit 236. Ammanitas & Moabitis ci-
 tra sanguinem uincit 237. cum Iora-
 mo bellum infert Moabitis 238. mo-
 ritur 240
 Iosephus Antipatri filius 389. 593. oppu-
 gnatur ab Antigono 390. quomodo
 perierit 394. 606. arcani non satis
 continens 402
 occiditur 403. Idumææ presidio præ-
 ficitur ab Herode 604
 Iosephus Salomes maritus Herodis mari-
 datorum proditor occiditur 617
 Iosephus Cabeus pontifex 543. priuatur
 munere 544
 Iosephus Caiaphas. quere Caiaphas
 Iosephus Canai uel Camyde pontifi-
 tum acquirit 532
 eo priuatur 537
 Iosephi Dalei fatum miserabile 794
 Iosephus Ellemi filius 465
 Iosephus & Iesus pōtīfices cum alijs mul-
 tis ad Romanos profugiunt 785
 Iosephus Gorionis filius belli dux contra
 Cesium 679
 Iosephus Herodis nepos occurrit Varo
 475
 Iosephus Itaburij montis planiciem mula-
 ro circumdedit 716. interfectus Ga-
 male 717
 Iosepho Matthie filio qua causa fuerit
 Antiquitatū Iudaicarū, et Belli Iudai-
 ci historie descriptionis 1. suam hi-
 storiam ueracem affirmat & incorru-
 ptam 438. ipse genus, filij, institutio
 & doctrina, profectio Romam 549.
 naufragium passus à Poppea benigni-
 ter donatur, & mittitur legatus in
 Galileam 550. committitur ea ipsius
 tutela 553. in quibus uersatus sit pe-
 riculis 554. bello necessaria compa-
 rat, & oppida expugnat ibidem
 Ioannis insidias effugit & Iesu latro-
 num principis 555. ignoscit capto
 Iesu, & cum Ebutio bellum gerit 556
 insidijs calumnijs uarijs petitis euasit
 557. 558. 559. deficientes Tiberien-
 ses cohibet 560. ciuitates munijt
 561. insidias patitur, & somnio con-
 solatur 562. astutia eius in cogno-
 scendis insidijs 563. Ioannis consi-
 lijs cōtra ipsum quomodo occurrerit
 565. Ionatham insidiatorem seruat,
 & legatos mittit Hierosolyma 566
 in salutis discrimen incidit 567
 568. accusatur à Tiberiensibus &
 irridetur, eorumq; urbem cepit 569
 570. Simonem & Ionatham Hie-

rosolyma mittit 570. calumnia
 falsi historici depellit 571. historie
 suauitatem adstruit 572. Seppho-
 ritas seruat 573. Tiberiada seruat,
 & Sepphorim capit, & profligatur
 à Romanis 574. in pugna contra Si-
 lam prolabitur cum equo 575. ca-
 ptus honorifice tractatur à Vespasia-
 no Titog, & captiuorum multos libe-
 rat, falsog; accusatur 576
 uxores ducit et liberos procreat 576
 577. qua diligentia quoq; ordine
 bellum Iudaicum conscripserit 578
 579. 580
 Iosephus Matthie filius utriusq; Galileæ
 rector designatus 680. eius singula-
 ris industria ibidem. & 281
 dolo Ioannis Giscalai subito oppres-
 sus 682. contra Ioannem Giscalium
 profectus 683. 684. gesta contra Ro-
 manos 688. aduentu Vespasiani in
 Tiberiada confugit 692. primatibus
 Hierosolymis & Tiberiade de rationi-
 bus belli scribit ibidem. Iotapatenis
 auxilio uenit 693. 694. 695. 696
 eius machina excogitata contra arie-
 tis ictus 697. fortia facta 699. 700
 quomodo & catenis liberatus per Titū
 & Vespasianum 745. 746. eius
 proluxa oratio ad Hierosolymitanos
 767. 768. 769. 770. 881. in dea-
 ditione in puteo delitescit 703. eius
 socij ipsum persequuntur ibidem. eius
 oratio philosophica ad socios 704
 eius socij cum ipso cedes mutuas for-
 tiuntur 705. cum altero sortem
 euadit ibidem. ad Vespasianum diu-
 citur ibidem. natiuitas Vespasia-
 no imperium Romanum 706. ferme
 exanimatur 777. eius mater occi-
 sum credens cruciatur animo ibidem
 & 778. curatio uulnere rursus murū
 circui hortando 778. mandata Titū
 Ioanni Hebraice nunciat 784. eidē
 colloquitur 785. 786. pro reliquijs ci-
 uitatis frustra obsecrat 799
 Iosephus medicaster defectionis autor
 561
 Iosephi filij Iacobi natiuitas 25. fratribus
 cur exosus 29. uenditur in Aegyptū
 30. sollicitatur ad stuprum à domina
 31. 32. somnia explicat 33. 34. & uin-
 culis liberatur 34. prescitur Aegy-
 pto, nominatur Psontomphanecus 35
 fratres capit ibidem. & miris exa-
 gitat modis 36. 37. 38. 39. cognoscen-
 dum se ipsis exhibet 40. patri adu-
 kentanti occurrit 41. moritur &
 ossa eius in Chanaanem transferta

tur 4353. laudatur 372
 Iosephus apud Vespasianum accusatus
 826. quinq; milium annorum histo-
 riam Græco sermone contexuit 827
 eius historie certitudo 830. dux ipse
 Galileorum à Romanis captus ibidē.
 solutus uinculis cum Tito ad obsidio-
 nem Hierosolymorum profectus ibid.
 Iosephus belli historiam primum Vespasiano
 et Tito obtulit, ut sibi testes es-
 sent 830. Agrippæ regi eam dedit
 ibidem. Antiquitatis libros ex sacris
 literis interpretatus est 831
 Iosephus Simonis filius toparchiam ad-
 ministrat 680
 Iosephus Tobie filius quomodo Ptolemæ
 Evergetæ recôciariit Iudeis 315
 316. festiuium eius responsum 316
 uxores et liberi 317
 Iosephus Zachariæ f. præficitur præsi-
 dio Hierosolymorum 327. uincitur à
 Gorgia 328
 Iosias Amasi filius patri in regnum succe-
 dit, optimam temp. et ueram religio-
 nem instituit sublatis idolorum aris et
 sacerdotibus 263. 264
 moritur 265
 Iosue uide Iesus
 Iothamus Ozie filius uir pius patri is re-
 gno succedit, Ammonitisq; tributa
 pendere cogit et moritur 254. 255
 Iothamus Zachariæ regis filius patri in
 principatu succedit uir pius et iustus
 254. Ammanitis tributarijs. fa-
 ctis decedit, filio Aschaze successore re-
 licto 255
 Iotabanes Gedeonis filius parabola ad
 Hebreos loquitur contra Abimele-
 chem 124
 Iotape Sampsigerami regis filia 489
 Iotapate situm descriptus 694
 Iotapate excidium Hierosolymæ nuncia-
 tum quali luctu urbē repleuerit 707
 Iotapatenorū conflictus acer cum Rama-
 nis 693. 694. 696. 697. 698. cala-
 mitas miserabilis 698. 699. 700
 Iotapateni cuiusdam capti à Vespasiano
 constantia 702. Vespasiano produn-
 tur ibidem. denuum expugnatur ibid.
 eorum quot milia occisa et capta 703
 Iouis mensis 86
 Iozarus constituitur pontifex 465. pri-
 uatur eo 478
 Iram amicitiam cum Dauide init 175
 Irenem orator 469. 639
 Iris quid designet 9
 Ironi cum Solomone amicitia et mutua
 eorum beneficentia 204. 205. 214
 quibus donis fuit remuneratus à Solo-

monē 212
 Isacus nascitur et circumciditur 17. du-
 citur sacrificandus 18. ducit uxorem
 21. nascuntur ei gemini 21. Abimele-
 cho exosus reconciliatur, et fodit pu-
 teos 22. fallitur ab uxore ibidem. mo-
 ritur 28
 Isacharis fors 112
 Isobeth. uide Iebosthus
 Iseremoth locus 77
 Isiacorum scelus et supplicium 484
 Isidis statua et templum tollitur 485
 Ismael Fabi filius pontificatu uix dum na-
 to exiuit 482
 Ismaelis Abrahami filij natiuitas et cir-
 cumcisio 16. 18. Arabum autor est 18
 ducit uxorem, gignit fil. xij. 18
 Ismael Phabai filius constituitur ponti-
 fex 542
 Ismael regij generis Iudeus Godoliam in-
 terficit 271. 272. quantam cædem
 etiam aliorum hominum fecerit præ-
 ter Massbatenses abductos 272
 Israel quid significet 27
 Israelite inhumaniter tractantur ab Aeg-
 yptijs, necantur, et grauib; labori-
 bus atteruntur 43. 44. labor au-
 getur 50. quantus eorum ex Aegypto
 migrantium numerus 52. transeunt
 mare rubrū 54. armis Aegyptiorum
 se muniant 55. obmurmurant Moysi
 56. coturnicibus pascuntur mannaq;
 57. ab Amalecitis prelio infestantur
 58. 59. collatio ad tabernaculi structu-
 ram 63. seditionibus agitantur et pu-
 niuntur 77. 78. negatur eis ingressus
 in Chananeam 78
 Israelite infcio Moysē cū Chananeis pu-
 gnantes uincuntur 80. que eis trigin-
 ta octo annis in deserto obuencrunt
 85. 86. quales milites fuerūt 87. Amo-
 reos extinguunt 87. 88. à Madianita-
 rum puellis seducuntur 90. 91. eos
 excindunt 92. Hierichuntē delent
 108. item Ainā 109. partiuntur Cha-
 naneam, et quisq; in suam sortē mit-
 titur 112. 113. commouentur inter se
 propter aram in ripa Iordanis extru-
 ctam 113. quomodo se gesserint post
 Iosue mortem 115. omisso bello agri-
 culture dant operam 116. eorū præ-
 lium cum Beniamitis 117. Chusar-
 ebi Assyriorum regi subiiciuntur octo
 annis 119. à Moabitis subiunguntur,
 à Iode libertati restituntur 120
 iterum à labino opprimuntur 121
 per Deborah redimuntur ibidem
 ab Amalecitis et Madianitis septem
 annis misere tractantur 122. resti-

tuntur libertati per Gedeonem 123
 sub Abimelecho male habentur 124
 125. iam ab Ammanitis sed per Iapha-
 them liberantur 126. ceduntur à Pa-
 lestinis et fugantur 132. uindican-
 tur in libertatem à Samuele 135. 136
 male tractati ab Ammanitis liberan-
 tur à Saulo 139. 140. ceduntur à Pa-
 lestinis 164. 165. ciuili bello laborat
 166. 167
 Israelite quot annis post Iesum nequie-
 rint Chananeos ex Hierosolymis eja-
 cere 171. Reliqua ipsorum gesta sub
 regibus comprehenduntur, Ezechia
 regem restituere religionem cōstatem
 cōdemnat, et prophetas occidit 257
 transferuntur in Mediam et Persidem
 et quo tempore id factum 258
 Issa quid Hebreis 4
 Issacharis natiuitas 25. filij quatuor 41
 Issemus fil. Athemæi, unus fortium Dani-
 dis 192
 Itaburius mons 112. 119. situs 710
 Italie bella ciuilia 741
 Ithacie seu Hirenes concubine Ptolemæ
 Phylconis sobrietas 852
 Ithamari domus priuatur sacerdotio 208
 Ithobal Tyriorum ac Sidoniorum rex
 247
 Ithal, et eius inuenta 6
 Iustus Heberi filius quos liberos habue-
 rit 12
 Iucundus equitum præfectus tumultum
 Cesaræ sedat 660
 Iucundus Herodis satellites falso accusatus
 torquetur 447. 624
 Iudea latronibus expletur 544. 545
 Iudea regio ubi præstantissima 589
 Iudea descriptio 688
 Iudea nulla pars erat que non inuicem
 Hierosolymis interiret 735. 824
 Iudeus uiuus captus, Titi iussu crucifigi-
 tur pro muro Hierosolymæ 763
 Iudei quando primum ceperint appella-
 ri 292
 Iudeis permittitur à Cyro redire Hiero-
 solyma, et templum ibi edificare ite-
 rum 281. impediuntur ab edifican-
 do 282. à Dario Hystaspis filio libe-
 ri et immunes facti uiuantur in urbis
 et templi restauratione, et quot eorū
 Hierosolyma reuersi sint 285
 quando templum absoluerint 289
 eorum reip. que forma fuerit et quo-
 modo mutata ibid. duas tribus Hiero-
 solyma redire uolentes per Asiam et
 Europam degere, reliquas uero decē
 ultra Euphratem esse 290. armati la-
 borant 293. in summam calamitatem
 per-

p̄r Amanem deueniunt 295. quomodo
do à Bagose tractati 301. quomodo ab
Alexandro Magno 303. quomodo sub
Ptolemaeo Philadelpho 307. & inde
quomodo ab Asia regibus alijsq; ho-
norati 312. 313. misere ab Antiocho
Epiphane tractati 321. usq; 329. sub
Demetrio 331. cum Romanis primum
fœdus ineunt 333. in summa calamita-
te constituti post Iude casum 334.
335. quando primum Romanis subdi-
ti 371. quibus honoribus et beneficijs
ab ijsdem affecti 379. 384. 385.
Iudeorum cum Samaritis contentio pro
pter templum 339. 338.
Iudeorum sectæ quot 346. 480.
Iudei quàm sint religiosi 370. 414.
Iudeorum Cyrenensium et Asiaticorum
legatio ad Cæs. propter Græcorum mo-
lestiam 437.
Iudei seditionem excitant 464. 468.
471. 472. 473.
Iudeorum cōstantia pro tuendis legibus
483. 499. 490.
Iudeorum miserie sub Pilato 485. item
alibi 502. & inde 507. sub Felici
541. 542.
Iudeorum & Græcorum apud Alexan-
driam seditio 498. 525.
Iudei male à Babylonijs tractati Seleuci-
am migrant 506.
Iudeorum & Philadelphensium dissidiū
531.
Iudeorum 30000. à seipsis cōtrita 538.
eorum & alia clades ibidem.
Iudeorum cum Syris dissidium 542.
Iudeorū pontificatus & principatus suc-
cessio & mutatio 546.
Iudeorum epulæ feræles 638.
Iudeorum cōtra Archelaum accusatio et
petitio 644.
Iudei Petronio supplicant 652.
Iudeorum tumultus sub Cumano & ca-
lamitas 654.
Iudeorum & Syrorum seditio circa Ce-
saream 657.
Iudeorum sub Albino Hierosolymis sea-
ditio 658. alia sub Floro Cesaree 659.
Iudeorum dispersio in totum 668.
Iudei legatos ad Florum & ad Agrippā
regem mittunt 669.
Iudeorum contentio cum Romanis 669.
captiuitatis eorum exordium 762.
Iudei contra Iudeos in Scythopoli 673.
Iudeorum Alexandriæ occisorum quin-
quaginta milia 763.
Iudeorum & Romanorum strages in sce-
nopegijs Hierosolymæ 676. 677.
Iudeorū victoria insignis cōtra Cestium

678. 679. unde elati facti 685.
Iudei à Romanis profligantur 686. 701.
Iudeorum clades ab Idumæis facta 729.
Iudeorum circa sepulturam cura 730.
Iudeorum in Massada immane facinus
823. 824.
Iudeorum apud Alexandriam & The-
bas interitus 824.
Iudeorum genus uctuosissimum ex origi-
ne domestica 827.
Iudeorū cura cōscribende historie 829.
Iudeorum cur rara mentio in Græcis hi-
storijs 827. 831. eorū apud antiquis-
simos nomina 833. 834. eorum egressus
ex Aegypto mille annis ante Iiacū
bellum 834.
Iudeorū magnanimitas & clementia in
quo consistat 877. eorū leges optime
869. omnes populi eorū emuli ibid.
Iudeorum fides & auxilia contra Aegy-
ptios Rom. præstita 853. merita Au-
gusti Cæs. epistolis cōprobanur ibid.
Iudeorum integritatis testimonia ab Ale-
xandro, Ptolemæis omnibus & sena-
tu Romano, imperatoribusq; maxi-
mis facta 853. 854.
Iudan Amasie regis mater 251.
Iudas, Iudei 11.
Iude portio in terra Chananea 112.
Iude natiuitas 25. consilium de fratris ca-
da uitanda 30. homo uehemens 36.
filijs tres 37.
Iude tribus gesta post Iesu mortem 115.
Iudam inter xij. fratres principatum ob-
tinuisse 197.
Iudas Asamonæi filius quid contra Antio-
chum uirumq; fecerit, & quomodo re-
ligionē instaurari ac pierit 581. 582.
Iudas Chapsæi, uir strenuus 345.
Iudas Eliasiphi fil. in pōtificatum patri suc-
cedit 301.
Iudas Essenus propheta 589.
Iudas Ezechie latronis filius Archelai re-
gnum affectat 473.
tumultum excitat 642.
Iudas Gaulanites Galileus seditionē in-
ter Iudeos concitat 479. 480. eius
secta 481.
Iudas Iairi latenter inter Romanorū ma-
nus effugit 814.
Iudas Iude filius præfectus Simonis cum
decem contubernalijs deliberat mu-
rum tradere Romanis 777.
Iudas Macchabeus 322. fratri in admini-
stratione succedit 324. Apolloniū &
Seronem præfectos superat et occidit
ibid. Gorgiam & Nicanorem uin-
cit 325. itidem Lysiam 326. templum
purgat & instaurat 326. uicinos mo-

lestos domat magnis stragibus 326.
327. 328. Nicanorem cum suis copijs
delet 332. creatur pontifex, & fœde-
ratur Romanis 333. cadit 334.
Iudas Sephoræi sophista 635.
Iudas uates 356.
Iudicum status quis 140. 141.
Iudicū imperium apud Iudeos quantum
durauerit 388.
Iulia uxor Cæs. Augusti 435.
Iulia Augusti qd ab Herode legatū 467.
Iuliani centurionis fortitudo & fatum
783. 784.
Iulius Cæsar Pompeium fugat, & bellum
cum Aegyptijs gerit 374. amicus &
beneficus est in Iudeos 376. 379. præ-
rat expeditionem cōtra Scipionem et
Catonem 379. occiditur 381.
Iulij Cæs. magnificentia, & liberalitas in
Herodem 410. 411. 612. 613. uincit
M. Antonium 408. occidit cum cum-
Cleopatra 412. beneficia in Aristo-
bulum Alexandri 594. uē in Hyrcā-
nam & Antipatrum 595.
Iulius Capella 551. 553.
Iulius Lupus Cæsoniam cum filia interfec-
it 519. interficitur & ipse 524.
Iupiter Olympius 508.
Iurisiurandi modus 20.
Iustus Iosephi satellites cadit 578.
Iude regis filij & fratres Tito suppli-
cant 799.

L
L. Abanus Batuelis filius 13. dolose cum
Iacobo agit 24. 25. persequitur fugi-
entem generum 25.
Labosardachus Niglasaris filius in pater-
num regnum succedit 296.
Lacedæmoniorum amicitia cū Onia pon-
tifice 319. 320.
Lacedæmonij cum Iudeis societatem &
fœdus faciunt 346.
Lacedæmonij quando & quemadmodū
Romanis subditi 665.
Lamechus, pater liberorum lxxvij. 6.
Largius Lepidus decimæ legionis præpō-
situs 792.
Latopolis 52.
Latronum colluies Hierosolymis 720.
721. eorum facinora 721.
Latronum turba in Iudæa
542. 550.
L. Lentuli decretum pro Iudeis 381.
Lepidus à Caligula occisus 508. 518.
Leprofi quatuor Syrorum castra urgē-
te inedia inuadunt 242.
Leproforum conditio 74. & quod ali-
cubi sint in precio ibidem.
Leuces loci descriptio 819.

INDEX

<i>Leui, militum praefectus</i>	961	<i>cessit in regnum 386. interficitur à Cleopatra</i>	386. 404	<i>xilium misit quinq; milia pedum, equites mille</i>	689
<i>Leuis natiuitas 25. ulciscitur sororis suum 27. filij ipsius tres</i>	41	<i>Lysanias Parthos in Iudeos incitat</i>	599	<i>Malichus Iudeorum dux 592. auxiliatur Gabinio contra Alexandrum Iudaeum 371. Antipatrum ueneno tollit</i>	382. 383
<i>Leuita traditur 720. occiditur</i>	721	<i>Lysia committit Antiochus Epiphanes filium suum & bellum contra Iudeos</i>	324	<i>Malthace uxor Herodis moritur</i>	641
<i>Leuite uxor quam nefande à Gabaonitis tractata</i>	116. 117	<i>Lysias uincitur à Iuda Macchabeo</i>	326	<i>Malorum hominum mos</i>	462
<i>Leuite eius prudentia</i>	117	<i>occiditur à Demetrio</i>	331	<i>Man uox interrogatiua</i>	57
<i>Leuitarum numerus</i>	76	<i>Lysimachus fratrem suum occidit, et Gazam prodit</i>	359	<i>Manachases uestis qualis</i>	66
<i>Leuitis ac sacerdotibus ciuitates cum suo agro, & decimae adscribuntur 85. earum ciuitatum nomina</i>	112	<i>Lysimachus Hellespontum occupat mortuo Alexandro</i>	304	<i>Manahemus Essenus Herodē puerū solum frequentantem salutat regem 422</i>	422
<i>Leuite usum uestis lineae impetrant 545</i>	545	<i>Lysimachi portentoſa de Iudeis mendacia confutata 848. 849. 850. 859 860. 866</i>	848. 849. 850. 859 860. 866	<i>Manahemus Iudae Galilei filius Massadā inuadit 670. uelut rex Hierosolymam redit, & princeps seditionis fit ibidem interficitur</i>	671
<i>Lex Moysis cur à poetis aut prophanis historicis non tractata</i>	327. 312			<i>Manahemus occiso Seleſino regnum sibi uindicat & Thapsenses excindit, ac post à Phullo pace redempta moritur</i>	254
<i>Legis et preceptorum Dei pulcherrima explicatio</i>	863. 864. 865. 866			<i>Manasses Iosephi filius</i>	35. 41
<i>Legis nomen apud Græcos olim non fuisse</i>	860			<i>Manasses in numerum Iacobi filiorū adoptatur 43. censetur loco Leui</i>	76
<i>Leges Moysis ad mores pietatemq; pertinentes</i>	45. 46. 95. 96			<i>Manasse pars dimidia Chananae</i>	112
<i>Lie & Rachelis emulatio</i>	25			<i>Manasses Ezechie filius regnum paternū assequitur, impiissimus, & prophetarum occisor captus à Babyloniorum rege tandem in principatum restituitur, & pietati studet prioribus mutatis moribus 262. 263. moritur relicto successore regni filio</i>	263
<i>Libri duo & uiginti apud Iudeos chronici</i>	829			<i>Manasses Ioannis pont. fil. ducit uxorem Sanaballitis filiam Hicaso uocitatem</i>	301. 302
<i>Liberius Maximus iussu Vespasiani Iudeis stipendium indixit</i>	814			<i>Manasses fit pontifex</i>	315
<i>Lybia dicitur Aphrica</i>	20			<i>Manasses trans Iordanē missus, ut toparchiam administraret</i>	680
<i>Libys, Libya</i>	11			<i>Mandra, locus</i>	272
<i>Linguarum multarum cognitionem cur Iudei non magni faciant</i>	548			<i>Mane, quæ diei pars</i>	3
<i>Longeuus cur primi homines</i>	9			<i>Manethon Aegyptius historic. 832. eius historie compendium 832. 833. 834.</i>	832. 833. 834.
<i>Longinus tribunus à Iudeis occisus</i>	678			<i>Manethon antiquitatem Iudeorum confirmat 834. Aegyptiacam historiam se ex sacris literis interpretaturum professus 842. eius historia emendat ibidem & 843. 844.</i>	842. 843. 844.
<i>Lōgini equitis Romani forte factū</i>	765			<i>Manethonis mendacia confutata 844. 845. 846. 847. 850.</i>	844. 845. 846. 847. 850.
<i>Longini iuuenis Romani facinus</i>	789			<i>Manna qualis cibus</i>	57
<i>Lotus adoptatur ab Abrahamo 13. capti uis abducitur 14. seruatur de excidio Sodomitarum 16. 17. filiae cum patre coeunt</i>	17			<i>Manna quando defecerit</i>	107
<i>Loti uxor in salis statuam uersa</i>	17			<i>Manneus Lazari ad Titū profugit</i>	779
<i>Lucilius Bassus legatus Herodum castrum capit 812. Macharunta quoq; 813. Iarden Syluam oppugnat</i>	814			<i>Manoches Zelotypus Sampsonis patrem angelum excipit</i>	127
<i>Lucius Annius Gerasam capit, & mille iuuenum interficit</i>	738. 739			<i>Mar locus cur sit uocatus</i>	55
<i>Luctus tempus</i>	100			<i>Mara quid significet</i>	130
<i>Ludas, Ludi</i>	12			<i>M. Agrippa. uide Agrippa</i>	
<i>Ludi Circenses</i>	509			<i>Marcus Alexandri Alabarche fil.</i>	525
<i>Luminum festiuitas, & eius institutio</i>	326			<i>M. Antonius. quere Antonius</i>	
<i>Lupus Alexandriae rector ad Vespasianum scribit de seditione Iudeorū 825 templum Onie ablatis donarijs claudit ibidem</i>				<i>M. Anton. Iulian. procurator Iudae 792</i>	792
<i>Lustrandi populum modus</i>	86			<i>Marcus</i>	
<i>Lustrationis tabernaculi modus</i>	69				
<i>Lydda ciuitas à Cestio exusta</i>	676				
<i>Lydi olim Ludi dicti</i>	12				
<i>Lysanias Ptolemeo Mennae patri successit in regnum 386. interficitur à Cleopatra</i>	386. 404				

IN IOSEPHVM

Marcus Sexti Caesaris successor in Syria

507

Mardocheus dux Iudeorum Babylone de ducendorum Hierosolyma 286.289

Mardocheus Esteræ patrum 294. regi insidias prodit 295. Iudeorum calamitatem Esteræ indicat ibidem. afficitur summo honore 298. Amanis potestatem et bona accipit 299

Mare rubrum Iudeis transitum concessisse, et Pamphylum Macedonibus 455

Mare uas templi cur sic dictum 206. et quam fuerit capax, eiusque usus 207

Marcione Græcis Samaria 226

Maresa urbs 225

Marie Eleazaræ filie facinus horridum comedentis filium 790

Mariamne Agrippæ filia 489

Mariamne Alexandri Aristobuli et Alexandræ filia, uxor Herodis 399 occiditur à marito 412.413

Mariamne Alexandri filia, uxor Herodis Antipatri 599. eius insolentia in maritum 616. occiditur 617

Mariamne Archelai uxor repudiata 476

Mariamne ab Archelao marito transit in thorum Demetrii Alexandrini 540

Mariame Moysis soror 45. moritur 86

Mariamnes turris descriptio 757

Marisa ciuitas deuastatur 601

Marsonane, mensis 7

Marfus Syria præficitur 527. desert Agrippam Claudio Cæs. 528. excipitur ab Agrippa, cui fit exosus 529

Marfus Agrippæ libertus 490. Tiberij mortem patrono suo nunciat 496

Marthace Archelai mater moritur 471

Marullus præses Iudææ constituitur 496

Massabazanes quid 67

Massada castelli descriptio 734

Massate castelli situs descript. 817.818 comneatus et apparatus qui decem milibus uirorum sufficerent 818

Masnaemphites pilus 67

Masphatis ciuitas, et quid significet 135

Matathias Asamonæ filius occidit Bacchidem, et duces expellit Iudææ ac moritur 581

Mathanes Balis sacerdos trucidatur 248

Matthias Ananisi pontifex 527. priuatur sacerdotio 529

Matthias Apsalomi, uir strenuus 345

Matthias Ioannis filius sacra prophandare renuit, uerumque religionem fortiter tuetur 322.323. instructis filiis moritur 323.324

Matthias Margaloti seditionem mouet

464. exurit uirum 465

Matthias Margali, sophista 635

Matthias pontifex mittitur ut Simonem Gioræ Hierosolymam introducat 743

Matthias Theophili constituitur pontifex 458. priuatur eo munere 465

Matthias Boethi mors crudelissima 777

Maxilla, locus 129

Maxaca ciuitas 10

Medabenses Amareci Ioannem Gaddim interficiunt 335. expugnantur ab Hyrcano 352

Medimnus Atticus et Siculus 79

Medi populus 10

Medi quod in Asia regnauerunt Græcis cogniti 831

Megassari facinus audax 774

Megasthenes historicus 837

Meieri filij Belse fatum miserabile 794

Mela legatus Archelai ad Herodem 447

Melcha Arantis filia 12

Melcha Sauli filia datur nuptum Dauidi, marito periclitanti succurrit 151 datur alij nuptum 150.159. ridet maritum 173

Melchisedecus rex Solymæ Abrahamum conuiuio excipit 15

Melijs imposuit Pseudalexander 645 646

Memnonis sepulchri descriptio 652

Memphibostus Ionathæ filius humanissime à Dauide habitus 175. delatus Dauidi occurrit uictori 188

Memphitarum deditio 594

Menander Ephesus singulorum regum actus apud Græcos et Barbaros conscripsit 835

Mende ciuitas 265

Menedemus Philosophus 311

Menelaus, qui alias Onias, Simonis filius propter amissum pontificatum defecit à patris legibus 320. abducitur captiuus et occiditur 330 uidet Onias

Mensa tabernaculi 65.66

Mense à Ptolemaeo Philadelpho Iudeis donata descriptio 309

Mensis anni primus Moyse quis et cur 7

Mensuras quis excogitarit 5

Meroc unde dicta 47

Mesas, Mesane 12

Meschus, Meschini 10

Mesopotamiae difficilis transitus 20

Mesre, Mesraei 11

Mesraei filij quibus populis nomina imposuerunt ibidem

Messala rhetor patrocinatur Herodi 385

Messalina à marito Claudio Cæs. ob ætiositiam trucidata 540

Methur, tunica pontificalis 67

Metilius præfectus à cede reseruat 672

Metilius Romanorum præfectus legatos mittit ad Eleazarum ibidem

Michæas propheta, cedere ipsum nolentimale ominatur, et Achabo malum nunciat, quare in carcerem conijcitur 233. est impius, Achabo interitum prædicit 234.235

Michæas propheta 266

Michole uxor Dauidis, uide Melcha

Milesius arcis Damasci præfectus quomodo Philippum Grypi filium tractarit 361

Militis cuiusdam facinus contra senatum Romanum 654

Militis Rom. impudentia quantam cladem Iudeis dedit 538

Militis Moisaicos libros discerpentis poena ibidem

Militie qui non commodi 103. et qui ab ea immunes ibidem

Mina quantum pendeat apud Iudeos 373

Mineus Aegypti rex, Memphis conditor 213

M. Minucianus 514.523

Misael appellatur Mesaches 273

Misæ Moabitarum rex propter negatum ioramo tributum quod necessitatis perueniret 238.239

Misenum oppidum 507

Mithridates ararij Cyri præfectus 281

Mithridates occisus 369

Mithridates Pergamenus Pelusium expugnat et Aegyptios uincit 374.375 eius gesta 594

Mithridates quomodo ab Anileo tractatus, quomodo ab uxore, de qua eius uis gloria 505.506

Mnaseas Græcus historicus 841

Moabite penitus fracti à Dauide 174

Moabite et Ammanite socij, mutuo sese interimunt 237. iterum sternuntur et prædantur 239

Moabus, Moabite 17

Molonis mendacia de Iudeis 850

Monobazus Baxeos Adiabenorum rex quomodo Iudaismum sit amplexus 533 534. eius regnum 761

Monobazus Monobazi filius prorsus constituitur 533. rex fit 537

Mons Samaron, locus 223

Montem in alium locum deuolutum 254

Mortem præter dei uoluntatem non uenire 105

Moses, qualis fuerit uir 23

310718

INDEX

Moyſis natiuitas 44. quomodo ſeruatus.	Mundus quomodo Paulinam conſupra-	Nafamones quomodo Romanis ſubiga-
45. cur ſic uocatus ibidem. adoptatur	rit 485	rint 666
à regina ibidem	Murus triginta nouem ſtadiorum cū tre-	Nathan propheta 173. mittitur ad Da-
Moyſes diadema regium pedibus calcat.	decim caſtellis circum Hieroſolymam	dem increpandum 178. indicat quo-
46. præſcitur exercitui Aegyptiorū	triduo edificatus 775	modo Adonias ſibi regnum aſurpara-
et Aethiopus bello uincit 46. 47. du-	Muſicorum inſtrumentorum Dauidis re-	195
cū Tharbin uxorem 47. fugit Aegy-	gis deſcriptio 191	Naumi prophetia de excidio Ninui- rum 255
ptios 47. Raguelis filia. opitulatur	Mutiani & ceterorum reſtorum peti-	Nazaræi, deo deuoti 86
contra paſtores ex quibus unam ducit	tiones 744	Neceſſitate in bello nil pugnacius 693
uxorem 48. conſpicatur rubū arden-	Mutianus Romam ingreditur cum exer-	Neceſſitate laborantes ſubleuare, homi-
tem in Sina ibid. conſirmatur ei libera-	citu 747	ni decentiſimum & deo gratiſimum
tio Iſraelitarum 49. edit miracula,	N	162
nomen Dei cognoscit, redit in Aegy-	N	Nechias qui et Pharaō Sarā rapuit 768
ptum 49. edit prodigia apud Pharao-	N	Nechaos Aegypti rex cōtra Babylonios
them 50. 51. 52. educit Iſraelitas ex	N	proſciſcens impeditur à Iofia, quē oc-
Aegypto, & quantus eorum numerus	N	cidit 265. captiuū abducit Ioa-
52. cuius ætatis fuerit cum eos educa-	N	ſium eius ibidem
ret 53. traducit eos per mare rubrum	N	Nechau bello petit Nabuchodonoso-
incolumes 54. aquam amaram facit	N	rus 265 uincit 266
potabilem 55. 56. coturnices & man-	N	Neemias quantum iuuerit Iudeos apud
na impetrat à deo 57. 77. ex petra	N	Xerxem 292. 293
aquam elicit 58. cum Amalecitis pu-	N	Neerda urbs 502
gnat 59. decem præceptorum tabulas	N	Nemrod. uide Nabrodes
à deo acceptas populo exhibet 61. 62	N	Nephani ſingulare certamen cum fortiſſi-
quadraginta diebus in Sina detinetur	N	mo Paleſtinarum 191
62. Aaroni fratri ſacerdotium cōfert	N	Nephtalimi natiuitas 25. filius eius 41
69. dedicato templo uictimas offert.	N	Nephtalitarum ſors 112
70. in tabernaculo Deū conſulit 71.	N	Neronis geſta & præcipue cōtra Iudeos
tribum Leuiticā Deo dedicat 74. cen-	N	656
ſet omnes tribus præter Leuiticam, et	N	Neronis imperiū quādiu durauerit 739
ordinat profectioni belloq; neceſſaria	N	Nero contemptor nationis Iudeorum
76. mittit exploratores in Chananeā	N	802
77. Core factionem compeſcit 81. 82.	N	Nero indignatur ob res minus proſperè
eius inſtitia 83. 84. luſtrat populum	N	geſtas in Iudea 685
86. Sehonem & Ogem reges delet	N	Veſpaſianum ad regendos exercitus
87. 88. Madianitas cum ſuis regibus	N	in Syriam mittit ibidem
cædit 92. Ieſum ſibi deſignat ſucceſ-	N	Nero. quere Tiberius & Domitius
ſorem 93. moriturus quid ſuis prædi-	N	Neronias dicitur Ceſarea Philippi 544
xerit 94. 95. quas leges præſcripſe-	N	Neruis cur Iudæi abſtineant 27
rit 95. uſq; 103. exhortatur Ieſum ut	N	Netire & Philippi fratrum fortia facta
in Chananeos exercitum ducat 104.	N	697
nube circumdatus diſparuit 105. luge-	N	Nicanor perfidus contra Iudam Macche-
tur triginta diebus à populo ibidem.	N	beum pugnans, cum ſuo exercitu in-
Moyſes fabuloſe dicitur fuiſſe leproſus	N	ſto extinguitur 331
74. uir admirandus 79	N	Nicanor amicus Titi ſagitta uuln. 762
Mofeos quinq; librorum ſcopus 830	N	Nicaule regina Aegypti 213
Mofes apud Manethonem prius Oſarfi-	N	Nicolaus Damascenus Iudeorum patro-
phus ſacerdos Oſireos dei Heliopolim-	N	nus 313
tani dictus 844	N	Nicolai Damasceni hiſtoria de Herode
Mofes Aegyptijs uir diuinus habitus	N	culpatur 438
846. eius tēpora quib. uixit deſcripta	N	Nicolai Damasceni legatio nomine He-
ibi. eius uirtus & geſta 858. 860	N	rodæ ad Ceſarem 448. ſententia de
861. 862	N	duob. eius filijs damnatis 450. aſſin-
Mofollami Iudæi nobile factū 840. 841	N	cōtra Antipatrū Herodis filium 460
Muchæus fert ſententiam contra Vaſten	N	patrocinatur Archelao 471. 476
regem 294	N	Nicolaus Damascenus rerum Iudaicā
Mulierum potentia 284	N	ſcriptor 85
Mundi & uniuerſorum creatio 3	N	Nicolai rhetoris oratio pro Iudæis Iom-
Mundum providentia dei regi 280	N	66

IN IOSEPHVM

tis 428. Iudeos corā Cesare arguit,
 & reges purgat 644
 Nigro Peraita qui Idumæam regebat, à
 Iudeis mandatum ut ducibus pareret
 680
 Niger Idumææ rector in Salis oppidū I=
 dumææ confugit 686. iterū fugit ibi.
 Niger Peraita, Silas Babylonius, & Ioan=
 nes Essenus, duces Iudeorū contra Ro=
 manos 686. quomodo occisus 732
 Niglisar Abolamarodachi filius regnum
 paternum accipit 276
 Nilus fluius 4
 Nilus usq; ad Elephantinem nauigabilis
 745
 Ninum quis condiderit 12
 Ninus regia Assyriorum 261
 Nisan, mensis 7.52.73.288
 Nisibis regio 535
 Nisibis urbs 502
 Noba oppidum sacerdotum 154. excin=
 ditur cum uniuersis habitatorib. 155
 Nobilitas generis nulla inter Iudeos 82
 Nobilitatem generis unde Iudei discer=
 nant 549
 Noe uel Noebus uir pius sceleratorum
 commercia fugit 6
 Noe quomodo arcam cōstruxerit & ē di=
 luuiū sit seruatus 7. 8. eius filij quales
 9. 10. uini usus rector inebriatur 12
 Norbani interitus 515
 Nubis supra tabernaculū presentia quid
 significarit 76.78
 Namidius Quadratus Syriæ procurator
 539. & eius gesta 656
 Nymphidius homo nequiss. 739
 O Badamus arcam hospitatur 172
 Obedes filius Bozi & Ruthes 131
 Obedias, iumentorū Achabi curator, uir
 pius, prophetas liberat 220.240
 quomodo uxor eius uidua per Elisæū
 sit à debitorū molestijs liberata 240
 Obelas propheta captiuos Beniamitas et
 Iudeos liberat 255
 Obedas seu Obodas Arabum rex 440
 444. superat Alexandrum Hyrcani
 586
 Ochobatus militum Ionathæ dux 234
 Ochozias Achabi fil. regnū paternū ac=
 cipit 236. ex casu moritur 237.238
 Ochozias Iorami fil. paternū regnum re=
 cipit 244. sagitta iētus ab Ieu perit
 246. cognati ipsius interimuntur ibid.
 Octauia Claudij Caf. filia 540
 Octauius Claudij Caf. filius ibidem
 Officiosi quando plerunq; sint homines
 162
 Ofilius Phasaelum monuit de insidijs ca=

uendis & iuuat eum 387
 Oges rex excinditur 87. quantus uir sue=
 rit & quanta eius ditio 88
 Olda prophetissa uaticinatur Iosie regi
 Oliueti mons 542 (264
 Olurius uicus 740
 Olympus ad Caf. mittitur 625
 Olympius Iupiter 508
 Onias & Dositheus Iudei duces libera=
 uerunt Alexandriam 852
 Onias Iaddi filius patri in pontificatum
 succedit 304
 Onias Onie fil. templum in Aegypto edi=
 ficat 338.339
 Onias Onie fil. pontifex quanta mala se=
 cerit Hierosolymis propter Tobie fi=
 lios ciuitate eiectos 581
 Onie filij Simonis amicitia cum Ario La=
 conum rege 319.320. Menelaus dici
 uoluit 320. Vide Menelaus
 Onias Simonis Iusti fil. pont. 307.315
 Onius alius pont. 319 (319
 Onias Simonis pontifex à Ptolemæo re=
 ge Aegypti impetrat locum conden=
 do magnifico templo 825
 Onie pro Cleopatra regina bellum susci=
 pientis gesta 852.853
 Onias, uir iustus qui pluuiā precibus im=
 petrat, lapidibus obruitur 367
 Onie regio 375
 Onij ciuitatis Aegypti origo 825
 Ophnes scelestus filius Elis 131
 Ophres Abrahami filius occupat Libyā
 20
 Opobalsamum ubi & quomodo proue=
 niat 369.404
 Optimum administratio Hierosolymis
 qualis & quandiu 137.140.288
 Ordeum, frugum omnium uilissimū 122
 Oribus rex occisus 123
 Orientis totius nobilitatem precipuam
 in Italia seruire 666
 Orodus Artabani fil. Parthorum rex con=
 stituitur 483
 Oseas rex Israelis cōstituitur, uir impius
 256. uiuus capitur ab Assyrijs, et trās=
 fertur cum uniuerso regno Israelitarū
 in Mediam & Persidem 218
 Otho imperator declaratus milites suos
 contra Vitellij exercitum duxit 739
 741. semet occidit ibidem
 Othonis imperij termini ibidem
 Otrus Armenie dominus 12
 Oza attingens arcam exanimatur 172
 Oze percussio, locus 172
 Ozias Amasie fil. regnū Iude patre mor=
 tuo capit 252. 253. natura bonus &
 grauius multis deuictis gētib; urbem
 restaurat ibid. deficiens à pietate le=

pra percussus moritur 253.254
 P
 Pacorus rex Medie 535. coniugem
 & concubinas captas ab Alanis cen=
 tum talentis redemit 816
 Pacorus Parthorum rex contra Iudeos
 pergit 599
 Pacorus Pacori regis pincerna explorat
 Iudeā 599. insidiatur Phasaelo 387
 600. & Herōdi 601. rex Syriam oca=
 cupat 386. occiditur 393
 Petina Claudij Caf. uxor 541
 Palestina situs, & eius gentis odium in
 Hebreos 53
 Palestinos Sampson uexat 128
 Palestinorū contra Hebreos expeditio
 & uictoria 132. arcam ē suis finibus
 remittunt Hebreis 134.135.769
 Palestini cū Iudeis preliantes nunc uin=
 cunt nunc uincuntur 132.135
 136. iterum bellum eis inferunt 148
 caduntur 149. denuo redintegrāt bel=
 lum, sed infelicitē 151. Cillanorum
 agrum inuadunt 156. Sauli ditionem
 inuadunt 157. cum filijs occidunt
 164.165
 Palestinos Dauid superat 172.173. peni=
 tus subigit 174
 Pallas Neronis libertus 543
 Palmarum fructus prestantia 481
 Palmira urbs 213
 Pamphilium mare Macedonibus transi=
 tum prebuisse 55
 Panes propositionis 66.74
 Panium, locus 422.613
 Panij pulchritudo naturalis Agrippæ di=
 uitijs accurata 711
 Pannychis concubina 623
 Paphlagones populus 11
 Papinius tribunus 516
 Pappus Antigoni dux quid contra Hero=
 dē gesserit 395. 607. occiditur 608
 Paradisi descriptio 4
 Parricidū quā graue sit crimen 462
 Parthi Antigonū reducant in regnū Hyr=
 canumq; cū Phasaelo captiuos abdu=
 cunt 386. 387. Hierosolyma diripi=
 unt 388. profligantur 393
 Parthorum mutabilitas 483
 Parthi Armeniam bello amittunt 486
 Pasche institutio & celebratio 52.73
 77.107.469.481.538
 Pasini castrum 12
 Patrie causa nihil non faciendum 162
 Paulina quō à Mundo constuprata 484
 Paulinus Lupo in administratione Alexā=
 drie succedit 825. templū Onie peni=
 tus spoliat, & inaccessum facit ibidē
 Pausanias Cerastræ fil. Philippi Macedo=

INDEX

nis interfecto	301	Pharaothes Aegypti rex Abrahami con-	Philippus Herodis fil. constituitur tetrar-
Peccata unde maxime nascantur	145	iugem concupiscit	cha 467. succurrit fratri Archelao
Pecoribus olim omnis barbarorū posses-		Pharaothis duritas & malitia in He-	475. portionem regni paterni conse-
sio constabat	48	breos 49. 50. 51. 52. dimissos insequi-	quitur 476. calumniatur à fratre An-
Pecuniam publicam nullam esse Iudeis,		tur 53. cum omni exercitu deletus 54	tipatro 631
quàm sacram illorum templi	373	Phare filij duo	Philippo Herodis filio quæ regiones cõ-
Pecuniam uotiua ubi deposuerint Iudei		Phari insule descriptio	serint 644. Cesaream ad Iordanis
502		Phariseorum secta 346. autoritas	fontes & Iuliadem condidit 650
Pedanius legatus	625	362. 363.	Philippus Herodis frater moritur, &
Pedanij equitis forte factum	788	Phariseorum secta qualis	quàm honestus fuerit uir 487
Pelusium urbs	145. 745	Pharisei 480. 646. 650	Philippus Iacini filius Agrippæ copiarū
Pelusium capitur	375. 594	Phariseorum existimatio 587. &	prefectus 455
Pentecostes festiuitate Iudeos iter non fa-		quomodo se gesserint regnante Ale-	Philippus Iacini fil. Agrippæ prefectus
cere	352	xandra 587	552. 670. quomodo in periculis ser-
Pentecoste unde dicta	641	Pharmuthi mensis	uatus eiusq; gesta 553. 560. 561. filie
Peræ regionis descriptio	687	Pharnaces filius Mithridatem Ponti re-	eius duæ in excidio Gamale seruatae
Percussus in rixa quomodo uindicandus		gem occidit 369	717
101		Phasaelus Antipatri fil. 593. preficitur	Philippi Macedonis interitus 301
Perse populus	12	militibus 595. superat Felicem 598	Philippo uni amicorum committit An-
Perfarum mos in bibendo	293	accusatur à Iudeis 599. circūuenitur	tiochus Epiphanes regnum et filij ta-
Perfarum lex de uxoribus	ibid.	à Pacoro 600. occidit sese 601. eius	telam 329. regnum affectans afficitur
Perfarum contra Græcos expeditio	828	progenies 489. Galilææ preficitur	supplicio 331
contra Aegyptios	858	377. Felicem se inuadentem uincit	Philistinus, Philistini 11
Perse in Asia regnauerunt	831	383. accusatus constituitur tetrarcha	Philo Iudeorū legatus à Caligula repul-
Perficarum rerum scriptores probatissi-		385. 386. captiuus abducitur à Par-	sus 498
mi inter se discordant	828	this 387. sese occidit 389	Philo historicus 842
Pestis quàm seua inuaserit Dauidis re-		Phasaelus ciuitas 615	Philosophie tria genera apud Iud. 646
gnum propter recensitū populū	193	Phasaelus, turris & oppidū 436. 472	Philosophi apud Indos Calani, apud Sy-
Petephres liberaliter tractat Iosephū	31	615. 641. 757	ros Iudei dicuntur 839
Petilius Cerealis procōsul Germanos ad		Pheroræ Antipatri filio cōmittitur cura	Philosophorum de deo discordes senten-
fobrietatem coegit	808	cōmeatus 392. donatur ei caput Pap-	tiae 862
Petra magna, locus	157	pi præcisum 395. assequitur tetrarchi-	Philostephanus Ptolemæi Laiburi dux
Petra, quæ olim Arce, ciuitas	86	am 422. Herodis filiā unam respuit	358
Petra, quæ Reccine	92	uxorem ducere 439. alteram eius du-	Philostratus historicus 837
Petronius Aegypti prefectus Herodem		cit ibidem	Phineas sacre pecunie custos 800
iuuat famis tempore	418	Pheroras Antipatri fil. Herodem fratrem	Phinees Zambriam occidit, & exercitui
Petronium preses Syriæ cōstituitur	498	accusat ipsius filio 439. Salomen ac-	contra Madianitas preficitur 92
gratificatur Iudeis cum suo periculo		cusat Herodi 440. 441. disidet fi-	Phinees domus sacerdotio donatur 201
500. 502		lie cum Antipatro fratris filio 455	Phinees fil. Elis pontificis malus 131
Petronij epistola ad Doritus pro Iudeis		moritur, & uxor eius accusatur ue-	Phinees legatur ad Rubelitas & Gad-
526		nesicij 456. 457	ditas cum reliqua dimidia tribu 113
Petronij aductus terribilis ex Antiochia		Pheroras Antipatri filius 593. quid ges-	succedit patri in pontificatum 115
in Iudeam	651	serit 605. odit Herodis filios 620	Phison fluuius, & quid significet 4
Petronius Iudeos adhortatur ad Cesaris		accusat Salomen 621. seipsum prodit	Phoebus Agrippæ legatus à Iudeis inter-
statuas recipiendas	652	& reconciliatur Herodi 622. reijci-	emptus 677
Phaceias Manaemi filius, patri in regnū		tur ab eodem & moritur 629	Phoenicibus pecunie amor Græcorum
et crudelitatē succedit, trucidatur	254	Pheroræ uxoris insolentia 628	commercium fecit 831
Phaceias Romeliæ fil. uir impius, regnū		Phiala lacus 711	Phoenicum antiquissima rerum memora-
Israelitarum occupat 254. Aschazem		Philadelphensium cum Iudeis disidium	bilium traditio 827. testimonium de
oppugnat 255		531	Iudeis 832. 834. 835
Phalec quid significet	12	Philippus Ptolemæi Minnæi filius 594	Phoenicum historie 837. 838
Phalegus Heberi filius	ibidem	Philippus Amyntæ filius cæsus 513	Phora quid significet 4
Phanasus Samuelis filius è rure abstra-		Philippus Antiochi Grypi fil. Syriæ par-	Phraates Parthorum rex bamaniter tra-
ctus ad pontificatum	721	ti imperans Antiochum Cyzicenum	ctat Hyrcanum 398. à suo filio occi-
Phanasus pontifex à seditionis cōstituitur		superat 360. cum fratre Demetrio	sus 482
545. 546		pugnans totius Syriæ dominus consti-	Phraates Phraatis fil. parentem occidi-
Phanuel locus cur sic dictus	27	tuitur 361	& matri miscetur, exul perit ibid
Pharaones cur Aegyptiorū reges dicun-		Philippus Archelai frater quamobrem à	Phruræa festi dies 300
tur, et quādo sic appellari desierūt	213	Varo Romam præmissus 644	Phryges populus 1

IN IOSEPHVM.

Phutes, Phuti 11
 Phylcon Ptolemæi Epiphanis filius 320
 Pilatus à Tiberio in Iudeam missus 650
 Cesaris imagines Hierosolymæ intulit ibid. quæ cū Iudeis Cesare egessit ibid. Hierosolymis status iterum aufert 651. Iudeorum tumultus propter Cesaris imagines 650. tumultus alius ob Corban thesaurum sacrū 651
 Pilus pontificis qualis 68
 Pineæ ligna ex terra aurea 215
 Piso legatus Pompeij 369
 Pistus nobilis, defectionis à Romanis autor 551. 554
 Pittholau Hierosolymorū prefectus 371
 592. transfugit ad Aristobulum 372
 occiditur à Cassio 374. 593
 Placidi et Iosephi uelitationes circa Ptolemaida 563. 575
 Placidus tribunus in exercitu Vespasiani 688. in Galilea maximam multitudinem occidit 691. à Iotapata repulsus aufugit ibid. quomodo Iabryri montem occupavit 716. gesta contra Gadarenses 735. 736
 Platane, uicus Sydoniorum 625
 Plato ueritatem de deo proferre timuit 861. 865. Mosen imitatus 867
 Plinbines situs 745
 Plistorum apud Dacos secta 481
 Polemon, Ponti regulus 529
 Polemon circūcisionem admittit, et Bernicem ducit uxorem 540
 Polutianus tribunus cur à Cassio Hierosolymam missus 663. eius oratio et gesta ibidem
 Pollio Phariseus Herodi amicus 396
 397. 422
 Polybius Megalopolitanus historicus 855
 Polycrates Lacedæmoniorū nobilitatem fœdare tentauit 842
 Pompeius qualibus muneribus honoratus et quæ gesserit 368. 369. 370
 371. eius uirtus 370
 Pompeius Magnus Hyrcani et Aristobuli causam cognoscit 589. Hierosolyma capit 590. 591
 Pompeius COS. 524
 Pompeij malitia in oppugnandis Iudeis 667
 Pondera quis inuenerit 5
 Pontificis connubium et puritas 75
 Pontificis ornatus qualis 67
 Pontificis summi qualis electio 862
 Pontifices Hierosolymis qua fraude creati sint 721
 Pontificum et sacerdotum disidium 542
 Pontificum iniquitas 544. origo, et qui ad eam dignitatem admittantur, quotque

fuerint ab Aaron usque ad finem belli Iudeorū cū Romanis 545. 546. 547
 Pontificum templi Solomonis enumeratio 271
 Pontificatus quando primum ad plebeios translatus 371
 Pontificatum solere perpetuum esse 400
 Pontificiæ stolæ custodia apud quos fuerit 486
 Pontificiæ stolæ custodia repetitur à Fado 531
 Pontius Pilatus Iudeæ praesidet 482. Iudeos afficit contumelijs 483. 484
 485. accusatur à Iudeis et rediit Romanam 485. 486
 Popedius 509
 Poppæa Neronis uxor 543. 550
 Porcius Festus Iudeæ procurator, et quæ sub eo sint gesta 543. quare Festus Posidonij mendacia de Iudeis 855
 Pretoriani milites 520
 Pretorij in castris Rom. descriptio 689
 Prandium qua hora faciunt Iudei sabbato 567
 Principes singuli dedicato tabernaculo quid donarint 71
 Priscus centurio Ionatham Iudeum sagitta transfixit 788
 Priscus sextæ legionis dux à Iudeis occisus 678
 Procymatium unde dictum, et quomodo extructum 420
 Procymia 614
 Prodigia excidium Hierosolymæ præcedentia 795. 796
 Prophetis et pontificibus solis potestas data historia condendæ 829
 Prophetico spiritu ubi multi sint correpti 152
 Profetia, domus precationis 567
 Protágoras ab Atheniensibus uix mortem effugit 868
 Prouidentia dei mundum et omnia regi 280. 311
 Pseudalexandri gesta 477. quomodo deprehensus ab Augusto et remex factus 478. uide etiā Alexander falsus
 Pseudopropheta Hieroboami seductor 220. 221
 Ptolemæus Agrippæ et Bernices procurator à Ioanne Giscaleo spoliatus 681
 Ptolemæus Epiph. moritur 120
 Ptolemæus Euergetes Philopatoris filius quomodo ab Onia irritatus 315. et iterum reconciliatus ei per Iosephum ibid.
 Ptolemæi Euergetis gesta post captam totam Syriam 852
 Ptolemæus Galilee ab Herode praefectus interficitur 393. 605

Ptolem. Herodis procurator 438. 439
 Ptolemæus Lagi Soter dictus Alexandro mortuo Aegyptum occupat et Hierosolyma 304. traducit Iudeos in Aegyptum 305. eius pugna cum Demetrio circa Gazam 839. irruptio in Hierosolymam die sabbati 841. liberalitas et beneuolentia erga Iudeos 852
 Ptolemæus Lathurus Ptolemæi Philometoris et Cleopatrae filius auxiliatur Samaritis 364. disidens cum matre regno priuatur 354. 357. obsidet Ptolemaidem 357. 358. Asochim oppidum capit, Alexandrumque Iamneum uincit, et quanta eius scuitia 358
 Ptolemæus Mennæus quomodo se à supplicio apud Pompeium redemerit 368
 Ptolemæus Mennæus Damascum bello uincit 354. Aristobuli coniugem et liberos quomodo tractarit 374. moritur 386
 Ptolemæus Minnæi filius 587. 594
 Ptolemæus Philadelphus I. Iudeos in Aegyptum seruientes liberos dimittit, et legem Moysis in linguâ Graecam magis muneribus transferendam curauit 305. usque 312. 852
 Ptolemæus Philometor Ptolemæi Epiphanis 320. succurrit suo genero Alexandro seu Demetrio 341. duobus diadematis coronatur simul uincitque Alexandrum et moritur 342
 Ptolemæi Philometoris et Cleopatrae uxoris liberalitas erga Iudeos 852
 Ptolemæus Philopator 313
 moritur 320
 Ptolemæi Phylscos immanis crudelitas et iniustitia 852. 853. poenitentia 853
 Ptolemæus Simonis Asamonei generoscerum occidit et alia scelera committit 350. 582. 583. quomodo oppugnatem Hyrcanum eluserit, cuius matrem et fratres interfecit 351
 Ptolemæi dicti Aegypti reges 174
 Ptol. unde Alexandrini reges dicti 213
 Ptolemais bis expugnata 358. 359
 Ptolemaidis situs descriptus 652
 Ptolemais duo milia Iudeorū apud se habitantium interfecit 374
 Ptolemaidenses à Iuda Macchabeo uicti 327
 Puellarum hereditas 98
 Pueri sitientis astutia et fallacia contra Romanos 797
 Puerperarum purgationis tempus 74
 Purgatio post coitum cum uxore ibidem
 Purificationis leges 74. 75
 Puteoli urbs 507
 Putei bituminis 14
 Hbb Putia

INDEX

Putiphares. uide Petephres
Pythagoras Samius emulatus Iudeorum
scripta 838. multas Iudeorum leges
translulit in suam philosophiam ibid.
Pythagore & aliorum stoicorum de di-
uina natura sententia 861
Pythium templum edificatur 436

Q Vadrige solis sublata q. Iosia 264
Quercus Mambre 16
Quercus Ogis 15
Quinquagesimi anni remissio 75
Quintilie fortitudo 509
Quintilius Varus Syriae praefectus 469
cognoscit causam Antipatri 459
usq. 463. seditiosos Iudeos expugnat
474. 475
Quirinus ab Augusto mittitur ad censen-
dam Iudeam & Syriam 479. 481

R Abatha ciuitas 88
Rabatha capta diripitur 179
Rachabe speculatores Hebraeorum tue-
tur à ui Chananeorum & securitatē
ab hostibus impetrat 106. 107. incolu-
mitatem promissam recipit, & muni-
fice donatur 108
Rachelis pulchritudo 24. emulatio erga
sororem 25. mariti complexum foro-
ri uendit. furatur idola patris 25. eius
astutia 26. mors ex partu 28
Ragau Heberi filius 12
Raguel, qui & Iethegleus, sacerdos, fi-
liam suam Moysi adoptato tradit uxo-
rem 48. Moysi ob uictoriam gratula-
tur, & consilium dat ei distribuē-
dorum officiorum 60
Ramatha ciuitas 131
Rapsacis Senacheribi copiarum praefe-
cti insolentia 256. 260. ipse cum exer-
citu diuinitus deletus 261
Rases Damascenorum rex Achacem bel-
lo petit 255. quem mox Syrorum rex
impugnat ibidem. & occidit 256
Rebecca Batuelis filia 13. petitur in con-
nubium Isaco 20. parit geminos 21
fallit maritum 22
Receme urbs quae aliàs Petra 92
Recemus rex ibidem
Repudij libellum mittere maritis nō uxo-
ribus ex lege permissum 415
Rex quis & qualis sit 97
Regis potentia 283
Regum imperiū quādiu durauerit apud
Iudeos 288
Regum uirtutes praecipuae quae 199
Regibus non licet esse ignauis 163
Regibus subditi quae ferant 137
Rbegines populus 10

Rhinocorura 602
Rhiphates, Rhiphataei 11
Rhoa petra 118
Roboamus Solomoni in regnum succedit
insolens in populum 218. decem tri-
bus regni amittit 219. quot & quas ur-
bes condiderit 221. item arma cōpara-
uit. foederibusq. suum auxit regnū, &
ductis xviij. uxoribus liberos gignit,
adq. impietatem deficit ibid. dedit
urbem Susaco 222. pro aureis scutis
amissis aerea sustituit & moritur ibid.
Roma sub Vespasiano creuit & floret
807
Romanorū in Iudeos beneficia 312. 313
Romani quibus honorib. & beneficijs Iu-
deos affecerint 379. & inde
Romanorū dissidiū inter se 596. 597
Romani Germanos captiuos ubiq. circū
duxere 666
Romani in praesidio Massade interfecti à
Iudeis 668
Romanorum strategema in oppugnādo
templum 678
Romanorū quot milia à Iudeis caesi 679
Romanorū quantus fuerit exercitus con-
tra Iudeos 689. ipsorum castrorum
descriptio 689. 690
Romanorum industria in seruis domesti-
cis instituendis 689. disciplina mili-
taris 769
Romani omnia, praeter Giscalam, cepe-
runt 713
Romani muro Hierosolymae potiuntur,
eiusq. patrē maximam diruunt 764
cum Iudeis acriter confligunt ibidē.
& 765. alterū murum capiūt 766
Romanos sancta Iudeorū reuereri 768
per legem Iudeorū multa de suis mo-
ribus derogasse 770. illachrymasse
incendio Hierosolymae 772. 773. ab
incendio defendunt 774. Hierosoly-
mam capi desperant 775
Romani intra xxi. dies aggeres extruunt
779. 780. pugnant cum Iudeis circa
aggeres 780. 781. Antoniam magna
pugna obtinent 783. circa custodias
pugnam atrocē instaurant 786. 787
Romanorū notitia sero ad Graecos per-
Romus, Romaei 11 (uenit 831
Rooboth puteus 22
Rubelite & Gaddite altare construunt
super ripa Iordanis 113
Rubelus, aliàs Ruben nascitur 25. eius
pietas in fratrem Iosephum 30. 31. se
ac fratres proditiōis insimulatos ex-
cusat 35. eius filij quatuor 41
Rubrius Gallus Sarmatas superat 808
Rufus magister equitum 641

Rufus praefectus militum Archelai 473
Ruma uicus 697
Ruta mirabilis magnitudinis in rega
Macheruntis descripta 812
Ruthes amor erga socrum suam, & cum
fortuna 130. 131
S
Saba Aethiopum regia, quā ualida,
uocatur postea Meroc 47
Sabaeus seditiosus persuadet decem tribu-
bus defectionem à Dauid 189
Sabas, Sabaei 11
Sabathes, Sabatheni ibidem
Sabastus, Sabasteni ibidem
Sabathes à commentarijs principis 190
Sabbamensis 86
Sabbaeus orator supplicio addicitur 339
Sabbaticus annis 380. 398
Sabbaticus annis à Tito spectatus 809
Sabbatū, & eius uacatio à laboribus ser-
uatur 3590
Sabbatum magno malo obseruatum 323
negligendum aliquando ibidem 335
Sabbion Alexandrā Herodi prodiit 400
Sabecus exercitus Syrorū praefectus uul-
neratur & moritur 176. 177
Sabinus procurator Syriae Hierosolymis
regiam occupat 469. uexat Iudeos
propter auaritiam suam 639. 642
Sabini Syri forma, habitus & fortitudo
insignis 782
Sabinus Romae capitolium nocte occu-
pans occiditur 747
Sabuchadas eunuchus indicat regi, cruce
in Amanis edibus extructā pro Mo-
dochai suspendio 298
Sacchaeus transfuga Iosepho prodiit insi-
dias Ioannis 564
Sacerdotis sacrificaturi habitus 66. 67
Sacerdotum castitas & connubium 75
Sacerdotum & pontificis cum eorū uesti-
tu & insignibus descriptio 760
Sacerdotum immunitas 42
Sacerdotum mos Hierosolymis 743
Sacerdotum nobilitas apud Iudeos 829
nuptiae ibidem
Sacerdotibus quae cedant 85. 86
Sacrificiorum genera quibus fiant modis
71. 72. 73. 74
Sacrorum scribe 43
Sadaeus Xerxis praefectus 292
Sadocus pontifex constituitur 175
190. 198. 201
Saddocus nouas res molitur 479. 480
Sadduceorum secta 346. 430. 646
Salampso Herodis filia 489
Salmanasar Cutheos in Iudeam trāsferit
273. 286
Salmanasaris contra Israelitas uisus. 282
Salome

IN IOSEPHVM

Salome, alias Alexandra, uxor Aristobuli,
soluit uinculis fr. mariti defuncti 357
Salome quæ Iulie Augusti coniugi testa-
mento reliquerit 650. eius reditus e-
rant sexaginta talenta 645
Salome Antipatri filia 593. soror Hero-
dis prodiit Iosephum maritum suum fra-
tri 403. alteri marito Costobaro re-
pudiij libellum mittit 415. odium exer-
cet in Herodis filios et eorum uxores
431. 439. 620. 621. accusatur He-
rodi 440. 441. Alexæ iungitur con-
nubio 453
Salome uxor Herodis moritur 481
Salomon promittitur Dauidi successor et
templi extructor 173. nascitur 179
instruit cum pater 194. constituitur
rex 196. 198. quomodo regnum na-
tus se de hostibus sit ultus 200. 201
regis Aegypti filiam ducit uxore 201
petit à deo et accepit sapientiā 202
controuersiam mulierum duarum diu-
dicat ibidem. toparchas quos habue-
rit et quantas diuitias sapientiāq; ac
philosophiam 203. coniurationes et
incantationes composuit 204. eius
eum tromo amicitia et materia cedere
petitio et concessio 204. 205. 834
835. templum cum uasis quomodo ex-
truxerit, et arcā eò transfulerit 205
usq; 211. somnium uidet et regiam ex-
truit cum domo regine 211. 212. qui
bus donis remunerauerit tromū 212
834. Hierosolyma muris et turribus
instaurat et urbes condit 213
ingentes thesauros ex Aurea terra et
aliunde accipit 215. quali satellitio si-
patus incesserit ibidem. quanta opu-
lentia Hierosolyma auxerit 216. defi-
cit à pietate, ac ducit uxores DCC. et
concubinas CCC. 216. predicatur ei
filium ipsius poenas pro se daturū ibi.
multis hostibus à deo excitatis infesta-
tur 217. moritur, Roboamo successore
regni relicto 318. quo tempore edi-
ficauit templum Hierosolymis 834
Salpadi filiarum hereditatis ius 93
Saltis regis gesta 832
Saltus Libani, aula Salomonis 214. 215
Sameas propheta Hieroboamo minatur
222
Sameas uir iustus accusat Herodē, et ua-
ticinatur Iudeis mala imminētia 378
Samaritæ populus 12
Samarita quæ Marcone unde dicta 226
Samarita ab Hyrcano expugnata solo ex-
quatur 353. 354
Samarita urbs. uide Sebaste 353. 414
Samaris regionis descrip. 687. et quid à

Iudea discrepet 687. 688
Samaritæ qui ante Chuthæi 259. 287
Samaritarum odium in Iudeos 288. ac-
cusantur apud Darium 289
Samaritæ Iudeos infestant 315. Iudeos se
esse negant agentes feliciter 322
Samaritarum disidium cum Iudeis pro-
pter templum 339
Samaritanorum facinus in festo Azymo-
rum 481
Samaritanorum seditio 485
Samaritanorum et Iudeorum disidium 538
Samosata capitur 606
Samosata ciuitatis situs 815
Sampsigeramus Emesenorum rex 529
Sampson quid significet, et quomodo natus
128. conubij et gesta eius 128. 129
Samuelis natiuitas et prophetia 132. cō-
filium de libertate recuperanda 135
Samuel senio grauatus filijs reip. admini-
strationem concedit 136
Samuel propheta Saulum inungit regem
138. ostento indicat Hebreis deū ira-
tum propter regem petitem 141
Saulum docet Amalecitarum interne-
cionem 144. eidem regni amissionem
nunciat 146. Dauidem ungit regem
147. moritur. 158. ab inferis reuoca-
tur per uentriloquam 161
Sanaballetes Darij prefectus dat filiam
suam Nicaso uxore Manassi fratri Iad-
di pont. 301. deficit à Dario, Manassi
templum et sacerdotium confert, mo-
riturq; 302
Sanctum, quæ tabernaculi pars 65
Sanctum sanctorum ibidem
Sangarius princeps Hebræorum 120
Sanguinis ejus interdicatur 9. 74
Sapha, loci nomen 303
Saphanus scriba 263. 264
Saphora oppidum 372
Sapientes qui Iudeis 548
Sappho uicus 643
Sara Aranis filia 12
Sara Abrahamo marito famulā adducit
prolis procreande gratia 15. nuncia-
tur ei partus sterili 16. expellit Aga-
rem cum puero 18. moritur 19
Sarabazanes 287. 288
Saramalla Syrus Phasaelo insidias indi-
cat 600
Sarepta oppidum 227
Sareptane uidue fiducia 227. 228
Sardonyches XII. cum uestitu pont. 71
quibus inscripta sunt nomina filiorū
Iacobi, in Essene 67. quæ uirtus eis
insit et quando cessarit 71
Sarmata Istrum transgressi presidij Ro-
manum et Fonteium Agrippā interfu-

ciunt 808. proximas regiones totius
peruastant ibidem
Saturnum quantum capiat 243
Saturninus legatus 625. 626
Saturninus Syriæ præses 444. eius sena-
tentia in filios Herodis 450
Saulus asinas patris querens à Samuele
rex constituitur 137. 138. 140. quā-
decora fuerit statura 139. uincit Ama-
monitas 140. Palæstinos superat, et
aram extruit 143. quot liberos habue-
rit 144. Amalecitas delet, et regi par-
cens peccat 145. 146. regno excutitur
146. numine priuatur et sit demo-
niaci 147. commouetur contra Da-
uidē 149. insidiatur uitæ ipsius 156
151. Dauidi reconciliatur 158. consu-
lit uentriloquam 161. fortitudo eius
162. cadit una cum suis filiis in præ-
lio 164. 165. ipsius progenies datur
ad supplicium Gabaonitis 191. eiū
uiolentia 545
Scaurus Hyrcanum in societatem recipit
et obsidione liberat 367. cum Areta
foedus inuit 371. in Syria præses missus
589. pecunijs corrumpitur 589
Aretam multat 591
Scena, locus 27
Scipio Alexandrum Aristobuli percutit
securi 374
Scopas dux Ptolemæi Epiphanis 313
Scopi loci descriptio 751
Scythæ populus 10. à Græcis qui Pontū
nauigant cogniti 831. Anacharsim à
Græcia redeuntem quare interfecer-
int 868
Scythopolis ciuitas 112
Scythopolis ciuitas Decapoleos maximā
708
Scythopolitarum immanitas 550
Scythopolite Iudeorum tredecim milia
perfidiose interficiunt 673
Scythopolitarum clades enarrata 822
Sebas fil. Ili. unus fortium Dauidis 192
Sebastē conditur 613. olim dicta Sama-
ria 353. 414. 417. expugnata et di-
ruta 583
Sebasteni, equitum ala sub Cumanis 655
Sebastenorum contumeliæ in mortuum
Agrippam 536
Sebast. portus 632. à quo sic dictus 459
Sedecias Ioachim patruus rex constituitur
267. eruditur ab Hieremia et E-
zechiele, sed frustra 268. expugnata
urbe capitur cum uxoribus et liberis,
crudeliterq; tractatur 269. 270. mo-
ritur 271
Sedecias pseudopropheta cornib. ferreis
sibi aptatis quid Achabo uaticinatur
Hhh a sis

I N D E X

fit	235	Septimi diei observatio	590	ministrat	412	
Sebon rex negato Hebreis transitu, prelio uincitur & occiditur	87	Septuaginta interpretes legē tān Iudeorum in Græcam linguā transfuisse	2	Simon Canthara constituitur pont. priuatur eo	526 527	
Seianus Neroni insidiās occiditur	492	Septuaginta interpretes legis transferendæ causa ad Ptolemæum Philadelphū mittuntur 308. quomodo excepti & tractati	310.311.312	Simon Cyprius, magus	540	
Seir quid significet	21	Serebeus dux Iudeorum Babylonē ducendorum Hierosolyma	286	Simon Essæus Herodi somnium explicat	478	
Selene, alias Cleopatra, Syriæ regina Tigranem offendit	364	Serpentis inuidia, et quomodo Euam secuduxerit 4. multatio	5	Simon & Ioannes cum socijs in cloacas properant	799.800	
Selennarus Senacheribi filius patris interfector	621	Serpentes uolucres Aegypti	46	Simō Galileus defectiōis arguitur	646	
Selestinus Iabesi filius Zachariam Hieroboami occidit, et regnū occupat, quod trigesima post die amittit interfectus	254	Serugus Ragai filius	12	Simō Gamalielis filius struit insidiās Iosepho 561.562. capitur à Ioseph.	570	
Seleucia urbs à quo condita & denominata	506	Sethō q et Aegyptus denominatus	843	Simon Giora filius Romanos apud Beithoron inuadit	677. Acrabatenatoparchiam tyrannide opprimit	684
Seleucus Antiochi Grypi filius patri succedens cum patruo Antiocho Cyzice no belligeratur eumq; necat 360. uincitur ab Antiocho Pio, & in Cilicia cum amicis concrematur	360	Sethus filius Adami 6. eius filij quales, et quas artes inuenerint	ibidem	cum latronibus qui erant Massade, Idumæam populatur ibid. ex Acrabatenatoparchia pulsus est ab Arano pontifice	739. eius gesta	ibidem
Seleucus Asie rex opes Iudeorū sacerdotio auxit	873	Sextus Cesar præses Syriæ	377.378	& 740.741.742.743.748.749.757.761.762.771.772.774.777.783.797.798.799.800.803.805		
Seleucus Babylonem mortuo Alexādro occupat	304	595. interficitur à Cecilio Basso	381	Simon Herodis seruus regnum affectans obtruncatur	473.642	
Seleucus Nicanor quos honores & beneficia Iudeis exhibuerit	312	Sextus Cerealis quintæ legionis præpositus	792	Simon Iustus pontifex	307.315.319	
Seleucus Soter Antiochi magni fil.	319	Sica qualis gladius, & Sicarij unde dicti	543. eorum impia facinora	eius filij tres, omnes pontifices	320	
Semechonis lacus descriptio	713	Sicarij Hierosolymis palam latrocinantur	657. eorum fraus	Simon Matthes Matthie fil.	322. strenue inuat fratrem Ionatham	335.336
Semeis conuiciatur Dauidi 183. eidē gratulatur uictoriam & regnum	188	Sicariorum in Massada crudelitas	734	Simon Matthie Ioannis filius præficiatur exercitui, mittitur auxilio Galileis et hostes uincit	327	
occiditur	201	Sicella loci nomen 59. donatur Dauidi à Saulo 160. diripitur & incenditur ab Amalecitis	183	Simon quidam Essenus Archelai somniorum interpret	646	
Senaar campus	9.10	Sicima urbs	27	Simonis filij Castile oratio ad pontifices	728	
Senacheribus Assyriorum rex Hierosolyma & Ezechiam eorum regem oppugnat 259. 260. re infecta domum se recipit 260. à filijs senioribus occiditur	261	Sicima caput Samaritarum	303	Simonis Sauli filij & totius familie sue fatum miserabile	673	
Senacherib rex Assy. quō fugatus	769	Sicimæ capte & solo æquate	125	Simoniæ uicus	556	
Senatus contra Claudium in Capitolium conuenit	653	Sicimitarum exitium	ibidem	Sina mons	48.61	
Senatus Romani et plebis disidium	522	Sicimitis parcit Saulus	145	Sineus mons	229	
Senis cuiusdam magnanimitas	393	Sicimite quid petierint ab Alexādro Magno	304	Sinei populus	12	
Senis cuiusdam seueritas	605	Siclus numus qualis	69	Sis, nomen cliui, & quid significet	237	
Senius Gallus Syriæ præses	551	Sideralis scientiæ quis inuentor	6	Sisa Davidis fit scriba	175	
Cn. Sentij Saturnini oratio	517	Sidonius, & Sidon urbs	11	Sisines Syriæ ac Phœnicis præf. 281 comatur templi edificiū inibere	282	
Sephoris urbs Galilææ	473.564.571	Sidonij materiem præstant Iudeis ad templi ædificium	286	Sobacchis Chethæus strenue pugnas contra gigantes uictoriam reportat	191	
capta incendio absumitur	474.643	Signi dandi autoritas penes quos Romæ	519	Socratis mors & mortis cause	868	
Sepphoris cū tribus alijs ciuitatibus à Iosepho deficiunt & recuperantur	683	Sila militibus Agrippæ præficiatur	526	Sodomitarum felicitas, reges & prælia cum Assyrijs 14. excidium ipsorū	16	
Sepphoris ciuitas Galilææ maxima	687	Sila Iosepho de insidijs & perfidia Ioannis Giscaleni scribit	683	Sodomitice terre descriptio	738	
Sepphorite à seditiosis molestantur	551	Silo dux Rom. exercitus	390.603. corruptus deprehenditur	391.604	Sogana Arabum uicus	566
Sepphoritarum fides erga Romanos, bellum mouent suo malo	573	Silus urbs	111	Sogane & Seleucia rebellant earum situs	ibidem	
Sepphorite à Iosephi militibus spoliatur, prædaq; redditur	684	Simeonis natiuitas 25. uindex ingenium, filij sex	41	Sohemus Iureus Herodis mandata exori eius aperit	411. interficitur	413
Sepphorite Ptolemaidē ad Vespasianū pacati ueniunt	687	Simeoni quæ terræ portio cesserit	112	Sohemus rex Emese cōtra Antiochū	815	
Septimus annus	583	Simeonitidis tribus facta post Iesum mortuum	115	Solomona mater nobilis septē puerorum	877. eius animosa oratio ad Iacobum filium	
Septimi anni remissio	75	Simonis Afamonæi filij gesta	582			
		Simon Boethi filius pontifex constituitur	419. priuatur sacerdotio	458		
		Simon Camithi annum pontificatū ad-				

filium natu minimum 882
 Solomone matris Macchabeorum lau-
 des 883.884.885.886. eius immania
 supplicia & insignis toler. 885.886
 Solyma que Hierosolyma 15.171
 Somnia cur deus immittat 34
 Sophaces unde dicti 25
 Sophira regio 214
 Sophiste concitant tumultum 635
 Sosius prouincia cum exercitu ab Anto-
 nio accipit 394. Antigonum suppli-
 cem factum irridet & uinctum custodi-
 dit 396. Hierosolymis discedit 397
 quomodo se gesserit in expugnandis
 Hierosolymis 608.609
 Spudones abominandos 102
 Spasini castrum 532.533
 Spelunca Galilee quomodo expugnata
 ab Herode 392.393
 Spelunca latronum quales fuerint 605
 Stola pontificia quando fuerit deprompta
 & a quibus custodita 424.425
 Stratonis turris. postea Cesaria 417
 524.542.591. edificatur 419
 Stratopedum munimentum incensum 671
 Subditi quomodo contineantur in officio
 419.420
 Supplicandi mos apud Syros 233
 Susa scribis preficitur 190
 Susacus Aegyptiorum rex Hierosolyma
 spoliat 174. contra Roboam ducit
 exercitum 221. Hierosolymam in de-
 ditionem accipit. templumq; spoliat
 ac thesauros Solomonis aufert 222 et
 quomodo imbelles notauerit ibidem
 Sylleus ambito Salomes connubio fru-
 stratur 440. 441. latronibus Tra-
 chonitis auxiliatur. & credit pecu-
 niam Herodi reddere non uult 444.
 445. desert Cesari Herodem 445
 accusatur apud eundem per Nico-
 laum. & damnatur capitis 448.449.
 iterum accusatur 456
 Sylleus procurator Obode 621.625
 Syene puteus 22
 Syria subditur Davidis imperio 174. In-
 deos apud se habitantes occidit 822
 Syrus Mesopotamie rex uincitur 176
 Syri populus 12. Iudeorum ciuitates ua-
 stant 672
 Syrorum cades 676
 Syrorum cum Grecis disidium & reco-
 ciliatio 506.507
 Syrorum cum Iudeis disidium 542
 Syrorum uici & ciuitates enumerate que
 a Iudeis uastabantur 672
 Syrorum auaritia & crudelitas 778
 Sysares dux Labini exercitus quomodo
 occisus 121

T Tabernaculi uasorum descrip. 65.66
 Tabernaculi institutio & extructio 63
 64. eius interpretatio 64.68. illustra-
 tio 69
 Tabernaculo dedicato que dona princi-
 pes singuli contulerint 71
 Tabernaculi perfectionis modus 76
 Tabernaculorum festiuitas 73
 Talentum quot minas contineat 66
 Tanis Aegypti urbs 14
 Tarichearum situs 709
 Tarichearum incolae quingenti et sex mi-
 lia ceciderunt 712
 Teglaphalassar Assyriorum rex quomo-
 do Israelitis tractarit 254. auxilia-
 tur Achaze contra Syros 256
 Tepestatis horrida descriptio 728.729
 Templum in Garizin extructum 302
 304.305
 Templum Chutheorum in Garizin quan-
 do desolatum 352
 Templi structure apparatus 204.205
 exordium & tota cum uasis descriptio
 205.206.207.208. templo absolu-
 to infertur arca 208
 Templum Solomonis spoliatum & con-
 crematum quando 270
 Templum Hieros. instauratur 286.287
 288. spoliatur & prophanatur ab An-
 tiocho 321. restituitur & repurgatur
 a Iuda Macchabeo 326
 Templi Hierosolymitani descriptio 758
 759.760
 Templi incensi fatalis dies 792.793
 794. causa & principium 793. tem-
 pus a prima constructione per Solomo-
 nem usq; ad excidium 794
 Templi Hierosolymis constructio et sacro-
 rum ratio exposita 856.857. iannae-
 rum descriptio 857
 Tephthai Garsensis facinus 774
 Terebinthi circa Chebron miraculosa ana-
 tiquitas 741
 Terentius Rufus rector militie a Tito re-
 lictus 805
 Terminos terre non mouendos 97
 Terra uera. qualis 3
 Terremotus ingens in Iudea 406.610
 Terre Onie 594
 Testes qui sint. qui minus 97
 Testis falsi poena ibidem
 Thadamora urbs 213
 Thano Amathenorum rex cum Dauide
 amicitiam init 174.175
 Thamanus occiditur 226
 Thamara Davidis filia. Absalomis ger-
 mana 171. stupratur a fratre Amnone
 172

Thamna & Thamnite 128
 Thamna oppidum 115. toparchia 736
 Tharbis Aethiopum regis filia Moysi nu-
 bit 47
 Tharrus Nachori fil. Abrahami pater 12
 migrat Carras ibidem moritur 13
 Tharsices Aethiopum rex 260
 Tharsus. Tharsenses 12
 Tharsus Cilicie urbs ibidem
 Thaumastus Caij seruus 495. oblatus A-
 grippae aque qua gratia accepit 493
 Theatri Rom. descriptio 513
 Thebethus. mensis 291
 Thecoa uicus 576.740
 Thella uicus 687
 Themosis regis gesta 833
 Theodectes poeta cur glaucomate infe-
 stus 312
 Theodorus Zenonis filius impedimenta
 Iannae diripit 359
 Theodori contra Alexandrum Hyrcani
 gesta 585
 Theodosius orator supplicio addit. 339
 Theodosius Grecus non obiter Iudeorum
 mentionem facit 841
 Theophilus Anani sit pontifex 488
 submouetur pontificatu 526
 Theophilus Grecus Iudeorum mentio-
 nem facit 841
 Theophrastus Iudeorum & Tyriorum me-
 minit 838
 Theopompus Atheniensium nobilitatem
 foedare tentauit 842
 Theopompus cur mente motus 312
 Thermusa Phraatis ancilla. & uxor ma-
 la 482
 Thermutis. regis filia Moysen educat 45
 adoptat eum ibidem
 Theudas prestigiator seducit Iudeorum
 uulgus 537
 Theudio Antipatri auunculus 630
 Theudio Doridis frater 458
 Thiras. & Thires populus 10
 Thobelus & eius inuenta 6
 Thobelus. Thobeli populus 10
 Thobie filij Antiocho Epiphani auctores
 urbis Hierosolymorum expugnando-
 rum 581
 Tholomeus latronum princeps plectitur
 531
 Thraces populus 10
 Thraces asperissimos Rom. subditos 665
 Thraces propter uicinitatem Grecis eo-
 gniti 831
 Thucydides in multis taquam fallax ac-
 cusatur 828
 Thuri. mensis 208
 Thygrammes. Thygrammei 11
 Tiberias urbs 571. a quo condita & nota
 1166 3 minuta

I N D E X

Minata	482	ros urbis oppugnat et expugnat	766	nerosum dictum	317
Tiberiadis seditio et secte tres	551	767. captiuis manus amputat	773	Valerius Gratus Iudae praeficitur	482
Tiberias iterum rebellauit Iosepho, et ito		pugnat fortiter	774. periclitatur	Vardanes Artabani filius Parthorum rex	
rum recuperatur	684	775. eius gesta et uirtutes	775. 776	bellum Ixate indicit occiditurq;	535
Tiberienſes Veſpaſiano ſe dedunt	708	778. 781. 782. 783. 784. 785. 786		Varus Syriae praefes	632. 639. 640
Tiberienſis lacus Aſphaltiti natura con		787. 788. 789. 791. 792. 793. 794		quid geſſerit in Iudaea	643
trarius	737	797. 798. 799. 800. 802. 803. 804		Varus Agrippae iunioris regiae praefectus	
Tiberienſium deſectio quomodo prohibi		805. 807. 809. 819		eiusq; malitia	552
ta	560	Titus Syriae praefes reconciliatur Arche		Vari procuratoris Agrippae perfidia et	
Tiberieſib. ſpoliatis praeda redditur	684	lao	444	crudelitas in legatos Bataneorum.	
Tiberius Alexander Iudae praeficitur, ac		Toparchie Iudae ordine enumeratae		674	
Iudae Galilei filius cruciſigit	537	688		Vaſte regina uxor Artaxerxis	293. in
Tiberius Alexander à Claudio procura		Tormentorum bellicorum uis mirabilis,		cidit in regis indignationem et repu	
tor miſſus 654. praecipuus exercitus		deſcriptio	698	diatur	293. 294
reſtor apud Titum	750. 792	Trabs ex ſolido auro in templo Hieroſo		Velum tabernaculi et templi	65
Tib. Claudius. uide Claudius		lymitano	373	Veneficiorum poena	101
Tiberius Druſi filius, Tiberij Neronis		Trachonitae bis deficientes ab Herode,		Ventidius dux Rom. quomodo ſe geſſerit	
nepos, occiditur	495	rediguntur ſub imperium	435. 444	in bello contra Antigonom	390. 393
Tiberius Nero Caſar conſtituitur	482	Trachonitis regio	12	603. 606.	
Iſiacos et Iden ſupplicio afficit	485	Trachonitidis latrocinia et quomodo ab		Ventriloquorum uaticinia qualia	161
pellit regno Artabanum	486. cū re	Herode ſublata	420. 421	Veranius trib. plebis	522
ſtituto in regnum inuit ſœdus	487	Traianus decimae legionis reſtor contra		Veritatis potentia omnium ſumma	284
quantus fuerit cunctator	491. 492	Iapham ciuitatem à Veſpaſiano miſſus		Veſpaſiani et Titi erga Iudeos animi qua	
morbo correptus deſignat ſucceſſorē		ſus 700. Tiberiadem miſſus ut ciuiū		les	312. 313
494. 495. mathematicorum ſtudio		animos experiretur	708. ad Titū Ta	Veſpaſianus cum Agrippa in Iudaeam ue	
ſiſt. 495. moritur ibidem		richeas miſſus 710. cunctis trans Iora		nit	575. 576
Tiberij imperium quanto tempore ſite		danem deuictis ſe Veſpaſiano iungit		Veſpaſiani imperatoris laudes, et ex	
rit	651	737		peditio in Syriam	685. 686. Sephoe
Tigranes Armeniorum rex quid geſſerit		Trebellius Maximus	518	ritis auxiliatur	688. geſta eius in Iu
564		Trogloditarum ſemine gregum curam		dæ paſſim habentur	691. 692. uſq;
Tigris fluius	4	gerunt	48	698. et 703. 706. 707. 708. 709	
Timagenes Graecus rerum Iudaicarum		Troianarum rerum notatio	828	711. 712. uſq; 720. et 732. 733. uſq;	
ſcriptor	855	Tryphonis ſcurra dictū in Hyrcanū	318	739. et 742. uſq; 747. 770. 796	
Timaeus rex Aegypti	832	Trypho tonſor garrulitatis poenas luit		807. 808. 810. 811. 814. 815. 819	
Timidius deſert Popedium Caio	509	451. 626		Veſpera, quae diei pars	3
Timotheus Ammanita pugnat contra Iu		Tymius Cyprius	489	Viſtiae ſalutares	71
dā Macchabeū ſepeq; uincitur	327	Tyrannidis natura	517. 518	Viſtiae ſui integre	75
Tirathaba uicus	485	Tyrannus, Herodis ſtipator falſo accuſa		Vicus in Galilea minimus, ſupra quin	
Tiridates Armeniae rex	536	tur	447. 624	cim milia colonorum habet	687
Tiro, ueteranus miles Herodem honeſte		Tyrannus et Priſcus praefecti caſtrorum		Vindex cum optimatibus Galliae à Nero	
monens occiditur	626	cum pluribus equitum magiſtris à Flo		ne deſicit	736
Tium Frigijs quintadecimae legiois pre		ro pecunia corrupti	677	Viri potentia	283
poſitus	792	Tyridates rex Armeniae ſermē in acie ab		Vir ſtatura ſex cubitorum, et ſenis digi	
Tius imperator ſemper miſeratus Iu		Alanis captus effugit	816	tis in manibus et pedibus	291
deos 579. cum exercitu Ptolemaidē		Tyriorum in re nauali peritia, et pugna		Vita humane terminus	7. 12
peruenit 688. ob ſamam patris uul		contra Aſſyrios	258	Vitellius Syriae praefes Iudeis impetra	
nerati perturbatur, et perturbatione		Tyrij Iudeos apud ſe habitantes partim		rurſus ſtole pontificiae cuſtodia	424
iterum liberatur	698	uinctos cuſtodiae tradunt, partim trua		485. beneficus eſt in Iudeos	486
Titus Veſpaſiani filius Iapham expugnat		cidant	674	adigit Iudeos in fide C. Caligulae	488
701. Iotapam capit 702. itē Giſcha		Tyriorū publice literae et hitoriae	834	exiit prouincia	498
lā 719. Taricheas excindit 711. Ga		Tyronis libertas in loquendo quādo ipſi		Vitellij pugna circa capitoliū	739
malam ingreditur, Ioannem Leui per		malo fuerit	451	747. mors ibidem	
ſequitur 719. proſciſcitur ab Alexan		Tyrus, edificū Hyrcani filij Iosephi	320	Vitellij uictoria apud Bebricum contra	
dria Caſaream 747. 748. eius expe		Tyrus quando condita	204	Othonem	741
ditio contra Hieroſolyma et explora		V		Vitellius cum exercitu ex Germania Ro	
tio urbis 750. obſidet urbem acriter		Valerianus Decadarchus Tiberiadē		mam proſciſcitur	742. 943
751. 752. 753. 754. 762. 763. 764		miſſus à Veſpaſiano ut populū con		Vitellius Cæcinnam cū magna manu An	
fortitudo eius et prudentia cum mi		ciliaret	708	tonio Primo obuiam mittit 746. et	
ſericordia 765. 766. 771. 772. mu		Valerius Aſiaticus 514. 523. eius ge		exercitus totus deletus ibidem	747

I N I O S E P H V M.

Viri apud Memnonis sepulchrū natura
miraculosa 652
Volumnius, Syriæ præses 444. eius sen-
tentia in Herodis filios 450.625
Vologesus Parthorum rex 535.536
537. Tito auream coronam mittit ob-
dunctos Iudeos - 809
Vonones Parthorum regnum consequi-
tur 483. amittit ibidem
Vna dies, pro prima dies 3
Vra Chaldeorum, urbs 12
Vria uirtus, et quomō à Dauide pericu-
lis fuerit obiectus ut occideretur 177
Vrbem quis primus condiderit, & insti-
tuerit 5.6
Vses Damasci conditor 12
Vxores plures permittere Iudeorum le-
ges 454
Vxores quando, & quales ducendæ 99
X
Xaloth uicinus 687
Xanthicus mensis 7.52.73
Xerxes Darij filius paterni regni heres
in Iudeos beneficus, quicquid petie-
runt Esdras & Neemias gentis sue no-
mine, concedit 289. 290. 291. 292
293. ei mortuo succedit filius Artaxerxes 293

Z
Zabadi magistratus 236
Zabelus dynasta 342
Zabulon natiuitas 25 filij 41
Zabulon ciuitas Galilææ à Cestio dire-
pta & incensa 675.676
Zabulonitarum fors 112
Zacharias Hieroboami filius patri in re-
gnum succedit 253. sexto regni men-
se occiditur 254
Zacharias Ioadi pont. filius in ipso tem-
plo lapidibus obruitur 250.731
Zacharias propheta 287.288
Zacharias supremus Israelitarum dux
Amiam Achazæ filium superatū tru-
cidat 255
Zamaces Elanum regem cum uniuerfa
familia tollit, & se regem constituit,
quo regno septem diebus potitus sei-
psum exurit 226
Zamaris Babylonij gesta & posteritas
454.455
Zambrias alienigenæ se miscens & Moy-
si obloquēs occiditur à Phinee 91.92
Zareus Aethiopum rex Asano bellum in-
ferens uincitur 225
Zaraza Amanis uxor mali consilij mari-
to autor 297

Zebis dux captus 123
Zelotæ cum Idumæis plebē mactant 730
Zelotæ insidijs uxore Simonis Gioræ ra-
piunt 741. metu perculsi eam remit-
tunt ibidem
Zelotarum dominatio, causa excidij Hie-
rosolymitani 748
Zelotarum scelerata facta repetita 817
eorum immania supplicia ibidem
Zenon Cotyla Philadelphensium tyran-
nus 351.583
Zenodorus Trachonitarum præfectus,
latrociniorum fotor, ditione priuatur
420.421.613. moritur 422
Zibus rex occisus 125
Zipheni Dauidem Saulo prodere conan-
tur 156.157
Zona pontificis qualis 67
Zoor ruscum 17
Zopyrion Græcus non obiter Iudeorum
mentionem facit 841
Zorobabel soluta questione Darium uo-
ti commonefacit 284. reducit Hiero-
solyma dimissos à Dario Iudeos eisq̃
patrocinatur 285.286.289
principes Iudeorum captiuorum 288
283.286

F I N I S.

BASILEAE, PER HIER. FROBENIVM
ET NICOL. EPISCOPIVM,
ANNO M D LIX.

